

สุยามรณจสุส เตปิฏกํ

๒๘

สุตตนตปิฏเก

ขุททกนิกายสุส

ชาตกํ

หุติโย ภาโค

ปญญาส-มหานิปาตชาตกํ

ห้องกรมพระจันทบุรีนฤนาถ

နာတကံ

294.311

๓ ๑๗๔

ค. ๒๘ ค. ๓

สยามรัฐสัต์ เคมีฏัก

สัตุตนตปีฏเก ชุททกนิกายสัส

ชาตัก

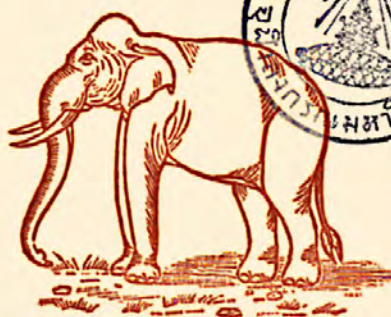
ทุติโย ภาโค

ปณณาส-มหานิปาตชาตัก

กิตติโสภณकुเถเรน เทวมนินา โสริค

ราชปมูเชน สัยามรัฐสวาดีนา มหาชเนน มุททาบีค

ปจเม วา

สัยามรัฐสัตุส ราชธานี

มหามกุฏราชวิทยาลัยชเน ปกาลิค

พุทธปรนิพพานา ๒๔๗๐

นักรรรมลัทธิตามพระราชบัญญัติ

34494

กรุงเทพ ฯ

โรงพิมพ์พาณิชย์สรรพคุณ บางกอกน้อย

กิตฺตนปฺตํ ปณฺณาสนิปาตชาตกํ

๑	นพฺพิกาชาตกํ	อญฺเฏ	๓
๒	อุมุมาทนต์ชาตกํ	„	๓๓
๓	มหาโพธิชาตกํ	„	๒๓

สญฺจินีปาตชาตกํ

๑	โสณกชาตกํ	„	๓๓
๒	สงฺกิริจฺจชาตกํ	„	๓๘

สทฺตตนิปาตชาตกํ

๑	กุสฺสชาตกํ	„	๔๗
๒	โสณนมหุทชาตกํ	„	๕๗

อัสสัณนิปาตชาตกํ

๑	จุลฺลหัสสชาตกํ	„	๖๘
๒	มหาหัสสชาตกํ	„	๗๗
๓	สุทฺธาโกชนชาตกํ	„	๘๘
๔	กุณฺดาชาตกํ	„	๓๐๖
๕	มหาสุตฺโตสมชาตกํ	„	๓๓๐

๖

กิตฺตนปฺตํ มหานิပါတชาตกํ

มหานิပါတชาตกํ

๑	เตมียชาตกํ	,,	๓๕๓
๒	มหาชนกชาตกํ	,,	๓๖๕
๓	สุวณฺณดํชาตกํ	,,	๓๘๕
๔	เพนิวราชาตกํ	,,	๓๘๘
๕	มโหสถชาตกํ	,,	๒๒๓
๖	ภุทฺติชาตกํ	,,	๒๔๕
๗	จุนฺทกุมารชาตกํ	,,	๒๗๒
๘	มหานารทกถุสฺสชาตกํ	,,	๒๘๒
๘	วิฐฐชาตกํ	,,	๓๓๕
๑๐	มหาเวสฺสณฺดรชาตกํ	,,	๓๖๕

ឥតុត្ថប្បវត្តិ ឧត្តត្ថប្បវត្តិ ឧត្តត្ថប្បវត្តិ ឧត្តត្ថប្បវត្តិ
តុត្ថិយ ភាគ

ប្រធានប្រតិភូឧត្តត្ថប្បវត្តិ

១ ប្រតិភូឧត្តត្ថប្បវត្តិ

- [១] ឧត្តត្ថប្បវត្តិ ឧត្តត្ថប្បវត្តិ រាជធានី វិញស្ថិតិ
ចេតិ ប្រតិភូ កុដ គំ មេ បុរាណមាណ ។
- [២] ហាត់ តុត្ថប្បវត្តិ រាជ ហាត់ ឧត្តត្ថប្បវត្តិ
កុដ ចតិ កុដ វង កុដ វង ។
- [៣] ដំបូ ឧត្តត្ថប្បវត្តិ កុដ តុត្ថប្បវត្តិ ។ រាជ ។
តុត្ថប្បវត្តិ វង កុដ ប្រតិភូ ។
កុដ វង កុដ វង ។
- [៤] កុដ តុត្ថប្បវត្តិ វង កុដ វង ។
កុដ ប្រតិភូ វង កុដ វង ។
កុដ កុដ វង កុដ វង ។
កុដ កុដ វង កុដ វង ។

- [៥] គល្យ វិសុទ្ធាន ឆាយនុតិ ឆាយនុត្តមនិកុណ្ឌតិ
 ចិត្តិសិទ្ធិកោ ឆាយនុតិ វិសុទ្ធាន ចតុស្តម្ភំ ឆាយនុត្តមនិកុណ្ឌតិ ។
 ចតុស្តម្ភំ ឆាយនុតិ វិសុទ្ធាន គេតុកុណ្ឌតិ កិច្ចតិ
 វិសុទ្ធាន ឆាយនុតិ គេតុកុណ្ឌតិ កិច្ចតិ ។
 គល្យ វិសុទ្ធាន កិច្ចតិ ឆាយនុត្តមនិកុណ្ឌតិ ឆាយនុត្តមនិកុណ្ឌតិ
 ចតុស្តម្ភំ ឆាយនុត្តមនិកុណ្ឌតិ ចិត្តិ វិសុទ្ធាន ។
- [៦] ឆាយនុត្តមនិកុណ្ឌតិ ឆាយនុត្តមនិកុណ្ឌតិ ឆាយនុត្តមនិកុណ្ឌតិ
 ឆាយនុត្តមនិកុណ្ឌតិ ឆាយនុត្តមនិកុណ្ឌតិ ឆាយនុត្តមនិកុណ្ឌតិ ។
- [៧] ចតុស្តម្ភំ ឆាយនុត្តមនិកុណ្ឌតិ ឆាយនុត្តមនិកុណ្ឌតិ
 ឆាយនុត្តមនិកុណ្ឌតិ ឆាយនុត្តមនិកុណ្ឌតិ ឆាយនុត្តមនិកុណ្ឌតិ ។
- [៨] ឆាយនុត្តមនិកុណ្ឌតិ ឆាយនុត្តមនិកុណ្ឌតិ ឆាយនុត្តមនិកុណ្ឌតិ
 ឆាយនុត្តមនិកុណ្ឌតិ ឆាយនុត្តមនិកុណ្ឌតិ ឆាយនុត្តមនិកុណ្ឌតិ ។
- [៩] ឆាយនុត្តមនិកុណ្ឌតិ ឆាយនុត្តមនិកុណ្ឌតិ ឆាយនុត្តមនិកុណ្ឌតិ
 ឆាយនុត្តមនិកុណ្ឌតិ ឆាយនុត្តមនិកុណ្ឌតិ ឆាយនុត្តមនិកុណ្ឌតិ ។
- [១០] ឆាយនុត្តមនិកុណ្ឌតិ ឆាយនុត្តមនិកុណ្ឌតិ ឆាយនុត្តមនិកុណ្ឌតិ ។

อสํหยํ อจฺจํ สํโฆรรูปํ
 โส มํ ปตฺติตฺวา สหสฺสชฺฌนปฺปตฺโต
 ปนุชฺช มํ อพฺพุทฺติ อุตฺตมจํ ๑
 สํวายํ วโณ ชชฺชติ กณฺฑกฺวายติ
 สํพุพฺพญ กถํ น ตปามิ สํกํ
 ปโห ภวํ กณฺฑกฺขมิ นํ วิเนตฺตุ
 กุรฺตํ ภวํ ยาจิโต พฺรหฺมณฺณคฺคํ ๑

- [๑๑] คมฺภีรฺรูปิ เต วโณ สโถหิโต
 อปฺปติโก ปนฺนคฺคฺโข มหา จ
 กโรมิ เต กิณฺณิ กถํ ยโยคํ
 ยถา ภวํ ปรมสฺสํ ภาเวยฺย ๑
- [๑๒] น มนฺตโยคา น กถํ ยโยคา
 น โยสฺสา พฺรหฺมจาริ กมนฺติ
 ขณฺเฏ มุทฺเตน อจฺเจเน วิเนหิ กณฺฑกฺขํ
 ยถา อหํ ปรมสฺสํ ภาเวยฺย ๑
- [๑๓] อิติ นุ โภโต กตฺตเมน อสฺสํโม
 กจฺจํ ภวํ อภิรมสฺสิ อรณฺญเ
 กจฺจํ นุ เต มฺหตฺตํ ปหฺตํ
 กจฺจํ ภวณฺตํ น วิหิสฺสํติ วาพา ๑

- [๓๔] อีโต อชฺฐํ ชุทฺตทราญํ ทิสายํ
 เขมา นทํ หิมวตฺตา ปภาติ"^๑
 ศตฺตสา ตํเร อตฺตมํ มยฺห ปรสฺสเส ๑
 อโห ภวํ อตฺตมํ มยฺห ปรสฺสเส ๑
 อมฺพา ๑ สํดา ติตฺตา ๑ ชมฺพุโย
 ชุทฺทาทกา ปาฏติโย ๑ สุตฺตา
 สมนฺตโต กิปริสํภิกิํ
 อโห ภวํ อตฺตมํ มยฺห ปรสฺสเส ๑
 ศาตา ๑ มฺตา ๑ สตา ๑ เมตฺต
 วณฺณเนน คนฺเธน อฺเปตฺตรูปํ
 ตํ ภูมิกาคฺคิ อฺเปตฺตรูปํ
 อโห ภวํ อตฺตมํ มยฺห ปรสฺสเส ๑
 สตา ๑ มฺตา ๑ ปหฺตฺตเมตฺต
 วณฺณเนน คนฺเธน วสฺสเนปฺตา
 อายนฺติ ๑ ชุทฺทกา ตํ ปเทตํ
 มา เม ตโต มฺตผลํ อหาตํ ๑
- [๓๕] มิตฺตา มม มฺตผลเดสํ คโต
 อิทานิ อากฺขณฺติ สํยกาเต
 อุกฺกาว กจฺจามเส อตฺตมมฺตํ

๑ พ. เขมา นทํ หิมวตฺตา ปภาติ ๑

ยาว บิศา มุตตโต เตตุ ฯ

[๑๖] อญฺเญ พหุ อิตฺโย สารุรฺปา
ราชิตฺโย อญฺมกุเต วตฺตติ
เตเยว ปุจฺเจติ มมตฺตมฺมํ
เต ตํ นยิตฺตฺตติ มมํ สกาเส ฯ

[๑๗] น เต กญฺจานิ ภินฺนานิ น เต อุตฺถมาภตํ
อภฺคิมี เต น หาสิตโต ภินฺนํ มนุโทว ฌายตี ฯ
ภินฺนานิ กญฺจานิ หุโต จ อภฺคิ
ตปฺนีมี เต สมิตา พุทฺธุมจาวํ
มีจฺญจ มยฺหํ อุตฺถมฺมจ โหติ
รมตี ตฺวํ พุทฺธุมฺมโต ปุรฺตฺตภา ฯ
อภินฺนกญฺจสฺส อนาภโคทโก
อหาตฺตคฺคฺสฺส อตฺตทฺชโฆสฺส
น เม ตฺวํ ชาตปฺตี มมชฺช
นญฺจํ นุ ก็ เจตตฺถกญฺจ ทฺถุชํ ฯ

[๑๘] อธิราคมา ชฺชฺชิตโต พุทฺธุมจาวํ
สฺสทฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
เนวาคิตฺตฺตฺต น ปนาตฺตฺตฺต
สฺสทฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต โภโต ฯ

๓ พ. อตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต ฯ

ອມສຸສາໂຕ ອປຸຣາວວຸຣຸນີ
 ອາຣາຣຸປຸຣ ປນສຸສ ກຸຣເຈ
 ເທວ ຍມາ ກຸຣາ ອຸເ ສຸສາຕາ
 ສຸວຸຣຸນຕິນຸສຸຣນິກາ ປກສຸສຣາ ຯ
 ມຸຊຸຣ ສຸສ ກຸສທສຸສເຍຍໍ
 ກຸຣເຈ ສຸສ ຈ ກຸຣເຈ ສຸສ
 ຕ ໂສຕເ ຈຣໂຕ ມາຣວສຸສ
 ສຸຕຸຣ ຍໍ ສໍຍມານໍ ສຸຣາ
 ອຸຣ ຈ ສຸສ ສໍຍມານິ ຈສຸສ
 ນໍຕາ ມໍຕາ ໂຕສຸຕາ ຈ ສໍຕາ
 ຕາ ສໍຕເ ຈຣໂຕ ມາຣວສຸສ
 ຕິຣິຣິສຸຣາຣິ ປາຣຸສມຸຕິ ຯ
 ນ ເນຣຕໍ ມຸຣຸຣມຍໍ ຣາເຕຕິ
 ນ ສໍຍເ ໂ ປນ ປພຸສຸສ
 ຕາ ໂສຕເ ສຸຣຸຣນຸຕເ ວິດຸຕາ
 ສໍຕິຕາ ວິຣຸຣິວນຸຕິຕເ ຯ
 ອຸຕິຕານິ ຈ ອວຸຣຸການິ
 ເຣຣາ ນຸຍາ ກຸສໂມຕິຕານິ
 ອຸຣຸຕາ ນິຈຸກໍຮໍ ກໂນຕິ
 ນຸຕາຕ ກໍ ກຸຣຸຣຸຕານິ ຕານິ ຯ

ชฎา จ ทสฺส ภุสฺสทสฺสเนยฺยา
 ปโรสคํ เวตฺติทคฺคา สฺสคนฺธา
 เทวธาติโร ตาธุวิภคฺตฺวโป
 อโห นฺโฆ มยฺห ตถา ชฎาสฺสํ ๑
 ยทา จ โส ปกิริติ ตา ชฎาโย
 วณฺณเนน คนฺธเนน อฺเปคฺตฺวา
 นีลุปฺปตํ วาตสฺสเมวํ
 ตถว สํวายติ ปนสฺสโม อโย ๑
 ปงฺโก จ ทสฺส ภุสฺสทสฺสเนยฺโย
 เนตาทิโส ยาทิโส มยฺห กาโย
 โส วายติ เอวํโต มาตุเคน
 วนํ ยถา อคฺคคิมฺเห สฺสสุตฺตํ ๑
 นิหนติ โส รุกฺขฉตฺตํ ปจฺพยา
 สฺสจฺจิตฺตฺวปํ รุจิรํ ทสฺสเนยฺยํ
 จิตฺตคณฺจ ทสฺส ปนเรติ หคฺคํ
 หนตฺตาต ถิ รุกฺขฉตฺตํ นฺโฆ คํ ๑
 ทนฺตา จ ทสฺส ภุสฺสทสฺสเนยฺยา
 สฺสทฺธา สฺมา สํวทฺตฺวรูปนฺนา
 มโน ปสาเทนฺติ วิวริยมนานา
 น หิ นฺน โส ตากมฺชาติ เตหิ ๑

อกฺกตํ อคฺคพิคํ มุหํ มุหํ
 อชฺชํ อนุทฺตํ อจฺปตมสุตฺตํ ภาสีคํ
 รุทํ มนุญฺญํ กรวักสุตฺตํ
 หทยํคฺมํ รณฺชยเตว เม มโน ฯ
 พินฺทุสุตฺโต นาคีวสุตฺตํจฺจวากุโย
 น นฺนํ สชฺฌนํคฺมปิฏกํคฺโค
 อิจฺฉามิ โห คํ ปุณฺณทวํ ทวํ
 มิทฺตคฺคํ เม มาณวาทุ ปุทฺธกา ฯ
 สุตฺตํคฺคํ สพฺพคฺคํ วิมฺบฺบิสิมํ วณํ
 ปุณฺณํ สุตฺตํคฺคํ ชรปคฺคตฺตํคฺคํ
 เตว เม อคฺคตฺตํคฺคํ มาณว
 วิวริย อชฺชํ ชนฺนํ มํพิย ฯ
 คปฺนคฺคํ อภนคฺคํ วิโรจเร ฯ
 สฺเตวคฺคํ วิชฺชวคฺคตฺตํคฺคํ
 พาทา มุทฺตํ อณฺชนํคฺคํคฺคํ
 วิจิตฺตํคฺคํคฺคํคฺคํคฺคํคฺคํคฺคํ
 อกฺกตํคฺคํคฺคํ น ฯ คํคฺคํคฺคํ
 นคฺคํคฺคํ คํคฺคํ คํคฺคํคฺคํ
 มุทฺตํ พาทา มิทฺตํคฺคํคฺคํ
 กคฺคํคฺคํคฺคํคฺคํคฺคํคฺคํคฺคํ

ทุมตัส ตูตูปนิภา ปภัสสร
 สวณณกมพูตตวฏฐัสสุต
 หตุตา มุทุ เตหิ มํ ตัมตัตวา
 อิต คโต เตน มํ ทนฺติ ตาต ๑
 น นฺน โส ขาวีวธิ อหาสิ
 น นฺน โส กฐฺขานิ สยํ อภณฺธิ
 น นฺน โส ทนฺติ ทุม กุสริยา
 นบีตัส หตุเตสฺ จิตานิ อตุถิ ๑
 อจุโณว โว ตตฺส วณํ อกาสิ
 โส มํ พรวํ สฺสํ มํ กโรหิ
 ตาหํ กริ เตน มมามี^๑ โสชฺชํ
 โส ๑ พรวํ สฺสํ โสตมฺมํ พรวเม ๑
 อยญ ๑ เต มาตฺตวปณฺณตฺตมฺมตา
 วิกิตฺตมฺมรูปา มยา ๑ เตน ๑
 กิตฺตมฺมรูปา อุตเต รมิตฺวา
 ปุณฺณปุณฺณ ปณฺณกฺกํ วชาม ๑
 น มชฺช มนฺตา ปฏิกนฺติ ตาต
 น อตุถิหตุตํ นบี ยญฺญ ตตุร
 น จามิ เต มุตตตานิ ภูณฺเช

ยาว น ปสฺสํมํ คํ พุทฺทมจาวํ ๑

อหุตา ปชานาถิ ชุทฺธิ์ ตาต

ยสุตฺตํ ทิสํยํ วสฺสเต พุทฺทมจาวํ

คํ มํ ทิสํ ปาปย ตาต ชิปปํ

มา เต อหํ อมรมิสฺสํมมุหิ ๑

วิจิตฺตมุตฺตมมุหิ วนํ สุตํ มยา

ทิสามิฉฺชฺชํ ทิสตฺตมเสวิตํ

คํ มํ วนํ ปาปย ตาต ชิปปํ

ปฺปว เต ปาณํ วิชหามิ อสุตฺตเม ๑

[๓๘] อิมสฺสํมาหํ ไชติรเส วณมุหิ

คณฺฐพฺพเทวจุจฺจตฺตมเสวิต

อิตฺถํมาวาเส สณฺณคณฺฐมุหิ

เนตาทิสํ อรคิ ปาปฺปเนถ ๑

ภวนฺติ มิตฺตานิ อโถ น โทณฺติ

ฉาตฺตํ มิตฺตเตสฺส กโรณฺติ เปมํ

อชฺชณฺจ ชฺชโม กิสฺสํ ทิชา นีวฺยไจ

โย เนว ชานาติ กุโตนฺมฺหิ อากโต ๑

อํวาเสณ หิ มิตฺตานิ สณฺธิยณฺติ ปุณฺนปฺปนํ

เสวว มิตฺโต อตฺตคณฺฐํ อตฺตวาเสณ ชีรติ ๑

ตํเจ ตุวํ ทกฺขณํ พุทฺธมจาริ
 ตํเจ ตุวํ สํวตฺตเป พุทฺธมจารินา
 สมนุญฺชนสํสํว มโหทเกณ
 ตโปคฺคณํ ชีปฺปมิมํ ปหสฺสํสํ ๑
 ปุณฺณํ เจ ทกฺขณํ พุทฺธมจาริ
 ปุณฺณํ เจ สํวตฺตเป พุทฺธมจารินา
 สมนุญฺชนสํสํว มโหทเกณ
 อุมฺมาทนต์ํ ชีปฺปมิมํ ปหสฺสํสํ ๑
 ภูตานิ เหนตานิ จรณฺติ ตาต
 วิรฺรปรฺรเปณ มนุสฺสํสํโลก
 น ตานิ เสเวถ นโร สํปญฺโญ
 ธาตฺตฺชนํ นสฺสํติ พุทฺธมจาริติ ๑
 นพฺพิทาสาตกํ ปจฺฉํ ๑

๒ อุมฺมาทนต์ฺชาตกํ

[๒๐] นิเวสํ นํ กสฺสํ นุทํ สุนนฺท
 ปากาเรน ปณฺทุมเยน คฺคฺคํ
 กา ทิสฺสํติ อภฺคฺคิสิทฺวา ทูเร
 เวทหายสํ ปพฺพตฺตฺคฺเคว อจฺจุจิ ๑

๑ มเหสฺสํสํติมี ปาโง ๑

ធីតា អុយាមំ ភស្តុំ ឥន្ទនុត តៃតិ
 សុត្តន្តា អុយាមំ ភស្តុំ ចតិមី ភរិយា
 ចក្កាហិ មេ ឱប្បមិធនេ បុន្នុនៃ
 ចទ្វាគា មតិ វា ចតុតិ ភគុតា ។

[២១] ចំ អិ ឆាណមិ ឆនិកុត ចេតំ
 មគ្គុយា ។ បេតុយា ។ ចតិមី ចស្តុតា
 គវេន តៃ បុរិសៃ ភូមិបាត
 រគុតិកុវិច្ឆំ ចប្បមគុតោ គវគុតេ ។
 ចិត្តនៃ ។ ជ័តោ ។ សុទ្ធកុស្តិតោ ។
 ចមនុស្សោ ។ គេ ចឈុតត្រៃ ឆនិកុត
 គស្តុតេន សា ភរិយា ចរិបារកស្តុតំ
 ចុម្ពនាមាតុតិ អាមធម្មេយេន រាឆ ។

[២២] ចនុភោ ចនុភោ អាមមិតំ ចិមិតុតា
 មគ្គុយា ។ បេតុយា ។ ភគំ សុត្តានុ
 គតាហិ មមុតំ ចវត្តកម្មតំ
 ចុម្ពនគុតំ ចុម្ពនាមាតុតំ ចកាសិ ។

[២៣] យា បុណ្ណេនាមេ មិគ្គនុតត្រៃនា
 ចុបាវិទី បុណ្ណេនាមេ ចុបាវិទី
 តេន បុណ្ណេនាមេ គតត្ថ ចមនុស្សំ
 តិសុទ្ធាន បារាវន្តរគុតុត្ថានី ។

อพารปฺมุเหหิ สฺสเกหิ วคฺคฺกุภิ
 ปโตภยฺมุเต มํ ยทา อุกฺกฺขติ
 วิชฺหมํมานา หรฺเทว เม มโน
 ชาตา วเน กิปรึจฺจํ ปพฺพเต ฯ

ตทา หิ พุรฺหตี สํมา อามุคฺคตฺตมณฺนิกฺกฺขตฺตา
 เอกจฺจุจฺจนา นารี มิตํ ภนฺตาจฺจุทฺติ ฯ

กทาสุตฺตํ มํ คมฺพนฺชา สฺสโตมา
 พาหา มฺหํ จนฺทนสํวตฺติคฺคา
 วฏฺฏจฺจุตฺติ สํนฺนตฺตํวคฺคฺติยา
 นารี อฺปณฺณนิสฺสํติ สํสโต สฺสกา ฯ

กทาสุตฺตํ มํ กาณฺจนาจฺจุจฺจนา
 ชีตา ติรฺวฺจฺจุตฺติ วิตถมฺชฺญา
 มฺหํพาหาหิ ปตฺติสฺสํสํสํติ
 พุรฺหาจฺจเน ชาตทฺมํจ มาจฺจุวา ฯ

กทาสุตฺตํ มํ ทาชาวสํวตฺตํจฺจุจฺจ
 หินฺนุคฺคณํ ปณฺทวํคฺคฺคจฺจุจฺจ
 มฺหํ มฺเชน อฺปณฺนามยิสฺสํติ

โสณฺโฆว โสณฺนุคฺคณํ สฺสราย ถาถํ ฯ

ยทาทุทฺถํ ตํ คิณฺจฺจุตฺติ สฺสพฺพคฺคฺคํ มโนรมํ

គតិ ឥតស្ត ទិតុតស្ត អោយវិចារិ កល្យាណី អំ ។
 ចុរុណាតន្តិ មយា វិញ្ញា ចារុតុតមនិកុណុតា
 អ សុប្បាមិ វិចារតុតិ ឥតស្តស្វ បរាធិត ។
 ឥតុត ទេ មេ វរំ តធា តៃ ទ តុតុត មេ វរ
 ចេតតុត តុតុត វា ភវេយ្យ ចិប្បាត
 ចុរុណាតន្តិ រមិតុត ឥតុត គតិ តិយា ។

[២៤] ភូតានិ មេ ភូតឋិតិ អតស្តត
 ចាគម្ព យតុត ចិប្បាតតុត
 រតុត មនិ ចុរុណាតន្តិ វិចារិ
 តតានិ តេ តំ បរិចារយស្ត ។

[២៥] បុណ្ណា ទ ឥត ចរុត អ ទម្ព
 ឥត ទ មេ បាបមិតុត ឥតុត
 ភូត ទ តុត មនតៃ វិចារត
 តុត បិយំ ចុរុណាតន្តិ ចិប្បាត ។

[២៦] ឥតុត អោយតុត តយា មយា វា
 ឥតុត កម្ពតុត តតុត ឥតុត
 យតុត មយា ចុរុណាតន្តិ បតិណា
 ភូតុត រាធា វតុត ឥតុត ។

[២៧] យោ បាបកំ កម្ព ករំ អតុត

៣ វ. ចុរុណាតន្តិ វិញ្ញា ចារុតុតមនិកុណុតា ។

โส มณฺเฑติ มายิํ มณฺเฑสิ อณฺเฑ
 ปสฺสณฺติ ภูตานิ กโรหุตเมคํ
 ยุตฺตา จ เย โหณฺติ นรา ปสฺสยา ๑
 อณฺโณ นุ เต โกจิ นโร ปสฺสยา
 สทฺธะเยย โลกสฺมิ น เม มียาติ
 ภุโส จ คุยสฺส มนโส วิชาโต
 ทตฺวา มียํ อุมมาทนต์ํ อธิฏฺฐา ๑

[๒๗] อทฺธา มียา มยฺห ชนินฺท เสดา
 น ส่า มมํ อปฺมียา ภูมิปาถ
 คจฺฉเว ทวํ อุมมาทนต์ํ ภทฺทนต์
 สํโหว เสตสฺส คุหิ อฺเปติ ๑

[๒๘] น มียิตฺตา อตฺตทกฺขณ ชีวรา
 สฺสขปฺปณฺตํ กมฺม ปริจฺจชฺณติ
 สมนโมหิตา วาปี สฺสชเน มตฺตา
 น ปาปกมฺมมฺพจ สฺมาจรณฺติ ๑

[๓๐] ตฺวณฺหิ มาตา จ ปิตา จ มยฺหํ
 ภตฺตา ปตี โปสโก เทวตา จ
 ทาโส อหิ คุยฺห สฺปฺตฺตทาโร
 ยถาสฺสํ สํวิ กโรหิ กามํ ๑

[๓๑] โย อิตฺสโรรมหีติ กโรติ ปาปํ

កត្តា ។ តែ អ្នកគប្បតេ បរេន្ទ
 អ គេន តែ ឆ្នាំ ក៏ឆ្នាំ
 កេហ្មី បាបេន ឥន្ទ្រគុណ អ ។

[៣២] ឧបាសក ឥន្ទ្រគុណ ឧបាសក
 ឧបាសក ឧបាសក ឧបាសក
 ឧបាសក ឧបាសក ឧបាសក
 ឧបាសក ឧបាសក ឧបាសក ។

[៣៣] ឧបាសក អ គេ កេហ្មី អ ប្រឡាយ
 ឧបាសក ឧបាសក អ អ ឧបាសក
 ឧបាសក ឧបាសក អ ឧបាសក
 ឧបាសក ឧបាសក ឧបាសក ។

[៣៤] ឧបាសក ឧបាសក ឧបាសក
 អ ឧបាសក ឧបាសក ឧបាសក
 ឧបាសក ឧបាសក ឧបាសក ឧបាសក
 ឧបាសក ឧបាសក ឧបាសក ។

[៣៥] ឧបាសក ឧបាសក ឧបាសក
 ឧបាសក ឧបាសក ឧបាសក
 ឧបាសក ឧបាសក ឧបាសក
 ឧបាសក ឧបាសក ឧបាសក ។

[៣៦] ឧបាសក អ គេ កេហ្មី អ ប្រឡាយ

สทุชเยย โถกตัมมิ น เน มียาติ
 ภาโส จ ตฺยตฺต มนโส วิฆาโต
 ทคฺวา มียัม อุมมาทนต์มฺหิ อทฺธิชฺชา ฯ

[๓๗] ชนินฺท ชานาถิ มียา มเมสา
 น สา มมํ อปฺมียา ภูมิปาถ
 มียเณ เต ทมฺมิ มียัม ชนินฺท
 มียทายิโน เทว มียัม ตณฺหติ ฯ

[๓๘] โส ญฺหาหิ วรุตฺตํสามิ อตฺตํ กามเหตุกัม
 นทฺธิ ธรรมํ อธมฺเมเน อหิ วรุตฺตํสํเท ฯ

[๓๙] สจฺเจ คฺควํ มยฺหํ สํคิ ชนินฺท
 น กามยาถิ แรวีร เญจ
 จชามิ นํ สพุพฺพนตฺต มชฺเฌ
 มยา ปมฺหคฺคํ คโต อวฺหयेถิ นํ ฯ

[๔๐] อทฺฐติยญฺเจ อภิปรก คฺควํ
 จชาถิ กตฺเต อหิตาย ตฺยตฺต
 มหา จ เต อปฺวาโทมฺหิ อตฺต
 น จาบี ตฺยตฺต นวรมฺหิ ปกฺโข ฯ

[๔๑] อหิ สหิสฺสํ อปฺวาทเมตฺถ
 นิเนทฺถํ ปตฺตํ ครทฺญจ สพุพฺ
 มเมตฺถมากจฺจคฺค ภูมิปาถ

ยถาสฺสํ สํวิ กโรหิ กามํ ฯ
 โย เณว นินฺทํ น ปุณฺณปฺปสฺสํ
 ธาตึยติ ฅรทํ โนมี ปุชฺชํ
 สิริํ จ ตกฺขี จ อเปติ ตมฺหา
 ธาโป สฺสํชฺชํ ยถา ถมฺหา ฯ
 ยงฺกิญฺจิ ทฺถชฺชํ สฺสํชฺชํ เอตฺโต
 ฅมฺมาติสฺสารณฺจ มโนวิฆาตํ
 อฺรสา อหํ ปฏฺฐิจฺฉิสฺสํ สพฺพํ
 ปจฺฉํ ยถา ถาวรํ ฅถํ ฯ

[๔๒] ฅมฺมาติสฺสารณฺจ มโนวิฆาตํ
 ทฺถชฺชํ นิจฺฉามิ อหํ ปเรสํ
 เอโกมิมํ ฅารยิสฺสํ ภาวํ
 ฅมฺเม จิโต กิญฺจิ อหาปยฺนฺโต ฯ

[๔๓] สฺสํคฺคฺปํ ปุณฺณกมฺมํ ฅนินฺท
 มา เม ฅวํ อนฺตรายํ อถาสิ
 ททามิ เต อุมฺมาทนต์ํ ปสฺนฺโน
 ราชาว ยณฺเณ ฅนํ พฺราหฺมณานํ ฯ

[๔๔] อทฺธา ฅวํ กตฺเต หิโตสิ มยฺหํ
 สฺสา มมํ อุมฺมาทนต์ํ ฅวณฺจ
 นินฺทเยยฺย เทวา มิตฺโร จ สพฺเพ

ปาปญฺจ ปสฺสํ อภิสฺมปฺรายนํ ๑

[๔๕] นเหตํ ฐมฺมํ สํวิราช วชฺชํ
 สเนกมา ชานปทา ๑ สพุเพ
 ยนฺเต มยา อุมฺมาทนต์ํ ปทินฺนา
 ภูเตหิ ราชา วณฺถํ สชาหิ ๑

[๔๖] อทฺธา ตฺวํ กตฺเต หิโคธิ มยฺหํ
 สชา มมํ อุมฺมาทนต์ํ ตฺวญฺจ
 สตญฺจ ฐมฺมานิ สํกิตฺติคานิ
 สมนฺทุกเวตาว ทฺวจฺจยานิ ๑

[๔๗] อากุญฺเญโย เมธิ หิตานุกมฺบิ
 ธาตา วิธตา จสฺสิ กามปาโถ
 ตยํ หุตา ราช มหปฺปเลท หิ
 กามเนน เม อุมฺมาทนต์ํ ปฏิจฺจุ ๑

[๔๘] อทฺธา หิ สพุพฺผํ อภิปารก ตฺวํ
 ฐมฺมํ อจาวํ มม กตฺตฺตฺต
 อญฺโฆ นุ เต โก อธิ สํกิตฺติคํตา
 ทฺวปิโท นโร อรุณํ ชิวโธเก ๑

[๔๙] ตฺวํ นุ เสฏฺโฐ ตฺวมนฺตฺตโรสสิ
 ตฺวํ ฐมฺมํ ฐมฺมวาทุ สมนฺโร
 โส ฐมฺมคฺคฺโต จิรเมว ชิว

ធម្មនុជ មេ ពេស័យ ធម្មនុជ ។

[៥០] ពតិកុដ ឧបិបារក សុណិ វណ្ណំ មម
 ធម្មនុជ ពេស័យស្តុតាមី សតំ ចាសេវិតំ ចតំ ។
 ធម្មនុជ ធម្មនុជ រាមា សាគុ បណ្ណាណា អវិ
 សាគុ មិត្តានុមត្តុកុក បាបស្តុតាគរណំ សុតំ ។
 ឧក្កិកុដ វិសិកេ វិគរមុត្តុត រាមិន
 សុតំ មនុស្សសា ចាសេវ ឥត្តុតាមាយ សុត្ថរេ ។

អ ឆាតក៍ ឧបិវិស័យ

កម្មំ ចត្ថមេត្តកតំ ចត្ថាគុ

យេវាមី ឈតុវាណ សមំ កវិណិ

ឧប្បា ធម្មា មម គុវ សុណិ ។

កុណុជេ គរណានំ	ធម្មំ កុណុតិ បុណ្ណុ
សុត្ថា គា ធម្មំ កុណុតិ	នេតុតេ ធម្មំ គេតេ សតិ ។
ខេវេវ មនុស្សសុត្ថុ	យោ តិកេ ឥន្ទ្រសមុត្ថ
តៃ ឆេ ធម្មំ ឆរិ	បកេវ ធម្មា បុត្តា
សុត្ថំ រុត្ថំ តុត្ថំ តៃ	រាមា ឆេ តិកេ ធម្មំ កុណុតិ ។
កុណុជេ គរណានំ	ធម្មំ កុណុតិ បុណ្ណុ
សុត្ថា គា ធម្មំ កុណុតិ	នេតុតេ ធម្មំ គេតេ សតិ ។
ខេវេវ មនុស្សសុត្ថុ	យោ តិកេ ឥន្ទ្រសមុត្ថ
តៃ ឆេ ធម្មំ ឆរិ	បកេវ ធម្មា បុត្តា

สพุํ ฏฐํ ฐํ เติ ราชา เจ โหติ ฐมฺมิโก ฯ
 น จาปาหิ อฐมฺเมเน อมรตฺตมภิปรตฺตเย
 อิมํ วา ปจฺจํ สพุํ วิเชตฺถ อภิปรก ฯ
 ยณฺหิ กิณฺหิ มนุสฺสํ รัตนํ อธิ วิชฺชติ
 คาโว ทาโส หิรณฺณญจ วตฺติยํ หริจฺจนฺทํ ฯ

อตฺถตฺติโย รัตนํ มณฺนิญจ
 ยณฺจามีเม จนฺตฺตริยา อภิปรตฺตนิ
 น ตตฺถ เหตุ วิธมํ จเรย
 มชฺเช สิวํ อตฺถโกสฺมิ ชาโต ฯ
 เนตา หิตา อุกฺกโต ฏฐปาโต
 ฐมํ สิวํ อปจายมาโน
 โส ฐมฺเมวณฺวิจฺจนฺตฺตนิโต
 ตตฺถมา ตเก จิตฺตวเต น วตฺโต ฯ

[๕๓] อทฺธา คุวํ มหาราช นิจุจํ อพฺยตฺถํ สิวํ
 กริถฺตฺถิ จิรํ ฐฐํ ปณฺณวา หิ ทว ตาทิถฺ ๑
 เอกนฺเต อนฺโฆทาม ยํ ฐมํ นปฺปมชฺชติ
 ฐมํ ปมชฺช ฐตฺติโย ฏฐจา จวติ อิตฺถโร ๑
 ฐมฺมญจร มหาราช มาตาปิตฺตํ ฐตฺติย
 อธิ ฐมํ จริตฺตวาน ราช ตคฺคํ ฐมิตฺถติ ๑
 ฐมฺมญจร มหาราช ปุคฺคทาเรตฺถ ฐตฺติย

หอสมุดกลาง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อิธ ชมนัม จริตฺวาน	ราช สกฺคํ คมิตฺตํ ๑
ชมนนฺจฺร มหาราช	มิตฺตามจฺเจสุ ชฺชติย
อิธ ชมนัม จริตฺวาน	ราช สกฺคํ คมิตฺตํ ๑
ชมนนฺจฺร มหาราช	วาทเนสุ พฺเจสุ ๑
อิธ ชมนัม จริตฺวาน	ราช สกฺคํ คมิตฺตํ ๑
ชมนนฺจฺร มหาราช	คามเนสุ นิกเมสุ ๑
อิธ ชมนัม จริตฺวาน	ราช สกฺคํ คมิตฺตํ ๑
ชมนนฺจฺร มหาราช	วฏฺเฐสุ ชนปฺเทสุ ๑
อิธ ชมนัม จริตฺวาน	ราช สกฺคํ คมิตฺตํ ๑
ชมนนฺจฺร มหาราช	ถมฺเนน พฺรหฺมณฺเฐสุ ๑
อิธ ชมนัม จริตฺวาน	ราช สกฺคํ คมิตฺตํ ๑
ชมนนฺจฺร มหาราช	มิตฺตปฏฺฐิตํ ชฺชติย
อิธ ชมนัม จริตฺวาน	ราช สกฺคํ คมิตฺตํ ๑
ชมนนฺจฺร มหาราช	ชมนโน จินฺโน สฺชาวโห
อิธ ชมนัม จริตฺวาน	ราช สกฺคํ คมิตฺตํ ๑
ชมนนฺจฺร มหาราช	อินฺทรา เทวา สฺพฺรหฺมกา
สฺสจฺฉินฺเนน ทิวํ ปตฺตา	มา ชมนัม ราช ปามโทติ ๑
อุมฺมาทนต์ชาติกั ทฺติยํ ๑	

๓ มหาโพธิชาตกั

- [๕๒] ถินนุ ทณฺฑํ ถิมาชนํ ก็ ฉตุตํ ก็ อูปาหํ
 ก็ อญฺญสฺสํ ปคฺคตญฺจ สงฺฆาฏินฺจาบี พุราหุมน
 ตฺรมาทรุโป คณฺหาตี ถินนุ ปคฺคตยเส ทิสํ ฯ
- [๕๓] ทฺวาทเสตานิ วสุตฺตานิ วสุตฺตานิ ทวณฺติเก
 นาภิขานามิ โสณน มีจุคเณนาภิภูษิตํ ฯ
 สฺวายํ ทิตฺโตว นทติ สุกฺกทาจํ วิทิสํ
 ตว สฺสุตฺวา สภวียสฺส วิตฺสทฺธสฺส มํ ปติ ฯ
- [๕๔] อหุ เอส กโต โทโส ยถา ภาตฺถิ พุราหุมน
 เอส ภิชฺชโย ปสฺสทามิ วส พุราหุมน มา คมา ฯ
- [๕๕] สพฺพเสโต ปฺเร อาสี ตโตมี สพฺโโต อหุ
 สพฺพโสทฺทโกททานิ กาโต ปกฺกมิตฺตุ มม ฯ
 อพฺพนฺตรํ ปฺเร อาสี ตโต มชฺชเณ ตโต พหิ
 ปฺรา นิตฺถมฺนา โหติ สยเมว จขามหํ ฯ
 วิตฺสทฺธํ น เสเวยฺย อุตฺตปानํ โนทกํ
 สเจมี นํ อนฺนฺธเน จาริกทฺถมคฺคณฺธิกํ ฯ
 ปสฺสนฺนเมว เสเวยฺย อปฺปสฺสนํ วิจชฺชเย
 ปสฺสนํ ปยิริปาเสยฺย รหํ วุทฺทคฺคฺติโก ฯ
 ภเช ภชฺชนฺตํ ปฺริสํ อภชฺชนฺตํ น ภชฺชเย
 อสฺสปฺริสฺสรมฺโม โส โย ภชฺชนฺตํ น ภชฺชติ ฯ

- โย ภชฺสํ น ภชฺสํ เสวมานํ น เสวติ
 สเว มนุสฺสํ ปาณินฺโด มิโค ธาตฺสสฺสโต ยถา ฯ
 อจฺจํ ภิกฺขุณฺณํ สํสํคฺคา อตฺโม สรณฺน จ
 เอเตน มิตฺตา ชีรณฺติ อกาเถ ยาจนาย จ ฯ
 ศสฺมา นภิกฺขุณฺณํ กจฺเจ น จ กจฺเจ จิราจิรํ
 กาเถน ยาจํ ยาเจยฺย เขวํ มิตฺตา น ชีเร ฯ
 อติจิรํ นิวาเสน มียโย ภวติ อปฺมียโย
 อามนฺตํ โห คํ กจฺจาม ปุรา เท โหเม อปฺมียา ฯ
 [๕๖] เขวํ เจ ยาจมานานํ อณฺชติ นาวพฺพณฺติ
 ปริจาริกานํ สคฺคานํ วจฺนํ น กโรติ โน
 เขวณฺติ อภียาจาม ปุณ ญิราติ ปริยายํ ฯ
 [๕๗] เขวณฺเจ โน วิหเรตํ อนฺตรายโย น เหลสฺสติ
 ศุภํ วาปี มหาราช มยฺหํ วา รฏฺฐวตฺถน
 อปฺเปว นาม ปสฺสเม อโหเรตฺตานมจฺเจ ฯ
 [๕๘] อุตฺตริณา เจ สจฺจคฺคยา ภาวามนฺตคฺคติ
 อกามา อกรณฺยํ วา กรณฺยํ วาปี กุรฺพหฺติ
 อกามกรณฺยสฺมि กุวิธ ปาเปณ ติมฺปติ ฯ
 โส เจ อตฺถโก จ ธมฺโม จ กถฺยาโน น จ ปาปโก
 โภโก เจ วจฺนํ สจฺจํ สหโต วานโร มยา ฯ
 อตฺตโน เจ หิ วาตฺสสํ อปรารํ วิชานิย

น มั ทุว ฺครเหญยาถิ โภโต วาโท หิ ตาติโส ฯ

[๕๘] อิตฺถโร สພพโถกตฺตํ ๙๔๑ กบฺเปติ ๙๔๒ ๙๔๓ ๙๔๔ ๙๔๕ ๙๔๖ ๙๔๗ ๙๔๘ ๙๔๙ ๙๕๐ ๙๕๑ ๙๕๒ ๙๕๓ ๙๕๔ ๙๕๕ ๙๕๖ ๙๕๗ ๙๕๘ ๙๕๙ ๙๖๐ ๙๖๑ ๙๖๒ ๙๖๓ ๙๖๔ ๙๖๕ ๙๖๖ ๙๖๗ ๙๖๘ ๙๖๙ ๙๗๐ ๙๗๑ ๙๗๒ ๙๗๓ ๙๗๔ ๙๗๕ ๙๗๖ ๙๗๗ ๙๗๘ ๙๗๙ ๙๘๐ ๙๘๑ ๙๘๒ ๙๘๓ ๙๘๔ ๙๘๕ ๙๘๖ ๙๘๗ ๙๘๘ ๙๘๙ ๙๙๐ ๙๙๑ ๙๙๒ ๙๙๓ ๙๙๔ ๙๙๕ ๙๙๖ ๙๙๗ ๙๙๘ ๙๙๙ ๑๐๐๐

อิทธิ พุฒนภาวณฺญ กมนํ กถยาณปาปกํ

นิทุเทศการี ปุริโส อิตฺตโร เตน ติมฺปติ ฯ

ໄສ ເຈ ວຸທຸໂຕ ຈ ຫມຸໂມ ຈ ກຸຸຍາໂຣນ ນ ຈ ປາປໂກ

โกโต เจ วจนํ สํจุจํ สฺหโต วานโร มยา ฯ

อดุลโน เจ หิ วาหตุต อปราร วิชานีย

น ม่ ทุว่ ครอบเหยบาสี โภโต วาโท หิ ตาติโส ฯ

[๒๐] สัจจะ ปุพเพกตเหตุ สัจจะทุกขํ นิคจฺจนตี

ไปรณกํ กตํ ปาปํ ตเมโส มนุสฺส เต อิตํ

ไปรณกถินโมกฺโข กุวิธ ปาเปน ติมฺปติ ฯ

ໂສ່ ເຈ ຂຕຸໂຄ ຈ ຣມໂມ ຈ ກຕຸຍາໂນ ພ ຈ ປາປໂກ

โกโต เจ วจน์ สจุจ สุกโต วานโร มยา ๑

อดุลโน เจ หิ วาหตุส อปรารั วิทยานิย

น มํ คุวํ คุรเหยยาสิ โโกโต วาโท หิ ตาติโส ฯ

[๒๓] จตุมนุญเฑฐปาทาย รูปํ สมนุโกติ ปาณินํ

ยโต จ รุปํ สมุโภติ ตตฺถเภาณุปกจฺจติ ๑

ចិចេវ ឆ្នាំកិ ឆ្នាំវៃ បេតុត បេតុត វិណ្ណត្តតិ

อรรถกថาธิบาย อภัย ไถโก เย พาดดา เย จ ปณฺฑิตา

ចុះឡើងនាពេល ល្ងាចនេះ កុំភ័យ បាទ បាទ បាទ ។

- โส เจ อตุโถ จ ฐมโม จ กถยาโณ น จ ปาปโก
 โภโต เจ วจันํ ตฺถจํ สฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
 อตุตโน เจ หิ วาทสุตฺต อปรารํ วิชาณีย
 น มํ ตฺวํ ฐรหฺมยาสี โภโต วาโท หิ ตาติโส ๑
 [๖๒] อากุ ชุทฺตวิธา ๑ โถเก พาดตา ปณฺฑิตคฺคมานิโน
 มาตฺรํ มิตฺรํ หนฺนญเญ อโถ ชฺชวฺจํ ภาตฺรํ
 หนฺนญย ปุคฺคตทาเร จ อตุโถ เจ ตาติโส สฺสียา ๑
 [๖๓] ยสุตฺต รุกฺขสุตฺต ฉายาย นิธํเตยฺย สฺสเยยฺย วา
 น ตฺถสุตฺตํ สํวํ ภาณฺนเชยฺย มิตฺตคฺคพฺโถ หิ ปาปโก ๑
 อถ อตุเถ สมนุปฺปนฺเน สมนฺตมมฺมํ อพฺภุเท
 อตุโถ เม สมนุพฺเตนํมํ สฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
 โส เจ อตุโถ จ ฐมโม จ กถยาโณ น จ ปาปโก
 โภโต เจ วจันํ ตฺถจํ สฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
 อตุตโน เจ หิ วาทสุตฺต อปรารํ วิชาณีย
 น มํ ตฺวํ ฐรหฺมยาสี โภโต วาโท หิ ตาติโส ๑
 [๖๔] อเหตุวาโท ปุริโส โย จ อธิสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
 ปุพฺเพกตํ จ อจฺจุณฺเฑ โย จ ชุทฺตวิโร นโร ๑
 เอเต อสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส พาดตา ปณฺฑิตคฺคมานิโน
 กเรยฺย ตาติโส ปาปํ อโถ อณฺณมมฺมํ การเย

อัสสปุริสสัณฺฑโค ทุกุชฺฌโต กฏฺฏทุโรโย ๑

[๖๕] อูรพฺภกรูเปณ พกาสุ ปุพฺเพ
 อัสสํกิตโต อชฺชุตํ อเปติ
 หนฺตฺวา อูรณํ อชิยํ อชฺฌนํ
 หนฺตฺวา สยิตฺวา เยน กามํ ปเลติ ๑
 ตถาวีเรเก สมนพฺพรามุณฺณาเส
 นทมนํ กตฺวา วณฺณยณฺติ มนุสฺเส
 อนาสกา ภณฺทิตเสยฺยกา จ
 วโรชฺชตํ อุกฺกุฏิกปฺปชานํ
 ปริยายภคฺตมฺภจ อปานกตฺตา
 ปาปจาวรา อรหฺนโต วทานา ๑

เอเต อัสสปุริสา โดเก	พาดา ปณฺทิตมานิโน
กเรยฺย ตาทีโส ปาปํ	อโถ อณฺณมฺหี การเย
อัสสปุริสสัณฺฑโค	ทุกุชฺฌโต กฏฺฏทุโรโย ๑
ยมาหุ นคฺคิ วีริยณฺติ	เหตฺตมฺภจ อปวทณฺติ เย
ปรการํ อคฺคตการมฺภจ	เย ตฺตมฺภจ สมนวณฺณยํ ๑
เอเต อัสสปุริสา โดเก	พาดา ปณฺทิตมานิโน
กเรยฺย ตาทีโส ปาปํ	อโถ อณฺณมฺหี การเย
อัสสปุริสสัณฺฑโค	ทุกุชฺฌโต กฏฺฏทุโรโย ๑
สเจ หิ วีริยํ นาสฺส	กมฺมํ กตฺยาณปาปกํ

น ภเว วาทุฌกั ราชา
 ยตุมา จ วิริยํ อตฺถิ
 ตตุมา ยนฺตานิ กาวะติ
 ยทิ วตุตฺตํ เทโว
 อฺจุฉิเชยฺย อຍံ โถโก
 ยตุมา จ วตุตฺตํ เทโว
 ตตุมา ตฺตํธานี ปจฺจนฺติ
 กວນເຈ ຫຼມານານ
 ສພຸພາ ຕາ ສົມຸທໍ ກຈຸດນຸຕິ
 ເຂວເມວ ມນຸສຸເສສຸ
 ໄສ ເຈ ອຣມຸນໍ ຈຣຕິ
 ສພຸພໍ ກຼຸຈໍ ທຸກຸ໋ ເສຕິ
 ກວນເຈ ຫຼມານານ
 ສພຸພາ ຕາ ອຸຊຸ ກຈຸດນຸຕິ
 ເຂວເມວ ມນຸສຸເສສຸ
 ໄສ ເຈມີ ຣມຸນໍ ຈຣຕິ
 ສພຸພໍ ກຼຸຈໍ ສຸ໋ ເສຕິ
 ມຫາຣຸກຸ໋ສຸ ຜຕິໂນ
 ຣຕ໌ເຈສຸ ນ ສານາຕິ

มหารุกขุปม รุกข์
 รตณจุลล์ น ชานาติ
 มหารุกขจุลล์ ผติโน
 รตณจุลล์ วิชานาติ
 มหารุกขุปม รุกข์
 รตณจุลล์ วิชานาติ
 โย จ ราชา ชนปท
 สพุโพธธีภิ โส ราชา
 คเถว เนคเม หิสัง
 โอชทานพถ์กาเร
 ปหารวเรชคตณญ
 อุตติเต หิสัง ราชา
 คเถว อิตโย หิสัง
 อธมมจาวี ชคฺติโย
 โย จ ราชา อธมมจว
 ลุฑท ปถวเต จาน
 ธมม จเร ชานปเท
 อิตโย จ น หิสัง
 ส คาทิโส ภูมิปติ

อธมเมเน (โย) ปถาสติ
 รุกขจุลล์ วินตฺตติ ฯ
 ปกฏ ฉินฺทติ โย ผถ
 พชณจุลล์ น นตฺตติ ฯ
 ธมเมเน โย ปถาสติ
 รุกขจุลล์ น นตฺตติ ฯ
 อธมเมเน ปถาสติ
 วิรุฑโธ โหติ ชคฺติโย ฯ
 เย ยุตฺตา กยวิกฺกเย
 ส โกเสน วิรุชฺฌติ ฯ
 สงฺคาเม กตนิตฺตเม
 ส พถเน วิรุชฺฌติ ฯ
 สยเม พุทฺทมจาวีเย
 โส สงฺกเมเน วิรุชฺฌติ ฯ
 ภริย หนติ อทฺถัง
 ปุคฺคเตหิ จ วิรุชฺฌติ ฯ
 เนคเมตฺถ พถนํ จ
 ปุคฺคตทาเร สมนฺจเว ฯ
 รุกฺขปาโถ อโถธโน

ตํมณฺเฑี ตมฺปณฺเปติ อิมฺโทว อตฺถราชิปติ ๑
มหาโพธิชาตกํ คคิยํ ๑

คตฺตตฺถทํ ๑
ตนิจฺณิกมวฺหยน ปจโม
ทฺติโย ปณ ตมฺมทนต์วโร
คคิโย ปณ โพธิสํวฺหยน
กถิตา ปณ คคินิ ชินนํ สํภา ๑
ปณฺณาสนิปาคํ นิฏฺฐิตํ ๑

ธัญจินิปาตชาตกั

๑ โสณกชาตกั

- [๖๖] กตฺถํ สุตฺวา สคํ ทมฺมิ สหสฺสํ ทิฏฺฐโสณกั
 โก เม โสณกมกฺขาคิ สหายํ ปัสสํกัหิตํ ฯ
 อถ พุริ มาณวโก ททโร ปณฺจจฺจุโก
 มยฺหํ สุตฺวา สคํ เทหิ สหสฺสํ ทิฏฺฐโสณกั
 อหํ เต โสณกมกฺขิณํ สหายํ ปัสสํกัหิตํ ฯ
- [๖๗] กตฺถมฺมิ โส ชนปเท รฏฺฐเจสฺสุ นิคมเจสฺสุ ฯ
 กตฺถ โสณกมกฺขกฺขิณํ คํ เม อกฺขาคิ ปุณฺณิโต ฯ
- [๖๘] ตเวว เทว วิชิตะ ตเววญฺญานญฺมียา
 อชฺชวํสา มหาธํสา นโถภาสา มโนรมา ฯ
 ทิฏฺฐนุติ เมฆสํมานา รมฺมา อณฺโณณฺณนิสฺสิตา
 เทสํ มุตฺตมํ โสณโก ฉายติ อนฺนปาทิโน
 อปาทาเนสฺสุ โถเกสฺสุ ทยฺหมาเนสฺสุ นิพฺพุโต ฯ
- [๖๙] ตโต จ ราชา ปายาสิ เสนาย จตุรํกียา
 การาเปตฺวา สมิ มคฺคํ อคมา เยน โสณโก ฯ
 อญฺญานญฺมึ คณฺฑวาน วิจฺรนฺโต พุทฺทาวเน

๓ ส. กตฺถ เต โสณโก ทิฏฺฐโสณกั ฯ

- ธัญชมนมบี ภาทรมณตัส อนาคตาสตัส ภิกขุโน
 รฏฺเฐ วิถุนุปมานมฺหิ นาสตัส ภิกขุ อหารก ๑
 สคฺคตมมบี ภาทรมณตัส อนาคตาสตัส ภิกขุโน
 โจเรหิ รกฺขิตํ มคฺคํ เย จญฺเฒะ ปริปนฺนิกา
 ปตฺตจฺจวรมาทาย โสคฺคํ คจฺจนฺติ สฺสพฺพโต ๑
 ธัญชมนมบี ภาทรมณตัส อนาคตาสตัส ภิกขุโน
 ยํ ยํ ทิสํ ปกฺกมฺติ ชนเปกฺโขว คจฺจนฺติ ๑
 [๗๔] พหฺมบี ภาทฺรา เอเตสํ โย ควํ ภิกขุ ปตฺตํสสิ
 อหฺมจฺจ คิทฺโธ กาเมสฺส กถํ กาทามิ โสณก ๑
 มียา เม มานุสา กามา อโถ ทิพฺพายี เม มียา
 ธถ เกน นุ วณฺณเนน อุกฺโก โถเก ฌปามเส ๑
 [๗๕] กาเม คิทฺธา กามรตา กาเมสฺส อธิมฺจุจฺจิตา
 นฺวรา ปาปานิ กตฺวาน อฺปฺปชฺชนฺติ ทฺวคฺคํ ๑
 เย จ กาเม ปหฺนตฺวาน นิกฺขนฺตา อกฺโกโตภยา
 เอโกทิกาวาจิสฺสตา น เต คจฺจนฺติ ทฺวคฺคํ ๑
 อฺปฺปมฺหุเต กริสฺสํมิมิ ตํ สฺสโนหิ อวิญฺญม
 อฺปฺปมาย มิธะกจฺเจ อคฺคํ ชานนฺติ ปณฺนิตา ๑
 คจฺจกาย กุณฺนํ ทิสฺสวา วุญฺหมานํ มหฺนฺนเว
 วายโส สํมจิณฺเตสสิ อปฺปปฺปญฺโญ อเจตโส ๑

๓ ส. พหฺมบี ภาทฺทกา เอเต ๑

ยานนฺจ วคิหํ ททฺธํ	ภกฺโข จายํ อนนฺนปโป
ตตฺถ วคฺคิ ตตฺถ ทิวา	ตตฺถเว นีรโต มโน ๑
ชาทํ นาคสูตรํ มํถานิ	มีวํ ภาคีรโธทกํ
สํมปฺปตฺตํ วนเจตฺยานิ	น ปตฺเตตฺถ วิหฺงฺกโม ๑
ตณฺจ โอตฺถนํ คจฺจกา	ปมตฺตํ กุณเป รตํ
สํมุตฺตํ ชฺชตฺถคาหาตี	ชคฺคิ ยตฺถ ปกฺขิณํ ๑
โส ๑ ภกฺขปรีกฺขโณ	อุทฺตปฺปวา วิหฺงฺกโม
น ปจฺจโต น ปฺรโต	นุตฺตวํ โนมี ๑ ทกฺขิณํ ๑
ทํปํ โส นชฺชตฺถกา คณฺณิ	ชคฺคิ ยตฺถ ปกฺขิณํ
โส ๑ ตตฺถเว ปาปตฺถ	ยถา ทุพฺพตโป ตถา ๑
ตณฺจ สํมุตฺตกา มจฺจนา	กฺกมฺภีตา มกรว สุตฺตํ
ปตฺตยฺหการว ชาทิสฺส	ผนฺทมานํ วิปกฺขิกํ ๑
เชวเมว ตฺวํ ราช	เย จณฺเณ กามโภคิโน
คิทฺฐา เจ น วมิตฺตํนฺติ	กาทปณฺณาย เต วิทฺฐ ๑
เชถา เต อุปฺปมา ราช	ชตฺถสํมุตฺตสํนํ กตา
ตวณฺจ ปณฺณายเต เต	ยถิ กาทิสฺส วา น วา ๑
[๗๖] เขกฺวาจํปี ทฺวิวาจํ	ภณฺเณยฺย อนุกฺมปโป
ตตฺตตฺตวํ น ภาเสยฺย	ทาโส วยฺยสฺส สํนฺติเก ๑
[๗๗] อิทํ วตฺถวาน ปกฺกามิ	โสณโก อมิตฺตพฺพุทฺธิมา
เวหาเต อนฺตคฺคิฏฺฐสฺสํ	อนุสาสิตฺถวาน ชตฺติยํ ๑

- [๗๘] โโก นุเม ราชกตฺตาโร สุตฺตา เวยฺยตฺติมากตฺตา
 ราชํ นิยฺยาทยิสฺสามิ นาทํ ราชฺเชน มตฺติโก ๑
 อชฺเชว ปพฺพชิสฺสามิ โโก ชนฺดฺวา มรณํ สฺสเว
 นาทํ กาโกว ทุมฺเมโธ กามานํ วจฺสมนฺวตฺตา ๑
- [๗๙] อตฺถิ เต ททโร ปฺตฺโต ที่ฆาตุ ฆฺยฺยวทฺตฺตฺโน
 ตํ ราชฺเช อภิสฺสยฺยสฺส โส โน ราชฺชา ภวิสฺสตี ๑
- [๘๐] ชิปฺโป กุมารํ อานนฺด ที่ฆาตุ ฆฺยฺยวทฺตฺตฺนํ
 ตํ ราชฺเช อภิสฺสยฺยสฺส โส โว ราชฺชา ภวิสฺสตี ๑
- [๘๑] ตโต กุมารมาเนตฺถ ที่ฆาตุ ฆฺยฺยวทฺตฺตฺนํ
 ตํ ทิสฺวา อานนฺโต ราชฺชา เอกปฺตฺตํ มโนรมํ ๑
 สฺสยฺยํ คามสฺสทฺธานิ ปฺริยฺยวทฺตฺตฺนํ สฺสพฺโส
 เต ปฺตฺตํ ปฏฺธิปชฺชสฺส ราชํ นิยฺยาทยามิ เต ๑
 อชฺเชว ปพฺพชิสฺสามิ โโก ชนฺดฺวา มรณํ สฺสเว
 นาทํ กาโกว ทุมฺเมโธ กามานํ วจฺสมนฺวตฺตํ ๑
 สฺสยฺยํ นาคสฺสทฺธานิ สฺสพฺพาดงฺการภฺยฺยตฺตา
 สฺสวณฺณกฺกตฺตา มาตฺตฺตา เหมกปฺปนฺวาตฺตํ ๑
 อารุฬฺหา คามณฺเฑภิ โคมรฺกฺกสฺสปาณิ
 เต ปฺตฺตํ ปฏฺธิปชฺชสฺส ราชํ นิยฺยาทยามิ เต ๑
 อชฺเชว ปพฺพชิสฺสามิ โโก ชนฺดฺวา มรณํ สฺสเว
 นาทํ กาโกว ทุมฺเมโธ กามานํ วจฺสมนฺวตฺตํ ๑

สัจจ สัจจสัจจสัจจ	สัจจพาดงการฐิติตา
ชาชาณียา จ ชาติยา	สัจจชา สัจจชาหนา
ชาธพหา ความณียะ	อินทียาจาปฐาวิ
เต ปุคฺต ปฏิปชฺชสัจจ	รชฺช นียายาทยามิ เต ๑
อชฺชเชว ปพฺพชฺชสัจจ	โก ชณฺญา มรณํ สฺสเว
มาหิ กาโกว ทุมฺเมโธ	กามานํ วธฺมมฺหุคํ ๑
สัจจ รตสัจจสัจจ	สัจจทฐา สัจจสัจจทฐา
ทีปา อโถมี เวยฺยคฺฆา	สัจจพาดงการฐิติตา ๑
ชาธพหา ความณียะ	จาปฐกเถหิ จมฺมิมิ
เต ปุคฺต ปฏิปชฺชสัจจ	รชฺช นียายาทยามิ เต ๑
อชฺชเชว ปพฺพชฺชสัจจ	โก ชณฺญา มรณํ สฺสเว
มาหิ กาโกว ทุมฺเมโธ	กามานํ วธฺมมฺหุคํ ๑
สัจจ เรนุสัจจสัจจ	โรหณฺญา ปุณฺณคฺคฺคา
ตา ปุคฺต ปฏิปชฺชสัจจ	รชฺช นียายาทยามิ เต ๑
อชฺชเชว ปพฺพชฺชสัจจ	โก ชณฺญา มรณํ สฺสเว
มาหิ กาโกว ทุมฺเมโธ	กามานํ วธฺมมฺหุคํ ๑
โสฬสคฺคฺกสัจจสัจจ	สัจจพาดงการฐิติตา
วิจิตฺตวคฺคฺกการณนา	อามุคฺคฺกมณฺณิกุณฺฑล
ตา ปุคฺต ปฏิปชฺชสัจจ	รชฺช นียายาทยามิ เต ๑
อชฺชเชว ปพฺพชฺชสัจจ	โก ชณฺญา มรณํ สฺสเว

- มาห์ กาโกว ทุมเมโซ กามานั วสมนุวัก ๑
 [๘๒] ทหรัสเสว เม ตาต มาตา มตาติ เม สุตั
 คยา วินา อหัง ตาต ชีวิตุปี น อุตัสเห ๑
 ยถา อารณญกั นาคั ไปโต อนุเวติ ปจฺจนโต
 เชตฺตฺสนุตํ คิริทฺตฺเตสฺ สเมตฺตํ วิสเมตฺตํ จ ๑
 เอวณุตํ อนุกฺกณามิ ปุคฺคตมาทาย ปจฺจนโต
 สฺภาโร เต ภวิสฺสํามิ น เต เหลสฺสํามิ ทฺพฺภโร ๑
 [๘๓] ยถา สํามุทฺธิกั นาวั วาณิชาณั ธเนสฺสินั
 โวหาโร ตตฺถ คณฺเหยฺย วาณิชา พยฺสํ สียา
 เอวเมวายั ปุคฺคต อนฺตรายกโร มม ๑
 [๘๔] อิมั กุมารั ปาเปถ ปาสาทํ รัตติวทฺธมนั
 ตตฺถ กมฺพสฺสทฺตฺถาโย ยถา สกฺกัว อจฺจนรา
 ตา นั ตตฺถ รมิสฺสํนฺติ ตาหิ เจโส รมิสฺสํติ ๑
 [๘๕] ตโต กุมารั ปาเปสฺ ปาสาทํ รัตติวทฺธมนั
 ตํ ทิสฺวา อวจฺ จณฺณา ที่ฆาตุ รฏฺฐจวทฺธมนั ๑
 เทวตา นุติ คณฺธพฺโพ อาทฺธ สกฺโก ปฺรินฺทโท
 โก วา ตฺวํ กสฺสํ วา ปุคฺคโต กถํ ชาเนมุ ตํ มยํ ๑
 [๘๖] นมฺหิ เทโว น คณฺธพฺโพ นมฺย สกฺโก ปฺรินฺทโท
 กาธิรณฺโณ อหัง ปุคฺคโต ที่ฆาตุ รฏฺฐจวทฺธมนโน
 นมนํ ภรต ภทฺทํ โว อหัง ภตฺตา ภวามิ โว ๑

- [๘๗] คํ คตฺถ อวรุํ กณฺณา ทิฆาณํ ฐวฺชวฺทมนํ
 กุหิ ราชา อนุปฺปโต อิตฺ ราชา กุหิ คโต ฯ
- [๘๘] ปงกํ ราชา อติกฺกนฺโต ธเถ ราชา ปติฐฺจโต
 อกณฺฐกํ อคหนํ ปฏฺิปนฺโน มหาปถํ ฯ
 อหณฺจ ปฏฺิปนฺโนสฺมิ มคฺคํ ทฺวคฺคิตฺตามินํ
 สกณฺฐกํ สกหนํ เยน คจฺจนฺติ ทฺวคฺคิตํ ฯ
- [๘๙] คสฺส เต สฺวาคํ ราช สํหสฺสวํ ทิวิพฺพชํ
 อนุสํส มหาราชํ ทฺวํ โน สํพฺพาสฺมิสฺสโรติ ฯ
 โสณกชาตกํ ปจฺมี ฯ

๒ สงฺกิจฺจชาตกํ

- [๙๐] ทิสฺวา นิธินํ ราชานํ พุทฺธมฺมทตฺตํ รกฺสํ
 อถสฺส ปฏฺิเวเทสิ ยสฺสํสาสิ อนุกมฺปโก ฯ
 สงฺกิจฺจายํ อนุปฺปโต อิตฺนํ สํรฺกฺสนฺมโต
 ตรมาณฺรโป นิยฺยาหิ ชิปปํ ปสฺสํ มเหสินํ ฯ
 คโต จ ราชา ตรมาโน ยุตฺตมารุญฺห สฺนทฺนํ
 มิตฺตามจฺจุปฺริพฺพุโห อคมาสิ รกฺสํโก ฯ
 นิฏฺชิปปํ ปณฺจ กกฺขานิ กาสินํ ฐวฺชวฺทมนฺโน
 วาถวฺชนิมฺนุหิสิ ชคฺคํ ฉคฺคณฺจฺจุปาหนํ ฯ
 โอธฺรฺยฺห ราชา ยานมฺหา จปฺยิตฺวา ปฏฺิจฺจกํ

ចាត្រំ កាយបត្តស្តំ	សុភិទ្ទក្ខតាគកំ ។
ចុបសុភិទ្ទក្ខតា តៃ រាគា	សុភិទ្ទក្ខតា ចិត្តិវា តៃ
តំ កតំ វិគិតាវេតុវា	ខេត្តមនុគំ ចុបាវិតិ ។
ខេត្តមនុគំ មិត្តិវា	ចត កាតំ មនុគ្គត
តតៃ បាបាមិ កម្មមាមិ	បុគ្គតិកុំ បុគ្គតិកុំ ។
ចិត្តំ បុគ្គតាម សុភិទ្ទក្ខតា	ចិត្តំ តាគុស្តមុគំ
ចាត្រំ កាយបត្តស្តំ	ចិត្តិសុភិទ្ទក្ខតា ។
កំ កតំ បេតុគ កុត្តតុត	អរា ត្រមាតិកាវិ
ចិត្តិកុត្តត មយា ត្រម	តំ មេ ចក្ខុវាមិ បុគ្គតិកុំ ។
[៩១] ចិត្តិ ចក្ខុ សុភិទ្ទក្ខតា	កាត្រំ រាគុស្តមុគំ
ចាត្រំ កាយបត្តស្តំ	អរាគា តុត្តិវា មេ ។
ចុបបេតុ វេតុតុត	យៃ មគ្គតុត
តតុត តៃ ចក្ខុ កម្មិវា	អាតុត មគ្គតុត កុត្តត ។
ចត្រមំ បុគ្គតិកុំ	យៃ ត្រមតុត
តតុត តៃ ចក្ខុ កម្មិវា	អ តៃ កុត្តត កុត្តត ។
[៩២] ត្រម បតៃ អរាគា	ចត្រម បតៃ ចុបបតៃ
ចត្រម មិវិយំ មេតិ	ត្រម បាបេតិ តុតតុត ។
ចត្រមកាវិ រាគ	អរា វិគិតាវេតុវា
យំ កតំ បេតុគ កុត្តតុត	មិវិយេ តៃ តុតតុត មេ ។
តតុតតៃ កាតុតតៃ ។	សុភិទ្ទក្ខតា តៃ ។ វិគិតា

อถาปโร มหาวิจิ	ตาปโน ๑ ปตาปโน ๑
อิสุเจเต อฏฐ นินยา	อฏฐาตา ทูรติกกมา
อาภิณณา อฏฐกมเมहि	ปจฺเจกา โสฬสสุตฺตา ๑
กทริยา ตาปนา โฆรา	อจฺฉิมฺมโต มหพฺภยา
โถมหังสนรฺปา ๑	เกสฺมา ปฏิกฺขยา ทฺฐา ๑
จตุกฺกณฺณา จตุทฺวารา	วิกฺกตา ภาคโส มิตา
อโยปการปริยฺยุตา	ชยสา ปฏิกฺขชิตา ๑
เตสํ อโยมยา ภูมิ	ชิตฺตา เตชสา ยฺยุตา
สมนฺตา โยชนสํ	มุฏฺฐา ติวฺชฺสนฺติ สฺพพฺพา ๑
เอเต ปตฺนฺติ นินฺเย	อฏฺฐปาทา อวฺสริยา
อิสฺสนํ อติวตฺตาร	สณฺณตํ ตปสฺสํ ๑
เต ภูนฺทโน ปจฺฉนฺติ	มจฺฉา พัลลภา ยถา
สํวจฺฉเร อตฺถเชยฺเย	นรา กิฬฺพิสฺสการิโน ๑
ทฺยหฺมาเนน กตฺเตน	นิจฺจํ สมนฺตรพาทิรํ
นินฺยา นาริณฺณนฺติ	ทฺวารํ นิกฺขมเนตฺติโน ๑
ปฺรตฺติเมเน ชาวนฺติ	คโต ชาวนฺติ ปจฺฉโต
อฏฺฐเรณมี ชาวนฺติ	คโต ชาวนฺติ ทฺกฺขิณํ
ยํ ยณฺฮี ทฺวารํ กจฺฉนฺติ	คณฺตเทว ปฏิกฺขเร ๑
พฺหุณี สตสฺสสํ	ชนา นินฺยคามิโน
พาหา ปคฺคยฺห กณฺทนฺติ	ปคฺควา ทฺกฺขํ อนปฺปกํ ๑

ธาสีวิธวํ กุปฺปิตํ	เตชสํ ทูรติกกมํ
น สํวฺรฺรเป ธาสีเท	สณฺณตํ คปฺปสฺสํ ๑
อติกาโย มหิสฺสาโส	อชฺชโน เอกกาธิโป
สทฺธสฺสพาทุ อฺจุณฺโณ	อิธิมาตฺตชฺช โคทมํ ๑
อวํ ราชํ วฺจฺจํ	กัถํ อวฺกฺรีย ทณฺฑกํ
คาโลว มฺมโต ฉินฺโณ	ส ราชํ วิภวฺจฺจโต ๑
อฺปฺปหฺจ มนํ เมชฺชโณ	มาตฺตคฺคสฺมํ ยสฺสสฺสเน
สปาวิสฺสชฺช อฺจุณฺโณ	เมชฺชฌารณํ คทา อหุ ๑
กณฺทปายนาตฺตชฺช	อิธํ อณฺทกเวณฺทโย
อณฺณมณฺณํ มุสฺเส หนฺตฺวา	สํปฺปคฺคา ยมธํชํ ๑
อถายํ อิธินา สคฺโค	อนฺทคฺคชฺชโร ปฺปเว
ปาเวกฺขิ ปจฺฉํ เจจฺจ	หิณฺทโค กาดปริยายํ ๑
คสฺมา หิ ฌนฺทาคมนํ	นปฺปสฺสํสฺสํ ปณฺทิตา
อทฺตฺตจฺจโค ภาเสยฺย	กิริ สจฺจปฺปสฺสํสฺสํ ๑
มนสา เจ ปทฺตฺตเจน	โย นโร เปกฺขเต มุณิ
วิชฺชาจรณสํปฺปนํ	คณฺทวา โส นิรยํ อโร ๑
เย วุทฺธเม ปวิภาสํสฺสํ	สจฺจปฺปคฺคมา ชนา
อนปฺปจฺจา อทฺทาทา	คาคคฺคคฺค ภาณฺติ เต ๑
โย จ ปพฺพชิตํ หนฺติ	กตฺตจฺจ มเหสฺสํ
ส กพฺพคฺคเต นิรเย	จิริ วัคฺคทาย ปจฺจติ ๑

โย ๑ ราชา อธมฺมฺวโจ	รฏฺฐวิทุรฺธโน มโต
ตาปยิตฺวา ชนปทํ	ตาปเน เปจฺจ ปจฺจติ ๑
โส ๑ วตฺถตฺตหตฺถํ	ตํ ทิพฺพานิ ปจฺจติ
อจฺจุตฺตํปเวโต โส	ทฺถํ เวเทติ เวทนํ ๑
ตตฺถ อคฺคิธิตฺตา กายา	นิจฺจนฺติ ปภตฺถวา
เตโฆภกฺขตฺถ คตฺตานิ	โถมคฺคเทหิ นเวหิ ๑
ทฺยหฺมาเนน คตฺเตน	นิจฺจํ สนฺตฺรพาหิรํ
ทฺถวาทินฺโน นทติ	นาโต ชฺชนทฺถวฺวิตฺโต ยถา ๑
โย โถภา ปิตฺรํ หนฺติ	โทสา วา ปฺริสํสาโม
ธ กาทตฺตเต นิรये	จิรํ รตฺตตาย ปจฺจติ ๑

ธ คาทิโส ปจฺจติ โถหณฺณิยํ
 ปกฺกณฺจ ตตฺถํ หนฺติ นิคฺคจํ
 ชนํ กริตฺวา มุคฺคกัรฺตฺตํ
 ชาเว นิมุชฺชนฺติ ตถาวีรํ นรํ ๑
 คตฺถํ ปกฺกจฺจิตฺมโยคฺคณฺจ
 ทํ ๑ ฉาเต จิรตฺตตํ
 วิภฺชมฺภมาทาย วิภฺช รชฺชํ
 วิวฺธ มุชฺเช ตตฺถนฺติ รชฺชํ ๑
 ตํมา ๑ โสณา ตปฺตา ๑ คิณฺดา
 กาโกตตฺตํ ๑ ทิชา อโยมุชา

ธงฺกณฺม ชาทนฺติ วิณฺนทมานํ
 ชิวฺหํ วิภชฺช วิฆาณํ สโตหิตํ ฯ
 ตํ ททฺธมคฺคาถํ ปรีกฺขณคตฺตํ
 นิปฺโปถยนฺตา ธนุวิจฺรนฺติ รกฺขสา
 รตฺตี หิ เกลสํ ทฺวชิโน ปนฺนํคเร
 เขตาทิสฺสํ นีรเย วสฺสนฺติ
 เยเกจิ โถเก อีธ เปตฺติฆาติโน ฯ

ปฺปฺปฺโต จ มาตวํ หนฺตฺวา	อิตฺโต คณฺตฺวา ยมกฺขยํ
ภุสฺมาปชฺชเต ทฺวชฺ	อตฺตกมฺมผลฺลปฺโป ฯ
อมฺนุสฺสา อติพาธา	หนฺตวํ ชนยนฺติยา
อโยมเยหิ วาเลหิ	ปฺเปยฺยนฺติ ปฺนปฺปฺนํ ฯ
ตํ ปสฺสํวํ สกา คตฺตา	รฺจิริ อตฺตคณฺมวํ
คณฺพโถหวิถฺถนํ	คตฺตํ ปาเยนฺติ มตฺติฆํ ฯ
ชฺชิตฺตํ กุณฺปํ ปฺปฺติ	ทฺวคฺคณฺธํ คฺคณฺททฺทํ
ปฺปฺพโถหิตสงฺกาสํ	รหโถคฺคยฺห ตฺวิจฺจติ ฯ
คเมณํ กิมิโย คตฺถ	อติกาชา อโยมฺวา
ณฺวํ เกตฺวาน ชาทนฺติ	ปฺปิตฺตํ มํสโตหิตํ ฯ
โส จ ตํ นีรยํ ปฺปฺโต	นิมฺมฺกฺโค สคโปริสํ
ปฺปฺติกํ กุณฺปํ วาติ	สณฺนตา สคโยชนํ ฯ
จกฺขุมาปํ หิ จกฺขุ	เตน คณฺเรน ชฺชียฺยติ

เอตาทิสํ พุรหมทตฺต	มาตุโฆ ฌกเต ทุขํ ๑
ชฺรธารมนุกฺกมฺม	ติฏฺฐํ ทูรภิสํภวํ
ปตฺตุนฺติ คพฺพปาทินิโย	ทฺตํ เวตฺตฺตฺตํ นํ ๑
อโยมยา สิมฺพตโย	โสฬสํกุตฺติกณฺณกา
อฺภโต มภิตมฺพตฺติ	ทฺตํ เวตฺตฺตฺตํ นํ ๑
เต อจฺจิมฺนโต ติฏฺฐนฺติ	อคฺคิกฺกชฺนฺธาว อารกา
ธาทิตฺตา ชาตเวเทน	อฺทฺธํ โยชนนฺคฺคตา ๑
เอเต ปชฺชนฺติ นีรเย	คตฺเต ติชฺฌนกณฺณเก
นาริโย ๑ อติจาริโย	นรา ๑ ปรรทรรุ ๑
เต ปตฺตุนฺติ อโฏฏนฺธา	วิจฺจตา วิหตา ปฺปุ
ตฺยนฺติ วินิวิฏฺฐนฺตา	ทํมํ ชฺคคฺคนฺติ สํพฺพทา ๑
คโต รตฺยา วิวสฺสเน	มคฺคํ ปพฺพตฺตมํ
โถหณฺมํ ปวชฺชนฺติ	คตฺตํ อคฺคิสํมฺมทํ ๑
เอวํ ทิชา ๑ รตฺโต ๑	ทฺตํสํสา โมหปารุตา
อนฺโณนฺติ สกํ กมฺมํ	ปฺปพฺเพ ทฺตกฺกณฺณคฺคโน ๑
ยา ๑ ภริยา ธนคฺคิตา	สํมิทํ อติมณฺณตฺติ
สํสํ วา สํสํ วา	เชฏฺฐํ วา นนฺนทํ
คตฺตํ วุฏฺเฐน ชิวฺหคฺคํ	นิพฺพทฺตติ สํพฺพนํ ๑
ส พฺยามมคฺคํ กิณฺนํ	ชิวฺหํ ปสฺสตี อคฺคโน

วิณฺณวาเปคฺคํ น สกฺโกติ ตาปเน เปจฺจ ปจฺจติ ฯ
 โอระพฺภิกา สฺสกริกา มจฺฉิกา มิคพฺนุชกา
 โจรา โคฆาตกา ลุฑฺธา อวณฺเณ วณฺณการกา ฯ
 สํคฺคํ โฉหญฺเฐหิ เนคฺคํเสหิ อุตฺถิ ฯ
 หณฺณมานา ขารนํทํ ปปคฺคฺติ อวตฺติรา ฯ
 สํยํ ปาโต กฺขุการํ อโยกฺขฺเฐหิ หณฺณคิ
 คโต วณฺทํ ทุคฺคฺตํ ปเรสํ ภูณฺชเค สฺทา ฯ
 ชงฺกา เภรณฺชกา คิณฺณา กาโกถา ฯ อโยมฺช
 วิปฺลนฺทมานํ ขาทนฺติ นรํ กิพฺพิตฺการกํ ฯ
 เย มิเคน มิคํ หนฺติ ปกฺขํ วา ปน ปกฺขินา
 อตฺถนฺโต รชสํ ฉนฺนา คนฺตุวา เท นิรยฺยสฺสํทํ ฯ
 [๘๓] สํโศว อุตฺถํ คจฺฉนฺติ สฺจุจฺฉนฺเนนํ กมฺมฺนา
 สฺจุจฺฉนฺตํ ฝลํ ปสฺสํ สินฺหา เทวา สฺพฺรหฺมกา
 คนฺทํ พุรฺมิ มหาราช ฌมฺมํ รฏฺฐปตํ จร
 ตถา ตถา ราช จราหิ ฌมฺมํ
 ยถา คํ สฺจุจฺฉนฺนํ นานฺตปฺเปยฺย ปจฺฉาติ ฯ
 สัจจุจชาตกํ ทุติยํ ฯ

ตสฺสํทฺทานํ ฯ

อถ ธัญจินิปาตมฺหิ สฺจฺฉนฺนํ มน ภาตํ

ឆាគកឥត្តុយ្យោ ឋវោ

តៃណកវិរុត្តនុយ្យោ

គតាធុគុគរតេស្តស្តុភិសុធាវោ ។

ឥន្ទ្រជិវិតំ ឥន្ទ្រជិតំ ។

สตุตตินิปาตชาตกํ

๑ กุสชาตกํ

- [๘๔] อิทนุเต รฏฺจํ สํณํ สโยคุคํ
 สํกายูรํ สํพุพพามุปฺปนุ
 อิทนุเต รชฺชํ อนุธาสํ อมฺม
 คจฺฉามหํ ยตุถ ปิยา ปภาวตี ฯ
- [๘๕] อนุชฺชุกฺเคน หรํ มหนฺตํ
 ทิवा จ รตุโต จ นิสฺสํกาเด
 ปฏฺฐิยจฺฉนฺ ตวํ ชิปปํ กุสํวตฺตี
 นิจุณฺณามิ ทุพฺพณฺณมฺหํ วสฺสํคํ ฯ
- [๘๖] นาทํ คมฺมิตฺถํ อิตฺโต กุสํวตฺตี
 ปภาวตี วณฺณปโตภิตฺโต ตว
 รมามิ มทฺทสฺสํ นิเกตฺตมฺเม
 หิตฺตฺวาน รฏฺจํ ตว ทสฺสํเน รโต ฯ
 ปภาวตี วณฺณปโตภิตฺโต ตว
 สํมฺมุพฺพุทฺธํ วิจฺจามิ เมทฺถํ
 ทิสฺสํ น ชานามิ กุโตมฺหิ อากฺโข
 คยิมฺหิ มตฺโต นิคมฺมทฺโตจฺเน
 โสวณฺณจํวสฺสเน ชาตฺตฺรปฺตฺตฺตฺตฺตฺต

- สุตฺตโสณิ ทว กามาหิ นาทิ ราชเสน มคฺคิโก ๑
- [๔๗] อภฺติ ศตฺต โภ โหติ โย อนิจุณฺณคฺคิจุณฺณคฺคิ
- อคามิ ราช กาเมหิ อกนฺโต กนฺตคฺคิจุณฺณคฺคิ ๑
- [๔๘] อคามิ วา สคามิ วา โย นโร ลภเต มียํ
- ลภเมตฺถ ปตํตาม อตาโร ศตฺต ปาปโก ๑
- [๔๙] ปาธานธาริ ฌณฺธิ กณฺธิการสุตฺต ทารุณา
- วาคิ ชาเลน พาเรหิ โย อนิจุณฺณคฺคิจุณฺณคฺคิ ๑
- [๕๐] ปาธานิ นุน เต ททเย โอหิต มุทฺตกฺขณ
- โย เต ธาคํ น วิญฺญามิ ติโรชนปทาตโต ๑
- ยทา มํ ภกฺขิ กตฺวา ราชปฺตํ อุกฺกขติ
- อาพาวิโก ตทา โหมิ รมฺโฆ มทฺตสุตฺตมฺเตปฺเร ๑
- ยทา อุมฺหยาณา มํ ราชปฺตํ อุกฺกขติ
- อาพาวิโก ตทา โหมิ ราชา โหมิ ตทา กุโส ๑
- [๕๑] สเจ หิ วจฺมํ สจฺจํ เนมิคฺคานํ ภวิสฺสติ
- เนว เม ตวํ ปตํ อตฺตํ กามิ ฌินฺทนฺตํ สจฺจตฺตา ๑
- [๕๒] สเจ หิ วจฺมํ สจฺจํ อญฺเฆธํ ยถิ วา มํ
- เนว ตฺยํ ปตํ อตฺติ อญฺโฆ สหตฺตฺวา กุสา ๑
- [๕๓] เนกฺขํ คํว เต กาเรตฺตํ ปตฺวา ชฺชเร กุสาจํ
- สเจ มํ นาคนาถํ โอโตเกยฺย ปภาวติ ๑

มา นั รุเปณ ปาเมถิ	อาโรเหณ ปภาวติ
มหาราชาติ กตฺวาน	กรสฺสํ รุจิเร นียํ ๑
มา นั รุเปณ ปาเมถิ	อาโรเหณ ปภาวติ
ดีหสฺสโรติ กตฺวาน	กรสฺสํ รุจิเร นียํ ๑
มา นั รุเปณ ปาเมถิ	อาโรเหณ ปภาวติ
วคฺคสฺสโรติ กตฺวาน	กรสฺสํ รุจิเร นียํ ๑
มา นั รุเปณ ปาเมถิ	อาโรเหณ ปภาวติ
พินฺนุสฺสโรติ กตฺวาน	กรสฺสํ รุจิเร นียํ ๑
มา นั รุเปณ ปาเมถิ	อาโรเหณ ปภาวติ
มณฺณสฺสโรติ กตฺวาน	กรสฺสํ รุจิเร นียํ ๑
มา นั รุเปณ ปาเมถิ	อาโรเหณ ปภาวติ
มณฺรฺสฺสโรติ กตฺวาน	กรสฺสํ รุจิเร นียํ ๑
มา นั รุเปณ ปาเมถิ	อาโรเหณ ปภาวติ
สฺสทฺธิปโปติ กตฺวาน	กรสฺสํ รุจิเร นียํ ๑
มา นั รุเปณ ปาเมถิ	อาโรเหณ ปภาวติ
ชฺชติโยติมี กตฺวาน	กรสฺสํ รุจิเร นียํ ๑
มา นั รุเปณ ปาเมถิ	อาโรเหณ ปภาวติ
กุสฺสราชาติ กตฺวาน	กรสฺสํ รุจิเร นียํ ๑

[๓๐๗] เอเต นาคา อปฺปคฺคทฺธา

ปรฺวา มทฺทฺทฺติ ปาทาวิ	สพฺเพ ทิฏฺฐนฺติ วมฺมิกา
	อาเนถคํ ปภาวติ ๑

[๓๐๘] ธศุคต พิลเถ กวิศุวาน ขหมะตัม ปภาวคัม
 ธศุคคิยานัม ปทศุถัมมิ เย มัม หนุคัม อธิธาคตา ฯ

[๓๐๙] ธอวฺจฺจุหิ ราชปฺคุคัม ถัมมา โกเสยฺยวาทินัม
 ธศุสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส ทาส์คณปฺรภุชตา ฯ

[๓๑๐] ตัม หนุณ กกุณฺณปฺนิเสวิตัม มุชฺฌัม
 ธาทาสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส ธาทาสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
 สฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส สฺสฺสฺสฺสฺสฺส ธอวฺจฺจุหิ
 ธอวฺจฺจุหิ วเน สฺสฺสฺสฺสฺส ธอวฺจฺจุหิ
 เท หนุณ เม ธอวฺจฺจุหิ ธอวฺจฺจุหิ
 เทเส มุชฺฌัม จนฺตฺสฺสฺสฺส เทเส
 สฺสฺสฺสฺสฺส สฺสฺสฺสฺส มุชฺฌัม
 ปาเทหิ คิณฺณมา ปวิคฺคฺคฺคฺค ฯ
 ตา หนุณ เม คมฺพพฺพชา สฺสฺสฺส
 พาหา มุชฺฌัม จนฺตฺสฺส พาหา
 คิณฺณมา วเน ธอวฺจฺจุหิ ธอวฺจฺจุหิ
 คยฺห ฐงฺโก คจฺจุหิ เยน กามัม ฯ
 เท หนุณ คจฺจุหิ คจฺจุหิ
 นิเสวิตเต กาสฺสฺส กาสฺส
 คเนตฺส เม คมฺพพิศฺส คเนตฺส
 มาคฺคว ปฺคุคโต คจฺจุหิ คจฺจุหิ

คัมภีร โสณิ ปุณฺณ สุตกถา
 นิเวศิตํ กณฺณเมชฺฐา
 นิมนฺ วนํ ชฺชติเยหิ อวคฺถ
 สิกขาตสฺสว ปริกฺขมฺยนฺติ ฯ

โสณิ ชฺชติเยหิ สิกขาตสฺสว ๑ เย จณฺณเมชฺฐา สุตกถา
 อชฺชรา นฺนํ เสนุสฺสว ๑ ภกฺขชฺชติเยหิ ปภาวตี ๑
 สเจ มํถา น หิ สุตกถา ๑ ชฺชติเยหิ ทฺวามิโน
 อชฺชรา นฺนํ ยาจิตฺวา ๑ อชฺชรา นฺนํ ทฺวามิโน ๑
 ชฺชติเยหิ อชฺชรา นฺนํ ยาจิตฺวา ๑ กณฺณเมชฺฐา โรปเย
 ยทา เท ปุณฺณเมชฺฐา ๑ เสนุสฺสว ๑ หิมนฺนํ
 สเจ นฺนํ อชฺชรา ๑ เสนุสฺสว ๑ ปภาวตี ๑

[๓๓๓] สเจ นฺนํ มาตา อชฺชรา ๑ ชฺชติเยหิ เทวณฺณนิ
 สเจ นฺนํ อชฺชรา ๑ สุตกถา ๑ รณฺณเมชฺฐา ๑

[๓๓๔] อชฺชรา นฺนํ อชฺชรา ๑ สุตกถา ๑
 สเจ นฺนํ อชฺชรา ๑ ชฺชติเยหิ ๑

[๓๓๕] น เม ชฺชติเยหิ ๑ อชฺชรา นฺนํ
 สเจ นฺนํ สุตกถา ๑ ชฺชติเยหิ ๑
 อชฺชรา นฺนํ สุตกถา ๑ ชฺชติเยหิ ๑
 สเจ นฺนํ สุตกถา ๑ ชฺชติเยหิ ๑
 สเจ นฺนํ สุตกถา ๑ ชฺชติเยหิ ๑

- กุเสน ชาคิ ขตุติยิ สุธณณณณนิเมขถิ ๑
 ปฐิคำ ฌาติสงฺฆะหิ น คจฺจลลิตี ยมกขยิ
 ยตุถุสฺส เภริ นทติ กุญฺชโร จ นิภูชติ
 ขตุติยานิ กุเต ภาทเท ก็ นุ สฺสขตฺวํ ตโต ๑
 อสฺสโส หลียติ ทฺวาเร กุมาโร อปฺปโรทติ
 ขตุติยานิ กุเต ภาทเท ก็ นุ สฺสขตฺวํ ตโต ๑
 มยฺยโกณฺจาภิวฺเท โกกิตถาภินิภูชิตะ
 ขตุติยานิ กุเต ภาทเท ก็ นุ สฺสขตฺวํ ตโต ๑
 [๓๑๔] กหิ นุ สฺส สฺสคฺคฺมทฺทโน ปรวฺรฏฺฐปฺปมทฺทโน
 กุสฺโส สฺสพารปณฺณานิ โย โน ทฺทฺชา ปโมจเย ๑
 [๓๑๕] อีเรว สฺส สฺสคฺคฺมทฺทโน ปรวฺรฏฺฐปฺปมทฺทโน
 กุสฺโส สฺสพารปณฺณานิ โย เณ สฺสพฺเพ วรฺธสฺสติ ๑
 [๓๑๖] อุมฺมคฺคติกา นุ ภณฺตี อนฺนุพพาธา ปภาสฺสตี
 กุสฺโส เจ อากโต อสฺส ก็ นุ ชาเนนุ คํ มยิ ๑
 [๓๑๗] เอโส อาทาริกो โปโส กุมาโรปรฺมมฺนุสเร
 ทพฺหิ กตฺวาน สฺสเวถถิ กุมฺภี ไรวติ โอนโต ๑
 [๓๑๘] เวณิ คฺคฺวมลลิตี จณฺฑาถิ อาทฺฐติ กุถคฺคฺนฺธิ
 กถิ มทฺทกุเต ชาตา ทาสํ กยฺยวาสิ กามุถิ ๑
 [๓๑๙] นมฺหิ เวณิ น จณฺฑาถิ น จมฺหิ กุถคฺคฺนฺธิ
 โอฏฺฐากปฺปโต ภาทฺทนฺเต ตฺวํ นุ ทาโสติ มณฺณลลิตี ๑

- [๑๒๐] โย พุราหุณฺณสฺสสุตฺตานิ สฺสทา โภเชติ วีสติ
 โอฏฺฏากกปฺปฺโต ภทฺทนฺเต ตฺวํ นุ ทาโสติ มนฺณสิ ๑
 ยสุตฺต นาคสฺสสุตฺตานิ สฺสทา โยเชนฺติ วีสติ
 โอฏฺฏากกปฺปฺโต ภทฺทนฺเต ตฺวํ นุ ทาโสติ มนฺณสิ ๑
 ยสุตฺต อสฺสสฺสสุตฺตานิ สฺสทา โยเชนฺติ วีสติ
 โอฏฺฏากกปฺปฺโต ภทฺทนฺเต ตฺวํ นุ ทาโสติ มนฺณสิ ๑
 ยสุตฺต รกฺสสุตฺตานิ สฺสทา โยเชนฺติ วีสติ
 โอฏฺฏากกปฺปฺโต ภทฺทนฺเต ตฺวํ นุ ทาโสติ มนฺณสิ ๑
 ยสุตฺต เรนุสฺสสุตฺตานิ สฺสทา ทูหฺนฺติ วีสติ
 โอฏฺฏากกปฺปฺโต ภทฺทนฺเต ตฺวํ นุ ทาโสติ มนฺณสิ ๑
- [๑๒๑] ตคฺช มเต ทฺถกฺกํ พาเถ ยํ ชคฺคิยํ มหพฺพตํ
 นาคํ มนฺชฺชกฺกวนฺณเณน น นํ อฏฺฐาสิ มาคคํ ๑
- [๑๒๒] อปฺปราชํ มหาราช ตฺวํ โน ชม รเถสฺส
 ยํ ตฺวํ อญฺญาตเวเธน นญฺญาสิมฺหา อีธาคคํ ๑
- [๑๒๓] มาทิสฺสสุตฺต น คํ ญนฺนํ โยหํ อาพาริโก ภเว
 ตฺวณฺณเณว เม ปสฺสํสฺส นตฺถิ เต 'เทว ทฺถกฺกํ ๑
- [๑๒๔] คจฺฉ พาเถ ชมาเปหิ กุสฺสราชํ มหพฺพตํ
 ชมาเปหิ กุสฺสราช โส เต ทสฺสติ ชีวิทํ ๑
- [๑๒๕] มีคฺคสุตฺต วจฺนํ สฺสคฺวา เทวอนฺณํ ปภาวตี
 สิริธํ อคฺคํ ปาเท กุสฺสราชํ มหพฺพตํ ๑

- [๓๒๖] ยาว รตุโย อติกุกนฺตา คามา เทว คยา วินา
 วนฺเต เต สิริสา ปาเท มา เม กุซฺณ รเถสภ ๑
 สจฺจนฺเต ปฏิชานามิ มหาราช สฺสโนหิ เม
 น จามิ อปฺปมียํ คฺยหํ กเรยฺยามิ อหํ ปุณ ๑
 เวนฺนเจ ยาจมานาย วณํ เม น กาหสิ
 อิทานิ มํ คาโต หนฺตุวา สตฺตियานํ ปทสฺสติ ๑
- [๓๒๗] เวนฺนเต ยาจมานาย ถิ น กาหามิ เต วโจ
 วิกฺกฺโข คฺยสฺมิ กถฺยานํ มา คฺวํ ภายิ ปภาวตี ๑
 สจฺจนฺเต ปฏิชานามิ ราชปฺกฺตํ สฺสโนหิ เม
 น จามิ อปฺปมียํ คฺยหํ กเรยฺยามิ อหํ ปุณ ๑
 คว กามา หิ สฺสสฺสโน พหุทฺทํ ตติกฺขิณํ
 พหุทฺทกฺกํ หนฺตุวา นยิํ ตํ ปภาวตี ๑
- [๓๒๘] โยชยนฺตุ รเถ อสฺสํ นานาจิตฺเต สฺมาหิตะ
 อถ ทกฺขถ เม เวคํ วิชเมทฺสสฺส สตฺตโว ๑
 คณฺจ คคฺค อุกฺกขิณํ รมฺโฆ มทฺทสฺสนฺเตปฺเร
 วิชมฺภมานํ สํหํ ไปเจเนคํ ทิกฺขณํ ภูทํ ๑
- [๓๒๙] หตฺถิกฺขณฺณจ อารุหฺ อโรเปตฺวา ปภาวตี
 สจฺคามํ โอตฺตริตฺวาน สํหนาทํ นทํ กุโส ๑
 คสฺสํ ตํ นทโต สฺสฺวา สํหสฺสเวทฺเร มิตา

๓. ส. มทฺทสฺสํ ถิปฺเร ๑

สกรฐุจํ ปายีสํ	ชตฺติยา สตฺต คาวเท ๑
ปภาวติณฺจ อาทาย	มณฺเฑ เวโรจํ สํภํ
กุตํวตฺติ กุสํ ราช	อคมาสี มหพฺพโล ๑
คฺยสฺสํ เอกกรเณ ยนฺตา	ปวิสฺสนฺตา กุตํวตฺติ
สํมานา วณฺณรฺูเปณ	นาณณมณฺเฑวาทิโรจิสฺสํ ๑
มาตา ปุทฺเตน สํคณฺณิ	อฺุภโย จ ชยมุปตฺติ
สํคฺคา เต ตทา ชาลํ	ผิํคํ ฐณฺณิมาวสฺสนฺติ ๑

กุตฺตชาตกํ ปจํ ๑

๒ โสณนนุทชาตกํ

[๑๓๔]	เทวตา นุสฺสี คณฺฐพฺโพ	อาทฺม สํกฺโก ปุริณฺทโท
	มณฺเฑสฺสญฺโต อิทฺธิมา	กถํ ชาเนมุ ตํ มยํ ๑
[๑๓๕]	นมหิ เทโว น คณฺฐพฺโพ	นมหิ สํกฺโก ปุริณฺทโท
	มณฺเฑสฺสญฺโต อิทฺธิมา	เชวํ ชานาหิ ภารถ ๑
[๑๓๖]	กตฺตฺวปมิตํ โกโต	เวยฺยยาจฺจุจํ อนปฺปกํ
	เทวมฺหิ วสฺสํมานมฺหิ	อนฺโณวสฺสํ ภวํ อกา ๑
	คโต วาตาทเป โฆเร	สํสจฺจุฉายํ ภวํ อกา
	คโต อมิตฺตมชฺชฺฉณฺเฏ	สํสคานํ ภวํ อกา ๑
	คโต ผิํตานิ ฐฐุจํ	วสฺสีนฺ เต ภวํ อกา
	คโต เอกสํชํ ชตฺเต	อนฺนฺนฺเต ภวํ อกา ๑

ปติศาสุตฺตํ มยํ โภโกโต	วรํ ตํ ภูณฺชมิจฺจุตฺติ
หตฺถิยานํ อตฺถสฺวณํ	นาริโย จ อตฺถกฺคา
นิเวศฺณานิ รณฺมานิ	มยํ โภโกโต ททามเส ๑
อถวฺจฺเจ วา มคฺเช	มยํ โภโกโต ททามเส
อถวา อตฺถสฺสกาณฺหํ	สุมฺหา ทมฺมํ เต มยํ ๑
อฺปฺปชฺฌํ วาปี รชฺชสุตฺตํ	มยํ โภโกโต ททามเส
สฺเจ เต อคฺคโถ รชฺชเชน	อนุสํสํ ยถิจฺจุตฺติ ๑
[๓๓๗] น เม อคฺคโถปี รชฺชเชน	นคฺเรน ชเนน วา
อโถปี ชนปฺเพน	อคฺคโถ มยํ น วิชฺชติ ๑
[๓๓๘] โภโกโต รชฺชเช วิชฺชิต	อภฺยวฺเห อคฺคิ อตฺถสฺโม
มีตา มยํ ชเนตฺถํ จ	อโถ สุมฺมณฺหติ อตฺถสฺเม ๑
เตสํ ปุพฺพพาริเยสฺสุ	ปฺปญฺญํ น ตปฺปามิ กาคเว
ภวณฺตํ อชฺชฌาวรํ กคฺคา	โสณํ ยาเจมฺมํ สํวรํ ๑
[๓๓๘] กโรมิ เต ตํ วจฺนํ	ยํ มํ ภณฺตี พุราหุณฺณ
เชตฺตญฺจ โส โน อคฺคชาหิ	กัณฺโถ โหณฺตุ ยาจกา ๑
[๓๔๐] ปโรตฺถํ ชานปฺพา	มหาธํมา จ พุราหุณฺณา
อิเม จ อคฺคิยา สพฺเพ	อภิชฺชาตา ยตฺถสฺสโน
ภวณฺจ ราชา มโนโส	อตฺถํ เหลสฺสนฺติ ยาจกา ๑
[๓๔๑] หตฺถํ อตฺถสฺสํ จ โยเชนฺตุ	รณํ สมนฺนยฺห สํวริ
อาพฺพชฺชานิ คณฺหาถ	ปาทาสุตฺตํ ยทฺธเช

- อสฺสํมมุตํ คมิสฺสํสามิ ยตถ สํมมตฺติ โกสฺสโย ๑
 [๓๔๒] ตโต จ ราชฯ ปายาสิ เสนาย จตุรํคินี
 อคมาถิ อสฺสํมํ รมนํ ยตถ สํมมตฺติ โกสฺสโย ๑
 [๓๔๓] กสฺสํ กาทมฺพโย กาโช เวหาสํ จตุรํคณํ
 อสฺสํ อสฺสํมํ เติ อุกทวสฺสํ กจฺจโต ๑
 [๓๔๔] อหํ โสโณ นหาราชฯ ตาปสํ สหิตพฺพโต
 ภวามิ มาตํปิโต รตฺติณฺทิวมนฺทนิโต ๑
 วณณณจ มฺมณณจ อหริตฺวา ทิสํมปติ
 โปเสมิ มาตํปิโต ปุพฺเพกคณฺณสฺสํ ๑
 [๓๔๕] อิจฺฉาม อสฺสํมํ คณฺคํ ยตถ สํมมตฺติ โกสฺสโย
 มคฺคํ โน โสณ อกฺขาหิ เยน กจฺเจนุ อสฺสํมํ ๑
 [๓๔๖] อยํ เอกปที ราชฯ เยเนตํ เมฆสฺสนิภํ
 โกวิตาเรหิ สณฺณนํ เอตถ สํมมตฺติ โกสฺสโย ๑
 [๓๔๗] อิทํ วตฺวาน ปกฺกามิ ตรมาโน มหาอิสิ
 เวหาสํ อนฺตติกฺขสฺมํ อนุสาเสตฺวาน ชตฺติเย ๑
 อสฺสํมํ ปริมฺชฺชิตฺวา ปณฺณเปตฺวาน อสฺสํ
 ปณฺณสํสํ ปวิสิตฺวา ปิตํ ปฏฺิโพธิ ๑
 อิมํ อายนฺติ ราชานอ อภิชาตา ยสฺสํสฺสโน
 อสฺสํมา นิกฺขมิตฺวาน นิสฺสํ ทวํ มหาอิเส ๑
 คสฺสํ ตํ วณฺณํ สฺสฺวา ตรมาโน มหาอิสิ

๑๙๙๙ ๑๙๙๙

๓. ทุวารมูหิ อุปาจิตี ฯ

[๑๔๘] ตบฺจ ทิฏฺฐวาน อายนฺตํ

ชดนุทวีว เทศธา

[illegible]

โกสียะ เขตทพรวี ฯ

กตฺตํ เกวํ มหฺตฺตํ จ

สงฺขา ปณฺวตฺตํ

ปุรุโศ ปฏิปนฺนาหิ

หาตยบุตร รณธภ ๖

កត់ត្រា កល្យាណប្បវត្តន្ត

ปฏฺหา วิชฺชวณฺณนา

ยฺวาท กถาปถนุนทฺโธ

โก เติ สิริยา ชล ๑

อุกกาบาตปทงจัว

๑. วัตถุประสงค์

ມຸງໝາຍ ກຸຈຸກາກາດີ

โก เติ ศิริยา ชด ๗

กตัญญู ปกฺกหิตํ จตฺตํ

๙๙๓๓ มโนรมย์

ธาตุจตุรตถาวรณ

โก เติ จิรียา ชล ๗

ภัสร์ องค์ ปรีชญะ

วาทะชนมุตตม

जनति वरपुण्यसुत

หตุถิกขณฺเณ อายโต ฯ

ภัสร์ เตตานิ นตตานิ

อาชาण्या จ วมุณิกา

สมนุตา ปริกิรนุติ

โก เติ. สิริยา ชด ๗

កត់ត្រា ចេញផ្សាយ ឧបាយ

อนุนนตา ยตตโน

ต้นนุตา อนุปริยัติ

โก เติ ศิรียา ๑

หตุถิยตฺถรทปคฺติ-

เต๋นา จ จตุรงคิน

สมนุตา อนุปริยัติ

โก เติ สิริยา ชล ๗

กตัญญู มหิต ณา

ปฏิจจโต อนุวตตติ

- อกฺโขภินิ อปรียนุตา สํครตฺตเสว อุมิโย ๑
 [๓๔๘] ราชาภิราชา มโนโส อินฺโทว ชยตํ ปติ
 นนฺทตฺตชฺฌาววํ เติ อตฺถมํ พุทฺทมจารินํ ๑
 ตตฺตเสสา มหตฺตํ เสนา บิฏฺฐิจิโต อนฺนตฺตติ
 อกฺโขภินิ อปรียนุตา สํครตฺตเสว อุมิโย ๑
 [๓๕๐] อนฺนตฺตติ จนนฺน กาสฺสีกุตฺตมจาริน
 สํพุเพ ปณฺณตฺติกา หุตฺตวา อิตฺถนํ อชฺชณฺณปาคมํ ๑
 [๓๕๑] กจฺจิ นุ โภโต กุตฺตํ กจฺจิ โภโต อนามยํ
 กจฺจิ อญฺเณน ยาเปถ กจฺจิ มฺมตฺตลา พหุ ๑
 กจฺจิ ทํสา มกฺสา จ อปฺปเมว สิริวํสา
 วเน พาวพมิตฺตาทิณฺเณ กจฺจิ ทํสา น วิชฺชติ ๑
 [๓๕๒] กุตฺตตฺตเจว โน ราช อโถ ราช อนามยํ
 อโถ อญฺเณน ยาเปม อโถ มฺมตฺตลา พหุ ๑
 อโถ ทํสา มกฺสา จ อปฺปเมว สิริวํสา
 วเน พาวพมิตฺตาทิณฺเณ ทํสา มยฺหํ น วิชฺชติ ๑
 พหฺนํ วตฺตตฺตปฺปคานํ อตฺถตฺตเม สํมมตํ อธิ
 นาภิชานามิ อปฺปปฺนํ อาพารํ อมโนรมํ ๑
 สํวาทคณฺเณ มหาราช อโถ เตะ อทฺทวาทํ
 อิตฺถสโรสี อนฺนปฺปคโต ยํ อธิคฺติ ปเวทย ๑
 ติณฺณทฺทกานํ ปิยาดานํ มรฺกเต กาสฺมาวโร

- มคฺโค สคฺคตฺตํ โลกตฺตํ ยถา ชานาถิ คุวํ อึเส ๑
 อญฺจํ ปาริจริยาย มาตาปิตุสฺสวาทํ
 ตํ มํ ปุณฺณานิ วาเรติ อริยมคฺคาวโร นโร ๑
- [๓๕๕] สฺถนฺตํ โภโกโต วจฺหนิ ภาตฺตชฺฌาวรา มม
 กุถวํสํ มหาราช โปราณํ ปรีหาปยํ
 อมฺมจวรี เชฏฺฐเสฏฺฐํ นิรยํ โส อุปปชฺชติ ๑
 เย ๑ อมฺมตฺตํ กุสฺสตา โปราณตฺตํ ทิสํปติ
 จาริตฺเตน ๑ สํมฺปนฺนา น เต คจฺจนฺติ ทฺวคฺคํ ๑
 มาตา ปิตา ๑ ภาตา ๑ ภคินี ฌาติพนฺธว
- สํพุเพ เชฏฺฐตฺตํ เต ภาวา เหวํ ชานาถิ ภารถ ๑
 อาทิยิตฺวา คุวํ ภาวํ นาวโก วีย อุตฺตํเห
 อมฺมญฺจ นปฺปนฺชฺชามิ เชฏฺฐโส จตฺถมิ รเลศภ ๑
- [๓๕๖] อริคฺคฺมหา คเม ฌาณํ ชาลวํ ชาตเวทโต
 เหวเมว โน ภวํ อมฺมํ โกถิโย ปวิทํสยิ ๑
 ยถา อุตฺถยมาทิจฺโจ วาสฺสเทโว ปภงฺกโร
 ปาณินิ ปวิทํเสติ รุปํ กถฺยาณปาปํ
 เหวเมว โน ภวํ อมฺมํ โกถิโย ปวิทํสยิ ๑
- [๓๕๗] เหวํ เม ยาจมานตฺตํ อณฺฐติ นาวพฺพชฺฌน
 คว ปญฺจจโร เหลตฺตํ วุจฺจิติ ปรีจารโก ๑
- [๓๕๘] อทฺฐา นนฺท วิชานาถิ สทฺธมฺมํ สทฺธภิเทสํ

- อริโย อริยสมาจาโร พาสุหิ คุว มม รุจฺจตี ๑
 ภวนฺตํ วทามิ โภคินฺนํ สุนฺดาณ วจัน มม
 นายนํ ภาวโร ภารมตฺโต อหุ มยฺหํ กุทาจนํ ๑
 ตํ มํ อุปฺปชฺชิตํ สมนฺตํ มาตาปิตุสฺสวาทํ
 นนฺโท อชฺชวาวโร กตฺวา อุปฺปชฺชานาย ยาจติ ๑
 โย เจ อิจฺฉติ กาเมน สมนฺตานํ พุทฺธมจฺจารินํ
 นนฺทํ โส วรณฺ เอยโก กํ นนฺโท อุปฺปชฺชิตํ ๑
 [๓๕๘] ตยา ตาต อญฺญาตยา โสณฺ ตํ นิสฺสิตา มยํ
 อุปฺปชฺชิตํ ตณฺหา นนฺทํ มุทฺธนิ พุทฺธมจฺจารินํ ๑
 [๓๖๐] อตฺตํตฺตํเสว ตฺรณํ ปวตฺตํ มาตฺเตว
 จิตฺตํ นนฺทํ ทิสฺสวาน ททฺธํ เม ปเวตติ ๑
 ยทา สุตฺตํปิตํ สุตฺตํปิตํ^๒ นนฺทํ ปตฺตํปิตํ อากตํ
 อุตฺตํปิตํ สุตฺตํปิตํ โหมิ นนฺโท โน อากตํ อยํ ๑
 ยทา จ ปฏฺฐิตํตฺตํตฺตํ นนฺทํ ปตฺตํปิตํ นาคตํ
 ภิกฺขุโย อวตฺตติ โสโก โทมนสฺสญฺจนปฺปกํ ๑
 สํหํ อชฺช จิตฺตํปิตํ นนฺทํ ปตฺตํปิตํ อากตํ
 ภคฺตํ จ มยฺหญฺจ ปิตํ นนฺโท โน ปาตฺตํ สวํ ๑
 ปิตํ จ นนฺโท สุตฺตํปิตํ ยํ นนฺโท นปฺปวเส สวํ
 ตณฺหา ตาต นนฺโท ตํ มํ นนฺโท อุปฺปชฺชิตํ ๑

- [๓๖๑] ธนุกมฺปกา ปติฏฐา จ ปุพฺเพ รตฺถทํ จ โน
 มคฺโค ศกฺขตฺตํ โถกตฺตํ มาตา ตํ วรเต อีเส ๑
 ปุพฺเพ รตฺถทํ โคคฺคํ มาตา ปุณฺณปฺปณฺหิตา
 มคฺโค ศกฺขตฺตํ โถกตฺตํ มาตา ตํ วรเต อีเส ๑
- [๓๖๒] อากงฺขมานา ปุคฺคผลํ เทวคาย นมสฺสํติ
 นกฺขตฺตานิ จ ปุจฺจติ ชุคฺคํ วจฺจนา ๑ ๑
 ศกฺขํ ชุคฺคํ นหาคาย โหติ คพฺภตฺตวฏฺกโม
 เตน โทหฬิณี โหติ สหฺหา เตน วุจฺจติ ๑
 สํวจฺจวํ วา ชฺชนํ วา ปริหริตฺวา วิชายติ
 เตน สํ ชนยนฺตํ ชนฺเต สํ วุจฺจติ ๑
 กนฺทฺชเรณ กํเตน อจฺจุปาจฺจุเรณ จ
 โรทฺถนํ ปุคฺคํ โทเสติ โทเสนฺตํ เตน วุจฺจติ ๑
 ตโต วาตาตเป โฆเร มมํ กตฺวา ชุทฺทิตฺติ
 ทารกํ อปฺปชานนํ โปเสนฺตํ เตน วุจฺจติ ๑
 ยณฺจ มาตุ ชนํ โหติ ยณฺจ โหติ มิตฺตชฺชนํ
 ชุทฺทิตฺตํ โคเปติ อมฺมํ ปุคฺคตฺตํ โน สียา ๑
 เหวํ ปุคฺคํ อหํ ปุคฺคํ อิติ มาตา วิหณฺณติ
 ปมคฺคํ ปรทาเรสุ นิสฺสํติเว ปคฺคตฺตํ โยพฺพน
 สํยํ ปุคฺคํ อนายนํ อิติ มาตา วิหณฺณติ ๑

เขวํ กิจฺจนาถโต โปโส มาตุํ อปริจารโก
 มาตริ มิจฺจนาถวิตุวาน นิริยํ โส อปรปฺปชฺชติ ฯ
 เขวํ กิจฺจนาถโต โปโส มีตุํ อปริจารโก
 มีตริ มิจฺจนาถวิตุวาน นิริยํ โส อปรปฺปชฺชติ ฯ
 ธนฺมมี ธนคามานํ นสฺสํติ อิติ เม สุตํ
 มาตริ อปริจริตุวาน กิจฺจํ วา โส นิคฺคจฺฉติ ฯ
 ธนฺมมี ธนคามานํ นสฺสํติ อิติ เม สุตํ
 มีตริ อปริจริตุวาน กิจฺจํ วา โส นิคฺคจฺฉติ ฯ
 อานนฺโท จ ปโมโท จ สฺสทา หสฺสํคํพิตํ
 มาตริ ปริจริตุวาน ตพฺภเมตํ วิชานโต ฯ
 อานนฺโท จ ปโมโท จ สฺสทา หสฺสํคํพิตํ
 มีตริ ปริจริตุวาน ตพฺภเมตํ วิชานโต ฯ
 ทานญฺจ มียฺจจฺฉญฺจ อตฺตจฺริยา จ ยา อีร
 สฺमानตฺตตา จ ธมฺเมตฺส ตตฺถ ตตฺถ ยถารหํ ฯ
 เอเต โห สํกฺขหา โถเก รกฺขสํถาณํ ยายโต
 เอเต จ สํกฺขหา นาสฺสํ น มาตา' ปุตฺตการณา
 ตเถถ มานํ ปุชฺชํ วา ปิตา วา ปุตฺตการณา ฯ
 ยสฺมา จ สํกฺขหา เอเต สํมเวกฺขณฺติ ปณฺฑิตา
 ตสฺมา มหตฺตํ ปปฺโปนฺติ ปาสํสา จ ภวณฺติ เต ฯ
 พุทฺธานฺติ มาตาปิตโร ปุพฺพาวจิริยาติ อจฺจุเร

อาหุเนยฺยา จ ปุคฺคตานิ ปชาย อนุกมฺปกา ฯ
 ตสฺมา หิ เต มมสฺสํเยยฺย สํกุกฺกเรยฺย จ ปณฺชิตโต
 อนฺเนน อโถ ปาเนน วคฺเชน สยเนน จ
 อจฺจุฉาพเนน นุหาเนน ปาทานํ โรชเนน จ ฯ
 ตาย นํ ปาริจริยาย มาตานิยฺยํ ปณฺชิตตา
 อีริชฺช นํ ปสฺสํสํนฺติ เปสฺสจ สํกฺเค ปโมทตฺติ ฯ

โสณนหุตชาติกํ ทุตฺติยํ ฯ

ตสฺสํสํนฺตานิ ฯ

อถ สตฺตติมมฺหิ นิปาตวเร
 สํภาวนคฺคกฺกสํวตฺติราชวโร
 อถ โสณนหุตวโร จ ปุณ
 อภิวาสิต สตฺตติมมฺหิ สํเค ฯ
 สตฺตตินิปาตํ นิฏฺฐิตํ ฯ

อสีตนิปาตชาตกั

๑ จุลลหัสชาตกั

- [๓๖๓] สุ่มฐ อนุปปิณนุตา ปกุกมนุติ วิหังคมา
 กจฺจนํ คุวํมี มา กจฺจิ นคฺคิ พนฺนเช สํหายตา ฯ
- [๓๖๔] กจฺจนํ วาหํ น วา กจฺจนํ น เทน อมโร สียํ
 สฺมุทฺติคฺคํ อปฺปาสิตฺวา ทฺวักขิตฺตํ กถํ ชฺเห ฯ
 มรณํ วา คยา สํทฺธิ ชีวิตํ วา คยา วิณา
 ตเทว มรณํ เสยฺโย ยญฺเจ ชีเว คยา วิณา ฯ
 เนถ ฐมฺโหม มหาราช ยนฺตํ เถวํ คคํ ชฺเห
 ยา คคิ คุยฺหํ ธา มยฺหํ รุจฺจเต วิหคฺคาริปป ฯ
- [๓๖๕] กา นุ ปาเสณ พนฺนธฺตํ คคิ อญฺเฆา มหานธํ
 ธา กถํ เจตยานธฺตํ มุตฺตธฺตํ ทว รุจฺจติ ฯ
 กํ วา คุวํ ปสฺสเส อตฺถํ มม คุยฺหญฺจ ปกฺขิม
 ฌาตํ นํวาวธฺตฺตฺจํ อภินฺนํ ชีวิตกฺขเย ฯ
 ยนฺน กญฺจนเทวมีจฺจ ชนฺนธเน ตมธํ กถํ
 ตาทิเส สญฺจํ ปาณํ กิมนฺนนิโชตเย ฯ
- [๓๖๖] กถํ นุ ปคคํ เสฏฺฐํ ฐมฺเน อตฺถํ น พุชฺฌเส
 ฐมฺโหม อปฺปิตฺโต สฺนฺโต อตฺถํ ทสฺเสติ ปาณินํ ฯ
 โสฬํ ฐมฺมํ อเปกฺขาโน ฐมฺมา จตฺถํ สฺมฺมุจฺจิตํ

ภคฺคิณฺณํ คยิ สมนฺตํ นาวกฺกขามิ ชฺชวิตํ ๑
 อทฺธว เอยฺโส สํคํ รมฺโหม โย มิตฺโต มิตฺตมาปเท
 น จเช ชฺชวิตฺตํสํมิ เหตุ รมฺมมนฺตํสํมิ ๑

[๑๖๘] สฺวายํ รมฺโหม จ เต จินฺนโน ภคฺคิ จ วิทิตา มยิ
 กามํ กรตฺตํ มยฺเหตํ คจฺเจวานฺมโต มยา ๑
 อปฺปีเตวํ คเต กาเต ยํ ชนฺนํ ฅาตฺนํ มยา
 ตยา คํ พุทฺธิสฺมนฺนํ อตฺตํ ปรมตฺตํ ๑

[๑๖๘] อิจฺจุเจวํ มนฺตยนฺตํ อริยานํ อริยวฺชฺสํ
 ปจฺจุทิสฺสธ เนตฺตาโท ธาตุรานมิจฺจุทโก ๑
 เต สฺสทฺตมฺภิตฺตญฺจ ทิฆรคฺคํ ทิตา ทิชา
 ตฺตฺตํ มาตฺตํ อฏฺโฏ น สฺสญฺจเตสฺสํสํ ๑
 ฐตฺตญฺเช จ ทิสฺสวณฺ สมนฺนํทฺตเต คโต คโต
 อภิกฺกมณฺ เวเคน ทิสฺสํตฺตํ ทิชาธิเป ๑
 โส จ เวเคนภิกฺกมฺมํ ธาตฺตญฺช ปรมเ ทิเช
 ปจฺจุทิสฺสํทฺตํ เนตฺตาโท พนฺธว อิตฺติ วิจิณฺตยํ ๑
 เอกญฺจ พนฺธวตฺตํ อพฺนฺธญฺจ ปฺนฺนาปรํ
 ธาตฺตญฺช พนฺธวตฺตํ เปกฺขมานมฺกัณฺโณ ๑
 คโต โส วิมโตเยว ปณฺทเว อชฺชณฺณาสถ
 ปวทฺธกกาเย ธาตฺตเน ทิสฺสํชฺชณฺณาสถ ๑
 ยนฺนํ ปาเสน มหตา พนฺธโร น กุรฺรเต ทิสฺ

- อถ กถมา อพฺนโร คุวํ พถิ ปกฺขี น กจฺณสี ๑
 ถิ นุ คุยายํ ทิโส โหติ มุคฺโค พนฺธํ อฺปาสฺสี
 โธหาย สกฺกนา ยนฺติ ถิ เอโก อวหฺยสี ๑
- [๓๖๘] ราชา เม โส ทิซามิคุต สฺวา ปาณสโม จ เม
 เนว นํ วิชฺหิสฺสามิ ยาว กาลปริยายํ ๑
- [๓๗๐] กถํ ปณายํ วิหฺงฺโก นาทุส ปาสโมชฺชิตํ
 ปทํ เหนํ มหนฺตานุ โพทฺธมฺรหฺนติ อปทํ ๑
- [๓๗๑] ยทา ปราภโว โหติ โปโส ชฺวีตสฺสชเย
 อถ ชาตญจ ปาสญจ อสฺสชฺชามิ น พฺชฺณติ ๑
- [๓๗๒] อปฺปี เตวว มหาลญญ ปาสา พหุวิธา กตา
 คุยฺหมาสฺสช พชฺณนฺติ อเถวํ ชฺวีตกฺชเย ๑
- [๓๗๓] อปฺปี นายํ ตยา สทฺธิํ สฺวาตสฺส สฺสชฺชโร
 อปฺปี โน อนฺนญฺณาสี อปฺปี โน ชฺวีตํ ทเท ๑
- [๓๗๔] น เจว เม คุวํ พนฺโรถิ นปฺปี อิจฺฉามิ เต วรํ
 กามํ ชฺชิปฺปมิโต คนฺตวา ชฺวี คุวํ อนฺนิโส จิรํ ๑
- [๓๗๕] เนวาทเมตมิจฺฉามิ อญฺญเตวตสฺส ชฺวีตา
 สเจ เอเกน คุยฺจโสสี มฺญฺเจตํ มญฺจ ภกฺชเย ๑
 อารโหปริณาเหน คุตฺตยฺสฺมา วยสา อฺโก
 น เต ธาเนน ชินฺตฺติ เอเตน นิมินา คุวํ ๑

- ททิงฆ สัมเปกขสฺส โหตุ ทิทธิ ทวธมฺสํ
 มํ ปุพฺเพ พนฺธปาเสน ปจฺฉา มุญฺจ ทิชาธิปํ ๑
 ตาวเทว ๑ เท ลาโภ กตสฺส ยาจนาย ๑
 มิตฺติ ๑ ฅตฺตฺเจหิ ยาว ชฺฉาย เท สียา ๑
 [๓๗๖] ปตฺตฺนุคฺ โน มหาสงฺฆา ตยา มุคฺคํ อิตฺถ คคํ
 มิตฺตํมจฺจ ๑ ภจฺจ ๑ ปุคฺคทารา ๑ พนฺธวา ๑
 น ๑ เท ตาทิสํ มิตฺตา พหฺนํ อิตฺถ วิชฺชเว
 ยถา คฺคํ ฅตฺตฺสฺส ปาณธํวารโณ สงฺขา ๑
 โส เท สหายํ มุญฺจามิ โหตุ ราชา ทวานุโค
 กามํ อธิปฺปมิตฺถ คณฺทฺวา ฅาติมฺชฺเช วิโรจก ๑
 [๓๗๗] โส ปตฺตฺโต ปมฺคฺเคน ภคฺคฺโน ภคฺคฺการโว
 อชฺฌณณาสถ วจฺจโค วาจํ กณฺณสฺสํ ภณํ
 เหวํ ถุทฺทก นนฺทสฺสํ สห สพฺเพหิ ฅาติภิ
 ยถาหมชฺช นนฺทามิ มุคฺคํ ทิสฺวา ทิชาธิปํ ๑
 [๓๗๘] เอหิ คํ อุนฺถิภฺชามิ ยถา คฺคมฺมํ ถจฺจเส
 ตาภํ ทวามํ ฅตฺตฺโส ปาปํ ทิณฺณจิ น ทกฺขติ ๑
 อธิปฺมณฺเตปรํ คณฺทฺวา รณฺโณ ทสฺเสหิ โน อุกโก
 อพฺนฺเช ปกคฺคฺเต กาชฺเช อุกฺกยโต จิตฺเต ๑
 ฅตฺตฺจํ มหาราช หํสาธิปติโน อิมเ

โส ปตฺโต ปมุตฺเตน	ภตฺตุนา ภตฺตคารโว
อชฺฌภาสธ วจฺจโก	วาจํ กณฺณสฺสํ ภาณํ ฯ
เขวํ ลุทฺทก นนฺทสฺส	สฺห สฺพเพหิ ฌาติภิ
ยถาหมชฺช นนฺทามิ	มุตฺตํ ทิสฺวา ทิชาธิปํ ฯ
เอहि ตํ อนฺตฺตฺถามิ	ยถา คุมฺบิ-ลจฺจุเส
ถาภํ คุยายํ ฐตฺตฺวโจ	ปาวํ กิณฺณจि น ทกฺขติ ฯ
ชิปฺปมนฺเตปฺปํ คณฺทฺวา	รณฺโณ ทสฺสเถहि โน อุกฺโก
อพนฺเช ปกตฺตฺวเต	กาเช อุกฺกโย จิเต ฯ
ฐตฺตฺวา มหาราช	หัตถาธิปติโน อิมเ
อชฺฌนฺทิ ราชา หัตถานํ	อชฺฌํ เสนาปตฺตโร ฯ
อชฺฌสฺยํ อิมํ ทิสฺวา	หัตถราชํ นราชิป
ปตฺโต สฺมโน วิตฺโต	พหุํ ทสฺสตี เต ธนํ ฯ
เขวเมตสฺส วจฺจนา	อานํตาเม อุกฺโก มया
เขตฺเตว हि อิมเ อสฺส	อุกฺโก อนุมฺตา มया ฯ
โสยํ เขวจฺจโก ปกฺขิ	ทิสฺว ปรมมฺมมิก
มาทิสฺสสฺสํ हि ลุทฺทสฺส	ชนเยยฺยถ มทฺทวํ ฯ
อฺปยานญจ เต เทว	นาณญํ ปสฺสํามิ เขทิสฺ
สฺพพฺสากุณิกคาเม	ตํ ปสฺสํ มนฺทราชิป ฯ
[๑๘๒] ทิสฺวา นิสฺสินฺ ราชานํ	มิจฺเจ โสวณฺณเย สฺสเก
อชฺฌภาสธ วจฺจโก	วาจํ กณฺณสฺสํ ภาณํ ฯ

	กจฺจิ นุ โภโต กุสฺสํ	กจฺจิ โภโต อนามยํ
	กจฺจิ ฆญฺจมิทํ ฌิตํ	ฆมฺเมน มนุสฺสาถฺถิ ฯ
[๓๘๓]	กุสฺสณฺเฏว เม หิตํ	อโถ หิตํ อนามยํ
	อโถ ฆญฺจมิทํ ฌิตํ	ฆมฺเมน มนุสฺสาถฺถิ ฯ
[๓๘๔]	กจฺจิ นุ เต อมจฺเจสุ	โทโส โกจิ น วิชฺชติ
	กจฺจิ จ เต คคฺคฺเคสุ	นาวกฺขณฺติ ชฺชิตํ ฯ
[๓๘๕]	อโถมี เม อมจฺเจสุ	โทโส โกจิ น วิชฺชติ
	อโถมี เต มคฺคฺเคสุ	นาวกฺขณฺติ ชฺชิตํ ฯ
[๓๘๖]	กจฺจิ เต ธาตึถิ ภริยา	อสุสฺสวา ปิยภาณินิ
	ปฺปฺตฺตฺรปฺยสฺสเปตา	คคฺ ฌนฺทวธฺธานุตา ฯ
[๓๘๗]	อโถ เม ธาตึถิ ภริยา	อสุสฺสวา ปิยภาณินิ
	ปฺปฺตฺตฺรปฺยสฺสเปตา	มม ฌนฺทวธฺธานุตา ฯ
[๓๘๘]	ภวณฺณํ กจฺจิ นุ มหา-	สัจจกฺขณฺตฺตฺตํ คโต
	ทฺถกฺขมาปชฺช วิปฺปํ	คตฺถิ ปจฺจมาปเท ฯ
	กจฺจิ ยนฺนาปตฺติควาน	ทณฺเฑน สมนฺโปลยิ
	เขวเมเตสํ ฆมฺมานํ	ปาตํ ภวติ คาวเท ฯ
[๓๘๙]	เขมมาติ มหาราช	เขวมาปริยาตติ
	น จายํ ภิกฺขุจิริสฺมาสุ	สัจจกฺขณฺตฺตํ สมนฺปชฺชต ฯ
	ปจฺจกมฺมปิตฺต เนธาทิ	ปฺพเพว อชฺชณฺภาสถ
	คทายํ สมนฺโฆเยว	ปณฺจทิตฺ ปจฺจภาสถ ฯ

- [๓๘๕] ธมฺเมเน กิร เนสาโท ปณฺชิโต ธนฺทโส อิติ
 น เหว อกตตฤณ นโย เตตาทิสฺส สียา ฯ
 เหว อคฺคปกตฺติมา เหว อุตฺตมตฺตฤณ
 ยาวตตฺติ มยา ทิฏฺฐา นามฺณํ ปตฺตํมํ อธิสฺส ฯ
 ตฺวโจสฺสํมํ โว ปกตฺติยา วาญฺเณ มชฺเชน ฯ
 เตโส จาบี มมจฺจนฺโท จิรํ ปตฺตํเยยฺย โว อุกฺโก ฯ
- [๓๘๖] ยํ กิจฺจํ ปรมเ มิตฺเต กตมตฺตมาตฺตํ ทํ คยา
 ปตฺตา นิสฺสํสํมํ ตฺยมนฺหา ภาตฺติรตฺตมาตฺตํ ยา ทว ฯ
 อทฺตญฺจ นฺน ตฺมฺหา- ฌาตฺตํตฺตํตฺตํมฺนฺตํ
 อตฺตํเนน อตฺตํมา ทฺตฺตํ พหุสฺสํ ปกฺขิสฺสํ ฯ
 เตสํ โสภวิฑาตาย คยา ธนฺมคฺคา มยํ
 ทํ ปทกฺขิณฺโต กตฺวา ฌาตฺตํ ปตฺตํมฺนฺตํมฺนฺตํ ฯ
 อทฺธาทํ วิปฺตํ ปิตํ ภวตํ วิญฺญานํ ทตฺตํนา
 เตโส จาบี มหาอตุโก ฌาตฺตํตฺตํตฺตํนา สียา ฯ
- [๓๘๗] อิทํ วตฺวา ฐตฺตญฺโส หตฺตราชา นราธิปํ
 อุตฺตมํ ชวมนฺวาย ฌาตฺตํตฺตํมฺนฺตํปาคมฺมํ ฯ
 เต อโรเต ธนฺปฺปตฺเต ทิสฺสํวาน ปรมเ ทิเช
 เกกาคิมกฺกํ หตฺตา ปุณฺณํทโท อชายถ ฯ
 เต ปตฺตํตา ปมฺมตฺเตน ภาตฺตํนา ภาตฺตํคฺคา
 ตมฺนฺตํ ปริกฺกิตฺตํ ธนฺทชฺชา ททฺธปจฺจยา ฯ

- [๓๙๘] เหว มิตุควคิ อตุลา สพุเพ โหนติ ปทกัชณา
 หังสา ยถา ฐตฺตฐา ฌาติตังฆมฺปาคมนฺติ ฯ
 จุลุตหังชาตกั ปจมนิ ฯ

๒ มหาหังชาตกั

- [๓๙๙] เอเต หังสา ปกฺกมฺนฺติ วรฺกฏฺตา ภยเมริตา
 หริตฺตจฺ เหมวณฺณ กามิ สุมฺม ปกฺกม ฯ
 โอหาย มํ ฌาติคณา เขกํ ปาสวสํ คคํ
 อนเปกฺขมานา กฺจณฺนฺติ ก็ เอโก อวหิยสึ ฯ
 ปเทว ปตคํ เสฏฺฐ นตฺถิ พนฺธุเร สหายตา
 มา อนิฆาย หาเปสึ กามิ สุมฺม ปกฺกม ฯ
- [๔๐๐] นานํ ทฺวฏฺฐปเรโตมฺปี ฐตฺตฐสฺ ทฺวํ ชเห
 ชฺวีตํ มรณํ วา เม คยา สทฺธิ ภวิสฺสํติ ฯ
 นานํ ทฺวฏฺฐปเรโตมฺปี ฐตฺตฐสฺ ทฺวํ ชเห
 น มํ อนริยสํยุตฺเต กมฺเม โยเชตฺตมฺรหสิ ฯ
 สกฺกมาโร สฺชา คฺยสฺมิ สจฺจิตฺเตสฺมิ เต จิโต
 ฌาโต เสนาปติ. คฺยาหํ หังสํ ปวฺรคฺคตม
 กถมํ วิกตฺติสฺสํ ฌาติมฺชฺเณ อิตฺ คโต
 คํ หิตฺวา ปตคํ เสฏฺฐ กิณฺเต วรฺกฏามิโต คโต
 อธิ ปาณํ จสิสฺสํมิ นาวริยํ กตฺตมฺสฺสํเต ฯ

- [๒๐๓] เอตั หิ ธมฺโม สุมฺม ยํ ตวํ อริยปเฑ จีโต
 โย ภคฺคาวํ สวาวํ มํ น ปริจฺจุตฺตมฺมสุตฺเต ๑
 คณฺหิ เม เปกฺขมานสุตฺต ภายํ นเควฺว ซายคิ
 อธิคจฺฉสิ ตวํ มยฺหํ เหวํภุตฺตํ ชฺวีคํ ๑
- [๒๐๔] อิจฺจุจวํ มนุสฺสยนุคานํ อริยานํ อริยวฺชฺศินํ
 ทนฺนมาทาย เนตํโท อปคิํ คฺคฺริโต ภุตํ ๑
 คมาปคณฺทํ ทิสฺสุวานํ สุมฺมชฺช อติพฺรุหฺย
 อจฺฉาสสิ ปฺรโต รณฺโณ หิโส วิสฺสุตฺตํ พุยถํ ๑
 มา ภายิ ปคคํ เตจฺฉํ น หิ ภายนฺติ คาทิสํ
 อหํ โยคํ ปยุตฺตํ ยุตฺตํ ธมฺมปฺสณฺหิตํ
 เตน ปริยาปทาเนน ชิปปํ ปาสา ปโมกฺขสฺสิ ๑
- [๒๐๕] ศสุตฺตํ คํ วจฺนํ สุทฺธวา สุมฺมสุตฺตํ สุภาสิตํ
 ปหฺนุจฺจโตโม เนตํโท อณฺชติสฺสุปฺนามยิ ๑
 น เม สุคํ วา ทิฏฺฐํ วา ภาสฺสนฺโต มานุสฺสํ ทิโส
 อริยํ พฺรุหฺนฺโต วจฺจฺจโต จสนฺโต มานุสฺสํ คิริ ๑
 กิณฺนุ คายํ ทิโส โหติ มุคฺโค พนฺธํ อฺปาสฺสิ
 โอหาย สกฺกนา ยนฺติ กิํ เอโก อวหฺยสิ ๑
- [๒๐๖] ราชา เม โส ทิชามิตฺตํ เสนาปจฺจุตฺตํ การยิ
 คมาปเท ปริจฺจุตฺตํ นุสฺสํเห วิหคฺคิปปํ ๑
 มหาคณฺายํ ภคฺคตา เม มา เอโก พุยถนํ อคา

- ยถา คัม สัมม เนสาท ภคทายิ อภิโต รเม ฯ
 [๒๐๕] อริยวคฺติ วุฏฺฏค โย ปิณฺฑมปจายตี
 จชามิ เต คัม ภคตาริ คจฺจนฺตโก ยถาสุขิ ฯ
 [๒๐๖] สเจ อตฺตปฺปโยเคน โอหิโค หัสฺสภฺกฺขินิ
 ปฏฺฐิตฺตคณฺหาเม เต สัมม เขตฺ อภยทภฺขินิ ฯ
 โน เจ อตฺตปฺปโยเคน โอหิโค หัสฺสภฺกฺขินิ
 อนิสฺสโร มุณฺจํ อมฺเห เถยฺยํ กยิราสี อุตฺตมก ฯ
 [๒๐๗] ยสฺสํ ควํ ภคโก รณฺโณ กามํ คสฺสํว ปาปย
 คสฺสํ สัมมโน ราชา ยถาภิชฺฌํ กริสฺสํติ ฯ
 [๒๐๘] อิจฺเจวํ วุฏฺฏโค เนสาโท เหมวณฺเณ หริตฺตเจ
 อุกโก หตฺถเกหิ ปคฺคยฺห ปณฺชเว อชฺฌวโวลหิ ฯ
 เต ปณฺชวเรเต ปกฺขี อุกโก ภสฺสํวณฺณินเ
 สัมมํ ฐิตวฺจญฺจ อุตฺโต อาทาย ปกฺกมิ ฯ
 [๒๐๙] หริยมาโน ฐิตวฺจญฺจ สัมมํ เขตฺทพฺพริ
 พาวพฺหิ ภายามิ สัมมํ สํมาเย ธกฺขณฺนรฺยา
 อสฺมาเก วรณฺณาย อตฺตตานํ วริสฺสํติ ฯ
 ปากหฺมสา จ สัมมํ สู่เหมา เหมสฺสคฺคจา
 โกณฺเญจ สัมมํทคฺคเรว กปณา มฺหํ รุจฺจติ ฯ
 [๒๑๐] เขวํ มหนฺโต โลกสฺสํ อปฺปเมยฺโย มหาคณฺ
 เขกิตฺติมนุสฺสํเจยฺย นยิทํ ปณฺณวโวลมิว ฯ

วาโคว คนฺธมาเทติ	อฺภยํ เณกปาปกํ
พาโถ อามกปฏกํ	โถโถ อนฺโธว อามิสํ ๑
อวิจิจฺจนฺณญฺ อตฺถเกสุ	มนฺโหว ปฏฺฐิภาสํ มํ
ภิจฺจาภิจฺจํ น ชานาติ	สํมฺปคุโธ กาลปปริยายํ ๑
อหฺมมฺมมฺมคุโธ อฺทฺทฺเรติ	โย เสยฺโย มณฺณสฺสิตฺตโย
พหุสํวาราณา เทตา	โสณฺทานํว สฺวามรํ ๑
มายา เจตา มรฺรํ	โสกา โรคา อฺปทฺทวา
ชราว พนฺธนา เจตา	มจฺจุปาสา คฺกุหาถยา
ตาสุ โย วิสฺสเส โปโส	โส นเรสุ นรารโม ๑
[๒๓๓] ยํ อฺทฺทฺเมหิ อฺปณฺณวาคํ	โก คํ นิหฺนฺตุมฺภวติ
มหาภฺตติตฺตโย นาม	โถกสฺมํ อฺปปฺชฺชิสฺสํ ๑
ชิตฺททา ปณฺธิตา ตาสุ	รติ ตาสุ ปติฏฺฐิจิตา
วิชานี ตาสุ รุหฺนฺติ	ยทิตํ สฺตฺตทา ปชายเร
ตาสุ โก นิพฺพิเช โปโส	ปาณมาสฺสชฺช ปาณิกิ ๑
คฺวาเมว นานฺนโย สฺมฺมช	ถึนํ อตฺถเกสุ อฺยุณฺชติ
คตฺสฺส คฺยชฺช ภาเย ชาเต	ภักเตนฺ ชายเต มติ ๑
สํพุโพ หิ สํสํ ปคุโธ	ภยํ ภิริวฺ ติตฺติภฺตติ
ปณฺชิตา หิ มหนฺตานิ	อตฺถเก อฺยุณฺชนฺติ ทฺยฺยชฺเช ๑
เขตฺทคฺคทาย ราชานิ	สฺวรมิจฺจนฺติ มนฺตินํ
ปฏฺฐิพาทิ ยํ สฺวโร	อาปทํ อตฺตปปริยายํ ๑

- มา โน อชฺช วิกนฺตัสสุ รณฺโณ สุธา มหานเส
 ตถาหิ วณฺโณ ปคฺคานํ ฌตํ เวฬุวํ ตํ วริ ๑
 มุคฺโคตฺตํ เนจฺจณฺสี อชฺชเทคฺคํ
 โสธชฺช สํสํ ปคฺโค
 [๒๑๒] โส ควํ โยคํ ปยุณฺนสฺสํ
 ตว ปริยาปทาเนน มม ปาณณํ จร ๑
 [๒๑๓] มา ภายิ ปคฺคํ เสฏฺฐ
 อหํ โยคํ ปยุณฺนสฺสํ
 มม ปริยาปทาเนน นหิ ภายนฺติ ตาภิสา
 ยุตฺตํ ฌมฺมุปฺสณฺนํ
 ชิปปํ ปาสา ปโมกฺขสฺสี ๑
 [๒๑๔] โส อชฺชโท หัสสาเนน
 ปฏฺวีเทถ นํ รณฺโณ
 ๑๒๕] เต ทิสฺสวา ปยุณฺนสฺสกาเส
 อชฺช สณฺณมโน ราช
 เทถ อชฺชสฺสํ วคฺคานิ
 กามจฺจโร หิรณฺณสฺส
 [๒๑๖] ทิสฺสวา อชฺชํ ปสฺสณฺนํ
 ยทายํ สมนํ เชนก
 กถํ รุจิมชฺชณคํ
 โยกิณฺณํ ฌาติสฺสวเขหิ
 [๒๑๗] อชฺช เม สคฺคมา รคฺคิ
 อชฺช โน อชฺช วิกนฺตัสสุ รณฺโณ สุธา มหานเส
 ตถาหิ วณฺโณ ปคฺคานํ ฌตํ เวฬุวํ ตํ วริ ๑
 มุคฺโคตฺตํ เนจฺจณฺสี อชฺชเทคฺคํ
 โสธชฺช สํสํ ปคฺโค
 [๒๑๒] โส ควํ โยคํ ปยุณฺนสฺสํ
 ตว ปริยาปทาเนน มม ปาณณํ จร ๑
 [๒๑๓] มา ภายิ ปคฺคํ เสฏฺฐ
 อหํ โยคํ ปยุณฺนสฺสํ
 มม ปริยาปทาเนน นหิ ภายนฺติ ตาภิสา
 ยุตฺตํ ฌมฺมุปฺสณฺนํ
 ชิปปํ ปาสา ปโมกฺขสฺสี ๑
 [๒๑๔] โส อชฺชโท หัสสาเนน
 ปฏฺวีเทถ นํ รณฺโณ
 ๑๒๕] เต ทิสฺสวา ปยุณฺนสฺสกาเส
 อชฺช สณฺณมโน ราช
 เทถ อชฺชสฺสํ วคฺคานิ
 กามจฺจโร หิรณฺณสฺส
 [๒๑๖] ทิสฺสวา อชฺชํ ปสฺสณฺนํ
 ยทายํ สมนํ เชนก
 กถํ รุจิมชฺชณคํ
 โยกิณฺณํ ฌาติสฺสวเขหิ
 [๒๑๗] อชฺช เม สคฺคมา รคฺคิ

ปทเมตสฺส อนฺเวถ	อปฺปมตฺโต ฆฏฺฐสฺสโต ฯ
ชถสฺส ปทมทฺทกฺขิ	จฺรโต อาทเนถํ
คคฺคณํ โอทํ ปาถํ	เขวนคํ ทิชฺมคฺคหิ ฯ
[๒๓๘] จุทฺท เทว อิมํ สกฺขนา	ชถ เขโกติ ภาสฺสตี
จิตฺตํ นฺ เต วิปริยตฺตํ	อาทฺม กิณฺนุ ชิตฺตํตี ฯ
[๒๓๙] ยสฺสํ โถหิตกฺกา ตาธา	คปฺเพยฺยานิภา สฺสุภา
อฺรํ สํหจฺจ ติจฺจุจฺนติ	โส เม พนฺธํ อฺปาคมิ ฯ
ชถายํ ภสฺสโร ปกฺขิ	อพนฺโธ พนฺธมาคฺรํ
ชวียํ พฺรหฺมโต ชฺชวสาตี	วทฺนฺโต มานุสฺสํ คิริ ฯ
[๒๔๐] กถนฺนุทานิ สฺมุช	หนฺ สํหจฺจ ติจฺจุจฺนติ
อาทฺม เม ปริสํ ปตฺโต	ภยา ภีโต น ภาสฺสตี ฯ
[๒๔๑] นาทํ ภาสฺสปติ ภีโต	โอคฺคกฺขห ปริสํ คว
นาทํ ภยา น ภาสฺสสฺสํ	วากฺขํ ชตฺถสฺสมิ ตาทิเส ฯ
[๒๔๒] น เต อภิสฺสวํ ปสฺสเส	น รเถ นบี ปตฺติเก
นาสฺสํ จมฺมํ ว กิณฺณํ วา	จมฺมิเน จ ชนฺนคฺคเห ฯ
น ทิรณฺณํ สฺวณฺณํ วา	นคฺวํ วา สฺมามิตี
โอภินฺณปฺริกฺขํ ทฺคฺคํ	ทพฺพมฺมฺมฺมาถโกฏฺจกํ
ยชฺช ปวิฏฺโฐ สฺมุช	ภายิตพฺพํ น ภายตี ฯ
[๒๔๓] น เม อภิสฺสวเรนฺตฺโต	นคเรน ชเนน วา
อปฺเพน ปถํ ยาม	อนฺตติกฺขเ จรา มยํ ฯ

- สุกตา จ ปณฺธิตาตฺตุมหา นิปฺปนา จตฺตจินฺตกา
 ภาเสมตฺตวตฺติ วาจํ สจฺเจ จตฺต ปติฏฺฐิโต ฯ
 กิณฺเญ ตฺยหิ อตฺตจฺจตฺต อนฺนริยตฺต กริตฺตติ
 มุสาวาหิตฺตํ ตฺตทตฺต ภาณิตฺตํ สฺภาสิตํ ฯ
 [๒๒๔] ตํ พุราหุมนนํ วจนา อิมํ เขมมการยิ
 อภยญฺจ ตยา ชฺชจฺจ อิมาย ทตฺธา ทิสฺสา ฯ
 โยคฺคยฺห เต ปฺกฏฺฐณฺนิ วิปฺปสฺสนฺโนทกํ สฺจํ
 ปหฺตํ ชาทนํ ตตฺถ อหิสฺสา เจตฺถ ปฏฺฐินํ ฯ
 อิทํ สฺสวฺวาน นิกฺคโฆสํ อากคฺคมา ทวฺนติเก
 เต เต พฺนุสฺสฺมา ปาเสนฺ เขตฺตเต ภาสิตํ มุสา ฯ
 มุสาวาหํ ปฺรฏฺฐตฺวา อิจฺฉาโลภญฺจ ปาปกํ
 อฺโภสฺสนฺธิ อตฺตกมฺม อตฺตํ อปฺปชฺชติ ฯ
 [๒๒๕] นวปฺรชฺฌาม สฺมุช นนฺนิ โถภาว มคฺคหิ
 สุกตา จ ปณฺธิตาตฺตตฺถ นิปฺปนา จตฺตจินฺตกา ฯ
 อปฺเปวตฺตวตฺติ วาจํ พฺยาหเรยฺยํ อิจฺฉาคฺคา
 ตกาคํ สฺมมฺ เนสาโท วุตฺโต สฺมุช มคฺคหิ ฯ
 [๒๒๖] เหว ภูตา กาสิปติ อฺปนฺนิตฺตํ ฐวฺเต
 ภาเสมตฺตวตฺติ วาจํ สมฺปตฺตา กาดปฺริยายํ ฯ
 โย มิเตน มิตํ หนฺติ ปฏฺฐินํ ปน ปฏฺฐินา
 สฺสฺเตน วา สฺสํ กิตฺถยา กิ อนฺนริยํ ตโต ฯ

โย จาริยรुทํ ภาเส	อนริยธมฺมวสุตฺตํ
อุโป โส ฐิตเต โดกา	อิธ เจว ปฺรคฺค จ ๑
น มชฺเชถ ยถํ ปคฺคโต	น พฺยาเช ปคฺคตสฺสยํ
วายเมถว กิจฺจเจสุ	สํวเร วิวฺรณิ จ ๑
เย วุทฺธมา อพฺภตฺติกฺกนฺตา	สํปคฺคตา กาลปริยายํ
อิธ ธมฺมํ จริตฺวาน	เอวํ เต ติทฺถวฺจฺจตา ๑
อิทํ สุตฺตวํ กาสีปติ	ธมฺมมคฺคินิ ปาถย
ชฺตฺรฆฺจฺญจ มุญฺจาหิ	หํสํ ปวฺรคฺคตมํ ๑
[๒๒๗] อานฺรคฺคกํ ปชฺชํ	อาสํญจ มหารหํ
ปณฺชฺรโต ปโมกฺขามิ	ชฺตฺรฆฺจํ ยถสฺสํ ๑
คณฺจ เสนาปติ ธีรํ	นิปฺพนํ อคฺคจฺจินฺตํ
โย สุเช สุตฺติโต รณฺโณ	ทฺถุชฺชิตํ โหติ ทฺถุชฺชิตํ ๑
เอทิสํ ไซ อรหติ	มีณฺชตมสฺสํ ภาตฺตุน
ยถายํ สํมุไซ รณฺโณ	ปาณธํชาโรณํ สว ๑
[๒๒๘] มีชฺญจ สํพุทฺธสวณฺณํ	อฏฺฐปาทํ มโนรมํ
มฏฺฐจํ กาสีกคฺคินํ	ชฺตฺรฆฺจํ อปาวีสี ๑
โกจฺจณฺจ สํพุทฺธสวณฺณํ	เวยฺยคฺคฺชปฺริตฺธิพฺพิทํ
สํมุไซ อชฺชณฺปาเวกฺขิ	ชฺตฺรฆฺจํ สสํมคฺครา ๑
เคสํ กาณฺจณปคฺคเทหิ	ปฏฺฐ อาทาย กาสีโย
หํสํ อภิหารเสสุ	อคฺคํ รณฺโณ ปวาสิตํ ๑

- [๒๒๘] ทิธฺวา อภิทํ อकुคํ กาสีราเชน เปสิตํ
 กุสโถ ชตุตฺตมมานํ ตโต ปฺรจุติ อนนฺตฺรา ฯ
 กจุจิ นุ โภโต กุสฺมํ กจุจิ โภโต อนามยํ
 กจุจิ ฏฺฐจฺมิทํ ฌิตํ ชมฺเมน อนุสํสตี ฯ
- [๒๓๐] กุสฺมณฺเฏว เม หังสํ อโถ หังสํ อนามยํ
 อโถ ฏฺฐจฺมิทํ ฌิตํ ชมฺเมน อนุสํสตี ฯ
- [๒๓๑] กจุจิ โภโต อมฺจุเจสุ โทโส โกจิ น วิชฺชติ
 กจุจิ จ เต ตวตฺตเจสุ นาวกฺขณฺติ ชีวิทํ ฯ
- [๒๓๒] อโถปํ เม อมฺจุเจสุ โทโส โกจิ น วิชฺชติ
 อโถปํ เต มมตฺตเจสุ นาวกฺขณฺติ ชีวิทํ ฯ
- [๒๓๓] กจุจิ เต สํทิตํ ภริยา อสฺสฺวา ปิยภาณินิ
 ปุคฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต ตว ฌนฺทวสํสํคา ฯ
- [๒๓๔] อโถ เม สํทิตํ ภริยา อสฺสฺวา ปิยภาณินิ
 ปุคฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต มม ฌนฺทวสํสํคา ฯ
- [๒๓๕] กจุจิ ฏฺฐจํ อนุปฺปํ อกฺโขจิอุปทุทวํ
 อสํสํสํ ชมฺเมน สํเมน อนุสํสตี ฯ
- [๒๓๖] อโถ ฏฺฐจํ อนุปฺปํ อกฺโขจิอุปทุทวํ
 อสํสํสํ ชมฺเมน สํเมน อนุสํสตี ฯ
- [๒๓๗] กจุจิ สนฺโต อปฺปิตา อสฺสนฺโต ปวิชฺชติ
 โน จ ชมฺมํ นิรฺงกฺตฺวา อชมฺมมนฺทกฺตฺติ ฯ

- [๒๓๘] สมนุโต จ เม อปจิตา อสนุโต ปวิตรฐิตา
 ธรรมเนวานุคตคามิ อสมโม เม นีรังกโต ฯ
- [๒๓๙] กจฺจิ นุณาคํ ทังฆํ สมนเวกฺขณํ ชฺชติย
 กจฺจิ มคฺคโต มทฺธเนยฺย ปรโลกํ น สมนุตฺถิ ฯ
- [๒๔๐] อหํ อนาคํ ทังฆํ สมนเวกฺขามิ ปกฺขิม
 จิโต ทสฺสํ ฐมฺเมตฺถํ ปรโลกํ น สมนุตฺถิ ฯ
 ทานํ สํถํ ปริจฺจุจํ อชฺชชวํ มทฺทวํ คปํ
 อฏฺโฏธํ อวิหิตฺตญฺจ ชนฺตติญฺจ อวิโรธนํ ฯ
 อิจฺจุเต กุสฺสํ ฐมฺเม จิตํ ปสฺสํ อคฺคตนิ
 คโต เม ชายเต ปิตฺติ โสมนสฺสํ ญฺจนปฺปกํ ฯ
 สมนุโต จ อจฺฉินฺเตตฺวา วิธชฺช ฆรุตํ คีรํ
 ภาวโทสมนญฺจาย อตฺถมากายํ วิหงฺกโม ฯ
 โส กุทฺโธ ฆรุตํ วาจํ นิจุฉาเรถิ อโยนิโส
 ยานสฺมาตํ น วิชฺชชฺชติ นยิทํ ปณฺณวตฺตมํ ฯ
- [๒๔๑] อคฺคิ เม คํ อคฺคิธวํ เวเคน มนุชาธิป
 ฐตฺถวเช จ พนฺธมํ ทุกฺขํ เม วิปฺปตฺตํ อหํ ฯ
 ควํ โน ปิตาว ปุคฺคตํ ภูตํ ภูตํ ฐตฺถว
 อตฺถมํ อธิปฺนํ นํ ภูตํ ฐตฺถว ฐตฺถว
 ฐตฺถว ฐตฺถว ฐตฺถว ฐตฺถว ฐตฺถว ฐตฺถว
- [๒๔๒] เวนฺนเต อนฺนโมทาม ยํ ภาวํ น นิคฺคหิ
 ฐิตํ ปณฺณทฺธิ ปกฺขิ อชฺชโกถิ วิหงฺกม ฯ

- [๒๔๓] ยงฺกิญฺจิ รตนํ อตฺถิ กาสีราชนิเวสเน
 รัชํ ชาตฺรฺรปณฺญํ มุตฺตา เวฬุริยา พหุ ๑
 มณฺโญ สงฺฆมฺมุตฺตณฺญํ วตฺถิโก หริจฺนฺทนํ
 อชินํ ทนฺตภณฺฑณฺญํ โถหํ กาฬายสํ พหุ
 เอตํ ททามิ โว วิตฺตํ อิตฺถสฺวํ วิสฺสํชามิ โว ๑
- [๒๔๔] อทฺธรา อปฺปิจฺฉา ตฺยมฺหา สํกุกฺกา จ รณฺธภ
 ฐมฺเมสฺสุ วตฺตมฺหานัน ตฺวํ โน อจฺฉริโย ภว ๑
 อจฺฉริย สมนฺนุณฺนาตา ตยา อณฺมตา มยํ
 ตํ ปทกฺขิณโต กตฺวา ฌาตํ ปสฺสํมฺรินฺทม ๑
- [๒๔๕] สํพฺพรตฺถิ จินฺตยิตฺวา มนฺตยิตฺวา ยถาตถํ
 กาสีราชา อณฺณณาสี หังสํ ปวรุตฺตมํ ๑
- [๒๔๖] ตโต รตฺยา วิวสฺเน สํริยสฺสํคฺคมนํ ปติ
 เปกฺขโต กาสีราชสฺส ภวนโต วิศาหิสฺสุ ๑
- [๒๔๗] เต อโรเค อณฺุปฺปตฺเต ทิสฺสุวณฺ ปรมเ ทิเช
 เกกาทิมกรํ หังสา ปุณฺณํทโท อชฺชายถ ๑
 เต ปตฺตา ปมฺมุตฺเตน ภตฺตุนา ภตฺตุนา
 สมนฺนา ปริกวิสฺสุ อณฺุทสา ถทฺธปจฺจยา ๑
- [๒๔๘] เหว มิตฺตวตฺ อตฺถา สํพเพ โหนฺติ ปทกฺขิณา
 หังสา ยถา ฐตฺตฺวา ฌาติสฺสงฺฆมฺปาคมนฺติ ๑
- มหาหังชาตกํ ทุติยํ ๑

๓ สุตฺตาโกชนชาตกั

[๒๔๘] เหว กัณฺหามิ น วิกุกฺกณฺหามิ
 น จาบี เม สมนฺนิจโย อิตฺตฺติ
 สุกฺกจฺจรูปํ วตฺติทํ ปฺริตฺตํ
 ปตฺตโกทโน นาดมยํ ทฺวณฺโณ ๑

- [๒๕๐] อปฺปมฺหา อปฺปกํ ทชฺชา อณฺมชฺชโต มชฺชกํ
 พหฺมฺหา พหุํ ทชฺชา อทฺธานํ อปฺปชฺชติ ๑
 คํ คํ วทามิ โกสฺสีย เทหิ ทานานิ ญฺช ๑
 อริยมคฺคํ สฺมารุห เหนาสี ลภเต สฺสํ ๑
- [๒๕๑] โมชฺชจฺจสฺส หุํ โหติ โมชฺชจฺจาบี สฺมึทฺติ
 อตฺติสฺสํ โย นิสฺสนฺสํ เอโก ญฺชติ โภชนํ ๑
 คํ คํ วทามิ โกสฺสีย เทหิ ทานานิ ญฺช ๑
 อริยมคฺคํ สฺมารุห เหนาสี ลภเต สฺสํ ๑
- [๒๕๒] สจฺจํ ตสฺส หุํ โหติ สจฺจจฺจาบี สฺมึทฺติ
 อตฺติสฺสํ โย นิสฺสนฺสํ เหนโก ญฺชติ โภชนํ ๑
 คํ คํ วทามิ โกสฺสีย เทหิ ทานานิ ญฺช ๑
 อริยมคฺคํ สฺมารุห เหนาสี ลภเต สฺสํ
- [๒๕๓] สจฺจจฺ ชฺชติ โปโส พหุทาย คยาย ๑
 โทณฺเ คิมฺพวตฺติคฺคสฺสํ สฺสํโสเต มหาวเห ๑
 อตฺตจฺจสฺส หุํ โหติ อตฺตจฺจสฺส สฺมึทฺติ

- ขติถิถัมมิ โย นิถินนถัมมิ เขโก ภูณชติ โภชนํ ๑
 คํ คํ วทามิ โถสย เทหิ ทานานิ ภูณช ๑
 ขริยมคัคคํ สมารุห เนกาถํ ธมเต สุตํ ๑
 [๒๕๔] พถิสํ หิ สํ นิกิถติ ทังสสุคัคคํ สพนุชนํ
 ขติถิถัมมิ โย นิถินนถัมมิ เขโก ภูณชติ โภชนํ ๑
 คํ คํ วทามิ โถสย เทหิ ทานานิ ภูณช ๑
 ขริยมคัคคํ สมารุห เนกาถํ ธมเต สุตํ ๑
 [๒๕๕] อุมารวณฺณา วต พุราหุณฺณา อิมะ
 อชฺชจ วา สุนฺทโร กิสุสํ เหตุ
 อจฺจุจวจํ วณฺณนิภํ วิกุพฺพติ
 อภฺชถาถ โน พุราหุณฺณา เก นุ ตุมฺहे ๑
 [๒๕๖] จนฺโท จ สุตฺตโย จ อุมิ อธิชฺชคฺคา
 อชฺชํ ปน มาคฺคิ เทวสํวติ
 สํกฺโกหมถัมมิ คิทถานมิมฺโห
 เอโส จ ไซ ปณฺณสฺสิตฺติ วุจฺจติ ๑
 [๒๕๗] ปาณิสฺสํสรา มุทฺติงฺกา จ มุชฺชาตมฺพฺวานิ จ
 สฺสคฺคเมณํ ปโปเรณฺติ ปฏฺธิพฺพุโธ จ นนฺทติ ๑
 [๒๕๘] เขเกจิมะ มจฺฉนฺโน กทริยา
 ปริภาสฺสกา สมนฺพฺราหุณฺณานํ
 อิเชว นิกฺขิปป สํวเรทํ

កាយសុត្ត ភោជា និរម៌ វចនុតិ ។

មេរោគិមេ សុគតិមាត់សានា

ធម្មមេ ធិតា ស័យមេ ស័វិភាគ

មិច្ឆេ និកុច្ចិប្ប ស័រវតេអំ

កាយសុត្ត ភោជា សុគតិ វចនុតិ ។

[២៥៩] គុំ ណ ធាតិ ប្រិមាសុ ឆាគិសុ

សៃ មនុស្ស កោតិយ បាបធម្មនៃ

គវេរ ចតុតាយ មិច្ឆាគម្ពុហា

មា បាបធម្មនៃ និរម៌ ចបតុត ។

[២៦០] ចតុតា អិ មេ តេ អិតកាមា មំ មំ សមនុស្តាសត

សៃអំ គតា ករិសុសាមិ សុវុវ ទុគុតំ អិគេតិវិ ។

មេសៃអមធុរេ ចុបារមាមិ

ន ឆាបិអំ កិល្យតិ ករេមុយ បាបំ

ន ឆាបិ មេ កិល្យតិ ចតេមុយមគុតិ

ន ឆាបិអតុតា ចុតតំ បិទាមិ ។

មេវេណុ មេ តតតៃ សុវុវកាតំ

កោកាបិ មេ វាសវ ធិមិសុសុតិ

គតៃ ចអំ បុវុវធិសុសាមិ សុកុ

អិតុតា កាមាមិ មតិវិកាមិ ។

[២៦១] មនុស្សគមេ គិវិវេ កនុមាតេ

โมทนคติ คา เทววราภิปาติตา
 อถาคมา อิติวโร สัพพะโลกคุ
 สุปฺปณฺธิคํ ทุมวรสาขมาทีย ๑
 สํจํ สํคณฺธิคํ ทิทเทหิ สํกุกคํ
 ปุณฺณคฺคํ อมรเวหิ เสงฺวิคํ
 อถทุมณฺเฑหิ ๑ ทานเวหิ
 อณฺเฑทฺร เทเวหิ คทาทํ หิตํ ๑
 คโต จตฺสํโส กนกคฺคตฺตฺตมา
 อญฺจาย นาริโย ปมฺพาทิปา มุนี
 อาสา ๑ สทฺธา ๑ สิริ คโต หิริ
 อิจฺจพฺพวํ นารทํ เทวพฺพรามณํ ๑
 สเจ อนฺนทฺธิฏฺฐํ ตยา มหามฺนิ
 ปุณฺณํ อิทํ ปาริตฺตฺตํ พฺรหฺเม
 ททาหิ โน สพฺพา คติ เท อิชฺฌคฺ
 ตฺวํ โน โหหิ ยถา วาสโว ๑
 คํ ยาจมานาภิสํเมกฺข นารโท
 อิจฺจพฺพวํ สํกุกคํ อุตฺตริ
 น มยฺหมคฺคตฺติ อิมหิ โกจิ นํ
 ยายเว โว เสงฺยสฺสิ ส่า ปิตฺนุคฺ ๑

[๒๖๒] ตฺวํ โนคฺคตเมวาภิสํเมกฺข นารท

ยสฺสํสํสํสํสํสํสํสํสํสํสํสํสํ
 ยสฺสํสํสํสํสํสํสํสํสํสํสํสํ
 สํสํสํสํสํสํสํสํสํสํสํสํสํ

[๒๖๓] อกถฺตเมตํ วณํ สํสํสํ
 โก พฺราหฺมณฺโน โก กถํ อุตฺตริเย
 กนฺตฺวาน ภูตฺตริเปว ปุณฺณ
 สํสํ น ชานาถ อธิสฺสํสํสํ

[๒๖๔] ตา นารทฺน ปรมปฺปโกปิตา
 อุตฺตริตา วณฺณมเทน มตฺตา
 สํสํสํสํสํสํสํสํสํสํสํ
 ปุณฺณํ ภูตฺตริเปว กา นุ เสยฺยสํ

[๒๖๕] ตา ทิสฺวา อายตฺตมฺหา ปุณฺณโก
 อธิสฺสํสํสํสํสํสํสํ
 สํสํสํสํสํสํสํสํสํสํ
 โกเนว ภทฺเต กถํ อุตฺตริเย

[๒๖๖] โย สํสํสํสํสํสํสํสํสํ
 สํสํสํสํสํสํสํสํสํ
 สํสํสํสํสํสํสํสํสํ
 สํสํสํสํสํสํสํสํสํ

- [๒๖๗] อตุํ พุทธารณฺญโร มหามุณี
 นาทคฺควา ภคฺคํ วจคฺคเต ภฺณชฺติ
 วิเจยฺย ทานานิ ททาติ โกสฺสโย
 ยสฺสํ หิ โส ทสฺสติ สํว เสยฺยสฺส ๑
- [๒๖๘] อตุํ หิ โส สมนฺติ ทกฺขิณํ ทิสํ
 คจฺกาย ตํเร หิมวณฺตปสฺสสินิ
 ส โกสฺสโย ทฺตตฺถปานโกชน
 คสฺสํ สฺสํ ปาปย เทวสํวริ ๑
- [๒๖๙] โส มาตติ เทวเรน เปสฺสโต
 สหสฺสยฺยคฺคํ อภิรฺยห สํนุเน
 สฺสขิปฺปเมว อฺปคฺคณฺ อสฺสํ
 อทิสฺสมาโน มฺหิโน สฺสํ อทา ๑
- [๒๗๐] อุกคฺคิหุคฺคํ อฺปคฺคิขฺโต หิ เม
 ปภงฺกวํ โถกตโมหุคฺคตฺมํ
 สพฺพานิ ภฺตานิ อธิจฺจ วาสโว
 โก เมว เม ปาณิสฺสํ กิํ สฺสโรทฺธิ ๑
 สจฺจปมํ เสตฺมคฺคตฺยทสฺสํ
 สฺสํ สฺสคฺคํ ปิยรฺูปมพฺภุคํ
 อทฺธิจฺจปฺพพํ มม ชาตจฺจกฺขฺมิ
 กา เทวตา ปาณิสฺสํ กิํ สฺสโรทฺธิ ๑

- [๒๗๑] อหํ มหิณฺเทน มเหสี เปตฺติโต
 สัจจภาหิสํ ตฺริโต มหามุณี
 ชานาถิ มํ มาคตฺติ เทวธารถิ
 ภูณฺชสฺสํ ภาตฺตคฺคตฺมํ มาภิวารยิ ๑
 ภูตฺตคา จ สํ ทฺวาทสํ หนฺติ ปาปเก
 ชุทฺทํ ปิปลํ ฌรํ ทรํ กิตฺติ^๑
 โกธฺรปนาหนฺจ วิจาทเปตฺตํ
 สัจจตนุสมีฏเฐ รสฺสคฺคตฺมํ อิทํ ๑
- [๒๗๒] น กปฺปติ มาคตฺติ มยฺห ภูณฺชิตฺตุ
 ปุพฺเพ อทฺตวา อิตฺติ เม วตฺตคฺคตฺมํ
 น จาปิ เอกาณฺณมรียปฺปิตฺติ^๑
 อตฺตวิภาตฺติ จ สฺสํ น วิญฺญิตฺติ ๑
- [๒๗๓] ถิชาตกา เยเกจิเม ปรทาวริกา
 มิตฺตทฺทฺทโน เย จ สปฺนติ สฺสพฺพเต
 สฺสพฺเพว เต มจฺจนฺธิปญฺจมาธมา
 ตสฺมา อทฺตวา ชุทฺทกมฺปิ นาสํมิเย ๑
 โสฺหิตฺติยา วา ปฺริตฺตสฺส วา ปน
 ทสฺสํมิ ทานํ วิทฺธสฺสปวณฺณิตํ
 สฺสทฺธา วทณฺณฺย อิท วิตฺตมจฺจนฺธา

๑ สฺสพฺพตฺต ไปตฺตเก ฌมฺนฺติ ชายติ ๑

ภวนฺติ เหตุ สัจจํจตุสมฺมตา ฯ

[๒๗๔] อโค มตา เทวเรน เปตฺตา
 กณฺเฒา จตฺตํโส กนฺทกฺขจฺจุปมา
 อาถา จ สฺทฺธา จ สิริํ ตโต หิริ
 คํ อสฺสํมํ อากฺขุ ยตฺถ โกถิโย ฯ
 ตา ทิสฺวา สฺพฺพา ปรมปฺปโมทิตา
 สฺสฺสฺสฺส วณฺณเนน สฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
 กณฺเฒา จตฺตํโส จตุโร จตฺตํโส
 อิจฺจํพฺพวํ มาตฺถิโนว สฺสฺสฺสฺส ฯ
 ปฺปมํ ทิสฺ กํ ตวํ ปภาสิ เทวเต
 อตฺถกตา ตาววราว โธสฺส
 ปฺปจฺฉามิ คํ กณฺเฒาเวตฺถิวิคฺคเห
 อาจิกฺข เม ตวํ กตมาสิ เทวตา ฯ

[๒๗๕] สิริราห เทวํ มนุเชตฺตํ ปฺปชิตา
 อปฺปาสฺสจฺจุปนิเสวีนํ สฺสทา
 สฺสฺสฺสฺสวาทน ตวณฺติมาตฺตา
 คํ มํ สฺสฺสฺส วรปณฺณ ภาชย ฯ
 ยสฺสฺสฺสํมิจฺฉามิ สฺสฺส มหามฺนิ
 โส สฺสฺสฺสกาเมหิ นโร ปโมทิต
 สิริํคิ มํ ชานาหิ ชฺชคฺคฺคฺค

คัม มํ สัจจาย วรปณฺณ ภาชย ๑

[๒๗๖] สิจฺปิเปน วิชฺชาจรณน พุทฺธิยา

นรา อุเปตา ปคุณา สกมฺมุนา

ตยา วิหึนา น ตณฺหิติ ทิณฺณจิ นํ

คยิทํ น สํารุ ยทิทํ ตยา กตํ ๑

ปสฺสํสามิ โปสํ อตสํ มหคฺฆสํ

สัจจกุกฺกัสนํ อรุมํ นรํ

ตยานุคฺคโต สิริ ชาติมานมํ

เปเสติ ทาสํ วิย โภควา สัจฺจ ๑

ตนุคํ อตฺถจํ อวิภชฺช เตวีนํ

ชานามิ มุพฺพํ วิทฺวารานุปาตินํ

น ตาทิสํ อรหิติ อาตฺมกํ

กุกฺโก สัจฺจา คจฺจน น มยฺห รุจฺจสํ ๑

[๒๗๗] กา สัจจกถาชา ปณฺณตฺตกฺกณฺททา

จิตฺตจฺจกทา กมฺพวิมฺวชฺชารินํ

โอสิตฺตวณฺณํ ปรีทฺยห โสภติ

กุสฺสคฺคิรคฺคํ อปฺปีพฺยห มณฺชรี ๑

มิกฺคว ภนฺตา สจฺจาปฺปาริชา

วिरาธิตา มนฺทมิว อุกฺกฏสฺส

โก เต ทฺติโย อธิ มนฺทโตจเน

น ภายสี เอกิกา กานเน วเน ฯ

[๒๗๘] น เม ทุติโย อิมมตฺติ โถสีย

มตฺถกถารปฺปภวมฺหิ เทวตา

อาสา สุตาสาย ทวณฺติมากตา

คัม มํ สุตาย วรปญฺญ ภาชย ฯ

[๒๗๙] อาสา ยนฺติ วณฺชิชา ธเนสฺสโน

นาวิ สมารุห ปเรนฺติ อณฺณเว

เต ตตฺถ สฺสทฺตํ อโถมี เอกทา

ชินารนา เอนฺติ วิณฺญสฺสาภตา ฯ

อาสา ย เทตฺตานิ กสฺสทฺติ กสฺสทฺกา

วปฺนฺติ พฺชานิ กโรนฺตุปายสํ

อัสติคินิปาเตน อวฺวูจิกาย วา

น กิณฺจ วิณฺทนฺติ ตโต ผลากมํ ฯ

อตฺตตฺถการานิ กโรนฺติ ภตฺตสฺส

อาสํ ปฺรภุชฺชว นรา สฺสเชสฺสโน

เต ภตฺตฺรตฺตา อติคาพฺพิตา ปฺน

ทิสํ ปนฺตฺสทฺติ อตฺทุร กิณฺจ นํ ฯ

ชหิตฺว ฌณฺณญจ ฌณฺญจ ฌาตเก

อาสา ย ตฺตคาธิมนา สฺสเชสฺสโน

คปฺนุติ ธฺวมี คปํ จิรคฺตวํ
 กุณฺมคฺคมาธฺยห ปเรนฺติ ทฺวคฺคํ ๑
 อาสา วิสฺวาทิกสฺมมฺตา อิม
 อาเส สฺวธาย วินยสฺสํ อคฺคตนิ
 น คาทิสํ อรหฺติ อาสํนุทกํ
 กุโธ สฺวธา คจฺฉน น มยฺห รุจฺจสฺส ๑

[๒๘๐] ททฺทตฺตมาณา ยสฺสา ยสฺสสฺสํ
 ชินฺนณฺนามวฺหยนํ ทิสํปติ
 ปุจฺฉามิ ตํ กณฺจนเวถฺติวิคฺคเห
 อาจิกฺข เม ทฺวํ กตฺมาสฺสิ เทวตา ๑

[๒๘๑] สฺวธฺวาท เทวํ มนุสฺสํ ปุชฺฉิตา
 อปฺปาสฺสคฺคปฺนิเสวํ สฺวธา
 สฺวธฺวาทเณ ทวณฺติมาคฺคา
 ตํ มํ สฺวธาย วรปณฺณ ภาชย ๑

[๒๘๒] ทานํ ทมํ จากมโถปํ สยํ
 อาทาย สฺวธาย กโรนฺติ เหกทา
 เถยฺยํ มุสา กุณฺมโถปํ เปสฺสํ
 กโรนฺติ เหก ปุณ วิจฺจุตา คยา ๑
 ภริยาสุ โปโส สฺวทิสฺสํ เปกฺขวา
 สฺวธฺวาทปณฺนาสุ ปติพฺพคาสฺสํ

วิเนตฺวา ฉนฺทํ กุติคุติยาสุมี
 กโรติ สทฺธํ ปุณฺ กุมฺภทาสียา ฯ
 ตฺวเมว สทฺธเช ปรรทราเสวีนํ
 ปาปํ กโรตฺถํ กุสฺสํ นิวิญฺจสี
 น ตาทิสํ อรหติ ขาณฺธุทกํ
 กุโธ สุธา กฺขณ น มยฺห รุจฺจสี ฯ
 [๒๘๓] ชินฺณณฺนรคฺคิ อรฺจนฺตํมิมฺหเต
 ยา ทิสฺสํติ อุตฺตมรูปวณฺณินํ
 คณฺฐปมา มํ ปฏฺิภาสี เทวเต
 อากิณฺท เม ตฺวํ กตมาสี อจฺจนฺวา ฯ
 กาวา นินทาเชวिव อคฺคิชาวิว
 อนิเดริตา โถหิตปคฺคตมาถินํ
 กา ทิฏฺฐํ มนฺทมิคาว โถกยํ
 ภาเสตฺมานาว ทิรํ น มุญฺจสี ฯ

[๒๘๔] หิราห เทวํ มนุเชตฺถํ ปุชฺชิตา
 อปาลปตฺตฺวปนิเสวีนํ สทา
 สุธาวิจฺจาทน ควณฺธุติมากตา
 สํหํ น สกฺโกมิ สฺจํมี ยาจิกุ
 โกมฺปนฺรฺปา วีย ยาจนิคฺคิยา ฯ

[๒๘๕] ธมฺมุเมน ฌาเยน สฺกคฺคเต สจฺจนฺสี

เขโถ่ หิ ธมฺโม น หิ ยาจนา ธุชา
 คัม คัม อยาจนุคิมหิ นินนุตเต
 ธุธัมมํ ยัมมจิจฺฉตี คัมมํ ทมฺมิ เท ๑
 ธา ชุวั มยา อชฺช ธมฺมํ หิ ธธฺธเม
 นินนุตตา กณฺณเวธฺธิตฺติคฺคเห
 ชุฉนฺนํ เม ธพฺพรเสหิ ปุชฺชิตา
 คัม ปุชฺชิตฺวาน ธุธัมมํ ธธฺมึเย ๑

[๒๘๖] ธา โกธียะนํนาคา ชุคฺคิตา
 ธุชา หิวั ธมฺมํ ปาวิธียธฺธมฺ
 ธุทกนฺนํ ธณนริยปฺปิตํ
 ธปาปธฺธกฺคปฺนิตฺตํ ธทา ๑
 ธุทกคฺคหฺนา พหุเกทฺธ ปุปฺปิตา
 ธมฺพา มียาธา ปนธํ ๑ กัธฺธกา
 โธธณฺชนา โธทฺทมโธมํ ปทฺธมกา
 เกทกา ๑ ธงฺกา คิตกา ๑ ปุปฺปิตา ๑
 ธาธา กเรวั พหุเกทฺธ ธมฺพุโย
 ธธฺธคฺคณิโคธธมฺธกา ๑ เวทิตา
 ธุททาธกา ปาติธิ ธินฺทฺธวาทา
 มนฺณณคฺคณฺธา มุจฺฉิตฺตเกทกา ๑
 หเวณฺณกา เวธฺธกา เวณฺณคฺคณฺธกา

ธามานิวารมโณมี จันกา

โมจา กทถิ พหุเกตุธ ธาติโย

ปวิหโย ชาภูชิโน ๑ คณทุตา ๑

คตถ ๑ อตุครปถุเสณ ชาตา ปกฐรณิ สีวา

อกกถา อปพวารา ธาตุ อปปฏิคนุธิกา ๑

คตถ มจฺจนา ธนุธิรา เขมิโน พหุโกชนา

สิงฺกุสวฺจกา ธกฺกา ธตวฺจกา ๑ โรหิตา

ชาติคตฺครกาธิณฺนา ปาฐิโน กากมจฺจกา ๑

คตถ ปกฺฐิ ธนุธิรา เขมิโน พหุโกชนา

หิสา โทณฺจา มยฺวรา ๑ จากวากา ๑ กุกฺกุหา

กฺกนาถกา พหุ จิตฺวา สิชฺชนํ ชวฺชวฺจกา ๑

คตถ ปาณา ธมฺยมนฺติ นานามิคคณา พหุ

ธัหา พุยฺยวฺจนา วราหา ๑ อจฺจโลกคฺครจฺจโย ๑

ปถสฺทา ๑ ควฺชา มหิสา โรหิตา รุรุ

เฮณฺณยฺยา ๑ วราหา ๑ คณฺโน นัฏฺฐกฺวา ๑

กทถิมิกา พหุเกตุธ วิพาวา ธตฺถกฺกณฺณิกา

ธมาคิรี ปุပ္ผวิจิตฺตธนฺตคา

ทิสากิฆฺฏฺจฺจา ทิชฺธงฺฆเสวิตา ๑

[๒๗๗] ธา ธตฺตจา นัฏฺฐมาภิตมฺพิตา

วิฐฺฐนหาเมฆวิธานฺปชฺชถ

គតុត្ថា សុត្ថម្ភនុតិវិ ភុតាមមំ
 សុត្ថំ សុត្ថន្ទំ ឧបិស្សេវិតំ
 ឧគុវិទុន្តកោតុនំ អិវិមេតតពុវវិ
 មិត្តំ កត្តយានិ សុធម្មិកមាសនំ ។
 គតុត្ថា គតា កោតុន្តកតាយ កោតិលៃ
 មតិកុណាយ ឧបាស្មនុតិវិ
 មេវេតិ ឧគុតេតិ សមំ សុត្ថកំ
 សុត្ថាភិកាសំ គុវិគោ មហាមុនិ ។
 សំ គំ ឧបិស្សេតុមុត ឧកោតិ ឧបាសិ
 ឧត្តិកាពុវវិ ឧគុតមនា ឧបាសិ
 មនុតា ឧគុតិ ឧបិស្សេតុ គយា
 គុតុមេមុត ពុវវេ គិកិវ ឧតាវិនំ ។
 សំ កោតិមេនាមុតា ឧគុតមតា
 ឧគុតិវិគា ឧបាសិមេត មតុតា
 សុត្ថាសំ គុតុតុវាន សុត្ថុត្ថុតុតុតុតុ
 ឧបិ សុត្ថា ឧត្ថុតុ តេតិ មេ ឧបិ ។
 គមេនំ សុត្ថកោតិ គតា ឧបិស្សេ
 សុត្ថិកុតុតុតុ សុត្ថកុតុតុតុតុតុ
 សំ ឧបាសិ តេតុតុតុតុតុតុតុ
 មនុតិ កោតុតុតុតុ មតា ឧបាសិ ។

- [๒๘๘] คเมว อสฺสํ ปุณฺเฑว มาคตํ
 สหสฺสเนตุโค ติทถานมิณฺโท
 คนฺตุวาน วาญํ มม พุรุหิ โกสฺสํ
 อาสาเย สทฺธาย สีวียา จ โกสฺสํ
 หิรํ สฺสํ เกณมตฺตถ เหตุนา ฯ
- [๒๘๙] คํ สฺสํ วตฺตํ อุตฺตารํ วัถ
 ททฺธตฺตมานํ อปฺปวํสาทิสํ
 ชมฺโพนทิสํ คปฺเพยฺยสฺสนฺนิภํ
 อตฺตํ กมฺมจฺจนจิตฺตสฺสนฺนิภํ ฯ
 สฺสํ จณฺณจเนตฺตถ พหุ นิปาติตา
 หตฺถํ ทวสฺสํ กิप्ปิสฺสพฺพคฺคทมิโย
 เอณฺณยฺยกา จมฺมเยตฺต ปกฺขิโน
 มิเคตฺต เวพฺพียมยา ยฺยถายฺยตา ฯ
 คตฺตสฺสํ ราชหริโย อโยชฺยํ
 ทสฺสํ ตานิ สฺสํ นาคสาทิสํ
 อตฺตํ เต กมฺมจฺจนชาตฺตจฺจนเต
 อาเวติเน สทฺธกเม อตฺตํ กิเค ฯ
 คํ ยานเสฏฺฐํ อภิรฺยฺยห มาคตํ
 ทสฺ ทิสํ อิมํ อภินาทยิตฺต
 นภณฺจ เสถณฺจ จนฺตฺตปฺปติณฺจ

สํสาครํ ปพฺพตฺยิตฺถ เมทนี ๑
 สํ ชีปฺปเมว อูปคฺคฺมม อสฺสํ
 ปาวารเมกํสํกโต กคณฺชํ
 พหุสฺสํ อนุคฺคํ วนํคฺคํ
 อิจฺจาพฺพวํ มาคฺคิ เทวพฺพราหฺมณํ ๑
 อินฺทสฺสํ วากุญฺญํ นิสํสมาหิ โกลิย
 กุโธ อหิ ปุจฺจติ ตํ ปุรินฺทโท
 อาสาเย สํทฺธาย สิริยา ๑ โกลิย
 หิริ สํ ฌณฺมตฺถุทฺถ ฌณฺนา ๑

[๒๘๐] อทฺธา สิริ มํ ปฏฺฐิภาติ มาคฺคิ
 สํทฺธา อนิจฺจา ปน เทวสํวริ
 อาสา วิธํวาทิกสํมมฺตา หิ เม
 หิริ ๑ อวิยฺมฺหิ คฺคฺเณ ปคฺคิฉิตฺตา ๑

[๒๘๑] กุมาริโย ยาจิมํ ฌคฺคฺตรกฺคฺชิตฺตา
 ฌินฺณํ ๑ ยา ๑ สํกคฺคฺอิตฺถิโย
 ตา ฌนฺทราคํ ปุริสํสํ อคฺคํ
 หิริยา นินฺวาเรณฺติ สํจิตฺตมคฺคฺตโน ๑
 สํกคฺคํสํสํ สํสํคฺคฺตํสํ
 ปราเชตฺตํ ปคฺคํ ปถายินํ
 หิริยา นินฺวคฺคฺตํ ฌคฺคฺตํ ฌคฺคํ

เต สัมปฏิจฺจนฺตํ ปุณฺ หิรํมณา ฯ

เวตา ยถา สํครเวควารินํ

อโย หิริ ปาปชนํ นิจวารินํ

คํ สัพพะโลเก หิริมรียปฺปชิตํ

อินฺทสฺสํ คํ เวทย เทวสํารถิ ฯ

[๒๘๒] โก เต อิมํ โกลิย ทิจฺจโสมทฺธิ
 พุทฺธมา มหินฺโท อถวา ปชาปติ
 หิราย เทเวสฺสํ สํวฺจสํมุตตา
 ฐิตา มหินฺทสฺสํ มเหสิ ชายถ ฯ

[๒๘๓] หนฺนเทหิทานิ ทิทิวั อปฺกุกม
 ปรํ สมารุญฺห มมายิตํ อิทํ
 อินฺโท จ คํ อินฺทสฺสํโคตฺต กงฺขติ
 อชฺชเชว ตฺวํ อินฺทสฺสํหพฺยคํ วช ฯ

[๒๘๔] เขวํ วิสฺสุตฺตณฺตํ อปาปกมฺมิโน
 อโก สจฺจิณฺณสฺสํ ผตํ น นสฺสํติ
 เยเกจิ อทฺทกฺขํ สุตฺตาโกชนํ
 สัพเพว เต อินฺทสฺสํหพฺยคํ คตฺวาติ ฯ

[๒๘๕]*หิริ อูปฺปตฺตวณฺณาสิ โกลิโย ทานปติ ภิกฺขุ
 อนฺนรฺกฺโข ปณฺณาสิโฆ อาณนฺโท อสิ มาตติ
 สฺวิโย กสฺสํโป ภิกฺขุ โมกฺขคฤดาโนสิ จนฺทิมมา

นารโท ตัรปฺปโตติ สมนุพฺพุโธ อสี วาตโวลี* ๑

สุตฺตาโกชนชาตกํ คติยํ ๑

๔ กุณาลชาตก

[๒๘๖] เอมมกฺขายติ เอมมนุสฺสยติ สพัโพธธรรณเร เนก-
 ปุပ္ผมาตฺถยวิตเต คชคฺวยมหิสรรุจามวิปัสสขคฺคโคกณฺณตฺถัพพคฺช-
 ทัมปิ อจฺจุโลกกตรจฺจุอุทฺทารกทมิคฺคิเวารตฺถกณฺณิกานุจริเต อากิณฺณ-
 เณตมณฺเฑตมหารวราหนาคกฺกตฺถเรณฺณตฺถจฺจุจฺจุเถ อิตฺถมิกสํมิกสํมิกสํ-
 มิกเชณนิคฺควาคมิกปสฺสทมิคฺคปริสํตํกํปฺริสํยกฺขรกฺขณฺณเสวิตะ อมชฺชว-
 มณฺเฐวริชฺชปฺปหฺมจฺจุปฺปผลิตฺตคฺคาเนกปาทปคณฺณวิตเต กุรฺรจฺจุโกรฺวารณ-
 มยฺยปรภาวตฺถวตฺถกเจตาวก(พลาก)มิงฺการกรวิกมคฺคตฺถิหฺมคฺคตฺถจฺจุ-
 เช อณฺเฐนมนนิตฺถาหริตฺถาตฺถิหฺมคฺคตฺถกเขมรชตฺถกนกาเนกธาตฺถตฺถวินทฺธิ-
 มณฺเฐตฺถปฺปเทเส เอมวฺเว ชฺจุ โภ รมฺเม วนสฺสณฺเฑ กุณาลโต นาม
 สกฺกฺโคณ ปฏฺฐิตติ อติวีย จิตฺโต อติวีย จิตฺตปคฺคตฺถทโน ๑ คตฺถเสว
 ชฺจุ โภ กุณาลตฺถ สกฺกฺโคณตฺถ อชฺจุจฺจุจฺจุจฺจุ อิตฺถตฺถสํสํสํสํสํสํสํสํ
 จาริกา ทิชกณฺณวํโย ๑ อถ ชฺจุ โภ เทว ทิชกณฺณวํโย กจฺจุ
 มุชฺเชน ทิสฺสิตฺถวา คํ กุณาลํ สกฺกฺโคณํ มชฺเช นิสฺสิตฺถาเปตฺวา อชฺจุเทณฺณติ
 นาม นํ กุณาลํ สกฺกฺโคณํ อชฺจุธานปฺริยายปเถ กิตฺถมโถ อชฺจุพาเหถาติ ๑
 ปณฺณจฺจุตฺตา ทิชกณฺณวํโย เหมจฺจุโต เหมจฺจุโต เทณฺณติ สจฺจยํ

— อิทํ พ.ไปศฺตฺถกเยว ทิสฺสิตฺติ ๑

กุณาโล สกุโน อาสนา ปริปตีสติ มยํ คํ ปกฺเขติ ปฏิกฺขเหตฺ-
 ตํมาติ ฯ ปญฺจสตา ทิชกณฺณาย อปรฺปริ เทนฺติ มา นํ
 กุณาดํ สกฺกนํ อาคาโป ปริตาเปตฺติ ฯ ปญฺจสตา ปญฺจสตา
 ทิชกณฺณาย อุกโต ปตฺเตน เทนฺติ มา นํ กุณาดํ สกฺกนํ
 สํคํ วา อุนฺหํ วา ตินํ วา รโห วา วาโต วา อุตฺตํวา วา
 อปรฺปตฺติ ฯ ปญฺจสตา ทิชกณฺณาย ปรฺโค ปรฺโค เทนฺติ มา
 นํ กุณาดํ สกฺกนํ โคปาดกา วา ปตฺปาดกา วา ตินหารกา วา
 กฏฺสงฺหารกา วา วนกมฺมิกา วา กฏฺเจน วา กถาย วา ปาณินา
 วา (ปาสาเนน วา) เตชฺชุนา วา ทนฺเทน วา สํคฺเตน วา
 สกฺขราทิ วา ปหาริ อทฺธํ มายํ กุณาโล สกุโน คจฺเจติ วา
 ตคาทิ วา รุกฺเขติ วา สํชาทิ วา กมฺเภทิ วา ปาสาเนทิ วา
 พทวนฺเตทิ วา ปกฺขํทิ สงฺคาเมตฺติ ฯ ปญฺจสตา ทิชกณฺณาย
 ปจฺจโต ปจฺจโต เทนฺติ สณฺหาทิ สจฺฉาทิ มนฺชฺชทิ มชฺชาทิ วาจาทิ
 สมฺมทาจฺรณฺติโย มายํ กุณาโล สกุโน อาสเน ปริยฺกุกฺกนฺตฺติ ฯ
 ปญฺจสตา ทิชกณฺณาย ทิสฺสทิสฺส เทนฺติ อนนฺตรุกฺขวิจฺจิกคิณฺตมา-
 หรณฺติโย มายํ กุณาโล สกุโน ชฺชทฺทาย ปริกิตฺตมิตฺถาติ ฯ
 อถ ชฺช โภ คา ทิชกณฺณาย คํ กุณาดํ สกฺกนํ อารามेเนว
 อารามํ อญฺญาเนเนว อญฺยานํ นทฺตฺติคฺเคเนว นทฺตฺติคฺคํ ปพฺพตฺตฺติชเรเนว
 ปพฺพตฺตฺติชํ อมฺพวเนเนว อมฺพวนํ ชมฺพวเนเนว ชมฺพวนํ ตพฺพชวเน-
 เนว ตพฺพชวนํ นาฬิเกรณฺณจาริเยเนว นาฬิเกรณฺณจาริ ชฺชปฺปเมว อภิ-

อรรถกถาเทวติ มา นัม ปุณณมฺหํ ปุสฺสโกกิตํ อทฺธานปริยายปณ
 กิตมโธ อพฺพาเหถาติ ฯ ปณฺณวสํ ทิชกณฺณวโทย เหมฺจโต เหมฺจโต
 เทวติ สํจาญํ ปุณณมฺหํ ปุสฺสโกกิตํ อสงฺหา ปริปคิตํ
 มยํ คํ ปกฺเขหิ ปฏิกฺขเหตฺถสํมาติ ฯ ปณฺณวสํ ทิชกณฺณวโทย
 อปรุปรุ เทวติ มา นัม ปุณณมฺหํ ปุสฺสโกกิตํ อตาโป ปริ
 ตาเปตฺติ ฯ ปณฺณวสํ ปณฺณวสํ ทิชกณฺณวโทย อุกโต ปสฺสเนน
 เทวติ มา นัม ปุณณมฺหํ ปุสฺสโกกิตํ สํคํ วา อญฺหํ วา คินํ
 วา รโห วา วาโต วา อุตฺถาโว วา อปรุปรุติ ฯ ปณฺณวสํ
 ทิชกณฺณวโทย ปฺรโต ปฺรโต เทวติ มา นัม ปุณณมฺหํ ปุสฺส
 โกกิตํ โคปาทกา วา ปสฺสปาทกา วา คินหารกา วา กญฺจ
 หารกา วา วณกมฺมิกา วา กญฺเจเน วา กถถาย วา ปาณินา วา
 (ปาสาเนน วา) เตชฺชุนา วา ทณฺเฑน วา สํคฺเชน วา สํคฺชราหิ
 วา ปหารํ อทฺธํ มายํ ปุณณมฺหํ ปุสฺสโกกิตํ คจฺเจหิ วา
 ตตาหิ วา รุกฺเขหิ วา สํชาหิ วา กมฺเภหิ วา ปาสาเนหิ วา
 พทฺธเนหิ วา ปกฺขํหิ สํคฺคาเมตฺติ ฯ ปณฺณวสํ ทิชกณฺณวโทย
 ปจฺจโต ปจฺจโต เทวติ สณฺหาหิ สจฺจตาหิ มณฺชฺรหิ มจฺรหิ วาจาหิ
 สมฺมทาจฺรหิ มายํ ปุณณมฺหํ ปุสฺสโกกิตํ อสงฺเห ปริยฺก
 กณฺจํติ ฯ ปณฺณวสํ ทิชกณฺณวโทย ทิสฺสทิสฺส เทวติ อนนฺตรกฺข
 วิจิตรวิคิตฺตมาทรหิ มายํ ปุณณมฺหํ ปุสฺสโกกิตํ อทฺททาย
 ปริกิตฺตมฺกตาติ ฯ อถ อตฺถ โภ ตา ทิชกณฺณวโทย คํ ปุณณมฺหํ

ปฐสัจจกัฏฐิ อารามเนเนว อารามิ อญฺญาเนเนว อญฺญานิ นทิตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
 นทิตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต ปุพฺพตฺตฺตฺตฺตฺตฺต ปุพฺพตฺตฺตฺตฺตฺตฺต อมฺพวเนเนว อมฺพวณิ ชมฺพ
 วเนเนว ชมฺพวณิ ตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต ตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต นาฬิเกรตฺตฺตฺตฺตฺตฺต นา
 ฬิเกรตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต ชิปปเนว อภิสํมฺภวณิ วตฺตฺตฺตฺต ๑ อถ ชลฺ โภ
 ปุณฺณมฺภว ปุสฺสสัจจกัฏฐิ ตาหิ ทิชฺชกณฺณวาทิ ทิวสํ ปริพฺพุตฺตฺตฺตฺตฺต
 ปสฺสสัจจ สํสฺส สํสฺส ภคินีโย เอตํ ๒ ภคินีโย ตุมฺหากํ ปฏฺฐิรํ
 กุตฺตฺตฺตํ ยํ ตุมฺहे ภคฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต ปริจเรยฺยาถาติ ๑

[๒๘๘] อถ ชลฺ โภ ปุณฺณมฺภว ปุสฺสสัจจกัฏฐิ เยน กุณฺดาโต
 สกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺก ๑ อตฺตฺตฺตฺตฺตฺต กุณฺดาตฺตฺต สกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺก ปริ
 จาริกา ทิชฺชกณฺณวาทิ ตํ ปุณฺณมฺภว ปุสฺสสัจจกัฏฐิ ทฺวโรว อากฺขณฺตํ
 ทิสฺสวณ เยน ปุณฺณมฺภว ปุสฺสสัจจกัฏฐิ เตนฺนปสฺสกฺกฺกฺกฺก ชุ
 ปสฺสกฺกฺกฺกฺกฺก ตํ ปุณฺณมฺภว ปุสฺสสัจจกัฏฐิ เอตฺตฺตฺตฺตฺต ชยํ สํม
 ปุณฺณมฺภว กุณฺดาโต สกฺกฺกฺกฺกฺกฺก อตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต อตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต อตฺตฺตฺต
 วณณมฺภว ตฺวโรว อากฺขณฺตํ มยฺยวาทํ ตฺตฺตฺตฺตฺตฺต ๑ อตฺตฺตฺตฺตฺต ภคินี
 โยติ วตฺตฺตฺต เยน กุณฺดาโต สกฺกฺกฺกฺกฺก เตนฺนปสฺสกฺกฺกฺก ชุ
 ปสฺสกฺกฺกฺกฺก กุณฺดาเตน สกฺกฺกฺกฺกฺก สกฺกฺกฺกฺก ปฏฺฐิสํมฺภวณิ เอกมฺภวํ นิสฺสํ ๑
 เอกมฺภวํ นิสฺสํ ๒ ปุณฺณมฺภว ปุสฺสสัจจกัฏฐิ ตํ กุณฺดาตํ สกฺกฺก
 เอตฺตฺตฺตฺตฺต กิสฺสํ ตฺวโรว สํม กุณฺดาต อตฺตฺตํ สฺสวณ กุตฺตฺตํ
 สํมวณปฏฺฐิพฺพนํ นิสฺสวณปฏฺฐิพฺพนํ อมณฺวณปฏฺฐิพฺพนํ กิร สํม
 กุณฺดาต อตฺตํ มณฺวณปฏฺฐิพฺพนํ ภวิตฺตฺต กิรํ ๑ ปณ มณฺวณปฏ-

ณีนนุติ ๑ เหว อุตฺเต ภูณาสโต สกฺกโน ทํ ปุณฺณมฺหํ ปุสฺส-
โกกิตํ เหว อปฺสํเทสํ นสฺสํ ตฺวํ สมนํ ชมนํ วสฺสํ วินสฺสํ
ตฺวํ สมนํ ชมนํ วสฺสํ โก นุ ตยา วียคฺโค ชายาชิเนนาติ ๑
เอวํ อปฺสํทิตฺโต ๑ ปน ปุณฺณมฺหํ ปุสฺสํโกกิตํ คโตเยว
ปฏินิพฺพุติ ๑

[๒๘๘] อถ ชตุ โภ ปุณฺณมฺหํ ปุสฺสํโกกิตํ อปฺเร-
ณเมเน อจิรํเสว อจฺเจเนน ชโร อาพาโร อฺปฺปชฺชิ ๑ โถหิต-
ปฏฺชนุทิกา พาพฺพา เวทนา วตฺตุนฺติ มรณฺนุทิกา ๑ อถ ชตุ
โภ ปุณฺณมฺหํ ปุสฺสํโกกิตํ ปริจฺวาริเก ทิชฺกณฺณํ เขตฺท-
โหสิ อาพาโรโก โช อยํ ปุณฺณมฺหํ ปุสฺสํโกกิตํ อปฺเป-
วณาม อิมฺมหา อาพาธา อฺจุจฺเจยฺยาติ ๑ ทํ เขกํ อทฺธิยํ
โอหาย เยน ภูณาสโต สกฺกโน เทนุปลงฺกมิตฺตํ ๑ อทฺทสาช
ภูณาสโต สกฺกโน ตา ทิชฺกณฺณาย ทฺวโรว อาคจฺจนฺติโย ทิสฺวาน
ตา ทิชฺกณฺณาย เขตฺทโรจ กหิ ปน ตฺมํหํ วสฺสํโย ภคฺคตาติ ๑
อาพาโรโก โช สมนํ ภูณาสโต ปุณฺณมฺหํ ปุสฺสํโกกิตํ อปฺเป-
วณาม ตฺมํหา อาพาธา อฺจุจฺเจยฺยาติ ๑ เหว อุตฺเต ภูณาสโต
สกฺกโน ตา ทิชฺกณฺณาย เหว อปฺสํเทสํ นสฺสํ ตฺมํเห
วสฺสํโย วินสฺสํ . ตฺมํเห วสฺสํโย จริโย ชฺชติโย อสฺสํโย
ตฺทจฺจิตฺตํโย กตฺสํสํ อปฺปฏิการิกาย อนินฺโด วีย เยนกามจฺจมา-
โยติ วตฺวา เยน ปุณฺณมฺหํ ปุสฺสํโกกิตํ เทนุปลงฺกมิ

[illegible]

[๓๐๐] ชด ขตุ โภ กุณาโต ตังกุณิ ตัม ปุณฺณมฺหํ ปุสฺส-
โกกิตํ คิธานา วุจฺจํ อจฺริวฺจํ เสดมฺพนา เสดทโวจ ทิฏฺฐา
มยา สํมม ปุณฺณมฺหํ กณฺหา เทวบีติกา ปณฺญปติกา ย นฺนุเส
ปุริเส จิตฺตํ ปฏฺิพทฺธนฺติยา ยทิกํ กพฺนุเช มึสฺสํปมึมฺหิ ฯ ๑ ภวติ
จ ปนฺตตฺเรตฺถ วากุຍံ

ออกซุโน นกทู ภูมิเตโน

ยฺหิฏฐิโต สหเทโว ๑ ราชา

ເຂດ ປັດ ປວມຕິຈຸ ນາວ

อภากัฏฐิ จุชฺชวามนเกน ปาปนุติ ฯ

ทิวจุฬา มยา ส้มบุ๋ม ปุณฺณมุตฺต ปนฺจกปาวี นาม สมนันตี สุธา-
นชฺเฐ วสํหิตํ จตุคฺคกคฺคํ ปริณามยมาหา สุวราชคฺคเกเน ปา-
ปมกาธึ ฯ ทิวจุฬา มยา ส้มบุ๋ม ปุณฺณมุตฺต กากວັດ นาม เทวี
ส้มบุทุหมชฺเฐ วสํหิตํ ภริยา เวเนศเยຍဝံ့ဒံ ချက္ခရာဇေ ပါပမ္မာသိန္နီ ။
ทิวจุฬา มยา ส้มบุ๋ม ปุณฺณมุตฺต กุรุงฺคเทวี นาม โดมสนุนทรီ เอยะ-
กุมาริ การมยมาหา ฉပ္พคฺคกุมารรหนฺเตวาธินา ปาปมกาธึ ။ เอวญ-

เหตํ มया ฌาตํ พุรหุมหกตตสฺส มาตุกา โอหાય โกธสฺสราชํ
ปญฺจาตจณฺเฑน ปาปมกาสิ ฯ

เขตตา จ อญฺญา จ อภิสํ ปาปํ
ตสฺสมาหํ อิตถึนํ น วิสฺสเส นปฺปสฺเส
มทํ ยถา ชคตีสฺमानรตฺตา
วสฺสฺสรา อิตถึตฺตวานํ ปติฏฺฐา
สพฺพสฺสหา อณฺทนา อกฺุปฺปา
ตถิตฺถิโย ตาโย น วิสฺสเส นโร
สํโห ยถา โถหิตมฺสํโกชโน
วาพมิโค ปญฺจาอุโร สฺสฺสโร
ปสฺสยฺห ขาทํ ปรหิสฺสเน รโค
ตถิตฺถิโย ตาโย น วิสฺสเส นโร ฯ

น ชตุ โภ สํมม ปุณฺณมุข เวสฺสโย นาริโย คมนิโย นเหตา
พฺนฺธิโย นาม วริกาโย นาม เขตฺตาโย ยทิตํ เวสฺสโย นาริโย
คมนิโยติ ฯ โจรา วีย เวณิกตา มทฺธา วีย วิสฺสทฺฐา วาณิไซ
วีย วาจาตฺถกฺติโย อิตฺตสฺสํคมิว วิปวิวตฺตาโย อรฺคมิว ทฺฐิตฺตาโย
สพฺพกมิว ปฏฺฐิตฺตาโย ปาตาสมิว ทฺฐิตฺตาโย รกฺขสํ วีย ทฺฐิตฺตาโย
ยโมเวกนฺตนาโรติ สิตฺตวิว สพฺพกมิว นทฺตวิว สพฺพวาหิณํ อนินฺโด
วีย เยนกามํจรา เนรฺ วีย อวิเสสฺสรา วิสฺสทฺฐา วีย นิจุจณฺติ-
ตาโย ฯ ภวติ จ ปนฺนตฺตเรตฺต วาญํ

ยถา โจโร ยถา ทูฏโฆ วาณิโฆว วิกตฺตํ
 อิตฺตํสัจจํมิตฺว ปริวคฺคตา ทฺวริหฺวา อฺรโค ยถา ฯ
 โสฬสํมิตฺว ปฏิจฺจนฺนา ปาตาดมิตฺว ทฺปฺปฺรา
 รกฺขตํ วีย ทฺตฺโตสํ ยโมเวกนฺตทวาริโย ฯ
 ยถา สิจฺจํ นทํ วาโห อนิโต ทามปารวา
 เหนฺรฺว อวิเสสํ ฯ วิสฺรฺกฺโขว นิจฺจํ
 นาสยฺนุติ ชเว โภกํ รตนานนฺตทริตฺติโยติ ฯ

[๓๐๓] จตุตาริมาณี สัมมม ปุณฺณมฺหฺ ยานิ ปฺรกุเต น วาเส-
 ตพฺพานิ โคณํ เชนฺ ฺยานิ ภวียา จตุตาริ ชนานิ ปณฺทิตฺโต ยานิ
 ชฺวรา น วิปฺปวาสเย ฯ

โคณํ เชนฺ ฺยานิ ยานมฺหฺ
 ภวียํ ฌาติกุเต น วาสเย
 ภุญฺชนฺติ รตํ ชยานกา
 อติวาเห นนฺตฺติ ปฺจฺจว
 โทเห นนฺตฺติ วจฺจกํ
 ภวียา ฌาติกุเต ปทฺตํสัจฺจํ ฯ

[๓๐๔] น อิมานิ สัมมม ปุณฺณมฺหฺ ยานิ วตฺถุณี กิจฺจํ ชาเต
 อนคฺคจฺวานิ ภวณฺติ

อคฺคณํ ชนฺ ฌาติกุเต ฯ ภวียา
 ปารํ นาวา อภฺยภคฺคณฺ ฺยานิ

ทฺเว มิตฺโต ปาปสํหายโก จ

ทิจฺเจ ชาเต อนตฺตจฺรานิ ภวณฺตํติ ฯ

[๓๐๓] ขนฺธํหิ ขณฺณํ สํมมํ ปุณฺณมฺหิ จาเนหิ อิตฺถิํ สํมิกฺกํ
 อวชานาติ ทถิทฺทตา อาศฺรตา ชินฺณกตา สฺวโรสฺสนฺทตา มุทฺธตา
 ปมฺมุตฺตา สํพุทฺธิจฺเจสฺส อนนฺตฺตนา สํพุทฺธมนุสฺสํปาทเนน อิมหิ
 ขณฺณํ สํมมํ ปุณฺณมฺหิ ขนฺธํหิ จาเนหิ อิตฺถิํ สํมิกฺกํ อวชานาติ ฯ
 ภวติ จ ปนฺนตฺตเวตฺต วากุญฺ

ทถิทฺทํ อาศฺรณฺจายี

ชินฺณกํ สฺวโรสฺสนฺทํ

ปมฺมุตฺตํ มุทฺธปมฺมุตฺตญฺ

ทตฺตํ ทิจฺเจสฺส หาปนํ

สํพุทฺธกามปณฺธิชานเน

อวชานาติ สํมิกฺกนฺติ ฯ

[๓๐๔] นวหิ ขณฺณํ สํมมํ ปุณฺณมฺหิ จาเนหิ อิตฺถิํ ปโตสฺมา
 หริติ อารามกมนฺตํตา จ โหติ อุตฺตยานกมนฺตํตา จ โหติ นทฺติ
 ตฺตฺตฺตกมนฺตํตา จ โหติ ฌาติกฺตฺตกมนฺตํตา จ โหติ ปรรกฺตกมนฺตํตา
 จ โหติ อาทาสฺสทฺธสํมณฺฑนํนํโยคมนฺนุยฺยตฺตํตา จ โหติ มชฺช-
 ปายินิ จ โหติ นิลฺลโถกนฺตํตา จ โหติ ปทฺวารวฺจายินิ จ โหติ
 อิมหิ ขณฺณํ สํมมํ ปุณฺณมฺหิ นวหิ จาเนหิ อิตฺถิํ ปโตสฺมาหริตฺติ ฯ
 ภวติ จ ปนฺนตฺตเวตฺต วากุญฺ

อารามกมนฺตํตา จ อุตฺตยานํ

นทฺติ ฌาติปรรกฺตํ

ทฺธสํมณฺฑนมนฺนุยฺยตฺตา

ยา จิตฺตํ มชฺชปายินี

ยา จ นิตฺตโลกนลิตฺตา

ยา จ ปทวารวฺชยายินี

นวເເທເທ ຈຳເພີ

ປໂທສມາหฺรณฺติ อิตฺถิโย ๑

[๓๐๕] จตุตถสํวํสํ ชฺช สํมมํ ปุณฺณมฺมํ จຳເພີ อิตฺຕິ ปຸຣິສັ
 ອຈຸຈາວທຕິ ວິຊມຸກຕິ ວິນມຕິ ວິຕາສຕິ ວິຕຊຸຊຕິ ນເໝ
 ນັ ພຽງເງຕິ ປາເທນ ປາທໍ ອກຸກມຕິ ກຽເຈນ ປຣັວິ ວິເລຊຕິ
 ທາວກໍ ອຸດຸດຸຈຸພຕິ ອຸດຸດຸຈຸພາເປຕິ ກິພຕິ ກິພາເປຕິ ຈຸມພຕິ ຈຸມພາ-
 ເປຕິ ກຸມຊຕິ ກຸມຊາເປຕິ ທທາຕິ ຍາຈຕິ ກຕມນຸກໂວຕິ ອຸຈຸຈໍ
 ກາສຕິ ນີຈໍ ກາສຕິ ອາວິຈຸຈໍ ກາສຕິ ວິວິຈຸຈໍ ກາສຕິ ນຈຸເຈນ
 ກິເຕນ ວາກິເຕນ ໂວຕິເຕນ ວິຕາສິເຕນ ວິກຸສິເຕນ ສຸກຊຕິ
 ເປກຸຊຕິ ກຽ ຈາເຕຕິ ຄຸຍຸກຸກຸກຸກໍ ສຸມຸຈາເຕຕິ ອຸຣຸ ວິວຣຕິ
 ອຸຣຸ ມິທຕຕິ ຄນໍ ທສຸເສຕິ ກຈຸນໍ ທສຸເສຕິ ນາກິ ທສຸເສຕິ ອກຸຊໍ
 ນິໝຕິ ກມຸກໍ ອກຸຊິປຕິ ໂອຽຊໍ ປຕິກຸຊຕິ ສິວຸທໍ ນິຕຸດາເຕຕິ
 ທຸສຸສໍ ມຸນຸຈຕິ ທຸສຸສໍ ປຽພນຸຣຕິ ສິຣສໍ ມຸນຸຈຕິ ສິຣສໍ ພນຸຣຕິ
 ອິເມຕິ ສຸກຸ ສຸມມ ປຸນຸນມຸ ຈຕຸຕາຕິສຳຍ ຈຳເພີ ອິຕຸຕິ ປຸຣິສັ
 ອຈຸຈາວທຕິ ๑

[๓๐๖] ປຸຸຈວິສຳຍ ສຸກຸ ສຸມມ ປຸນຸນມຸ ຈຳເພີ ອິຕຸຕິ
 ປກຸຸຈຳ ເວກິຕພຸພາ ກວຕິ ສຳມິກສຸສໍ ປວາສໍ ວນຸເນຕິ ປວຸກຸຕິ

បរិភិក្កុវា ឥយតិ បរមុន្នី
 ខេតេ បក្កុន្នាយ រាវុតិ តក្កុឆណា ។
 បរិវត្តត្ថាគា ។ រាវុតិ កុន្នុក្កំ
 តំធម្មេ ឧត្តន្តាស្តិ កុន្នុខេតិ
 ឧទុទារឥត្តន្តាវរាជិណ្ឌ កុន្នុតិ
 ខេតេ បក្កុន្នាយ រាវុតិ តក្កុឆណា ។
 វិណ្ឌន្តាវរាជិ ឧទុទារិ
 ឥត្តំ និស្សាមេតិ បរត្តំ រាស្ត្រ
 និស្សាមេតិ ។ ករិកិ ឥត្តន្តា
 ខេតេ បក្កុន្នាយ រាវុតិ តក្កុឆណា ។
 កុន្នុឆណេ តត្ថំ កុន្នុរាជំ ឆន្តំ
 វិគុតំ វិណ្ឌន្តិ កុន្នុឆណេ ឥត្តន្តា
 បរិវត្តត្ថា ។ ករិកិ ឥត្តន្តា
 ខេតេ បក្កុន្នាយ រាវុតិ តក្កុឆណា ។
 កុន្នុឆណេ វិស្សាមេតិ ឧទុទារិ
 កុន្នុឆណេ ឥត្តន្តា បក្កុន្នាយ
 ឧទុទារិ តត្ថំ ឧបេក្ការាវា
 ខេតេ បក្កុន្នាយ រាវុតិ តក្កុឆណា ។
 ឧទុទារិ តត្ថំ កុន្នុឆណេ
 ឧទុទារិ កុន្នុឆណេ ។ តត្ថំ ឥត្តន្តា

ทิสฺสทิสํ เปกฺขติ ภนฺตจิตฺตา

เอเต ปทฺฐุสํย ภวนฺติ ตกฺขณา ฯ

สํพุพา นทํ วฏฺกคํ สํพุเพ กฏฺฐมยา วนา

สํพุพิตฺถโย เกเว ปาปํ ตพฺภมาเน นินฺวาตเก ฯ

สเจ ตเมถ ชนํ วา วโห วา

นินฺวาตํ วามิ ตเมถ ตาทิสํ

สํพุพาจ อิตฺถํ กยิวิ นุ ปาปํ

อณฺณํ อตฺถชา มิสฺสํปฺปินา สํทฺธิ ฯ

นรานมารามกฺราสฺส นาวิสฺส

อเนกจิตฺตาสฺส อนิคุตฺตาสฺส ฯ

สํพุพฺพตฺตา มิตฺติกรามิ เจ สยิ

น วิสฺสํเส ติตฺถสฺมา หิ นาวินฺนิตฺติ ฯ

[๓๐๗] ยณฺณจ ทิสฺสวา กิณฺนรกีณฺนรํ

สํพุพิตฺถโย น รมนฺติ อคาเร

คํ ตาทิสํ มจฺจุ จชิตฺวา ภวียา

อณฺณํ ทิสฺสวา ปรรูปิสฺสํ มิสฺสํปฺปิ ฯ

[๓๐๘] พกฺกสฺส จ พาววียสฺส รณฺโณ

อจฺจุณฺตคามานุกตฺสฺส ภวียา

อนาจิ ปฏฺฐวสฺสํ

กํ วา อิตฺถํ นาคิเระ ตทณฺณํ ฯ

[๓๐๘] ปิณฑิกานี ติพฺพโลกิยสัจจ
 รมฺโณ ปิยา พุทฺธมฺมตฺตสัจจ ภริยา
 อมาจวี ปฏฺฐวธํมฺมสัจจ
 คัม งามี ธา นาสฺสคฺคา กามกามินี ฯ

[๓๑๐] ชุทฺถาทํ ติชฺฐิตฺตานํ อกตญฺญุนํ ทฺวพฺพันํ
 นาทเวตฺตคฺโค ปุริโส ถิ่นํ สทฺธฺราคุมฺรหิตี ฯ
 น ตา ปชานนฺติ กตํ น กิจฺจุ
 น มาตฺรํ ปิตฺรํ ภาตฺรํ วา
 อนวิยา สมนฺติภฺกนฺตฺรมา
 สัจจํ ติชฺฐิตฺตํ วธํ วชฺชนฺติ ฯ
 จิรานุคฺคตํ ปิยํ มนนาปํ
 อนุกฺมปกํ ปาณสํมี สนฺตํ
 อาวาสํ กิจฺจุเจตฺตํ จ นํ ชนฺนํ
 ตสฺส มาหํ อิตฺถินํ น วิสฺสธํมฺมิ ฯ
 ถิ่นํ หิ จิตฺตํ ยถา วานรสัจจ
 กนฺนํ ปกนฺนํ ยถา รุกฺขฉายา
 จตฺตํ หตฺถํ อิตฺถิยานํ
 จกฺกสัจจํ เนมิ วิย ปวิจฺจคฺคิตี ฯ
 ยถา ตา ปสฺสณฺติ สเมกฺขมานา
 อาเทยฺยรूपํ ปุริสสัจจํ วิชฺชิตํ

สณฺหาหิ วาจาหิ นยฺหฺนฺติเมณํ
 กมฺโปชกา ชตฺตฺเชเนว อสฺสํ ๑
 ยทา น ปสฺสํสฺสํ สเมกฺขมานา
 อาเทยฺยรूपํ ปุริสสฺสํ วิตุตฺตํ
 สมนฺตโต ตํ ปวิชฺชยฺหฺนฺติ
 คินฺนุโน นทํปารกโตว กุตฺตํ ๑
 สึเตสฺสปมา สึทฺทิว สํพฺพุทฺทชา
 คิกฺขมายา นทฺทิว สึทฺสโตตา
 เสวฺนฺติ เทตา มียมปฺปียณฺจ
 นาวา ยถา โอรกฺตํ ปรมฺยจ ๑

น ตา เขกฺสฺสํ น ทฺวินฺนํ อาปโนว ปสฺสํวิโต
 โย ตา มยฺหฺนฺติ มณฺเฑยฺย วาตํ ชาเตน พนฺชเย ๑
 ยถา นทํ จ ปนฺนโถ จ ปานาการํ สภา ปปา
 เอวํ โถกิตฺติโย นาม เวตา คาสํ น วิชฺชติ ๑
 ขตาสนฺตมา เขตา กณฺหสฺสปสฺสึปมา
 คาโว พหิ คินฺนุเสว โอมสฺสํ วิวํ ๑

ขตาสนํ กณฺชว กณฺหสฺสปํ
 มุทฺธาภิสีคฺตํ ปมฺพา จ สํพฺพา
 เขเต นโร นิจฺจุยโต ภาเชถ
 เตสํ หเว ทฺพพิทฺธํ สจฺจุภาโว ๑

นาสฺยจฺจนฺตวณฺณนา น พฺหุณ กนฺตนา
 น ทกฺขิณา ปมฺพทา เสวิตพฺพทา
 น ปรตฺถสฺส ภวียา น ธนสฺส เหตุ
 เอตฺตติโย ปณฺญา น เสวิตพฺพทา ฯ

[๓๓๓] อถ ชฺตุ โภ อานนฺโต กิษฺณวราชา กุณฺดาสฺส
 สกฺกตสฺส อากิมชฺชฌคาถาปริโยสานํ วิทิตฺวา คายํ เวธายํ อีมา
 คาถาโย อภาสี

ปุณฺณมฺมี เจมํ ปสฺวี ชเนน
 ทชฺชิตฺติยา ปฺริโส สมนฺตายน
 ถทฺธา ชณฺ ฌติมญฺเอยยุย คัมปี
 คาสํ วสํ ฌสฺสันํ น กจฺเจ ฯ
 อฏฺฐาหกญฺเอย ฌตฺถนฺตํ
 โกมารภคฺตาวํ มียํ มนนาปํ
 อาวาสํ กิจฺเจสฺส จ นํ ชนฺตติ
 ศสฺสมาหิ ฌิตฺถนํ น วิสฺสสฺสามิ ฯ
 น วิสฺสสฺเส ฌิจฺฉติ มนฺติ โปโส
 น วิสฺสสฺเส โรทฺติ เม สกาเส
 เสวณฺติ หุตฺตา มียมนฺปมฺมียญฺจ
 นาวา ยถา โอธกฺกํ ปรมฺญจ ฯ
 น วิสฺสสฺเส สํวปฺปฺราณสฺสณฺตํ

น วิสัณฺณเส มิตฺตปฺปฺราณโจโร
 น วิสัณฺณเส ราช สชา มมนฺติ
 น วิสัณฺณเส อิตฺถิ ทสฺสน มาตโร ๑
 น วิสัณฺณเส รามกฺราตฺ นาริตฺ
 อจฺจนฺตสฺสํสาตฺ อสฺสณฺณตาตฺ
 อจฺจนฺตเปมาณฺนคตฺตํ ภาวียา
 น วิสัณฺณเส ทิตฺตสฺมา หิ นาริโย ๑
 หนฺนเยยฺยํ ฉินฺนเยยฺยํ เณทาเปยฺยํ
 กณฺจํ เณตฺวา รุจิโร นีเวยฺยํ
 มา ทึนฺนากมาตฺ อสฺสณฺณตาตฺ
 ภาวจฺจเว กงฺกคฺคิตฺตฺตฺปมาตฺ ๑

มุสา ตาฬํ ยถา สจฺจํ สจฺจํ ตาฬํ ยถา มุสา
 คาโว พหิ ทินฺนสฺสํ โอมสฺนฺติ วโร วโร ๑
 กเตน ตา ปโลภณฺติ เปกฺขิตฺเตน หสฺสิตฺเตน จ^๑
 อโถมี ทุณฺณิวกฺตฺเตน มณฺณชฺชา ภาณิตฺเตน จ ๑
 โจริโย กจฺจนา เหา วาพา จ ฏปฺสํกฺขวา
 น ตา ทินฺนจฺจิ น ชานนฺติ ยํ มนฺนสฺสํสํ วณฺณจํ ๑
 อสา โถกิตฺติโย นาม เวตา ตาฬํ น วิชฺชติ
 สํวตฺตฺตา จ ปคพฺพา จ สิจฺจํ สํพฺพชโล ยถา ๑

๑ พ. เปกฺขิตฺเตนมฺหิตฺเตน จ ๑

นตฺถิคุตฺตํ นีโย นาม อปฺปนีโยมี น วิชฺชติ

เสวหฺติ หุตฺตา มียมปฺปียญฺจ

นาวา ยถา โอรุณํ ปรมฺยํ ฯ

นตฺถิคุตฺตํ นีโย นาม อปฺปนีโยมี น วิชฺชติ

ชนตฺถา ปฏฺฐเวถฺตุนฺติ ตตฺถวํ ทุมฺหิตฺตํ ๑

หตฺถิพนฺธํ อตฺตํพนฺธํ โคปฺปิตฺตํ จณฺทาทํ

ฉวทาทํ ปุณฺณตฺตํ สํมํ อนฺนตฺตํ นารียํ ๑

กฺคตฺตํ ชนฺติ อภินฺนํ ฉวทํ

สํมํ อนฺนตฺตํ ชนฺเต ๑ นารียํ ๑

[๓๓๒] อถ ชตุ โภ นวโร เทวพฺรหฺมณฺเ อานนฺตํ
 กิञฺจลราชํ อทิมชฺชคฺคตฺตํ วิทิตฺวา ตายํ เวลายํ อิมํ
 กาลํ อภาติ

จตฺตาโรเน น ปฺเรนฺติ เต เม สุนฺดาโร ภาสโต

สํมฺมํ พฺรหฺมณฺเ ราชํ อิตฺถํ จามิ ทิชนฺตํ ๑

สวริตา สวริ ยนฺติ ยากาจิ ปจฺจเวถฺตํ

ตา สํมฺมํ น ปฺเรนฺติ โอนตฺตา หิ น ปฺรติ ๑

พฺรหฺมณฺเ ๑ อธิยาน เวทมนฺตํ

ภิกฺขุภิกฺขุ สํมฺมํ โอนตฺตา หิ น ปฺรติ ๑

ราชํ ๑ ปจฺจเว สวริ สํมฺมํ

อชฺชวณฺโณ วิชฺชิตฺวา อนนฺตฺตํ

ปาริ สัมมุทํ ปตฺเถติ โอนคฺตา หิ น ปฺรติ ๑
 เขกเมกาย อิตฺถิยา อฏฺฐฏฺฐ ปติโน สียํ
 สฺมฺรา ๑ พตฺตวฺโศ ๑ สํพฺพทามรธํหา
 กรวยย นวเม ฌนํ โอนคฺตา หิ น ปฺรติ ๑

สํพฺพิคฺคิโย สํชํว สํพฺพภกฺขา

สํพฺพิคฺคิโย นทํว สํพฺพวาหิณี

สํพฺพิคฺคิโย กณฺณกานํว สํชา

สํพฺพิคฺคิโย ธนฺเตสุ วชฺนติ ๑

วาทญฺจ ชาเถน นโร ปฺรามเส

โอสฺสิญฺจเย สํครเมกปาณินา

สํเกน หตฺถเกน หนฺนํย ไซสํ

โย สํพฺพภาวํ ปมฺพทาสุ โอสฺสเส ๑

โจวํ พหุพฺพุทฺธํ ยาสฺ สจฺจํ สํกฺกตํ

ถิํ ภาโว ทฺวาชานโม มจฺจสฺสเสโวทเท คคํ ๑

อนตา มุทฺธมฺภาสา ทฺวปฺปฺวรา ตา นทํมา

สํทนฺติ นํ วิทิตฺตฺวาน อารกา ปวิวชฺชเย ๑

ธาวจฺฉนํ มหามายา พุทฺธมฺจริยวิโกปนา

สํทนฺติ นํ วิทิตฺตฺวาน อารกา ปวิวชฺชเย ๑

ยญฺเจตา อฺปเสวณฺติ ฌนฺตํ วา ธเนน วา

ชาตเวโทว สณฺจํ นํ ชิปฺปํ อนํทนฺติ นนฺติ ๑

[๓๓๓] อถ ชตุ โภ กุณาโต สกฺกโน นารทสุตฺต เทวพฺรหฺม-
ณฺสุตฺต ชาทิมชฺชณฺคคาถาปริโยธานํ วิทิตฺตฺวา ตายํ เวทายํ อีมา
คาถาโย อภาสิ

สํถุเป นิสิตชฺชคฺคปาณินา
ปณฺหิโต อปี มิสํจโทสนา
อฺคฺคเตชํ อฺรคฺมึ อาสิเท
เฮโก เขกาย ปมฺพทาย นาทเป ฯ
โตกจิตฺตมถนา หิ นาริโย
นจฺจกัฏฺถณฺนิทฺมฺหิตาธุรา
พารยฺนฺติ อญฺญุจิตฺตํ
ทีเป รกฺขตฺติคณาถ วาณิเช ฯ
นตฺถิ ตาสํ วินโย น สํวโร
มชฺชมัสสนิรตา อสฺสณฺณตา
ตา คิตฺตฺนฺติ ปุริสสุตฺต ปาภคํ
สาครเวถ มกฺโร ติมิํจฺจโต ฯ
ปญฺจกามคฺคณฺสาตโคจฺรา
อฺทฺธตา อณฺยตา อสฺสณฺณตา
โอสฺสรนฺติ ปมฺพทา ปมาทินํ
โตณฺโตยวตฺติยํ อาปคา ฯ
ยํ นโร อฺปถเปนฺติ .นาริโย

ฉนุทสา วา รติยา วา ชเนน วา
 ชาตเวทสทิสมี คาทิสํ
 รากโทสวชิโย ทนุติ นํ ๑
 อทุจํ เมตฺวา ปุริสํ มหทฺชนํ
 โอสฺรณฺติ สฺรณํ สหตฺตนา
 รตฺตจิตฺตํ อติเวชยนฺติ นํ
 สํถํ มาตุวตฺตาว กานเน ๑
 ตา อฺปนฺติ วิวิเรน ฉนุทสา
 จิตฺตพินฺนพฺนฺชิโย อตฺตกฺตา
 โอสฺรณฺติ ปทฺสณฺติ นาริโย
 สํวโรว สํคมายโกวิทฺวา ๑
 ชาตฺรปมณฺนิมุตฺตภฺตฺตา
 สํกุกฺตา ปตฺติเกตฺสํ นาริโย
 รกฺษิตฺวา อติจฺรณฺติ สํมิทํ
 ทานวํว หทยนฺตรนิสฺสิตฺตา ๑
 เตชวามี หิ นโร วิจกฺขโณ
 สํกุกฺโต พหุชนสฺสํ ปฺฐิโต
 นาริณํ วสฺสํกฺโต น ภาสฺติ
 ราหุณา อฺปฺปหโตว จนฺทิตฺมา ๑
 ยํ กเรยฺย กุปฺปีโต ทิสํ ทิสํ

ทุฏฺฐจิจฺจุโตว สมากคัม อวี
 เตน ภิกฺขุโย พุยฺสํ นิคจฺฉติ
 นารีนํ วสฺสฺสโต อเปกฺขวา ฯ
 เกสฺสฺสนนฺตนินฺตชฺชิตา
 ปาทปาณิกสฺสทณฺฑตาพิตา
 หีนเมวูปคตา หิ นาริโย
 ตา รมนฺติ กุณฺเปว มกฺขิกา ฯ
 ตา กุเตสฺส วิสฺสิตฺตเรสฺส วา
 ราชธานีสฺส นิคเมสฺส วา ปน
 โอทฺธกิตํ นมฺจิปาสฺวาคุรํ
 จกฺขมา ปริวชฺเชยฺย สฺสฺสฺสฺสโก ฯ
 โอสฺสฺสฺสฺสฺสวา กุสฺสํ ตโปกฺคณํ
 โย อนนฺตจฺจิตานิ มาจฺจิ
 เทวตาหิ นินฺยํ นิมิสฺสฺสฺส
 เณทคามินฺนินฺยํ วาณิโช ฯ
 โส อธิ ครฺหิตो ปฺรคฺค จ
 ทมฺมํ ตึ อูปฺหโต สกมฺมุนา
 กจฺฉติ อนนฺตโต กถาคคํ
 ทุฏฺฐจกฺทฺรภฺรโถว อูปฺปเล ฯ
 โส อูปฺเปติ นินฺยํ ปตาปนํ

สัตถุติสัมพัตถนญจ ชายถํ
 ทาวสิดุวาน ทิรจฺจนโยนิยํ
 เปตราชวีสยํ น มฺญจติ ฯ
 ทิพฺยา ชิทฺททา รติโย จ นนฺทเน
 จกฺกวดตฺติจวิตฺตญจ มานุเส
 นาสยฺนติ ปมฺทา ปมาทินํ
 ทุคฺคตฺติญจ ปฏฺฐิปาทยฺนติ นํ ฯ
 ทิพฺยา ชิทฺททา รติโย น ทฺถตฺตภา
 จกฺกวดตฺติจวิตฺตญจ มานุเส
 โสวณฺณพฺยมนฺหิตฺยา จ อจฺจรา
 เย จรฺนติ ปมฺทาหนตฺติกา ฯ
 กามธาคฺคตฺตมฺติกฺกมา คติ
 รุปรธาคฺคตฺตมฺภาโว น ทฺถตฺตโก
 วัตฺตราชวีสยฺปปตฺติ ยา
 เย จรฺนติ ปมฺทาหนตฺติกา ฯ
 สํพฺพุทฺทกฺขตฺตมฺติกฺกมํ สิวํ
 อจฺจนฺตํ อจฺจติ อตฺตจฺจตํ
 นิพฺพุเตหิ สํจํฮี น ทฺถตฺตภา
 เย จรฺนติ ปมฺทาหนตฺติกาติ ฯ

[๓๑๔] กุณาโตหํ ตทา ชาลํ อุกายํ ปุสฺสโกทิตโต

อานนฺโท คิञฺฉรราชติ สารีปฺพุโต จ นารโท
 ปริสา พุทฺธปริสา เหวํ ชารณ สาคกนฺติ ฯ
 กุณาสาคก จตุตฺถิ ฯ

๕ มหาสุตโตสมสาคก

- [๓๓๕] กถฺมา ตฺวํ รตฺถก เขทิสานิ
 กโรติ กมฺมานิ สุตารุณานิ
 หนาสี อิตฺถํ ปริเส จ มุพฺโพ
 มิตฺตํ เหตุ อากุ ชนฺตํ การณา ฯ
- [๓๓๖] น อคฺคเหตุ น ชนฺตํ การณา
 น ปุคฺคทวารตฺตํ สหยาณานิ
 ภคฺคา จ เม ภคฺวา ภูมิปาโต
 โส ชาทติ มิตฺตํ ภทฺนเต เขทิสํ ฯ
- [๓๓๗] สเจ ตฺวํ ภคฺคฺรตฺถก ปยุคฺโค
 กโรติ กมฺมานิ สุตารุณานิ
 ปาโตว อนฺเตปรุ ปาปฺพนิตฺวา
 ตเปยฺยาสี เม ราชฺโณ สมนฺมุเข ทํ ฯ
- [๓๓๘] คทา กริสุตฺตานิ อหํ ภทฺนเต
 ยทา ตฺวํ ภาสฺสี ภาพหตฺถิ
 ปาโตว อนฺเตปรุ ปาปฺพนิตฺวา

- เขวเมว คุวํ ราช ทิปปินฺท สุโณหิ เม
 อภกฺขํ ราช ภกฺเขตฺติ คตฺถมา ปพฺพาชิตฺถนฺนํ ติ ๑
 [๓๒๘] ติวฺชาหิ ติ นยา วุคฺคโต โส คุวํ ภจฺจติ ปมฺมฺนฺโ
 อญฺจโต คุวํ จิตฺตมฺหิ ติ ปติ พุทฺธจารินิ
 อิทํ เต สมนายคฺคํ อสฺสยจ เม มณฺณตฺติ กงฺกขปคฺคํ ๑
 [๓๓๐] จิตฺตมฺหิ สมนเมตฺถ ราช
 น นามโคคฺคํ ปวิคฺคตฺตยา
 โจจฺจจ โถเก อจฺจํ วทฺนฺติ
 อาปายิกํ เนรยิกํ อิตฺโต จตํ ๑
 สจ คุวํ สทฺทหฺส ราช สฺสํ คณฺหาหิ ขตฺติยํ
 เทน ยณฺณํ ยชิตฺวาน เหวํ สคฺคํ คมิตฺถสฺส ๑
 [๓๓๑] กิตฺถมํ นุ รฏฺเฐ ทว ชาตฺติญฺนิ
 อถ เกน อคฺคเกน อิทานฺนปคฺคโต
 อกฺขาหิ เม พุทฺธมฺณ เอตมคฺคํ
 กิมีจฺจติ เทมิ คยชฺช ปคฺคิตํ ๑
 [๓๓๒] คากา จตฺถโส ฐณฺณมฺหิ สฺส
 สฺสคฺคํ ฐณฺณวรา สาคฺคปมา
 คเวว อคฺคตฺตยา อิทาคโคตฺถมํ
 สุโณหิ คากา ปรมคฺคตฺถนฺนํ ติ ๑
 [๓๓๓] น เว รุทฺนฺติ มคฺคินฺนํ ติ สปณฺณวา

พหุสัจจตา เย พหุชานจินฺตโน
 ทิปปิ หิ เตจํ ปรมํ นรานํ
 ยํ ปณฺธิตา โสณฺททา ภวณฺติ ฯ
 อตฺตทาน ฌาตึ อุกาหุ ปุคฺคตทาวํ
 ฌณฺณํ ฌนํ รชตํ ชาติรูปํ
 ภิเมว ตฺวํ สัจจโสมมานุคฺคปฺเป
 โกรพฺย เสฏฺฐํ วรณํ สัจฺจโนม เต ฯ

[๓๓๕] น จาหมตฺตทานมนุคฺคณฺนามิ
 น ปุคฺคตทาวํ น ฌนํ น รชฺฐํ
 สตฺตณฺจ ฌมฺโม จริโต ปฺราโณ
 ตํ สัจฺจํ พฺราหฺมณสฺสํมานุคฺคปฺเป ฯ
 กโต มยา สัจฺจโร พฺราหฺมณฺเนน
 รหฺสํ สเก อิตฺตํริเย จิเตน
 ตํ สัจฺจํ พฺราหฺมณสฺสํปทาย
 สจฺจจานุภวํ ปุณฺราวชิสฺสํ ฯ

[๓๓๕] น วาหเมตํ อภิสทฺทหามิ
 สัจฺจํ นโร มจฺจุมนฺธา ปมฺคฺคโต
 อมิตฺตหตฺถํ ปุณฺราวเชยฺย
 โกรพฺย เสฏฺฐํ น หิ มํ อปฺเปติ ฯ
 มุคฺคโต ตฺวํ โปริสํทสฺสํ หตฺถา

คนฺตุวา สกํ มนุสิริ กามกามํ
มรุวิ ปิยํ ชีวิตํ ตทฺธ ราช
กุโธ ตุวํ เอหิสฺสิ เม สกาสํ ฯ

[๓๓๖] มคํ วเรยฺย ปริสุทฺธสฺสโถ

น ชีวิตํ ฅรหิโต ปาปธมฺโม
น หิ คํ นริ ตายเต ทุกฺคคํภิ
ยสุตํปิ เหตุ อติกํ ภาณเยยฺย ฯ
สเจปิ วาโต คิริมาวเหยฺย

จนฺโท จ สุวิโย จ ฅมา ปเตยฺยํ
สพฺพา จ นฺชฺโซ ปฏฺฐิสฺสํ วเชยฺยํ
น เทววาหิ ราช มุสา ภาณเยยฺยํ ฯ

[๓๓๗] นภิ ฅเตยฺย อุกฺธิ วิสุตฺสเส

สํวตฺเตยฺย ภูตฺธวา วสุนฺธวา
สิตฺถุจฺจโย เมรุ สมนฺตมฺปเตยฺย
น เทววาหิ ราช มุสา ภาณเยยฺยํ ฯ

[๓๓๘] อสฺสิณฺจ สตฺติณฺจ ปวามสํมิ

สปลํปิ เต สมนฺ อหิ กโรมิ
คยา ปมฺกุโต ฅนฺโน ภวิตฺวา
สจฺจานฺนรฺกํ ปุณฺราวชิสุตํ ฯ

[๓๓๙] โย เต กโต สจฺจโร พุราหฺมณฺน

รฏฺเฐ สเก อิตฺถริเย จิเตน
 คํ สงฺกโร พฺราหฺมณสมฺปทาย
 สจฺจานุภวํ ปุนราวชฺชิตฺตํ ฯ

[๓๔๐] โย เม กโต สงฺกโร พฺราหฺมณณ

รฏฺเฐ สเก อิตฺถริเย จิเตน
 คํ สงฺกโร พฺราหฺมณสมฺปทาย
 สจฺจานุภวํ ปุนราวชฺชิตฺตํ ฯ

[๓๔๑] มุตฺโต จ โส ปวิสาทสฺส หตฺถา

คณฺฏวาน คํ พฺราหฺมณํ เอคทโวจ
 สฺสโนมิ คากาโย สตารหาโย
 ยา เม สฺสตา อตฺตํ หิตาย พฺรหฺเม ฯ

[๓๔๒] สกิทเว สฺสโตสม สฺสพฺปิ โหติ สฺมากโม

สา นํ สงฺกตฺติ ปาเถติ นาสฺสพฺปิ พหุ สงฺกโม ฯ

สฺสพฺปิเรว สฺมาเถถ สฺสพฺปิ กุพฺเพถ สฺนถวํ

สคํ สทฺธมฺมมณฺเฑาย เสยฺโย โหติ น ปาณํ โย ฯ

ชฺรณฺติ เว ราชฺรวถา สฺสจฺจุตฺตา

อโถ สวํรมฺมํ ชวํ อูเปติ

สคณฺจ ฌมฺโม น ชวํ อูเปติ

สฺนโต หเว สฺสพฺปิ ปเวทยนฺติ ฯ

นภณฺจ ทูเร ปจฺจํ จ ทูเร

ปาริ สมนุทฺตํ ตทาทุ ทูเร
 ตโต หเว ทูรตริ จทนต์
 สตณฺจ ชมฺโม อสตณฺจ ราช ฯ

[๓๔๓] สํหสฺสียา อีมา คาลา นยิมา คาลา สตารหา
 จตุตาริ ตฺวํ สหสฺसानิ จิปฺปํ กณฺหาหิ พุราหุณฺณ ฯ

[๓๔๔] อาสฺตียา นาวุคฺติยา จ คาลา
 สตารหา จามิ ภาเวยฺยุ คาลา
 ปจฺจตฺตเมว สฺสฺสฺสฺส ชานาหิ
 สํหสฺสียา นาม. กา อตฺถิ คาลา ฯ

[๓๔๕] อิจฺฉามิ โวหิ สฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
 สมนฺโต มมํ สํปฺปรีตํ ภาเวยฺยุ
 อหิ สวณฺตีหิ มโหทธีว
 น หิ ตาต ตปฺปามิ สฺสฺสฺสฺสฺสฺส ๑
 อตฺถิ ยถา ตินฺนทฺตํ ทนฺนโต
 น ตปฺปติ สํสฺสฺสฺส นทฺธิ
 เหวมี เต ปณฺณิตา ราชเสวฺจ
 สฺสฺสฺสฺส น ตปฺปนฺติ สฺสฺสฺสฺส ๑
 สกฺสฺส ทาสฺสฺส ยทา สฺสฺสฺส
 คากํ อหิ อตฺถวตี ชนินฺท
 ตเมว สกฺกฺกฺก นิสํมยามี

น หิ ตาต ธมฺเมสุ มมตฺถิ ติตฺติ ๑

[๓๔๖] อิทฺตฺเต รฏฺฐํ สํณํ สโยคํ

สํถายวํ สํพฺพกามุปฺปนํ

กํ กามเหตุ ปริภาสเส มํ

คจฺฉามหํ โปริสาทสฺส ฃนฺเต ๑

[๓๔๗] อตฺตฺตานุรุตฺตาย ภวฺนฺติ เหตุ

หตฺถาโรหา รกฺกา ปตฺติกา ๑

อสุสาโรหา เย ๑ ธนุคฺคหาเส

เสนํ ปญฺญชาม หนาม สตฺตํ ๑

[๓๔๘] สํทฺธกฺวํ โปริสาโท อคาสิ

ชํวํ คเหตุวาน อวสุตฺตํ มํ

คํ ตาทิสํ ปุพฺพกิจฺจํ สมนฺโต

ทฺพฺเก อหิ ตสฺส กถํ ชนินฺท ๑

[๓๔๙] วณฺทิตฺวา โส ปิตฺร มาตฺรณฺจ

อนุสาเสตฺวา เนคมณฺจ พฺลณฺจ

สจฺจวาที สจฺจฺจานุรุตฺตมาโน

อคมาสิ โส ยตฺถ โปริสาโท ๑

[๓๕๐] กโต มยา สงฺคโร พฺราหฺมณฺณ

รฏฺฐเเช สเก อิตฺตฺตวิเย จิเตน

คํ สงฺคโร พฺราหฺมณสฺมปฺทาย

ตฺถจฺจนฺนุรทฺธิ ปุณฺรคโคตฺถมํ

ยชฺชตฺถ ยณฺณํ ชาท มํ ปวิธํชาท ฯ

[๓๕๑] น หายเต ชาทิตฺถํ มยฺหํ ปจฺฉา

จิตฺตา อยํ ตาว ตชฺชมกา ฯ

นิตฺตชฺชมเก ปจิตํ ตาฐ ปกฺกํ

สุโณม .คากาโย ตตารหาโย ฯ

[๓๕๒] อธมฺมิโก ตฺवं ปวิธํชาทกาสี

รชฺชจํ ฯ ภวฺวโส อุตฺตรตฺถํ เหตุ

ธมฺมณฺจมา อภิวทฺถนฺติ คากา

ธมฺโม อธมฺโม ฯ กุหํ สเมติ ฯ

อธมฺมิกตฺถํ ลุทฺถตฺถํ นิจฺจํ โถหิตฺตปาณิน

นคฺคิ ตจฺจํ กุโธ ธมฺโม กิํ ตฺเตน กริธตฺถิ ฯ

[๓๕๓] โย มํตฺถเหตุ มิควํ จเรยฺย

โย วา หเน ปวิธํชาทเหตุ

อุโภยี เต เปจฺจ สมา ภวณฺติ

กตฺถมา โน อธมฺมิกํ พุทฺธสิ มํ ตฺवं ฯ

[๓๕๔] ปณฺณจ ปณฺณจ น ชา ภกฺขา ชคฺคิเยน ปชานตา

อภกฺขํ ราช ภกฺขเชติ ตตฺถมา อธมฺมิโก ตฺवं ฯ

[๓๕๕] มุคฺคิโต ตฺवं ปวิธํชาทตฺถํ หคฺคา

คณฺคฺควา ตํ มนฺทริ กามกามํ

อมิตตหตถํ ปุณรภาโตติ

น ชตฺยธมฺเม กุสฺโลติ ราช ฯ

[๓๕๖] เย ชตฺยธมฺเม กุสฺลา ภวนฺติ

ปาเยน เต เนรียกา ภวนฺติ

ตสฺมา อหํ ชตฺยธมฺมํ ปหาย

ตฺจุจฺจนฺรกฺขํ ปุณรภาโตติ

ยชตฺสํ ยญฺญํ ชาท มํ โปริสาท ฯ

[๓๕๗] ปาสาทวาสา ปจฺจํวตฺสํ

กามิตฺถิโย กาสฺสิกจฺจนฺทญฺจ

ตฺพํ ตฺหิ ธมฺมํ สามีคาย

ตฺจุเจน กิํ ปตฺตํ อานิสฺสํ ฯ

[๓๕๘] เยเกจิเม อตฺถิ รตฺตา ปจฺพยา

ตฺจุจํ เตสํ สํวตฺตํ รตฺตํ

ตฺจุเจ จิตฺตา สมนฺพฺราหฺมณา ฯ

ตฺรณฺติ ชาคิมฺรณตฺสํ ปารํ ฯ

[๓๕๙] มุตฺโต ตฺวํ โปริสาทตฺสํ หตฺถา

คณฺตฺวา ตกํ มนฺทิตํ กามกามิ

อมิตตหตถํ ปุณรภาโตติ

นหิ นฺน เต มรณญํ ชนินฺท

อตฺถนฺจิตฺโต จฺลิตํ ตฺจุจฺวาที ฯ

[๓๒๐] กตา เม กถุยานา อเนกรูปา
 ยณฺเฒา ยิฆฺฐา เย วิปฺปตา ปตฺตฺกตา
 วิโสธิตฺโต ปฺรโลกุตฺตํ มคฺคโค
 ฐมฺเม จิตฺโต โภ มรณุตฺตํ ภาเย ฯ
 กตา เม กถุยานา อเนกรูปา
 ยณฺเฒา ยิฆฺฐา เย วิปฺปตา ปตฺตฺกตา
 อหามุคฺคปฺปํ ปฺรโลกํ คมิตฺตํ
 ยชฺชุตฺตํ ยณฺเฒํ ชาท มํ ปิรียํชาท ฯ
 ปิตฺตา จ มาตา จ อปฺปจฺจิตา เม
 ฐมฺเมน เม อิตฺตํวิยํ ปตฺตฺกํ
 วิโสธิตฺโต ปฺรโลกุตฺตํ มคฺคโค
 ฐมฺเม จิตฺโต โภ มรณุตฺตํ ภาเย ฯ
 ปิตฺตา จ มาตา จ อปฺปจฺจิตา เม
 ฐมฺเมน เม อิตฺตํวิยํ ปตฺตฺกํ
 อหามุคฺคปฺปํ ปฺรโลกํ คมิตฺตํ
 ยชฺชุตฺตํ ยณฺเฒํ ชาท มํ ปิรียํชาท ฯ
 ฌาตึํมิตฺเตสุ กตฺวาปกาโร
 ฐมฺเมน เม อิตฺตํวิยํ ปตฺตฺกํ
 วิโสธิตฺโต ปฺรโลกุตฺตํ มคฺคโค
 ฐมฺเม จิตฺโต โภ มรณุตฺตํ ภาเย ฯ

ฌาตีสํ มิตฺเตสํ กตฺตปกาโร
 ฌมฺเมเน เม อิตฺตํวิมฺ ปรตฺตํ
 อณฺณตปฺปํ ปรโลกํ คมิตฺตํ
 ยชฺสํสํ ยณฺณํ ชาท มํ โปริสาท ฯ
 ทินฺนํ เม ทานํ พหุชา พหฺนํ
 สํนุตปฺปิตา สมนฺพราหฺมณา จ
 วิธิตฺโต ปรโลกสฺส มคฺโค
 ฌมฺเม จิตฺโต โก มรณสฺส ภาเย ฯ
 ทินฺนํ เม ทานํ พหุชา พหฺนํ
 สํนุตปฺปิตา สมนฺพราหฺมณา จ
 อณฺณตปฺปํ ปรโลกํ คมิตฺตํ
 ยชฺสํสํ ยณฺณํ ชาท มํ โปริสาท ฯ

[๓๖๓] วิธํ ปชานํ ปฺริโส อเทยฺย
 ชาติวิธํ ชติตํ อุกฺคเตชํ
 มุทฺธาปํ คตฺตํ วิมฺลเยยฺย สํตฺตธา
 โย ตาทิสํ สจฺจวาที อเทยฺย ฯ

[๓๖๒] สุตฺวา ฌมฺมํ วิชานนฺติ นรา กถฺยาณปาปกํ
 อมฺิ ภาตา สุนฺนิคฺวาน ฌมฺเม เม รมเต มโน ฯ

[๓๖๓] สกฺกเทว มหาราช สํพุทฺธิ โหติ สํมาคโม
 ตํ นํ สจฺจคฺติ ปาเถติ นาสํพุทฺธิ พหุ สจฺจคโม ฯ

สพฺภิรว สฺมาเสถ สพฺภิ กุพฺเพถ สฺนุถวํ
 สคํ สทฺธมนฺนณฺณาย เสยฺโย โหติ น ปาบีโย ฯ

ชีวนฺติ เว ราชรวา สฺจุตฺตา

อโถ สรวํบี ชวํ อฺเปติ

สคณฺจ ธมฺโม น ชวํ อฺเปติ

สฺนุโต หเว สพฺภิ ปเวทยนฺติ ฯ

นภณฺจ ทฺวเร ปจฺจวํ จ ทฺวเร

ปาวํ สมฺมทสฺส คทาหุ ทฺวเร

คโต หเว ทฺวตรํ วทนฺติ

สคณฺจ ธมฺโม อสคณฺจ ราช ฯ

[๓๖๕] คากา อีมา อคฺควตฺตํ สฺพฺยณฺชนา

สฺภาสิตา คฺยุห ชนินฺท สฺคฺวา

อานนฺท วิคฺโต สฺมนิ ปคฺโต

จคฺคาวี เต สฺมม วเร ททามิ ฯ

[๓๖๕] โย นคฺคโน มรณํ พุชฺฌเส คฺวํ

หิตาหิตํ วินิปาตณฺจ สคฺคํ

คิทฺโธ รเส ทฺวจฺจิเต นินฺนุโ

กํ คฺวํ วรํ ทสฺสตี ปาปณฺม ฯ

อหณฺจ คํ เทหิ วรณฺติ วชฺชํ

คฺวณฺจามิ ทคฺวา น อวากเรยฺย

สํวทนต์นํวเก กถหมิมํ วิวาทํ

โก ปณฺทิตํ สํวทนต์นํวเก สํวทนต์นํวเก ๑

[๓๖๖] นํ คํ วรํ อรหํ สํวทนต์นํวเก
 ยํ วรํ ทตฺวา น อวากเรยฺย
 วรตํ สํวทนต์นํวเก อวากเรยฺย
 ปาณํ จสํวทนต์นํวเก ทตฺวา ๑

[๓๖๗] อวากเรยฺย อวากเรยฺย สํวทนต์นํวเก
 ปณฺทิตํ ปณฺทิตํ สํวทนต์นํวเก
 ปณฺทิตํ คํ สํวทนต์นํวเก อวากเรยฺย
 เขตํ วรํ ปณฺทิตํ วรํ ๑

[๓๖๘] อวากเรยฺย อวากเรยฺย สํวทนต์นํวเก
 ปณฺทิตํ ปณฺทิตํ สํวทนต์นํวเก
 ปณฺทิตํ นํ สํวทนต์นํวเก อวากเรยฺย
 เขตํ วรํ ปณฺทิตํ ทตฺวา ๑

[๓๖๙] ยํ สํวทนต์นํวเก อวากเรยฺย
 สํวทนต์นํวเก สํวทนต์นํวเก
 นํ คํ สํวทนต์นํวเก อวากเรยฺย
 เขตํ วรํ สํวทนต์นํวเก ๑

[๓๗๐] ยํ สํวทนต์นํวเก อวากเรยฺย
 สํวทนต์นํวเก สํวทนต์นํวเก

น คาทิเส ภูมิปคํ อเทมิ
 เขตํ วรณํ ทุคฺคิยํ ททามิ ฯ

[๓๗๑] ปโรธคํ ชฺคฺคิยา เต คหิตา
 คตาจฺจตา อสฺสํสุชา รุทฺทตา
 สํเก เต รหฺจํ ปฏฺฐิปาทยาหิ
 เขตํ วรณํ คคฺคิยํ วรามิ ฯ

[๓๗๒] ปโรธคํ ชฺคฺคิยา เม คหิตา
 คตาจฺจตา อสฺสํสุชา รุทฺทตา
 สํเก เต รหฺจํ ปฏฺฐิปาทยามิ
 เขตํ วรณํ คคฺคิยํ ททามิ ฯ

[๓๗๓] นิทฺทํ เต รหฺจํ พุยฺยิตา ภายา หิ
 ปฺปญฺญํ นรา เตณฺณมฺนุสฺสํปวิชฺชา
 มนุสฺสํมํสํ วิรมาหิ ราช
 เขตํ วรณํ จคฺคฺคิยํ วรามิ ฯ

[๓๗๔] อทฺธา หิ โส ภกฺโข มํ มนาไป
 เขตํสุสํ เหคฺคฺคิยํ วนํ ปวิชฺชโง
 โสทํ กถํ เขคฺคฺคิยํ อปารเมยฺยํ
 อณฺณํ วรณํ จคฺคฺคิยํ วรํสุ ฯ

[๓๗๕] น เว มียํ เมคิ ชนินฺท คาทิโส
 อคฺคํ นินฺจกฺคฺคิยํ มียานิ เตวคิ

ចតុតារ ធម្មោ បរមោ ធម្មោ

ធម្មោ បិយា ចិត្តតុលេ បុណ្ណា ។

[៣៧៦] បិយំ មេ មាណុសំ មនំ សុត្តន្តំ វិទ្យាមិ

អមិ ឥត្តោ មិច្ឆាវេត្ថុ ចណ្ឌំ គុវំ ឥម្មំ វរំ វរុត្តំ ។

[៣៧៧] ឃ វេ បិយំ មេតិ មីយាបុរុត្ថំ

ចតុតំ មិច្ឆាតុល មីយាមិ សេវតិ

ស្រែត្រៃវ មីតុវា វិស្សន្តត្ថានំ

គេវេ ត្រៃ ត្រៃតិ តុត្ថំ បរុត្តំ ។

ឃ ត្រៃ ឥត្តោ មីយាមិ មិច្ឆា

មិច្ឆាធម្មំ សេវតិ ចរិយម្មមេ

តុត្ថិត្រៃវ មីតុវា មិច្ឆាធម្មំ

គេវេ ត្រៃ ត្រៃតិ តុត្ថំ បរុត្តំ ។

[៣៧៨] ចិត្តោ មីតុវំ មាគរណ្ណំ

មាគរណ្ណំ កាមគុណ្ណំ បុណ្ណំ

ចេត្តុត្ថំ មេត្តុមិ វនំ បរិវិទ្យា

តុត្ថិត្រៃវ វរំ មិច្ឆាធម្មំ តុត្ថិតិ ។

[៣៧៩] ម បុណ្ណិតា មិច្ឆាធម្មំ ចាកុយំ

ឥត្តុបុណ្ណិតា មាគរណ្ណំ តុត្ថិតិ

វរុត្តុត្ថំ ឥម្មំ ចិត្តំ មំ ចិត្តោ

ចិត្តោ តុត្ថិតិ មំ មិ តុត្ថិតិ ឥម្មំ ។

- [๓๘๐] อปฺปญฺณตารํ ขยถ อภิตฺตํ
 ปาปํ พหุํ ทฺวํจฺจํ กิเลสํ
 มนุสฺสํมตฺตํ ภาโว อฺปภาวา
 ตณฺहे วรํ กิณฺติมहि ทเทยฺยํ ฯ
- [๓๘๑] น ตํ วรํ อรหติ ชนฺตํ ทาทุํ
 ยํ วาปี ทคฺวา น อวากเรยฺย
 วรตฺตํ สมนํ อวิกมฺปมาโน
 ปาณํ จชฺชิตฺวานปี ทตฺตเมว ฯ
- [๓๘๒] ปาณํ จชฺชติ สตาเนสํ ธมฺโม
 สจฺจปฺปฏิจฺฉณาว ภาวนติ สมนฺโต
 ทคฺวา วรํ ชีปฺปนวากโรหิ
 เขเตน สมนฺตฺตํ ราชเตยฺยํ ฯ
 จเช ธนํ องฺกอรตฺตํ เหตุ
 องฺกํ จเช ชีวิตํ รกฺขมาโน
 องฺกํ ธนํ ชีวิตญฺจามี สพฺพิ
 จเช นโร ธมฺมมนุสฺสรนฺโต ฯ
- [๓๘๓] ยถฺมา हि ธมฺมํ ปุริโส วิชฌนฺวา
 เข จตฺตํ กงฺขํ วินยฺนติ สมนฺโต
 ตณฺหิตฺตํ ทปฺปญฺจ ปราชนนฺจ

๓. พ. ปาณํ จชฺชติ สมนฺโต นามี ธมฺมํ ฯ

ន គេន មេតុគី ឱរមេត បណ្ឌិយ ។

[៣៨៤] ឧត្តរា អិ តៃ រាភុនៃ មម មនាបៃ

មេតសុត មេតុមិ វង្គ បិវិទ្យុនៃ

តទេ ។ មំ មាទតិ មេតមតុតិ

មេតបី គេ តម្ក វរំ ភពាមិ ។

[៣៨៥] តតុតា ។ មេ តៃតិ តតា ។ មេតិ

វង្គនី គេ តម្ក ចំ ចកាតិ

តុវី មេ តម្ក ករិវិ វាកុម្មំ

ឧភិបី កម្មតុវា បិមោទយាម ។

[៣៨៦] តតុតា ។ គេ តៃមិ តតា ។ តុមមិ

វង្គនី មេ តម្ក តុវំ ចកាតិ

ចំបី គេ តម្ក ករិវិ វាកុម្មំ

ឧភិបី កម្មតុវា បិមោទយាម ។

[៣៨៧] កម្មមាតបាពេន វិហេទិកម្មតា

តតាវុតា មត្តតុម្កតា រុក្ខតា

ន ឆាតុ កុម្មភេត មិមត្តត រណ្ឌិយ

តទុបប្បវិទ្យុនំ មេ ប្បវិទ្យុនាត ។

[៣៨៨] កម្មមាតបាពេន វិហេទិកម្មតា

តតាវុតា មត្តតុម្កតា រុក្ខតា

ន ឆាតុ កុម្មភេត មិមត្តត រណ្ឌិយ

ตฺถจฺจปฺปฏฺยณฺมํ เต ปฏฺยสฺสโณม ๑

[๓๘๘] ยถา มิตฺตา วา อถวามิ มาตา
 อหุณฺณปกา อตุตฺถกามา ปชานํ
 เขวมฺมึ โว โหตุ อยฺยจฺจ ราชา
 ตุมฺहे จ โว โหถ ยถเอว ปุตุตา ๑

[๓๘๙] ยถา มิตฺตา วา อถวามิ มาตา
 อหุณฺณปกา อตุตฺถกามา ปชานํ
 เขวมฺมึ โน โหตุ อยฺยจฺจ ราชา
 มยฺมฺมึ เหลสุตํม ยถเอว ปุตุตา ๑

[๓๙๐] จตุปฺปทํ สกฺกณณฺจามิ มํสํ
 สฺฐเทหิ รนฺธํ สฺสูกํ สฺสฺนิฏฺฐิจิ
 สฺสฺจํ อินฺโท ปริภุญฺชียาโน
 หิตฺตุวา กเถโก รมสํ ชรณฺณเว ๑
 ตา ชฺชติยา เวลฺลิตฺติวาทกมฺชฺชา
 อถจฺจกตา สฺมปฺปวารยิตฺตุวา
 อินฺทํว เทเวสฺส ปโมทยิสฺส
 หิตฺตุว กเถโก รมสํ ชรณฺณเว ๑
 ตมฺพฺพชานเน พหุโคณกมฺหิ
 สฺสฺกมฺหิ สฺสพฺพสฺสยณฺมฺหิตฺตฺกเต
 สฺยณฺสฺส มชฺฌณฺมฺหิ สฺสํ สยิตฺตุวา

หิตฺวา กเถโก รถมถิ อรณฺณเ ๑
 ปาณิสัจจํ กุมภณฺณํ นิสฺสเท
 อโณมฺ ๑ นิสฺสปริสฺสํ ๑ ๑
 พหุํ สัจจกถา สัจจกถา
 หิตฺวา กเถโก รถมถิ อรณฺณเ ๑
 อุตฺตยาน สมนฺนปฺปหุตฺตมาณํ
 นิคาณฺณปฺเปตฺตํ สุมณํ
 หะยํ นาคะยํ รถมถิ
 หิตฺวา กเถโก รถมถิ อรณฺณเ ๑

[๓๘๒] กาทฺถกถา ยถา จนฺโท หายเตว สัจจ สัจจ
 กาทฺถกถา ยถา รถมถิ สัจจ สัจจ ๑
 ยถา รถมถาณํ สัจจ กาทฺถกถา
 อโณมฺ ปาณํ ๑ ๑ ยถา สัจจกถา ๑
 สัจจกถา ยถา จนฺโท วรณฺณเตว สัจจ สัจจ
 สัจจกถา ยถา รถมถิ สัจจ สัจจ ๑
 ยถา สัจจกถา สัจจ สัจจ
 กาทฺถกถา สัจจ ๑ ๑ ยถา สัจจกถา ๑
 กเถ ยถา วาริ ๑ ๑
 ๑ ๑ ๑ ๑

เอวํ เม โหติ อสํ สมากโม

อนทฺธเนยฺโย อุกํ ฤๅ ๑

สเร ยถา วาริ ชนินฺท อฏฺฐํ

จิรฺวชิรํ นรํ ฤๅ ๑

เอวํ เม โหติ สํ สมากโม

จิรฺวชิรํ ฤๅ อุกํ สเร ๑

อพฺพายิโก โหติ สํ สมากโม

ยวมนํ ติฏฺฐเสยฺย ฤๅ ๑

ชิปฺปํ หิ เวติ อสํ สมากโม

ตสฺมา สํ รมโม อสํ ภาวํ ภาวํ ๑

[๓๘๓] น โส ราชํ โย อเชยฺยํ ชินาติ

น โส สฺวา โย สฺวา ชินาติ

น สํ ภริยา ยา ปติโน น วิเภติ

น เต ปุตุตา ये น ภณฺนํ ชินนํ ๑

น สํ สภา ยตฺถ น สนฺติ สนฺโต

น เต สนฺโต ये น ภณฺนํ รมนํ

วํชญํ โทสญํ ปหาเย โมหํ

รมนํ ภณฺนํ ภาวํ สนฺโต ๑

นาภาสํมานํ ชานนฺติ มิสฺสํ พาเลหิ ปณฺณํ

ภาสํมานญํ ชานนฺติ เทสํมานํ อมํ ปทํ ๑

ภาตเย ไชตเย รมมัม ปุคฺคณฺเห อิตฺถิํ ชชํ
 สุภาตติทฺทชชา อิตฺถโย รมฺโม หิ อิตฺถิํ ชฺชิตฺติ ๑
 สัจจโสสมชาคกั ปณฺณจมัม ๑

ตสฺสสัจจกถานํ ๑

สัจจโส ปน หังสวโร ๑ มหา
 สัจจโกชนิกโก ๑ ปโร ปวโร
 สัจจกถาตทิจาธิปติวุทยโน
 สัจจโสสมวรุคฺคตมสฺสวุทยโน ๑
 อตฺถิตฺถิํปาคํ นิฏฺฐิตํ ๑

มหานิปาตชาตกั

๑ เตมียชาตกั^๑

- [๓๘๔] มา ปณฺฑิตฺตํ วิภาว ย พาดมโต ภว สพุพปานิ
 สพุโพ คณฺชโน โหจันนํ ๑ เขวํ ทว อตุโก ภวิสฺสตี ๑
- [๓๘๕] กโรมิ เต ทํ วณํ ยํ มํ ภณฺสี เทวเต
 อตุกามาตี เม อมฺม หิตกามาตี เทวเต ๑
- [๓๘๖] กิณฺณุ สนฺตรมาโนว กาสฺมฺ ๑ ๑ ๑ ๑
 ปุณฺโณ เม สมนฺน อกฺขาหิ ๑ กิ กาสฺยา ภวิสฺสตี ๑
- [๓๘๗] รณฺโณ มฺโห ๑ ปกฺโข ๑ ปุคฺโค ชาโต อเจตโส
 สมนฺนํ รณฺณา สมนฺนํ ๑ ปุคฺคํ เม นิกฺขณํ ๑ ๑
- [๓๘๘] น พริโร น มฺโห สมนฺนํ ๑ ๑ ๑ ๑
 อมฺมํ สวณฺนํ กยิรา มณฺเฑ ๑ ๑ ๑ ๑
- [๓๘๙] อมฺมํ สวณฺนํ กยิรา ๑ ๑ ๑ ๑
 อมฺมํ สวณฺนํ กยิรา ๑ ๑ ๑ ๑
- [๓๙๐] เทวตา นฺนํ คณฺชโน ๑ ๑ ๑ ๑
 โท วา ทวํ กสฺส วา ปุคฺโค ๑ ๑ ๑ ๑
- [๔๐๐] นมฺมิ เทโว น คณฺชโน ๑ ๑ ๑ ๑
 กาสฺมฺ ๑ ๑ ๑ ๑

๑ ส. พ. มุคฺคปฏฺฐชาตกั ๑ ๒ ส. ปกฺโข ๑ พ. ปกฺโข ๑

ตตฺถ รณฺโณ อหํ ปุตฺโต	ยํ ตวํ สมนุปรชฺวสึ
อธมฺมํ สํวตฺติ กยิรา	มณฺเฑ ตวํ นิกฺขณํ จเน
ยตฺถ รุกฺขตฺถ ฉายาย	นิตฺเตทยฺย สเยยฺย วา
น ตตฺถ สํวํ ภาณฺเชยฺย	มิตฺตทฺพุโก หิ ปาปโก
ยถา รุกฺโข ตถา ราชา	ยถา สํวาทา ตถา อหํ
ยถา ฉายูปโก โปโส	เชวํ ตวฺมสึ สํวตฺติ
อธมฺมํ สํวตฺติ กยิรา	มณฺเฑ ตวํ นิกฺขณํ จเน ฯ
[๔๐๓] พหุคฺคพฺภโก ภาวติ	วิปฺปมฺพุตฺโต สกฺกขฺวรา
พหุ นํ อุปชฺชวฺนฺติ	โย มิตฺตาทํ น ทฺพุภฺติ ฯ
ยํ ยํ ชนปทํ ยาทิ	นิตฺตเม ราชธานิโย
สพฺพคฺค ปุชฺชิตฺโต โหติ	โย มิตฺตาทํ น ทฺพุภฺติ ฯ
นาตฺถ จิรา ปสฺสหนฺติ	นาติมณฺเฑติ ชฺชติโย
สพฺเพ อมิตฺเต ตรติ	โย มิตฺตาทํ น ทฺพุภฺติ ฯ
อภฺพุโร สวํ เติ	สภาย ปฏฺฐนฺนฺติโต
ฉาตฺถํ อุตฺตโม โหติ	โย มิตฺตาทํ น ทฺพุภฺติ ฯ
สภฺกคฺควา สภฺกโต โหติ	ครุ โหติ สคฺวารโว
จณฺณกิตฺติภาโต โหติ	โย มิตฺตาทํ น ทฺพุภฺติ ฯ
ปุชฺชโก ตภาเต ปุชฺชํ	จนฺทโก ปฏฺฐวฺนฺทํ
ยโสภิตฺติณฺจ ปปฺโปติ	โย มิตฺตาทํ น ทฺพุภฺติ ฯ
อภฺติ ยถา ปชฺชตฺติ	เทวตาว วิโรจติ

- สิริยา อชฺชหิโต โหติ โย มิตฺตานํ น ทุพฺภติ ฯ
 คาโว ตตฺถ ปชายนฺติ เขตฺเต วุตฺตํ วิรุหติ
 วุตฺตานํ ผลมณฺเฑน โย มิตฺตานํ น ทุพฺภติ ฯ
 ทริโต ปพฺพตาโต วา รุกฺขโต ปติโต นโร
 จโต ปติฏฺฐํ ฅกฺติ โย มิตฺตานํ น ทุพฺภติ ฯ
 วิรุพฺพมฺหุตฺตมฺหานํ นิโคธรมิว มาตุโต
 อมิตฺตา นปฺปสฺสหนฺติ โย มิตฺตานํ น ทุพฺภติ ฯ
 [๔๐๒] เอहि ตํ ปฏฺิเนตฺถามิ ราชปฺตุต ตํ ฆรํ
 ราชํ กาเรหิ ภทฺทหนฺเต ก็ อรณฺเณ กริตฺถสฺสि ฯ
 [๔๐๓] อถ เม เตน ราชฺเชน ฅาคเกน ฅเนน วา
 ยํ เม อธมฺมจริยาย ราชํ ทพฺพเกถ ฅารกิ ฯ
 [๔๐๔] ปุณฺณปฺตุตํ มํ ฅาเกหิ ราชปฺตุโต อิตฺ ฅโต
 มีตา มาตา จ เม ทชฺฐํ ราชปฺตุต ฅยํ ฅเต ฯ
 โอโรธํ จ กุมารํ จ เวลียานา จ พุราหฺมณนา
 ฅมฺปี อตฺตมนา ทชฺฐํ ราชปฺตุต ฅยํ ฅเต ฯ
 หตฺถาโรหา อนฺนฏฺฐา วกฺกา ปตฺติการกา
 ฅมฺปี อตฺตมนา ทชฺฐํ ราชปฺตุต ฅยํ ฅเต ฯ
 พหุตฺตรณฺเณ ฅานปฺทา เนคมา จ ฅมากตา
 อปฺยานานิ เม ทชฺฐํ ราชปฺตุต ฅยํ ฅเต ฯ
 [๔๐๕] มีตุ มาตุ จหํ จตฺโต ราชฺสตฺถํ นิคมตฺถํ จ

ตายาคิ ฌรุตํ สุตฺวา	วาจาโย สมนุทริตา ฯ
อมฺโห มฺหณฺณณ	อปกฺโข ปกฺขสฺสมฺโห
สเก มฺหุตฺถกฺกํ สํ	อจฺฉาหิ สํปริปฺพุตฺโต ฯ
กถิรณฺจ ปริตฺตณฺจ	ตณฺจ ทฺถุเขน ตํยฺกํ
โกมํ ชีวิตฺมาคฺคณฺ	เวรํ กยิราถ เกณจิ ฯ
ปณฺณาย จ อถาเกน	ธมฺมสฺส จ อทสฺสณา
โกมํ ชีวิตฺมาคฺคณฺ	เวรํ กยิราถ เกณจิ ฯ
อปี อตฺรมาณานํ	ผตาสาถ สมิชฺชติ
วิปฺลกฺกพฺรหฺมจฺริโยสฺมิ	เอวํ ชานาหิ สํวริ ฯ
อปี อตฺรมาณานํ	สํมมฺทตฺโต วิปฺลฺลจฺติ
วิปฺลกฺกพฺรหฺมจฺริโยสฺมิ	นิฏฺฐนฺโต อกฺกุโถภาโย ฯ
[๔๐๘] อหฺมปี ปพฺพชฺชิสฺสํ	ราชปฺพุตฺต ฌนฺตฺติเก
อวฺหาเยสฺสํ มํ ภทฺทหนฺเต	ปพฺพชฺชชา มม รุจฺจติ ฯ
[๔๑๐] รกํ นิยฺยาทยิตฺวาน	อนฺโณ เอหิ สํวริ
อนณฺตสฺส หิ ปพฺพชฺชชา	เอตํ อีสํภิ ฌณฺณิตํ ฯ
[๔๑๑] ยเทว ตฺยาคิ วจฺนํ	อกรํ ภทฺทมฺคฺคฺคฺ เต
ตเทว เม ตวํ วจฺนํ	ยาจิโต กตฺตุมฺรหฺสํ ฯ
อิเชว ตาว อจฺฉสฺสํ	ยาว ราชานฺมานเย
อปฺเปว เต มิตฺตา ทิสฺสวา	ปตฺติโต สฺสมฺโน สฺสียา ฯ
[๔๑๒] กโรมิ เต ทํ วจฺนํ	ยํ มํ ภณฺติ สํวริ

- อหมบี ทฏฺฐกาโมสฺมิ บิฏฺฐ เม อิทาถคํ ฯ
 เอहि สมนฺน นินฺนคฺคสฺส กุสฺสํ วชฺชสาธิ ฌาตินํ
 มาตวํ บิฏฺฐ มยฺหิ อุกฺโข วชฺชสาธิ วนฺทนํ ฯ
- [๔๓๓] คสฺสํ ปาเท คเหตุวาน กตฺวา จ นํ ปทกฺขิณํ
 สํารถิ รกมารุญฺห ราชทวารํ อูปาคมิ ฯ
- [๔๓๔] สฺสณฺณํ มาตา รถํ ทิสฺวา เขกํ สํารถิมาคคํ
 อสฺสํปฺปณฺณเณหิ เนตฺเตหิ โรทนต์ นํ อุกฺกฏติ
 อยํ โส สํารถิ เอหิ นิหนฺตฺวา มม อตฺตรํ ฯ
 นิทฺโต นฺน เม ปฏฺโต ปจฺพยา ภูมิจฺจุทฺตโน
 อมิตฺตา นฺน นนฺทนต์ ปตฺตา นฺน เวรีโน
 อากคํ สํารถิ ทิสฺวา นิหนฺตฺวา มม อตฺตรํ ฯ
 สฺสณฺณํ มาตา รถํ ทิสฺวา เขกํ สํารถิมาคคํ
 อสฺสํปฺปณฺณเณหิ เนตฺเตหิ โรทนต์ นํ ปริปฺปจฺจติ ฯ
 กิณฺนุ มฺโถ กิณฺนุ ปฏฺโฆ กิณฺนุ โส วิถปฺปี ตทา
 นิหณฺณมาโน ภูมียา คํ เม อกฺขาหิ สํารถิ ฯ
 กถํ หตฺเตหิ ปาเทหิ มฺโถ ปฏฺโฆ วิวชฺชยิ
 นิหณฺณมาโน ภูมียา คํ เม อกฺขาหิ ปุจฺฉิตฺโต ฯ
- [๔๓๕] อกฺเขยฺยนฺเต อหิ อยฺเย ทชฺชสาธิ อภยํ มม
 ยํ เม สฺสํ วา ทิฏฺฐํ วา ราชปฏฺคสฺสํ สนฺนคิเก ฯ
- [๔๓๖] อภยํ สมนฺน เต ทมฺมิ อภีโต ภณฺน สํารถิ

- ชิปป์ ยานานิ โยเชนตุ ศจุณฺ์ ปุตุตนิจาทโก ๑
 สํมาคตา ชานปทํ เนคมา จ สํมาคตา
 ชิปป์ ยานานิ โยเชนตุ ศจุณฺ์ ปุตุตนิจาทโก ๑
 [๔๓๘] อสฺสํ ๑ สํวณํ ยุตฺเต สีนฺธเว สํวหาเน
 ราชทวารํ อปาคณฺุ ยุตฺเต เทว อิมํ หยา ๑
 [๔๓๙] ภูตา ชเวน หายนฺติ กัสสา หายนฺติ ฌามสํ
 กัธํ ภูเต วิวชฺชิตฺวา สัสฺสจํ โยชิตา หยา ๑
 [๔๔๐] คโต ราชา ตรมาโน ยุตฺตมารุหํ สํทนํ
 อิตุถาคารํ อชฺฌณภาสิ สํพพาฬ อนุยาถ มํ ๑
 วาลวฺชนินฺนุหํ ชคํ ฉคฺตมฺจ ปณฺทรํ
 อฺปาชํ รกมารุหํ สฺวณฺเนหิ อตฺถกตา ๑
 คโต จ ราชา ปายาสี ปฺรกุชฺชิตฺวาน สํวณํ
 ชิปปเมว อฺปาคณฺุ ยุตฺถ สมนฺติ เตมิโย ๑
 [๔๔๑] คณฺุ ทิสฺวาน อายนฺติ ชตฺตมฺมิว เคชสา
 ชคฺตสฺสงฺฆปริพฺพุทฺทํ เตมิโย เขตทพฺพรวิ ๑
 กจฺจิ นุ คาคํ กุสฺสํ กจฺจิ คาคํ อนามยํ
 สํพพา จ ราชกณฺุณาโย อโรคา มยฺห มาตโร ๑
 [๔๔๒] กุสฺสณฺุเจว เม ปุตุต อโร ปุตุต อนามยํ
 สํพพา จ ราชกณฺุณาโย อโรคา คยฺห มาตโร ๑
 [๔๔๓] กจฺจิ อมชฺชโป คาค กจฺจิ เท สฺมณฺุปฺปียํ

- [๔๓๕] เชติธัมมัญชมาหามัน เกน วณฺโณ ปัสสํ ๑
 เอโก ราชนิปรชฺชามิ นียเต ปณฺณสํนุเร
 ตาย เม เอกเสยฺยาย ราช วณฺโณ ปัสสํ ๑
 น จ เนตฺติสพฺพชา เม ราชรทฺธา อปฺปจฺจิตา
 ตาย เม เอกเสยฺยาย ราช วณฺโณ ปัสสํ ๑
 อคฺคํ นานุโสจามิ นปฺปชปฺปามนาคคํ
 ปจฺจุปฺปนฺเนน ยาเปมิ เตน วณฺโณ ปัสสํ ๑
 อนาคตปฺปชปฺปาย อคฺคตฺตํ นานุโสจนา
 เอเตน พวตา สัจจสํนฺติ นโฆว หริโต ฤโต ๑
 [๔๓๖] หตฺถณํ กํ รัตนํ กํ อสุสํ ปคฺคิตฺตํ จมฺมโน
 นิเวสฺสณานิ รมฺมานิ อหํ ปุคฺคํ ททามิ เต ๑
 อิติภาคารญฺจ เต ทมฺมิ สพฺพพาดญฺการภูตํ
 ตา ปุคฺคํ ปฏฺธิปชฺชสฺส คฺควํ โน ราชา ภวิสฺสํ ๑
 ภุสฺสตา นจฺจุคฺคสฺส สิจฺจिता จาตุริตฺติโย
 กาเม ทํ รมยิสฺสํ กํ อรณฺเณ กริสฺสํ ๑
 ปฏฺธิราชฺฐิ เต กณฺเฒา อานยิสฺสํ อตฺตกตา
 ตาสุ ปุคฺเค ชเนตฺวาน อถ ปจฺจนา ปพฺพชิสฺสํ ๑
 ยฺวํ จ ททโร จามิ ปจฺจุปฺปคฺคิตฺโต สฺส
 รชฺชํ กาเรหิ ภทฺทเนเต กํ อรณฺเณ กริสฺสํ ๑
 [๔๓๗] ยฺวํ จเร พฺรหฺมจฺริยํ พฺรหฺมจาริ ยฺวํ สฺยา

ทหรัส หิ ปพพชชา
 ยุวา จเร พุทฺทมจริย
 พุทฺทมจริย จริตฺตํ
 ปสฺสํ วิหํ ทหํ
 กิจฺจณฺทํ ปิยํ ปุคฺคํ
 ปสฺสํ วิหํ ทหํ
 นวตฺถกตฺตํ

ทหปปี หิ มียนฺติ
 คตฺถ โก วิสฺสเส โปสฺส
 ยสฺส รตฺยา วิวสาเน
 อปฺโปทเกว มจฺจนํ
 นิจฺจนพฺภาหโต โถโก
 อโมฆาตํ วชฺนตฺตํ

[๔๓๘] เกณมพฺภาหโต โถโก

กาโย อโมฆา คจฺจนฺติ

[๔๓๙] มจฺจนพฺภาหโต โถโก

รตฺโย อโมฆา คจฺจนฺติ

ยถาปี คนฺเต วิคฺคนฺเต

อปฺปกํ โหติ เวคพฺพิ

ยถา วาริวโห ปุโร

เขตํ อิตฺถิ วณฺณิตํ ฯ

พุทฺทมจาริ ยุวา สียา

นาหํ รชฺเชนฺมตฺถิโก ฯ

อมฺมตาท วทนฺตรํ

อปคฺวาว ชริ มคํ ฯ

กุมาริ จารุทฺตํ

ปคฺคํ ชีวิตกฺขณํ ฯ

นรา จ อถ นาริโย

ทหโรมุทฺติ ชีวิต ฯ

ชาโย อปฺปทริ สียา

กิณฺหุ โกมารกํ คหิ ฯ

นิจฺจนฺจ ปรีวาริโต

กํ มํ รชฺเชนฺนิยฺยสฺส ฯ

เกณ จ ปรีวาริโต

คํ เม อภฺชาหิ ปุจฺฉิตฺโต ฯ

ชราย ปรีวาริโต

เอวํ ชานาหิ ชคฺคิย ฯ

ยํ ยเทโวปยุหฺติ

เอวํ มจฺจาน ชีวิตํ ฯ

คจฺฉํ น ปรีวคฺคิ

- เอมมาย มนุสฺสํ
 ยถา วาวิวโห ปุโร
 เหว ชวาย มรณน
 [๔๔๐] หตฺถํ กํ รัตนํ
 นิเวศฺหานิ รมฺมานิ
 อิตฺถาการณํ เตะ ทมฺมิ
 คา ปุคฺค ปฏฺธิปชฺชสฺส
 กุสฺสตา นจฺจคฺคสฺส
 กาเม ตํ รมยิสฺสํ
 ปฏฺธิราชฺหิ เตะ กณฺณ
 ตาสฺส ปุคฺคเต ชเนตฺวาน
 ยฺยวา จ ททโร จามิ
 รชฺชํ กาเรหิ ภทฺทนฺเต
 โกฏฺฐจาคารณํ โกธณฺจ
 นิเวศฺหานิ รมฺมานิ
 โคมณฺทลปรีพฺพุโห
 รชฺชํ กาเรหิ ภทฺทนฺเต
 [๔๔๑] กิ มํ ชเนน ชียเยถ
 กิ โยพฺพเนน ชินฺเนน
 คคฺค กา นนฺทิกิ กา ชิตฺททา
- คจฺฉํ น ปรีวคฺคตฺติ ฯ
 วเห รุกฺเข ปกฺกเช
 วุยฺหนฺเต สฺพพฺปานิโน ฯ
 อสฺสํ ปคฺคตฺติ จ มฺมิโน
 อหํ ปุคฺค ททามิ เตะ ฯ
 สฺพพฺปาดกฺการณํ
 คจฺฉํ โน ราชฺวา ภวิสฺสํ
 สิกฺขิตฺวา จาคฺคตฺติโย
 กิ อรณฺณเว ภวิสฺสํ ฯ
 อานยิสฺสํ อตฺถกฺคา
 อต ปจฺฉา ปพฺพชฺชิสฺสํ ฯ
 ปจฺฉมฺปคฺคตฺติโต สฺส
 กิ อรณฺณเว ภวิสฺสํ ฯ
 วาหนานิ พถานิ จ
 อหํ ปุคฺค ททามิ เตะ ฯ
 ทาสฺสํจฺจปฺรคฺคตฺติ
 กิ อรณฺณเว ภวิสฺสํ ฯ
 กิ ภริยาย มวิสฺสํ
 ยํ ชรายาภิกฺขยฺติ ฯ
 กา รติ กา ชเนนินา

กั เม ปุตุเตหิ ทาเวหิ	ราช มุตุโตสฺสุมิ พนฺธนา ฯ
โยหิ เอวํ ปชานามิ	มจฺจุ เม นปฺปมชฺชติ
อนฺตเคนาธิปฺพนฺตัสส	กา วติ กา ธเนตฺตินา ฯ
ผถานมिव ปกฺกานํ	นิจฺจํ ปตฺนโต ภยํ
เอวํ ชาตาน มจฺจानํ	นิจฺจํ มรณโต ภยํ ฯ
สํายเมเก น ทิสฺสณฺติ	ปาโต ทิฏฺฐา พหุ ชนา
ปาโต เอเก น ทิสฺสณฺติ	สํายํ ทิฏฺฐา พหุ ชนา ฯ
อชฺชเวว กิจฺจุมาตปฺปํ	โก ชณฺเฒา มรณํ สฺสเว
น หิ โน สํจฺจวณฺเตน	มหาเสณฺเนน มจฺจุนา ฯ
โจรา ธนฺตัสส ปตฺตเกนฺติ	ราช มุตุโตสฺสุมิ พนฺธนา
เอหิ ราช นีวตฺตสฺส	นาหิ รชฺเชน มตฺถิกโกติ ฯ

เตมียชาตกัม ปจฺมํ ฯ

๒ มหาชนกชาตกัม

- [๔๔๒] โภยํ มชฺชเณ สํมุตฺตสฺสุมิ อปฺสฺสณฺตํ ตรีมายฺเห
 กั ตฺวํ อตฺถวณฺตํ ฌตฺวา เอวํ วายามเส ภุตํ ฯ
- [๔๔๓] นิสฺสมม วตฺตํ โลกสฺส วายมสฺส จ เทวเต
 ตสฺสมา มชฺชเณ สํมุตฺตสฺสุมิ อปฺสฺสณฺตํ ตรีมายฺเห ฯ
- [๔๔๔] คมภีเร อปฺปเมยฺยสฺสุมิ ตํ อยสฺส น ทิสฺสติ
 โมโฆ เต ปุริสวายาโม อปฺปตฺตวาว มริสฺสติ ฯ

- รุกขชเคตฺถ มหานิธิ โสฬเสเต มหานิธิ
 สหสฺสกาโม ปตฺตงฺโก สํวตารารเนน จ ๑
 [๔๕๐] ชาตํเสถว ปุริโส น นิพฺพินฺทยเยยฺย ปณฺทิตो
 ปสฺสํสามิ โวหํ อตฺตํ ยถา อิจฺฉํ ตถา อหุ ๑
 ชาตํเสถว ปุริโส น นิพฺพินฺทยเยยฺย ปณฺทิตो
 ปสฺสํสามิ โวหํ อตฺตํ อุตฺถกา ถตฺตมฺพฺภกํ ๑
 วายเมถว ปุริโส น นิพฺพินฺทยเยยฺย ปณฺทิตो
 ปสฺสํสามิ โวหํ อตฺตํ ยถา อิจฺฉํ ตถา อหุ ๑
 วายเมถว ปุริโส น นิพฺพินฺทยเยยฺย ปณฺทิตो
 ปสฺสํสามิ โวหํ อตฺตํ อุตฺถกา ถตฺตมฺพฺภกํ ๑
 ทฺถุชฺชปฺนํโตมํ นโร สปฺมโณ
 ชาตํ น นิพฺพินฺทยเยยฺย สํวาทมา
 พฺหุ ทิ สหสฺสา อหิตา หิตา จ
 อวิตถกฺกิตาโร มจฺจุมฺพปฺปชฺชนฺติ ๑
 อจินฺติตมฺบิ ภาวติ จินฺติตมฺบิ วจินฺตฺสติ
 น ทิ จินฺตตามยา โภคา อิตฺถิยา ปุริสสฺส วา ๑
 [๔๕๑] อปฺปวราณํ วต โภ ราชา สพฺพภุมฺโม ทิสํปติ
 นาสฺส นจฺเจ นิธํเมติ น คํเต กุรฺเต มโน ๑
 น มิเค นมํ อญฺญาเน นมํ หํเส อุกฺกชฺติ
 มฺุโตว ตฺตฺนํหํมาตํโน น อตฺตมฺมฺนุสํสํติ ๑

กทาทิ มิตถิ ฌิติ	ชารามฉนมาถินิ
ปฬาย ปฬุพพิสสุตัม	คิ กทา สุ ภวิสสุตติ ๑
กทาทิ มิตถิ ฌิติ	อญญานฉนมาถินิ
ปฬาย ปฬุพพิสสุตัม	คิ กทา สุ ภวิสสุตติ ๑
กทาทิ มิตถิ ฌิติ	ปาสาทฉนมาถินิ
ปฬาย ปฬุพพิสสุตัม	คิ กทา สุ ภวิสสุตติ ๑
กทาทิ มิตถิ ฌิติ	ติปฺปว ราชนนุญ
มาบีติ โสมนนุญ	เวเทเหน ยสสุตติ
ปฬาย ปฬุพพิสสุตัม	คิ กทา สุ ภวิสสุตติ ๑
กทาทิ วิเทเห ฌิต	นิจฺจุเท ชมนนุญ
ปฬาย ปฬุพพิสสุตัม	คิ กทา สุ ภวิสสุตติ ๑
กทาทิ วิเทเห ฌิต	อเชยเย ชมนนุญ
ปฬาย ปฬุพพิสสุตัม	คิ กทา สุ ภวิสสุตติ ๑
กทาทิ อนนฺเตปฺปว รมน	วิภคฺคิ ภาคโส มิติ
ปฬาย ปฬุพพิสสุตัม	คิ กทา สุ ภวิสสุตติ ๑
กทาทิ อนนฺเตปฺปว รมน	สุตฺตมคฺคิกเลปน
ปฬาย ปฬุพพิสสุตัม	คิ กทา สุ ภวิสสุตติ ๑
กทาทิ อนนฺเตปฺปว รมน	สุจิกนฺธิ มโนรม
ปฬาย ปฬุพพิสสุตัม	คิ กทา สุ ภวิสสุตติ ๑
กทาทิ กุฏฏาคาเร จ	วิภคฺคเต ภาคโส มิติ

ปหาย ปพฺพชิตฺตํ	คํ กทา สํ ภวิสฺสตี ๑
กทาหิ กุฏาการ	สฺสํมคฺคิกถเน
ปหาย ปพฺพชิตฺตํ	คํ กทา สํ ภวิสฺสตี ๑
กทาหิ กุฏาการ	สฺสํจิกฺขุเช มโนรม
ปหาย ปพฺพชิตฺตํ	คํ กทา สํ ภวิสฺสตี ๑
กทาหิ กุฏาการ	ติฏฺเต จนฺทนโผลํเต
ปหาย ปพฺพชิตฺตํ	คํ กทา สํ ภวิสฺสตี ๑
กทาหิ สฺสวณฺณปตฺตํ	โคณเก จิตฺตสํนุเก
ปหาย ปพฺพชิตฺตํ	คํ กทา สํ ภวิสฺสตี ๑
กทาหิ มณิปตฺตํ	โคณเก จิตฺตสํนุเก
ปหาย ปพฺพชิตฺตํ	คํ กทา สํ ภวิสฺสตี ๑
กทาหิ กปฺปาสโกเสยฺย	โฆมโกทุมฺพรานิ ๑
ปหาย ปพฺพชิตฺตํ	คํ กทา สํ ภวิสฺสตี ๑
กทาหิ ปิภุจฺฉนํ	จกฺกวกปฺภุจฺฉา
มณฺจาทเกหิ สณฺณนฺนา	ปทุมฺปฺปตฺตเกหิ ๑
ปหาย ปพฺพชิตฺตํ	คํ กทา สํ ภวิสฺสตี ๑
กทาหิ หตฺถิกุมฺพะ	สพฺพาดงฺการภูตํ
สฺสวณฺณกจฺเจ มาตงฺเก	เหมกปฺปนิวาตํ
ธารุพฺเพ คามนีเยภิ	โตมรํกุสฺสปาณิภิ
ปหาย ปพฺพชิตฺตํ	คํ กทา สํ ภวิสฺสตี ๑

กทาหิ อัสสัคฺคํเพ ๑	สพฺพาดงฺการภฺภูตึเต
อาชาเนยฺว ชาตียา	สินฺธุเว สัมมวาทเน
อารุพฺเห ความนึเยภิ	อินฺทียาจาปฺธาวริ
ปหาย ปพฺพชิสฺสํสามิ	คํ กทา สฺส ภวิสฺสํสตี ๑
กทาหิ รกฺเสณิโย	สนฺนทฺเช อุตฺตํสตีทฺชเช
ทีเป อโถมี เวยฺยคุฆเ	สพฺพาดงฺการภฺภูตึเต
อารุพฺเห ความนึเยภิ	จาปฺทคฺเคหิ จมฺมิมิ
ปหาย ปพฺพชิสฺสํสามิ	คํ กทา สฺส ภวิสฺสํสตี ๑
กทาหิ โสวณฺณรเก	สนฺนทฺเช อุตฺตํสตีทฺชเช
ทีเป อโถมี เวยฺยคุฆเ	สพฺพาดงฺการภฺภูตึเต
อารุพฺเห ความนึเยภิ	จาปฺทคฺเคหิ จมฺมิมิ
ปหาย ปพฺพชิสฺสํสามิ	คํ กทา สฺส ภวิสฺสํสตี ๑
กทาหิ สฺสจฺฉรเก ๑	สนฺนทฺเช อุตฺตํสตีทฺชเช
ทีเป อโถมี เวยฺยคุฆเ	สพฺพาดงฺการภฺภูตึเต
อารุพฺเห ความนึเยภิ	จาปฺทคฺเคหิ จมฺมิมิ
ปหาย ปพฺพชิสฺสํสามิ	คํ กทา สฺส ภวิสฺสํสตี ๑
กทาหิ อัสสัรเก ๑	สนฺนทฺเช อุตฺตํสตีทฺชเช
ทีเป อโถมี เวยฺยคุฆเ	สพฺพาดงฺการภฺภูตึเต
อารุพฺเห ความนึเยภิ	จาปฺทคฺเคหิ จมฺมิมิ
ปหาย ปพฺพชิสฺสํสามิ	คํ กทา สฺส ภวิสฺสํสตี ๑

กทาหํ โยจฺจรวเถ ๑	ธฺนฺนทฺเธ อุตฺตํสํสํทฺทฺเธ
ทีเป อโถมี เวยฺยคุเข	ธฺพฺพาดงฺการวุตฺติเต
อารุพฺเห ความนํเยภิ	จาปฺหคฺฤเทหิ จมฺมิมิ
ปฺหาย ปพฺพชิตฺตํ	คํ กทา สุ ภาวิตฺตํ ๑
กทาหํ โคณรเถ ๑	ธฺนฺนทฺเธ อุตฺตํสํสํทฺทฺเธ
ทีเป อโถมี เวยฺยคุเข	ธฺพฺพาดงฺการวุตฺติเต
อารุพฺเห ความนํเยภิ	จาปฺหคฺฤเทหิ จมฺมิมิ
ปฺหาย ปพฺพชิตฺตํ	คํ กทา สุ ภาวิตฺตํ ๑
กทาหํ อชฺรเถ ๑	ธฺนฺนทฺเธ อุตฺตํสํสํทฺทฺเธ
ทีเป อโถมี เวยฺยคุเข	ธฺพฺพาดงฺการวุตฺติเต
อารุพฺเห ความนํเยภิ	จาปฺหคฺฤเทหิ จมฺมิมิ
ปฺหาย ปพฺพชิตฺตํ	คํ กทา สุ ภาวิตฺตํ ๑
กทาหํ เมณฺฑรเถ ๑	ธฺนฺนทฺเธ อุตฺตํสํสํทฺทฺเธ
ทีเป อโถมี เวยฺยคุเข	ธฺพฺพาดงฺการวุตฺติเต
อารุพฺเห ความนํเยภิ	จาปฺหคฺฤเทหิ จมฺมิมิ
ปฺหาย ปพฺพชิตฺตํ	คํ กทา สุ ภาวิตฺตํ ๑
กทาหํ มิคฺรเถ ๑	ธฺนฺนทฺเธ อุตฺตํสํสํทฺทฺเธ
ทีเป อโถมี เวยฺยคุเข	ธฺพฺพาดงฺการวุตฺติเต
อารุพฺเห ความนํเยภิ	จาปฺหคฺฤเทหิ จมฺมิมิ
ปฺหาย ปพฺพชิตฺตํ	คํ กทา สุ ภาวิตฺตํ ๑

กทาคี หตุถาโรเห จ	สพฺพาทงฺการภฺตเต
นัตถมฺมรเว สฺสเว	โตมรํกฺสฺสปาณิน
ปหาย ปพฺพชิสฺสํ	คํ กทา สฺส ภวิสฺสตี ๑
กทาคี อสฺสโรเห จ	สพฺพาทงฺการภฺตเต
นัตถมฺมรเว สฺสเว	อินฺทียาจาปราชิน
ปหาย ปพฺพชิสฺสํ	คํ กทา สฺส ภวิสฺสตี ๑
กทาคี รธาโรเห จ	สพฺพาทงฺการภฺตเต
นัตถมฺมรเว สฺสเว	จาปหตุเก กถาบีโน
ปหาย ปพฺพชิสฺสํ	คํ กทา สฺส ภวิสฺสตี ๑
กทาคี ฌนฺตฺสเห จ	สพฺพาทงฺการภฺตเต
นัตถมฺมรเว สฺสเว	จาปหตุเก กถาบีโน
ปหาย ปพฺพชิสฺสํ	คํ กทา สฺส ภวิสฺสตี ๑
กทาคี ราชปฺตฺเต จ	สพฺพาทงฺการภฺตเต
จิตฺตจฺมรเว สฺสเว	กณฺณนาเวพฺพราชิน
ปหาย ปพฺพชิสฺสํ	คํ กทา สฺส ภวิสฺสตี ๑
กทาคี อริยคณ	วตฺตถวณฺเต อตฺตกเต
หริจฺนฺทนิคฺคฺตฺเต	กาถิณฺตมฺราชิน
ปหาย ปพฺพชิสฺสํ	คํ กทา สฺส ภวิสฺสตี ๑
กทาคี อมจฺจคณ	สพฺพาทงฺการภฺตเต
ปิตฺตจฺมรเว สฺสเว	ปฺรโต คจฺจมาถิน

ปหาย ปพฺพชิตฺตํ	คํ กทา สุ ภวิสฺสตี ๑
กทาหิ สคฺคตฺตคา ภวียา	สพฺพาดงฺการภุตฺติคา
ปหาย ปพฺพชิตฺตํ	คํ กทา สุ ภวิสฺสตี ๑
กทาหิ สคฺคตฺตคา ภวียา	สุตฺตญฺญา ตณฺณชฺฌิมา
ปหาย ปพฺพชิตฺตํ	คํ กทา สุ ภวิสฺสตี ๑
กทาหิ สคฺคตฺตคา ภวียา	อสุตฺตวา ปิยภาณินิ
ปหาย ปพฺพชิตฺตํ	คํ กทา สุ ภวิสฺสตี ๑
กทาหิ สคฺคตฺตกํ	โสวณฺณํ สคฺคราชิกํ
ปหาย ปพฺพชิตฺตํ	คํ กทา สุ ภวิสฺสตี ๑
กทา สุ มํ หคฺคิกุมฺพา	สพฺพาดงฺการภุตฺติคา
สุวณฺณกจฺจนา มาตฺตคา	เหมกปฺปนิวาตฺตา
ฮารุพฺพา คามนํเยภิ	โตมรฺวณฺณสฺสปาณินิ
ยนฺตํ มํ นานฺยิสฺสณฺติ	คํ กทา สุ ภวิสฺสตี ๑
กทา สุ มํ อสุตฺตคฺคหิตฺตํ	สพฺพาดงฺการภุตฺติคา
ฮาสานํยาว ชาคฺคิยา	สินฺธุวา ตัฬฺวาหนา
ฮารุพฺพา คามนํเยภิ	อินฺทียาจาปชาวิภิ
ยนฺตํ มํ นานฺยิสฺสณฺติ	คํ กทา สุ ภวิสฺสตี ๑
กทา สุ มํ รกฺคตนิโย	สณฺนทฺธา อสุตฺตคฺคทฺธชา
ทปฺปา อโภมี เวชฺชคฺคหิตฺตํ	สพฺพาดงฺการภุตฺติคา
ฮารุพฺพา คามนํเยภิ	จาปคฺคเกหิ จมฺมิกิ

ยนฺตํ มํ นานุยิสฺสํ	คํ กทา สํ ภวิสฺสํ ๑
กทา สํ มํ สฺวณฺณรตา	สํนฺนทฺธา อุตฺตํตทฺธา
ทีปา อโณปํ เวยฺยคฺฆา	สํพฺพาตงฺการภฺตํ
ฮารุพฺพา คามนํเยภิ	จาปฺหตฺเทหิ จมฺมํ
ยนฺตํ มํ นานุยิสฺสํ	คํ กทา สํ ภวิสฺสํ ๑
กทา สํ มํ สฺชณฺรตา	สํนฺนทฺธา อุตฺตํตทฺธา
ทีปา อโณปํ เวยฺยคฺฆา	สํพฺพาตงฺการภฺตํ
ฮารุพฺพา คามนํเยภิ	จาปฺหตฺเทหิ จมฺมํ
ยนฺตํ มํ นานุยิสฺสํ	คํ กทา สํ ภวิสฺสํ ๑
กทา สํ มํ อตฺตํรตา	สํนฺนทฺธา อุตฺตํตทฺธา
ทีปา อโณปํ เวยฺยคฺฆา	สํพฺพาตงฺการภฺตํ
ฮารุพฺพา คามนํเยภิ	จาปฺหตฺเทหิ จมฺมํ
ยนฺตํ มํ นานุยิสฺสํ	คํ กทา สํ ภวิสฺสํ ๑
กทา สํ มํ โอฏฺจรตา	สํนฺนทฺธา อุตฺตํตทฺธา
ทีปา อโณปํ เวยฺยคฺฆา	สํพฺพาตงฺการภฺตํ
ฮารุพฺพา คามนํเยภิ	จาปฺหตฺเทหิ จมฺมํ
ยนฺตํ มํ นานุยิสฺสํ	คํ กทา สํ ภวิสฺสํ ๑
กทา สํ มํ โคณรตา	สํนฺนทฺธา อุตฺตํตทฺธา
ทีปา อโณปํ เวยฺยคฺฆา	สํพฺพาตงฺการภฺตํ
ฮารุพฺพา คามนํเยภิ	จาปฺหตฺเทหิ จมฺมํ

ยฺหํ มํ นานุยิสฺสํ	คํ กทา สํ ภวิสฺสํ ๑
กทา สํ มํ อชฺรตฺวา	สํนุทฺธา อุตฺตํสํสํ
ทํปา อโถมํ เวยฺยคฺคฺคา	สํพฺพาตฺตการภุตฺติตา
ชารุพฺหา คามนํเยภิ	จาปหตฺตฺเถหิ จมฺมิมิ
ยฺหํ มํ นานุยิสฺสํ	คํ กทา สํ ภวิสฺสํ ๑
กทา สํ มํ เมณฺชชฺรตฺวา	สํนุทฺธา อุตฺตํสํสํ
ทํปา อโถมํ เวยฺยคฺคฺคา	สํพฺพาตฺตการภุตฺติตา
ชารุพฺหา คามนํเยภิ	จาปหตฺตฺเถหิ จมฺมิมิ
ยฺหํ มํ นานุยิสฺสํ	คํ กทา สํ ภวิสฺสํ ๑
กทา สํ มํ มิคฺรตฺวา	สํนุทฺธา อุตฺตํสํสํ
ทํปา อโถมํ เวยฺยคฺคฺคา	สํพฺพาตฺตการภุตฺติตา
ชารุพฺหา คามนํเยภิ	จาปหตฺตฺเถหิ จมฺมิมิ
ยฺหํ มํ นานุยิสฺสํ	คํ กทา สํ ภวิสฺสํ ๑
กทา สํ มํ หตฺตฺตาโรหา	สํพฺพาตฺตการภุตฺติตา
นํตจฺมมฺชฺรา สฺวรา	โตมรํกฺกฺสํปาณินโน
ยฺหํ มํ นานุยิสฺสํ	คํ กทา สํ ภวิสฺสํ ๑
กทา สํ มํ อุตฺตํสํสํ	สํพฺพาตฺตการภุตฺติตา
นํตจฺมมฺชฺรา สฺวรา	อินฺทียาจาปจฺวารินโน
ยฺหํ มํ นานุยิสฺสํ	คํ กทา สํ ภวิสฺสํ ๑
กทา สํ มํ ปรตฺตาโรหา	สํพฺพาตฺตการภุตฺติตา

นัตถมมรธา สฺวรา	จาปหตุถา ถถาบีโน
ยนฺตํ มํ นานุยิสฺสํ	ตํ กทา สฺ ภาวิสฺสํติ ฯ
กทา สฺ มํ ธนุคฺคทา	สพฺพาดงฺการภุสฺสิตา
นัตถมมรธา สฺวรา	จาปหตุถา ถถาบีโน
ยนฺตํ มํ นานุยิสฺสํ	ตํ กทา สฺ ภาวิสฺสํติ ฯ
กทา สฺ มํ ราชปฺปฺคทา	สพฺพาดงฺการภุสฺสิตา
จิตฺตรจฺมมรธา สฺวรา	กณฺณนาเวสุธาวีโน
ยนฺตํ มํ นานุยิสฺสํ	ตํ กทา สฺ ภาวิสฺสํติ ฯ
กทา สฺ มํ อธิยคณา	วคฺคถวนฺตา ธตฺตงฺคทา
หริจฺนทฺนตฺตงฺคทา	กาธิตฺตงฺคทฺนทาวีโน
ยนฺตํ มํ นานุยิสฺสํ	ตํ กทา สฺ ภาวิสฺสํติ ฯ
กทา สฺ มํ อมจฺจคณา	สพฺพาดงฺการภุสฺสิตา
มิตฺตจฺมมรธา สฺวรา	ปฺปฺโรโต คจฺจมาธินํ
ยนฺตํ มํ นานุยิสฺสํ	ตํ กทา สฺ ภาวิสฺสํติ ฯ
กทา สฺ มํ สํคฺคตฺสํคทา ภวียา	สพฺพาดงฺการภุสฺสิตา
ยนฺตํ มํ นานุยิสฺสํ	ตํ กทา สฺ ภาวิสฺสํติ ฯ
กทา สฺ มํ สํคฺคตฺสํคทา ภวียา	สํสํญฺญา คณฺมชฺชณฺนิมา
ยนฺตํ มํ นานุยิสฺสํ	ตํ กทา สฺ ภาวิสฺสํติ ฯ
กทา สฺ มํ สํคฺคตฺสํคทา ภวียา	อธฺสํวา มียภาณินํ
ยนฺตํ มํ นานุยิสฺสํ	ตํ กทา สฺ ภาวิสฺสํติ ฯ

กทํ ปตฺตํ คเหตุวาน	มุนฺโท สงฺฆาฐิปาโรโต
มีนฺตฺติกาย จริตฺตํ	ตํ กทา สฺส ภวิสฺสตี ๑
กทํ ปตฺตํ	อชฺชณฺตํ มหาปเท
สงฺฆาฐิ ธารยิตฺตํ	ตํ กทา สฺส ภวิสฺสตี ๑
กทํ สตฺตํ เมฆ	โธวฺวเช อดฺธจิวโร
มีนฺตฺติกาย จริตฺตํ	ตํ กทา สฺส ภวิสฺสตี ๑
กทํ สพฺพณฺทํ คณฺตฺวา	รุกฺขา รุกฺขํ วนา วนํ
อนเปกฺโข จริตฺตํ	ตํ กทา สฺส ภวิสฺสตี ๑
กทํ คิริทฺตํ	ปทฺนภยภโร
อทฺติโย คมิตฺตํ	ตํ กทา สฺส ภวิสฺสตี ๑
กทํ วัณฺณรชฺชโกว	สตฺตคณฺโฏ มโนรมํ
จิตฺตํ อชฺชํ ภวิสฺสตี	ตํ กทา สฺส ภวิสฺสตี ๑
กทํ รกฺกาโร	ปวิณฺณํ อปาหนํ
กามธฺโยชเน เณจฺฉ	เย ทิพฺเพ ये จ มานุสฺส ๑

[๔๕๕] ตา จ สตฺตคณฺโฏ ภริยา สพฺพาดงฺการภุจิตา
 พาหา ปกฺคยฺห ปกฺคณฺทํ กถฺมา โน วิชฺหิตฺตํ ๑
 ตา จ สตฺตคณฺโฏ ภริยา สุตฺตณฺณา คณฺมชฺชณฺมา
 พาหา ปกฺคยฺห ปกฺคณฺทํ กถฺมา โน วิชฺหิตฺตํ ๑
 ตา จ สตฺตคณฺโฏ ภริยา อสงฺสา มียภานฺนิ
 พาหา ปกฺคยฺห ปกฺคณฺทํ กถฺมา โน วิชฺหิตฺตํ ๑

ตา จ สัตตสตา ภริยา	สพฺพาดงฺการภฺติตา
หิตฺวา สมนฺปทวี่ ราชา	ปพฺพชฺชาย ปฺรภฺตฺโต ๑
ตา จ สัตตสตา ภริยา	สฺสณฺณมา ตณฺมชฺชณิมา
หิตฺวา สมนฺปทวี่ ราชา	ปพฺพชฺชาย ปฺรภฺตฺโต ๑
ตา จ สัตตสตา ภริยา	อัสสฺวา มียภานิ
หิตฺวา สมนฺปทวี่ ราชา	ปพฺพชฺชาย ปฺรภฺตฺโต ๑
หิตฺวา สตปถกํ	โสวณฺณํ สทราชิกํ
อตุคฺคิ มตฺติกาปตฺตํ	คํ ทฺตุยาภิสฺสํ ๑
[๔๕๕] เกสฺมา อตุคฺคิสมาชาดา	โกสฺสา ทฺยหนฺติ ภาคโส
รชํ ชาตฺรปญฺจ	มุตฺตา เวฬุวียา พหุ
มณฺโโย สฺวชฺชมุตฺตา จ	วตฺถกํ หริจฺนทํ
อสนิํ ทนฺตภณฺฑาญจ	โสหํ กาฬายสํ พหุ
เอหิ ราช นินฺนตฺตสฺส	มา เต คํ วินสฺสา ธนํ ๑
[๔๕๖] สฺสํ วต ชีวาม	เยสฺสนฺโน นตฺติ กิณฺจณํ
มิตฺตาย ทฺยหมานาย	น เม กิณฺจิ อทฺยหฺน ๑
[๔๕๗] อฏฺโฏโย สมนฺปปฺนนา	รฏฺฐํ วิทฺธสฺสยฺนติ เต
เอหิ ราช นินฺนตฺตสฺส	มา รฏฺฐํ วินสฺสา อิทํ ๑
[๔๕๘] สฺสํ วต ชีวาม	เยสฺสนฺโน นตฺติ กิณฺจณํ
รฏฺฐเจ วิทฺธมฺปมานมฺหิ	น เม กิณฺจิ อหารก

- สุตฺตํ วต ชีวาม ยေနฺโน นตฺถิ กิณฺจณํ
 มีติภกฺขา ภวิสฺสํ เทวา อภิสฺสรา ยถา ฯ
 [๔๕๘] กิณฺโหล มหโต โฉโล กานฺ คุ คาเมว กัณฺธิยา
 สมนฺ เหวว ปุจฺฉามิ กตฺเตโสภิสฺสโร ชโน ฯ
 [๔๖๐] มมํ โอหาย กฺขณฺตํ เขตฺเตโสภิสฺสโร ชโน
 สํมาติภกฺกมนํ ยนฺตํ มุณิโหมนฺตํ ปตฺติยา
 มิสฺสํ นนฺทํหิ กฺขณฺตํ กิ ชานมฺหุปุจฺฉติ ฯ
 [๔๖๑] มาตฺสฺสํ ตินฺโน อมณฺเฑิตฺโต สรรี ธารยํ อิมํ
 อตฺถเนยฺยมิทํ กมฺมํ พหุ หิ ปริปนฺนโย ฯ
 [๔๖๒] โก นุ เม ปริปนฺนสุตฺตํ มม เหวํ วิหาริโน
 โย เมว ทิฏฺฐเญ นาทิฏฺฐเญ กามานนฺธิปตฺตเย ฯ
 [๔๖๓] นิกฺกทา คณฺธิ วิชฺฌนิกฺตา อตฺติ ภคฺคตฺตมฺมโต
 อวตฺตนฺติ สรรีจฺจา พหุ หิ ปริปนฺนโย ฯ
 [๔๖๔] กตฺถยานํ วต มํ ภวํ พุราหุณฺณ อนุสํสํ
 พุราหุณฺณ เหวว ปุจฺฉามิ โก นุ คฺคณฺธิ มารีสํ ฯ
 [๔๖๕] นารโท อิตฺติ นามเณ กตฺตโป อิตฺติ มํ วิทฺธุ
 โภโต สํกาสํ อากฺขณฺตี สํชฺชํ สํพฺภิ สํมาคโม ฯ
 คตฺตํ เค สํพฺโपो อานนฺโท วิหาโร อูปวตฺตคฺค
 ยทฺธํ ตํ ปริปุเรหิ ชนฺติยา อูปตฺตเมน จ ฯ
 ปตฺตารย สมนฺคณฺจ อุนฺนคณฺจ ปหารย

- กมนํ วิชฺชณฺญํ ฐมนฺณํ ๑ สกุกตฺวาน ปริพฺพช ๑
 [๔๖๖] พหุ หตฺถิ ๑ อสฺสํ ๑ นคร ฐนปทานิ ๑
 หิตฺวา ชนก ปพฺพชิตฺวา กปาเต รติมฺชฌนกา
 กจฺจิ นฺ เต ชนปทา มิตฺตามจฺจา ๑ ฌาตกา
 ฐมฺมิ อกฺกํ ชนก กสฺมา เต ตํ อจฺจุจ ๑
 [๔๖๗] น มิคาสิน ชาทฺตุเจ อหิ กิณฺณิ กุทาจนํ
 อธฺมเมเน ชินเ ฌาตํ น จามิ ฌาตโย มมํ ๑
 [๔๖๘] ทิสฺวาน โถกฺวตฺตุนฺตํ ชชฺชนฺตํ กทฺหมํกตํ
 หนฺนเวเร วชฺฌนเว เจตฺถ ยตฺถ สมนฺโน ปุณฺณชฺชโน
 เขตฺตาหิ อปมํ กตฺวา ภิกฺขโถสฺสมิ มิคาสิน ๑
 [๔๖๙] โโก นฺ เต ภกฺวา สกฺตา กสฺสํตํ วจฺนํ สฺสํ
 น หิ กปฺปํ วา วิชฺชํ วา ปจฺจุจฺจาย รเณสฺส
 สมนฺนมาหุ วตฺตุนฺตํ ยถา กุณฺธสฺสคฺติกฺกโม ๑
 [๔๗๐] น มิคาสิน ชาทฺตุเจ อหิ กิณฺณิ กุทาจนํ
 สมนฺนํ พฺราหฺมณํ วาปิ สกุกตฺวา อนฺนปาวิตฺติ ๑
 มหตา จานฺนภาเวน กจฺจนฺโต สิริยา ชตํ
 คิยฺมาเนสฺส คิเตสฺส วชฺชมาเนสฺส วคฺคฺสํ
 ฐวียตาติสฺสจฺจุจฺเจ สมนฺนคาตสฺมาหิเต
 สมิคาสินมทฺทกฺขิ ฌตฺติ อมฺพํ ทิโรจฺจทํ
 คุทฺมานํ มนุสฺสํเตหิ ฌตฺตกาเมหิ ชนฺตฺกิ

- ไล่ ไช หนคํ สิริ หิตฺวา โอโรหิตฺวา มิคาสิน
 มฺถํ อมฺพสฺสํปาคณฺธิ ผลิตฺโน นิปฺพลสฺสํ จ
 ผลิตฺ อมฺพํ หคํ ทิสฺสวา วิทฺธคฺคํ วินตฺถคคํ
 อเถกํ อิตฺรํ อมฺพํ นีโถภาสํ มโนรมํ
 เอวเมว ญฺนมนฺเหมี อิตฺสเร พหุคณฺฏเก
 อมิตฺตา โน วรฺธสฺสํนฺติ ยถา อมฺโพ ผลิตฺ หโต
 อชินมฺหิ หญฺญเต ทปฺปี นาคา ทนฺเตหิ หญฺญติ
 ชนมฺหิ ชนโน หนฺติ อนิกตมสฺสํนฺถํ
 ผลิตฺ อมฺโพ อสโต จ เต ศฺคฺคาโร อุมฺม มม ๑
 [๔๗๑] สํพุโพ ชโน สํพุยาธิตฺ ราชา ปพฺพชิตฺ อิติ
 หคฺคาโรหา อนิกฺกฺขจฺา รทิกา ปตฺติการกา
 อสฺสํสํยิตฺวา ชนคํ จปฺยิตฺวา ปฏิจฺจุทํ
 ปุคฺคํ รชฺเช สเปตฺวาน อถ ปจฺฉา ปพฺพชิตฺสํสํ ๑
 [๔๗๒] จตฺตา มยา ฆานปทา มิตฺตามจฺจ ๑ ฌาตกา
 สฺนฺติ ปุคฺคา วิเทหํ ทักฺขาธุ ฏฺฐจฺจทฺธมฺโน
 เต รชฺชํ การยิตฺสํนฺติ มิตฺถายํ ปชาปติ ๑
 [๔๗๓] เอหิ คํ อนฺตฺธิกฺขามิ ยํ วาญํ มม รุจฺจติ
 รชฺชํ คฺคํ การยมนฺตี ปาปํ ทุจฺจริคํ พหุ
 กาเยน วาจา มนสา ยเณ คจฺฉนฺตี ทุคฺคคํ
 ปรีทินฺนฺเกน ปรีณฺณจฺเณน มีณฺนฺเทน ยาเปติ สจฺจํรณฺโม ๑

[๔๗๔] โยมี จตุตถเก ภคตภาเต น ภูณเช .

อชฺฌนฺตุมาริว ชุทาย มียเย

น เควว มีณฺทํ ถุติคํ อนริยํ

กุตปฺปตฺตโรโป สฺปฺปวิโส นุ เสเว

ตฺยทํ น ตารุ ตฺยทํ น สฺมฺมชฺ

สฺนชฺชชฺชชฺชกํ ชนค ภูณฺชเช คฺคํ ฯ

[๔๗๕] น จามิ เม สํวตฺถํ โส อภกฺโข

ยํ โหติ จตุคํ คิหิโน สฺนชฺชชฺช วา

เยเกจิ โภคา อีร ชมฺมตฺตธา

สพฺโพ โส ภกฺโข อนนฺนโยติ วุตฺโต ฯ

[๔๗๖] กุมาริเก อฺปฺเปณิเย นิจุจํ นิคฺคตมณฺฑิตเค

กตฺมา เต เอโก ภูโช ชนติ เอโก เต น ชนตี ภูโช ฯ

[๔๗๗] อิมสฺมึ เม สฺมณ หตฺเต ปฏิมุกฺกา ทฺนัฏวรา

ตฺถชฺชชฺชา ชายเต สทฺโท ทฺตฺยตฺถเสว ตา คติ

อิมสฺมึ เม สฺมณ หตฺเต ปฏิมุกฺโก เอกนัฏโว

โส อทฺติโย น ชนติ มุณิฏฺโฏว ตฺตฺยชฺติ

วิจาทปฺปตฺโต ทฺติโย เกเนโก วิจทิสฺสติ

ตตฺถ เต สทฺตกามตฺถ เอกตฺตมฺปโรจตํ ฯ

[๔๗๘] สฺนตฺถิ สํวตฺถํ คากา กุมาริชา ปเวทิตา

เปติยา มํ ครหิตฺโต ทฺตฺยตฺถเสว ตา คติ

<p> อຍံ เทวธฺมา ปโต ภทฺเต
 เสดํ คุวํ เอตํ คณฺหาหิ
 มา จ มํ คุวํ ปติ เมติ
 อิมเมว กถยนฺตา
 โทฏฺสงฺเก อุตฺตการสุตฺต
 คตฺวา จ โส อุตฺตการโ
 เอกณฺจ จกฺขุํ นิคฺคยฺห
 [๔๗๕] เชนฺโน ธาธุํ ปสฺสํ
 ยเทกํ จกฺขุํ นิคฺคยฺห
 [๔๗๖] ทฺวํหิ สมนฺ จกฺขุํ
 อปฺปตฺวา ปรมํ ถึงคํ
 เอกณฺจ จกฺขุํ นิคฺคยฺห
 สมนฺปตฺวา ปรมํ ถึงคํ
 วิวาทปฺปตฺโต ทฺติโย
 คตฺสํ เต สกฺคกามสุตฺต
 [๔๗๗] สฺสณฺธิ สํวตฺติ คาลา
 เปตฺติยา มํ ทรหิตฺโต
 อຍံ เทวธฺมา ปโต ภทฺเต
 เสดํ คุวํ เอตํ คณฺหาหิ
 เมว มํ คุวํ ปติ เมติ </p> | <p> อหฺมจฺฉินฺโน ปถาวิหิ
 อหฺเมกํ ปฺนာปรั
 นาทํ ภริยาติ ตํ ปฺน ๑
 ฐณฺ หนฺครมฺปาคมฺ ๑
 ภคฺคตฺตาเด อฺปฺปฏฺจิตฺ
 เอตํ ทณฺทํ อฺฐํ กตํ
 ชินฺนุหฺเมเกน เปกฺขติ ๑
 อุตฺตการ สฺสณฺธิ เม
 ชินฺนุหฺเมเกน เปกฺขติ ๑
 วิธํถํ วิย ชาติ
 หนฺนุภาวาย กปฺปติ ๑
 ชินฺนุหฺเมเกน เปกฺขโต
 ฐณฺภาวาย กปฺปติ ๑
 เกเนโก วิวทิสฺสติ
 เอกคฺคตฺมฺปโรจคํ ๑
 อุตฺตการเน เวทิตา
 ทฺติยสฺสเดว ธา คติ
 อหฺมจฺฉินฺโน ปถาวิหิ
 อหฺเมกํ ปฺนာปรั
 นาทํ ภริยาติ ตํ ปฺน </p> |
|---|---|

มฺยุชา อัสสกา ปพฺยุพฺพา เอกา วิหฺร สํวตฺติ ๑

มหาชนกชาตกํ ทฺติยํ ๑

๓ สุตตฺถนํสามชาตกํ

- [๔๘๒] โก นุ มํ อุตฺตนา วิชฺฌิ ปมคฺคํ อุตฺตาริกํ
 ขตฺติโย พฺราหฺมโณ เวตฺสโธ โก มํ วิทฺธา นิตฺยสฺส ๑
 น เม มํสํนิ ขชฺชานิ จมฺเมนคฺโค น วิชฺชติ
 อถ เกน นุ วณฺณเณน วิทฺเธยฺยํ มํ อมณฺณถ ๑
 โก วา ตฺวํ กตฺถ วา ปฺตฺโต กถํ ชาเนนุ ตํ มยํ
 ปฺญฺโซ เม สมนฺน อกฺขาหิ กิํ มํ วิทฺธา นิตฺยสฺส ๑
- [๔๘๓] ราชามสฺมิ กาสินํ นิตฺยกฺโขติ มํ วิทฺ
 โถภา วฏฺฐํ ปหิตฺวาน นิกเมตฺถ จรามหํ
 อิตฺถคฺเค จตฺถิ กุสฺโส ทพฺพรหมโมติ วิสฺสุตฺโต
 นาโคมี เม น มฺยุเจยฺย อากฺโข อุตฺตปาทนํ ๑
 โก วา ตฺวํ กตฺถ วา ปฺตฺโต กถํ ชาเนนุ ตํ มยํ
 นิตฺโถ อตฺตโน จามิ นามโคตฺตํ ปเวทย ๑
- [๔๘๔] เนตฺถาปฺตฺโต ภทฺตฺเต ตาโม อิติ มํ ฌาตโย
 อามนฺตยิสฺสํ ชฺวณฺตํ สุตฺตฺเชววคฺโข สเย
 วิทฺโธมฺมิ ปฺกตฺตฺถนํ สวีสฺเสน ยถา มิคโค
 สกมฺหิ โถหิตฺเต ราช ปตฺถ สมิ ปฺริปฺตฺโต

- ปฏิวามคคํ ตถตํ ปสฺสํ ถิมุหามิ โถหิตํ
 อาตุโร ตฺยานุปฺปญฺจามิ ก็ มํ วิทฺฐา นิตฺถยสฺส
 อชินมฺหิ หนฺตฺตฺวเต ทึมฺ นาโค ทนฺตฺเทหิ หนฺตฺตฺวเต
 อถ เกน นุ วณฺณเนน วิทฺฐเรยฺยํ มํ อมณฺตฺตฺว ๑
 [๔๘๕] มิโค อฺปฏฺฐจฺโถ อาสึ อาคโถ อฺตฺตฺปาทนํ
 คํ ทิสฺสวา อฺพพิชฺชสฺสึ สําม เตน โโกโร มฺมาวิสฺสึ ๑
 [๔๘๖] ยโต สฺรามิ อตฺตฺตานํ ยโต ปตฺตฺโตสฺสุมิ วิณฺญตํ
 น มํ มิคฺคา อฺตฺตรํสฺสนฺติ อรณฺตฺตฺวเ สํปทานึมฺหิ ๑
 ยโต นิธึ ปริหารี ยโต ปตฺตฺโตสฺสุมิ โยพฺพนํ
 น มํ มิคฺคา อฺตฺตรํสฺสนฺติ อรณฺตฺตฺวเ สํปทานึมฺหิ ๑
 ภีรฺว กัปฺปิสฺสา ราช ปพฺพเต คณฺฐมาทเน
 สํมโมทมานา คจฺจฺจาม ปพฺพตานิ วนานิ จ
 อถ เกน นุ วณฺณเนน อฺตฺตรํสฺสนฺติ มิคฺคา มมฺ ๑
 [๔๘๗] น คํ คสฺส มิโค สําม กิณฺตฺตานํ อตฺถิ กํ ภณเ
 โกธโตภาภิกฺขฺตฺตานํ อฺตฺตํ เเต คํ อวิสฺสํสึ ๑
 กฺโขโต นุ สําม อาคมฺม กสฺสํ วา ปหิโต คฺโข
 อฺทฺทหาโร นทึ คจฺจ อาคโถ มิคฺสํมมคํ ๑
 [๔๘๘] อหฺจฺจา มาคามีตา มยฺหิ เเต ภรามี พฺรหาเวเน
 เตสํหิ อฺทฺทหาโร อาคโถ มิคฺสํมมคํ ๑
 [๔๘๙] อตฺถิ เนสํ อฺตฺตฺตฺมคํ อถ สํทสฺสํ ชีวิตํ

อุกทสฺสํ อถาเกน
 น เม อิทํ ตถา ทุกฺขํ
 ยญฺจ อมมํ น ปสฺสํามิ
 น เม อิทํ ตถา ทุกฺขํ
 ยญฺจ ตาตํ น ปสฺสํามิ
 สํ นฺน กปฺปนา อมฺมา
 อทฺธมฺมรตฺเตว รตฺเต วา
 โส นฺน กปฺปเณ ตาโต
 อทฺธมฺมรตฺเตว รตฺเต วา
 อฏฺฐาณปาทจวิยาเย
 สํมา ตาต วิถปนฺตา
 อิทมฺปิ ทุกฺคิยํ สํวณฺณ
 ยญฺจ อนฺนํ น ปสฺสํามิ

[๔๘๐] มา พาพหํ ปริเทเวสี
 อหํ กมฺมกโร หุตฺวา
 อิตฺตํตฺถเก จสฺมิ กุสฺสโต
 อหํ กมฺมกโร หุตฺวา
 มิคานํ วิฆาตมฺนุเวสํ
 อหํ กมฺมกโร หุตฺวา
 กตมฺนุคํ วณํ สํมา

มณฺเฑ อนฺนํ น วิสฺสํเร ๑
 ตพฺภา หิ ปฺปมฺมา อิทํ
 คํ เม ทุกฺขตฺรํ อิทํ ๑
 ตพฺภา หิ ปฺปมฺมา อิทํ
 คํ เม ทุกฺขตฺรํ อิทํ ๑
 จิรํ รตฺตํ รุจฺจติ
 นทฺถํ อวสฺสํสํติ ๑
 จิรํ รตฺตํ รุจฺจติ
 นทฺถํ อวสฺสํสํติ ๑
 ราเช สํมฺพาหณสฺสํ จ
 หิณฺนํ อิตฺตํสํติ พฺรหฺมาเน ๑
 กมฺมเปติ ททฺธํ มม
 มณฺเฑ หิ สํวณฺณํ ชีวิตํ ๑
 สํมา กตฺถาณทสฺสํ
 ภวิสฺสํสํเต พฺรหฺมาเน ๑
 ทพฺพมฺมโมติ วิสฺสํโต
 ภวิสฺสํสํเต พฺรหฺมาเน ๑
 วณฺณมฺลลํ จ
 ภวิสฺสํสํเต พฺรหฺมาเน ๑
 ยตฺถ มาตาปิตฺตา ตว

- อรณฺณ นิมนฺนุสฺสํหิ โโก นุ มํ สํวริสฺสํหิ ๑
 [๔๘๕] สํ เทวตา อณฺตรหิตา ปทุพฺเพ คณฺฐมาทเน
 รณฺโณว อณฺกมฺปาย อีมา ศาธา อภาสถ ๑
 อาคํ กิร มหาราช อกริ กมฺมทกฺกฏํ
 อทฺฐกา มิตฺตาปฺคฺตา ตโย เถอฺฐํหา หตา ๑
 เอหิ คํ อณฺตฺริกฺขามิ ยถา เท สํคตํ สียา
 รณฺเมณฺนุเรว เน โปส มณฺเฑหิ สํคตํ สียา ๑
 [๔๘๖] ส ราชฯ ปริเทวิตฺวา พหุํ การุณฺณสณฺหิตํ
 อุกกณฺมมาทาย ปกฺกามิ ทกฺขิณามุโห ๑
 [๔๘๗] กสฺสํ นุ เอโส ปทสฺสทโท มนุสฺสสฺสํเสว อาคโต
 เนโส สํมสฺสํ นิคฺโขโส โโก นุ คฺวมฺสํ มาริส ๑
 สนฺทํ หิ สํโม วชฺติ สนฺทํ ปาทานิ แหยติ
 เนโส สํมสฺสํ นิคฺโขโส โโก นุ คฺวมฺสํ มาริส ๑
 [๔๘๘] ราชฯหมสฺมิ กาสฺนํ มิตฺตยอุชฺติ มํ วิทฺธุ
 โดภา รณฺจํ ปหิตฺวาน นิคฺเคมฺสํ จรามหํ ๑
 อิตฺสํคฺคเณ จสฺมิ กุสฺโส ทพฺพทรมฺโมติ วิสฺสํคฺคโต
 นาโคมี เม น มณฺเญยฺย อาคโต อุตฺตปาทนํ ๑
 [๔๘๙] สํวาคคณฺเฑ มหาราช อโโก เท อทฺฐรํคํ
 อิตฺสํโรหิ อณฺุปฺคฺโค ยํ อิตฺตฺติ ปเวทย ๑
 คิณฺฑกานิ มียํดาหิ มรฺเก กาสฺมวโร

- ๓๘๐ สุตตตันตปิฎก ขุททกนิกายสุต สาทกั [๕๐๐]
๕๐๐] นาดัง อนนฺธา วเน ทฏฺฐัง
อนนฺตสุตฺเตว ยัม สมนฺมา	๕๐๐] ภูณฺช ราช วรํ วรํ ฯ
อากคํ ทิวิคคฺคพฺภวรา
สเจ คุวํ อภิกงฺขสฺสि ฯ
๕๐๑] ทฬโร ยฺยว นาคิพฺพรหา
ทังสสุตฺต เกสสา อสฺสิตา
โส หเว ผลมฺหาหริตฺวา
นทํ คโต อุตฺทหาโร	๕๐๑] โก นุ โว ผลมฺหาหริ
นิวาโป มยฺห ชายติ ฯ
สํโม กถฺยาณทสฺสโน
อโก สุนฺคฺคเวตฺถิตา ฯ
อิตฺโต อาทาย กมณฺหตฺถํ
มณฺเฒ น ทฺรุมาคโต ฯ
๕๐๒] อหนฺตํ อวธํ สํมํ
ยํ กุมารํ ปเวเทถ
ทังสสุตฺต เกสสา อสฺสิตา
เทตฺถํ โถหิตฺติตฺเตตฺถํ	๕๐๒] โย คุยฺหํ ปริจาริกโก
สํมํ กถฺยาณทสฺสโน ฯ
อโก สุนฺคฺคเวตฺถิตา
เสติ สํโม มยา หโต ฯ
หโต สํโมติ วาทินา
หทยํ เม ปเวตฺติ ฯ
ปวาลํ มาตฺตฺเตวํ
หทยํ เม ปเวตฺติ ฯ
๕๐๓] เกณ ทฺรุตฺต มนฺเตสฺสิ
หโต สํโมติ สุตฺตฺวาน
อสฺสํสฺสํสฺสํสฺสํสฺสํสฺสํ
หโต สํโมติ สุตฺตฺวาน	๕๐๓] โส สํมํ มิคฺคํมฺมเต
ตสฺสํ มา ปาปมิจฺฉิมฺหา ฯ
๕๐๔] ปาวริเก กาสฺสราชายํ
โทธสํ อุตฺตฺนา วิชฺฌนิ
๕๐๔] ปาวริเก กาสฺสราชายํ
โทธสํ อุตฺตฺนา วิชฺฌนิ	๕๐๕] โย อนฺนฺเต อภวํ วเน
๕๐๕] กิจฺจนา ตทฺโธ นีโย ปฺกฺกโต	

- ตเมกปฺปุตฺตฆาติมฺหิ กถํ จิตฺตํ น โกปเย ๑
 [๕๐๖] กิจฺจํ ฅทฺโธ มียํ ปุตุโต โย อนุเช อภวี วเน
 ตเมกปฺปุตฺตฆาติมฺหิ อโกธํ อากุ ปณฺชิตา ๑
 [๕๐๗] มา พาวุทฺถํ ปรีเทเวถ หโต สํโมติ วาทีนา
 อหํ กมฺมกโร หุตฺวา ภริสฺสํมี พุทฺธาเว ๑
 อิตฺถสฺสเถ จสฺสํ กุสฺโส ทพฺพหฺมโมติ วิสฺสโต
 อหํ กมฺมกโร หุตฺวา ภริสฺสํมี พุทฺธาเว ๑
 มิคานํ วิฆาณฺมเนวสํ วนมฺมุตถณฺนิ จ
 อหํ กมฺมกโร หุตฺวา ภริสฺสํมี พุทฺธาเว ๑
 [๕๐๘] เนสํ ฅมฺโม มหาราช เนตํ อมฺเหสฺส กปฺปติ
 ราชํ ฅวฺมสํ อมฺหากํ ปาเท วนฺทาม เต มยํ ๑
 [๕๐๙] ฅมฺมํ เนสํท ภาณถ กตา อปฺปจฺจํ ตยา
 มิตฺตา ฅวฺมสํ อมฺหากํ มาตา ฅวฺมสํ ปารีเท ๑
 [๕๑๐] นโม เต กาสีราชตฺถุ นโม เต กาสีวฑฺฒน
 อณฺชติเนเต ปคฺคณฺหาม ยาว สํมานุปาปย ๑
 ตสฺสํ ปาเท สมฺชฺชนฺตา มุชฺฉจ ภูชฺทสฺสํ
 สํสุมฺภมานา อตฺตานํ กาดมากมฺยามเส ๑
 [๕๑๑] พุทฺธาวพมิกาภินฺณํ อากาณฺฑวํ ทิสฺสติ
 ยตฺถ สํโม หโต เสติ จนฺโทว ปติโต ฅมา ๑

พurahวาฬมาภิณณ อากาสนุคัง ทิสฺสติ
ยตุถ ตาโม หโค เตติ สุริยว ปติโค ฉมา ๗

พุทธาวาฬมิกากินฉลาม ขากาสนุดตัว ทิสุตติ
 ยศุต ต้าโม หโต เสดติ บัสนา ปริกฤษจิติ ฯ

พุทธาวาฬนิคากินุณฺณ อาภาสํคตํ ทิสฺสํติ
 ยตฺถ ตํโม หิตํ เสติ อิวํ วตฺถสฺสํเม ฯ

[๕๓๒] ยทิ ตคฺคธ สหฺมฺสํนิ สฺตานิ นหฺตานิ จ
เนวมุหากํ ภยํ โภจิ วเน วาเพสุ วิชฺชติ ฯ

[๕๓๓] คโต อนุชานมาทาย กาสีราชา พุทธาวเน
หตุเถ คเหตุวา ปกุกามิ ยคตุ ลำโ โหโต อนุ ๑

[๕๓๔] ทิสุวณ ปติคิ์ ตำมึ ปุคคกั ปังคฺคณจิตัง
อปริวิทฺธํ พุทธารณฺญเญ จนุทว ปติคิ์ ฉนมา. ๑

ทิสุวาน ปติคํ สามํ ปุตุตทํ ปํสุกฺกนฺจิตํ
 อปวิทุทํ พุทฺทหรรณฺเญ สุริยวํ ปติคํ ฉมา ฯ

ทิสฺวาน ปติตฺ สำนํ ปุตุตทํ ปัสฺสณฺณจิตํ
 อปวิทุจํ พุทฺธารณฺเณ กณฺ्हํ ปริเทวณฺ ๑

ทิสฺวาน ปติคํ สามํ ปุตุตคํ ปังสุกฺกจิตํ
พาหา ปคคยห ปกกนทํ อธมโม กิร โภ อิติ ฯ

พาทย์ ๒ คู่ ปมคู่โศกสี ตาม กฤษณาทศตัม
โย อชเชวงศเต กาเด น กิณจิมภิกาสติ ฯ

พาพฺหํ โห ติวํ ปทิตฺตโคธํ	ธํมา กถุยาณทสฺสํ
โย อชฺชเชวํสฺสกาเต กาเถ	น กิณฺณจิมภิกาสํสํ ๑
พาพฺหํ โห ติวํ ปกุกฺกโคธํ	ธํมา กถุยาณทสฺสํ
โย อชฺชเชวํสฺสกาเต กาเถ	น กิณฺณจิมภิกาสํสํ ๑
พาพฺหํ โห ติวํ ปสฺสฺสโคธํ	ธํมา กถุยาณทสฺสํ
โย อชฺชเชวํสฺสกาเต กาเถ	น กิณฺณจิมภิกาสํสํ ๑
พาพฺหํ โห ติวํ วิมโนธํ	ธํมา กถุยาณทสฺสํ
โย อชฺชเชวํสฺสกาเต กาเถ	น กิณฺณจิมภิกาสํสํ ๑
ชฺหํ วตฺติํ ปัสสฺสํ	โกทานิ สํณฺเษเปสฺสํ
ธํมาโม อยํ กาสกโค	อนฺธานํ ปริจาริโก ๑
โก โน สมนฺชฺชชนาทาย	สมนฺชฺชสฺสํ สสฺสํ
ธํมาโม อยํ กาสกโค	อนฺธานํ ปริจาริโก ๑
โกทานิ นุหํปยิสฺสํ	สํเตนฺณโหเทณ ๑
ธํมาโม อยํ กาสกโค	อนฺธานํ ปริจาริโก ๑
โกทานิ โภชยิสฺสํ	อนฺธานํ ปริจาริโก ๑
ธํมาโม อยํ กาสกโค	อนฺธานํ ปริจาริโก ๑
[๕๓๕] ทิสฺสวณ ปทิตํ ธํมา	ปฺปทิตํ ปัสสฺสํ
อชฺชชฺชา ปฺปทิตํ	มาตา สจฺจํ อภาสํ ๑
เยน สจฺจเจนยํ ธํมา	อชฺชจํ ปุเร อชฺช
เอเตน สจฺจจชฺช	วิธํ ธํมาสฺสํ ๑

យេន ឥនុទេនយំ តាំម៉ៃ	វុរុអុជារី បុរេ ចអុ
ខេតេន ឥនុទវឌ្ឍនេន	វិសំ តាមឥត្ថំ អធិប្បត្ថុ ។
យេន ឥនុទេនយំ តាំម៉ៃ	ឥនុទាវតី បុរេ ចអុ
ខេតេន ឥនុទវឌ្ឍនេន	វិសំ តាមឥត្ថំ អធិប្បត្ថុ ។
យេន ឥនុទេនយំ តាំម៉ៃ	មាគាបេតិកវិរោ ចអុ
ខេតេន ឥនុទវឌ្ឍនេន	វិសំ តាមឥត្ថំ អធិប្បត្ថុ ។
យេន ឥនុទេនយំ តាំម៉ៃ	កុតេ ឆេឡុទាបាយិកោ
ខេតេន ឥនុទវឌ្ឍនេន	វិសំ តាមឥត្ថំ អធិប្បត្ថុ ។
យេន ឥនុទេនយំ តាំម៉ៃ	បាណា បិយតវិរោ មម
ខេតេន ឥនុទវឌ្ឍនេន	វិសំ តាមឥត្ថំ អធិប្បត្ថុ ។
បទុកិល្យទិគុកិ កតំ បុណ្ណំ	មមុអធិប្បត្ថុ បិគុទុ គេ
ឥវុវេន តេន កុត្តេន	វិសំ តាមឥត្ថំ អធិប្បត្ថុ ។
[៥១៦] វិសុទ្ធាន បតិកំ តាំម៉ៃ	បុគ្គតកំ បំពុត្តនុទិកំ
ចឡុទិកោ បុគ្គតតៃកេន	បិគា ឥនុទំ ចរាតត ។
យេន ឥនុទេនយំ តាំម៉ៃ	វុរុអុជារី បុរេ ចអុ
ខេតេន ឥនុទវឌ្ឍនេន	វិសំ តាមឥត្ថំ អធិប្បត្ថុ ។
យេន ឥនុទេនយំ តាំម៉ៃ	វុរុអុជារី បុរេ ចអុ
ខេតេន ឥនុទវឌ្ឍនេន	វិសំ តាមឥត្ថំ អធិប្បត្ថុ ។
យេន ឥនុទេនយំ តាំម៉ៃ	ឥនុទាវតី បុរេ ចអុ
ខេតេន ឥនុទវឌ្ឍនេន	វិសំ តាមឥត្ថំ អធិប្បត្ថុ ។

เยนํ สํจุเจณยํ ตํโม	มาตาเปติภโร อหุ
เอเตนํ สํจุจวชฺเชน	วิธํ สํมสฺสํ หนฺนตฺตํ ๑
เยนํ สํจุเจณยํ ตํโม	กฺกุเต ชฺชฏฺสาปจายิกิ
เอเตนํ สํจุจวชฺเชน	วิธํ สํมสฺสํ หนฺนตฺตํ ๑
เยนํ สํจุเจณยํ ตํโม	ปาณา มียตโร มม
เอเตนํ สํจุจวชฺเชน	วิธํ สํมสฺสํ หนฺนตฺตํ ๑
ยงฺกนิฏฺฐิตฺติ กตํ ปุณฺณํ	มยฺหณฺนเจว มาตฺตฺตํ เต
สํพุเพน เตนํ กุสฺสํ	วิธํ สํมสฺสํ หนฺนตฺตํ ๑
[๕๓๗] ตํ เทวตา อนฺตรหิตา	ปพฺพเต คณฺฐมาทเน
สํมสฺสํ อนฺนํ กมฺปาย	อิมํ สํจุจํ อภาสํ ๑
ปพฺพคฺคฺยาหํ คณฺฐมาทเน	จิรํ รัตตํ นิวาตํ
น เม มียตโร โกจิ	อณฺโณ สํเนน วิชฺชติ
เอเตนํ สํจุจวชฺเชน	วิธํ สํมสฺสํ หนฺนตฺตํ ๑
สํพุเพ วนา คณฺฐมยา	ปพฺพเต คณฺฐมาทเน
เอเตนํ สํจุจวชฺเชน	วิธํ สํมสฺสํ หนฺนตฺตํ ๑
เตสํ ถาตปฺปมานานํ	พหุํ การุณฺณสฺสํ
ชิปฺปํ ตํโม สํมุจฺจาติ	ยฺว กถฺยาณตฺตํ ๑
[๕๓๘] ตํโมหมสฺมิ ภทฺทํ ไว	โสตฺถินาโมหิ สํมุจฺจิต
มา พาพฺหํ ปริเทเวถ	มณฺธุนาภิวเทถ มํ ๑
[๕๓๙] สํวาคคณฺเต มหาราช	อโถ เต อทฺฐาคํ

อิตฺตโรสี อนุปรุโค	ยํ อิตฺตฺติ ปเวทย ๑
คินฺชุกานิ นียาตานิ	มธุเก กาสํวาริโย
ผณานิ ชุททุกปฺปานิ	ภุณฺช ราช วํ วํ ๑
อตุฏฺฐิ เม ปานํยํ สํคํ	อาภคํ คิริคพฺภรา
โคโค นีว มหาราช	สเจ ตฺวํ อภิกงฺขสี ๑
[๕๒๐] สมนุญฺหามิ ปมนุญฺหามิ	สพฺพา มุญฺหนฺติ เม ทิสํ
เปตฺตคํ สํมมตฺตกฺขิ	โก นุ ตฺวํ สํม ชีวสี ๑
[๕๒๑] อมฺบิ ชีวํ มหาราช	ปฺริสํ คาสฺสเวทณํ
อฺปนํคฺคณฺเฏกปฺปํ	ชีวณฺตํ มณฺเฏเต มตํ ๑
อมฺบิ ชีวํ มหาราช	ปฺริสํ คาสฺสเวทณํ
คํ นิโรธคํ สณฺทํ	ชีวณฺตํ มณฺเฏเต มตํ ๑
[๕๒๒] โย มาตวํ นีตวํ วา	มจฺจุ ฐมฺเมเน โปสฺสตี
เทวามิ นํ คิณฺณนฺติ	มาตาเปตฺตํ นวํ ๑
โย มาตวํ นีตวํ วา	มจฺจุ ฐมฺเมเน โปสฺสตี
อิธเว นํ ปสฺสณฺติ	เปจฺจ สคฺเค ปโมทตี ๑
[๕๒๓] เอสํ ภิกฺขุโย ปมนุญฺหามิ	สพฺพา มุญฺหนฺติ เม ทิสํ
สวณฺํ สํม กจฺจามิ	ตฺวณฺจ เม สวณฺํ ภว ๑
[๕๒๔] ฐมฺมมณฺจร มหาราช	มาตานิคฺคฺสุ ชฺชคฺคิย
อิธ ฐมฺมํ จริตฺวาน	ราช สคฺคํ กมิสฺสสี ๑

ธมฺมญฺจ มหาราช	ปุตฺตํททาเรสุ ชฺชติย
อิธ ธมฺมํ จริตฺวาน	ราช สํคฺคํ คมิตฺตํสํสํ ๑
ธมฺมญฺจ มหาราช	มิตฺตามจฺเจตฺตํ ชฺชติย
อิธ ธมฺมํ จริตฺวาน	ราช สํคฺคํ คมิตฺตํสํสํ ๑
ธมฺมญฺจ มหาราช	วาทเนสุ พถเนสุ จ
อิธ ธมฺมํ จริตฺวาน	ราช สํคฺคํ คมิตฺตํสํสํ ๑
ธมฺมญฺจ มหาราช	คามเนสุ นิคมนេสุ จ
อิธ ธมฺมํ จริตฺวาน	ราช สํคฺคํ คมิตฺตํสํสํ ๑
ธมฺมญฺจ มหาราช	วฏฺฐเสสุ ชนปเทสุ จ
อิธ ธมฺมํ จริตฺวาน	ราช สํคฺคํ คมิตฺตํสํสํ ๑
ธมฺมญฺจ มหาราช	ถมฺเนน พุราหุมนเนสุ จ
อิธ ธมฺมํ จริตฺวาน	ราช สํคฺคํ คมิตฺตํสํสํ ๑
ธมฺมญฺจ มหาราช	นิกปฏฺฐิตํ ชฺชติย
อิธ ธมฺมํ จริตฺวาน	ราช สํคฺคํ คมิตฺตํสํสํ ๑
ธมฺมญฺจ มหาราช	ธมฺโม จินฺโน สฺชาวโห
อิธ ธมฺมํ จริตฺวาน	ราช สํคฺคํ คมิตฺตํสํสํ ๑
ธมฺมญฺจ มหาราช	อินฺทรา เทวา สํพุทฺทมกา
สุจฺฉินฺเนน ทิวั ปตฺตา	มา ธมฺมํ ราช ปามโทติ ๑

สุตฺถนํตามชาตกํ ศติยํ ๑

๕ เนมิราชชาตกํ

- [๕๒๕] อจฺเจวํ วต โลกธมฺมํ อุปฺปชฺชชฺชติ วิจกฺขณา
 ยทา อหุ นิมิราชา ปณฺชติโต กุสฺสตฺตติโก
 ราชํ สํพุทฺธิเทหानํ อทา ทานํ อรินฺทโม ๑
 ตสฺสํ ตํ ททโต ทานํ สํกุปฺโป อุปฺปชฺชชต
 ทานํ วา พุทฺทมจฺริยํ วา กตมํ สํ มหปฺผลํ ๑
- [๕๒๖] ตสฺสํ สํกุปฺปมณฺเฑน มชฺวา เทวกฺกุณฺชโร
 สหสฺสเนตฺตโต ปาตุรหุ วนฺณเนน วิหตฺตมํ ๑
 สโถมหญฺโจ มนุชฺชินฺโท วาสวํ อวจา นิมิ
 เทวตา นุติ คณฺธพฺโพ อาทู สกฺโก ปรีนฺทโท ๑
 น จ เม ตาทิโส วนฺณโณ ทิฏฺฐโส วา ยทิวา สฺสโต
 อจฺจิกฺข เม ตวํ ภทฺตุนฺเต กถํ ชาเนมุ ตํ มยํ ๑
 สโถมหญฺโจ ฌตฺตวาน วาสโว อวจา นิมิ
 สกฺโกหมธฺมํ เทวฺชินฺโท อากฺโขธฺมํ ควณฺตีเก
 สโถมหญฺโจ มนุชฺชินฺท ปุจฺจ ปรณํ ยมิจฺจติ ๑
 โส จ เตน กโตกาโส วาสวํ อวจา นิมิ
 ปุจฺจามิ ตํ มหาราช สพุทฺฐตานมิตฺตํ
 ทานํ วา พุทฺทมจฺริยํ วา กตมํ สํ มหปฺผลํ ๑
 โส ปุญฺโส นรเทเวน วาสโว อวจา นิมิ
 วิปากํ พุทฺทมจฺริยสฺส ชานํ อกฺขาสฺชานโต ๑

- ธรรมานา หิ เต เทวา สุธมฺมายํ สัมมจฺจนเร ฯ
 [๕๓๕] ตโต ราชา ตรมาโน เวเทโห นิจิตฺตคฺคโห
 อาสนา อฏฺฐหิตฺตวาน ปมฺุโห รทมารุหิ ฯ
 อภิรพฺพหํ รตํ ทิพฺพํ มาคฺติ เขตทพฺพวิ
 เกน ตํ เนมิ มคฺเคน ราช เสฏฺฐํ ทิสฺมปฺติ
 เยน วา ปาปกมฺมมฺุตา ปุณฺณกมฺมา จ เย นรา ฯ
 [๕๓๖] อภเยเนว มํ เนหิ มาคฺติ เทวธํวริ
 เยน วา ปาปกมฺมมฺุตา ปุณฺณกมฺมา จ เย นรา ฯ
 [๕๓๗] เกน ตํ ปจฺมํ เนมิ ราช เสฏฺฐํ ทิสฺมปฺติ
 เยน วา ปาปกมฺมมฺุตา ปุณฺณกมฺมา จ เย นรา ฯ
 [๕๓๘] นิรยํ ตาว ปสฺสํามิ อาวาสํ ปาปกมฺมินํ
 จ्ञานานิ อฏฺฐกมฺมานํ ทุสฺสํธํมฺมจฺ ยา คฺติ ฯ
 [๕๓๙] ทสฺสํเสถิ มาคฺติ รณฺโณ ทุคฺคํ เวตฺรณํ นทํ
 กุญฺจํจํ ฆารสํยฺยตํ ตตฺตํ อคฺคิสิขุปมํ ฯ
 [๕๔๐] เนมิ หเว มาคฺติมฺชฺฌณภาสิ
 ทิสฺสวา ชนํ ปตฺมานํ วิทฺตฺตเค
 ภยํ หิ มํ วิญฺหติ สฺสํ ทิสฺสวา
 ปุจฺณามิ ตํ มาคฺติ เทวธํวริ
 อิเม นุ มจฺจา กิมนํสฺสํ ปาปํ
 เขเม ชนา เวตฺรณํ ปตฺนฺติ ฯ

[๕๔๓] ตสุตฺตํ ปุณฺณโง วิยาภาสํ มาตถิ เทวธารถิ
 วิปากํ ปาปกมฺมานํ ชานํ อกฺขชาติชานโต ฯ

เย ทุพฺพเต พทฺธนโต ชีวโตเก
 หิเสนฺติ โรเสนฺติ สุปฺปาปมฺมา
 เต ชุทฺตกมฺมา ปสฺสเวตฺถ ปาปํ
 เตเม ชนา เวตรณํ ปตฺนติ ฯ

[๕๔๔] สํมา จ โสณฺหา สวตา จ ทิชฺฌา

กาโกตฺถสงฺฆา จ อเทฺนติ เภรวา
 ภยํ หิ มํ วินฺนติ สฺมฺมํ ทิสฺสุวา
 ปุจฺฉามิ ตํ มาตถิ เทวธารถิ
 อิเม น มจฺจุจฺจา กิมนฺตํ ปาปํ
 เยเม ชเน กาโกตฺถสงฺฆา อเทฺนติ ฯ

[๕๔๕] ตสุตฺตํ ปุณฺณโง วิยาภาสํ มาตถิ เทวธารถิ
 วิปากํ ปาปกมฺมานํ ชานํ อกฺขชาติชานโต ฯ

เยเกจิเม มจฺจุฉริโน กทริยา
 ปริภาสกา สมนพฺรานุมนานํ
 หิเสนฺติ โรเสนฺติ สุปฺปาปมฺมา
 เต ชุทฺตกมฺมา ปสฺสเวตฺถ ปาปํ
 เตเม ชเน กาโกตฺถสงฺฆา อเทฺนติ ฯ

[๕๔๖] สณฺโชติภฺตฺตา ปสฺสวํ กมนฺติ

ตตุเตหิ ชนุเชหิ จ โปถยนุติ
 ภยั หิ มั วิญนุติ สุต ทิสฺสวา
 ปุจฺฉามิ ตั มาคฺติ เทวสํวริ
 อิเม นุ มจฺจา กิมกัฏฺฐุ ปาปํ
 เยเม ชนา ชนุชฺชตา สยฺนุติ ฯ

[๕๔๕] ตตฺถ ปุชฺชโง วิยาภาสิ มาคฺติ เทวสํวริ
 วิปากํ ปาปกมฺมานํ ชานํ อภฺขาสิชาโนโต ฯ

เย ชฺวโลกสฺสุมิ สุปาปธมฺมิโน
 นรณฺจ นาริณฺจ อปาปธมฺมํ
 หิเสนฺนุติ โรเสนฺนุติ สุปาปธมฺมา
 เต สุกฺกทกมฺมา ปสฺสเวคฺคว ปาปํ
 เตเม ชนา ชนุชฺชตา สยฺนุติ ฯ

[๕๔๖] อญฺคารกาถุํ อปเร ญฺณนุติ
 นรา รุกฺขนุตา ปริทกฺขณฺนคฺคฺคา
 ภยั หิ มั วิญนุติ สุต ทิสฺสวา
 ปุจฺฉามิ ตั มาคฺติ เทวสํวริ
 อิเม นุ มจฺจา กิมกัฏฺฐุ ปาปํ
 เยเม ชนา อญฺคารกาถุํ ญฺณนุติ ฯ

[๕๔๗] ตตฺถ ปุชฺชโง วิยาภาสิ มาคฺติ เทวสํวริ
 วิปากํ ปาปกมฺมานํ ชานํ อภฺขาสิชาโนโต ฯ

เยเกจิ ปุคาย ชนตัส เหตุ
 สกฐิ กริตฺวา อธิณฺ ฌาปนนฺติ
 เต ฌาปนิตฺวา ชนตํ ชนินฺท
 เต ลุทฺทกมฺมา ปตฺตเวตฺถ ปาปํ
 เตเม ชนา อังคารกาถํ ฌนฺนฺติ ฯ

[๕๔๘] สมนุชิตินุตา ชติตา ปทิตตา
 ปทิสฺสตี มหตี โดหณุกี
 ภยํ หิ มํ วินุติ สุต ทิสฺวา
 ปุจฺฉามิ ตํ มาตติ เทวสํวริ
 อิมเ นุ มจฺจา กิมกํสุ ปาปํ
 เยเม ชนา (อวสฺสรา) โดหณุกี ปตนตี ฯ

[๕๔๘] คตฺถํ ปุญฺโง วิทยาภาสี มาตติ เทวสารถิ
 วิปากํ ปาปกมฺมานํ ชานํ อภฺชาตฺติชานโต ฯ
 เย สํตฺตวณฺตํ สมนํ พุทฺธาหุณฺณิ วา
 หิํเสนฺติ โรเสนฺติ สุปาปณฺมา
 เต อุกฺกตฺกมฺมา ปตฺเตวเตว ปาปํ
 เตเม ชนา (อวตฺตฺรา) โถหฺกฺกมฺมํ ปตฺนฺติ ฯ

[๕๕๐] อญฺจนติ คัมภีร เวชยิตฺวา
อญฺโหมทกสฺมึ ปฏิจฺเฐนยิตฺวา
ภยํ หิ มํ วิมุทตํ สุตฺตํ ทิสฺวา

ปฺจุณามิ ตํ มาตถิ เทวธํวารถิ
 อิมเ นุ มจฺจา กิมกัถุ ปาปํ
 เยเม ชนา ตุคฺคตธีรา ตัณฺหติ ฯ

[๕๕๓] คตฺถํ ปญฺโส วิยาภาถิ มาตถิ เทวธํวารถิ
 วิปากํ ปาปกมฺมานํ ชานํ อกฺขธาถิชานโต ฯ

เย ชฺวโลกตฺถมํ สุปาปธมฺมิโน
 ปกฺขี คเหตุวาน วิหะยนฺติ
 เต หะยิตฺวา ตณฺณํ ชนินฺท
 เต ตุทฺทกมฺมา ปตฺเทว ปาปํ
 เตเม ชนา ตุคฺคตธีรา ตัณฺหติ ฯ

[๕๕๔] พหุคฺโคยา อนิชาคฺคตา
 นทํ อยํ ตณฺหติ สุปปตฺติตา
 ชมฺมาภิตตฺตา มนฺชา ปิณฺหติ
 ปิณฺดณฺจ เคถํ กุสํ โหติ ปาณิ
 ภายํ หิ มํ วินฺหติ สฺสทฺ ทิสฺวา
 ปฺจุณามิ ตํ มาตถิ เทวธํวารถิ
 อิมเ นุ มจฺจา กิมกัถุ ปาปํ
 ปิณฺดณฺจ เคถํ กุสํ โหติ ปาณิ ฯ

[๕๕๕] คตฺถํ ปญฺโส วิยาภาถิ มาตถิ เทวธํวารถิ

วิปากຳ ปาປกມຸມານຳ ສານຳ ອຸກຸຂາສີຂານໂຕ າ

ເຍ ສຸທຸຣຣຸໝື ປຣາເສນ ມີສຸຕຳ

ອສຸທຸຣກມຸມາ ກຢິໂນ ທທນຸຕິ

ພມຸມາກິຕຕຸຕານ ມີປາສີຕານຳ

ມີວຕຸໝຸຈ ເຕສຳ ຄຸສຳ ໂຫິຕິ ປານີ າ

[๕๕๔] ອຸສຸທິ ສຸຕຸທິ ຈ ໂຕມເຣທິ

ອຸກຸຍານີ ປຣຸສຳນີ ຕຸທນຸຕິ ກນຸທຳ

ກຍຳ ທິ ມຳ ວິນຸທິ ສຸຕ ທິສຸວາ

ປຸຈຸຣາມີ ຕຳ ມາຕຕິ ເທວສຳຣາຕິ

ອິເມ ນຸ ມຈຸຈາ ກິມກິສຸ ປານີ

ເຍເມ ສຸນາ ສຸຕຸຕິທາ ສຸຍນຸຕິ າ

[๕๕๕] ຕສຸຕຳ ປຸງໂຈ ວິຍາກາສີ ມາຕຕິ ເທວສຳຣາຕິ

ວິປາກຳ ປາປກມຸມານຳ ສານຳ ອຸກຸຂາສີຂານໂຕ າ

ເຍ ສີວໂຄກສຸມີ ອສຳຣກມຸມິໂນ

ອທິນຸນມາທາຍ ກໂຣນຸຕິ ສີວິຕຳ

ຣຸໝື ຣນຳ ຣສຳ ສາຕຣຸນຳ

ອເສພກຸໝຸຈາມີ ປຣຸ ມຳສຳ

ເຕ ສຸທຸກກມຸມາ ປຣຸເວຕຸວ ປານີ

ເຕເມ ສຸນາ ສຸຕຸຕິທາ ສຸຍນຸຕິ າ

[๕๕๖] ຕີວາຍ ພນຸຣາ ກິສຸຕິເມ ປຸເນເກ

อณฺเณ วิกฺขุตา วิตถตา สยฺหติ
 ภาํ หิ มํ วิญฺหติ สฺมฺมํ ทิสฺสุวา
 ปุจฺฉามิ ทํ มาตติ เทวสํวริ
 อิเม นุ มจฺจา กิเมกํสุ ปาปํ
 เยเม ชนา วิตถตา สยฺหติ ฯ

[๕๕๖] ตถฺสํ ปุณฺโณ วิยาภาสํ มาตติ เทวสํวริ
 วิปากํ ปาปกมฺมานํ ชานํ อกฺขาสฺมิชานโต ฯ

โอวพฺภิกา สฺมฺมํวิกา จ มจฺฉิกา
 ปสฺสํ มหิํสญฺจ อเชพกญฺจ
 หนฺตฺวาน สฺมฺมํ ปสฺสํวิยํ
 เต สฺมฺมํกมฺมา ปสฺสํเวทฺวา ปาปํ
 เตเม ชนา วิตถตา สยฺหติ ฯ

[๕๕๗] รหิโต อโย มุคฺตกวิํสํปฺปโร
 ทฺวคฺคณฺธโรป อสฺสํจิ ปฺปติ วาติ
 ชฺชทฺทาปเวตา มนฺชฺชา อเทญฺติ
 ภาํ หิ มํ วิญฺหติ สฺมฺมํ ทิสฺสุวา
 ปุจฺฉามิ ทํ มาตติ เทวสํวริ
 อิเม นุ มจฺจา กิเมกํสุ ปาปํ
 เยเม ชนา มุคฺตกวิํสํภกฺขา ฯ

[๕๕๘] ตถฺสํ ปุณฺโณ วิยาภาสํ มาตติ เทวสํวริ

วิปากํ ปาปกมฺมานํ ชานํ อกฺขาธิชาเนโต ฯ

เยเกจิเม การณิกา วิโรธิกา

ปเรธํ วิหีสาย สฺทา นิวิฏฺฐา

เต อฏฺฐกนฺมา ปสฺสเวตฺถ ปาปํ

มิตฺตทฺทฺโท มิจฺหมเทนฺติ พาลา ฯ

[๕๖๐] รหิโต อโย โถหิตปฺพุพฺพุโร

ทฺศกฺคณฺธโร อสฺสิจิ ปฺติ วาติ

ขมฺมาภิตฺตฺตา มนฺสา ปิณฺนติ

ภโย หิ มํ วิณฺนติ สฺตฺท ทิสฺสา

ปฺจุณฺณมิ คํ มาตฺติ เทวสํวริ

อิมํ นุ มจฺจา กิณฺทสฺส ปาปํ

เยเม ชนา โถหิตปฺพุพฺพุทฺธา ฯ

[๕๖๑] ศสฺส ปฺญฺโส วิยาภาสิ มาตฺติ เทวสํวริ

วิปากํ ปาปกมฺมานํ ชานํ อกฺขาธิชาเนโต ฯ

เย มาตฺรํ วา ปิตฺรํ วา ชีวโถเก

ปาวาชิกา อรหนฺเต หนฺนติ

เต อฏฺฐกนฺมา ปสฺสเวตฺถ ปาปํ

เตเม ชนา โถหิตปฺพุพฺพุทฺธา ฯ

[๕๖๒] ชิวฺหณฺจ ปสฺสํ พฺติเสณํ วิทฺธํ

วิทฺธํ ยถา สํกฺกฺเคน จมนํ

ฌนุทนต์ มจฺฉาว ถถมฺหิ ชิตฺตา
 มุณฺจณฺติ เขฬํ รุทฺธมานา กิเมเต
 ภยํ หิ มํ วิณฺหติ สฺมฺมํ ทิสฺสวา
 ปุจฺฉามิ ตํ มาตติ เทวธํมฺมํ
 อิมํ นุ มจฺฉา กิเมกํสุ ปาปํ
 เยเม ชนา วฏฺกขสฺสตา สยณฺติ ฯ

[๕๖๓] ตตฺถ ปุณฺโส วิยาภาสี มาตติ เทวธํมฺมํ
 วิปากํ ปาปกมฺมานํ ชานํ อภฺยาสีชานโต ฯ

เยเกจิ สณฺจํชนคตา มนุสฺสํ
 อคฺคฺเขน อคฺคฺฆิ ภยํ หาปยณฺติ
 กุญฺเณ กุญฺโฆ ชนโถภเหตฺ
 ฉนฺนํ ยถา วาริจฺจํ วชาย ฯ
 น หิ กุญฺญการิสฺสํ ภวณฺติ ตาณา
 สกฺเกหิ กมฺเมหิ ปฺรภุชิตสฺสํ
 เต ลฺลทฺทกมฺมา ปสฺสเวตฺถ ปาปํ
 เตเม ชนา วฏฺกขสฺสตา สยณฺติ ฯ

[๕๖๔] นาริโย อิมํ สมนฺปริณฺหณคคฺตา
 ปคฺคฺคฺยห กนฺทณฺติ ภูเช ทุสฺสจฺฉา
 สมนฺกฺขิตา โถหิตปฺพพฺพิคฺคฺตา
 คาโว ยถา อาฆาตเน วิกนฺตา

คา ฐมิกาสถมึ ตทา นิชาตา
 ขนฺธาคิวดตฺตุนฺติ ตฺสฺสชฺชิตฺตภาตา ฯ
 ภยํ หิ มํ วิญฺญตฺติ ตฺถ ทิสฺสุวา
 ปุจฺจนามิ ตํ มาตถิ เทวสํวารถิ
 อิมานํ นุ นารโย กิมนํสํ ปาปํ
 ยา ฐมิกาสถมึ ตทา นิชาตา
 ขนฺธาคิวดตฺตุนฺติ ตฺสฺสชฺชิตฺตภาตา ฯ

[๕๖๕] ตตฺถ ปุญฺญโส วิยาภาสสิ มาตถิ เทวสํวารถิ
 วิปากํ ปาปกมฺมานํ ชานํ อภฺชาสฺสชานโต ฯ
 โกตฺติคฺคิยาโย อธิ ชฺวโลเก
 อสฺสทฺธกมฺมา อสฺสคํ อจารุ
 คา ทิสฺสทฺธปา ปติ วิปฺปฬาย
 อญฺญํ อจารุ วัชฺชิตฺตเหตุ
 คา ชฺวโลกตฺถมึ รมาปยิตฺวา
 ขนฺธาคิวดตฺตุนฺติ ตฺสฺสชฺชิตฺตภาตา ฯ

[๕๖๖] ปาทะ คเหตุวา กิสฺสํเม ปุณฺณเก
 อวิธึรา นรเก ปาตยณฺติ
 ภยํ หิ มํ วิญฺญตฺติ ตฺถ ทิสฺสุวา
 ปุจฺจนามิ ตํ มาตถิ เทวสํวารถิ

อิมะ นุ มจฺจา กิมกัฏฺ ปาป

เยเม ชนา (อวัธฺร) นรเก ปาตยณฺติ ฯ

[๕๖๗] ตถฺสฺ ปุณฺโง วิยาภาสํ มาตติ เทวธารณิ

วิปากํ ปาปกมฺมานํ ชานํ อภฺชาสฺสชานโต ฯ

เย ชฺวโลกธฺมํ อธฺมกมฺมิโน

ปรสฺสํ ทวารานิ อติกมฺมณฺติ

เค ตาทิสํ อุตฺตมภณฺฑเกนา

เคเม ชนา (อวัธฺร) นรเก ปาตยณฺติ ฯ

เค วสฺสํปฺปคานิ พฺหุณี ตตฺถ

นิรเยสฺสํ ทฺกฺขํ เวทณํ เวทยณฺติ

น หิ ปาปการิธฺสํ ภวณฺติ ตาณา

ธฺมเกหิ กมฺเมหิ ปฺรทฺธิตธฺสํ

เค สฺสทฺทกมฺมา ปสฺสเวตฺถ ปาป

เคเม ชนา (อวัธฺร) นรเก ปาตยณฺติ ฯ

[๕๖๘] อจฺจุจาวจาเม วิจิธา อปฺปทกฺมา

นิรเยสฺสํ ทิสฺสณฺติ สฺสโฆรรุปา

ภยํ หิ มํ วิญฺญติ สฺสํ ทิสฺวา

ปฺปจฺฉามิ ตํ มาตติ เทวธารณิ

อิมะ นุ มจฺจา กิมกัฏฺ ปาป

เยเม ชนา อธิมคฺคตา ทฺกฺขตา ทิปปา

ชรา กฏกา เวทนา เวทยนุติ ๑

[๕๖๘] ตฤต ปุญใจ วียากาถิ มาคถิ เทวธารถิ
วิปากิ ปาปกมฺมานิ ชานํ อกฺขธาติชานโต ๑

เย ชั่วโลกตฺถนี ตฺปาปทิจฺฉิโน

วิตฺถสาตกมฺมานิ กโรนุติ โมหา

ปรณฺจ ทิจฺฉิตฺตํ ตฺมาทเปนุติ

เต ปาปทิจฺฉี ปสฺสเวตฺถ ปาปํ

เตเม ชนา อธิมตฺตา ทฺกฺขชา ติปฺปา

ชรา กฏกา เวทนา เวทยนุติ ๑

[๕๖๙] วิทิตานิ เต มหาราช อวาสํ ปาปกมฺมินํ
จํหานิ ตฺกฺกตกมฺมานํ ทฺตฺตํธานณฺจ ยา คติ
อฺยฺยาหิทานิ ราชสี เทวธวชตฺตํ ตฺนุติเก ๑

[๕๗๐] ปณฺจณฺูปํ ทิสฺสํคิทํ วิมานํ

มาดาบิณฺฐา ตฺยนตฺตํ มชฺฌเ

ตตฺถจฺจตฺตํ นาริ มหํนุภาวา

อฺจฺจาวจํ อิทฺธิ วิกฺขพฺพมานา

วิคฺคํ หิ มํ วินฺทติ ตฺตํ ทิสฺสวา

ปฺปฺปณฺณามิ ตํ มาคถิ เทวธารถิ

อโย นุ นาริ กิมนาสี ตํชฺ

ยา โมทํ ตํคฺคปฺปคฺคตา วิมานเ ๑

- [๕๗๒] ตสุตฺตํ ปุณฺณโง วิยาภาสํ มาคฺติ เทวธํวารณํ
 วิปากํ ปุณฺณณมฺมานํ ชานํ อภฺยาสํชานโต ฯ

ยทิ เท สุตฺตา พินฺนํ ชฺวโลเก

อามายทาสํ อหุ พฺราหฺมณสฺส

ธํ ปตฺตกาถํ อติถิ วิทิตฺวา

มาตาว ปตฺตํ สกฺกิมานินฺท

สณฺณมา สํวิภาตา จ ธํ วิมานสฺมิ โมทติ ฯ

- [๕๗๓] ททฺธตฺตมานา อภินฺทิตํ วิมานา สํคฺคํ นิมนฺตี

คคฺคํ ยถุชฺช นทฺธิทฺธิโก สํพฺพาภรณภฺยโต

สณฺณตา อหุปรียายติ นาริณฺณปฺรภฺยโต ฯ

วิคฺคํ หิ มํ วิณฺทติ สฺสํ ทิสฺวา

ปฺรจฺฉามิ คํ มาคฺติ เทวธํวารณํ

อหํ น มจฺโง กิมนฺทาสํ ธํ

โย โมทติ สคฺคปฺปตฺโต วิมาน

- [๕๗๔] ตสุตฺตํ ปุณฺณโง วิยาภาสํ มาคฺติ เทวธํวารณํ

วิปากํ ปุณฺณณมฺมานํ ชานํ อภฺยาสํชานโต ฯ

โสณทินฺโน คหปติ เณสํ ทานปตํ อหุ

เณสํ ปพฺพชิตฺตํวิคฺคํ วิหาเร สคฺคํ การยิ ฯ

สคฺคจฺจุณฺเต อปฺปจฺฉาสํ ภิณฺฑโว คคฺคํ จาติเก

อจฺจุณฺทณฺเฑ ภาคฺคณฺเฑ เณสํ ปตํ

๑. ๒. ๓. ๔. ๕. ๖. ๗. ๘. ๙. ๑๐. ๑๑. ๑๒. ๑๓. ๑๔. ๑๕. ๑๖. ๑๗. ๑๘. ๑๙. ๒๐. ๒๑. ๒๒. ๒๓. ๒๔. ๒๕. ๒๖. ๒๗. ๒๘. ๒๙. ๓๐. ๓๑. ๓๒. ๓๓. ๓๔. ๓๕. ๓๖. ๓๗. ๓๘. ๓๙. ๔๐. ๔๑. ๔๒. ๔๓. ๔๔. ๔๕. ๔๖. ๔๗. ๔๘. ๔๙. ๕๐. ๕๑. ๕๒. ๕๓. ๕๔. ๕๕. ๕๖. ๕๗. ๕๘. ๕๙. ๖๐. ๖๑. ๖๒. ๖๓. ๖๔. ๖๕. ๖๖. ๖๗. ๖๘. ๖๙. ๗๐. ๗๑. ๗๒. ๗๓. ๗๔. ๗๕. ๗๖. ๗๗. ๗๘. ๗๙. ๘๐. ๘๑. ๘๒. ๘๓. ๘๔. ๘๕. ๘๖. ๘๗. ๘๘. ๘๙. ๙๐. ๙๑. ๙๒. ๙๓. ๙๔. ๙๕. ๙๖. ๙๗. ๙๘. ๙๙. ๑๐๐.	๑. ๒. ๓. ๔. ๕. ๖. ๗. ๘. ๙. ๑๐. ๑๑. ๑๒. ๑๓. ๑๔. ๑๕. ๑๖. ๑๗. ๑๘. ๑๙. ๒๐. ๒๑. ๒๒. ๒๓. ๒๔. ๒๕. ๒๖. ๒๗. ๒๘. ๒๙. ๓๐. ๓๑. ๓๒. ๓๓. ๓๔. ๓๕. ๓๖. ๓๗. ๓๘. ๓๙. ๔๐. ๔๑. ๔๒. ๔๓. ๔๔. ๔๕. ๔๖. ๔๗. ๔๘. ๔๙. ๕๐. ๕๑. ๕๒. ๕๓. ๕๔. ๕๕. ๕๖. ๕๗. ๕๘. ๕๙. ๖๐. ๖๑. ๖๒. ๖๓. ๖๔. ๖๕. ๖๖. ๖๗. ๖๘. ๖๙. ๗๐. ๗๑. ๗๒. ๗๓. ๗๔. ๗๕. ๗๖. ๗๗. ๗๘. ๗๙. ๘๐. ๘๑. ๘๒. ๘๓. ๘๔. ๘๕. ๘๖. ๘๗. ๘๘. ๘๙. ๙๐. ๙๑. ๙๒. ๙๓. ๙๔. ๙๕. ๙๖. ๙๗. ๙๘. ๙๙. ๑๐๐.
---	---

[๕๗๕] ปภาตคิมิทํ พุยมหํ ผลิกาตุํ สุนิมมิตํ
 นาริวรคณานิณฺณํ กุฎาการวิโรจิตํ
 อูเปตํ อมนฺปาเนหิ หจฺจกํเตหิ จุกฺขํ ฯ

๑. วิตุตฺตํ หิ มํ วิหฺนุติ สฺมฺมํ ทิสฺสุวา
 ๒. ปุจฺจุณฺณํ ตํ มาตถิ เทวสํวริ
 ๓. อีมา นุ นาริ กิມกํสุ สํวริ
 ๔. ยา โมทเร สํคคปฺปตฺตา วิมาเน

[๕๗๖] คตฺถํ ปุญฺโง วิทยาภาสึ มาตติ ทเวถารท
 วิปากํ ปุณฺณกมฺหานํ ชานํ อภฺชาตีชานโต ฯ
 ยากาจิ นาวี อธิ ชั่วโลก

สัตตวทฺธิโย อปฺปาสิกา
 ทาเน รตฺตา นิจุจฺปสฺสฺนจิตฺตฺตา
 สจฺเจ จิตฺตา อฺวโปสฺสเถ อปฺปมฺมฺตฺตา

ตบธมา ตวิภาคา ๑ ตา วิมานตมิ โมทเร ๑

[๕๗๗] ปภาสคิมิทํ พุชมุทํ เวสุริยาตุ นิมนิตํ

อูเปตํ ฐมิกาเกหิ	วิภคฺตํ ภาคโส มิตํ ฯ
ฮาดมฺพรา มุทิจฺจา จ	นจุจฺคฺตา สฺวาทิตา
ทิจฺพา สฺทฺทา นิจุณฺนติ	สฺวณฺยา มโนรมา ฯ
นาหํ เหวํ คตํ ชาตุ	เอวํ สฺรุจฺวี ปรุเว
สฺทฺทํ สฺมมิจฺชานามิ	ทิจฺจํ วา ยทิวา สฺตํ ฯ
วิตฺตํ หิ มํ วิญฺญติ สฺตฺว ทิสฺวา ปฺจุณฺนํ ตํ มาตติ เทวสํวริ อิมํ นุ มจุจฺจา ทิมกฺตํ สํวํ เย โมทเว สฺคฺคปฺปคฺตา วิมานे ฯ	

[๕๗๘] ตสฺสํ ปฺญุโง วิยาภาสิ มาตติ เทวสํวริ
 วิปากํ ปฺญณฺณกมฺมานํ ชานํ อกฺขาสฺสชานโต ฯ
 เยเกจิ มจุจฺจา อธิ ชฺวโตเก สฺสฺตวณฺตา อฺปาสฺกา
 ฮารามํ อฺทฺปาเน จ ปปา สฺงกมฺหานิ จ
 ฮรหนฺเต สฺตฺทิฏฺเฐ สฺกฺกจฺจํ ปฏฺธิปาทญํ
 จิวํ ปิณฺนทปาคณฺจ ปฺจุณฺนํ สยนาสนํ
 อทฺตํ อฺชฺชฺวเตสฺ วิปฺปสฺสนเนน เจตสา ฯ
 จาตุทฺทสฺสํ ปญฺจทสฺสํ ยา จ ปกฺขสฺสํ อฏฺฐมํ
 ปาฏฺฐหาริยปฺกฺขณฺจ อฏฺฐงฺกสฺสํมาหิตํ
 อฺโปสฺสํ อฺปวสฺสํ สฺทา สฺสฺเตสฺ สฺวฺตา
 สฺณณฺมา สฺวิภาคา จ เต วิมานสฺสุมิ โมทเว ฯ

[๕๗๘] ปภาสํคํมํคํ พุยมํคํ ผตฺถิกาสุํ สํนิมฺมิตํ
 ฃารํวรคณากิณฺณํ กุฏฏาการวิโรจิตํ
 อุนฺเปคํ อุนฺนํปาเนหิ ฃจฺจุคํเตหิ จุญฺญํ
 ฃชฺโช อุนฺปฺรียายติ ฃนาฃปฺปผทฺธมาญฺจ ๑
 วิตุคํ หิ มํ วิณฺทติ สฺสํ ทิสฺสุวา
 ปุจฺฉามิ คํ มาตติ เทวสํารติ
 อญํ นุํ ฃจฺจุจํ กิฃฃกาสิ สํจํ
 โย โฃทติ สํคฺคปฺปคฺคโต วิมาเน ๑

[๕๗๙] คสํสํ ปุญฺจโ จ ฃิยาภาสิ มาตติ เทวสํารติ
 วิปํคํ ปุณฺณกมฺมานํ ฃานํ อกฺขาสิฃานโต ๑
 นิธิถายํ คหปติ ฃอสํ ทานปคํ อหุ
 อารามํ อุนฺนํปาเน ๑ ปปา สํจกฺกมฺมานิ ๑
 อรหณฺเต สํคฺคิฏฺเฐ สํกฺกจฺจุจํ ปฏฺธิปาทยิ
 จํวํ ปิณฺฑทปาทนฺจ ปจฺจุจํ สยฃาณํ
 อทาสิ อุนฺนํปาเน วิปฺปสํนเนน เจตสา ๑
 จาคฺคทฺทสํ ปณฺจทสํ ฃา ๑ ปกฺขสํสํ อญฺจํ
 ปาฏฺฐิหาริยปกฺขนฺจ อญฺจจฺจุคํสํมาหิตํ
 อุนฺนํปาเน อุนฺนํปาเน สํทา สํสํสํ สํจฺจุโต
 สยฃาณโม สํวิภาโต ๑ สํ วิมาณสํมิ โฃทติ ๑

[๕๘๐] ปภาสํคํมํคํ พุยมํคํ ผตฺถิกาสุํ สํนิมฺมิตํ

นารักรคณาภินุณั กุฎาการวิโรจิตั
 อุเปตัง อุนนปาเนหิ นจุจตีเทหิ จุภยั
 นชฺชโช อุนุปรียายติ นานาปุปฺผทุมายุตตา
 ราชายตนา กมฺปิฐา จ อมฺพา ตาธา จ ชมฺพุโย
 ตินฺนทุกา จ มียาธา จ ทูมา นิจุจผลตา พหุ ๑
 จิตฺตํ หิ มํ จินฺนทติ สุตฺตํ ทิสฺสุวา
 ปฺจุณามิ ตํ มาตติ เทวตารติ
 อญํ นุ มจฺจุจํ กิมกาสี ตาฐุ
 โย โมทติ สกฺกปฺปคฺคโต วิมานเ ๑

[๕๗๒] ตสฺสํ ปฺจุโช วิยาภาสํ มาตติ เทวตารติ
 วิปากํ ปฺญณฺณกมฺมานํ ชานํ อกฺขาสีชานโต ๑
 มิตฺติถายํ คหปติ เอตํ ทานปตฺตี อหุ
 อารามเ อุนฺนปาเน จ ปปา สจฺจุกมฺมานิ จ
 อรหฺนฺเต สํคิฏฺเฐ สกฺกจฺจุจํ ปฏฺธิปาทยิ
 จัจฺวรํ ปิณฺนทปาคณฺจ ปจฺจุจยํ ตยนาสนํ
 อทาสี อชฺชกฺกเตสฺสุ วิปฺปสฺสนฺแนน เจตสา ๑
 จาตุทฺทสฺสํ ปณฺณจทสฺสํ ยา จ ปกฺขตสฺสํ อชฺชจฺมึ
 ปาฏฺฐิหาริยปกฺขณฺจ อชฺชจฺงกฺกตสฺสํมาหิตํ
 อุโปสฺสํ อุปวสิ สทา สํเตสฺสุ สํวฺวโต
 สณฺณณโม สํวิภาโต จ โส วิมานสฺสุมิ โมทติ ๑

[๕๘๓] ปภาตติมิท พุยมุหิ เวฬุริยาสุ นิมนิตํ
 อูเปตํ ภูมิภาเคหิ วิภคตํ ภาคโส มิทํ
 ชาตมพฺรหฺมา มุทฺติกา จ นจฺจํคฺคา สฺสวาทิกา
 ทิพฺพหา สทฺทหา นิจฺจนฺตติ สวณฺเฑยา มโนรมา
 นาทิ เหวํ คตํ ชาตฺ เหวํ สฺสจฺจิรํ ปุเร
 สทฺทํ สมนิขานามิ ทิฏฺฐํ วา ยทิวา สฺสํ ๑

วิคฺคํ หิ มํ วิมุทฺติ สฺสํ ทิสฺวา
 ปุจฺฉามิ คํ มาตฺติ เทวธํวาริ
 อโย นุ มจฺโจ กิมนาสิ ธาตุ
 โย โมทฺติ สทฺทปฺปคฺโคติ วิมาเน ๑

[๕๘๔] คสฺสํ ปุฏฺโง วิยาภาสิ มาตฺติ เทวธํวาริ
 วิปาทํ ปุณฺณกมฺมานํ ชานํ อกฺขาสิขานโต ๑
 พารวณฺธียํ คหปติ เอยํ ทานปตฺตี อหุ
 อารามे อุกฺกปาเน จ ปปา สจฺจกมฺมานิ จ
 อรหฺนฺเต สติภฺวเต สจฺจกจฺจํ ปฏฺฐิปาทยิ
 จิวํ ปิณฺฑปาตคฺคจฺจํ ปจฺจยํ สยนาสนํ
 อทาสิ อชฺชวเตสุ วิปฺปสฺสนฺเนน เจตสา ๑
 จาคฺคฺททฺธํ ปณฺณจทฺธํ ยา จ ปกฺขสฺสํ อจฺจจฺม
 ปาฏิหาริยปฏฺชนฺจ อจฺจจฺจสฺสํมาหิตํ
 อูปสฺสํ อูปวสิ สทา สฺสํสฺสํ สจฺจโค

สณฺณโม สัวิภาโค ฯ โส วิมานสมัย โมทติ ฯ

- [๕๘๕] ยถา อุตฺถมาทิจฺโจ โหติ โถหิตโก มหา
 ตณฺณมํ อิทํ พุยมุหํ ชาตฺรปฺสํ นินฺนิตํ ฯ
 วิตุตฺติํ หิ มํ วินฺนทติ สฺสทํ ทิสฺสวา
 ปุจฺฉามิ ตํ มาตติ เทวสํวริ
 อโย นุ มจฺโจ กิมนาสี สํวํ
 โย โมทติ สคฺคปฺปตฺโต วิมานे ฯ

- [๕๘๖] ตสฺสํ ปุญฺโง วิยาภาสิ มาตติ เทวสํวริ
 วิปากํ ปุณฺณกมฺภานํ ชานํ อกฺขาสีชานโต ฯ
 สํวตฺติยํ กหปติ เชนํ ทานปตฺติ อหุ
 อารามे อุตฺถปาเน ฯ ปปา สงฺกมฺภานิ ฯ
 อรหฺนเต สติญฺเฒะ สกฺกจฺจํ ปฏฺธิปาทยิ
 จัจฺจํ มินฺนทปาทณฺจ ปจฺจยํ สยนาสนํ
 อทาสี อชฺชฏฺเทสฺสุ วิปฺปสฺสนฺเนน เจตสา ฯ
 จาคฺคทฺทสฺสํ ปณฺจทสฺสํ ยา ฯ ปกฺขสฺสํ อฏฺฐจฺมี
 ปาฏิหาริยปฏฺชนฺจ อฏฺฐจฺจสฺสํสมาหิตํ
 อฺยุปสฺสํ อฺยุวสฺสิ สทา สีสฺสํ สํวโต
 สณฺณโม สัวิภาโค ฯ โส วิมานสมัย โมทติ ฯ
- [๕๘๗] เวฬายสํเม พุกฺกา ชาตฺรปฺสํ นินฺนิตา
 ททฺทตฺตมามา อากฺกนฺติ วิชฺชวพุกฺกนฺนทเร

ตตถ ยถา มหิทธิกา สหพาภณภูตคา
 สมนุตา อนุปริยายนุติ นารักณปริวตา ฯ
 วิตุตฺติ หิ มํ วินุทฺติ สฺตฺต ทิสฺวา
 ปุจฺฉามิ ตํ มาตฺติ เทวสํวริ
 อิมํ นุ มจฺจา กิมนํสุ สํวํ
 เย โมทเว สุกตปฺปตฺตา วิมาเน ฯ

- [๕๘๘] ตสฺสํ ปุญฺโง วิยาภาสิ มาตฺติ เทวสํวริ
 วิปากํ ปุณฺณกมฺมานํ ชานํ อกฺขาสฺชันโต ฯ
 สทฺธาย สฺนึวิฏฺฐาย สทฺธมฺเม สฺบฺปะเวทฺเต
 อกํสุ สทฺธวณํ สมนฺวสํมฺพุทฺธสํวกา
 เสดํ เอตานิ จํนานิ ยานิ ตวํ ราช ปสฺสํสํ ฯ
- [๕๘๘] วิทิตานิ เต มหาราช อวาลํ ปาปกมฺมินํ
 อโถ กถฺยณกมฺมานํ จํนานิ วิทิตานิ เต
 อญฺญาหิตานิ ราชสิ เทวราชสุตฺต สฺนฺติเก ฯ
- [๕๘๐] สหสฺสยฺยตฺตํ หยวาทิ ทิพฺพยานมฺริฏฺฐิจิโต
 ยายมาโน มหาราช อทฺธา สํทฺนฺตเว นเค
 ทิสฺวานามนุตฺติ สฺตํ อิมํ เก นาม ปพฺพตา ฯ
- [๕๘๑] สฺกฺตสฺสโน กรวโถ อิตฺธินฺธโร ยุกนฺธโร
 เนมินฺธโร วินฺตโก อสฺสํกณฺโณ คิริพฺพหา
 เอเต สํทฺนฺตเว นคา อนุปฺพพฺสํมฺกุคฺตา

มหาราชานมาวสา ยานิ ตวั ราช ปัสสตี ๑

[๕๘๒] อเนกรูป รุจิรํ นานาจิตุํ ปกาสติ
 อากิณฺณํ อินฺทงฺกเสหิ พุยกฺเขเหว ปฺรภุชิตํ ๑

จิตฺตํ หิ มํ วินฺทติ สฺตฺรํ ทิสฺวา

ปฺรจุณามิ ตํ มาตถิ เทวสํวริ

อิมํ นุ ทฺวํวํ กิมภณฺณมาหุ

มโนรมํ ทิสฺสตี ทูรโตว ๑

[๕๘๓] ตสฺส ปฺนุโส วิยาภาสิ มาตถิ เทวสํวริ
 วิปากํ ปฺนุณฺณกมฺมานํ ชานํ อภฺชาสฺชานโต ๑
 จิตฺตญฺโฆติ ยํ อากุ เทวราชปฺปเวสนํ
 สฺสทสฺสสฺสทสฺส คิริโน ทฺวํวํ เหตุํ ปกาสติ
 อเนกรูป รุจิรํ นานาจิตุํ ปกาสติ
 อากิณฺณํ อินฺทงฺกเสหิ พุยกฺเขเหว ปฺรภุชิตํ
 ปวิเสเตน ราชสี อรฺหํ ภุมิ ปกุกม ๑

[๕๘๔] สหสฺสยฺยตฺตํ หยวาทิ ทิพฺพพยานมธิจฺจโต
 ยายมาโน มหาราชชา อทฺททา เทวสํวํ อิทํ ๑
 ยถา สฺรเท อากาโส นโถภาโส ปทิสฺสตี
 ตณฺณมํ อิทํ พุยมหํ เวฬุริยาสุ นิมมิตํ ๑

จิตฺตํ หิ มํ วินฺทติ สฺตฺรํ ทิสฺวา

ปฺรจุณามิ ตํ มาตถิ เทวสํวริ

- สยั กตานิ ปุณฺณานิ ตํ เม อเวณียํ ธนํ ๑
 โสหํ คนฺตุวา มนุสฺสเสสฺสุ กาหามิ กุสฺสํ พหุ
 ทาเนน สมนจฺริยาย สณฺณเมเน ทเมเน ๑
 ยํ กตฺวา สฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส น ๑ ปจฺจณฺตปฺปติ ๑
 [๕๘๘] พหุปกาโร โน ภวํ มาคฺติ เทวสํารกิ
 โย เม กถฺยาณกมฺมานํ ปาปานิ ปฏฺธิตฺตฺสยิ ๑
 [๕๘๙] อิทํ วตฺวา นิมิรฺราชา เวเทโห นิถิตฺตฺสยิ
 ปุณฺณณฺณํ ยชิตฺวาน สณฺณณํ อชฺชฺชฺชฺชฺชฺชฺช ๑
 เนมิรฺราชาตกํ จตฺตฺตํ ๑

๕ มโหสธชาตกั

- [๖๐๐] ปญฺจาโต สพฺพเสณาย พุทฺธมฺมทตฺตฺตฺตฺตฺต
 สํยํ ปญฺจาติยา เสนา อปฺปเมยฺยา มโหสธ ๑
 วิทฺธิมคฺคํ ปคฺคิมคฺคํ สพฺพสํสํสํสํสํสํส
 โอหารณํ สทฺทวคฺคํ เกวํสํสํสํสํสํส ๑
 โถหวิชฺชา อตฺตจฺจรา ธนํ ความโรหิณํ
 สิปฺปมฺยฺยํ สํสํสํสํส สํเรหิ สํสํสํสํสํส ๑
 ทสํสํสํส ปณฺทิตฺตา อหุ ภูริปญฺณา โรหิตฺตา
 มาตา เอกาทสํ รณฺโณ ปญฺจาติยํ ปสาตฺติ ๑

อเภตุเภถตฺตํ ชตุยา	อนุยนุตา ยตฺตตฺติโน
อจุฉินฺนรฏฺฐา พุยถิตา	ปญฺจาตฺถํ วตฺ คตา ฯ
ยํ วทา ตกฺกวรา รณฺโณ	อกามา ปิยภาณินโน
ปญฺจาตมฺนุยายนุติ	อกามา วตฺติโน คตา ฯ
คาย เถนาย มิตฺตา	คิถฺนุติปริวาริตา
ราชธานี วิเทหานํ	ตมฺนุตา ปริชฺณนุติ ฯ
อทุทํ ตารกชาตาว	ตมฺนุตา ปริวาริตา
มโหตร วิชานาหิ	กถํ โมกฺโข ภวิสฺสตีติ ฯ

[๖๐๓] ปาเท เทว ปสาเวหิ ภูมฺช กามะ รมตฺตํ ฯ
 หิตฺวา ปญฺจาตฺถิยํ เถนํ พุทฺทมฺทตฺโต ปถายติ ฯ

[๖๐๒] ราชานํ สมนฺวกาโม เค รตนานิ ปเวจฺฉติ
 อากฺขณฺนุ ตโต ทูตา มณฺชฺรกา ปิยภาณินโน ฯ
 ภาตฺนุตฺ มุทฺทกา วาจา ยา วาจา ปฏินนุติตา
 ปญฺจาโต ฯ วิเทโห ฯ อุกฺโข เอกา ภวณฺนุเต เต ฯ

[๖๐๓] กถนฺนุ เกวฏฺฐ มโหตรเณ
 ตมาคโม ชาตฺติ คทิงฆ พุทฺธิ
 กจฺจิ เค ปฏินิชฺฌตฺโต กจฺจิ ตฺถุโส มโหตรเณ ฯ

[๖๐๔] อนนฺนโรโป ปุริโส ชนินฺท
 อตมฺโมทโก กทฺโธ อตฺตพฺปโรโป
 ยถา มฺโหติ ฯ พตฺติโร ฯ น กิณฺนิจิตฺถํ อภาตฺถ ฯ

[๖๐๕] อทฺธา อิทํ มนุสฺสํ สํสํ
 อตฺถิ สํสํ นรํเรณ ทิฏฺฐิ
 ตถา หิ กาโย มม สมนุสฺสํ
 หิตฺวา สยํ โก ปรหตฺตเมตฺตํ ๑

[๖๐๖] อนุสฺสํ เถกาณ มคฺคํ สเมติ
 เย ปณฺธิตา อุตฺตมกฺกวิปฺสนา
 ยานํ อยานํ อถวามิ จานํ
 มโหฺสธรรมาคกํ มคฺคํ กโรหิ ๑

[๖๐๗] ชานาติ โส ราช มหามุภาโว
 มหพฺพโต จุฬนํพุทฺธมทฺโต
 ราชานํ กํ อธิคฺติ มารณคฺคํ
 มคฺคํ ยถา โยจเรณ สทฺธํ ๑

ยถามิ มจฺจํ พตฺติ	วฏฺฏํ มํเสณ ฉาติคํ
ชามคฺคํ น ชานาติ	มจฺจํ มรณมคฺคํ ๑
เชวเมว สทฺธํ ราช	จุฬนํพุทฺธํ ธีคฺคํ
ชามคฺคํ น ชานาติ	มจฺจํ มรณมคฺคํ ๑
สเจ กจฺจํ ปณฺจาณํ	วิปฺสนมคฺคํ สหิตฺตํ
มคฺคํ ปณฺธานุสฺสนํ	มหนํ ภาเยตฺตํ ๑

[๖๐๘] มยเมว พาทามุหเต เถตฺตมกา
 เย อุตฺตมคฺคานิ คยํ ติณฺนิมา

กิมเว ชุวั นนฺตโกฏฐิตุโณ

อตุฏฺฐาณิ ชานาถิ ยถาปิ อญฺเญ ฯ

- [๖๐๘] อิมํ คเล คเหตุวาน นาสถ วิชิตา มน
โย เม รตนตาสัจจ อนฺตรายาย ภาสติ ฯ
- [๖๐๙] ตโต จ โส อปฺกมฺม เวเทหฺสฺส อฺปนฺนิกา
อถ อามนฺตยํ ทฺวํ มาชฺฐํ สฺวปฺนจิตํ ฯ
- เอहि สมนฺน หริตฺตปฺน เวຍယာວຈຸກ ກໂວຫີ ເມ
ອຕຸຕິ ປພຸຈາດຣາສສ ສາຕິກາ ສຍນປາຕິກາ ฯ
- ตํ สมนฺนเวเน ปຸຈຸສສຸ ສາ ຫີ ສພສສ ໂກວິຫາ
ສາ ເນສ໌ ສພພ໌ ສານາຕິ ຣພ໌ໂພ ຈ ໂກສິຍສສ ຈ ຈ
- ອາໂມຕິ ໂສ ປຼືສຸຕຸວາ ມາຊຸໂຣ ສຸວປນຈິຕ໌
ອກມາສິ ຫຣິຕປກຸໄຫ ສາຕິກາຍ ອຸປນຸຕິກ໌ ຈ
- ตโต จ ໒ โส คนฺตฺวาน ມາຊຸໂຣ ສຸວປນຈິຕ໌
ອถ ອາມນຕຍ໌ ສຸຂວ໌ ສາຕິກ໌ ມນຸຊຸກາຣິກ໌ ຈ
- กจฺຈิ เท สຸຂເວ ຫມນ໌ຍ໌ ກຈຸຈິ ເວສ໌ ອນາມຍ໌
กจฺຈิ เท ມຣຸນາ ດາຊ໌ ດກສິ ສຸຂເວ ຫຸວ໌ ຈ
- กຸສຕພເຈວ -ເມ ສມນ ອໂຄ ສມນ ອນາມຍ໌
อโถ เม ມຣຸນາ ດາຊາ ດພກເຕ ສຸວປນຈິຕ໌ ຈ
- กุโธ นุ ສມນ ອາຄມນ ກສຸສ ວາ ປຫິໂຕ ຫຸວ໌

๑ ปตฺถເວນາຕິມ໌ ປາໄສ ຈ ພ. ພນຸຣເນນ ຈ

- น จ เมตติ อโศ ปุพฺพเพ ทิฏฺฐโส วา ยถิ วา สํโศ ๑
 [๖๓๑] อโหสิ สิวิราชสํส ปาสาเท สยนปาทโก
 ตโต โส ชมฺมิโก ราชฯ พนฺเช โมเจติ พนฺธนา ๑
 ตสฺส เมกา ทุติยาตี สํติกา มณฺชฺรภาณิกา
 คํ ตตฺถ อวชิ เตโน เปกฺขโต สฺมฺเว มม ๑
 ตสฺสา กามา หิ สมนฺตโต อากโตสฺมิ คตฺตุนิเก
 สเจ กเรยฺ โสกาถํ อุกฺเขว วสฺสมุเส ๑
 [๖๓๒] สํโว จ สํวํ กาเมยฺย สํติโก ปน สํติกํ
 สํวสฺส สํติกาเยว สํวาโส โหติ กิํติโส ๑
 [๖๓๓] โย ยํ กาเม กามยติ อมฺปี จณฺหาติกามมฺปี
 สํพุโห หิ สํติโส โหติ นตฺถิ กาเม อสํติโส ๑
 อตฺถิ ชมฺพาวคํ นาม มาตา สิวิสฺส ราชินิ
 สํ มียา วาสฺสเทวสฺส กณฺหสฺส จ มहेสิยา ๑
 รตนวคํ กิํปริสํ สํมํ วจฺจํ อกามยิ
 มนฺตฺโส มิตฺติยา สํทฺธิ นตฺถิ กาเม อสํติโส ๑
 หนฺนทฺ ไซหํ คมิตฺตํามิ สํติเก มณฺชฺรภาณิก
 ปจฺจกฺขานุปทํ เหตุ อติมณฺเณสิ หนฺน มํ ๑
 [๖๓๔] น สิริ ติรฺมานสฺส มารุรฺ สํวปณฺทิต
 อีเรว คาว อจฺฉสฺส ยาว ราชาน ทกฺขณิ
 โสสิ สํทฺทํ มุทฺติงคานํ อานฺนภาวณฺจ ราชินิ ๑

- [๖๑๕] โย นุ ชฺวายํ ติพฺโพ สทฺโท ติโรชนปเท สฺสโต
 ฐิตา ปญฺจาทราชสัจจํ โยสํชํ วีย วณฺณินํ
 คํ ทสฺสติ วิเทหณํ โส วิวาโห ภวิสฺสติ ฯ
- [๖๑๖] เขทิสํ เต อมิตฺตาทํ วิวาโห โทสุ มาชฺฐ
 ยถา ปญฺจาทราชสัจจํ เวเทเหณ ภวิสฺสติ ฯ
 อานนฺติคฺวาน เวเทหํ ปญฺจาทานํ ปรสฺสโก
 ตโต นํ ฆาตยิสฺสติ นาสัจจํ สฉิ ภวิสฺสติ ฯ
- [๖๑๗] หนฺนทฺ ไซ มํ อนุชานาหิ รตฺติโย สัจจตนฺคฺติโย
 ยาวาหํ สิวีราชสัจจํ อารโฆเม มเหสฺสิโน
 สทฺโธ จ เม อวสฺโส สํถิกาย อฺปนฺนติกา ฯ
- [๖๑๘] หนฺนทฺ ไซ คํ อนุชานามิ รตฺติโย สัจจตนฺคฺติโย
 สเจ คจฺจํ สตฺตฺตฺตฺเตน นาคจฺจณฺธิ มมนฺนิกํ
 มณฺเฒ โยกนฺตสฺนคํ มํ มตฺตาย อากมฺมิสฺสติ ฯ
- [๖๑๙] ตโต จ ไซ โส คณฺตฺวาน มาชฺฐโร สฺวปฺนฺจิกโต
 มโหสฺสสัจจํ อกฺขาสํ สํถิกาย วจฺนํ อิทํ ฯ
- [๖๒๐] ยสฺสเสว ฆเว ภูณฺเชยฺย โภคํ
 ศสฺสเสว อคฺคํ ปฺริโส กรายฺย ฯ
- [๖๒๑] หนฺนทาหํ คจฺจณฺธิ ปฺเร ชนินฺนท
 ปญฺจาทราชสัจจํ ปฺริ สฺมมํ
 นีเวสฺซานนํ มาเปตฺติ เวเทหสฺสํ ยสฺสสฺสโน ฯ

นิเวศํ นานิ มาเปตฺวา เวเทหสฺส ยสฺสสฺสึโน
 ยทา เต ปหิณฺเอยฺยามิ ตทา เอยฺยาถิ ชฺชติย ๑

[๖๒๒] คโต ๑ ปายาถิ ปุเร มโหตรโ

ปณฺจาทราชสฺส ปุริ สฺสรณํ

นิเวศํ นานิ มาเปตฺวา เวเทหสฺส ยสฺสสฺสึโน ๑

นิเวศํ นานิ มาเปตฺวา เวเทหสฺส ยสฺสสฺสึโน

ชฺชสฺส ปาหิณิ ทฺวํ เวเทหํ นิธิตฺตคฺคหํ

เอหิทานิ มหาราช มาปิตํ เต นิเวศนํ ๑

[๖๒๓] คโต ๑ ราช ปายาถิ เสนาย จตุรํ กิยา

อนนฺตวาทนํ ทฺวํ ฐํ ฌิตํ กปฺปิตฺธิยํ ปุริ ๑

[๖๒๔] คโต ๑ โข โส คณฺฏวณ พุรหุํ มทฺตคฺคสฺส ปาหิณิ

อากโตสฺมิ มหาราช ตว ปาทานิ วนฺทิตํ ๑

ททาหิทานิ ภริยํ นาริ สํพุพฺพคโสภนํ

สฺสวณฺณเนน ปฏิจฺจุณฺณํ ทาสีคณปฺรภุชิตํ ๑

[๖๒๕] สฺสวณฺณคณฺเฑว เวเทห อโธ เต อทุรํ คตํ

นภฺชตฺตคณฺเฑว ปรีปฺปฺจถ อหํ กณฺเฑวํ ททามิ เต

สฺสวณฺณเนน ปฏิจฺจุณฺณํ ทาสีคณปฺรภุชิตํ ๑

[๖๒๖] คโต ๑ ราช เวเทโห นภฺชตฺตํ ปรีปฺปฺจถติ

นภฺชตฺตํ ปรีปฺปฺจถิตฺวา พุรหุํ มทฺตคฺคสฺส ปาหิณิ ๑

ททาหิทานิ เม ภริยํ นาริ สํพุพฺพคโสภนํ

- สํวณฺณเนน ปฏิจฺจนฺนํ ทาสํคณปฺรภุจิตํ ๑
 [๖๒๗] ททามิทานิ เต ภริยํ นาวี สํพยุคโสภนํ
 สํวณฺณเนน ปฏิจฺจนฺนํ ทาสํคณปฺรภุจิตํ ๑
 [๖๒๘] หคฺคํ อสํสา รกขา ปคฺคิ เตเนนา ติฏฺฐนฺติ จมฺมิกา
 อุกฺกา ปทิสฺสาคา ฉายนฺติ กิณฺนุ มณฺณนฺติ ปณฺชิตา ๑
 [๖๒๙] หคฺคํ อสํสา รกขา ปคฺคิ เตเนนา ติฏฺฐนฺติ จมฺมิกา
 อุกฺกา ปทิสฺสาคา ฉายนฺติ กิณฺนุ กาหนฺติ ปณฺชิต ๑
 [๖๓๐] ภภุจติ ตํ มหาราช จุพฺเพยโย มหพฺพโต
 ปทฺฐโช เต พุทฺธมฺมทฺธโต ปาโต ตํ ฆาตยิสฺสํติ ๑
 [๖๓๑] อุกฺกเพตติ เม หภยํ มุชฺฉนฺจ ปริสฺสํสํติ
 นิพฺพุตํ นาริศจฺฉณามิ อคฺคิกทฺธโฆว อาทเป ๑
 กมฺมารานํ ยถา อุกฺกา อนฺโต ฉายติ โน พหิ
 เอวมฺบิ หภยํ มยฺหํ อนฺโต ฉายติ โน พหิ ๑
 [๖๓๒] ปมคฺคโต มนฺตนาตํโต ภินฺนมนฺโตสํ ชคฺคิย
 อิทานิ โส ตํ คายนฺนํ ปณฺชิตา มนฺติโน ชนา ๑
 อคฺคฺวามจฺฉสํสํ วจฺนํ อคฺคฺถกามหิเคสํโน
 อคฺคฺปิตฺติรโต ราช มิโค กุญฺเฏว โสหิโค ๑
 ยถาบี มจฺฉโณ พทิสํ วจฺกํ มํเสน ฉาทิตํ
 อามคฺคิโธ น ชานาคิ มจฺฉโณ มรณมคฺคฺคโน ๑
 เอวเมว ตฺวํ ราช จุพฺเพยยสํสํ ธีตฺร

กามคิฏฺโฐ น ชานาถิ มจฺโง นรณมคฺคโน ๑
 สเจ กจฺจุตฺติ ปณฺจจาทํ จิปรุปรมคฺคํ ชหิตฺตฺตฺติ
 มิคํ ปนฺถาณุปนฺถํ มหนฺตํ ภายเมตฺตฺตฺติ ๑

อนวิยฺรโป ปุริโส ชนินฺท
 อหิํ อจฺจุจกฺกโต ฅํเสยฺย
 น เตน มิตฺตํ กยิราถ ธีโร
 ทุฏฺโฐ หเว กาปุริเสนํ สจฺจโม ๑
 บํ เตะว ชนฺดเว ปุริโส ชนินฺท
 สัตถวํ พหุสฺสโต
 เตเนว มิตฺตํ กยิราถ ธีโร
 สฺโฐ หเว สปุริเสนํ สจฺจโม ๑

[๖๓๓] พาโต ตุวํ เขตฺตมฺโกลิ ราช
 โย อุตฺตมคฺคานิ มยํ ตปฺปิตฺโต
 กิเมวหํ นจฺจกตโกฏฺฐิตฺตฺติ
 อคฺคานิ ชานิสฺสํ ยถาปี อณฺเฎ ๑

อิมํ คเต คเหตุวาน นาสถ วิชิตา มม
 โย เม รตนถาภตฺตํ อนฺตรายาย ภาตฺติ ๑

[๖๓๔] มโหฺสธ อตฺเตน นานุวิชฺฌนฺตฺติ ปณฺชิตา
 กิ มํ อตฺตํว สมนฺนํ ปโตเทเนว วิชฺฌติ ๑
 สเจ ปตฺตฺติ โมกฺขํ เม เวมํ วา ปน ปตฺตฺติ

- เชนว มํ อมนุษย์
 [๖๓๕] อตฺถํ มานุสํ กมฺมํ
 น ตํ สกฺโกมิ โมเจตุ
 สฺสฺสฺส เวนหายสา นาคา
 เถมี อาทาย กฺขุญฺญํ
 สฺสฺสฺส เวนหายสา อสฺสฺส
 เถมี อาทาย กฺขุญฺญํ
 สฺสฺสฺส เวนหายสา ปกฺขํ
 เถมี อาทาย กฺขุญฺญํ
 สฺสฺสฺส เวนหายสา ยถา
 เถมี อาทาย กฺขุญฺญํ
 อตฺถํ มานุสํ กมฺมํ
 น ตํ สกฺโกมิ โมเจตุ
 [๖๓๖] อตฺถํ สฺสํ ปฺริโส
 ยตฺถ สฺสํ สกฺเค กาสํ
 เชนว อมนุษย์ รณฺโณ จ
 ตฺวํ โนติ มนฺตํ. เตจฺจโส
 [๖๓๗] อตฺถํ มานุสํ กมฺมํ
 น ตํ สกฺโกมิ โมเจตุ
- ก็ อตฺเตน วิชฺฌตฺติ ฯ
 ทฺวํ ปชานสฺสํ ขตฺติย ฯ
 อิทฺถิมนฺโต ยสฺสฺสฺสโน
 ยสฺสฺส โหนฺติ ตถาวีธา ฯ
 อิทฺถิมนฺโต ยสฺสฺสฺสโน
 ยสฺสฺส โหนฺติ ตถาวีธา ฯ
 อิทฺถิมนฺโต ยสฺสฺสฺสโน
 ยสฺสฺส โหนฺติ ตถาวีธา ฯ
 อิทฺถิมนฺโต ยสฺสฺสฺสโน
 ยสฺสฺส โหนฺติ ตถาวีธา ฯ
 ทฺวํ ปชานสฺสํ
 อมนุษย์นฺเตน ขตฺติย ฯ
 มนฺเต อุตฺตกณฺณเว
 ตฺวํ สฺสํ วินฺนเต สฺสํ ฯ
 ตฺวํ ปตฺติจฺจา มโหสฺส
 อมนุษย์ ทฺวํ ปโมจย ฯ
 ทฺวํ ปชานสฺสํ
 ตฺวํ ปชานสฺสํ เสนก ฯ

ยถา สิมฺพติโน สํวํ	อนฺเวสํ นาริกจฺจติ
เขวํ อนฺเวสํมานา นํ	ปญฺหํ นาสฺสณฺณคฺคํ ๑
อเทเส วต โน วุฏฺฐํ	กฺุณฺณรณํวณฺณเก
สกาเส ทุมฺมณฺณสํ	พาทานํ อวิชานตํ
อุพฺเพตฺติ เม ททํ	มฺุชฺชญฺจ ปริสฺสํสํติ
นิพฺพุตํ นาริกจฺจณามิ	อคฺคิทฺทํโฆว อตเป ๑
กมฺมารานํ ยถา อุกฺกา	อนฺโต ฉายติ โน พหิ
เขวมฺมี ททํ มยฺหํ	อนฺโต ฉายติ โน พหิ ๑
[๖๔๗] คโต โส ปญฺชติโต ชีโร	อตุลทสฺสํ มโหสฺสโร
เวเทหํ ทฺกฺขิตํ ทิสฺวา	อิทํ วจฺจนพฺรวิ ๑
มา ตฺวํ ภายิ มหาราช	มา ตฺวํ ภายิ รເສຣ
ອຸຸທຸ ໂມຈຍີສຸສາມີ	ຣາຸທຸທຸທິຕົວ ຈນທິນີ ๑.
มา ตฺวํ ภายิ มหาราช	มา ตฺวํ ภายิ รເສຣ
ອຸຸທຸ ໂມສຸຈຍີສຸສາມີ	ຣາຸທຸທຸທິຕົວ ສຸຣິຍັ ๑
มา ตฺวํ ภายิ มหาราช	มา ตฺวํ ภายิ รເສຣ
ອຸຸທຸ ໂມຈຍີສຸສາມີ	ປງເ ສຸນຸ່ວ ກຸຸຸຸຸຸຸ ๑
มา ตฺวํ ภายิ มหาราช	มา ตฺวํ ภายิ รເສຣ
ອຸຸທຸ ໂມຈຍີສຸສາມີ	ເປພພຸຸຸຸຸ ປນຸນຸ ๑
มา ตฺวํ ภายิ มหาราช	มา ตฺวํ ภายิ รເສຣ
ອຸຸທຸ ໂມຈຍີສຸສາມີ	ປກຸຸຸ ພຸຸຸຸຸ ປຸຸຸຸຸ ๑

มา ตุวั ภายิ महाराज	มา ตุวั ภายि रत्नेष्ण
अहन्तं मोक्षयिस्सामी	मज्जे चालकत्वेवि ॥
มา ตุวั ภายि महाराज	มา ตุวั ภายि रत्नेष्ण
अहन्तं मोक्षयिस्सामी	संयोजकत्वेवाहन् ॥
มา ตุวั ภายि महाराज	มา ตุวั ภายि रत्नेष्ण
पञ्चाङ्गं पाहयिस्सामी	काकसेनं देवकुणा ॥
आहु पण्णा गिमत्तिया	अमञ्जो वानी तातिस्स
โย तं सम्पत्तपक्खन्तं	तुक्खा न परिโมक्षये ॥
[๖๔๘] เอถ มาณวา อญฺเฐถ	มฺหํ สสฺสเรถ สันนิจิโน
เวเทโห สหมจฺเจहि	อุมฺมจฺเคน คมิสฺสํติ ॥
[๖๔๙] ตสฺสํ ตํ วจฺมํ สํสุวา	ปณฺณิกตสฺสํสาธุสํริโน
อุมฺมจฺคทฺวารํ วิจฺจิสฺสํ	ยนฺตยฺคเต จ อคฺคเต ॥
[๖๕๐] ปุรโต เสนโก ยาคิ	ปจฺจโต จ มโหสฺสโร
มชฺเช จ ราชา เวเทโห	อุมฺจฺจปรีวาวิโต ॥
[๖๕๑] อุมฺมจฺคา นิภมฺมิตฺวาน	เวเทโห นาวมารุหิ
อภิรฺยุหฺณจ ฅตฺวาน	อุนฺสาสิ มโหสฺสโร ॥
อโย เต สสฺสํโร เทว	อโย สสฺสํ ชนํธิป
ยถา มาตุ ปฏฺธิปตฺติ	เอวํ เต โหตุ สสฺสํยา ॥
ยถามิ นิยโก ภาตา	สสฺสํโร โหตุ สสฺสํยา ॥
เอวํ ปณฺณาจฺจนาโท เต	ทิตฺตพฺโพ รत्नेष्ण ॥

- อยัม ปญฺจาตจนฺที เต ราชปุตฺตํ อภิษุณฺนิตา
 กามํ กโรหิ เต ตาย ภริยา เต รเถสฺส ๑
 [๖๕๒] อารุญฺห นาวํ ตรมาโน ก็ นุ ตัมมํหิ ตินฺนุสฺสํ
 กิจฺจนา มุตฺตมฺห ทุกฺขโต ยามทานิ มโหสฺส ๑
 [๖๕๓] เณสฺส ธมฺโม มหาราช โยหํ เสนาย นายโก
 เสนาจํ ปรีหาเปตฺวา อตุตฺตํ ปรีโมจเย ๑
 นิเวสฺสมฺหิ เต เทว เสนาจํ ปรีหาปิตํ
 ตํ ทินฺนํ พุทฺธมฺมตฺตเคน อานยิสฺสํ รเถสฺส ๑
 [๖๕๔] อปฺปเสโน มหาลาเน กถํ นิคุตฺตํ จสฺสํ
 ทฺวพฺโถ พทฺทวฺเคน วิทฺตฺตํ ปณฺชิต ๑
 [๖๕๕] อปฺปเสโนมฺหิ เจ มนฺตํ มหาลาเน อมนฺตํ
 สฺสินาติ ราชา ราชานอ อาทิจฺจุจฺจุทฺตมฺมํ ๑
 [๖๕๖] สุตฺตํ วต สฺวาโส ปณฺชิตเคหิ เต เณน
 ปกฺขํ ปณฺชเว พนฺเช มจฺเจ ชาตคเตริว
 อมิตฺตฺตคฺคตฺตคเต โมจยิ โน มโหสฺส ๑
 [๖๕๗] เขวเมว มหาราช ปณฺชิตา หิ สฺวาวหา
 ปกฺขํ ปณฺชเว พนฺเช มจฺเจ ชาตคเตริว
 อมิตฺตฺตคฺคตฺตคเต โมจยิ โน มโหสฺส ๑
 [๖๕๘] รกฺขิตฺวา กสิณํ รกฺขิตํ จฺจุทฺตมฺมํ
 ตฺวเทนํ อวฺนุคฺคตฺตํ อปฺการํ อปาคมิ ๑

ฮารุยฺห ปวโร นาคํ	พทวนฺตํ สฺนฺจิจิหายนํ
ราชา อโวจ ปญฺจาโต	จฺญเนยฺโย มหพฺพโต ๑
สํนฺนทฺโร มณฺิจมฺเมน	สํรมาทาย ปาณินา
เปตฺติเย อชฺฌณฺภาสํคฺค	ปฺปุกฺคฺมุเพ สํมาคเต ๑
หตฺถาโรเห อนํกฺขุเจ	วณฺธิเก ปตฺติการเก
อฺปาสํนํมฺหิ กตฺตหตฺเต	วาทเวเช สํมาคเต ๑
[๖๕๘] เปตฺเตถ กุณฺชเร ทนฺตํ	พทวนฺเต สฺนฺจิจิหายเน
มทฺทนฺตฺ กุณฺชรา นคฺวํ	เวเทเหเน สํมาปิตํ ๑
วจุตฺทนฺตฺมฺชา เตตา	คิฏฺฐคฺคฺคา อฏฺฐิจิเวธิโน
ปญฺญณฺนา ธนฺนเวเคน-	สํมฺปตฺตฺนคฺคฺตฺรํคฺรา ๑
มาณฺวา จมฺมิโน สฺฐา	จิตฺตทณฺฑยฺยตาจฺจฺรา
ปฏฺชนฺติโน มหานาคา	หตฺถํ โหนฺตฺ สํมฺมฺชา ๑
สํคฺคฺติโย เตตโรคาโย	อจฺฉิมฺนฺโต ปภสฺสฺรา
วิชฺโชตฺมานา คิฏฺฐนฺตฺ	สํคฺวํ คารกา ๑
ฮารุพทวนฺตานํ	คฺคฺนิกายฺรจฺจวณฺ
เอตาทิสํ นโยธานํ	สํจฺคาเม อปถายินํ
เวเทโท กุโธ มุจฺฉิสฺสํติ	สํเจ ปภุชฺชํ กาหิตี ๑
คิํ เม ปุริสํนาถฺโดย	สํพฺเพ เอเกกฺกนิจฺจิตา
เยสํ สมนํ น ปสฺสํมฺ	เกวถํ มหิํ จวํ ๑
นาคา จ กปฺปิตา ทนฺตํ	พทวนฺตา สฺนฺจิจิหายนา

- ทุคฺคณโห หิ คยา ราชา ชฏฺเฐเนว สีนฺธโว ๑
 คินฺนุโน หิโย ราชา คงฺกํ สํมจฺจุ สปริชฺชโน
 หังราชํ ยถา ชฏฺโโก อหฺนุชฺชวํ ปติสฺสตี ๑
 [๖๖๓] สิกาทา รตฺติภาเคน มุฏฺถํ ทิสฺสุวาน กิํสฺสํ
 มัสเปสฺสตี มณฺเฒนฺดา ปริพฺพยุพฺพา มิคารมา ๑
 วิทฺวคฺคตาสุ รตฺตีสฺสํ อุกฺคคตฺสํ ทิวากเร
 กิํสฺสํ มุฏฺถิตํ ทิสฺสุวา อาธํณฺนา มิคารมา ๑
 เขวเมว ทฺวํ ราช เวเทหิ ปริวารย
 อาธํจฺฉินฺโน คมิตฺสฺสตี สิกาทา กิํสฺสํ ยถา ๑
 [๖๖๔] อิมสฺสํ หตฺถปาทะ จ กณฺณนาถํญจ ฌินฺทถ
 โย เม อมิตฺตํ หตฺถคคํ เวเทหิ ปริโมจยิ ๑
 อิมํ มัสญจ ปาทพฺพํ สฺสเถ กถฺวา ปจฺจนฺตุ น
 โย เม อมิตฺตํ หตฺถคคํ เวเทหิ ปริโมจยิ ๑
 ยถาปี อุตฺถภาจมนํ ปจฺพยา วิหฺนียตี
 สหฺสฺสํ อโถ พยคฺคตฺสํ โหติ สงฺกฺขมาหตํ ๑
 เขวณฺทํ วิหฺนิตฺวาน เวธยิสฺสํ สคฺคิยา
 โย เม อมิตฺตํ หตฺถคคํ เวเทหิ ปริโมจยิ ๑
 [๖๖๕] สเจ เม หตฺถปาทะ จ กณฺณนาถํญจ เถทสิ
 เขวํ ปญฺจาตจฺจนฺตฺสํ เวเทโห เถทยิสฺสตี ๑
 สเจ เม หตฺถปาทะ จ กณฺณนาถํญจ เถทสิ

ខេវំ បណ្ណាទានុភិយា	វេតេហិ ឆេយិឥត្តតិ ។
ឥទេ មេ អគុត្តបាតេ ។	កណ្ណណាឥណ្ឌុ ឆេតតិ
ខេវំ អនុភាយ ភេទិយា	វេតេហិ ឆេយិឥត្តតិ ។
ឥទេ មេ អគុត្តបាតេ ។	កណ្ណណាឥណ្ឌុ ឆេតតិ
ខេវនុគេ ឧត្តរករិកាយឥត្ត	វេតេហិ ឆេយិឥត្តតិ ។
ឥទេ មិឥណ្ឌុ ឧត្តរករិកាយឥត្ត	ឥត្តេ កត្តា ឧត្តរករិកាយឥត្ត
ខេវំ បណ្ណាទានុភិយា	វេតេហិ ឧត្តរករិកាយឥត្ត ។
ឥទេ មិឥណ្ឌុ ឧត្តរករិកាយឥត្ត	ឥត្តេ កត្តា ឧត្តរករិកាយឥត្ត
ខេវំ បណ្ណាទានុភិយា	វេតេហិ ឧត្តរករិកាយឥត្ត ។
ឥទេ មិឥណ្ឌុ ឧត្តរករិកាយឥត្ត	ឥត្តេ កត្តា ឧត្តរករិកាយឥត្ត
ខេវំ អនុភាយ ភេទិយា	វេតេហិ ឧត្តរករិកាយឥត្ត ។
ឥទេ មិឥណ្ឌុ ឧត្តរករិកាយឥត្ត	ឥត្តេ កត្តា ឧត្តរករិកាយឥត្ត
ខេវនុគេ ឧត្តរករិកាយឥត្ត	វេតេហិ ឧត្តរករិកាយឥត្ត ។
ឥទេ មិ វិហិតុវាន	ឆេយិឥត្តតិ ឥត្តតិយា
ខេវំ បណ្ណាទានុភិយា	វេតេហិ ឆេយិឥត្តតិ ។
ឥទេ មិ វិហិតុវាន	ឆេយិឥត្តតិ ឥត្តតិយា
ខេវំ បណ្ណាទានុភិយា	វេតេហិ ឆេយិឥត្តតិ ។
ឥទេ មិ វិហិតុវាន	ឆេយិឥត្តតិ ឥត្តតិយា
ខេវំ អនុភាយ ភេទិយា	វេតេហិ ឆេយិឥត្តតិ ។
ឥទេ មិ វិហិតុវាន	ឆេយិឥត្តតិ ឥត្តតិយា

ทิมสฺสํ เกสํ อสฺสิตา	อัสสํคคฺคปเวตฺติตา ฯ
สฺสชตา มิคฺคจฺฉาปฺปํ	เหมนฺตคฺคคิสิชาวิท
นทฺว คิรฺรคฺคเคสฺ	สณฺณนา ชุทฺตเวพุทฺธิ ฯ
นาคนาสฺสรุกฺคณานํ	ปจฺมา คิมฺพุทฺตณํ
นาคิทฺทมา นาคิรฺสฺสํ	นาโถมา นาคิโถมกา ฯ
นนฺทาย นฺน มรณฺน	นนฺทสิ ตีริวาหน
อหฺนฺจ นฺน นนฺทา จ	คจฺฉาม ยมสํสํ นํ ฯ
[๖๗๐] ทิพฺพํ อธิยเส มายํ	อกาสิ จกฺขฺโมหนํ
โย เม อมิตฺตํ หตฺตคคฺ	เวเทหํ ปวิโมจยิ ฯ
[๖๗๑] อธิยนฺติ เว มหาราช	ทิพฺพมายํช ปณฺชิตา
เต โมจยนฺติ อตฺตตานํ	ปณฺชิตา มนฺติโน ชนา ฯ
สณฺติ มาณวปฺปคฺคา เม	กุสฺสตา สณฺธิเชตฺกา
เยสํ กเตน มคฺคเตน	เวเทโห มิตฺถํ คโต ฯ
[๖๗๒] อิงฺฆ ปสฺส มหาราช	อุมฺมงฺกํ สํสุมามิตฺ
หตฺถํ อถ อสฺสํ	รทํ อถ ปตฺติณํ
อาโลกกฺกํ คิฏฺฐนฺตํ	อุมฺมงฺกํ สํสุมินฺนิจิตฺ ฯ
[๖๗๓] ตาภา วต วิเทหานํ	ยสฺสํเม เอทิสํ ปณฺชิตา
ฆเว วสฺสํ วิชิต	ยถา ตวฺมสิ มโหสฺส ฯ
[๖๗๔] วุคฺคินฺนํ ปริหารนฺน	ทิกฺคณํ ภคฺคเวคฺคณํ
ททามิ วิปฺเป โภเค	ภุญฺช กามะ รณฺสฺสํ จ

- มา วิเทห์ ปจฺจกมา ถึ วิเทโห กริสฺสติ ๑
 [๖๗๕] โย จเชถ มหาราช ภตุตารํ ชนการณา
 อุภินฺนํ โหติ คารยฺโห อตุตโน จ ปรสฺส จ
 ยาว ชีเวยฺย เวเทโห นาวณฺณสฺส วิชิตฺเต วเส ๑
 โย จเชถ มหาราช ภตุตารํ ชนการณา
 อุภินฺนํ โหติ คารยฺโห อตุตโน จ ปรสฺส จ
 ยาว คิฏฺฐเจยฺย เวเทโห นาวณฺณสฺส ปฺริโส สยํ ๑
 [๖๗๖] ทมฺมิ นิกฺขสฺสหฺสฺสนฺเต คามาสฺสติมฺภ จ กาสฺสํ
 ทาสฺสํคานิ จตุตาริ ทมฺมิ ภริยาสฺสคณฺจ เต
 สพฺพํ เสนาจฺจมาทาย โสฺสํถึ คจฺจน มโหสฺถ ๑
 [๖๗๗] ยาว ททนฺตุ หคฺถึนํ อสฺสํสํ ทิกฺขณํ วิธํ
 ตปฺเปนฺตุ อนฺนปาเนน วธิเก ปคฺคิการเก ๑
 [๖๗๘] หคฺถึ อสฺสํเส รเถ ปคฺคิ คจฺจนวาทาย ปณฺชิต
 ปรสฺสํคฺคํ ตํ มหาราช เวเทโห นิธิถํ คตํ ๑
 [๖๗๙] หคฺถึ อสฺสํสา รถา ปคฺคิ เสนา สํทิสฺสํเต มหา
 จตุรํคินิ ภิธํรฺพา กิณฺณ มณฺณณฺนํ ปณฺชิตา ๑
 [๖๘๐] อานนฺโท เต มหาราช อตุตโม ปฏฺธิสฺสติ
 สพฺพํ เสนาจฺจมาทาย โสฺสํถึปฺปคฺคโต มโหสฺส ๑
 [๖๘๑] ยถา เปตํ สฺสํสํสมิ ญทฺเทคฺควา จตุโร ชนา
 เอวํ กปฺปิตฺติเย คยมนฺหา ญทฺทยิตฺควา อีธาคตา ๑

- อถ ตฺวํ เกณ วณฺณเนน เกณ วา ปน เหตุนา
 เกณ วา อคฺคชาเตน อคฺคตํ ปริโมจยิ ๑
 [๖๘๒] อคฺคํ อคฺคเนน เวเทห มนฺคํ มนฺคเนน ชคฺคตฺย
 ปริวารยิสฺสํ ราชานํ สมฺพุทฺธํ ปวฺว ตํคโร ๑
 ทินฺนํ นิฏฺฐสฺสํ เม คามาถฺติณฺญํ กาสฺสํ
 ทาสฺสํคานิ จตฺตาริ ทินฺนํ ภริยาสฺสคณฺญํ เม
 สํพุทฺธํ เสนาจุมมาทาย สํคตฺติณามุทฺติ อธิชาคโค ๑
 [๖๘๓] สํสุทฺธิํ วต สํวาโส ปณฺจกิตฺเทหิตี เสนก
 ปกฺขีว ปณฺชเว พนฺเช มจฺเจ ชาตคเตริว
 อมิตฺตคหคฺคคฺคคเต โมจยิ โน มโหสฺสโร ๑
 [๖๘๔] เขวเมว มหาราช ปณฺจกิตฺตา หิ สํชาวหา
 ปกฺขีว ปณฺชเว พนฺเช มจฺเจ ชาตคเตริว
 อมิตฺตคหคฺคคฺคคเต โมจยิ โน มโหสฺสโร ๑
 [๖๘๕] อาหณฺณนฺตํ สํพุทฺธวีนํ เกวียโย เทนฺทิมานิ จ
 ชมนฺตํ มาคธา สํจฺฆา วคฺคฺช นทนฺตํ ทนฺทํ ๑
 [๖๘๖] โอโรธา จ กุมารํ จ เวสฺสิยานา จ พุราหุมนํ
 พหุํ อนนฺนญํ ปานญํ ปณฺจกิตฺตํสาภิหารยํ ๑
 หคฺคทาโรหา อนฺนํจฺฆา วัธิตา ปตฺติการกา
 พหุํ อนนฺนญํ ปานญํ ปณฺจกิตฺตํสาภิหารยํ ๑
 สํมาคตา ชานปทา เนคมา จ สํมาคตา

- [๖๘๒] นิเวสเนสุ โสฬสเกสุ วิทยา จจุเรสุ จ
 รุกขกุเคสุ จ ตมพนฺเต วิตตา ไตรเนสุ จ ฯ
 อหมี สัพพะเสเคน มหตา สุมหํ ปุริ
 ปริกฺขิมิสูตรํ โภเคหิ กาสินํ ชนํ ภัยํ ฯ
- [๖๘๓] ตสูตรํ ทํ วณํ สุตฺวา ชุทฺทาเนกฉณฺณินโน
 พารานตี ปวชฺสีสุ น จ กณฺธิ วิหะยํ ฯ
 นิเวสเนสุ โสฬสเกสุ วิทยา จจุเรสุ จ
 รุกขกุเคสุ จ ตมพินฺสุ วิตตา ไตรเนสุ จ ฯ
 เอเต ทิสฺวาน ตมพนฺเต ปฺนุ กนฺทิสฺ นาริโย
 นาคเ สฺสณฺทิกเต ทิสฺวา ปสฺสสฺสนฺเต มหํ มหํ ฯ
 พารานตี สฺพยาศิตา อาคูรา สมนฺชฺชช
 พาหา ปคฺคยฺห ปกฺกนฺทํ ชิตฺว เทหิ ราชินโน ฯ
- [๖๘๔] ปุปฺผาภินิหารสูตรํ วนสูตรํ มชฺฌเม
 โก โถหิตกฺโข วิหิตนฺตฺวโร
 กา กมฺพุกายูรธฺรา สฺวตฺตา
 คฺคฺชฺนฺติ นาริโย ทสฺ วนฺทมานา ฯ
 โก ตฺวํ พฺรหาพาหุ วนสูตรํ มชฺฌเม
 วิโรจสี ฆตฺติตฺโต ว อภฺคิ
 มหะสฺสฺสฺส อณฺณตโรสี ยกฺโข
 อุกาหุ นาคิสฺส มหานุภาโว ฯ

- [๖๘๕] นาคโหมสมิ อิทริมา เชนส์ ทุรติกกโม
 ฑ์เตยย์ เชนส์ กุทโธ ฌ์ค ฌนปท ฌบี ๑
 สมุททชา หิ เม มาตา ฌตทโธ ๑ เม บิตา
 สุกุสณกนิฐโธสมิ ฐุวิทคโตติ มํ วิท ๑
- [๖๘๖] ยํ คมภัว สทาวุญญํ รทท ฌอสมํ เปกขติ
 เอลิ ทิพโย มมาวาโส ฌเนกสคโปริโส ๑
 มยรโกณจาภิรทํ ฌีโธท ฌนมชฌโค
 ยนุํ ปวิธ มา ภีโต ฌมํ ฌตตวคิ สิวํ ๑
- [๖๘๗] คคท ปตโต สำนุโร สห ปุคเตน พุราหุณ
 ปฐิโต มยท กามะหิ สุกุ พุราหุณ ฌจุณติ ๑
- [๖๘๘] สมา สมนตปริโต ปหุคคครา มหิ
 อิททโคปคณณนา โสภติ หริคคตมา ๑
 รมนานิ ฌนเจคยานิ รมนา ฌัสสปุชิตา
 โอปปฬปทมา คิฐุฌนติ โปกขรณณา สุนิมิตา ๑
 ฌฐังสา สุกตา ฌมภา สพุเพ ฌะพริยามยา
 สหสัสถมภา ปาสาทา ปุรา กณณาทิ ฌคเว ๑
 วิมานํ ฌุปปนโนสิ ทิพพํ ปุณณเวหิ ฌคตโน
 ฌสมุพารํ สิวํ รมนํ ฌจุณตสัสถนทิตํ ๑
 มณเเว สหสัสเนคตสัส วิมานํ นากิกงขติ
 อิทริ หิ คุยายํ วิปตา สกุกุสเสว ฌคัมโต ๑

- [๖๘๘] มนธามี น ปคฺคพฺโพ ชานฺนภาโว ชุตฺตมโต
 ปริจารียมานานํ อิทฺธานํ วสฺสวตฺตินํ ฯ
- [๗๐๐] ตํ วิมานํ อภิชฺฌาย อมรานํ สุชฺเชตฺตินํ
 อโปสถํ อปฺปวสฺสนโต เสนิ วมฺมิกมฺพุทฺธนิ ฯ
- [๗๐๑] อหณฺจ มิคเมธานो สปรุทฺโต ปาวิสฺสํ วนํ
 เต มํ มคํ วา ชฺวีว วา นากิเวเทนฺติ ฌาตกา ฯ
 อามนฺคเย ภฺรทฺทคฺคํ กาสฺสปคฺคํ ยสฺสสฺสํ
 คยฺยา โน สมนฺนุญฺญาตา อมฺมํ ปสฺสสฺสํ ฌาตเก ฯ
- [๗๐๒] เอโส หิ วต เม ฌนฺโท ยํ วสฺสสฺสํ มมนฺติเก
 น หิ เอตาทิสฺสา กามา สุตฺตภา โหเนติ มานุเส ฯ
 สฺเส ทวํ นิจฺจสฺสํ วตฺตํ มม กาเมหิ ปฺฐิตอ
 มยา ทวํ สมนฺนุญฺญาโต สฺสคฺคิ ปสฺสสฺสํ ฌาตเก ฯ
- [๗๐๓] ชารยิมํ มณฺธิ ทิพฺพํ ปสฺสํ ปุคฺคเต จ วินฺทสฺสิ
 อโรโค สฺสคฺคิ โหหิ คจฺจเวทาทาย พฺรหฺมณ ฯ
- [๗๐๔] กุสฺสํ ปฏินนฺทามิ ภฺรทฺทคฺคํ วโจ ทว
 ปพฺพชฺชิตฺตํ ชินฺนโนสฺสมิ น กาเม อภิปคฺคเย ฯ
- [๗๐๕] พฺรหฺมจฺจยสฺสํ เจ ภจฺจโค โหหิ โภเคหิ ทารยิมํ
 อวิกปฺปมาโน เธยฺยสาถิ พหุํ ทสฺสํ เต ฐนํ ฯ
- [๗๐๖] กุสฺสํ ปฏินนฺทามิ ภฺรทฺทคฺคํ วโจ ทว
 ปุณฺณํ อากมิตฺตํ สฺเส อตฺตโก ภวิสฺสํติ ฯ

- [๗๐๗] อิทํ วตฺตวา ภุทิตตฺโต เปเสถสิ จตุโร ชเน
 เขตฺต กฺขุณฺณ อฏฺฐเสถ ขิปฺปํ ปาเปถ พุทฺธาหุมนํ ๑
 ตสฺสํ ตํ วณฺํ สุตฺตวา อฏฺฐจาย จตุโร ชนา
 เปเสถตา ภุทิตตฺเตน ขิปฺปํ ปาเปถํ พุทฺธาหุมนํ ๑
- [๗๐๘] มณฺี ปกฺกยฺห มงฺกถฺยํ สํวสุ วิตฺตํ มโนรมํ
 เสถํ พุยฺยชนสํปฺนโน โก อิมํ มณฺิมชฺฌมคฺคา ๑
- [๗๐๙] โถหิตกฺกขิตฺสทสฺสาหิ สมนฺคฺคา ปรีวาริตํ
 อชฺช กาดํ ปถํ กฺขณฺํ อชฺฌมคฺคาหํ มณฺี อิมํ ๑
- [๗๑๐] สุปฺปิจฺฌโน อยํ เสโต อจฺจุโค มหิโค สทา
 สุตฺตาริโต สุนิกฺขิตฺโต สทฺทพฺพตฺตมภิสํวเร ๑
 อปฺปจารวิปฺนฺนสฺส นิกฺเขเป ชารณาย วา
 อยํ เสโต วิมาสํย ปรีจิจฺฌโน อโยนิโส ๑
 นยิมํ อกฺกุสโล ทิพฺพํ มณฺี ชาเรตุมารโห
 ปฏฺฐิปชฺช สทํ นิกฺขํ เทหิมํ รัตนํ มม ๑
- [๗๑๑] เหนว มายํ มณฺิ เกยฺโย โคหิ วา รัตนฺเหหิ วา
 เสโต พุยฺยชนสํปฺนโน เหนว เกยฺโย มณฺิ มม ๑
- [๗๑๒] โน เจ ตยา มณฺิ เกยฺโย โคหิ วา รัตนฺเหหิ วา
 อถ เกน มณฺิ เกยฺโย ตํ เม อกฺขฺหาหิ ปุจฺจุตฺโต ๑
- [๗๑๓] โย เม สํเส มหานาคํ เตชสฺสํ ทฺวตฺติกฺกมํ

- สเจ ตวั ธนกาโมสึ ฐิตตโต ปทิสฺสติ
 คเมว คนฺตฺวา ยาจตุสฺส พหุํ ทสฺสติ เต ธนํ ฯ
 [๗๒๐] หตฺถกคํ ปตฺตคคํ นิภฺกิตฺตํ ชาทิตุํ วรํ
 มา โน สฺนทฺธิจโก อตฺถโก โสสมทตฺต อปฺปจฺจกา ฯ
 [๗๒๑] ปจฺจติ นิรเย โฆเร มหิมสฺส วินฺทฺริยติ
 มิตฺตทพฺภํ หิตฺตจํคํ ชีวเร วาปี สฺสฺสติ ฯ
 สเจ ตวั ธนกาโมสึ ฐิตตโต ปทิสฺสติ
 มณฺเฑ อตฺตคคํ เวรํ น จิรํ เวทิสฺสติ ฯ
 [๗๒๒] มหายนฺณํ ยชิตฺวาน เหวํ สฺสฺสนฺติ พฺราหฺมณา
 มหายนฺณํ ยชิสฺสาม เหวํ โมกฺขาม ปาปกา ฯ
 [๗๒๓] หนฺนททานิ อปายามิ นาคํ อชฺช คยา สห
 ปทเมกํ น คจฺเจยฺย เหวํ กิพฺพิสฺสการินา ฯ
 [๗๒๔] อิทํ วตฺวาน ปิตฺรํ โสสมทตฺโต พหุสฺสโต
 อชฺชณาเปตฺวาน ภูตานิ ตมฺหา จานา อปฺปกฺกมิ ฯ
 [๗๒๕] คณฺหาเทคํ มหานาคํ อาหเรคํ มณฺเฑ มม
 อินฺนทโคปกวณฺณาภา ยสฺส โสหิตโก สโร ฯ
 กปฺปาสฺมีจฺราสฺสว เหวสฺส กาโย ปทิสฺสติ
 วมฺมิกคฺคโต เสติ ตํ ตวั คณฺหาหิ พฺราหฺมณ ฯ
 [๗๒๖] อโถสฺสเหหิ ทิพฺเพหิ ชปฺปํ มนฺตปทานิ จ
 เหวนฺคํ อสฺสจฺฉิ ฉฐัง กตฺวา ปริตฺตมตฺตโน ฯ

[๗๒๗]	มมํ ทิสฺสุวาน อายนุคํ
อินฺทฺริยานิ อหฺนุจํ
ปทุมํ ยถา หตฺถกคํ
ธํวํ ชาคํ มุขํ คฺยุหํ	ตฺถ พุทฺธกามตมํ กุณินํ
ธํวํ ชาคํ มุขํ คฺยุหํ
ปาดินฺหา ปริมทฺธิคํ
มมํ ทิสฺสุวาน เขทิสํ	๑
[๗๒๘]	กจฺจํ นุ เต นวภิธฺสงฺสํ
เยน ธํวํ มุขํ คฺยุหํ	กจฺจํ เต อตฺถิ เวทนนา
มมํ ทิสฺสุวาน อากคํ	๑
[๗๒๙]	สํปฺปินํ ตาต อทฺทกฺขิ
ทกฺขิณํ วีย เม พาหุ
ปฺริโส อาทาย ปกฺกามิ
ยโตหํ สํปฺปินมทฺทกฺขิ	อิโต มาถํ อโรคคํ
เฉตฺวา รุหิรมกฺขิ
มม โรทนฺติยา สติ	๑
[๗๓๐]	ยํ ปุพฺเพ ปริวาริสุ
เหมชาตปฺริยจฺจนฺนา
ยํ ปุพฺเพ ปริวาริสุ
กณฺนิการาว สมนฺนุตา	สํสํ เม โนปถพฺภติ
กณฺณวา รุจิรวิกฺคฺหา
ภฺริทฺตุโต น ทิสฺสํติ	๑
	หนฺนททานิ คมิธฺสํ
ธมฺมฏฺฐํ สํถธมฺปนฺนํ	เนตฺถํ สํสวธาวินํ
ภฺริทฺตุโต น ทิสฺสํติ	๑
[๗๓๑]	คณฺจํ ทิสฺสุวาน อายนุคํ
พาหา ปคฺคฺยุหํ ปกฺกนฺทํ
ปฺตฺตฺตนฺเตยฺเย น ชานาม	ภฺริทฺตุตฺถสํ มาตฺรํ
ภฺริทฺตุตฺถสํ ภฺริยาโย
อิโต มาถํ อโรคคํ	๑

- มคฺ ๖า ยทิ ๖า ฐิวั ฐิตทตฺตํ ยตฺตํ ๖ ๑
- [๗๓๒] ตฺถณฺ ๑ตฺตปฺตฺตาว ๑ตฺตณฺ ๑ตฺตวา ๑ตฺตาวกั
 จิวั ๑ตฺตณฺ ๑ตฺตยตฺตํ ๑ตฺตทตฺตํ ๑ตฺตยตฺตํ ๑
 ๑ตฺตวั ๑ตฺตจฺจปา๑ ๑ตฺตณฺ ๑ตฺตวา ๑ตฺตาวกั
 จิวั ๑ตฺตณฺ ๑ตฺตยตฺตํ ๑ตฺตทตฺตํ ๑ตฺตยตฺตํ ๑
 ตฺถ ๑ตฺต ๑ตฺตทตฺตํ ๑ตฺตทตฺตํ ๑ตฺตทตฺตํ
 จิวั ๑ตฺตณฺ ๑ตฺตยตฺตํ ๑ตฺตทตฺตํ ๑ตฺตยตฺตํ ๑
 ๑ตฺตมววณํ ๑ตฺต ๑ตฺตทตฺตํ ๑ตฺตทตฺตํ ๑ตฺตทตฺตํ
 ๑ตฺต ๑ตฺตยตฺตํ ๑ตฺตทตฺตํ ๑ตฺตยตฺตํ ๑ตฺตทตฺตํ ๑
- [๗๓๓] ตฺถาว ๑ตฺตปมทตฺต ๑ตฺตทตฺต ๑ตฺตปมทตฺต
 ๑ตฺตทตฺต ๑ตฺตทตฺต ๑ ๑ตฺตทตฺต ๑ ๑ตฺตทตฺตทตฺต ๑
- [๗๓๔] ๑ตฺต ๑ตฺตทตฺต ๑ตฺตทตฺต ๑ตฺตทตฺตทตฺต
 ๑ตฺตทตฺต ๑ ๑ตฺตทตฺต ๑ ๑ตฺตทตฺต
 ๑ตฺต ๑ตฺตทตฺต ๑ตฺต ๑ตฺตทตฺต
 ๑ตฺตทตฺต ๑ตฺตทตฺต ๑ตฺตทตฺต ๑ตฺตทตฺต
 ๑ตฺตทตฺต ๑ตฺตทตฺต ๑ตฺตทตฺต ๑ตฺตทตฺต ๑
- [๗๓๕] ๑ตฺต ๑ตฺต ๑ตฺตทตฺต ๑ตฺตทตฺต
 ๑ตฺตทตฺต ๑ ๑ตฺตทตฺต ๑ตฺตทตฺต
 ๑ตฺต ๑ตฺต ๑ตฺต ๑ตฺต ๑ตฺต
 ๑ตฺตทตฺต ๑ตฺตทตฺต ๑ตฺตทตฺต ๑ตฺตทตฺต ๑
- [๗๓๖] ๑ตฺต ๑ตฺตทตฺต ๑ตฺต ๑ตฺตทตฺต ๑ตฺตทตฺต ๑ตฺตทตฺต ๑

	ทีโสทิสํ คมิตฺถํ	ภาตฺตปริเยสนํ จ
	ปพฺพเต คิริทฺตฺตํ	คามาสุ นิคเมสุ จ
	โธเรน สฺตฺตฺตฺตฺตํ	ภาตฺตํ ปตฺตํ อากตํ ฯ
[๗๓๗]	หตฺถา ปมฺมฺมฺมฺมฺมฺมฺม	ปาเท เต นิปติ ภูตํ
	กจฺจํ นุ ํทิสฺสํ	มา ภายิ สฺสฺสํ ภาวํ ฯ
[๗๓๘]	เนว มยฺหํ อยํ นาค	อถํ ทฺกฺกฺกฺกฺกฺก
	ยวตฺตฺติ อหิตฺตฺต	มยา ภิชฺชํ น วิชฺชติ ฯ
[๗๓๙]	โก นุ พฺราหฺมณฺณ	ทตฺตํ ปริสํมาคต
	อวฺหาตฺตํ สฺสฺสํ	สฺสฺสํ ปริสํ มม ฯ
[๗๔๐]	ตฺวํ มํ นาคเณ อตฺต	อหํ มณฺณทฺตฺต
	โหตฺตํ โน อพฺภุตํ	อา สฺสฺสํ สฺสฺสํ ปณฺณํ
[๗๔๑]	อหฺมํ วจฺจมา อทฺต	ตฺวํ ทตฺตํ ภาวํ
	โก นุ เต ปาฏิกุคฺค	อปฺปชฺชํ กิ สฺสํ
	อปฺปชฺชํ เม อตฺต	ปาฏิกุคฺค จ ตาทิส
	โหตฺตํ โน อพฺภุตํ	อา สฺสฺสํ สฺสฺสํ ปณฺณํ
[๗๔๒]	สฺสฺสํ เม มหาราช	วจฺจํ ภาทฺตํ
	ปณฺณํ เม สฺสฺสํ	ปาฏิกุคฺค หิ กิตฺติมํ
[๗๔๓]	เปตฺติกํ วา อณฺโณ	ยํ วา โหติ สยํ กตํ
	กิ ตฺวํ เหวํ พหุํ	ณํ ยาจสิ พฺราหฺมณํ
[๗๔๔]	อตฺตํ พายโน หิ นาคเณ	มมํ อภิชฺชํ

กาตีสฺส รณฺโณ อมราธิปสฺส
 มเหตฺกฺโข อณฺณคโร ปีตา เต
 มจฺเจตฺต มาตา ปน เต อตุตฺถา
 น ตาภิโส อรหติ พุราหุณฺณสฺส
 ทาสึมี โธหาริตุํ มหานุภาโว ๑

- [๗๕๗] รุกฺขํ นิสฺสํสา ย วิชฺฌิตฺตโก เอณฺณยํ ปาตุมากตํ
 โส วิทฺธโร ทูรมาจริ สฺสเวเคน เปกฺขวา ๑
 ตํ ตวํ ปตฺติคมทฺทกฺขิ อรณฺณสฺมึ พุทฺทาวเน
 ส มัสสกาชมาทาย สํยา นิกฺขรชฺฐปาคมิ ๑
 สฺสวสํสาตฺยสฺสอฏฺฐัง บิํจฺจิมํ สฺนฺชฺตายุกํ
 โกกิตาภิรุตํ รมฺมํ ชฺฐํ หริตฺสทฺทํ ๑
 ตตฺถ เต โส ปาตุรหุ อธิชฺชา ยสฺสา ชตํ
 มหานุภาโว ภาตา เม กณฺณภาหิ ปริวาริโต ๑
 โส เตน ปริจฺฉินฺโณ ตวํ สพฺพกามาเท ทปฺปิตโต
 อฏฺฐสฺสสฺส ตวํ ทฺพภิ ตนฺเต เวรํ อธิรคตํ ๑
 ชฺชิปปํ คีวํ ปสาเวหิ น เต ทสฺสํมิ ชฺชิตํ
 ภาตุ ปริสฺสํ เวรํ เมทฺยิสฺสํมิ เต สิริ ๑
 [๗๕๘] อชฺฌายโก ยาจโยคิ อากุคฺคิกิ จ พุราหุณฺโณ
 เอเตหิ คีหิ จาเนหิ อวชฺโณ ภวติ พุราหุณฺโณ ๑
 [๗๕๙] ยํ ปุริ ฐตฺตอฏฺฐสฺส โอคาพุทฺธํ ยมฺมํ นทํ

ไฮทเต สัพพโสวณฺณ	คิริมาหุจ ยามุํ ๑
คตฺถ เต บุปฺพิชฺชกฺขมา	โสทริยา มม ภาคโร
ยถา เต คตถ วกฺขนติ	คถา เหน่สฺสํ พราหมณ ๑

[๗๖๐] อนิจฺจุตฺรา อิจฺจุตฺรสมฺปยุตฺตา
 ยณฺณมา จ เวทฺหา จ สํโภก โสเก
 ตทกฺขรยฺหํ หิ วิณฺญฺตมาโน
 ขหาติ วิตคณฺจ สํคณฺจ ธมฺมํ ฯ

[๗๒๓] ขชฺฌเนนภริยา ปจฺฉิ ชนินฺทรา
 เวฬุสา กถิ ปาวิจยิณฺณฯ สํหฺတာ
 อฺปาคฺคฺ ปจฺจกํ ยถาปเทถ
 กตานุ เเต เวณินาติ อานุ ฯ

[๗๖๒] ฐาตา วิฐาตา วรุโณ กุเวโร
 โสโม ยโม จนุทิมា วายุ สรุโย
 เอเตभि ยมฺญํ ปฺกฺกโส ยชิตฺวา
 อชฺฌมาयกานํ อถ สพุพฺพกามे ฯ
 วิกาธิตา จาปสฺสทานิ ปมฺญจ
 โย อชฺชฺชโน พถวา ภึมฺเสโน
 สหสฺสํพาทุ อสโม ปสฺสพฺยา
 โสมี ตทา อาทหิ ฐาตเวทํ ฯ

[๗๖๓] โย พุราหมณ โกชยิ ที่มรตฺ

อนุนเนน ปาเนน ยถานุภาวํ
 ปสฺสนนจิตฺโต อนฺนโมทมาโน
 สํโลก เทวณฺณตโร อโหสิ ฯ ๑

[๗๖๔] มหาสนํ เทวมนมวณฺณํ
 โย สํปปีณา อตฺถกฺขิ โภเชตฺตุมกฺกํ
 โส ยณฺณตฺตุนํ วรโต ยชิตฺวา
 ทิพฺพํ คคํ มุจฺฉิตฺตชฺชณฺณคจฺฉิ ฯ ๑

[๗๖๕] มหานุภาโว วสฺสํสํสํสํสํ
 โย ปพฺพชฺชิตํ ทสฺสํเนยฺโย อุกาโร
 หิตฺวา อปริยฺยตํ ภุทฺตัง สํเสนํ
 ราชา ทฺวํไปปชฺชณฺณคามิ สํคฺคํ ฯ ๑

[๗๖๖] โย สํคโร สํคฺคณฺณํ วิชิตฺวา
 ยฺยํ สํภํ โสวณฺณมยํ อุกาโร
 อสฺสํเสสิ เวสฺสํสํสํสํสํสํ
 สํโลก เทวณฺณตโร อโหสิ ฯ ๑
 ยสฺสํสํสํสํสํ สํโลก คจฺฉา
 ปวตฺตติ ทชฺฉนฺนินฺนํ สํมกฺกํ
 โส โถมปาโต ปริจฺจิมกฺกํ
 อจฺฉา สํสํสํสํสํสํสํสํสํ ๑

[๗๖๗] มหิตฺติโก เทวโร ยสฺสํสํ

เสนาปติ ตितिเว ว่าสวสัจ
 โส โสมนยาเคน มถ วิหนตุวา
 สโลก เทวณฺณตโร อโหสิ ฯ

- [๗๖๘] อการยิ โลกมิมิ ปรมฺย
 ภาคฺร์ถิ หิมวณฺณตโร วิชฺฌ
 โย อิทฺธิมา เทวโร ยสฺสสฺส
 โสมี ตทา อาทหิ ขาตเวทํ ฯ
 มาถาคิริ หิมวา โย ฯ วิชฺฌ
 สจฺจสฺสโม นิสฺสโก กากเวร
 เอเต ฯ อณฺเณ ฯ นคา มหนฺตา
 จิตฺยา กตา ยณฺณกเวมิ มาหุ ฯ

- [๗๖๙] อชฺฌายกํ มนฺตคฺคณฺณปฺพนํ
 ตปฺสฺสํ ยาจโยคฺคิธาหุ
 ตฺวีเร สมนุทสฺสจฺจกํ สจฺจ
 ตํ ตาครขฺโณหริ เตนเปยฺโย ฯ

- [๗๗๐] อายาควตฺถุณี ปุณฺณ ปชฺชยา
 สจฺจชฺชนฺติ พฺราหฺมณา ว่าสวสฺส
 ปฺริมิ ทิสฺส ปจฺจิมิ ทกฺขิณฺณตฺตํ
 สจฺจชฺชมานา ชนยฺชนฺติ เวทํ ฯ

- [๗๗๑] กถฺหิ ชฺรฺวาน กถํ มคานํ

ภาวนุติ เวทชฺฌมคฺคา อวิฏฺฐ
 มรฺรจฺจมนฺมํ อสฺสเมภฺจิตฺตคฺคา
 มายาคฺคณา นาคิวหนฺติ ปณฺณํ ๑
 เวทา น ตาณาย ภาวนุติรสฺส
 มิตฺตทฺทฺทโน ภูนฺทโน นรฺสฺส
 น ตายเต ปรีจฺฉโนว อคฺคิ
 โทสฺสนฺตรํ มจฺจมนนฺนิกมนฺมํ ๑
 สํพฺพณฺจ มจฺจา สฺธนา สโมภา
 อาทํปิตํ ทารุ ติณฺณ มิสฺส
 ททํ น ตปฺเป อสฺมคฺคเตโช
 โก คํ สฺสภิกฺขํ ทิสฺสณฺณ กยิรา ๑
 ยถาปํ ชีวํ วิปรีณามณฺมํ
 ทชฺชิ ภวิตฺวา นวณฺฑปํ โหติ
 เขวณฺฑิ อคฺคิ วิปรีณามณฺมโน
 เตโช สมารุหิติ โยคฺคยฺคฺโค ๑
 น ทิสฺสติ อคฺคิมนุสฺสปวิฏฺฐโ
 สฺสกุเขสฺส กฺขุเขสฺส นเวสฺส จามิ
 นามคฺคมาโน อรณฺณเรน
 นากมนฺนา ชายติ ชาทเวโท ๑
 สเจ หิ อคฺคิ อณฺตรโต วเสยฺย

สัจจเชตฺตํ กฏฺเฐสฺส นเวสฺสํ จาบี
 สัพพพานิ สัจจเสยฺยํ วนานิ โถเก
 สัจจขานิ กฏฺฐานิ จ ปชฺชเสยฺยํ ฯ
 กโรติ เจ ทารุติเนน ปุณฺณํ
 โภชํ นโร ชุมฺภีชี ปตาปวํ
 ขงฺคาริกา โถณกรรา จ สฺฐา
 สรรีวาทาหิ กเรยฺยํ ปุณฺณํ ฯ
 ธถ เจ หิ เธเคบี กโรนฺติ ปุณฺณํ
 อชฺฌเนนฺนคฺคิ อธิ ตปฺปยิตฺวา
 น โกจิ โถกสฺมึ กโรติ ปุณฺณํ
 โภชํ นโร ชุมฺภีชี ปตาปวํ ฯ
 กถํ หิ โถกาปจฺจิโต สฺมาโน
 ขมนุญฺเจตฺตํ พหุํ อกนฺตํ
 ยเทว มจฺจา ปวิชฺชยฺยติ
 ตทปฺปสฺสจฺจํ ทิรธณฺณํ ญญฺเช ฯ
 สิจฺฉิณฺหิ เทเวสฺสํ วนนฺติ เธเก
 ขาปํ มิถกฺข ปน เทวมาหุ
 สัพเพว เธเต วิตถํ ภณฺนฺติ
 อคฺคิ น เทวณฺณตโร นฺ ขาโป ฯ
 อนินฺทริยํ สฺนุตฺมสฺสณฺณกายนํ

เวสฺสํสาณวี กมฺมกวี ปชานํ
 ปริจฺจยมนคฺคํ สํคตํ กถํ วชฺเช
 ปาปานิ กมฺมานิ ปกฺขพฺพมาโน ๑
 สํพฺพาภิภูตาทุส ฐวีกตฺถา
 อคฺคิสฺสํ พุทฺธมา ปริจฺจวโกติ
 สํพฺพานุภาวํ จ วสํ กิมนฺตํ
 อนินฺมิโต นินฺมิตํ วนฺทิตสฺส ๑
 หาสํ อนินฺชฌานกฺขมํ อตฺตจฺณํ
 สกฺกการเหตุ ปริกริษฐ์ ปุพฺเพ
 เต ตาภุสฺสกาเร อปาตฺตภูเต
 สันฺธุราภิตา สันฺตุมฺปิ สันฺตฺธิมฺมํ ๑
 อชฺชฌเนนฺมรียา ปจฺจวํ สนิหนฺทา
 เวสฺสํสา กถํ ปาปริจฺจยญฺจ สํกฺกทา
 อฺปาตฺต ปจฺจเจกํ ยถาปฺเทสํ
 กตาทุ เตเต วสฺสินาติ อาทุ ๑
 เขตฺตญฺจ สจฺจํ วจฺนํ ภเวยฺย
 ยถา อิทํ ภาสิตํ พุทฺธาหุมฺเนหิ
 นาสฺสคฺคิโย สาสฺสํ ตเมถ รชฺชํ
 นาสฺสพฺราหฺมโณ มนฺตปทานิ สิกฺขเ
 นาสฺสญฺตฺร เวสฺสํสา หิ กถํ กเรยฺย

สัจจโท น มุญเญ ประเปลี่ยนาย ๑
 ยสฺมา จ เขตฺ วจัน อญฺติ
 มุสฺสวิเม โสทรียา ภณฺณติ
 ตทปฺปณฺณวา อภิสฺสทฺทหนฺติ
 ปสฺสฺสนฺติ ตํ ปณฺทิตา อคฺคฺตนาถ ๑
 ขคฺยา หิ เวสฺสฺสํ พถํ หนฺติ
 อาทาย สฺสทฺธานิ จรฺหนฺติ พุราหุมนฺนา
 ตํ ตาทีสํ สจฺจํ ปภินฺนํ
 กสฺมา พุทฺธมา น อชฺชํ กโรติ โลกํ ๑
 สเจ หิ โส อิสฺสโร สพฺพโลก
 พุทฺธมาปหฺนุ ภูตปตฺตี ปชานํ
 กิํ สพฺพโลกํ วิทฺธิ อตฺถํ
 กิํ สพฺพโลกํ น สจฺจํ อภาสิ ๑
 สเจ หิ โส อิสฺสโร สพฺพโลก
 พุทฺธมาปหฺนุ ภูตปตฺตี ปชานํ
 มายา มุสฺสวชฺชมเทณํ จาบี
 โลกํ อธมฺเมณ กิมนฺตกาโร ๑
 สเจ หิ โส อิสฺสโร สพฺพโลก
 พุทฺธมาปหฺนุ ภูตปตฺตี ปชานํ

อธมมิโก ภูตปคั อวิฐฐ
 ธมฺเม สคั โส วิทหิ อธมฺมิ ฯ
 กัฏฐา ปฏุงกา อรุคา ฯ ภิงกา
 หนตุวา กิมิ สฺสุณฺณติ มกฺขิก้า ฯ
 เขเต หิ ธมฺมา อหฺวยฐฺปา
 กมฺโพชกานํ วิตถา พหฺนํ ฯ

[๗๗๒] สเจ หิ โส สฺสุณฺณติ โย หนาคิ
 หุโตปปี โส สกฺกมฺเปติ จานํ
 โภวาติ โภวาทินมารเยยฺยํ
 เย วามิ เคสํ อภิสทฺทเหยฺยํ ฯ
 เหว มิกา น ปสฺสโนปปี กาโว
 อายาจฺนฺติ อตฺตวธาย เกจิ
 วิปฺสนฺทมานา อิท ฐวีกตฺถา
 ยณฺเณสฺส ปาณเ ปสฺสมารภฺนฺติ" ฯ
 ยฺยปฺสฺสเน ปสฺสพฺนฺเต ฯ พาทา
 จิตฺเรหิ วณฺเณหิ มุชฺชํ หนฺนฺติ
 อยฺนฺเต ยฺยโป กามทฺุโห ปฺรตฺถ
 ภวิสฺสฺสติ สฺสสฺสโต สมนฺปฺราเย ฯ
 สเจ ฯ ยฺยเป มณฺเณสฺสทฺุคฺคั

๓ ปสฺสมาทรนฺตํคิมิ ปาโส ฯ

ฌณฺณํ ฌนํ รัชคํ ชาติรูปํ
 สัจจเชตฺตํ กญฺเจสฺสํ นเวสฺสํ จาบี
 สจฺเจ ทุเห ติทธิเว สัพพกามา
 เทวิชฺชสฺสงฺฆาว ปรุญฺญ ชฺเชยฺยํ
 น พฺราหฺมณา กิณฺณจิ น ยาชฺเชยฺยํ ๑
 กุโต จ ยฺยูเป มณิสฺสงฺฆมฺมุคฺคํ
 ฌณฺณํ ฌนํ รัชคํ ชาติรูปํ
 สัจจเชตฺตํ กญฺเจสฺสํ นเวสฺสํ จาบี
 กุโต ทุเห ติทธิเว สัพพกามา ๑
 สจฺจา จ สุตฺตทา จ ปตฺตทฺรพาตา
 จิตฺตเวทฺติ อณฺเณทฺติ มุขํ นยฺนทฺติ
 อาทาย อคฺคํ มม เททฺติ วิคฺคํ
 ตโต สจฺจํ โหหิสิ สัพพกามา ๑
 ตมฺมุคฺคิหฺมุคฺคํ สจฺจํ ปวิสฺสํ
 จิตฺตเวทฺติ อณฺเณทฺติ มุขํ นยฺนทฺติ
 โอโรปยิตฺตวา เกสฺสมสฺสํ นชฺชจ
 เวเททฺติ วิคฺคํ อติคฺคาพฺพหฺนทฺติ ๑
 กากา ชฺชุตฺถว รโห ตภิตฺตวา
 เขกํ สฺमानํ พหฺกกา สฺเมจฺจ
 ชนฺนทานิ ภูตฺตวา ภูทกา ภูทิตฺตวา

มุณฺฑํ กริตฺวา ยณฺณปโถสฺสนฺติ ฯ
 เอวํ หิ โส วณฺณจิตฺตํ พุราหุมนฺนํ
 เอโก สฺมาโน พหฺกา สฺเมจฺจ
 เต โยคโยเคน วิตุมฺปมาณา
 ทิฏฺฐํ อทิฏฺฐเณ ฐนํ ทรนฺติ ฯ
 อกาถียา ราชฺฐํ วนฺตฺติจฺจา
 ตทสฺสํ อาทาย ฐนํ ทรนฺติ
 เต ตาภิสา โจรสฺมา อสฺนฺตา
 วชฺฌา น หณฺณนฺติ อวิฏฺฐํ โถเก ฯ
 อิทฺถสฺสํ พาวารสฺสิ ทกฺขิณาติ
 ยณฺณเวสฺสํ นินฺทนฺติ ปถาสฺยจฺจุ
 ตณฺเฏมฺปิ สจฺจํ มชฺวา นินฺนพาทุ
 เกณสฺสํ อิทฺโถ อสฺสเว ชินาติ ฯ
 ตณฺเฏว ตฺถจฺฉํ มชฺวา สฺมจฺจํ
 หนฺตฺวา อวชฺโณ ปรมิ สฺสเทโว
 มนฺตา อิเม พุราหุมนฺนา ตฺถจฺฉรฺปา
 สฺนฺทิตฺติจฺจา วณฺณนา เณ โถเก ฯ
 มาตาคีรี หิมวา โย จ วิชฺฌา
 สฺสทฺสฺสโน นิสฺสโก กากนฺว
 เอเต จ อณฺเณ จ นตา มหนฺตา

จิตฺยา กตา ยณฺณกเรภีมาหุ ๑
 ยถาปการานิ หิ อธิฐฺสกาณิ
 จิตฺยา กตา ยณฺณกเรภีมาหุ
 น ปพฺพตา โหนฺติ ตถาปการา
 อณฺเวยาทิสํ อจฺจตา ทิฐฺสเสถา ๑
 น อธิฐฺสกา โหนฺติ สิตา จิเรน
 น ตตฺถ สณฺนชายติ อโย น โถหํ
 ยณฺณณฺจ เขตํ ปริวณฺณณฺนคา
 จิตฺยา กตา ยณฺณกเรภีมาหุ ๑
 อชฺชฌายกํ มนฺตคฺคณฺฐปฺปนํ
 ตปสฺสสินํ ยาจโยคํตฺธาหุ
 ตํเร สมนฺตทสฺสทกํ สชนฺตํ
 ตํ ตาครชฺโฆหรี เตนเปยฺโย ๑
 ปโรสทสฺสมี สมนฺตเวเท
 มนฺตปฺปนฺเน นทฺธิโย จหนฺติ
 น เตน พฺยาปฺปนฺนรตฺตกาณิ
 กสฺมา สมนฺตทอ อตุโธ อเปยฺโย ๑
 เขเกจิ กุปฺวา อธิ ชฺวโตเก
 โถณฺนทกา กุปฺชเนหิ ชาตา
 น พฺราหฺมณชฺโฆหรณฺน เสดฺ

ชาโป อเปโย ทิรตญฺรนาหุ ๑
 ปุเร ปุรตถา กา กตฺถ ภริยา
 มโน มนุสฺสํ อชเนติ ปุพฺเพ
 เตนามิ ชมนฺน น โภจิ ทิโน
 เชนมฺยิ วัธตฺถกฺกวิภงฺกมาหุ ๑
 จณฺทาทปฺกโตมฺยิ อธิจฺจ เวเท
 ภาเสยฺย มนฺเต กุตฺโต มคฺมา
 น ตตฺถ มุทฺธา วิมฺลเยยฺย ตฺตฺตธา
 มนฺตา อิมํ อตฺตวธาย กตา ๑
 วาจา กตา กิทฺธิ กตา คหิตา
 ทุมฺโมจยา กาพฺยาปถานฺนปฺนนา
 พาทาน จิตฺตํ วิสฺสเม นิวิญฺจ
 ตทปฺปปณฺณา อภิตฺตทฺทหนฺติ ๑
 ตฺถตฺถ พฺยทฺตตฺถ ๑ ทํปิโน ๑
 น วิชฺชตฺถํ ปิรติยํพฺเพน
 มนุสฺสกาโว ๑ คจฺจ เปกฺโข
 ชาติ ทิ เตถ อตฺมา ตมานํ ๑
 ตฺเจ ๑ ราชา ปจฺจ วิชิตฺวา
 ตฺตฺตวา อตฺตวา ปาริตฺตฺวา
 ตยเมว ติ ตตฺตตฺตจฺจ วิชเยยฺย

ศตฺตํปฺปชา นิจุจฺ สุตฺตํ ภาเวยฺย ๑
 อตฺตํคัมภีโร จ ตโย จ เวทา
 อตฺตํคัมภีโร เอเต สํกขา ภวณฺติ
 เสดฺสจฺ อตฺตํ อวินิจฺฉินฺทฺวา
 น พุชฺฌนฺติ โยจฺจปถํ ฌณฺโณ ๑
 อตฺตํคัมภีโร จ ตโย จ เวทา
 อตฺตํคัมภีโร เอเต สํกขา ภวณฺติ
 ตาโก อตาโก ยโส อยโส จ
 สํพฺเพว เสดฺส จตฺตํคัมภีโร ฌณฺมา ๑
 ยถาปิ อิทฺธา ฌณฺคณฺนํ
 กมฺภีโร กาเรณฺติ ปุณฺณ ปจฺจยา
 เสดฺสจฺจจฺจจฺจ จ เสดฺส อจฺจ
 กมฺภีโร กาเรณฺติ ปุณฺณ ปจฺจยา ๑
 อิทฺธา เอเต สํกขา ภวณฺติ
 นิจุจฺจจฺจจฺจ กาเมจฺจจฺจ จตฺตํ
 กมฺภีโร กาเรณฺติ ปุณฺณ ปจฺจยา
 ศตฺตํปฺปคัมภีโร ทิสฺสคัมภีโร เสดฺส ๑

[๗๗๓] กตฺตํ เสดฺส มุทฺติกา จ เสดฺส ปณฺณทินฺทิตฺตา
 ปุทฺโต ปฏฺฐิพฺพณฺนิ ทาสฺยคัมภีโร รเสถกํ ๑
 กตฺตํ กณฺจณฺปฏฺฐเณ ปุณฺนา วิชฺชวณฺณนิ

ยฺว กถาปถนุทฺโต	โก เขติ สิริยา ชถ ๑
อฺกคามฺเข ปหฺนฺจว	ชฺทิจฺจการณฺนิภ
มฺหิ จารฺริวาทิ	โก เขติ สิริยา ชถ ๑
กถฺสํ ชฺมฺโพทํ ฌตฺ	สํสํถํ มโนรม
ชาทิจฺจวธาจรณ	โก เขติ สิริยา ชถ ๑
กถฺสํ อญฺคปฺริคฺคยฺห	วาทวฺชฌนิมฺคฺตม
อฺกโต วรปณฺณสํ	มฺหฺชฺนิ อฺปรปฺริ ๑
กถฺสํ เปกฺขณฺทตฺถานิ	จิตฺวานิ ๑ มฺหฺชฺนิ ๑
สฺวณฺณณณนิทณฺฑานิ	จรมฺหิ อฺกโตมฺหิ ๑
ชฺทิจฺจการวณฺณนา	อฺกคามฺชปทฺติตา
กถฺสํเต กุณฺฑตา วคฺค	โสภณฺติ อฺกโตมฺหิ ๑
กถฺสํ วาเตน ฌปฺปิตา	สฺนิทฺทคฺคา มฺหฺชฺ กาฬิภา
โสภณฺติ นถาตฺตม	นภา วิชฺชฺริวคฺคคฺคา ๑
กถฺสํ เขตานิ อญฺชฺนิ	ชายตานิ ปญฺณิ ๑
โก โสภติ วิธํถกฺโข	กถฺสํเต อญฺณชฺ มฺหิ ๑
กถฺสํเต ตปฺนชาตา	สฺกฺชฺชา สํชฺชวรูปมา
ภาสฺमानสฺสํ โสภณฺติ	ทณฺฑา กุปฺปิตสํทิสํ ๑
กถฺสํ ถาชาธสฺสมา	หตฺถปาทา สฺชฺเช จิตา
โก โส พินฺนํโพชฺสํมฺปนฺโน	ทิวา สฺริโยว โสภติ ๑
หิมจฺเจย หิมวโต	พฺรหฺมาโลว ปฺปณฺณโต

โก โส โอทาคปาวาโร ชยั อินฺโทว โสภติ ฯ
 สัจจณณปัทมาภินันฺ ฌณฺฑิตฺตวิจิตรกั
 โก โส ปริสโมคฺคยหํ อังสํ ชคฺคํ ปมฺมจฺติ ฯ
 สัจจณณวิคิตา จิตฺรา สัจจตา จิตฺตวิพฺพิ
 โก โส โอมนฺจเต ปาธา นโม กตฺวา มเหตฺติโน ฯ
 [๗๗๕] ฐิตฺตสัจจเต นาคา อธิษฺมณฺโต ยตฺตสฺติโน
 สัมมุตฺตาย อปฺปนฺนา เขเต นาคา มหิตฺตภาติ ฯ
 ฐิตฺตสัจจชาตกั ฌญํ ฯ

๗ จันทกุมารชาตกั

[๗๗๕] ราชาสี สุตฺตกมฺโม
 เขกราชา ปุณฺณวตฺติยา
 โส ปุณฺณิ พุทฺธมฺพนํ
 ฐิตฺตสัจจ ปุโรหิตํ มุทํ
 สัจจกถาณมคฺคมาจิกฺข
 สุตฺตมตี พุทฺธมฺพนํ ฐิตฺตมวีนํยตฺตโต
 ยถา อิตฺโต วสนฺติ สุตฺตํ
 นรา ปุณฺณวณฺนิ กตฺวาน ฯ

[๗๗๖] อติทานํ ทตฺตวาน

อวชฺฌเณ เทว ขาเตตฺตวา
 เหวํ วชฺชติ สุกฺคํ
 นรา ปุณฺณานิ กตฺวาน ๑

- [๗๗๗] ถิ ปเนตํ อติทานํ
 เก จ อวชฺฌมา อิมสฺมํ โลกสฺมํ
 เขตฺตฺวา ไช โน อภฺรหฺมา
 ยชฺชิสฺสํ ททามิ ทานานิ ๑

- [๗๗๘] ปุตุเทหิ เทว ยชฺชิตพฺพํ
 มหตฺถิ เนกเมหิ จ
 อุตฺตมเกหิ อชฺชานิเยหิ จตุหิ
 สัพฺพจตุกฺเคน เทว ยชฺชิตพฺพํ ๑

- [๗๗๙] ตํ สุตฺวา อนฺเตปฺปเว
 กุมารรา มहेตฺถิโย จ หนฺตฺวา
 เขโก อโหสิ นิคฺโขไส
 เกตฺตฺวา อจฺจุคฺคโต สทฺโท ๑

- [๗๘๐] กจฺจุฉ ฉเทถ กุมารเว
 จนฺตฺวา สวฺยญฺจ ภทฺตฺวา
 สวฺยญฺจ วามโคตฺตฺวา
 ปจฺจุรา กิร โหถ ยนฺตฺวา ๑

- [๗๘๑] กุมาริโยปปี ฉเทถ

อุปลเสนญจ โภกิตตญจ
 มุทิตตญจ นนุทตญจมี กุมาริกั
 ปจฺจรา กิร โหถ ยถุญญตฺตถาย ฯ

[๗๘๒] วิชยมนุมี มยหิ มเหตฺ
 เขรวจฺจํ เกตฺตํ สุนนุทตญจ
 ลกฺขณวรูปปฺปนา
 ปจฺจรา กิร โหถ ยถุญญตฺตถาย ฯ

[๗๘๓] คหปคโยมี วเทถ
 ปุณฺณมุขิ ภทฺธิยํ สัจฺจกถญจ
 วคฺคตตญจมี คหปคิ
 ปจฺจรา กิร โหถ ยถุญญตฺตถาย ฯ

[๗๘๔] เต ตตฺถ คหปคโย อโวจยิสุ
 สํมาคตา ปุคฺคตทวารปริกฺกณนา
 สํพุเพ สิจฺฉโน เทว กโรหิ
 อถวา โน ทาเส ธาเวหิ ฯ

[๗๘๕] อภยงฺกรมุมี เม หตฺถิ นาคาสิริ อจฺจุคฺคตํ (วรุณทนต์)
 ธาเนถ ไช เต ชิปปิ ยถุญญตฺตถาย ภวิสฺสํติ ฯ
 สจฺจกถนุมี เม เกตฺตํ สจฺจามุขิ ปุณฺณกํ จินตกถญจ
 ธาเนถ ไช เต ชิปปิ ยถุญญตฺตถาย ภวิสฺสํติ ฯ

อุตฺถมฺมํ เม ยฺยปติ
 อโนธํ นิสฺสํ กวมฺปติ
 เตมฺมิ มยฺหํ อานเถ สมนฺนฺชา กโรนฺตุ สฺสพฺ
 ยชิสฺสํ ตํ ททามิ ททามิ ทานานิ ฯ
 สฺสพฺมํ ปฏฺยิยาเทถ
 ยณฺณํ ปน อุกฺกตมฺหิ สฺสริยมฺหิ
 อานาเปถ จนฺตฤทฺธมาเร
 อภิรมนฺตุ อิมํ รตฺติ ฯ
 สฺสพฺมํ อปฺปจฺเจเปถ
 ยณฺณํ ปน อุกฺกตมฺหิ สฺสริยมฺหิ
 วเทถทานิ กุมारे
 อชฺช ไช ปจฺจุติมา รตฺติ ฯ

- [๗๘๖] ตํ ตํ มาตา อโวจ โรทนต์ํ อากตา จิมานโต
 ยณฺณํ กิร เต ปุคฺค ภาวิสฺสํ จตฺติ ปุคฺเคหิ ฯ
 [๗๘๗] สฺสพฺมํ มยฺหํ ปุคฺคา จตฺตา จนฺตมฺมิ หณฺณมานมฺมิ
 ปุคฺเคหิ ยณฺณํ ยชิสฺสํ สฺสคฺคํ สฺสคฺคํ คมฺมิสฺสํ ตํ ฯ
 [๗๘๘] มา ตํ ปุคฺค สฺสทฺทเหสฺสิ สฺสคฺคิ กิร โหติ ปุคฺคยณฺณเณ
 นิรยาเนโส มคฺโค เนโส มคฺโค หิ สฺสคฺคานํ ฯ
 ทานานิ เทหิ โกณฺทณฺณเณ อหิสฺสา สฺสพฺพภูตภพฺพานํ
 เอตํ มคฺโค สฺสคฺคิยา น จ มคฺโค ปุคฺคยณฺณเณ ฯ

- [๗๗๘] อาจริยานํ วจนา ฆาตีสฺสํ จนฺทณฺจ สฺริยณฺจ
 ปุตุเตหิ ยชิตฺวา ทฺวจเชหิ สฺสคฺคํ สฺสคฺคํ คมิสฺสํสามิ ๑
- [๗๗๙] คํ คํ ปิตามิ อวจ วจฺจวตฺตติ โอรสํ สกํ ปุตุตํ
 ยณฺโณ กิร เต ปุตุต ภาวิสฺสคฺคิ จคฺคหิ ปุตุเตหิ ๑
- [๗๘๐] สํพเพมิมิ มยฺหํ ปุตุตา จตุตา จนฺทณฺมํ หนฺนมานณฺมํ
 ปุตุเตหิ ยณฺณํ ยชิตฺวาน สฺสคฺคํ สฺสคฺคํ คมิสฺสํสามิ ๑
- [๗๘๑] มา คํ ปุตุต สํททเหสิ สฺสคฺคิ กิร โหติ ปุตุตยณฺณเณ
 นิรยาเนโส มคฺโค เณโส มคฺโค หิ สฺสคฺคานํ ๑
 ทานานิ เทหิ โกณฺทณฺณ อหิสฺสา สํพทฺฐกภฺษยานํ
 เอต มคฺโค สฺสคฺคิยา น จ มคฺโค ปุตุตยณฺณเณ ๑
- [๗๘๒] อาจริยานํ วจนา ฆาตีสฺสํ จนฺทณฺจ สฺริยณฺจ
 ปุตุเตหิ ยชิตฺวา ทฺวจเชหิ สฺสคฺคํ สฺสคฺคํ คมิสฺสํสามิ ๑
- [๗๘๓] ทานานิ เทหิ โกณฺทณฺณ อหิสฺสา สํพทฺฐกภฺษยานํ
 ปุตุตปวิจฺจโต คฺควํ วจฺจํ ชนปทณฺจ ปาเถหิ ๑
- [๗๘๔] มา โน เทว อวริ ทาเส โน เทหิ ฆณฺฑาทาสฺส
 อมิมิ นิคพพฺนุรคามิ หคฺคํ อตฺถสฺส จ ปาถเม ๑
 มา โน เทว อวริ ทาเส โน เทหิ ฆณฺฑาทาสฺส
 อมิมิ นิคพพฺนุรคามิ หคฺคิฉกณฺณนิ อุตฺตเมม ๑
 มา โน เทว อวริ ทาเส โน เทหิ ฆณฺฑาทาสฺส
 อมิมิ นิคพพฺนุรคามิ อตฺถสฺสฉกณฺณนิ อุตฺตเมม ๑

มา โน เทว อวชิ ทาเส โน เทหิ ชนฺตหาตสฺส
 ยสฺส โหนฺติ ตว กามา อมฺี รฏฺฐา ปพฺพาชิตา
 ภิกฺขุชาจริยํ จริตฺตาม ฯ

[๗๘๖] ทุกฺขํ ไช เม ชนฺยิตฺถ วิตฺปนฺตา ชฺชิตสฺส กามาหิ
 มุญฺจกทานิ กุมारे อตฺมํ เม โหตุ ปฺตฺตยณฺณเณ ฯ

[๗๘๗] ปฺพเพว ไชสี เม วุตฺโต ทุกฺกรํ ทฺวริตฺตมฺภวํ เจตํ
 อถ โน อฺปฺกขตสฺส ยณฺณยสฺส กสฺมา กโรสี วิกุเขปํ ฯ
 สฺพเพ วชนฺติ สฺสคฺคิฺ ยะ ยชนฺติ ยะมี เจว ยชาเปณฺติ
 ยะ จามิ อญฺโหมทฺตฺติ ยชนฺตานํ เอทิสํ มหายณฺณํ ฯ

[๗๘๘] อถ กิถฺส จ โน ปฺพเพ ไสฺตฺถานํ พฺราหฺมणे อวาเจติ
 อถ โน อการณฺตฺมา ยณฺณยตฺถาย เทว ชาเตสี ฯ
 ปฺพเพว โน ทหฺรกาถะ น หเนสี น ชาเตสี
 ทหฺรมฺหา โยพฺพนปฺปตฺตา อทฺธกฺกา ตาต หนฺณวาม ฯ
 หตฺถิกเต อสฺสคฺคเต สฺนฺนทฺธะ ปสฺส โน มหาวาช
 ยฺยทฺธะ วา ยฺยชฺฌมาเน วา นหิ มาทิสํ โหนฺติ ยณฺณยตฺถาย ฯ
 ปจฺจจฺนเต วา กุปฺบิเต อฏฺฐวีสํ วา มาทิสํ น โยเชนฺติ
 อถ โน อการณฺตฺมา อญฺญิมิ ตาต หนฺณวาม ฯ
 ยากาจิ สกฺกนิกาโย วสฺนฺติ ตินฺนชฺราณี กตฺวาน
 ตาตฺมํ ปิยา ปฺตฺตา อถ โน ตฺวํ เทว ชาเตสี ฯ
 มา ชฺวสฺส สกฺกเทสิ น มํ ชนฺตหาโต ชาเตยฺย

มนณฺหิ โส ชาเตตฺวาน อนนฺตรา ตมฺปิ เทว ชาเตยฺย ฯ
 คามวํ นิคมวํ ททนต์ โกคฺมึสฺส มหาราช
 ขตฺตคฺมึนฺทิกามิ กฺุเต กฺุเต เทเต ภูณฺชนฺติ ฯ
 เตสฺมึ ตาทิสํ อิจฺจนฺติ ทฺุพฺพิตฺถุ มหาราช
 เยภฺยุเยน หิ เอเต อภตฺตญฺญโน พฺรหฺมณาเทว ฯ
 มา โน เทว อวริ ทาเส โน เทหิ ฆณฺฑหาตสฺส
 อมฺิ นิคพพฺนฺธกามิ หตฺถิ อสฺเส จ ปาถม ฯ
 มา โน เทว อวริ ทาเส โน เทหิ ฆณฺฑหาตสฺส
 อมฺิ นิคพพฺนฺธกามิ หตฺถิณฺณกณานิ อฺุชฺฌเมม ฯ
 มา โน เทว อวริ ทาเส โน เทหิ ฆณฺฑหาตสฺส
 อมฺิ นิคพพฺนฺธกามิ อสฺสณฺณกณานิ อฺุชฺฌเมม ฯ
 มา โน เทว อวริ ทาเส โน เทหิ ฆณฺฑหาตสฺส
 ยสฺส โหณฺติ ตว กามา อมฺิ รมฺมจํ ปพฺพาชิตา

ภิกฺขวาชฺรียํ จริตฺถํ ฯ

- [๗๘๘] ทฺุขํ โข เม ฌนฺยิตฺถ วิตฺตปฺนฺตา ชฺวีตสฺส กามาหิ
 มฺุณฺจกทานิ กฺุมาเร อถฺมึ เม โหตุ ปฺุคฺคยญฺเณน ฯ
- [๘๐๐] ปฺุพฺเพว ไซถิ เม วฺุคฺคโต ทฺุภฺวํ ทฺุภฺวํ มภวํ เจตํ
 อถ โน อปฺกฺขตสฺส ยญฺญตสฺส กสฺมา กโรติ วิภฺเวน ฯ
 สฺพเพ ฆณฺฑิ สฺกคฺคิ เย ฆณฺฑิ เยมฺิ เจว ยชาเปณฺติ
 เย จามิ อนฺโมทนต์ ยชนฺตํ เถทิสํ มหายญฺญํ ฯ

[๘๐๑] ยถิ กิร ยชิตฺวา ปฺตฺเตหิ เทวโลกํ อิตฺ รุตา ยนฺติ
 พฺราหฺมณฺ คาว ยชฺตุ ปจฺฉา นยฺยํ ยชิตฺสํ ราชา ๑
 ยถิ กิร ยชิตฺวา ปฺตฺเตหิ เทวโลกํ อิตฺ รุตา ยนฺติ
 เอเตว จนนฺทหาโร ยชฺตุ สกฺเกหิ ปฺตฺเตหิ ๑
 เอวํ ชานํ เจ จนนฺทหาโร กิํ ปฺตฺตฺเตเก น จาเตติ
 สัพพญฺญํ ฌาตฺตํ อตฺตฺตฺตํ น จาเตติ ๑
 สัพเพ วยฺยํ นยฺยํ ยชฺนํ ยชฺนํ เจว ยชาเปยฺยํ
 ย จามิ อญฺโหมนฺติ ยชฺนํ ยชฺนํ ยชฺนํ ยชฺนํ ๑

[๘๐๒] กถํ กิร ปฺตฺตฺตํ
 กถํ กิร ปฺตฺตํ
 นยฺยํ น ยชฺนํ ราชา
 มา จาตฺติ อิตฺ ปฺตฺตํ ๑
 กถํ กิร ปฺตฺตํ
 กถํ กิร ปฺตฺตํ
 นยฺยํ น ยชฺนํ ราชา
 มา จาตฺติ อิตฺ ปฺตฺตํ ๑
 รณํ จมฺหิ อตฺตํ
 อิตฺ ๑ สัพพญฺญํ
 น โกจิ อตฺตํ ปญฺญํ มยา

ชนปโท น ปเวเทติ ฯ

- [๔๐๓] กจฺจถ โว ภรณิโย ตาตณฺจ วเทถ ฆณฺฑาทณฺจ
 มา ฆาเตถ กุมารเ อทฺฐเก สัหสฺสกาเส
 กจฺจถ โว ภรณิโย ตาตณฺจ วเทถ ฆณฺฑาทณฺจ
 มา ฆาเตถ กุมารเ อเปกฺขิตเ สัพพโลกสฺส ฯ

[๔๐๔] ยนฺนุนาหิ ชาเขยฺยํ รตการกฺขเต วา
 ปุทฺธกฺขเต วา เวสฺสเสสฺสํ วา ชาเขยฺยํ
 น หชฺช มํ ราชา ยณฺเณ ฆาเตยฺย ฯ

- [๔๐๕] สัพฺพามี มนฺตนิโย กจฺจถ อยฺยสฺส ฆณฺฑาทณฺส
 ปาเทสฺส นิปตถ อปฺปาราหํ น ปสฺสํมามิ ฯ
 สัพฺพามี ภรณิโย กจฺจถ อยฺยสฺส ฆณฺฑาทณฺส
 ปาเทสฺส นิปตถ กิณฺเต ภาเน มยํ อทฺฐเมม ฯ
 [๔๐๖] กปฺปณา วิตปฺปติ เสถา ทิสฺสวณ ภาตโร อูปนีตฺตเต
 ยณฺโณ กิร เม อุกฺขิมีโต ตาเคน สคฺคกามาเนน ฯ
 [๔๐๗] อาวตฺติ จ ปรีวตฺติ จ วสฺสโต สมนฺนุชา รณฺโณ
 มา โน เทว มิตฺรํ อวชิ ทหรมฺหา อโยพฺพนปฺปคฺคา ฯ
 [๔๐๘] เอโส เต วสฺสโต มิตฺตา สเมหิ มิตฺรา สห
 ทฺถวํ โห เม ชนยฺสิ วิตปฺนโต อนฺเตปรสฺสํ
 มุณฺยจฺจทานิ กุมารเ อตฺถิ เม โหตุ ปุทฺธยณฺเณน ฯ
 [๔๐๙] ปุพฺเพว โหติ เม วคฺคโต ทฺถกฺวํ ทฺถมิตฺตมฺภวํ เจตํ

อถ โน อูปกฺขตตฺตํ ยณฺณตฺตํ กตฺตมา กโรสี วิกฺกเขปํ
 ตพฺเพ วชฺชนฺติ ตฺตํติ เย ยชฺชนฺติ เยมี เจว ยชาเปณฺติ
 เย จามิ อนฺนโมทฺชนฺติ ยชฺชนฺตํ เตหิ ตํ มหายนฺณํ ๑

[๘๓๐] ตพฺพรตฺนตฺตํ ยณฺณตฺตํ อูปกฺขโต เอกวราช คว ปฏฺยิตฺโต
 อภินิฏฺฐมตฺตํ เทว ตฺตํคํ คโต ตวํ ปโมทิสฺสํ ๑

[๘๓๑] ททฺวา ตฺตตฺตํตา เตตา จนฺตกฺกมวราตํ ภวียาโย
 เกเต วิกิริตฺตวณฺ โรทฺชนฺติโย มคฺคกมฺมฺยายนฺติ ๑
 อปฺรา ปน โสเกณ นิฏฺฐนฺตา นนฺทเน วีย เทวา
 เกตา วิกิริตฺตวณฺ โรทฺชนฺติโย มคฺคกมฺมฺยายนฺติ ๑

[๘๓๒] กาสฺสิกตฺตํจิวตฺตธรรมา กุณฺนตฺติโน อคฺคตฺตจฺจนฺทณฺณวิตฺติตฺตา
 นียนฺติ จนฺตตฺตํริยา ยณฺณตฺตถาย เอกวราชตฺตํ ๑
 กาสฺสิกตฺตํจิวตฺตธรรมา กุณฺนตฺติโน อคฺคตฺตจฺจนฺทณฺณวิตฺติตฺตา
 นียนฺติ จนฺตตฺตํริยา มาตฺส กตฺวา หทยโสภํ ๑
 กาสฺสิกตฺตํจิวตฺตธรรมา กุณฺนตฺติโน อคฺคตฺตจฺจนฺทณฺณวิตฺติตฺตา
 นียนฺติ จนฺตตฺตํริยา ชนตฺตํ กตฺวา หทยโสภํ ๑

มตฺตรสโกชฺชนานฺนหาปคตฺตํนหาตา กุณฺนตฺติโน อคฺคตฺตจฺจนฺทณฺณวิตฺติตฺตา
 นียนฺติ จนฺตตฺตํริยา ยณฺณตฺตถาย เอกวราชตฺตํ ๑

มตฺตรสโกชฺชนานฺนหาปคตฺตํนหาตา กุณฺนตฺติโน อคฺคตฺตจฺจนฺทณฺณวิตฺติตฺตา
 นียนฺติ จนฺตตฺตํริยา มาตฺส กตฺวา หทยโสภํ ๑

มตฺตรสโกชฺชนานฺนหาปคตฺตํนหาตา กุณฺนตฺติโน อคฺคตฺตจฺจนฺทณฺณวิตฺติตฺตา

นียนุติ จนุทสุริยา ชนตัส กตฺวา หทยโธกั ๑

ยตฺถํ ปุพฺเพ หตฺถิยวรรุทเต หตฺถิกา^๑ อนฺวชนฺติ

คฺยชฺช จนุทสุริยา อุกฺโขว ปตฺติกา ยนฺติ ๑

ยตฺถํ ปุพฺเพ อตฺถวรรุทเต อตฺถกา^๒ อนฺวชนฺติ

คฺยชฺช จนุทสุริยา อุกฺโขว ปตฺติกา ยนฺติ ๑

ยตฺถํ ปุพฺเพ วถวรรุทเต วถิกา^๓ อนฺวชนฺติ

คฺยชฺช จนุทสุริยา อุกฺโขว ปตฺติกา ยนฺติ ๑

เย หิตฺตํ ปุพฺเพ นียิตฺตํ ตปฺนียกปฺปเนหิ ตฺรฺงเคหิ

คฺยชฺช จนุทสุริยา อุกฺโขว ปตฺติกา ยนฺติ ๑

[๘๓๓] ยถิ สกฺกณิ มํตฺมิจฺจสฺส อฺยฺยตฺถํ ปุพฺเพน ปุพฺผวตฺติยาโย

ยชฺเตตฺถ เถกฺวราชา สมนฺนุพฺโห จตฺถิ ปุจฺเจหิ ๑

ยถิ สกฺกณิ มํตฺมิจฺจสฺส อฺยฺยตฺถํ ปุพฺเพน ปุพฺผวตฺติยาโย

ยชฺเตตฺถ เถกฺวราชา สมนฺนุพฺโห จตฺถิ กณฺเฑาหิ ๑

ยถิ สกฺกณิ มํตฺมิจฺจสฺส อฺยฺยตฺถํ ปุพฺเพน ปุพฺผวตฺติยาโย

ยชฺเตตฺถ เถกฺวราชา สมนฺนุพฺโห จตฺถิ มเหตฺตีหิ ๑

ยถิ สกฺกณิ มํตฺมิจฺจสฺส อฺยฺยตฺถํ ปุพฺเพน ปุพฺผวตฺติยาโย

ยชฺเตตฺถ เถกฺวราชา สมนฺนุพฺโห จตฺถิ กหปตฺตีหิ ๑

ยถิ สกฺกณิ มํตฺมิจฺจสฺส อฺยฺยตฺถํ ปุพฺเพน ปุพฺผวตฺติยาโย

ยชฺเตตฺถ เถกฺวราชา สมนฺนุพฺโห จตฺถิ หตฺถิกา^๑ ๑

๑ พ. หตฺถิกา ๑ ๒ พ. อตฺถิกา ๑ ๓ พ. วถิกา ๑

เตทานิ อยฺยปฺปุตฺตา	จตุตฺตาโร วราย นินฺนํตา ฯ
อยมสฺส ปโปทฺตวณฺ	สณฺณนา ปทุมปฺปณฺทรีเกหิ
นาวา จ โสวณฺณวิกิตา	ปฺปฬวณฺณิยา จิตฺตา สฺตรมฺมณฺยา
เตทานิ อยฺยปฺปุตฺตา	จตุตฺตาโร วราย นินฺนํตา ฯ
[๘๓๕] อิทมสฺส หคฺคิรตนํ	เอวาวโณ คโช พถํ ทนฺตํ
เตทานิ อยฺยปฺปุตฺตา	จตุตฺตาโร วราย นินฺนํตา ฯ
อิทมสฺส อสฺสวณฺ	เอกขุโร เวโค อสฺสโธ
เตทานิ อยฺยปฺปุตฺตา	จตุตฺตาโร วราย นินฺนํตา ฯ
อยมสฺส อสฺสวโร	สํถิยา วิย นิกฺขโธ
สุโภ รตนวิจิตฺโต ยตฺถสฺส	อยฺยปฺปุตฺตาโสภณํ นนฺทเนวียเทวา
เตทานิ อยฺยปฺปุตฺตา	จตุตฺตาโร วราย นินฺนํตา ฯ
กถนฺนาม สํมสฺสํนฺทเรหิ	จฺนฺทมนฺทกคฺคเตหิ
ราชา ยสฺสสฺสเต ยณฺณํ	สํมฺพุโห จตุหิ ปฺปุตฺเตหิ ฯ
กถนฺนาม สํมสฺสํนฺทราหิ	จฺนฺทมนฺทกคฺคตาหิ
ราชา ยสฺสสฺสเต ยณฺณํ	สํมฺพุโห จตุหิ กณฺณนาหิ ฯ
กถนฺนาม สํมสฺสํนฺทราหิ	จฺนฺทมนฺทกคฺคตาหิ
ราชา ยสฺสสฺสเต ยณฺณํ	สํมฺพุโห จตุหิ มเหสฺสํหิ ฯ
กถนฺนาม สํมสฺสํนฺทเรหิ	จฺนฺทมนฺทกคฺคเตหิ
ราชา ยสฺสสฺสเต ยณฺณํ	สํมฺพุโห จตุหิ คทปฺปตฺติหิ ฯ
ยถา โทหนฺติ ความนิคมา สฺสณฺนา	อมนฺตสฺสกา พุทฺธาเรณฺนา

- ตถา เหฬุสฺสติ ปุปฺผวตฺติยา ยิฉฺเชสฺสุ จนฺตสฺสุริเยสฺสุ ฯ
- [๘๓๖] อุมฺมตฺติกา ภวิสฺสุสํมิ ภูนฺหตา ปัสฺสํว ปรีกัณฺณา
 สฺเส จนฺตกฺกมารํ หนฺติ ปาณา เม เทว ภิชฺชํหนฺติ ฯ
- อุมฺมตฺติกา ภวิสฺสุสํมิ ภูนฺหตา ปัสฺสํว ปรีกัณฺณา
 สฺเส สฺสริยกฺกมารํ หนฺติ ปาณา เม เทว ภิชฺชํหนฺติ ฯ
- [๘๓๗] กิณฺนุมา น รมาเปยฺยํ อณฺณมณฺณํ ปิยํวทา
 ฆฏฺฐิกา อฺปฺปริกฺขี จ โปกฺขรณํ จ คายิกา
 จนฺตสฺสุริเยสฺสุ นจฺจหนฺติโย สํมา คาสํ น วิชฺชติ ฯ
- [๘๓๘] อิมํ มยฺหํ หทยโสโก ปฏฺิณฺณจฺจุชฺฌนฺทหาถ คว มาตา
 โย มยฺหํ หทยโสโก จนฺตสฺสมิ วธาย นินฺนํเต ฯ
- อิมํ มยฺหํ หทยโสโก ปฏฺิณฺณจฺจุชฺฌนฺทหาถ คว มาตา
 โย มยฺหํ หทยโสโก สฺสริยสฺสมิ วธาย นินฺนํเต ฯ
- อิมํ มยฺหํ หทยโสโก ปฏฺิณฺณจฺจุชฺฌนฺทหาถ คว ชายา
 โย มยฺหํ หทยโสโก จนฺตสฺสมิ วธาย นินฺนํเต ฯ
- อิมํ มยฺหํ หทยโสโก ปฏฺิณฺณจฺจุชฺฌนฺทหาถ คว ชายา
 โย มยฺหํ หทยโสโก สฺสริยสฺสมิ วธาย นินฺนํเต ฯ
- มา จ ปฺปฺตเต มา จ ปตฺติ อทฺทกฺขิ ฌนฺทหาถ คว มาตา
 โย ฆาเตสฺสิ กุมารเ อทฺทเก สฺสํหสฺสงฺกาเส ฯ
- มา จ ปฺปฺตเต มา จ ปตฺติ อทฺทกฺขิ ฌนฺทหาถ คว มาตา
 โย ฆาเตสฺสิ กุมารเ อเปกฺขิตเ สฺสพฺพโลกสฺสสฺส ฯ

มา จ ปุตุเต มา จ ปติ	อทุทกฺขิ ฌณฺทหาต ตว ชายา
โย ฆาเตสฺสิ กุมารเว	อทุสฺสเก สฺสํสํกฺกาเส ๑
มา จ ปุตุเต มา จ ปติ	อทุทกฺขิ ฌณฺทหาต ตว ชายา
โย ฆาเตสฺสิ กุมารเว	อเปกฺขิเต สฺสพฺพโลกสฺส ๑
[๘๓๘] มา โน เทว อวชิ	ทาเส โน เทหิ ฌณฺทหาตสฺส
อมี นิคพฺพนุทกามิ	หตุถิ อสฺสเส ๑ ปาถเม ๑
มา โน เทว อวชิ	ทาเส โน เทหิ ฌณฺทหาตสฺส
อมี นิคพฺพนุทกามิ	หตุถิฉกณฺณานิ อชฺชณฺเม ๑
มา โน เทว อวชิ	ทาเส โน เทหิ ฌณฺทหาตสฺส
อมี นิคพฺพนุทกามิ	อสฺสสํฉกณฺณานิ อชฺชณฺเม ๑
มา โน เทว อวชิ	ทาเส โน เทหิ ฌณฺทหาตสฺส
ยสฺสสํ โหณฺติ ตว กามา	อมี วัฏฺฐา ปพฺพาชิตา
	ภิกฺขวาชฺชริยํ จริสฺสํ ๑
ทิพฺพํ เทว อปฺยาจฺญติ	ปุตุตฺตติกา ทถิทฺทามิ
ปฏฺฐิภาณานิมี หิตฺวา	ปุตุเต น ตณฺหติ เอกจฺจ
อาสํสํกณฺณานิ กโรณฺติ	ปุตุตาโน ชายนฺตฺตโต ปปุตุตา
อถ โน อการณฺตฺมา	ยณฺณตฺถาย เทว ฆาเตสฺสิ ๑
อฺปฺยาจิตฺเทน ปุตุตฺตํ ตณฺหติ	มา ตาต โน อฆาเตสฺสิ
มา ภิจฺฉนฺตฺตเกหิ ปุตุเตหิ	ยชฺชิตฺโต อิมํ ยณฺณํ ๑
อฺปฺยาจิตฺเทน ปุตุตฺตํ ตณฺหติ	มา ตาต โน อฆาเตสฺสิ

- มา กปณตทฐเกหิ ปุตุเคหิ อมุนาย โน วิปปวาเสถสิ ฯ
 [๘๒๐] พหุทกขัม โปติยา จนุทัม อมม ตุวั ชัยเส ปุตุคัม
 วนุทามิ ไซ เค ปาเท ธมคัม ตาโต ปรโลกัม
 หนุท จ มัม อุปคฺห ปาเท เค อมม วนุทิตุํ เทหิ
 ศจฺณามิทานิ ปวาสัม ยณฺณตฺถาย เขภราชสฺส ฯ
 หนุท จ มัม อุปคฺห ปาเท เค อมม วนุทิตุํ เทหิ
 ศจฺณามิทานิ ปวาสัม มาตุ กตฺวา หทยโสภํ ฯ
 หนุท จ มัม อุปคฺห ปาเท เค อมม วนุทิตุํ เทหิ
 ศจฺณามิทานิ ปวาสัม ชนสฺส กตฺวา หทยโสภํ ฯ
 [๘๒๑] หนุท จ ปทุมปคฺคตานิ โมถิ พนฺธสฺส โคตมิปคฺคต
 จมฺปทตมิสฺสํสาโย เขธํ เท ปฺปราคินา ปกฺคิ ฯ
 หนุท จ วิเลปนฺนเค ปจฺฉิมกัม จนุทนํ วิถิมุปคฺคต
 เยหิ จ สฺสํวิถิตฺโต โสภสิ ราชปฺริสํยา ฯ
 หนุท จ มุทฺถกานิ วคฺคตานิ ปจฺฉิมํ กาสิกํ นิวาเสหิ
 เยหิ จ สฺสํนิวคฺคโต โสภสิ ราชปฺริสํยา ฯ
 มุทฺตามณิกนทวิภูตฺตานิ คณฺหสฺส หคฺคตารณานิ
 เยหิ จ หคฺคตารณานิ โสภสิ ราชปฺริสํยา ฯ
 [๘๒๒] น หิ ญฺนายํ รวฺชฺสปาโถ ภูมิปคิ ชนปทสฺส ทายาโท
 โถกิสฺสโร มหนฺโต ปุตุเค สีนฺหํ ชนยคิ ฯ

- [៨២៣] មមុកំ បិយា ឫតុតា ចត្តិបី បិយា គុម្ភេ ។ វិរិយាយោ
 ឥត្តកុណ្ឌ ឫតុតមាណោ គេនាហំ ឆាគយិសុតំ ។
- [៨២៤] អំ ឫសំ ឆាគេតិ មា មេ អម្បំ កុក្ខំ ចធាតេតិ
 ចត្តកុតោ ឥន្ទ្រកុតោ ឫតុតោ កេវ គវ ឥន្ទ្រមាតោ ។
 អនុតម្ម អំ អនុត្តំ ឥន្ទ្រកា អនុតេន អេតុតំ ។
 ឫតុតំ ករតុតុ វិបុតំ វិជ្ជារាម កុក្ខោ ឫតុតោ ។
- [៨២៥] មា គុវំ អនុតេ ឫតុតុ (អនុតំ) ឫតុតោ គវ កេវរា វិសាតុតិ
 គេ គំ រមយិសុតុតិ យិធិសុតំ គោតមិឫតុតោ ។
- [៨២៦] ចេវំ ឫតុតោ អនុតោ ចតុតានំ អនុតិ អតុតតតតេតិ
 ចត្តមេតុត ឥត្តិគេន បិសុតំ វិសុតំ អនុតុតំ ។
 អ អិ អនុតុតុត រម្មតោ ឆាគិមិតុតា ។ វិធិសុតេ
 ឥត្តោ យេន វត្តអនុតិ រាធានំ មា ឆាគិមិ វិរតេ ឫតុតោ
 អ អិ អនុតុតុត រម្មតោ ឆាគិមិតុតា ។ វិធិសុតេ
 ឥត្តោ យេន វត្តអនុតិ រាធានំ មា ឆាគិមិ ចតុតេ ឫតុតោ ។
 ចិមេ គេមី មមុកំ ឫតុតោ គុតិណោ កាយុតារាវិណោ
 រាធា គេមី យធិសុតុត យធិសុតុត គោតមិឫតុតោ ។
 វិសុតុតុត អំ កតុតា យធិសុតុត ឥតុតុតា អរាធា
 មា ឆេតុតុតុត ចតុតិ ចតុតុត ឥតុតុតុត ឥតុតុតា អរាធា
 វិសុតុតុត អំ កតុតា យធិសុតុត ឥតុតុតា អរាធា

១ ចតុតាបិ បិយិគិបិ ឫតុតោ ។

- มา เชฏฐปุตฺตํ อวชิ
 [๘๒๗] พหุภา ทว ทินฺนา ชาภรณา
 มุตฺตา มณิ เวฬุริยา
 [๘๒๘] เยสํ ปุพฺเพ ขนฺธेषุ มุตฺตา
 เตสํชฺชบี ติณฺสีโค เนตฺตํโส
 เยสํ ปุพฺเพ ขนฺธेषุ จิตฺตา
 เตสํชฺชบี ติณฺสีโค เนตฺตํโส
 อจิรา วต เนตฺตํโส
 อถ มม หทยํ น ผลติ
 กาสักกํจิตฺตถรรว
 นิยฺยาถ จนฺตํริยา
 กาสักกํจิตฺตถรรว
 นิยฺยาถ จนฺตํริยา
 กาสักกํจิตฺตถรรว
 นิยฺยาถ จนฺตํริยา
 มังกรสโกชนา นุหปภสฺสฺสหาตา
 นิยฺยาถ จนฺตํริยา
 มังกรสโกชนา นุหปภสฺสฺสหาตา
 นิยฺยาถ จนฺตํริยา
 มังกรสโกชนา นุหปภสฺสฺสหาตา
- อเปกฺขิตํ สพัพฺโลกสฺส ๑
 อรุจาวจา สุกฺกนิคมฺหิ
 เขตฺตเต ปจฺฉิมกํ ทานํ ๑
 มาตาคุณา วิวตฺตํ
 วิวตฺตํสฺสติ ขนฺธेषุ ๑
 มาตาคุณา วิวตฺตํ
 วิวตฺตํสฺสติ ขนฺธेषุ ๑
 วิวตฺตํสฺสติ ราชปุตฺตานํ ขนฺธेषุ
 ตาว ทพฺพพนฺธณฺจ เม อาสี ๑
 กุณฺฑติโน อคฺคตฺตจฺนฺทนวิตฺตฺตา
 ยณฺณตฺถาย เขภราชสฺส ๑
 กุณฺฑติโน อคฺคตฺตจฺนฺทนวิตฺตฺตา
 มาตุ กตฺวา หทยโสภํ ๑
 กุณฺฑติโน อคฺคตฺตจฺนฺทนวิตฺตฺตา
 ขนฺธสฺส กตฺวา หทยโสภํ ๑
 กุณฺฑติโน อคฺคตฺตจฺนฺทนวิตฺตฺตา
 ยณฺณตฺถาย เขภราชสฺส ๑
 กุณฺฑติโน อคฺคตฺตจฺนฺทนวิตฺตฺตา
 มาตุ กตฺวา หทยโสภํ ๑
 กุณฺฑติโน อคฺคตฺตจฺนฺทนวิตฺตฺตา

- นียยาถ จนุสสุริยา ชนสฺส กตุวา หทยโสถํ ๑
- [๘๒๘] สฺพพฺสํ อุกฺกชฺชสฺสํ นิสฺสํเต จนุสสุริยสฺสํ ยณฺณตฺถาย
- ปณฺจจวราชฺชํตา ปณฺชติกา สฺพพฺปวิสฺสนุตรมนุสฺสปริยาตี ๑
- เยน สจฺเจน ขณฺฑหาโต ปาปกมฺมํ กโรติ ทุมฺเมโธ
- เอเตน สจฺจวชฺเชน สมฺมจฺฉินฺทํ สํมิเกน โหมิ ๑
- เย อิตฺตํ อมนุสฺสํ ยานิ ๑ ยถฺฆฏฺฐกฺกพฺพานิ
- กโรนฺตุ เม เวยฺยาวัฏฺฐํ สมฺมจฺฉินฺทํ สํมิเกน โหมิ ๑
- ยา เทวตา อิทาตฺตา ยานิ ๑ สฺพพฺปฏฺฐกฺกพฺพานิ
- สฺรณฺณตฺถินิ อนาถํ ตายถ มํ ยาจามิ โว ปติมาหํ อเชยฺยํ ๑
- [๘๓๐] ตํ สฺสํวา อมนุสฺสํ อโยกฺกํ ปรีพฺภมิตฺตฺวาน
- ภยมนฺตํ ชนฺนโย ราชานํ อิทมฺโวจ ๑
- พฺพฺพสฺสํ ๒ ราชกฺติ มา เตหํ มตฺถกํ นิตาเพสฺส
- มา เขยฺยํปฺปตฺตํ อวริ อทฺธสฺสํ สฺสํสฺสํ ๑
- โก เต ทิฏฺฐสฺสํ ราชกฺติ ปฺปตฺตกฺกปริยาโย หนฺนมานาโย
- สฺสํจ ๑ คหปตโย อทฺธสฺสํ สฺสํสฺสํมา หิ ๑
- [๘๓๑] ตํ สฺสํวา ขณฺฑหาโต ราชฯ ๑ อพฺภุตฺตมิตฺทํ ทิสฺสํวาน
- สฺพพฺสํ พนฺธนาหิ โมเจสฺส ยถา ตํ อมนุสฺสํ ๑
- สฺพพฺสํ วิปฺปมฺมตฺเตสฺส เย ตตฺถ สฺมาคตา ตทา ชาตฺ
- สฺพเพ เอเกกฺกเตทฺทุมฺทสฺส เธสํ วโร ขณฺฑหาตสฺส ๑

๑ ส. อปฺปาปานํ ๑

- [๘๓๒] สพุเพ ปวิฏฐา นิรยํ ยถา ทํ ปาปกมฺมํ กริฑฺวาน
 น หิ ปาปกมฺมํ กตฺวา ตพฺภา สุกฺติ อิตฺถ กนฺตุํ ฯ ๑
- [๘๓๓] สพุเพสุ วิปฺปมฺมุตฺเตสุ เย ตตฺถ สํมาคตา ตทา ธาตุํ
 จนฺทํ อภิสํวเรสุ สํมาคตา ราชปฺริธา ฯ ๑ ๑
 สพุเพสุ วิปฺปมฺมุตฺเตสุ ยา ตตฺถ สํมาคตา ตทา ธาตุํ
 จนฺทํ อภิสํวเรสุ สํมาคตา ราชกณฺญาโย ฯ ๑
 สพุเพสุ วิปฺปมฺมุตฺเตสุ เย ตตฺถ สํมาคตา ตทา ธาตุํ
 จนฺทํ อภิสํวเรสุ สํมาคตา เทวปฺริธา ฯ ๑ ๑
 สพุเพสุ วิปฺปมฺมุตฺเตสุ ยา ตตฺถ สํมาคตา ตทา ธาตุํ
 จนฺทํ อภิสํวเรสุ สํมาคตา เทวกณฺญาโย ฯ ๑
 สพุเพสุ วิปฺปมฺมุตฺเตสุ เย ตตฺถ สํมาคตา ตทา ธาตุํ
 เจตฺถุเชปมกรํ สํมาคตา ราชปฺริธา ฯ ๑ ๑
 สพุเพสุ วิปฺปมฺมุตฺเตสุ ยา ตตฺถ สํมาคตา ตทา ธาตุํ
 เจตฺถุเชปมกรํ สํมาคตา ราชกณฺญาโย ฯ ๑
 สพุเพสุ วิปฺปมฺมุตฺเตสุ เย ตตฺถ สํมาคตา ตทา ธาตุํ
 เจตฺถุเชปมกรํ สํมาคตา เทวปฺริธา ฯ ๑ ๑
 สพุเพสุ วิปฺปมฺมุตฺเตสุ ยา ตตฺถ สํมาคตา ตทา ธาตุํ
 เจตฺถุเชปมกรํ สํมาคตา เทวกณฺญาโย ฯ ๑
 สพุเพสุ วิปฺปมฺมุตฺเตสุ พหุ อานนฺทินो อหุ

วาทีสุ นนฺทปฺปเวสฺสนวํ พนฺธนา โมกฺโข อโฆสฺสิตฺถาติ ฯ
 จนฺตุมารชาตํ สตฺตมนํ ฯ

๘ มหานารทกสูตรปชาตํ

[๘๓๕] อหํ ราชา วิเทหณํ อหํ นาม อหํ อหํ
 ปหํ อหํ อหํ อหํ อหํ อหํ
 โอ อหํ อหํ อหํ อหํ อหํ อหํ
 จาตุมาสา โภกฺติยา อหํ อหํ อหํ อหํ
 ปณฺธิเต สตฺตมนฺตํ อหํ อหํ อหํ
 อหํ อหํ อหํ อหํ อหํ อหํ
 อหํ อหํ อหํ อหํ อหํ อหํ
 จาตุมาสา โภกฺติยา อหํ อหํ อหํ
 อหํ อหํ อหํ อหํ อหํ อหํ

[๘๓๕] อหํ อหํ อหํ อหํ อหํ อหํ
 อหํ อหํ อหํ อหํ อหํ อหํ
 อหํ อหํ อหํ อหํ อหํ อหํ
 อหํ อหํ อหํ อหํ อหํ อหํ
 อหํ อหํ อหํ อหํ อหํ อหํ
 อหํ อหํ อหํ อหํ อหํ อหํ
 (อหํ อหํ อหํ อหํ อหํ อหํ)

๑ อหํ อหํ อหํ อหํ อหํ อหํ

- [๘๓๖] อถาสฺส วโจ สฺสวหา สฺสนาโม เอตทพฺรวิ
 สฺสพเพ ตฺยหํ มหาราช อมิตฺตา วสฺมาคตา ๑
 นิฏฺฐิตฺตสฺสวหา ปจฺจตฺตา นิฉาตมฺนุวตฺตเร
 อุตฺตโม อุตฺตโว อชฺช น ยฺยหํ มม รุจฺจติ ๑
 อนฺนปानญฺจ ชฺชชฺชญฺจ ชฺชปฺปํ อภิหรนฺตุ เต
 รณสฺส เทว กาเมหิ นจฺจกํเตสฺส วาทิเต ๑
- [๘๓๗] สฺสนามสฺส วโจ สฺสวหา วิชโย เอตทพฺรวิ
 สฺสพเพ กามา มหาราช นิจฺจํ ทว อปฺปจฺจิตา ๑
 น เหเต ทฺตตฺตา เทว ทว กาเมหิ โนทิตฺ
 สฺสทามิ กามา ตพฺพนฺติ เนตํ จิตฺตมตํ มม ๑
 สฺสมณํ พฺราหฺมณํ วามิ อฺปปาเสมฺม พฺหุสฺสํ
 โย นชฺช วิเนเย กงฺขํ อตฺตถมฺมวិหฺว อิตฺเต ๑
- [๘๓๘] วิชยสฺส วโจ สฺสวหา ราชา องฺกคิมพฺรวิ
 ยถา วิชโย ภณฺติ มยฺหํ เปตฺว รุจฺจติ ๑
 สฺสมณํ พฺราหฺมณํ วามิ อฺปปาเสมฺม พฺหุสฺสํ
 โย นชฺช วิเนเย กงฺขํ อตฺตถมฺมวิหฺว อิตฺเต ๑
 สฺสพเพว สฺสนตา กโรถ มคฺคิ กํ อฺปปาเสมฺม ปณฺธิตํ
 โย นชฺช วิเนเย กงฺขํ อตฺตถมฺมวิหฺว อิตฺเต ๑
- [๘๓๙] เวเทสฺส วโจ สฺสวหา อถาโต เอตทพฺรวิ

กจฺจิ ยาบญฺญิ ภาณเต	วาทานมวียคฺคตาคี ๑
กจฺจิ อกตฺตรา อุตฺติ	ถภสฺสํ มินฺนํทียาปนํ
อปฺปปาพาโห จตฺติ กจฺจิ	จกฺขุ น ปริหายติ ๑
[๔๔๓] คํ कुโณ ปฏฺฐมฺโมทิ	เวเทหํ วินเย รตํ
ยาบญฺญิ มหาราช	สพฺพเมตํ ตทฺฐญํ ๑
กจฺจิ ตฺยหฺมึ เวเทห	ปจฺจกฺขตา น พตฺถิเว
กจฺจิ อโรคํ โยคฺคณเต	กจฺจิ วหติ วาหนํ
กจฺจิ เต พุทธาธิโย นตฺถิ	สํวรตฺตปฺปชาตมียา ๑
[๔๔๔] ปฏฺฐมฺโมทิตฺโต ราช	คโต ปจฺจติ อนนฺตฺตรา
อตฺถํ ฐมฺมณฺจ ฌายณฺจ	ฐมฺมกาโม รเถสฺสโก ๑
กถํ ฐมฺมณฺจเร มจฺจุ	มาตานิยฺยตฺตํ กตฺตป
กถณฺจเร อจฺจริเย	ปฺปคฺคทาเร กถณฺจเร ๑
กถณฺจเรยฺย อจฺจุลฺลเมสฺส	กถํ สมนฺนพฺราหฺมณเณ
กถณฺจ พทฺธายสฺสํ	กถํ ชนปเท จเร ๑
กถํ ฐมฺมณฺจวิคฺคฺจวน	เปจฺจ กจฺจนฺติ สํคฺคตํ
กถณฺเจเก อฐมฺมฏฺฐา	ปตฺนํติ นิริยํ อโร ๑
[๔๔๕] เวเทหตฺตํ วโจ สํคฺคฺวา	กตฺตปโป เอกทพฺพรวิ
สํโณทิ เม มหาราช	สจฺจํ อวิคฺคํ ปทํ ๑
นตฺถิ ฐมฺมจวิคฺคตฺตํ	ผตํ กถฺยาณปาปํ

นคฺคิ เทว ปฺรโตโก	โก คโต หิ อธิคโต ฯ
นคฺคิ เทว มิตฺโร วา	กฺโข มาตา กฺโข มิตฺตา
นคฺคิ อจฺจริโย นาม	อหฺนํ โก ทเมตฺตํ ๑
สํนคฺคฺยานิ ภูตานิ	นคฺคิ เชฏฺฐาปจายิกา
นคฺคิ พถํ วิริยํ วา	กฺโข อญฺจนาปฺริโส ๑
นิตฺตานิ หิ ภูตานิ	ยถา โคฏฺวิโส ตถา
ตทฺธเรยํ ตมเต มจฺโจ	ตทฺธ ทานมถํ กฺโข ๑
นคฺคิ ทานมถํ เทว	อวโส เทว วิริโย
พาเลหิ ทานํ ปณฺณคฺคํ	ปณฺณคฺคิ ปณฺณคฺคํ
อวสาเทนฺติ ธีรานํ	พาธา ปณฺณคฺคมานิโน ๑
[๘๔๖] สคฺคิเม สคฺคฺตา กายา	อจฺเจชฺชา อวิโกมฺมิโน
เคโส ปจฺจว อปาโป ๑	วาโย สคฺคฺกฏฺฏณฺณิเม ๑
ธีโร ๑ สคฺคิเม กายา	เยถํ เณคฺคา น วิชฺชติ
นคฺคิ หนฺตา ๑ เณคฺคา วา	หณฺณเร วามิ โภจัน ๑
อนฺตเรยว กายานํ	สคฺคฺกานิ วัตฺติคฺคฺตเร
โย จายํ สิริมาทาย	ปเรถํ นิสิตาณินา
น โส นิหฺนฺติ เต กายเ	ตทฺธ ปาปมถํ กฺโข ๑
จฺจฺจฺจฺจฺจฺจฺจฺจฺจฺจฺจฺจฺจ	สคฺคฺเพ สคฺคฺณนฺติ สคฺคํ
อนาคเต ตมฺหิ กายเ	สคฺคฺณนฺติ น สคฺคฺณนฺติ ๑
จฺจฺจฺจฺจฺจฺจฺจฺจฺจฺจฺจฺจ	เนว สคฺคฺณนฺติ นาคเต

<p>ปาปณฺเจบี พหุ กตุวา
อญฺพพฺเพน โน สุตฺต
นิยคํ นาคิวคฺตาม</p>	<p>คํ ชณฺ ฆาติวคฺตเร ฯ
กปฺปํ จุตฺตาสํติยา
เวณฺณคฺมิว ตํคโร ฯ</p>
<p>[๘๔๗] กัถสัปปสํ วโจ สุตฺวา
ยถา ภทฺทนฺโต ภณฺติ
อหํ ปุริมํ ชาตํ
บิํจฺกโถ นามหํ อาสํ
พาวรณฺตียํ คีตายํ
พหุ มยา หตา ปาณา
คโต จุตาหํ อีร ชฺาโต
นคฺติ นฺน ฌตํ ปาเป</p>	<p>อตาโต เขตทพฺรวิ
มยฺหเมตํว รุจฺจติ ฯ
ตเร ตํตริตคฺตโน
จุทฺโท โคฆาตโก ปุเร ฯ
พหุ ปาปํ กตํ มยา
มหํสา สุตฺวา อชา ฯ
อิทฺเต เตนาปคฺติเก
โยหํ น นิรยํ กโต ฯ</p>
<p>[๘๔๘] อเถกฺก วชิโก นาม
อโปสํถํ อปวตฺนฺโต
กัถสัปปสํ วโจ สุตฺวา
ปสํสํสนฺโต มุหํ อญฺหํ</p>	<p>ทาสํ อาสํ ปญฺชชฺวี
จุณฺสนฺตฺติกฺกปาคมิ ฯ
อตฺตาสํสํ จ ภาสํคํ
รุทํ อสฺสํนิ วคฺตยิ ฯ</p>
<p>[๘๔๙] ตมนุปฺปจฺฉิ เวเทโห
กิณฺเต สุตํ วา หิฏฺฐํ วา</p>	<p>กิมฺตถํ สมนฺม โรทสิ
กิ มํ เวเทสิ เวทนํ ฯ</p>
<p>[๘๕๐] เวเทหสํสํ วโจ สุตฺวา
นคฺติ เม เวทนา ทฺกฺขา
อหํ ปุริมํ ชาตํ</p>	<p>วชิโก เขตทพฺรวิ
มหาวรช สฺสโนหิ เม ฯ
สรามิ สฺสุมคฺตโน</p>

สวเกตาคํ ปุเร ธาตํ	ภาวเสฏฺฐํ คฺคฺเณ รโต ๑
สํมุโต พฺราหฺมณฺนิพฺพานํ	ตํวิภาควโร ตํจิ
น จาบี ปาปํ กมนํ	สวามิ กตมตฺตโน ๑
คโต จุตาหํ เวเทห	อิธ ชาโต ทฺริตฺติยา
คพฺภมฺหิ กุมฺภทาสียา	ยโต ชาโต สํกุคฺคโต ๑
เชวมนํ กุคฺคโต สมนฺโต	สํจริยมชฺชิจิโต
อฺปฺปทฺตภาคํ ภคฺตสุตฺ	ททามิ โย เม อิจฺฉติ ๑
จาทฺตทฺถํ ปณฺจทฺถํ	สทา อฺปฺปวสํหํ
น จาบี ปาณํ หิंसํ	ถะยฺยณฺจายํ วิวชฺชยํ ๑
สพฺพเมว หิ นฺนเนตํ	สํจิณฺณํ ภวติ นิปฺพลํ
นิรตฺถํ มณฺณิทํ สํถํ	อถาโต ภาสํติ ยถา ๑
กถิเมว นฺน คณฺหามิ	อถิปโป ชุทฺตโก ยถา
กฏํ อถาโต คณฺหาติ	กิตฺโถ สิกฺขิโต ยถา ๑
ทวารํ นปฺปฏฺธิปตฺตํ	เยน คจฺฉามิ สํกุคฺคํ
คตฺตนา ราช ปโรทามิ	สํตฺตวา กตฺตปฺปภาสํติ ๑
[๔๕๓] วิชกตฺตํ วโจ สํตฺตวา	ราชา อจฺจตฺติมพฺรวิ
นตฺถิ ทวารํ สํคตฺติยา	นียตํ กงฺข วิชก ๑
สํชํ วา ยถิ วา กุคฺคํ	นียตํ กิร ถพฺภติ
ตํสํวสํกฺขิ สพฺเพตํ	มา ตฺวิโต อนาคเต ๑
อหมนํ ปุพฺเพ กถฺยาณ	พฺราหฺมณฺนิพฺภตฺสํ ปาฉโฆ

	โหวหารมนุสฺสาณโต	รติทฺโธ ททนฺตฺรา ๑
[๔๕๒]	ปฺนมี ภาเน เทวเชมฺ	ตฺถกฺติ เจ ภวิตฺตฺติ ๑
	อิทํ วตฺวาน เวเทโ	ปจฺจกา สันนิเวสนํ ๑
[๔๕๓]	คโต รตฺยา วิวสเน	อฺปฺนฺจํ นมี อตฺถกฺติ
	อมจฺเจ สันนิปาเตตฺวา	อิทํ วจฺนมพฺรวิ ๑
	จฺนฺตฺเก เม วิมานสฺมี	ตฺถา กาม วิเชนฺตฺ เม
	มา มุปฺคจฺฉํ อตฺถเก	คฺยฺหปภาตฺติเยสฺ ๑ ๑
	วิชฺชโย ๑ สฺนาโม ๑	เสนาปติ อตฺตโก
	เอเต อตฺถเก นิสฺสํ	โหวหารกฺตฺตา คโย ๑
	อิทํ วตฺวาน เวเทโ	กามเว พหุ มณฺเฑ
	น จาปี พฺราหฺมณิพฺเปตฺ	อตฺถเก กิตฺติมฺยจฺจิ ปาวโ
[๔๕๔]	คโต เทวตฺตฺตฺตฺตฺ	เวเทหฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺ
	ราชกณฺเฑ รุจา นาม	ธาติมาตฺตฺตฺตฺตฺตฺ
	อตฺถกโรถ มํ อมฺ	ตฺติโย ๑ อตฺถกโรถ
	สฺสเว ปณฺณรโส ทิพฺโย	คจฺฉํ ปิตฺตฺตฺตฺตฺ
	ตฺตฺตา มาตฺยํ อภิหฺรฺ	จฺนฺตฺตฺตฺตฺตฺ
	มณฺเฑอจฺจกฺตฺตฺ	นารทฺเต ๑ อมฺ
	คจฺฉํ โสวณฺณมเย มี	นิตฺติ นํ พหุ
	ปฺริกฺกฺริย อโส	รฺจํ รฺจิวณฺณ
[๔๕๕]	ตํ ๑ สฺตฺตฺตฺ	ตฺตฺตฺตฺตฺ

ตฺเตริตา อพฺภมิว	จฺนุทกํ ปาวิธํ รุจา ๑
อุปลงฺกมิตฺวา เวเทหํ	จฺนุทิตฺวา จินเย รตํ
สุวณฺณชฺชิตฺเต ปิเช	เชกมฺนตํ อุปาวิธํ ๑
[๔๕๖] คณฺจ ทิสฺวาน เวเทโห	อจฺจรณํว สงฺกมํ
รฺจํ สจฺจิมชฺชณฺคตํ	อิทํ จจฺจนมพฺพวิ ๑
กจฺจุ รมสํ ปาสาเท	อนฺโต โปกฺขรณํ ปติ
กจฺจุ พหุวิธํ ชฺชชฺ	สงฺทา อภิทรนฺติ เต ๑
กจฺจุ พหุวิธํ มาถยํ	โธจฺฉินิตฺวา กุมาริโย
ชฺรเก กโรถ ปจฺเจกํ	ชฺชิตฺวา รัตนตา อหุ ๑
เกน วา จิกถํ คฺยุหํ	ถิ ชฺชปํ อาทฺรณฺตุ เต
มโน กรตฺตํ กุญฺญมฺชฺ	อมี จนฺตมํ หิ เต ๑
[๔๕๗] เวเทหสุตฺตํ วโจ สฺสฺสฺวา	รุจา ปิตฺรณมพฺพวิ
สฺสพฺพเมตํ มหาราช	ถพฺพกติสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส ๑
สฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส	สฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส ๑
ยถา ทินฺนณฺจ ทสฺสํมิ	ทณฺถํ สฺสพฺพวณฺณํสฺสฺส ๑
[๔๕๘] รุจาย จจฺนํ สฺสฺสฺวา	ราชา อจฺจคฺคิมพฺพวิ
พหุ วิณาสิตํ วิคฺคิตํ	นิรตฺถํ อมตํ คยา ๑
อุปลงฺกเถ วถํ นิจจํ	อนฺนปณํ น ญฺญชฺชติ
นียเตตํ อภฺยตฺตพฺพํ	นตฺถิ ปญฺณํ อภฺยชฺชโต
วิชโกมปี หิ สฺสฺสฺวาน	คทา กตฺตปภาสิตํ

- ปถุสฺสณฺโฑ มุหุ อณฺโฑ รุทฺธํ อสฺสณฺนิ วตฺตยิ ๑
 ยาว รุเจ ชฺวํมานา มา ภตฺตมปฺนามยิ
 นตฺถิ ภทฺเต ปโร โถโก กิ นฺนรคฺคํ วิหณฺณยติ ๑
 [๘๕๕] เวเทหสฺส วโจ สฺสทฺวา รุจา รุจิรวณฺณินิ
 ชานํ ปุพฺพปาริ ชมฺมนิ ปิตรี เตตทพฺพวิ ๑
 สฺสเมว ปฺเร อาสิ ปจฺจกฺขํ ทิฏฺฐมิตํ มยา
 พาลฺลปเสว โย โหติ พาลฺลว สมนปฺชชถ ๑
 มุพฺพโห หิ มุพฺพมหาคมฺม ภิยฺโย โมหํ นิกฺขจฺจติ
 ปฏฺฐิรูปํ อตาเตน วิชฺเคน ๑ มุพฺพหิตฺตุํ ๑
 [๘๖๐] ทวณฺเฑ เทวาสิ สฺสปฺปณฺโณ ชฺวโร อตฺถสฺส โกวิโท
 กถํ พาลเตหิ สฺสทิสํ หันนทิฏฺฐจิมฺปาณมि ๑
 สเจ หิ สํสํวปฺเพน สฺสจฺจติ
 นฺนรคฺคิยา ปพฺพชฺชา กุณฺตสฺส
 กิโฆว อคฺคิ ชฺชิตํ อปฺปาปํ
 อปฺชชติ โมหมุพฺพโห นคฺคภาวํ ๑
 สํสํวสฺสทฺธํ ปฺเร นินฺนิจฺจา
 กมฺมนํ วิทฺธเนนฺติ พฺพุ อชานํ
 ปุพฺพเพ กถิ ทฺถคฺคทิสฺสว อตฺถโก
 ทมฺโมจโย พถิสํ อมฺพุสฺสว ๑
 [๘๖๓] อฺปนฺนเต กริสฺสํมิมิ มหาราช ทวคฺคิยา

อุปมาขมีเรกขเจ	อตุลํ ชานนุติ ปณฺธิตา ๑
วณฺนิชานํ ยถา นาวา	อุปฺปมาณภาวรา กรุ
อติภาวํ สฺมาทาย	อณฺเณเว อวสฺสํติ ๑
เชวเมว นโร ปาปํ	โลกํ โลกมฺหิ อัจฉิ
อติภาวํ สฺมาทาย	นิรเย อวสฺสํติ ๑
น ตาว ภาโร ปริปฺปโร	อถาสัจจ มหํปติ
อจินฺนาติ จ ตํ ปาปํ	เยน คจฺจนฺติ ทุคฺคํติ ๑
ปฺพุพฺพอสัจจํ กตํ ปุณฺณํ	อถาสัจจ มหํปติ
ตสฺสํเสว เทว นิสฺสํสนฺโท	ยณฺเณโส ฅมฺเต สฺมุ ๑
ชียเตวสัจจํ ตํ ปุณฺณํ	ตถาหิ อคฺคเณ รโต
อชฺชมฺคํ อวหา	กฺมฺมมฺคํ อนุชาวติ ๑
ตฺถา ยถา ปคฺคหิตา	โอหิตเ ตฺถมณฺเฑ
อณฺเณเมติ ตฺถาสัจจํ	ภาเว โอโรมีเต สติ ๑
เชวเมว นโร ปุณฺณํ	โลกํ โลกมฺหิ อัจฉิ
สัจจภาติมาโน ทาโส	วิชฺโก สํคเว รโต ๑
ยมชฺช วิชฺโก ทาโส	ทฺมุขํ ปสฺสํติ อคฺคนิ
ปฺพุพฺพอสัจจํ กตํ ปาปํ	ตเมโส ปฏฺิเสวติ ๑
ชียเตวสัจจํ ตํ ปาปํ	ตถาหิ วินเย รโต
กสฺสํปณฺจ สฺมาปชฺช	มาเหวอุปฺปณฺมาคมา ๑

- [๘๖๒] ยํ ยํ หิ ราช ภชาติ สํนํ วา ยทิวา อสํ
 สํถวนํ วิสํ วา วสํ คสํเสว คจฺนติ ฯ
 ยาทิสํ กุรุเต มิตฺตํ ยาทิสญฺญูปเสวติ
 โสมี ตาทิสโก โหติ สหวาโส หิ ตาทิสํ ฯ
 เสวมาโน เสวมานํ สํมฺมฺโส สํมฺสํ ปรํ
 สโร ทฺวํโส กถาปวํ อติคฺตมฺบุตฺติมฺบุตฺติ
 อุปเลปภยา ชโร เหนว ปาปสฺวา สียา ฯ
 ปฺติมจฺฉํ กุสฺสคฺเคน โย นโร อุปนยฺหติ
 กุสฺสํ ปฺตํ วายนฺติ เหว พาสฺวปเสวนา ฯ
 ตกฺรณฺจ ปดาเสณ โย นโร อุปนยฺหติ
 ปตฺตํ สํวํ วายนฺติ เหว ชีวฺรปเสวนา ฯ
 คสฺมา ปตฺตปฺปฺตํเสว ฌตฺวา สมนฺปากมตฺตโน
 อสฺนเต นฺนปเสวเยย สนฺเต เสวเยย ปณฺทิตो
 อสฺนโต นิริยํ เนนฺติ สนฺโต ปาเปนฺติ สํคฺคํ ฯ
 [๘๖๓] อหฺมํ ชาติโย สคฺต สเร สํสฺริตคฺตโน
 ฌนาคเคมี สคฺเตว ยา คมิตฺตํ อิตฺโต จฺตา ฯ
 ยา เม สํ สคฺตํ ชาติ อหุ ปุพฺเพ ฌนาธิป
 กมฺมารปฺกโต มคฺเชตฺ อหุ ราชคฺเห ปุเร ฯ
 ปาปํ สหายนาคมฺม พหุ ปาปํ กตํ มยา
 ปรทาสฺสํ เหเสนฺตา จริมฺหา อมฺรา วีย ฯ

កំ កម្មំ និហិតំ ចន្ទុវា	រាជ្យាទុណ្ឌន្តោ បាវត្តោ
ចត ចល្លេហិ រាមុមេហិ	ចន្ទាយំ វង្សនិម្មំ ។
កោតមុបិយំ ឥន្ទុវិក្កុតេ	ចិត្តេ ជ័តេ មហត្ថនេ
ចេក្រុតោ មហារាជ	និរុទ្ធំ ឥត្តក្រុតោ ។
គត្ថ មិត្តំ ចន្ទវិស្សំ	ឥត្ថាយំ ឥត្ថោ រត្តំ
បណ្ណិតំ ឥត្តមុបន្តំ	តៃ មំ ចត្តេ មិលេសិ ។
កាតុត្ថតំ បណ្ណតំ	ភត្តំ រត្តិក្រុតោវិស្សំ
កំ កម្មំ និហិតំ ចន្ទុវា	និរុទ្ធំ ចុត្តក្រុតោ ។
ចត បាបាណំ កម្មុវាណំ	យមេតំ មក្ខេ កតំ
ឆតំ បរិយាគតំ បុគ្គា	រុក្ខុវា ត្ថុវិស្សំ បតា ។
គតោ កុតាហំ វេតេ	វិរុទ្ធំ មិលេសិ កិរុ
ឥត្តមុបន្តំ ចន្ទវិស្សំ	កំ ឥរុ ម ឥរុ តោ ។
ភត្តុវិស្សំ គតោ	ចេត្តិក្រុតោ ភត្តំ ត្ថុវិស្សំ
រាមុមេហិ ចត្ត រាជ	ឆតោ ចុត្តក្រុតោ ។
[៤៦៤] ឥត្តក្រុតោ មយា កុវុតោ	មិលេសិ ក រត្តេ ក
គតុវិស្សំ កម្មុវិស្សំ មិត្តុវិស្សំ	បរិយាគតុវិស្សំ មេ ។
គតោ កុតាហំ វេតេ	កម្មុវិស្សំ កុវុតោ
មិត្តុវិស្សំ គតោ	យុត្តោ បណ្ណិតោ
គតុវិស្សំ កម្មុវិស្សំ មិត្តុវិស្សំ	បរិយាគតុវិស្សំ មេ ។
គតោ កុតាហំ វេតេ	តត្ថុវិស្សំ បត្តំ ចត្តំ

รตฺติทฺธิโว ๑ โส ทิพฺโย มานูสิ สรโทสคํ ๑
 อิติ กมฺมานิ อนฺเวนฺติ อสงฺเขยฺยาบี ชาติโย
 กถฺยาณํ ยทิ วา ปาปํ น หิ กมฺมํ วิณฺสฺสติ ๑
 [๘๖๕] โย อิจฺฉเ ปฺริโส โหตุํ ชาติํ ชาติํ ปุณฺนปฺปณํ
 ปฺรทาวํ วิชฺชเสยฺย ไรศฺปาโทว กทฺทมํ ๑
 ยา อิจฺฉเ ปฺริโส โหตุํ ชาติํ ชาติํ ปุณฺนปฺปณํ
 สํมิกํ อปฺจาเยยฺย อิทฺถํ ปฺริจาริกา ๑
 โย อิจฺฉเ ทิพฺพโกตฺตม ๑ ทิพฺพมายุํ ยถํ สฺสํ
 ปาปานิ ปฺริวชฺเชตฺตา ติวฺธิํ ธมฺมมาจเว ๑
 กาเยน วาจา มนสา อปฺปมตฺโต วิจฺจุชฺโณ
 อตฺตโน โหติ อตฺถาย อิตฺถํ วา ยทฺวา ปุมา ๑

เยเกจิเม มนุชา ชฺวโตเก
 ยสฺสสฺสโน สพฺพสฺสมนฺตโกตา
 อสฺสยํ เตหิ ปฺเร สฺสจฺฉินฺณํ
 กมฺมสฺสกาเส ปฺนุ สพฺพสฺสตา ๑
 อิจฺฉานฺนุจฺฉินฺเตสฺส สยมนฺนํ เทว
 กุโต นิทานา เต อีมา ชนินฺท
 ยา เต อีมา อจฺฉวสฺสนิกาสา
 อตฺตกา กาญฺจนชาตฉนฺนา ๑

อิจฺฉเว นีตฺร กณฺณา รุจา โตเสสฺส อจฺฉคฺคิ

- มุหุหุสฺส มคฺคมาจิกฺขิ ขมฺมมกฺขาสี สฺสพฺพตา ๑
 [๔๖๖] อถาคมา พุทฺธมโลกา นารโท มานุสฺสํ ปถํ
 สมฺพุทฺธํ อเวกฺขนฺโต อทฺทสฺส ราชานมฺภคตํ ๑
 ตโต ปติฏฺฐํ ปาสาเท เวเทหสฺสํ ปุรฺกฺขโต
 คณฺจ ทิสฺวา อนุปฺปตฺตํ รุจา อิตฺถิมวฺนทถ ๑
 [๔๖๗] อถาสฺสเนหยา โอวฺรฺยห ราชฯ พฺยุมฺภิตฺตมานสํ
 นารทํ ปริปุจฺจนฺโต อิทํ วจนมฺพุทฺธิ ๑
 กุโต นุ อากฺขณฺตี เทววณฺณํ
 โอภาสยํ สฺสพฺพทิสฺสํ จฺนุทฺติมา ๑
 อกฺขมาหิ เม ปุจฺจนฺโต นามโคตฺตํ
 กถนฺนุ ชานนฺติ มนุสฺสํ โลเก ๑
 [๔๖๘] อหณฺทิ เทวโต อิทานิ เอมิ
 โอภาสยํ สฺสพฺพทิสฺสํ จฺนุทฺติมา ๑
 อกฺขมาหิ เต ปุจฺจนฺโต นามโคตฺตํ
 ชานนฺติ มํ นารโท กถสฺสํไป จาติ ๑
 [๔๖๙] อจฺฉริยรูปํ คจฺจ ยาทิสฺสณฺจ
 เวหยาถํ คจฺฉณฺตี ทิฏฺฐณฺตี จ
 ปุจฺจามิ ทํ นารท เขตฺตมฺภุคํ
 อถ เกน วณฺณเนน ทวามิมิทฺธิ ๑

[๘๗๐] สจจณจ ธมฺโม จ ทโม จ จาโต

คุณา มเมเต ปกตา ปุราณา

เตเหว ธมฺเมหิ สุตฺตวิเตหิ

มโนชโว เยนกามํ คโตสฺมิ ฯ

[๘๗๑] อจฺฉริยมาจิกฺขติ ปุณฺณตฺถิ

สฺเจ หิ เขวํ ยถา ตฺวํ วเทสฺสิ

ปุจฺฉามิ ตํ นารท เขตมคฺคํ

ปุณฺโง จ เม สจฺจ วียากโรหิ ฯ

[๘๗๒] ปุจฺฉสฺสํ นํ ราช ตเวส อคฺคโ

ยํ สฺสํ กุรุเต ภูมิปาถ

อหนคํ นิสฺสํสยคํ คเมมิ

นเยหิ ฌาเยหิ จ เหตุภิ จ ฯ

[๘๗๓] ปุจฺฉามิ ตํ นารท เขตมคฺคํ

ปุณฺโง จ เม นารท มา มุสา ภณิ

อคฺคิ นุ เทวา มิตฺโร นุ อคฺคิ

โตโก ปโร อคฺคิ ชโน ยมาห ฯ

[๘๗๔] อคฺคเคว เทวา มิตฺโร จ อคฺคิ

โตโก ปโร อคฺคิ ชโน ยมาห

กาเมสฺส คิทฺธา จ นรา ปมฺพหา

โตกํ ปโร น วิทฺฐ โมหยคฺคตา ฯ

- [๘๗๕] อตฺถัถฺติ เจ นารท สทฺททหาสิ
 นิเวสณํ ปฺรโตเก มตานํ
 อีเรว เม ปญฺจสฺสทานิ เทหิ
 ทสฺสํมี เต ปฺรโตเก สหสฺสํ ๑
- [๘๗๖] ทชฺเชมุ โห ปญฺจสฺสทานิ โภโต
 ชญฺญามุ เจ สํตวณฺตํ วทญฺญุ
 ลุทฺททณฺตํ โภณฺตํ นีรเย วสฺสณฺตํ
 โภ โจอเย ปฺรโตเก สหสฺสํ ๑
 อีเรว โย โหติ อธมฺมสํโถ
 ปาปาจาโร อลโส ลุทฺททกมฺโม
 น ปณฺชิตา คสฺมึ อึณฺณํ ททฺทติ
 น หิ อากโม โหติ ตถาวิธมฺหา ๑
 ทกฺขญฺจ โปถํ มนุชา วิทิตฺวา
 อฏฺฐานกํ สํตวณฺตํ วทญฺญุ
 สยเมว โภเคหิ นิมฺนคฺยณฺติ
 กมฺมํ กริตฺวา ปุณฺมาหเรสิ ๑
- [๘๗๗] อิตฺโ อุตฺโ ทกฺขณฺติ คคฺค ราช
 กาโกถุสฺสเจหิ วิกสฺสํมานํ
 คํ ชชฺชํมานํ นีรเย วสฺสณฺตํ
 กาเกหิ คิชฺสเจหิ จ โสณฺนเกหิ

สัจจนิหนคคตํ รุหิรํ สวณฺตํ
โก โจทเย ปรโตเก สหสฺสํ ฯ

[๘๗๕] อนุชตมํ ตตฺถ น จนฺตสฺสริยา
นิรโย สทา ตมฺโถ ไชรฺรโป
สา เหว รตฺติ น ทิवा ปณฺณายติ
ตถาวิเช โโก วิจเร ชนฺตติโก ฯ

[๘๗๖] สวโต ฯ สาโม ฯ ทเว สฺวาณา
ปวตฺตมกายา พตฺติโน มหนฺตา
ชาทนฺติ ทนฺเตหิ อโยมเยหิ
อิโต ปนฺนณฺณํ ปรโตเก ปตฺนํ ฯ
ตํ ชชฺชมานํ นิรเย วสฺนํ
ตฺถเทหิ วาเพหิ อมฺมมิตฺเตหิ
สัจจนิหนคคตํ รุหิรํ สวณฺตํ
โก โจทเย ปรโตเก สหสฺสํ ฯ

[๘๗๗] อสฺสํ สจฺจํ สจฺจํ สจฺจํ สจฺจํ
หนฺตํ วิชฺฌนฺตํ ฯ ปจฺจามิตฺตา
กาธูปกาธา นิรยมฺหิ ไชเร
ปฺพเพ นวํ ทฺถกฺกมฺมกาวี ฯ
ตํ หนฺตมานํ นิรเย วสฺนํ
กฺขณฺตํ ปสฺสํ วิปฺภาตฺตํ

สณฺณินฺนคคฺคํ รุหิรํ สวณฺตํ
โก โจทเย ปฺรโตเก สหสฺสํ ฯ

[๘๘๑] สคฺคํ อฏฺฐํ โตมรภินฺนิจิวดา
วิจิชาวณฺํ วสฺสํติ ตตฺถ เทโว
ปคฺคณฺติ อญฺคารมโวจิมฺนโต
สํถาณํ วสฺสํติ อฏฺฐกมฺเม ฯ
อญฺโห อ วาโต นิรยมฺหิ ทสฺสํโห
น คมฺหิ สฺสํ ฅกฺติ อิตฺถวํ
คณฺตํ วิชานฺตมเตนมาคฺคํ
โก โจทเย ปฺรโตเก สหสฺสํ ฯ

[๘๘๒] สณฺชาวมานํปํ รเกสฺสํ ยุตฺตํ
สณฺโชนฺนคคฺคํ ปสฺสํ กมณฺตํ
ปโตทถฺยสฺสํ สฺสํโจทยนฺตํ
โก โจทเย ปฺรโตเก สหสฺสํ ฯ

[๘๘๓] คมารุหนฺตํ อฏฺฐสณฺณิจิตํ คิรํ
วิภิสฺสํ ปชฺชตฺติ ฅยานกํ
สณฺณินฺนคคฺคํ รุหิรํ สวณฺตํ
โก โจทเย ปฺรโตเก สหสฺสํ ฯ

[๘๘๔] คมารุหนฺตํ ปพฺพคตฺตนิกาตํ
อญฺคารวราตํ ชตฺติ ฅยานกํ

สัจจตนุสัจจะเก กปณิ รุทนต์

โก โจทเย ปรโตเก สหสฺสํ ฯ

- [๘๘๕] อพภกฺกฺชมา อรุจา กณฺณกาหิ จิตา ทูมา
 อโยมเยหิ ติกฺขะหิ นรโตหิตปายิภิ ฯ
 ตมารุทนต์ นาริโย นรา ฯ ปรทารุ
 โจทิตา สัจจติหิตุเถหิ ยมนิทฺเทสการิภิ ฯ
 ตมารุทนต์ นิรเย สิมฺพลี รุทฺธิรมกฺขิตํ
 วิททฺธกามํ วิตจํ อาตุรํ คาสฺสเวทหนํ ฯ
 ปสฺสสฺสนต์ มุหุ อุนฺทํ ปุพฺพกมฺมาปราชิ
 ทุมมคฺเค วิตจํ คคฺคํ โก ตํ ยาเจยฺย ตํ ฌนํ ฯ
- [๘๘๖] อพภกฺกฺชมา อรุจา อธิปตฺตจิตา ทูมา
 อโยมเยหิ ติกฺขะหิ นรโตหิตปายิภิ ฯ

ตมารุทนต์ อธิปตฺตปาทป

อธฺหิ ติกฺขะหิ ฯ นิชฺชฆมานํ

สณฺณนิมนคคฺคํ รุทฺธิรํ สวณฺทํ

โก โจทเย ปรโตเก สหสฺสํ ฯ

- [๘๘๗] ตโต นิกฺขณฺตุมคฺคณฺทํ อธิปตฺตนิรยา ทูมา
 สณฺณปิตฺติ เวคฺคตฺรณฺนิ โก ตํ ยาเจยฺย ตํ ฌนํ ฯ
- [๘๘๘] ชฺวรา ชาโรทกา คคฺคตา ทุคฺคา เวคฺคตฺรณฺนิ นทํ
 อโยโปกฺขรตฺตณฺณนา ติกฺขปคฺเคหิ สนฺทติ ฯ

๘๘๐] มหานิปาเท อฏฺฐมนํ มหานารทกตฺตปชาตกํ

๓๓๓

ตตฺถ สณฺณิณฺนคตฺตุนํ ดุยฺหุนํ รุหิรมกฺขิตํ
เวตฺตตรณฺเณ อนาถมฺเพ โก ตํ ยาเจยฺย ตํ ฐนํ ๑

[๘๘๑] เวธามิ รุกฺโข วิย นิชฺชมาโน
 ทิสํ น ชานามิ ปมฺพหฺสณฺโณ
 ภยานุตฺตปฺปามิ มหาจ เม ภยา
 สํคฺควาน คากา ทจ ภาสิตา อีเส ๑
อาทิตฺเต วาริมชฺฌนํ จ ที่ปโวกเขวีนฺนเว
อนุทธาเรว ปชฺชโธ คฺควนฺโนสฺสี สฺรณํ อีเส ๑
 อตุตฺตญฺจ ชมฺมญฺจ อนุสํสํ มํ อีเส
 อคฺคตฺตมทฺธา อปราริทธิ มยา
 อาจิกฺข เม นารท สํกฺขมคฺคํ
 ยถา อหํ โน นิรยํ ปเตยฺยํ ๑

[๘๘๐] ยถา อหุ ชตฺตจฺจ เวสฺสํตามิตฺโต จ อฏฺฐโก
 ยมทคฺคิ อุตฺติณฺนโร(สํวิราชา)ปฺริจาวิกา สมนพฺรานุมนานํ
 เอเต จณฺเณ จ ราชานो เย สคฺคกฺขิตฺยํ คตา ๑
 อชฺฌมนํ ปวิจฺชเชตฺวา ชมฺมญฺจร มหํปติ
 อนฺนทคฺคา จ เต พฺยมฺเห โสธยฺนคฺค ปุเร ทจ ๑
 โก ฉาโต โก จ คสฺสโต โก มาถํ โก วิเทปนํ
 นํนารทคฺตานํ วตฺถานํ โก นคฺโค ปฺริทหิสฺสติ ๑

๑ ส. พ. ยมทคฺคิ ๑

โก ปนุเถ ฉคฺคฺตมาเทติ	ปาทุกา จ มุฑฺธ สุภา
อิติ ส่ายนฺจ ปาโต จ	โฆสฺยนฺตฺ ปุเร ทว ๑
ชินฺณํ โปสํ ควสุตฺตนฺจ	มาสุตฺตํ ยฺยชฺช ยถา ปุเร
ปรีหารนฺจ ทชฺชาสี	อริการกโต พตฺตี ๑
[๔๘๓] กาโย เท รตฺตณฺณาโต	มโนสํวตฺติโก ถฺหุ
อวิหํสาธํวตฺตโก	สํวิภาคปฏิจฺจุตฺโต ๑
ปาทสฺสณฺณมเนมิโย	หคฺคตสฺสณฺณมปคฺคฺชโร
กฺขุจิสฺสณฺณมมพฺภนฺโต	วาทสฺสณฺณมกฺขุชโร ๑
สจฺจวากฺยสฺมคฺคฺตงฺโก	อเปสฺสณฺณสฺสณฺณตฺโต
คิราสฺสชิตฺตเนตฺตงฺโก	มิตฺตภาณิสฺสิตฺตโต ๑
สทฺธธาโตภสฺสสฺสวโร	นิวาทคฺคฺชตฺติกฺขุพฺพโร
อถทฺธทานคํสาโก	สํตฺตสํวรทฺธทฺธโน ๑
อถโกธมมฺมคฺคฺชวํ	ชมฺมมปณฺณทฺธคฺคฺตโก
พาหุสจฺจมฺมปาทมฺโพ	จิติจิติคฺคฺตมฺปาทิโย ๑
กาถณฺณคฺคฺตาคฺคฺตสาโร	เวธํวชฺชตฺติทณฺณทโก
นิวาทคฺคฺตคฺคฺตคฺคฺตงฺโก	อนตฺติมานยฺยโก ถฺหุ ๑
อถนิจิตฺตคฺคฺตทฺธโร	คฺคฺตคฺคฺตคฺคฺตคฺคฺตทโค
สติ ปโตโท ชีรฺสสุต	ริติ โยโค จ รตฺตมฺมิโย ๑
มโน ทนฺตํ ปถํ เนติ	สํมทฺธคฺคฺตคฺคฺตคฺคฺตคฺคฺต

- อิจฺฉา โตโก จ กุณฺมคุโต อชฺฐมคุโต จ สญฺญโม ๑
 รูปे สทฺเท รเส คนฺเธ วาหนสฺส ปฺราวโต
 ปญฺญา อาโกฏฺเฐ ราช ตตฺถ อตฺตาว สํวริ ๑
 สเจ เอเตน ยาเนน สมนจฺริยา ทพฺพา ธิติ
 สทฺพพกามทฺโห ราช น ชาตุ นิรมํ วเชติ ๑
 [๔๔๒] อตาโต เทวทฺคุโตสิ สุนาโม อาสิ ภทฺทสิ
 วิชโย สํวริปฺคุโตสิ โมคุคคฺคฺคาโมติ วิชโก ๑
 สุนกฺขคุโต ติจฺฉนวิปฺคุโต คุโณ อาสิ อเจตโก
 อานนฺโท สํ รุจา อาสิ ยา ราชานํ ปสํทมิ ๑
 อรุเวถกสฺสโป ราช ปาปทิจฺฉิ ตทา อหุ
 มหาพฺรหฺมา โพธิสฺสคุโต เอวํ ฐาเวถ ชาตกนฺติ ๑
 มหานารทกสฺสปชาตกั อฏฺฐมํ ๑

๕ วิชฺฐชาตกั

- [๔๔๓] ปณฺฑุ กัถิยาสิ ทพฺพตา
 วณฺณรูปํ น ตเวทิสํ ปุเร
 วิมเต อกฺขาหิ ปุจฺฉิตา
 กัถิสํ คุยฺหํ สํวริเวทนา ๑
 [๔๔๔] ขมโม มนุเชตฺถ มาคัณฺโณ
 โททโพ นาม สนินฺท วุจฺจติ

ธมฺมาหคํ นาคกณฺฐร

วิชรฺรสุตฺตํ หทยานิปตฺตเย ฯ

[๔๘๕] จนฺทํ ไชยํ คุวํ วิมเต โทหพายติ
 สฺตรียํ วา อถวามิ มาตุคํ
 ทฺตฺตภาํ หิ วิชรฺรสุตฺตํ ทสฺสํ
 โก วิชรฺรํ อธิमानยิสฺสตี ฯ

[๔๘๖] กิณฺหุ ตาต คุวํ ปชฺฌายติ
 ปทุมํ หตฺตคคํว เต มุขํ
 กิณฺหุ ทฺมมนฺรโปตี อิตฺตํ
 มา คุวํ โสจิจิ อมิตฺตตาปน ฯ

[๔๘๗] มาตา หิ คว อธิรทฺติ
 วิชรฺรสุตฺตํ หทยํ ธนียฺยติ
 ทฺตฺตภาํ หิ วิชรฺรสุตฺตํ ทสฺสํ
 โก วิชรฺรํ อธิमानยิสฺสตี ฯ

[๔๘๘] คํ ภคฺคาวํ ปริเยสํ จ
 โย วิชรฺรํ อธิमानยิสฺสตี ฯ
 ปิตุโน จ ธา สุตฺตวาน วาญํ
 รตฺตํ นิกฺขมฺม อวตฺตํ จริ ฯ

[๔๘๙] เก คณฺฐพฺเพ เก รกฺขเส จ นาค
 เก กิปริเส อถวามิ มานุเส

๘๐๓] มหานิปาเต นวมนัสส วิรุทธาตถสส โทพทณฺฑํ ๓๑๘

เก ปณฺฑิตเต สัพพกามทเท
ทํชฺชตฺถํ ภาตฺตา เม ภวิสฺสตี ๑

[๘๐๐] อสฺสํสาธํ เหนฺสํสามิ เต ปติ
ภาตฺตา เต เหนฺสํสามิ อนินฺนุทโถจเน
ปณฺณาทิ มม ตถาวิชาหิ
อสฺสํสาธํ เหนฺสํสสี ภริยา มม ๑

[๘๐๑] อจฺจาสิ ปุณฺณณํ อีรณฺทํ
ปุพฺพปถานุกเตน^๑ เจตสา
เอหิ ภจฺจาม ปิตุ มมนฺหิติเก
เอเสว เต เอตมตฺถํ ปวณฺธุติ ๑

[๘๐๒] อตฺถกฺตา สํวสนา มาถินํ จนฺทณฺธุตฺถา
ยทฺธํ หตฺถเต กเหตุจฺวาน ปิตุ สมนฺติกมฺปาคมิ ๑

[๘๐๓] นาควร วโจ สุนาหิ เม
ปฏฺฐิรํ ปฏฺฐิปรุชฺช สํกฺกิยํ
ปตฺถเกมิ อหํ อีรณฺทํ
ตาย สมนฺจํ กโรหิ มํ ตฺวํ ๑
สํกํ หตฺถํ สํกํ อสฺสํสา สํกํ อสฺสํสทฺวิ รทา
สํกํ วตฺถาโย ปุณฺณนา นานารตฺถนสฺสํ เกวตา
เต นาค ปฏฺฐิปรุชฺชสฺสํ อีตฺวิ เทหิรณฺทํ ๑

๑ พ. ปุพฺพวตฺถานุกเตน ๑

[๘๐๔] ยาว อามนุคเย ฌาคี มิตฺเต จ สหฺมชฺชเน
 อนามนุคกตกมฺมํ คํ ปจฺจนา อนุคปฺปติ ฯ

[๘๐๕] ตโต โส วรฺุณ นาคโค ปวิสิตฺวา นิเวสนํ
 ภริยํ อามนุคยิตฺวาน อิทํ วจฺนมนฺพฺรวิ ฯ
 อโย โส ปุณฺณโก ยกฺโข ยาจติ มํ อีรฺนทฺตี
 พุทฺธา วิคฺคตาเกน ตสฺส เทม ปิยํ มม ฯ

[๘๐๖] น ธเนน น วิคฺเคน ถพฺภา อมฺหํ อีรฺนทฺตี

สเจ จ โส ททํ ปณฺธิตสฺส

ธมฺเมน ถทฺธา อีธ มาหเรยฺย

เอเตน วิคฺเคน กุมาริ ถพฺภา

นาณฺณํ ธนํ อุกฺคฺคิ ปคฺคยาม ฯ

[๘๐๗] ตโต โส วรฺุณ นาคโค นิกฺขมิตฺวา นิเวสนา

ปุณฺณกามนุคยิตฺวาน อิทํ วจฺนมนฺพฺรวิ ฯ

น ธเนน น วิคฺเคน ถพฺภา อมฺหํ อีรฺนทฺตี

สเจ กุวํ ททํ ปณฺธิตสฺส

ธมฺเมน ถทฺธา อีธมาหเรสฺสี

เอเตน วิคฺเคน กุมาริ ถพฺภา

นาณฺณํ ธนํ อุกฺคฺคิ ปคฺคยาม ฯ

[๘๐๘] ยํ ปณฺธิโตเคยฺยเก วทฺนติ โลก

คเมว พาโตติ ปุณฺหา อณฺเณ

อกุชฺหาหิ เม วิปฺปวทฺทิตฺติ เตตฺถ
 กํ ปณฺฑิตํ นาคํ ตํ วเทสํ ๑

[๘๐๘] โกรพฺยราชสูตรํ ธนฺตชยสูตรํ
 ยถิ เต สุตฺโต วิชฺฐโร นาม กตฺตา
 อาเนหิ ตํ ปณฺฑิตํ ธมฺมตฺถธา
 อิทฺตํ ปฏฺฐจฺจว เต โหตุ ๑

[๘๐๙] อิทฺตํ สุตฺตวา วรฺณสูตรํ วาญํ
 อญฺญาย ยถฺว ปรมปฺปตฺติโต
 ตตฺถเว สนฺโต ปุริสํ อตฺถิ
 อาเนหิ อาชณฺณมิตฺเท ยถฺว ๑

ชาตฺรปฺมยา กณฺณา กาจฺมฺหิจฺมยา ชฺฐา
 ธมฺมโพนฺทสูตรํ ปากสูตรํ สุตฺตสูตรํ อจฺจวโท ๑

[๘๑๐] เทววาหุํ ยานํ อตฺถมวฺรุตํ ปุณฺณโก

อตฺถวโต กปฺปิตเกตฺตมสูตรํ
 ปกฺกามิ เวทฺตมฺมตฺติเก ๑
 โส ปุณฺณโก กามราเคน คิทฺโธ
 อิทฺตํ นาคกณฺณํ ชิตฺตํ
 คณฺตฺวาน ตํ ภูตปตฺติ ยตฺตํ
 อิจฺจพฺพรวิ เวตฺตวณฺํ กุเวรํ ๑
 โภควตฺติ นาม มนฺทิเว

วาธํ หิรัณฺยวตฺตํ อรุจํ
 นกฺว นิมฺมิเต กาณฺจนมเย
 มณฺฑลตสฺส อรทสฺส นิฏฺฐิตํ ฯ
 อฏฺฐาทกา โอฏฺฐกฺวิโย
 โถหิตจฺกสฺส มถารคตฺติโน
 ปาธํเตตฺถ ตีตามยา
 โสวณฺณรตฺแทนฺน ฉาทิตา ฯ
 อมฺพา ติตกา ฯ ชมฺพุโย
 สจฺจตฺตปณฺณนา มุจฺฉิตฺตเกตฺตกา
 มียจฺจกฺกา อฏฺฐาทกา สหา
 ปาริภทฺทกา สีนุทฺตวริตา ฯ
 จมฺปฺเปยฺยกา นาคมตฺติกา
 ภคินีมาตา อเถตฺถ โกถียา
 เขเต ทุม่า ปรีณามิตา
 โสภณฺนติ อรทสฺส มนฺทิเร ฯ

ขชฺชเรตฺถ ตีตามยา โสวณฺณรจฺจปฺปณฺณิตา (พหู)

ยตฺถ วสฺสโตปปาติโก
 นาคราชา วรฺุณฺน มหิทฺธิโก ฯ
 ตสฺส โกมาริกา ภริยา
 วิมตา กาณฺจนเวตฺตวิคฺคฺหา

๘๓๓] มหานิปาเท นวมสัง วิชฺชาตกถาสัง โทหพกณฺท์ ๓๒๓

กาฬว ตรุณาว อุกุคฺคา
ปฺปจิมนฺทตฺถนี จารุทตฺถนา ฯ
ธาวารตฺตตฺถจฺฉว
กณฺธิการาว นินฺวาตปฺปณฺธิตา
คิทธิวอกฺกจฺจาว อจฺฉว
วิชฺชวพฺพฆณฺนา นิสฺสวฺวา ฯ
ธ่า โทหณฺธิ สฺสวิมฺหิตา
วิชฺชรตฺถ หทฺยํ ธนินฺยติ
คํ เนถํ ททามิ อิสฺสว
เตน เต เทนฺติ อธิวทคฺคํ มมํ ฯ

[๘๓๒] โส ปฺปนฺนโก ภูตปคฺคิ ยตฺตตฺถ
อามนฺตिय เวตฺตวณฺํ กุเวรํ
ตตฺถเวท สนฺโต ปฺปวตฺถํ อตฺถสิ
อาเนหิ อาชวณฺณมิเรว ยุตฺตํ ฯ
ชาตฺตฺตปมยา กณฺณนา กาจมฺหิจมยา จฺจว
ชมนฺโพนทตฺถ ปากตฺถ สฺสวณฺณตฺถ อจฺจวโท ฯ
เทววาหวหํ ยานํ อตฺถมวารุชฺช ปฺปนฺนโก
อตฺถจฺจโต กปฺปิตฺเตตฺถมตฺถ
ปฏฺกามิ เวทายตฺถมฺนตฺถติเก ฯ

[๘๓๓] โส อคมา ราชคหํ สฺสวณฺณ

องคศุภ รณโณ นคร์ ทวารัท"
 พหุคตภกซ์ พหุอนนพาน
 มตฤกธาร์ วีย วาสวศุภ ๑
 มยฺรโกณฺจกณต่งฆฺฏจ
 ทิชาภิฆฺฏจ ทิฆต่งฆต่งวิค
 นานาสกฺกณามิรุตํ ศุภกณ
 ปุปฺผาภิกิณฺณํ หิมวํว ปพฺพตํ ๑
 ใต้ ปุณฺณโก เวปฺถมาภिरุห
 สิตฺตฺตฺยํ กัปฺปิตฺตฺตฺยํ
 ธนฺเวสฺมาโน มณิรตฺนํ อฺพาร
 ตมทฺทตํ ปพฺพตฺตฺยํ ๑
 [๘๓๕] ทิสฺวา มณิ ปภตฺตํ ชาติวณฺต
 ธนาหฺรํ มณิรตฺนํ อฺพาร
 ททฺทตฺตฺยํ ยตฺตา ยตฺตฺตฺนํ
 โอภาตฺตํ วิชฺชวณฺตติฏฺเฐ ๑
 ตมคฺคทํ เวฬุริยํ มหคฺค
 มโนหฺรํ นาม มหานฺภาว
 อชฺชวณฺตมารุห อโนมวณฺโณ
 ปกฺกามิ เวฬุริยํ มณฺตติฏฺเฐ ๑

- [๘๓๕] โส อคฺมา นคฺว์ อีนุทปคฺตํ
 โอริยุทฺทปาคณฺณิ สํภํ กุรุณํ
 สํมาคเต เอกธคฺคํ สํมคฺคเต
 อวฺเหตฺถ ยกฺโข อวิกมฺปมาโน ๑
 โกนฺธีร รมฺญํ วรมาภิเชติ
 กมาภิเชยฺยาม วรทฺธเนน
 กมนุคฺคตฺว์ รตนวํ ชินาม
 โก วาปี โน เชติ วรทฺธเนน ๑
- [๘๓๖] กุหิ นุ รฏฺเฐ ตว ชาติภฺมึ
 น โกรพฺยตฺถสฺสว วโจ ตเวทํ
 อภิโตสิ โน วณฺณนิกาย สํพุเพ
 อกฺขาหิ เม นามญฺจ พนฺธุเว จ ๑
- [๘๓๗] กจฺจายโน มาณวโกตฺถมิ ราช
 อนฺนนาโม อิติ มวฺหยนฺติ
 อจฺเจตฺถ เม ฌาตโย พนฺธุวา จ
 อกฺขณ เทวตฺถมิ อิทานุปคฺโต ๑
- [๘๓๘] กิ มาณวตฺถสฺส รตนานิ อคฺคิ
 เย ทํ ชินนฺโต หเว อกฺขชฺชตฺโต
 พหฺนุหิ รมฺญโณ รตนานิ อคฺคิ
 เต คฺควํ ทตฺติทโท กถมวฺหยสิ ๑

[๘๓๘] ธนาหโร นาม มณิ มมาย
 ธนาหโร มณิรตนํ อุมาร
 อิมญจ อชฌณํ อมิตตตปณํ
 เขตํ เม ชินิตฺวา หเว อภฺชชฺชุตโต ฯ

[๘๓๙] เอโก มณิ มาณวํ กิํ กิริสฺสติ
 อชานิเยโก ปณํ กิํ กิริสฺสติ
 พหุณี รณฺโณ รตนานิ อตฺถิ
 อชานิยา วาตชวา ธนปฺปกา ฯ

โทหพกณฺฑํ นาม ฯ

[๘๔๐] อิตฺถญจ เม มณิรตนํ ปสฺสํ ตวํ ทวิปทฺตตม
 อิตฺถณํ วิคฺคหา เจตฺถ ปุริสํณญจ วิคฺคหา ฯ
 มิคานํ วิคฺคหา เจตฺถ ตถฺจนญจ วิคฺคหา
 นาควาชํ สุปฺปณฺณํ ฯ มณิมฺหิ ปสฺสํ นิมนฺติ ฯ

[๘๔๑] หตฺถณํกํ รณณํกํ อสฺสํ ปตฺตํ จ วมฺมิเน
 จตฺตฺตนิมฺมํ เสนํ มณิมฺหิ ปสฺสํ นิมนฺติ ฯ
 หตฺถาโรเห ธนํกฺขเช รณณํ ปตฺตติการเก
 พตฺตคานํ วิญฺญานํ มณิมฺหิ ปสฺสํ นิมนฺติ ฯ

[๘๔๒] ปุริ อฏฺฐาตตมปณฺณํ พหุปาการโตนํ
 สจฺจชาฏเก สจฺจนิโย มณิมฺหิ ปสฺสํ นิมนฺติ ฯ

๓. ต. ธนาหโร ฯ

๘๒๗] มหานิปาเตะ นวมุตฺต วิชฺชาตกถสฺส มณิกณฺฑิ ๓๒๕

เฮติกา ปริชาโย ๑	ปถัมมํ อคฺคกพานิ ๑
อฏฺฐาตเถ ๑ ทฺวารเ ๑	มณิมฺหิ ปถสฺส นิมฺमितํ ๑
[๘๒๔] ปถสฺส ไตรณมคฺเคสฺสุ	นानาทิชคณา พหุ
หิสา โทณฺจา มยฺวรา ๑	จกฺกฺวากา ๑ กุกฺกฺหา ๑
กฺุณาทกา พหุ จิตฺตรา	ตฺธิชณฺฑิ ชีวชีวกา
นानาทิชคณากิณฺณํ	มณิมฺหิ ปถสฺส นิมฺमितํ ๑
[๘๒๕] ปถสฺส นทฺวํ สฺสฺปาการํ	อพฺภทฺ ใดมหิสนํ
สํมุตฺตตฺติทฺทชฺชํ รมฺมํ	สฺสฺวณฺณวาทุกถนฺทํ ๑
ปถสฺสํตฺถ ปณฺณสํถาโย	วิภทฺตา ภาคโส มิตา
นิเวสฺสเน นิเวสฺส ๑	สํหริพฺพุเท ปถกฺกฺติโย ๑
[๘๒๖] ปาณาการเ ๑ โสณฺฑเ ๑	สฺสฺสฺสฺสํ โยทนิยา ชฺวรา
เวสฺส ๑ คณิกายเ ๑	มณิมฺหิ ปถสฺส นิมฺमितํ ๑
มาตาทาเร ๑ รชเ	คณฺฐิกเ อถ ทฺถสฺสฺสเ
สฺสฺวณฺณการเ มณิการเ	มณิมฺหิ ปถสฺส นิมฺमितํ ๑
ชาพาริกเ ๑ สฺสฺสเ ๑	นฏฺฐนฏฺฐกกายิเน
ปาณิสฺสฺสเร กุมฺภกฺกฺนิเก	มณิมฺหิ ปถสฺส นิมฺमितํ ๑
[๘๒๗] ปถสฺส เภรํมฺกฺกฺกา ๑	สํชฺชา ปณฺณเทหฺกฺกฺมา
สํพฺพณฺจ คาทาวจํ	มณิมฺหิ ปถสฺส นิมฺमितํ ๑
สํมมฺคาสณฺจ วุณฺณจ	นจจคฺคํ สฺสฺวาทิ

๑ สฺสฺวาทิ ปาโง ๑

ศุริยชาติตตังขุจ	มณิมุหิ ปรุสส นิมมิต	๑
ตงฆิกา มุจจิกา เจตุถ	มายาการว ๑	โสภียา
เวตาติเก ๑ ชตุเต ๑	มณิมุหิ ปรุสส นิมมิต	๑
[๘๒๘] สัมชฐา เจตุถ วตฺตุนติ	อาภินุณา นรนาวิกิ	
มณฺจาทิมณฺเจ ภูมฺโย	มณิมุหิ ปรุสส นิมมิต	๑
ปรุสส มตฺเต สัมชฐสฺม	โปถนุเต ทิกฺขณํ ภู	
นิหเต นิหตมานเ ๑	มณิมุหิ ปรุสส นิมมิต	๑
[๘๒๙] ปรุสส ปพฺพตปาเทส	นानามิคคณา พุ	
สํหา พุยฺขุชา วราหา ๑	อจฺจโลกตฺรจฺจโย ๑	
ปรุสสตา ควชา ๑	มํหํสา โรหิตา รุ	
เอณฺเณยฺยา สรภา เจว	คณฺโณ นิกฺกตฺตฺร ๑	
กทฺธิมิกา พุ จิตฺรา	วิพารว สสฺสคณฺณกา	
นानามิคคณาภินุณ	มณิมุหิ ปรุสส นิมมิต	๑
[๘๓๐] นชฺฐาโย สุปฺติตฺถาโย	โสวณฺณวาทฺตสฺสคตา	
อจฺจว สวณฺติ อมฺพฺนิ	มจฺจคฺคฺคฺคฺคฺคฺคฺค ๑	
กมฺภิกา มกรว เจตุถ	สํสํมารว ๑	กจฺจปา
ปาจํหา พุสฺสา มจฺจว	พตฺตา มุณฺชโรหิตา ๑	
นानาทิชคณาภินุณา	นानาทุมคณฺณายฺตา	
เวพฺพิตฺตโรทาโย	มณิมุหิ ปรุสส นิมมิต	๑

[๘๓๓]	ปสฺสเสตฺถ ปกฺขรณฺโณ	สุวิกิตฺตา จตฺตทิสฺสา
	นानาทิชคณากิณฺณา	ปฺปฏฺโถมจฺจเสวิตา
	สมนฺโถทกตฺตมฺปนฺนํ	มทฺธิ ตาครกฺกณฺฑํ
	อุเปตฺติ วนราชฺชิ	มณฺนิมฺหิ ปสฺสํ นิมนฺนิตํ ๑
[๘๓๔]	ปฺรโต เวเทเห ปสฺสํ	โคยานิเย ๑ ปจฺจโต
	กฺกุโร ชมฺพุทฺธิปณฺญา	มณฺนิมฺหิ ปสฺสํ นิมนฺนิตํ ๑
	ปสฺสํ จนฺตณฺญา สฺวียณฺญา	โธภาเสนฺตเต จตฺตทิสฺสา
	สฺนิเนวฺ อนุปริยายนฺตเต	มณฺนิมฺหิ ปสฺสํ นิมนฺนิตํ ๑
	สฺนิเนวฺ หิมวณฺตณฺญา	ตาครณฺญา มหิทฺธิยํ
	จตฺตาโร ๑ มหาราเช	มณฺนิมฺหิ ปสฺสํ นิมนฺนิตํ ๑
	ธารามे วนคฺคฺมฺเพ ๑	ปาฏฺฐิเย ๑ สฺติสฺสจฺจเย
	รณฺเม กัมปฺริตฺถากิณฺเณ	มณฺนิมฺหิ ปสฺสํ นิมนฺนิตํ ๑
	ปารุสฺสํ จิตฺตตตฺ	มิตฺสสฺสํ นนฺทณํ วนํ
	เวชยนฺตณฺญา ปาสาทํ	มณฺนิมฺหิ ปสฺสํ นิมนฺนิตํ ๑
	สฺสณฺมํ ตาวตฺตณฺญา	ปาริตฺตณฺญา ปุณฺณิตํ
	เชราวณ นาคราชํ	มณฺนิมฺหิ ปสฺสํ นิมนฺนิตํ ๑
	ปสฺสเสตฺถ เทวณฺณยาโย	นภาวิสฺสุทฺธิวฺจฺจตฺตา
	นนฺทเน วิจฺจนฺติโย	มณฺนิมฺหิ ปสฺสํ นิมนฺนิตํ ๑
	ปสฺสเสตฺถ เทวณฺณยาโย	เทวปฺปคฺคตปโถภินํ

เทวปุตฺเต รรมาเน มณฺนิหิ ปตฺตํ นิมนฺติ ๑

[๘๓๓] ปโรธหตุลํ ปาสาเท เวฬุริยผตถนุตเต

ปฐชตมฺเตน วณฺณเนน มณิมฺหิ ปตฺตํ นิรมิตํ ฯ

ดาวคัลเล่ ๑ ยามะ ๑ ศุภเสก ๑ ๒๒ นิรมิต

ประณามิควสวตฺติโน มณฺธิ ปรตฺตํ นิมนฺติํ ฯ

ປັດທະນາ ໂປຣເຈັກໄນ ວິຊາປັດທະນາ ສຳ

มณฑลภาคเกี๋ย สัตตมณฑล ปทุมมปุปตเกี๋ย จ ๖

[๘๓๔]. ทศศก ราชโย เตศา ทศตัญญา มโนรมา

ณ บึงกุตา ปณณรธา หิตุทา จ จตุทนต์ ฯ

วิธีคิด คชกุล ไสวณฺณา วิธีคิด รัชตามยา

อินทโคปกวณณาภา ดาว ทิสุสนุติ คัสติ ๖

តេជព្វ កាវិយ ឧ ។ មឃុឡេនា ឋឡវ័ត្តិ

มิตฺตา พนฺธุรปฺปเมหิ นฺตฺตปฺปตฺตวิจิตฺตกา ฯ

ເວົ້າ ສຸພະພຸດທະປັນນໍ ອຈຸຕິມນຸຕໍ່ ປກສຸສຣ໌

โอรสองค์ มหาราช ปลั่ง ต้ว ทวีปทุกตน ฯ

มณิกณฺท์ นาม ฯ

[๘๓๕] อูปากต์ ราช อูเปหิ ฤๅ

เนตาทตํ มณिरตนํ ตวคฺคํ

รวมเมฆ ฐิยฺยาม อถาหเสณ

ชิต ๑ โน ชิปปมวากโรหิ ฯ

๘๓๘] มหานิปาเต นวมุตฺต วิชฺฐาตกตฺตํ อกฺขณฺทํ ๓๒๘

[๘๓๖] ปณฺจาท ปจฺจุคฺคตฺตฺวเรณ
มจฺจุตา ๑ มทฺฐา สห เกกเกมิ
ปตฺตฺนตฺตฺว โน เต อตฺถเนน ยุตฺตํ
น โน สภายํ น กโรนฺติ กิณฺณิ ๑

[๘๓๗] เต ปาวิตฺตํ อกฺขมเทน มคฺคา
ราชา กุรุณํ ปุณฺณโก จามิ ยกฺโข
ราชา กตฺติ วิจฺจิมมคฺคเหติ
กฏมคฺคหิ ปุณฺณโก นาม ยกฺโข
เต ตตฺถ ชฺฐเต อุกฺเข สํมาคเต
รณฺณํ สกาสํ สจฺฉินฺนํ มชฺเช
อเชติ ยกฺโข นรวิรเสฏฺฐํ
ตตฺถปฺปนาโท ตมฺโถ พหฺว ๑

[๘๓๘] ชโย महाराช ปราชโย ๑
อายฺยหํ อณฺณตฺตํ โหติ
ชินฺนํ ชินฺโนตี วรณฺเนน
ชิโต ๑ เม ชิปปมวากโรหิ ๑

[๘๓๙] หตฺถิ กวตฺตํ มณฺนิญฺจตา ๑
ยณฺจามิ มยฺหิ รตนํ ปสฺสยา
คณฺหาหิ กจฺจาน วรํ ฌานํ

อาทาย เยนิจฺฉตี เตน ภจฺฉ ๑

[๘๕๐] หตฺถิ กวสุตฺตา มณิกุณฺฑลตา ๑
 ยญฺจาบี คฺยุหิ รตนํ ปจฺพยา
 เสดํ วโร วิรฺุโร นาม กตฺตา
 โส เม จิตฺโต ตํ เม อวากโรหิ ๑

[๘๕๑] อตฺตา ๑ เม โส สฺวณํ คตฺติ ๑
 ที่ไป ๑ เถโณ ๑ ปฺรายนฺ ๑
 อสนฺตฺเตยฺโย มม โส ธเนน
 ปาณฺเนน เม สฺสทิสฺโส เสด กตฺตา ๑

[๘๕๒] จิรํ วิวาทิ มม คฺยุหมสุตฺต
 กามญฺจ ปุจฺฉาม ตเมว คนฺตฺวา
 เอเสว โน วิวรตฺถุ เอตมตฺถํ
 ยํ วกฺขติ โหตุ ตถา ชุภินฺนํ ๑

[๘๕๓] อทฺธา หิ สจฺจํ ภณฺตี น ๑ มาณว สํหตํ
 ตเมว คนฺตฺวา ปุจฺฉาม เตน ตฺถุสํมุโก ชนา ๑

[๘๕๔] สจฺจํ นุ เทว วิทฺฐุ กุรฺนํ
 ธมฺเม จิตฺติ วิชฺรนฺนามมจฺจํ
 ทาสฺสึ รณฺเวย ชุทฺ วาสึ ฌาติ
 วิรฺุโรติ สงฺขยา กตฺโมสิ โถเก ๑

[๘๕๕] อามายทาสาบี ภวนฺติ เหน

๘๔๘] มหานิปาเท นวมุตฺต วิรุทธาตกตฺต พรวาสปญฺหา ๓๓๓

ธเนน ถิตาบี ภวนฺติ ทาสา
ธยบี ทาสา อฺปยฺนฺติ เทเก
ภยา ปญฺณณานี ภวนฺติ ทาสา
เอเต นรานิ จตุโรว ทาสา ฯ
อทุธา หิ โยนิโต อหฺมบี ชาโต
ภโว จ รณฺโฆ อภโว จ รณฺโฆ
ทาสีหิ เทวตฺต ปรีบี คนฺตุวา
ธมฺเมเน นํ มาณว ตฺยฺห ทชฺชา ฯ

[๘๔๖] อยฺมบี ทุติโย วิชโย มมชฺช
ปฺป
อธมฺมฺวโป วต ราชเสฏฺฐโ
สฺสภาสิตํ นานุชานาสี มยฺหํ ฯ

[๘๔๗] เขวณฺเจ โน สฺโส วิวริตฺต ปณฺหิ
ทาสีหฺมสฺมิ น จ ไชสฺมิ ฌาติ
คณฺหาหิ กจฺจํ วรํ ชนํ
อาทาย เยนิจฺฉตี เตน กจฺฉ ฯ
อกฺขกณฺฑํ นาม ฯ

[๘๔๘] วิรุฑ วตฺมานตฺต คหฺนฺตตฺต สกํ พฺร
เขมา วุคฺติ กถิ อตฺต กถนฺนุ อตฺต สจฺจโก โ
อพฺยาปชฺฌํ กถิ อตฺต สจฺจวาที จ มาณโว

อสฺมา โถกา ปวฺ โถกํ กถํ เปจฺจ น โสจติ ๑
 [๘๔๘] ตํ ตตฺถ กติมา ธิติมา มติมา อตฺตทสฺสีมา
 สงฺฆาตา สพุทฺธมฺมานํ วิชฺชโร เขตทพฺพวิ ๑
 น สํชาเรนทารสุตฺต น ภุญฺเช สํชเมกโก
 น เสเว โถกายติกํ เนตํ ปญฺญาเย วทฺธมนํ ๑
 ตีตฺวา วตฺตสฺสมฺปนฺโน อปฺปมตฺโต วิจกฺขโณ
 นิวาตวตฺติ อตฺตทโร สฺสรโต สฺสีโต มุทุ ๑
 สงฺกहेตา จ มิตฺตานํ สํวิภาติ วิชานวา
 ตปฺเปยฺย อนฺนปฺปาเนน สทา สมนพฺราหฺมणे ๑
 รมฺมกาโม สฺสคาธาโร ภเวยฺย ปวิปฺยุจฺจโก
 สกฺกจฺจํ ปิยฺรปฺปาเสยฺย ตีตฺวเนเต พฺหุสฺสฺสฺเต ๑
 ฆรมาวตฺมานสุตฺต กหฺนุสฺสสุตฺต สกํ ฆริ
 เขมา วตฺติ สียา เขวํ เขวํ นุ อสฺสํ สงฺกโห ๑
 อพฺยาปฺชฺโณ สียา เขวํ สจฺจวาที จ มาณโว
 อสฺมา โถกา ปวฺ โถกํ เขวํ เปจฺจ น โสจติ ๑

ฆราวาสปญฺหา นาม . ๑

[๘๕๐] เขติ ทานิ คมิตฺตํ ทินฺโน โน อิตฺตเรณ เม
 มเมวตฺถํ ปฏฺิปปชฺช เขตฺ รมฺโม สนนฺตโน ๑

[๘๕๑] ฆานามิ มาณว คยาหฺมตฺมิ
 ทินฺโนหฺมตฺมิ ทว อิตฺตเรณ

๘๕๕] มหานิปาเท นวมุตฺต วิชฺชาตกตฺตํ ตกฺขกณฺฐํ

๓๓๓

คัมภีรํ คัม วาสฺเยนํ อคฺคาเร
เยนทฺฐนา อนฺธาสฺสํ ปุคฺคเต ฯ

[๘๕๖] คมฺเม ตถา โหตุ วาสฺสํ คัม
กฺกฺกํ ภวํ อชฺช ชเรตุ กิจฺจํ
อนฺธาสฺสํ ปุคฺคทาเร ภวชฺช
ยถา คยํ เปจฺจ สฺสํ ภเวยฺย ฯ

[๘๕๗] สํสฺสํ วตฺถวาน ปหฺนุคฺคาโม
ปฏฺกามิ ยกฺโข วิชฺชเรน สํสฺสํ
คัม กุณฺฐราชนฺเอยหยาณฺนิ
ปาเวกฺขิ อนฺเตปรฺมวียสฺสํ ๑

[๘๕๘] โกณฺโฏมฺหํ มยฺรณฺจ มียณฺจ เกตํ
อฺปาคมิ คคฺค สฺมมฺมวํ
ปหฺนุคฺคกฺขํ พหุณฺนปานิ
มตฺกตฺตํ วิย วาสฺสํ ๑

[๘๕๙] คคฺค นจฺจนฺติ คายนฺติ อวฺหณฺติ วราจํ
อจฺจรา วิย เทเวสฺสํ นาริโย สมตฺตกฺคา ฯ
สํมจฺจกฺคฺคา ปมฺพาหิ ยกฺขํ
อนฺเนน ปาเนน จ ชมฺมปาโต
อคฺคคคฺคเมวานฺนิยฺยคฺคคฺค
ปาเวกฺขิ ภวียาย คทา สํกาเส ฯ

คํ จนุทนคณรตํนุติคํ
 สํวณณชมฺโพนทนิทฺธสํวณํ
 ภริยํ อวจฺ เอยฺ สํวณํ โภทิ
 ปุคฺคตานิ อามนุคฺย ตมฺพเนตฺเต ๑
 สํวณํ วากุํ ปติโน อโนชา
 สํวณํ อวจฺ ตมฺพนํ สํวณํ
 อามนุคฺย จมฺมชฺรานิ เจเต
 ปุคฺคตานิ อิทํทวปฺปสํวณํ ๑

[๘๕๖] เเต อากเต มุทฺธนิ ชมฺมปาทอ
 จมฺพิตฺวา ปุคฺคเต อวิกมฺปมาโน
 อามนุคฺยิตฺวาน อวจฺ วากุํ
 ทินฺโนหํ รณฺณา อิทฺ มาณวสํวณํ ๑
 คตฺตํชฺรหํ อคฺคตฺตํ วิเชยฺโย
 อาทาย เยนิจฺฉติ เตน คจฺฉติ
 อหณฺจ โว อนุสํวณํ อากโตสฺมิ
 กถํ อหํ อปฺริคฺตาท คจฺฉ ๑
 สจฺจ โว ราชา กุรฺรชฺชวสํ
 ชนตฺนุโร ปุคฺคเจยฺย ปุคฺคกามา
 กิมาภิชานาก ปุเร ปุราณํ
 กิ โว มิตฺตา อนุสํวณํ ปุคฺคกามา ๑

๘๕๘] มหานิปาเต นวมนุตฺต วิชฺฐวาทกตฺต ราชวตฺตักกณฺท์ ๓๓๕

ธมมานาธนา โทถ มยา จ ตฺพเพ
โก นีธ รณฺโณ อพฺภติโก มนฺตฺโส
ตมณฺชติ กิริย วเทถ เขว
มา เทว เทว น หิ เอส ธมฺโม
วียคฺชราชตฺต นีหฺนชฺชโล
ธมมานาธโน เทว กถิ ภาเวยฺย ฯ
ถกฺขณกณฺท์ ๑

- [๘๕๗] โธ จ ปุคฺเค อมฺเจ จ ฅาตโย สฺสทชฺชเน
อถฺนมนตฺถกปโป วิชฺฐโร เอตทพฺพวิ ๑
เอถยฺยา ราชวตฺตํ นิสฺสํทฺธา สฺสณฺณ เม
ยถา ราชกฺตํ ปคฺโค ยถํ โปโส นิคฺคณฺติ ๑
[๘๕๘] น หิ ราชกฺตํ ปคฺโค อณฺเฑวาท ฅมฺเต ยถํ
นาติสฺสุโร นาติทมฺเมโธ นปฺปมคฺโค กุทาจํ ๑
ยทาตฺตํ สฺสํ ปณฺณณฺจ โธเจยฺยณฺจาริคฺคณฺติ
อถ วิธฺธาสฺสเต ตมฺหิ คฺคฺชณฺจตฺตํ น รกฺขติ ๑
[๘๕๙] คฺคฺชา ยถา ปคฺคหิตา สฺมทณฺฑา สฺสวริตา
อชฺชณฺนิโธ น วิกมฺเปยฺย ตํ ราชวตฺตํ วเส ๑
คฺคฺชา ยถา ปคฺคหิตา สฺมทณฺฑา สฺสวริตา
ตฺพพานิ อภิสฺสมฺโณนฺโต ตํ ราชวตฺตํ วเส ๑

- [๘๖๐] ทิวา วา ยทิ วา วตฺตํ ราชกิจฺเจสุ ปรณฺทิตโต
 อชฺฌณฺโง น วิกรมเปยฺย สํ ราชวตฺตํ วเส ๑
 ทิวา วา ยทิ วา วตฺตํ ราชกิจฺเจสุ ปรณฺทิตโต
 สํพฺพานิ อภิสํมฺภนฺโต สํ ราชวตฺตํ วเส ๑
 โย จตฺตํ สํกโต มคฺโค รณฺโณ สํปฺปฺยาทิตโต
 น เทน วตฺตโต คจฺเจยฺย สํ ราชวตฺตํ วเส ๑
- [๘๖๑] น รณฺโณ สํมกํ ภูมฺมเช กามภิกฺเข กุทฺตาจํ
 สํพฺพคฺคํ ปจฺจโต คจฺเจ สํ ราชวตฺตํ วเส ๑
 น รณฺโณ สํทิสํ วตฺตํ น มาถํ น วิเลปนํ
 อากปฺปํ สํวตฺตํ วา น รณฺโณ สํทิสํมาจเร
 อณฺณํ กเรยฺย อากปฺปํ สํ ราชวตฺตํ วเส ๑
- [๘๖๒] กิเฬ ราชา อมจฺเจหิ ภริยาหิ ปริวาริตโต
 นามจฺโจ ราชภริยาสุ ภาวํ กุพฺเพถ ปรณฺทิตโต ๑
 อหฺนฺนฺโต อจฺปโต นิปโก สํวตฺตนิคฺคํ
 มโนปณฺธิสํมฺปนฺโน สํ ราชวตฺตํ วเส ๑
- [๘๖๓] นาสํสํ ภริยาหิ กิเฬยฺย น มนฺเตยฺย วโหคฺโค
 นาสํสํ โกธํ ฆนํ คณฺเห สํ ราชวตฺตํ วเส ๑
 น นิกฺกํ พหุ มณฺเณยฺย น มทาย สํวํ ปิเว
 นาสํสํ ทาเย มิเค หนฺนฺเณ สํ ราชวตฺตํ วเส ๑
 นาสํสํ ปิฬํ น ปตฺตงฺกํ น โภจฺจํ น นาวํ รกํ

๘๖๕] มหานิปาเท นวมุตฺต วิรุจกตมุตฺต ราชวตฺตกณฺท์ ๓๓๗

สมฺมุติมฺหิตี อารุพฺเห	ตฺ ราชวตฺตํ วเล ๑
นาทิตฺเร ภเช รณฺโณ	นาจุจาสฺนเน วิจฺจุชฺโณ
ตฺเมกฺขณจตฺตํ ^๑ ตฺวิญฺเชยฺย	ตฺนทิตฺตํนโต ตฺภคฺคฺโน ๑
น เม ราชฯ ตฺชา โหติ	น ราชฯ โหติ เมตฺตโน
ชิปฺปํ กุชฺฌณฺนติ ราชาน	ตฺตฺเกนทฺตํ ฆฏฺฐิตํ ๑
น ปุชฺชิตํ มณฺณมาโน	เมธาวี ปณฺทิตโค นโร
มรุตํ ปฏฺธิมฺนฺเตยฺย	ราชานํ ปริตํ คตํ ๑

[๘๖๕] ตทฺธทฺวารํ ตเก ทฺวารํ	เนว ราชฺฐํ วิตฺตํเส
อฺคฺคิตํ ตํยโต ตฺวิญฺเช	ตฺ ราชวตฺตํ วเล ๑
ปฺคฺคิตํ วา ภาตฺรํ ตํ วา	ตฺมฺปคฺคณฺหาติ ชฺคฺคิตโย
คามเหติ นิกฺคเหติ วา	รฺญฺเชหิ ชนฺปเทหิ วา
คฺคณฺทฺทฺทิตํ อฺเปกฺขเยยฺย	น ภณฺเน เณกปาปกํ ๑

[๘๖๕] หตฺถาโรหา อนฺนํกฺขฯ	รติกา ปคฺคิตการกา
เตตฺถํ กมฺมาปทาเนน	ราชฯ วทฺตฺเตติ เวตฺตํ
น เตตฺถํ อนฺนตรา คจฺจเ	ตฺ ราชวตฺตํ วเล ๑
จาโปว โอนเม ชีโร	วโลตํ วามิ ปกมฺปเย
ปฏฺธิโตมํ น วคฺคเยยฺย	ตฺ ราชวตฺตํ วเล ๑
จาโปวฺนทฺทโร อตฺตํ	มจฺจวตฺตํ อชฺชวคฺคา
อปฺปาสี นิปโก ตฺสุโร	ตฺ ราชวตฺตํ วเล ๑

๑ พ. ตมฺมจตฺตํ ๑

- [๘๖๖] น พาทุหิ อิตฺถิ คจฺเจยฺย สมนุสฺสํ เชตฺตจฺจุยฺย
 กาสํ ตํสํ ทวํ พาทุยฺย ชินฺนเมโห นิกจฺจติ ๑
 นาคิเวถํ ปภาเสยฺย น ตุนฺหิ สพฺพทา ตียา
 อวิกิณฺณํ นิตํ วาจํ ปตฺเต กาเถ อุตฺตริเย ๑
 อกฺโขรโณ อตฺตจฺจุยฺย สจฺจโ จ สมนุโห อเปตฺตโน
 สมนุสฺสํ คิริ น ภาเสยฺย ส ราชวตฺถํ วเล ๑
- [๘๖๗] มาคาเปติภโร อตฺตํ กุเถ เชยฺยจฺวาปจายิก
 สมนุโห สจฺจิสมนุภาโส ส ราชวตฺถํ วเล ๑
 วินฺนโต ตีปฺปวา ทนฺโต กตฺตุโต นียโต มุฑุ
 อปฺปมตฺโต สจฺจิทฺตโห ส ราชวตฺถํ วเล ๑
 นีวาตตฺตติ อจฺจเมตฺตํ สปฺปติสฺสํ สคารโว
 สจฺจโต สจฺจตฺวาโส ส ราชวตฺถํ วเล ๑
 อารกา ปริวชฺเชยฺย สจฺจหิตุํ ปหิตํ ชนํ
 ภคฺตารณฺณเวทิกฺขเยยฺย น จ อจฺจตฺตํ ราชนิโน ๑
- [๘๖๘] สมนฺเน พุราหุมนฺเน จามิ สัตถวณฺเต พหุสฺสํเต
 สกฺกจฺจํ ปยิรฺปาเสยฺย ส ราชวตฺถํ วเล ๑
 สมนฺเน พุราหุมนฺเน จามิ สัตถวณฺเต พหุสฺสํเต
 สกฺกจฺจํ อนฺนวาเสยฺย ส ราชวตฺถํ วเล ๑
 สมนฺเน พุราหุมนฺเน จามิ สัตถวณฺเต พหุสฺสํเต

๘๗๓] มหานิปาเต นวมสูตร วิรุทธาตถสูตร ราชวงศ์กนก ๓๓๘

	คปฺเปยฺย อหฺนฺปาเนน	ธ ราชวงศ์ วเส ๑
	สมฺเณ พฺราหฺมणे จามิ	ธตฺตวณฺเต พหุสฺสฺสฺสฺส
	ธาสฺสฺส ปณฺเณ เตเวถ	ธากงฺขิ อุกฺกมิตฺตโน ๑
[๘๖๘]	ทินฺนปฺพุพฺพิ น ทาเปยฺย	ทานํ สมฺณพฺราหฺมणे
	น จ ภิณฺนํ นินฺวาเรยฺย	ทานกาเถ วณิพฺพุเท ๑
	ปณฺณวา พุทฺธิสมฺปนฺโน	วิธานวิธิโกวิท
	กาถณฺณ สมฺมณฺณ จ	ธ ราชวงศ์ วเส ๑
	อฺนฺจาสฺมา กมฺมชฺเชยฺย	อปฺปมตฺโต วิจฺจฺชโน
	ธตฺตวิธิตกมฺมโน	ธ ราชวงศ์ วเส ๑
[๘๗๐]	ธตฺ ตาถ ปตฺติ เวตฺติ	คณฺฐวา จตฺต อภิภฺชณํ
	มิตฺติ ธณฺณํ นินฺวาเปยฺย	มิตฺติ จ ปาจเย ชเว ๑
	ปฺพุตฺติ วา ภาตฺรํ ธํ วา	ธตฺเตสฺส ธตฺตมาหิตํ
	อนฺจฺจว หิ เต พาทา	ยถา เปตา ตเถว เต ๑
	โจพณฺณ เนถํ มินฺนฺทณฺณ	ธตฺตนาถํ ปทาเปย
	ทาสฺส กมฺมกเร โปเส	ธตฺเตสฺส ธตฺตมาหิต
	ทกฺขเ อฺนฺจฺจานตฺตมฺปนฺเน	อวิปฺปจฺจตฺตมิ จาเปย ๑
[๘๗๓]	ธตฺตวา จ อโถโก จ	อนฺจฺจตฺโต จ ราชโน
	ธาวีรโห หิโต ตสฺส	ธ ราชวงศ์ วเส ๑
	คณฺณณฺณ ราชโน จตฺต	จิตฺตจฺจ จตฺต ราชโน
	ธตฺตจฺจกตฺตจฺจ	ธ ราชวงศ์ วเส ๑

	ចុក្កាតេ ។ អហាបេ	តិវេ បាតេ ចតិវិ
	ចាតិវិ អ កុប្បេយ្យ	តំ រាជវតី វតី ។
[៩៧២]	កុម្មិយិ ឯធុតិ កិរា	កាតិ ។ បាតិ ឯធុតិ
	កិរេ តំធុតាមា	កាតិ ។ ធុតិ ធុតិ ។
	បិ តេតិ តំធុតិ វតិ	យា ធុតិ ធុតិ ។
	ឯធុតិ ឯធុតិ ធុតិ	ឯធុតិ ឯធុតិ ធុតិ ។
	ឯធុតិ រាជវតី	ឯធុតិ ឯធុតិ ធុតិ ។
	ឯធុតិ រាជវតី	ឯធុតិ ឯធុតិ ធុតិ ។
	រាជវតី ឯធុតិ	រាជវតី ឯធុតិ ធុតិ ។

[៩៧៣]	ចេតិ ឯធុតិ ធុតិ	ឯធុតិ ឯធុតិ ធុតិ
	ឯធុតិ ឯធុតិ ធុតិ	រាជវតី ឯធុតិ ធុតិ ។
	ឯធុតិ ឯធុតិ ធុតិ	កាតិ ។ ឯធុតិ ឯធុតិ
	ឯធុតិ ឯធុតិ ធុតិ	ឯធុតិ ឯធុតិ ធុតិ ។
	ឯធុតិ ឯធុតិ ធុតិ	ឯធុតិ ឯធុតិ ធុតិ ។
	ឯធុតិ ឯធុតិ ធុតិ	ឯធុតិ ឯធុតិ ធុតិ ។
	ឯធុតិ ឯធុតិ ធុតិ	ឯធុតិ ឯធុតិ ធុតិ ។
	ឯធុតិ ឯធុតិ ធុតិ	ឯធុតិ ឯធុតិ ធុតិ ។
	ឯធុតិ ឯធុតិ ធុតិ	ឯធុតិ ឯធុតិ ធុតិ ។
	ឯធុតិ ឯធុតិ ធុតិ	ឯធុតិ ឯធុតិ ធុតិ ។

១ តិ. វាយតំ ។ កាតិ ឯធុតិ ឯធុតិ ឯធុតិ ។

๘๗๗] มหานิปาเต นวมุตฺต วิชฺฐาตกตฺต ธนฺตฺรเปยฺยชาติ ๓๔๓

[๘๗๔] สกฺกา น กนฺตุํ อิติ มยฺหํ โหติ
เฉตฺวา วรฺติตฺวา อธิ กาคิยานํ
อิธว โหติ อิติ มยฺหํ รุจฺจติ
มา ตฺวํ อคา อุตฺตมมฺฐิปปณฺณ ๑

[๘๗๕] มา เหวธมฺเมตฺถ มนํ ปณฺทิตฺติ
อตุเถ ๑ ธมฺเม ๑ ยุตฺโต ภวตฺตํ
วิรตฺตํ กมฺมํ อตฺตํ ธนฺนํ
ยํ กตฺวา ปจฺจนา นิรยํ วเชยฺย ๑
เนเวตฺถ ธมฺโม น ปุเนติ กิจฺจํ
อโยโร หิ ทาสตฺตํ ชนินฺท อิตฺตํโร
ฆาเตตฺถ ฌาเปตฺถ อโถมํ หนฺตฺถ
น ๑ มยฺหํ โทธตฺติ วชามิ จาหํ ๑

[๘๗๖] เชฏฺฐปฺปตฺตํ อปฺปคฺคห วิเนยฺย หทฺเธ ทวํ
อตฺตํปฺปณฺณเณหิ เนตฺเตหิ ปาวิตฺติ โส มหาทวํ ๑

[๘๗๗] ตํถาว ตมฺปมทฺทิตฺตา มาตฺตเคน ปมทฺทิตฺตา
เตนฺติ ปฺปตฺตา ๑ ทาวา ๑ วิรฺรตฺตํ นิเวตฺถเน ๑
อิตฺถตฺตํทตฺตํ ภวียนํ ทาสตฺตํทตฺตํ ๑
พาหา ปคฺคคฺคห ปคฺคคฺคห วิรฺรตฺตํ นิเวตฺถเน ๑
โอโรธา ๑ กุมารว ๑ เวตฺถยานา ๑ พฺราหฺมณา
พาหา ปคฺคคฺคห ปคฺคคฺคห วิรฺรตฺตํ นิเวตฺถเน ๑

หตฺถาโรหา อนฺถิฏฺฐา รติกา ปคฺติการกา
 พาหา ปคฺคยฺห ปกฺกนฺทํ วิรฺรตฺสฺส นิเวสฺสเน ฯ
 สฺมาคตา ชานปทา เนคมา ฯ สฺมาคตา
 พาหา ปคฺคยฺห ปกฺกนฺทํ วิรฺรตฺสฺส นิเวสฺสเน ฯ
 อิตฺถิสฺสทฺสฺส ภาริยานํ ทาสฺสิตฺตคฺคตฺตานิ ฯ
 พาหา ปคฺคยฺห ปกฺกนฺทํ กตฺตมา โน วิชฺหิตฺสฺสตี ฯ
 โอโรธา ฯ กุมารวาท ฯ เวสฺสียานา ฯ พฺรหฺมณฺณา
 พาหา ปคฺคยฺห ปกฺกนฺทํ กตฺตมา โน วิชฺหิตฺสฺสตี ฯ
 หตฺถาโรหา อนฺถิฏฺฐา รติกา ปคฺติการกา
 พาหา ปคฺคยฺห ปกฺกนฺทํ กตฺตมา โน วิชฺหิตฺสฺสตี ฯ
 สฺมาคตา ชานปทา เนคมา ฯ สฺมาคตา
 พาหา ปคฺคยฺห ปกฺกนฺทํ กตฺตมา โน วิชฺหิตฺสฺสตี ฯ
 [๔๗๘] กตฺวา อเรตฺถํ กิจฺจํจํ อญฺจาสิตฺตวา สกํ ชนํ
 มิตฺตตามจฺเจ ฯ ภจฺเจ ฯ ปคฺคตฺถาเว ฯ พนฺธุเว ฯ
 กมนฺนํ สํวิเรตฺตวาน อจฺจิกฺขิตฺตวา อเร ชนํ
 นิธิญฺจ อธิทฺธานญฺจ ปุณฺณกํ เอตฺทพฺพวิ ฯ
 อวสฺสํ ตฺวํ มยฺห ติหํ อคฺคาเร
 กตฺตานิ กิจฺจํจํ อเรตฺถํ มยฺหํ
 อญฺจาสิตฺตา ปคฺคตฺถาวว มยา ฯ
 กโรมิ กิจฺจํจํ ยถามตฺตินฺเต ฯ

๘๘๒] มหานิปาเท นวมุตตํ วิรุชชาตกตฺตํ อนฺตรเปยฺยาดํ ๓๔๓

[๘๘๘] ตฺเจ หิ กตฺเต อนฺตํธิตา เต

ปฺปตฺตา จ ทาวา อนฺตํวิโน จ

หนฺนเทหิทานิ ตฺรมาทรูป

ทฺโฆ หิ อทฺธมฺมํ อยํ ปฺปตฺตา ฯ

อตฺตมฺภักโตว คณฺหาหิ อายาณียตฺตํ วาตํ

อิทํ ปจฺจิมกํ ตฺยทํ ชฺวโลกตฺตํ ทตฺตํ ฯ

[๘๘๐] โสทํ กิตฺตํสาณฺณายิตฺตํ ยตฺตํ เม นตฺติ ทฺกฺกฏํ

กาเยน วาจา มนสา येन กจฺเจยฺย ทฺกฺกตฺติ ฯ

[๘๘๑] โส อตฺตํวชา วิรุํ วหนฺโต

ปฏฺกามิ เวหายตฺตมฺนตฺติกฺเข

สาชาสุ เตเตสุ อตฺตชฺชมาโน

กาพาติวฺ ธิปฺปมฺปาคมาสิ ฯ

[๘๘๒] อิตฺถิตฺตํทตฺตํ ภวียานํ ทาสิตฺตตฺตตฺตานิ จ

พาหา ปคฺคยฺห ปฏฺกนฺทํ

ยทฺโฆ พฺราหฺมณฺณวณฺณเนน วิรุํ อาทาย กจฺจติ ฯ

โธโรธา จ กุมารว จ เวลียานา จ พฺราหฺมณา

พาหา ปคฺคยฺห ปฏฺกนฺทํ

ยทฺโฆ พฺราหฺมณฺณวณฺณเนน วิรุํ อาทาย กจฺจติ ฯ

หตฺถาโรหา อนฺนิกฺขจํ รัตติกา ปตฺติการกา

พาหา ปคฺคยฺห ปฏฺกนฺทํ

ยถุไซ พฺราหฺมณฉณฺเณน วิรุฬฺห อาทาย คจฺฉติ ฯ
 สํมาคตา ชานปทา เนคมา จ สํมาคตา

พาหา ปคฺคยฺห ปกฺกนฺทํ

ยถุไซ พฺราหฺมณฉณฺเณน วิรุฬฺห อาทาย คจฺฉติ ฯ
 อิตฺถิสฺสํสํ ภริยานํ ทาสฺสํคฺคตฺสตาณิ จ
 พาหา ปคฺคยฺห ปกฺกนฺทํ ปณฺชิโต โส กุหิ คโต ฯ
 โอโรธา จ กุมารว จ เวธียานา จ พฺราหฺมณา
 พาหา ปคฺคยฺห ปกฺกนฺทํ ปณฺชิโต โส กุหิ คโต ฯ
 หตฺถาโรหา อนิฏฺฐสา ฐติกา ปตฺติการกา
 พาหา ปคฺคยฺห ปกฺกนฺทํ ปณฺชิโต โส กุหิ คโต ฯ
 สํมาคตา ชานปทา เนคมา จ สํมาคตา

พาหา ปคฺคยฺห ปกฺกนฺทํ ปณฺชิโต โส กุหิ คโต ฯ

[๘๘๓] สเจ โส สํคฺคตฺรคฺคเตน ปณฺชิโต นาคมิสฺสํติ
 สพุเพ อคฺคิ ปวิสฺสํสามิ นตฺถคฺคโต ชีวเตน โน ฯ

[๘๘๔] ปณฺชิโต จ วิยคฺคโต จ วิภาวํ จ วิจฺจุชฺโณ
 อธิปฺปํ โมเจสฺส อคฺคานํ มา ภายิตฺถากมิสฺสํติ ฯ

อนฺตรเปยฺยชาติ นาม ฯ

[๘๘๕] โส คคฺคตฺ คณฺฑวาน วิจฺฉินฺตยนฺโต

อฺจุจาวจา เจตนาภา ภวนฺติ
 นยิมสฺสํ ชีเวน มมคฺคิ กิณฺจิ

๔๘๘] มหานิปาเท นวมุตฺตํ วิชฺชาตกตฺตํ ตํชาตุนรธมฺมกณฺฐํ ๓๔๕

หนฺตฺวานิมํ หทยํ อานยิตฺตํ ฯ

[๔๘๖] โส ตตฺถ คนฺตฺวา ปพฺพตฺตมนฺตรสฺสํ
อนฺโต ปวิตฺติตฺวาน ปทฺฐจฺจิตฺโต
อตฺตฺตสฺสํ^๑ ชคตฺติปฺปเทเส
อโรหิตํ ชารยิ กาทิยาโน ฯ

[๔๘๗] โส ตมฺพมาโน นรเก ปปาเต
มพฺพภเย โถมหิเส วิทฺตุเค
อตฺตฺตสฺสํโต กุรฺนํ กตฺตฺตสฺสํโส
อิจฺจุพฺพรวิ ปุณฺณกํ นาม ยกฺขํ ฯ
อริยาจกาโสสิ อนรียฺวโร
อตฺตฺตสฺสํโต สตฺตฺตสฺสํนิกาโส
อจฺจุจาทิตํ กมฺมํ กโรติ ตฺถทํ
ภาเว จ เต กุสฺสํ นตฺถิ กิณฺชิ ฯ
ยํ มํ ปปาตสฺสํ ปปาตฺตมิจฺจติ
โก นฺ ตวตฺโต มรณฺน มยฺหิ
อมาตฺตสฺสํเตว ตวชฺช วณฺโณ
อาจิกฺข เม ตวํ กตฺมาสิ เทวตา ฯ

[๔๘๘] ยทิ เต สฺสโต ปุณฺณโก นาม ยกฺข
รณฺโณ กุเวรสฺสํ หิ โส สทฺธิพฺโป

๑ อตฺตฺตสฺสํนิทฺธิปํ ปาโง ฯ

ภูมินุโร วรุโณ นาม นาโค
 พรหา สัจจ วรรณพตฺตปฺปโน ๑
 ศตฺตํนุชฺชํ ชิตฺวํ กามยามิ
 อธิรทฺตํ นาม สํ นาคกณฺญา
 ศตฺตํ สุมชฺฌาย ปิยาย เหตุ
 ปตฺตารยํ ตฺยํ วจาย ชีว ๑

[๘๘๘] มาเหว เต ยกฺข อโหสิ โมโห
 นฺธุจํ พหุ ทฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
 กิณฺเต สุมชฺฌาย ปิยาย กิจฺจํ
 มรณฺเน เม ชิงฺฆ สฺสโณมิ สพุํ ๑

[๘๘๙] มหานุภาวสฺส มโหรรสฺส
 ชิตฺกามา ฌาติภโตหมตฺตมิ
 ตํ ยาจมานํ สฺสโร อโวจ
 ยถามมณฺเฑสฺส สฺสทามนํ ๑
 ทชฺเชนุ ไช เต สฺสทํ สฺสทตฺตํ
 สฺสทิมฺหิตํ จนฺทนตฺตตฺตตฺต
 สจฺจ ตฺวํ ทพํ ปณฺทิตสฺส
 ธมฺเมเน ธตฺตฺตา อธิมาหเวติ ๑
 เขเตน วิตฺเตน กุมาริ ธตฺตภา
 นานฺณํ ธนํ อตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต

เหว่ น มุขโหล่มี สู่โณหิ กตุเต ๑
 น จามี เม ทุคุคหิตตุหิ กิณุจิ
 หทเยน เต รมุมตทุเรน นาคา
 อีรณหติ นาคกณณ์ ททนติ ๑
 ต่งมา อหิ คุยหิ วชย ยุตโต
 เหว่ มมตุโก มรณน คุยหิ
 อีเรว ตั นรเก ปาตยิตฺวา
 หนตุวาน ตั หทย์ อานยิสฺส ๑

[๘๘๓] ชิบป์ มมฺ อุตฺร กาทิยาน
 หทเยน เม ยทิ เต อคฺติ ภิจํ
 เขเกจิ เม สํว นรุตฺต ฐมฺมา
 สพุเพว เต ปาคุกโรมิ อชฺช ฯ

[illegible]

- [๘๘๓] อัฐนุคณินิฏเฐ ชุททกนิกายอัฐ ชาตก
 หทเยน เม ยทิ เต อตุถิ ภิจุจ
 เยเกจิ เม ตาฐ นรตฺถ ฐมา
 ตพฺเพว เต ปาตุกโรมิ อชฺช ๑
- [๘๘๔] ยาทานุยายี จ ภวาทิ มาณว
 อตุถณฺจ ปาณํ ปวิชชยตฺถ
 มา จตฺถ มิตฺเตตฺถ กทาจิ ทฺพภี
 มา จ วถ อตฺถนํ นิกฺขเณ ๑
- [๘๘๕] กถิ นุ ยาคิ อานุยายี โหติ
 อตุถณฺจ ปาณํ ททเต กถิ โส
 อตฺถิ จ กา โก ปน มิตฺตทฺพโก
 อกฺขาทิ เม ปุจฺฉิตฺโต เอตมตฺถ ๑
- [๘๘๖] อตฺถตฺถกตฺถิ โนมีจ ทิฏฺฐปฺพพํ
 โย อาสเนนํ นิมฺนตฺถเยย
 ตตฺถเสว อตฺถิ ปฺริโส ภเวยฺย
 ยาทานุยายีติ ตมาหุ ปณฺจิตา ๑
 ยตฺถเสวกรตฺถิมิ ฆเว วเสยฺย
 ยตฺถนุณฺพานํ ปฺริโส ตเถว
 น ตตฺถ ปาปํ มนสาปํ จินฺตเย

๘๘๗] มหานิปาเท นวมสูตร วิชฺชาตกสูตร กาลาคิริกณฺท์ ๓๔๘

อตุตฺตญฺจ ปาณิ ททเต มิตฺตทฺพุโก ๑

ยตุตฺต รุกฺขตุตฺต ฉายาย นิสฺสํเทยฺย สฺสเยยฺย วา

น ตตุตฺต ตํวํ ภาณฺนุชฺเชยฺย มิตฺตทฺพุโก หิ ปาปโก ๑

ปฺปณฺณมฺบิ เจมํ ปจฺฉิ ชเนน

ทชฺชิตฺติยา ปฺปวิโส สมนฺตตาย

ตทฺธา ชนํ อติมณฺเฑยฺย คมฺบิ

คาสํ วสํ อสฺสคํ น คจฺเจ ๑

เอวํ โส ยาคํ อญฺญายิ โหติ

อตุตฺตญฺจ ปาณิ ททเต ปฺปเนวํ

อสฺสํ จ ตํ โส ปน มิตฺตทฺพุโก

โส รมฺมิโก โหติ ชหฺสฺสํ อรมฺมํ ๑

ตํวํ รรมฺมกณฺท์ นาม ๑

[๘๘๗] อวสํ อหิ คฺคฺคํ ตํวํ อคาเร

อนฺเนน ปาเนน อฺปญฺจิสฺสํ

มิตฺโต มมาถิ วิสฺสชฺชามหิ ตํ

กามํ ชรํ อุตฺตมปณฺณ คจฺจน ๑

อภี หายตฺถ นาคกฺตตุตฺต อตฺตโก

อถมฺบิ เม นาคกณฺณาย เหตุ

โส คจฺฉํ สฺสเกเนว สฺสภาสิเตน

มุตฺโตถิ เม อชฺช วราย ปณฺณ ๑

- [๔๔๔] หนุท คุว ยกุช มหมบี เนหิ
 สัจจรั นุ เต อตุถ มยิ จรสัจ
 อหมบี นาคาธิปตวิมาน
 ทกฺเขมิ นาสัจจ อธิฏฐปฺพุพ ๑
- [๔๔๕] ยิ เว นรสัจจ อหิตาย อสัจ
 น ตํ ปญฺโญ อรหติ ทสฺสนาย
 อถ เกน วณฺณเนน อมิตฺตคาม
 คุวมิจฺฉลลิต อุตฺตมปญฺญ คนฺตุ ๑
- [๕๐๐๐] อทุธา ปชานามิ อหมบี เขตํ
 น ตํ ปญฺโญ อรหติ ทสฺสนาย
 ปาปญฺจ เม นตฺถิ กตํ กุหิณฺจ
 ตสฺมา น สฺสเก มรณาคมาย ๑
- [๕๐๐๑] หนุท จ จานํ อตุถานุภาว
 มยา สห ทกุชฺสี เขหิ กตุเต
 ยถจฺฉติ นจฺจคฺเตหิ นาโค
 ราชา ยถา เวสฺสวโน นิพิณฺณ ๑
 ตํ นาคกณฺเฒา จิตํ คณฺเฒ
 นิกฺกพิตํ นิจฺจมโห จ รตฺตํ
 ปหุตฺตมาตุยํ พหุปฺปณฺณนํ

๓๐๐๔] มหานิปาเต นวมนัสส์ วิชฺฐชาตกถัสส์ กาลาติวิภินฺทํ ๓๕๓

โธภาสฺสติ วิชฺฐวิวนุตติกฺขเ ๑

อนุนเนน ปาเนน อุนเปตฺตฺวํ

นจุเจहि คีเตहि จ วาทีเตहि

ปริปรุํ กณฺณมาหิ อตฺตฺกตฺตาหิ

อุนโสภติ วตฺตมิตฺตุนเนน ๑

[๓๐๐๕] โส ปุณฺณโก กุรุํ กตฺตฺตฺตฺตฺตฺ

นิตฺตฺตฺตฺตฺตฺ ปจฺจโต อตฺตฺตฺตฺตฺ

ชาทาย กตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺ

อุนานฺนํ ภาวํ นาคฺตฺตฺตฺตฺ

ปจฺจวาน จานํ อตฺตฺตฺตฺตฺ

อจฺจจฺจํ กตฺตฺตา ปจฺจโต ปุณฺณกถัสส์

สํมกฺกิตฺตฺตฺตฺตฺ ปน นาคฺตฺตฺ

ปจฺจเพว ชามาตฺตฺตฺตฺตฺ

[๓๐๐๖] ยํ นุ ตฺวํ อตฺตมา มนฺตฺตฺตฺ

อนุนเวตฺตมาโน หทฺยํ ปณฺนิตฺตฺ

กจฺจจํ สมิทฺตฺตฺตฺ อิตฺตฺตฺ

ชาทาย กตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺ

[๓๐๐๗] อยํ หิ โส อตฺตโต ยํ ตฺวมิจฺจ

ตฺตฺตฺตฺตฺตฺ ตฺตฺตฺ

คํ ปตฺตฺตฺตฺตฺ

สัจจ หเว สัจจปริสเทหิ สัจจโม ๑

กาตาคิริกณทั นาม ๑

- [๓๐๐๕] อธิฏฐสัจจพพํ ทิสฺสวาน มจฺโจ มจฺจุภยฆฺฏิโต
 พุยมฺหิโต นากิฉาทสฺส น อิทํ ปณฺณวโตมฺโว ๑
- [๓๐๐๖] น จมฺหิ พุยมฺหิโต นาค น จ มจฺจุภยฆฺฏิโต
 น วชฺโณ อภิฉาทเยยฺย วชฺโณ วา นากิฉาทเย ๑
 กถํ นุ อภิฉาทเยยฺย อภิฉาทาปเยถ เว
 ยํ นโร หนฺตุมฺปิเจยฺย ตํ กมฺมํ นุปฺปชฺชติ ๑
- [๓๐๐๗] เหวเมตํ ยถา พุทฺธํ สจฺจํ ภาสฺสํ ปณฺชิต
 น วชฺโณ อภิฉาทเยยฺย วชฺโณ วา นากิฉาทเย
 กถํ นุ อภิฉาทเยยฺย อภิฉาทาปเยถ เว
 ยํ นโร หนฺตุมฺปิเจยฺย ตํ กมฺมํ นุปฺปชฺชติ ๑
- [๓๐๐๘] อตฺตสฺสํ สตฺตสฺสํ นุ ทวฺยิทํ วิมานํ
 อิทุสฺสํ ชฺฐํ พตฺตวิริยฺยปฺปตฺติ
 ปุจฺฉามิ ตํ นาคราเชตมคฺคํ
 กถํ นุ เต ธทฺธมิตํ วิมานํ ๑
 อธิจฺจุ ธทฺธํ ปริณามชนฺเต
 สยํ กตํ อุกาหุ เทเวหิ ทินฺนํ
 อกฺขาหิ เม นาคราเชตมคฺคํ
 ยถเว เต ธทฺธมิตํ วิมานํ ๑

- [๓๐๐๘] นาสิจุจ ธกขํ น ปริณามชมนเม
 น สยํ กคํ นามิ เทเวหิ ทินฺนํ
 สํเกหิ กมฺเมหิ อปาปเกหิ
 ปญฺญเวหิ เม ธกขมิตํ วิมานํ ฯ
- [๓๐๓๐] กิณฺเต วคํ กิณฺปน พุทฺทมจฺริยํ
 กิสุตํ สุจิณฺณสุตํ อयํ วิปาโก
 อิทฺธี ชฺฐี พตฺตวิริยุปปตฺติ
 อิทฺถจฺ เต นาค มหาวิมานํ ฯ
- [๓๐๓๓] อหฺณจฺ ภริยา จ มนุสฺสํโลเก
 สทฺธา อุโป ทานปตฺตี อหฺมฺหา
 โอปานฏฺฐํ เม ชฺวี ตทาสิ
 สมนฺตปฏีตา สมนฺตพฺุราหฺมณฺา จ ฯ
 มาถณฺจ กนฺธณฺจ วิเลปนณฺจ
 ปทํมียํ เสยฺยมนุสฺสยณฺจ
 อจฺฉาตํ ส่ายนมนฺนพานํ
 สกฺกจฺจ ทานานิ อทฺมฺห ตตฺถ ฯ
 คํ เม วคํ ตมฺปน พุทฺทมจฺริยํ
 คสุตํ สุจิณฺณสุตํ อयํ วิปาโก
 อิทฺธี ชฺฐี พตฺตวิริยุปปตฺติ
 อิทฺถจฺ เม ชฺวี มหาวิมานํ ฯ

[๓๐๓๒] เหวณฺจ เต ทฺทหิมิํ ภิมาํ
 ชานาติ ปุณฺณาน ฆฏฺฐปฺปคฺคิ
 คตฺตมา หิ ชมฺมณฺจร อปฺปมคฺคโต
 ยถา ภิมาํ ปุณฺ มาวเสถิ ฯ

[๓๐๓๓] นยฺมํ สํนฺติ สมนฺพฺราหฺมณา ฯ
 เยสํนฺนปฺนํหิ ทเทมฺ กคฺคเต
 อกฺขาหิ เม ปุจฺฉิตฺโต เขตฺมคฺค
 ยถา ภิมาํ ปุณฺ มาวเสมฺ ฯ

[๓๐๓๔] โภคิํ หิ เต สํนฺติ อธิปฺปนฺนา
 ปุคฺคตา จ ทาวา อหฺมฺมวโน จ
 เคตฺสํ คฺคํ วจสํ กมฺมฺนา จ
 อสํมฺปทฺฐโจ จ ภวาทิ นิจฺจํ ฯ
 เขวํ คฺคํ นาค อสํมฺปโทสํ
 อหฺมฺปาทย วจสํ กมฺมฺนา จ
 จตฺวา อธิ ยาวตายกํ ภิมาเน
 อทฺธํ อิตฺโต คจฺฉติ เทวโลกํ ฯ

[๓๐๓๕] อทฺธา หิ โส โสจติ ราชเสฏฺฐโ
 คยา ภิมา ยสฺสํ คฺคํ สฉิพฺโพ
 ทฺกฺขปฺนํโศมี คยา สเมจฺจ
 วิญฺญาย โปโส สฺสวมาคฺคโรมี ฯ

- [๓๐๓๖] ขทุธา สคั ภาสสิ นาค ฐมนั
 อนุตฺตรํ อตุกฺกปทํ สัจฺฉิณฺณํ
 เขตาทิสียาสุํ หิ อปาฬาสุํ
 ปณฺณายเต มาทิสฺฐานํ วิเสโส ๑
- [๓๐๓๗] อกฺขาทิ โน ตายํ มุรฺหานุตฺตโร
 อกฺขาทิ โน ตายํ อเชสิ ชฺชฺเต
 ฐมฺเมเนน ตฺตฺตโร อิติมาภมาห
 กถํ คุวํ หตฺถมิมิสฺสํมาคโค ๑
- [๓๐๓๘] โย มิสฺสโร ตตฺถ อโหสิ ราช
 ตมาภมกฺเขหิ อเชสิ ชฺชฺเต
 โส มํ สฺสโค ราช อิมิสฺสํทาสิ
 ฐมฺเมเนน ตฺตฺตโรมิมิ อธํหาเสณ ๑
- [๓๐๓๙] มโหโรโก อตฺตมโน อุตฺตโค
 สุตฺตวาน ธีรุตฺตํ สุตฺตาทานิ
 หตฺถเต คเหตฺตวาน อโนมปณฺณํ
 ปาเวกฺขิ ภวียาย ตทา สกาสํ ๑
- เยน คุวํ วิมเต ปณฺณํ เยน ภคฺคํ น รุจฺจติ
 น จ เม ตาทิสํ วณฺโณ อภเมโส ตโมนุโท ๑
 ยุตฺตํ เต หทฺเธนตฺตโก อากฺโขยํ ปภจฺจโร
 ตุตฺตํ วากุญํ นิสํสาเมหิ ทฺตฺตภาํ ทตฺตํ ปุณ ๑

อภุชาหิ เม นาคกณเฑศมตุถิ
ยเถว เต ตทุหมิท วิมานํ ฯ

[๓๐๒๔] นาริจุจ ตทุห น ปริณามชมุเม
น สยํ กตํ นามิ เทเวหิ ทินุห
สเกหิ กมุเมหิ อปาปเกหิ
ปญฺเฑหิ เม ตทุหมิท วิมานํ ฯ

[๓๐๒๕] กิณฺเต วตํ กิณฺปน พุทฺทมจริยํ
กิสฺสํ สฺสจฺฉินฺณสฺสํ อयํ วิปาโก
อิทฺธํ ชฺชํ พตฺตวิริยูปปตฺติ
อิทฺตญฺจ เต นาคิ มหาวิมานํ ฯ

[๓๐๒๖] อหญฺจ ไช สามีโก จามิ มยฺหํ
สทฺธา อุกฺโก ทานปตฺติ อหฺมุหา
โอปาณฏฺฐํ เม ชฺวรํ ตทาสิ
สฺสนฺตปป์ปิตา สมนฺตพฺพรหฺมณฺสา จ ฯ
มาตญฺจ คณฺธญฺจ วิเลปนญฺจ
ปทํปียํ เสยฺยมนุสฺสยญฺจ
อจุฉาทนํ สํายนมนฺนปานํ
สทฺกฺกฺจ ทานานิ อทฺมฺห ตตฺถ ฯ
คํ เม วตํ คณฺปน พุทฺทมจริยํ
คสฺสํ สฺสจฺฉินฺณสฺสํ อयํ วิปาโก

อิทฺธํ ชุตฺตํ พทฺธวิริยฺยปรตฺตํ
อิทฺธํ เม ชุตฺตํ มหาวิมานํ ฯ

[๓๐๒๗] เหวณฺจ เค ททฺธมิตํ วิมานํ
ชานาถิ ปุณฺณานํ ฆตฺตปรตฺตํ
ตถฺมาถิ ชมฺมณฺจรร อปฺปมตฺตา
ยถา วิมานํ ปุณฺ มาวเสถิ ฯ

[๓๐๒๘] นยฺยํ สํหติ สมนพฺพรากุณฺณา จ
เยถฺนฺนปานานิ ทเทมฺ กตฺเต
อฏฺฐาถิ เม ปุจฺฉิตฺโต เขตฺตมตฺถํ
ยถา วิมานํ ปุณฺ มาวเสถิ ฯ

[๓๐๒๙] โภกํ หิ เค สํหติ อธิปฺปนา
ปรตฺตา จ สํมํ อญฺญวโน จ
เตสฺสํ ตฺวํ วจสา กมฺมุนา จ
อสนฺนปรตฺตา จ ภวาทิ นิจฺจํ ฯ
เชวํ ตฺวํ นาคิ อสนฺนปรตฺตํ
อนฺนปาทย วจสา กมฺมุนา จ
ชตฺวา อธิ ยาวตฺตํ วิมานํ
อฏฺธํ อิตฺถํ กจฺฉติ เทวโลกํ ฯ

[๓๐๓๐] อฏฺฐา หิ โส โสจติ ราชเสวฺจ
ตยา วิมา ยตฺตํ ตฺวํ สหิพฺโพ

ทุกขุปนัโถบี ตยา ตเมจ
 วิญญูญ โปโส สุตมาตุโรบี ฯ

[๓๐๓๓] ขตุธา สกั ภาตติ นาคิ ฌมม
 ฌนุตุตวิ ฌตุตปท สัจฉิน
 ฌตาทิสยาสุ หิ ฌาปทาสุ
 ปณณายเต มาทิสานั วิเสโส ฯ

[๓๐๓๒] อกุขาหิ โน ตายั มุธานุถุโ
 อกุขาหิ โน ตายั อกุเสสิ ชุเต
 ฌมเมเน ถุโ ฌิติมายมาท
 กถั ตุวั ฌตุตมิมสุตมาคโต ฯ

[๓๐๓๓] โย มิสุตโร ตตุต อกุเสสิ ราช
 ตมายมกุเชหิ อกุเสสิ ชุเต
 โส มั ฌโต ราช ฌิมสุตทาสี
 ฌมเมเน ถุโรสุมิ ฌสาหเสณ ฯ

[๓๐๓๔] ยเถว วรุณ นาคิ ปณทั ปุจฺฉิตุถ ปณทิตั
 ตเถว นาคกณณายี ปณทั ปุจฺฉิตุถ ปณทิตั ฯ
 ยเถว วรุณ นาคิ ฌีโร โตเสสิ ปุจฺฉิตุ
 ตเถว นาคกณณายี ฌีโร โตเสสิ ปุจฺฉิตุ ฯ
 ฌุโภบี เต ฌตุตมเน ฌิติตุวา
 มโหระกั นาคกณณาย ฌีโร

อจุณมฺภี อพฺภโต อโณมฺหฺโง
 อิจฺจุพฺพรวิ วรฺณํ นาคราชํ ๑
 มา โรธยิ^๑ นาค ธายาหมสฺมิ
 เยน ทว อตุโถ อิทํ สํวํ
 ททเยน มํเสน กโรหิ กิจฺจํ
 สยํ กวิสฺสํมามิ ยถามตฺตินฺเต ๑

[๓๐๓๕] ปณฺณวา หเว ททยํ ปณฺณจิตานํ
 เต ตฺยเมห ปณฺณาย มยํ สัจฺจุจฺจา
 อนฺนนาโม ตมตฺตชฺช ทาริ
 อชฺชเชว ตํ กุรุโย ปาปยาตุ ๑

[๓๐๓๖] ส ปุณฺณโก อตฺตมโน อุตฺตโก
 อิทนฺทํ นาคกณฺณํ ตมิตฺวา
 หฺนฺเจน ภาเวน ปตฺตฺโรโป
 อิจฺจุพฺพรวิ กุณฺณํ กตฺตฺตฺตฺตฺจํ ๑
 ภริยาย มํ ตฺวํ อกริ สํจฺจํ
 อหฺนฺจ เต วิชฺฐ กโรมิ กิจฺจํ
 อิทนฺจ เต มณฺนิรตฺนํ ททามิ
 อชฺชเชว ตํ กุรุโย ปาปยามิ ๑

[๓๐๓๗] อเชยฺยเมธํ ทว โหตุ มิตฺตํ

๑ ส. มา เหษยิ ๑

ภริยาย กุญชร นียาย สทฐิ
 อานนทกิตฺโต สุมโน ปตฺโต
 ทตฺวา มณิ มนุจ นินฺนทปตฺติ ๑

[๓๐๓๘] ส ปุณฺณโก กุรุณ กตฺตเสฏฺฐ
 นิสฺสทฺธิ ปุรโต อาสนสฺมิ
 อาชณฺณมารุญฺห อโณมวณฺณ
 ปกุกามิ เวหยาถมนนฺตติฏฺเฐ ๑
 มโน มนุสฺสสฺส ยถาบี กจฺเจ ๑
 ตโตบีสฺส จิปรตฺว อโหสิ

ส ปุณฺณโก กุรุณ กตฺตเสฏฺฐ
 อูปานยิ นทวฺ อินฺนทปตฺติ ๑

[๓๐๓๙] เขตฺติทปตฺติ นทวฺ ปทิสฺสติ
 รมนานิ จ อมฺพวนานิ ภาคโส
 อหณฺจ ภริยาย สมนฺจิกฺกุโต
 ตฺวณฺจ ปตฺโตสิ สกํ นิเกตํ ๑

[๓๐๔๐] ส ปุณฺณโก กุรุณ กตฺตเสฏฺฐ
 โอโรปยิตฺวา ฐมนสฺสกาย มชฺเฐ
 อาชณฺณมารุญฺห อโณมวณฺณ

๑ ส. อากาย กตฺตารมโณมปณฺณ อูปานยิ นทวฺ อินฺนทปตฺติ
 อิทํ ปาททฺวํ ทิสฺสติ ๑

ปกฺกามิ เวหยาสมนฺคตฺติเก ๑
 คํ ทิสฺวา ราชา ปรมปฺปคํโต
 อญฺจาย พาหาหิ ปติสฺสชิตฺวา
 อวิกมฺปยํ ชมฺมสํภาย มชฺเฌ
 นิสฺสทยิ ปมฺพํ อาสนสฺมึ ๑

[๓๐๔๓] ศุวํ โน วิเนตาสิ รถํว นนฺจํ
 นนฺทนฺติ คํ กุรุโย ทสฺสเนน
 อกฺขาหิ เม ปฺจุณฺโติ เอตมฺศุถํ
 กถํ ปโมกฺโข อหุ มาณวสฺส ๑

[๓๐๔๔] ยํ มาณโว ศฺยาภิวทฺติ ชนินฺท
 น โส มนุสฺโส นรวิรเสฏฺฐ
 ยทฺธิ เท สฺสโต ปุณฺณโก นาม ยกฺโข
 รณฺโณ กุเวรสฺส หิ โส สชฺพิโป ๑
 ภูมฺนิชโร วรฺุณ นาม นาค
 พรพา สฺสํ วณฺณพตฺตปนฺโน
 ศสฺสํนฺทํ ชีตฺรํ กามยาโน
 อธิรทฺทํ นาม ตา นาคกณฺณา ๑
 ศสฺสํ สุมชฺฌาย ปิยาย เหตุ
 ปตฺตารยิตฺถ มรณาย มยฺหิ
 โส เจว ภริยาย สมนฺคิฏฺโถ

ปฺนุณฺนาหิ ทาธาหิ ปติสฺส
 มหาปถํ นิจุจฺจ สฺมวฺหยนฺตุ
 ติพฺพณฺจ รกฺขํ วิตฺทณฺตุ รกฺขเส
 ยถาณฺณมณฺณํ น วิหเสเยยฺยํ
 รกฺขสฺส ปจฺจํ ๑

[๓๐๔๔] โอโรธา ๑ กุมารว ๑ เวลียานา ๑ พราหฺมณา
 พหุํ อุนฺนณฺจ ปานณฺจ ปณฺชิตตฺถสํภาหิหารยํ ๑
 หตฺถาโรหา อนิกฺขสา รติกา ปตฺติการกา
 พหุํ อุนฺนณฺจ ปานณฺจ ปณฺชิตตฺถสํภาหิหารยํ ๑
 สฺมาคตา ชานปทา เนคมา ๑ สฺมาคตา
 พหุํ อุนฺนณฺจ ปานณฺจ ปณฺชิตตฺถสํภาหิหารยํ ๑
 พหุชฺชโน ปสฺนโนติ ทิสฺสวา ปณฺชิตตฺถสํภาหิ
 ปณฺชิตตฺถสํภาหิ อุนฺนปฺปคฺเต เจตฺตฺถไป ปวตฺตกาติ ๑
 วิชฺชชาติกั นวมนํ ๑

๓๐๔๘] มหานิปาเต ทสฺมสฺส เวสฺสฺสนฺตฺรชาตกสฺส ทสฺสวรคากา ๓๖๕

๑๐ เวสฺสฺสนฺตฺรชาตกั

- [๓๐๔๕] สฺสฺสฺสํ วรฺวณฺณนาเก วรฺสฺสํ ทสฺสา วเร
ปจฺพยา จารุปฺพพฺงคํ ยํ ตฺยหํ มนโส ปิยํ ๑
- [๓๐๔๖] เทวราช นโม ตฺยตฺถ กิ ปาปํ ปกตํ มยา
รมนฺมา จาเวสสิ มํ จานา วาโคว ฐณฺณํรหํ ๑
- [๓๐๔๗] น เจว เต กตํ ปาปํ น จ เม ความสฺสิ อปฺปิยา
ปฺญญณฺจ เต ปรีกฺขณฺํ เยน เตว วทามิหํ ๑
สฺนฺติเก มรณํ ตฺยหํ วินาภาโว ภวิสฺสํติ
ปฏิกฺคณฺหาหิ เม เอเต วเร ทสฺ ปเวจฺจโต ๑
- [๓๐๔๘] วรณฺเจ เม อโท สกฺก สกฺกพฺพุตฺตานมิสฺสํ
สฺสิวิราชสฺสํ ภทฺทนฺเต ตตฺถ อสฺสํ นิเวสฺสเน ๑
นฺตฺตเนตฺตา นฺตฺตภมฺม นฺตฺตกฺขิณฺว ยถา มิตฺติ
สฺสฺสฺสํ นาม นาเมน ตตฺถ อสฺสํ ปรีนฺทท ๑
ปฺคฺคํ ตเถถ วรทํ ยาจโยคํ อมจฺฉริ
ปฺชิตํ ปฏฺฐิราชฺฐิ กิตฺติมนฺตํ ยสฺสํสฺสินํ ๑
คพฺภํ เม ธารยฺนฺติยา มชฺฌมิมฺงคํ อหฺนฺนฺนตํ
กฺกุณฺธิ อหฺนฺนฺนโต อสฺสํ จาปํว ติชฺชิตํ สมนํ ๑
ถนา เม นปฺปวตฺเตยฺยํ ปติตา นสฺสํนฺตฺถ วาสว
กาเย วโส น ติมฺเปถ วชฺฌณฺจามิ ปโมจเย ๑
มยฺวโรกฺขจามิรฺุเท นาริวัรคณฺายเต

ชุชฺชเจตาวกาทิณฺเณ

สุทฺตมาครวณฺเณเต

จิตรกฺคเพรชฺชติเต

สุทฺตมัสสปปโพชนเ

สตีวราชสุตฺต ภาทฺทหนฺเต

ตตฺถสุตฺต มเหตฺตํ ปิยา ฯ

[๓๐๔๘] เย เต ทสฺส วรา ทินฺนา

มยา สพุพฺพคโสภเน

สตีวราชสุตฺต วิชิตเ

สพุเพ เต ถจฺจนฺตํ วเร ฯ

[๓๐๕๐] อิทํ วคฺชาน มชฺวา

เทวราชา สุชฺฌมฺปติ

มุสฺสํติยา วรํ ทคฺวา

อนฺนโมทิตฺถ วาสโต ฯ

ทสฺสวราคา นาม ฯ

[๓๐๕๓] * ตโต จุตา สว มุสฺสํตํ

ชฺชติเย อูปปชฺชก

เชตฺตตฺตรมฺหิ นคเร

สณฺนุเยน สมากมิมิ ฯ

ทสฺส มาเส ชารยิตฺวา

กโรนฺตํ ปุร ปทกฺขิณํ

เวสฺสํถาณํ วักขิยา มชฺชเ

ชเนตฺติ มุสฺสํตํ มมํ ฯ

น มยฺหํ มคฺคิกํ นามํ

นปปี เปตฺติกสฺสมุจจํ

ชาโตมฺหิ เวสฺสํถวักขิยา

ตสฺสมา เวสฺสํถนฺตโร อหํ ฯ

ยทาหํ ทารโก โหมิ

ชาตียา อฏฺฐวสฺสํสโก

ตทว นิสฺสชฺช ปาสาเท

ทานํ ทาคุํ วิจฺฉินฺตยํ

ททยํ ททฺธยํ จกฺขุ

มัสสํมปปี- รุจฺฉิมปปีจ

ททฺธยํ กายํ สวเวตฺวา

ยทิ โภจิมิ ยาจโก มมํ ฯ

๓. ต. พ. สุทฺตมาครวณฺเณเต ฯ

*-๕ อิมาน คาคาโย สหปโปตฺถเกเยว ทิสฺสํสนฺติ น อณฺเณตฺสุ ฯ

๓๐๕๗] มหานิปาเต ทตมตฺถ เวตฺถนุคฺคชาตกตฺถ หิมวณฺโ ๓๖๗

ตภาวํ จินฺตยณฺตตฺถ	อกมฺปิ ตมตฺถจิตํ
อกมฺปิ ตตฺถ ปสวํ	สีเนวณวฏฺฐกา* ๑
[๓๐๕๒] ปฺรพฺพหฺกฺขณฺนโถมา	ปฺงกฺทนฺตา รชตฺถิรา
ปฺกฺคยฺห ทกฺขิณํ พาทุํ	กํ มํ ยาจฺนฺติ พฺราหฺมณา ๑
[๓๐๕๓] รตนํ เทว ยาจาม	สีวณํ ฆฏฺฐวทฺธมณํ
ททาหิ ปวรํ นาคํ	อิตฺถาทนฺตํ อรฺรพฺพหฺว ๑
[๓๐๕๔] ททามิ น วิกมฺปามิ	ยํ มํ ยาจฺนฺติ พฺราหฺมณา
ปภินฺนํ กุณฺนรํ ทนฺตํ	โอปคฺคยฺหิ* คชฺฐคฺคมํ ๑
[๓๐๕๕] หตฺถิกฺกฺขณฺนโถ โอริยฺห	ราชา จาคาธิมาณโธ
พฺราหฺมณานํ อทา ทานํ	สีวณํ ฆฏฺฐวทฺธมโน ๑
[๓๐๕๖] ตทาสิ ยํ ภิสฺสณํ	ตทาสิ โดมทฺถนํ
หตฺถินาเค ปทินฺนมฺหิ	เมทนี สมกมฺปถ ๑
ตทาสิ ยํ ภิสฺสณํ	ตทาสิ โดมทฺถนํ
หตฺถินาเค ปทินฺนมฺหิ	ชฺฐพฺพิตฺถ นคฺรํ ตทา ๑
สฺมากฺกุตํ ปุรํ อาสิ	โฆโธ จ วิปฺปโต มหา
หตฺถินาเค ปทินฺนมฺหิ	สีวณํ ฆฏฺฐวทฺธมเน ๑
[๓๐๕๗] * อเถตฺถ วตฺตติ สทฺโท	คฺคฺคฺคฺค โภโรโว มหา
หตฺถินาเค ปทินฺนมฺหิ	ชฺฐพฺพิตฺถ นคฺรํ ตทา ๑
อเถตฺถ วตฺตติ สทฺโท	คฺคฺคฺค โภโรโว มหา

๓ ตี. โอปคฺคยฺหิ ๑ พ. โอปวคฺคยฺหิ ๑ *—* ตี. โอปคฺคยฺหิ ๑

- หตุตินาเค ปทินุนนทิ สัจฉินํ ฆฏฐวทุคคเน^๑ ๑
- [๓๐๕๗] อุกคา ๑ ราชปุกคา ๑ เวตียานา ๑ พุราหุมนนา
 หตุตาโรหา อนันถุจา รัตติกา ปคฺคิตการกา
 เทวโต จามิ นิคโม สัจฉิโย จามิ สํมาคตา
 ทิสฺวา นาคํ นิยฺยมานํ เตะ ฆฏโธ ปฏิจฺเจทฺถ ๑
 วิธมํ เทว เตะ ฆฏฐํ ปุคฺคโต เวตฺตฺตฺนุโร คว
 กถํ โน หตุทินํ ทชฺชา นาคํ ฆฏฐสฺส ปุชฺชํ ๑
 กถํ โน กุณฺธชฺรํ ทชฺชา อีสํทนฺตํ อฏฺฐทวํ
 เตะคฺคณฺณํ สํพยุทฺธานํ สํพยุเสตํ คชฺชคฺคณํ ๑
 ปณฺทกฺกมฺพตฺตณฺณนํ ปทินุนํ สัจจตนุทฺทนํ
 ทนฺตํ สวาลวฺชฺฉินํ เสตํ เกตาสํสาทิสํ ๑
 สํเสตจฺจคฺคตํ สํปคฺคเญยฺยํ สํสาทพฺพนํ สหตุธิปํ
 อคฺคคยานํ ราชวาหิ พุราหุมนนํ อทา ทานํ^๑ ๑
- [๓๐๕๘] อนนํ ปานณฺจ โส ทชฺชา วคฺคเสนาสนานิ ๑
 เตะ ไซ ทานปฏฺฐิรูปํ เตะ ไซ พุราหุมนนารทํ ๑
 ยมํ เตะ วัตฺตราชานอ สัจฉินํ ฆฏฐวทุคคณอ
 กถํ เวตฺตฺตฺนุโร ปุคฺคโต คชํ ภาเชติ สณฺนชย ๑
 สจฺเจ ควํ น กริสฺสสฺสิ สัจฉินํ วจนํ อิทํ
 มณฺเฑ เต สห ปุคฺคเตน สัจฉิหตุเก กริสฺสเร ๑

๓๐๖๓] มหานิปาเต ทตมตฺต เวตฺตณฺตฺรชาตกตฺต หิมวณฺตํ ๓๖๔

- [๓๐๖๐] กามํ ชนปโท มาสี ฏฐจณฺจาบี วินตฺตํ
 นาทํ สีวีนํ วจนา ราชปฺตํ อทฺตํ
 ปพฺพาเซยฺยํ ตกา ฏฐชา ปฺตโต หิ มม โอโรโส ๑
 กามํ ชนปโท มาสี ฏฐจณฺจาบี วินตฺตํ
 นาทํ สีวีนํ วจนา ราชปฺตํ อทฺตํ
 ปพฺพาเซยฺยํ ตกา ฏฐชา ปฺตโต หิ มม อทฺโรโส ๑
 น จาหํ ตตฺถมํ ทพฺเพยฺยํ อริยตฺตวโต หิ โส
 อตฺติโตโกบี เม อตฺตํ ปาปญฺจ ปตฺเว พหุ
 กถํ เวตฺตณฺตฺร ปฺตํ ตตฺถเกณ ฆาตยามเส ๑
- [๓๐๖๑] มา นํ ทณฺเฑน ตตฺถเกณ น หิ โส พนฺธนาโร
 ปพฺพาเซหิ ๑ นํ ฏฐชา วจเก วตฺตํ ปพฺพเต ๑
- [๓๐๖๒] เอโส เจ สีวีนํ ฌนฺโท ฌนฺทํ น ปนฺทามเส
 อิมํ โส วตฺตํ ปรตฺติ กามे ๑ ปริภุชตฺ ๑
 ตโต ปรตฺยา วิวตฺเน สํริยตฺตํคฺคมนํ ปติ
 ตมคฺคา สีวียอ หุตฺวา ฏฐชา ปพฺพาชยณฺตํ นํ ๑
- [๓๐๖๓] อฏฺฐเจหิ กตฺเต ตรมาโน ฌนฺตฺวา เวตฺตณฺตฺร วท
 สีวียอ เทว เต กุทฺธา เนคมา ๑ ตมาคตา
 อคฺคา ๑ ราชปฺตฺตา ๑ เวตฺติยานา ๑ พุราหุมนา ๑
 หคฺคาโรหา อนิกฺกฐา ปรติการกา

๓ พ. สํริยคฺคมนเน ตติ ๑

เกวโต จามิ นิคโม	สิจิโย จามิ สมากตา ๑
อตุมา รตุยา วิวสเน	สุริยสตุคฺคมนํ ปติ
สุมคฺคา สิจิโย หุตฺวา	รฏฺฐา ปพฺพาชยนฺติ ตํ ๑
[๓๐๖๔] ส กตฺตา ตรมาโน	สิจิราเชน เปตฺโต
ชามุคฺคตฺตถาภโร	สฺวตฺตฺโต จนฺทนฺนํโสโต
สํสํ มหาโต ชุทเท โส	ชามุคฺคตฺตนิภฺนฺทโต
อฺปาคมิ ปุริ รมนํ	เวสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสํ ๑
คตฺตทฺทส กุมารํ โส	รรมมานํ สเก ปุเร
ปริกฺกิตฺตํ อมจฺเจติ	คิทฺถานํ ๑ วาสํ ๑
[๓๐๖๕] โส คตฺต กนฺตฺวา ตรมาโน	กตฺตา เวสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสํ พุริ
ทฺกฺกชฺเช เวทียสฺสํ	มา เม กุชฺฌ รเถสฺส ๑
อนฺทิตฺวา โรทมาโน โส	กตฺตา ราชาณมฺพุริ
ภคฺตา เมตฺติ มหาราช	สพฺพกามรสาหโร
ทฺกฺกชฺเช เวทียสฺสํ	คตฺต อสฺสํสฺสฺสฺสํ มํ ๑
สิจิโย เทว เต กุทฺธา	เนคมา จ สมากตา
อฺคฺคา จ ราชปฺคฺคา จ	เวสฺสียานา จ พฺราหฺมณา ๑
หตฺถาโรหา อนฺทญฺชา	รติกา ปคฺคิตฺถารกา
เกวโต จามิ นิคโม	สิจิโย จามิ สมากตา ๑
อตุมา รตุยา วิวสเน	สุริยสตุคฺคมนํ ปติ
สุมคฺคา สิจิโย หุตฺวา	รฏฺฐา ปพฺพาชยนฺติ ตํ ๑

๓๐๗๓] มหานิปาเต ทตมุตฺต เวตฺถนุตรชาตกตฺต หิมวณฺฑิ ๓๗๓

[๓๐๖๖] กิตฺติเม สิวียโย กุฑฺธา โย น ปสฺสํมิตฺตํ ทุคฺคํ
 คํ เม กคฺคเต วียาจิกข กคฺคมา ปพพาชยนติ มํ ฯ

[๓๐๖๗] อุกา จ ราชปุตตา จ เวद्याนา จ พุราหุณา
 หตุลาโรหา อนักกฐา รัตติกา ปตติการกา
 นาคทาเนน ชียนติ ตตมา ปพพาชยนติ ตํ ๑

[๓๐๖๘] หทยํ จกฺขมุปัททํ ทชฺชํ ก็ เม พาหิรํ ฐนํ
 หิรณฺณํ วา สฺวณฺณํ วา มุตฺตา เวฬุริยา มณิ
 ทกฺขิณํ วามหํ พาหุ ทิสฺวา ยาจกมาศเต
 ทเทยํ น วิกรมเปยฺยํ ทาเน เม รมคํ มโน ฯ
 กามํ มํ สิวิโย สพุเพ ปพฺพาเสนตุ หนนฺตุ วา
 แฉว ทานา วิรมิสฺสํ กามํ ฉินฺทนฺตุ สุตฺตธา ฯ

[๓๐๖๘] เชนุตํ สีวโย อากุ เนกมา จ สมักตา
โกนุติมาราย ตัเรน คิริमारณฺขรํ ปติ
เยน ปพฺพาสิตา ยนฺติ เตน กจฺจตุ สุปฺพโต ๗

[๓๐๗๐] ไฉ่หู่ เตน คมิลล์ดามี เยน กจฺจนฺติ หุตฺตา
 รัตตินทิว เม ชนถ ยาว ทานํ ททามิหิ ฯ

[๓๐๗๓] ตามนุติยิตถุ ราชานํ มกฺกํ สํพยุทโธสกนํ
 ยํ เต ภิกฺขุ มยา ทิณฺณํ ธนํ ธมฺมมฺหา วิสุตฺติ
 หิรณฺณํ วา สํวณฺณํ วา มุกฺตา เวฬุริยา พหุ
 สํพพณํ นิตฺเทยยาถิ ยมฺหา เต เปตคิกํ ธนํ ๑

- [๓๐๗๒] ตมพฺรวิ ราชปฺตํ มทฺทํ สํพฺพคโสภนา
 ฤทฺธิ เทว นิตฺตหามิ คํ เม อภฺรหฺมาหิ ปุจฺฉิตฺโต ฯ
- [๓๐๗๓] สัจจตนฺตบิฏเฐ ชุทฺตกนิกายสฺส ชาตกั
 น หิ ทานา ปวํ อตฺถิ ปตฺติจฺจา สํพฺพปาณินํ ฯ
- [๓๐๗๔] ปุจฺฉิตฺตํ มทฺทํ ทเยติ สัจจตนฺตบิฏเฐ ชุทฺตกนิกายสฺส ชาตกั
 โย ฯ คํ ภคฺตา มนฺตฺตเยยฺย สกฺกจฺจนํ อปฺปจฺเจเห ฯ
 โน เจ คํ ภคฺตา มนฺตฺตเยยฺย มยา วิปฺปวเสณํ เต
 อณฺเฏ ภคฺตารํ ปริเยสฺมา กิตฺติคฺค มยา วินา ฯ
- [๓๐๗๕] อหํ หิ วนํ คจฺฉามิ ไพรํ วาพฺมิกายคํ
 สัจจตนฺตบิฏเฐ ชุทฺตกนิกายสฺส ชาตกั
 สัจจตนฺตบิฏเฐ ชุทฺตกนิกายสฺส ชาตกั
 เขกฺกสฺส พุทฺธาวเน ฯ
- [๓๐๗๖] ตมพฺรวิ ราชปฺตํ มทฺทํ สํพฺพคโสภนา
 อภฺรหฺมาหิ ภาวํ นุ ภณฺตี ปาปกํ วต ภาสฺสตี ฯ
 เนสฺส ธมฺโม มหาวราช ยํ คุวํ คจฺฉเยยฺย เขกฺโก
 อหํ เตน คจฺฉามิ เยน คจฺฉตี ชุทฺตกนิกายสฺส ชาตกั
 มรณํ วา ตยา สทฺธึ ชีวิตํ วา ตยา วินา
 ตเทว มรณํ เสยฺโย ยณฺเฏ ชีวํ ตยา วินา ฯ
 อตฺถิ อชฺชวตฺตยิตฺตวณฺณํ เขกฺชาตฺตมาหิตํ
 ตตฺถเทว มรณํ เสยฺโย ยณฺเฏ ชีวํ ตยา วินา ฯ
 ยถา อารณฺณกํ นาคํ ทนฺตี อนฺนเวติ หตฺถินํ
 สัจจตนฺตบิฏเฐ ชุทฺตกนิกายสฺส ชาตกั
 สเมตฺส วิตฺตเมตฺส ฯ

	เอวณฺต อนุคฺคณามิ	ปฺปเต อาทาย ปฺปตฺโต
	สฺสวรา เท ภวีสฺสวามิ	น เต เหตฺสวามิ ทฺพภวรา ฯ
[๓๐๗๗]	อิเม กุมารเว ปตฺตมฺโต	มณฺชฺเช นียภาณินเ
	อาตฺตีเน วณฺคฺมพฺตฺมํ	น รชฺชตฺตํ ตฺวิตฺตํ ๑
	อิเม กุมารเว ปตฺตมฺโต	มณฺชฺเช นียภาณินเ
	กัพฺพเต วณฺคฺมพฺตฺมํ	น รชฺชตฺตํ ตฺวิตฺตํ ๑
	อิเม กุมารเว ปตฺตมฺโต	มณฺชฺเช นียภาณินเ
	อตฺตเม รณฺณียมฺหิ	น รชฺชตฺตํ ตฺวิตฺตํ ๑
	อิเม กุมารเว ปตฺตมฺโต	มณฺชฺเช นียภาณินเ
	กัพฺพเต อตฺตเม รณฺเม	น รชฺชตฺตํ ตฺวิตฺตํ ๑
	อิเม กุมารเว ปตฺตมฺโต	มาตฺถาวี อตฺตมเต
	อตฺตเม รณฺณียมฺหิ	น รชฺชตฺตํ ตฺวิตฺตํ ๑
	อิเม กุมารเว ปตฺตมฺโต	มาตฺถาวี อตฺตมเต
	กัพฺพเต อตฺตเม รณฺเม	น รชฺชตฺตํ ตฺวิตฺตํ ๑
	ยทา ทกฺขติ นจฺจนฺเต	กุมารเว มาตฺถาวินเ
	อตฺตเม รณฺณียมฺหิ	น รชฺชตฺตํ ตฺวิตฺตํ ๑
	ยทา ทกฺขติ นจฺจนฺเต	กุมารเว มาตฺถาวินเ
	กัพฺพเต อตฺตเม รณฺเม	น รชฺชตฺตํ ตฺวิตฺตํ ๑
	ยทา ทกฺขติ มาตฺตํ	กฺกฺขวํ ตฺถจฺฉิหายนํ
	เอกํ อรณฺณเ วิจฺรณฺตํ	น รชฺชตฺตํ ตฺวิตฺตํ ๑

ยถา ทกฺขสฺสึ มาตฺตํ	กฺุณฺชวํ สฺสฺสฺสึหายนํ
สํยํ ปาโตะ วิจฺจนํ	น รชฺชสฺสํ สฺวิสฺสํ ๑
ยถา กเรณฺธํชฺชสฺสํ	ยฺมสฺสํ ปุโรโต วรํ
โกณฺญํ กาหติ มาตฺตํโค	กฺุณฺชวโร สฺสฺสฺสึหายโน
คสฺสํ ตํ นทโต สฺสฺสฺวา	น รชฺชสฺสํ สฺวิสฺสํ ๑
ชฺชวโต วณฺณิกาเส	ยถา ทกฺขสฺสึ กามทํ
วเน วาพมิกาภิณฺเณ	น รชฺชสฺสํ สฺวิสฺสํ ๑
นํคํ ทิสฺสุวาน สํยณฺหํ	ปณฺญามาตฺธินํมาคํ
กัปฺปิสฺเส ๑ นจฺจนฺเต	น รชฺชสฺสํ สฺวิสฺสํ ๑
ยถา สฺสฺสํสฺสึ นิกฺุโฆสํ	สํนุทมนาย สีนุชฺยา
คํคํ กัปฺปิสฺสานญฺจ	น รชฺชสฺสํ สฺวิสฺสํ ๑
ยถา สฺสฺสํสฺสึ นิกฺุโฆสํ	คิริคพฺภรจาวโร
วสฺสํมานสฺสํสฺสฺสํ	น รชฺชสฺสํ สฺวิสฺสํ ๑
ยถา สฺสํสฺสํ พฺยคฺชสฺสํ	ชคฺคสฺสํ ควณฺสํ ๑
วเน สฺสํสฺสึ วาพานํ	น รชฺชสฺสํ สฺวิสฺสํ ๑
ยถา โมรํหิ ปรีกฺิณฺณํ	วรหิํ มคฺคกาสินํ
โมรํ ทกฺขสฺสึ นจฺจนฺตํ	น รชฺชสฺสํ สฺวิสฺสํ ๑
ยถา โมรํหิ ปรีกฺิณฺณํ	ชณฺทชํ จิตฺตปณฺทชํ
โมรํ ทกฺขสฺสึ นจฺจนฺตํ	น รชฺชสฺสํ สฺวิสฺสํ ๑

๓๐๗๘] มหานิปาเต ทตมุตฺต เวตฺตุนฺตรชาตกตฺต ทานกณฺท์ ๓๗๕

ยทา โมรฺหิ ปรีกณฺณ	นํคํวํ สฺชณฺทินํ
โมรํ ทกฺขติ นจฺจนฺตํ	น รชฺชตฺตํ สฺวิตฺตํ ๑
ยทา ทกฺขติ เหมนฺเต	ปฺปณฺธิเต ชรณฺรฺเห
สฺสวณฺตํมฺปวายนฺเต	น รชฺชตฺตํ สฺวิตฺตํ ๑
ยทา เหมนฺติเก มาเส	หริทํ ทกฺขติ เมทํ
ชินฺทโคปกตฺตณฺณํ	น รชฺชตฺตํ สฺวิตฺตํ ๑
ยทา ทกฺขติ เหมนฺเต	ปฺปณฺธิเต ชรณฺรฺเห
กฺขชฺ พินฺพชาตณฺจ	ปฺปณฺธิทํ โถทกฺทปทฺมกํ
สฺสวณฺตํมฺปวายนฺเต	น รชฺชตฺตํ สฺวิตฺตํ ๑
ยทา เหมนฺติเก มาเส	วณฺ ทกฺขติ ปฺปณฺธิทํ
โธปฺปณฺนิ ๑ ปทฺมานิ	น รชฺชตฺตํ สฺวิตฺตํ ๑

หิมวณฺทํ นิฏฺฐิตํ ๑

[๓๐๗๘] เตถํ ถาถปฺปิตํ สฺสวณฺตํ ปุทฺตตฺตํ สฺสณฺตํ ๑
 กณฺณํ ปรีเทเวติ ราชปุทฺทํ ยตฺตํ ๑,
 เสยฺโย วิธํ เม ชายิตํ ปปาตา ปปเตยฺยหิ

รชฺชยา พชฺฌณฺนิยาหิ

กตฺมา เวตฺตุนฺตรํ ปุทฺทํ	ปพฺพาเชนฺติ อทฺธกํ ๑
อชฺฌณฺยทํ ทานปติ	ยาจโยคํ อมจฺฉริ
กตฺมา เวตฺตุนฺตรํ ปุทฺทํ	ปพฺพาเชนฺติ อทฺธกํ ๑

ปฐิํ ปฐิราฐิ	กิตฺติมนุํ ยตฺตฺตํ
กตฺมา เวตฺตฺตฺตํ ปุคฺคํ	ปพฺพาเสนฺติ อทฺธํ ๑
มาตาเปตฺติภํ ชนฺตํ	กฺเต ชฺเชวํสาปจายินํ
กตฺมา เวตฺตฺตฺตํ ปุคฺคํ	ปพฺพาเสนฺติ อทฺธํ ๑
รณฺโณ หิํ เทวหิํ	ฉาตํ ๑ หิํ

หิํ สพฺพตฺตํ รณฺจตฺตํ

กตฺมา เวตฺตฺตฺตํ ปุคฺคํ	ปพฺพาเสนฺติ อทฺธํ ๑
[๓๐๗๘] มรฺตํ ปติคานิ	อนุพาว ปติคานิ
เอวํ เสดฺตํ เเต รณฺจ	ปพฺพาเสนฺติ อทฺธํ ๑
หิํ นิภูตฺตํ ปทฺธ	ปทฺธตฺตํ อนุทเท
อปวิฏฺฐํ อมจฺเจหิ	เอโก ราชา วิหิยยติ ๑
คณฺทํ พุทฺธิ มหาราช	อทฺธํ เเต มา อปจฺจกา
มา นํ สิวํ ๑ จนา	ปพฺพาเสนฺติ อทฺธํ ๑
[๓๐๘๐] รณฺจตฺตํ ปจฺติ กุมฺมํ	สิวํ วินยํ ๑
ปพฺพาเสนฺติ ตํ ปุคฺคํ	ปาณา มียตโร หิ เม ๑
[๓๐๘๑] ยตฺตํ ปุพฺเพ รณฺจคานิ	กณฺธิการาว ปุพฺพิตา
ยายนุคฺคณฺยายนุคฺ	ตฺตํ เเต ๑ คณฺธิตฺตํ ๑
ยตฺตํ ปุพฺเพ รณฺจคานิ	กณฺธิการาวณฺ
ยายนุคฺคณฺยายนุคฺ	ตฺตํ เเต ๑ คณฺธิตฺตํ ๑
ยตฺตํ ปุพฺเพ อนฺนิคานิ	กณฺธิการาว ปุพฺพิตา

ยายนุตมณฺยายนุติ	ตฺวชฺเชโกว คมิตฺตติ ๑
ยตฺต ปุพฺเพ อนฺนํกานิ	กณิการวณานิ ๑
ยายนุตมณฺยายนุติ	ตฺวชฺเชโกว คมิตฺตติ ๑
อินฺทโคปกวณฺณาภา	คณฺธรา ปรณฺทกมฺพลา
ยายนุตมณฺยายนุติ	ตฺวชฺเชโกว คมิตฺตติ ๑
โย ปุพฺเพ หตฺถินา ยาคิ	ตฺวิกาย รตน ๑
ตฺวชฺช เวตตมุตโร ราช	กถํ คจฺฉติ ปตฺติโก ๑
กถํ จนฺทนตฺตฺตฺโค	นจฺจกตฺตปโปชน
ชฺรวิณํ ฌรตฺตํ	ชวริกาชฌนํ หวริติ ๑
กตฺมา นวภิหฺรยฺนุติ	กาธํวา อชินานิ ๑
ปวิตฺตํ พุทฺธาณฺณํ	กตฺมา จีรํ น พชฺฌเว ๑
กถํ นุ จีรํ ธาเรนฺติ	ราชปพฺพชิตา ชนา
กถํ กตฺมยํ จีรํ	มทฺทํ ปริทฺเทตฺตติ ๑
กาตฺยานิ ๑ ธาเรตฺวา	โชนโกทุมฺพวานิ ๑
กตฺตจฺจวานิ ธาเรนฺติ	กถํ มทฺทํ กวิตฺตติ ๑
วยฺหาหิ ปริยายิตฺวา	ตฺวิกาย รตน ๑
ธํ กถชฺช อนฺจฺจกํ	ปถํ คจฺฉติ ปตฺติกา ๑
ยตฺตธํ มุทฺตดา หตฺถา	จถนา ๑ ตฺวชฺเช จิตา
ธํ กถชฺช อนฺจฺจกํ	ปถํ คจฺฉติ ปตฺติกา ๑

กฺขรํ หตฺตฺวา	สฺสํ ทิสฺวา กุตาวกํ
เตน เตน ปชาวิสฺสํ	มีเย ปฺกฺเต อปสฺสํ ๑
ธํ นฺน จกฺกวกฺกํ	ปถฺตสฺสํ อญฺทเก
จิรํ ทฺกฺเขน ฉายิสฺสํ	สฺสํ อากมฺมิมํ ปฺรํ ๑
ธํ นฺน จกฺกวกฺกํ	ปถฺตสฺสํ อญฺทเก
กํธํ ปณฺทํ ภวิสฺสํ	มีเย ปฺกฺเต อปสฺสํ ๑
ธํ นฺน จกฺกวกฺกํ	ปถฺตสฺสํ อญฺทเก
เตน เตน ปชาวิสฺสํ	มีเย ปฺกฺเต อปสฺสํ ๑
เอวํ เม วิตฺตปฺนฺติยา	ราชปฺกฺตํ อทฺธกํ
ปพฺพาเซสฺสํ จ นํ ฏฺฐา	มณฺเฑ เหตุสํมิ ชีวิตํ ๑
[๓๐๘๒] ตสฺสํ ตถาปฺปํ สฺสํ	สพฺพา อนฺเตปฺเร อหุ
พาหา ปกฺกยฺห ปกฺกนฺทํ	สํวิกฺกณฺเณ สํมาคตา ๑
ธํตาถ สมนฺนทฺธิตา	มาตุเตน ปนฺทฺธิตา
เสณฺติ ปฺกฺตา จ ทารฺวา จ	เวสฺสฺสนฺตฺรนิเวสฺเน ๑
โอโรธา จ กุมารฺวา จ	เวสฺยานา จ พฺราหฺมณา
พาหา ปกฺกยฺห ปกฺกนฺทํ	เวสฺสฺสนฺตฺรนิเวสฺเน ๑
หตฺถาโรหา อนฺนฏฺฐา	รทฺธา ปตฺติการกา
พาหา ปกฺกยฺห ปกฺกนฺทํ	เวสฺสฺสนฺตฺรนิเวสฺเน ๑
คโต รตฺยา วิวสฺเน	สฺวียสฺสํคฺคณํ ปติ
อถ เวสฺสฺสนฺตโร ราช	ทณฺํ ทาตุํ อปาคมิ ๑

วตฺถาณิ วตฺถกามานั	โธณฺทานั เทถ วารุณั
โกชนั โกชนคฺคิณั	สมฺมเทว ปเวจฺจถ ๑
มา อ กิณฺจจิ วณิพฺพเก	เหจฺยิตฺถ อธิราชเต
คปฺเปถ อนฺนปาเนน	คจฺจนฺตฺว ปฏฺธิปฺพิตา ๑
(อเถคฺคถ วตฺตติ สทฺโท	คฺคฺมุโถ เภรวโถ มหา
ทาเนน ตั นัหรณฺติ	ปฺปน ทานั อทฺทา คฺคฺวิ" ๑)

[๓๐๘๓] เตะ สฺ มคฺคา กิตฺตฺวา	สมฺมปคฺคฺติ วณิพฺพกา
นิทฺชมนฺเต มหาวาเช	สีวณั ฏฺฐจวทฺธมฺเน ๑
อจฺเจจฺจํ วต โภ ฏฺฐํ	นानาผลททํ ทุมั
ยถา เวธฺตฺตฺนคฺคฺว ฏฺฐจ	ปพฺพาเชนฺติ อทฺธกั ๑
อจฺเจจฺจํ วต โภ ฏฺฐํ	นानาผลคฺคฺว ทุมั
ยถา เวธฺตฺตฺนคฺคฺว ฏฺฐจ	ปพฺพาเชนฺติ อทฺธกั ๑
อจฺเจจฺจํ วต โภ ฏฺฐํ	สพฺพกามททํ ทุมั
ยถา เวธฺตฺตฺนคฺคฺว ฏฺฐจ	ปพฺพาเชนฺติ อทฺธกั ๑
อจฺเจจฺจํ วต โภ ฏฺฐํ	สพฺพกามรตฺถาหรั
ยถา เวธฺตฺตฺนคฺคฺว ฏฺฐจ	ปพฺพาเชนฺติ อทฺธกั ๑
เย อจฺจฺจมา เย อ ททว	เย อ มชฺฌิมปฺปวิสา

พาหา ปคฺคฺยห ปกฺกนฺทุ

นิทฺชมนฺเต มหาวาเช สีวณั ฏฺฐจวทฺธมฺเน ๑

๑ อยั คาลา พ.ไปตฺตเกเยว ทิสฺสตี ๑

อติยกฺขา เวตฺถวรา	อิตฺถาการา จ ราชโน
พาหา ปคฺคยฺห ปกฺกนฺทํ	
นิกฺขมฺนเต มหาราเช	สีวํ ฏฺฐจฺจทฺมเน ฯ
ถิโยมี ตตฺถ ปกฺกนฺทํ	ยา คมฺหิ นคเร อหุ
นิกฺขมฺนเต มหาราเช	สีวํ ฏฺฐจฺจทฺมเน ฯ
เย พฺราหฺมณาเย จ สมนฺา	อณฺเณ วาปี จนิพฺพกา
พาหา ปคฺคยฺห ปกฺกนฺทํ	อธฺมโม กิร โภ อิติ ฯ
ยถา เวตฺถนุตฺโต ราชา	ยชฺมาโน สเก ปุเร
สีวํ วจนฺตฺเถน	สมฺหา ฏฺฐจา นิรชฺชติ ฯ
สํคฺค หตฺถิสฺเต ทตฺวา	สํพฺพาดงฺการวฺภูตฺเต
สํวณฺณกฺกฺเข มาตงฺเก	เหมกปฺปนิวาตฺเต
ฮารุพฺเพ คามณฺเณยิ	โตมรจฺจกฺกฺสปาณิ
เฮตฺ เวตฺถนุตฺโต ราชา	สมฺหา ฏฺฐจา นิรชฺชติ ฯ
สํคฺค อตฺถิสฺเต ทตฺวา	สํพฺพาดงฺการวฺภูตฺเต
ฮาชานิเยว ชาติยา	สีนฺุเว สํฆวาทเน
ฮารุพฺเพ คามณฺเณยิ	อินฺทียาจาปราชริ
เฮตฺ เวตฺถนุตฺโต ราชา	สมฺหา ฏฺฐจา นิรชฺชติ ฯ
สํคฺค รตฺถิสฺเต ทตฺวา	สํนฺทฺเช อุตฺตฺติทฺทฺเช
ทีเป อโถมี เวยฺยคฺคฺเข	สํพฺพาดงฺการวฺภูตฺเต
ฮารุพฺเพ คามณฺเณยิ	จาปหตฺถเกหิ จมฺมิ

เฮตฺ เวตฺตฺตฺตโร ราช	ตมฺหา ฏฐา นิสฺสฺสตี ๑
สตฺต อิตฺตฺตเต ทตฺวา	เฮกเมกา รเถ จิตา
ตมฺนทฺธา นิกฺขรชฺชฺหิ	ตฺตฺตฺตเนหิ อตฺตฺต
มิตฺตตฺตฺตวรา มิตฺตวตฺตนา	มิตฺตตฺตฺตวรา
อาพารปฺปมฺหา หตฺต	ตฺตฺตฺตนา ตมฺนทฺธา
เฮตฺ เวตฺตฺตฺตโร ราช	ตมฺหา ฏฐา นิสฺสฺสตี ๑
สตฺต ฐนฺตเต ทตฺวา	ตมฺพา กตฺตปชาโร
เฮตฺ เวตฺตฺตฺตโร ราช	ตมฺหา ฏฐา นิสฺสฺสตี ๑
สตฺต ทาตฺตเต ทตฺวา	สตฺต ทาตฺตตฺตนา ๑
เฮตฺ เวตฺตฺตฺตโร ราช	ตมฺหา ฏฐา นิสฺสฺสตี ๑
หตฺต อตฺตเต รเถ ทตฺวา	นารีย ๑ อตฺต
เฮตฺ เวตฺตฺตฺตโร ราช	ตมฺหา ฏฐา นิสฺสฺสตี ๑
ตทาสี ยํ ฐิตํ	ตทาสี โตมฺหํ
มทาทาเน ปตฺตมฺนทฺธา	เมทํ ตมฺนทฺธา ๑
ตทาสี ยํ ฐิตํ	ตทาสี โตมฺหํ
ยํ ปตฺตตฺตโร ราช	ตมฺหา ฏฐา นิสฺสฺสตี ๑
[๓๐๘๔] อตฺตตฺต อตฺตตฺต ตมฺโท	ตมฺโท เกวโว มทา
ทาเนน ตํ นิสฺสฺสตี	ปฺน ทานํ ททาสี ตํ ๑

๑ พ. อาพารปมฺหา ๑ ปมฺนทฺธา อตฺตตฺตโร ๑ ๒ ต. พ. ปน
ทานํ อทา ตํ ๑

๓๐๘๘] มหานิปาเต ทตมตฺถ เวตฺถนุตฺตราชคคตฺถ ทานกณฺท์ ๓๘๓

[๓๐๘๕] เต ตํ มคฺคา กิณฺฑาฉ ฌมฺปคฺคตฺติ วนิพฺพกา
นิภมฺมเต มหาวาเช ตีวฺนํ ฐฏฺฐวคฺคตฺตเน ฯ

[๓๐๘๖] อามนฺตยิตฺถ ราชาณํ ตมฺชยํ ฐมฺมิกํ วรํ
อวรฺกตฺถิ มํ เทว วรํ คจฺจนามิ ปพฺพตํ ฯ
เย หิ เกจิ มหาวาเช ฐฏฺฐา เย จ ภวีสฺสเร
อติคฺคตาเยว กาเมหิ คจฺจนตฺติ ยมธารณํ ฯ
โสหํ ตเก อภิสฺสํ ยชฺมาโน ตเก ปุเร
ตีวฺนํ วจนคฺคตฺตเน ตมฺหา ฐฏฺฐา นิรชฺชทํ

อสนฺทํ ปฏฺฐิตวีสฺสํ

วเน วาพมิกากิณฺฑเน ชคฺคทํปฺนิเสวิตะ
อหํ ปุณฺณานิ กโรมิ คมฺเห ปงฺกมฺหิ ตํทถ ฯ
[๓๐๘๗] อนฺชานาหิ มํ อมฺม ปพฺพชฺชา มม รุจฺจติ
โสหํ ตเก อภิสฺสํ ยชฺมาโน ตเก ปุเร
ตีวฺนํ วจนคฺคตฺตเน ตมฺหา ฐฏฺฐา นิรชฺชทํ

อสนฺทํ ปฏฺฐิตวีสฺสํ

วเน วาพมิกากิณฺฑเน ชคฺคทํปฺนิเสวิตะ
อหํ ปุณฺณานิ กโรมิ วรํ คจฺจนามิ ปพฺพตํ ฯ
[๓๐๘๘] อนฺชานามิ ทํ ปุคฺค ปพฺพชฺชา เต ตมฺชยตฺถ
อชฺชว จ มทฺทํ กถฺยาณํ สฺสวณฺณา คมฺมชฺชณฺณา
อจฺจตํ ตห ปุคฺคเทหิ กิ อรณฺณเว ภวิสฺสติ ฯ

- [๓๐๘๘] นาคิ อกามา ทาสีบี อรณฺณํ เนตฺตมฺสุตฺตเห
 ตฺเจ อิจฺฉติ อเนเวตฺ ตฺเจ นิจฺฉติ อจฺฉตฺ ๑
- [๓๐๘๙] ตโต สฺสํหํ มหาวาชา ยาจิกุํ ปฏิปชฺชถ
 มา จฺนทนต์มาจาเร รโชชตฺถํ อชารยิ ๑
 กาสฺตยานิ ปชฺชาเรตฺวา กุตฺตจํวํ อชารยิ
 ทฺกฺกฺโข วาโส อรณฺณสุตฺตํ มา หิ ทฺวํ ตกฺขณฺเน คมิ ๑
- [๓๐๙๐] ตมพฺพวิ ราชปฺปตฺติ มทฺทํ สํพฺพทฺตโลภนา
 นาคิ นคํ สฺสํมิจฺเจยฺยํ ยํ เม เวตฺตํนทฺวํ วินา ๑
- [๓๐๙๑] ตมพฺพวิ มหาวาชา สิวํนํ รฏฺฐจวทฺตมโน
 อิจฺฉม มทฺทํ นิธํมาเมหิ วเน เป โหณฺติ ทฺตฺตหา ๑
 พฺหุ กิฏฺฐา ปฏฺฐจกา จ มกธํ มชฺชมกฺขิกา
 เตมี ตํ ตกฺกถ หิเสยฺยํ ตมฺเต ทฺกฺกชทฺวํ สฺติยา ๑
 อปเร ปตฺตํ สฺนตฺตาเส นทฺทํปนิเสวิตเต
 สํปฺปา อชฺชวรา นาม อวิธํ เต มหพฺพตา ๑
 เต มนุสฺสํ มิคํ วาปี อปฺปิจาสฺสนุนมาคตํ
 ปริกฺขมิตฺวา โภเคหิ วตฺตมาเนนฺติ อตฺตโน ๑
 อณฺเณมี กณฺหา ชฺชโน อจฺฉนา นาม อชฺชมุคิ
 น เตหิ ปฺริโส ทฺธิจฺโจ รกฺขมารุชฺส มุจฺฉติ ๑
 สฺจฺจชฺชยฺยนฺตา สฺจฺจคานิ ติกฺกชฺชคานิ ปหาวิโน
 มหิธํ วิจฺรณฺเตตฺถ นทฺทํ โลคํมพฺวํ ปติ ๑

កេតកុកកណ្ណមុខេវា	ភូម្មមា ។ បរិសុទ្ធមុខា
តតុវា ។ ណ ឧបសម្ព័ន្ធនិ	អង្គ កុកក ឧបសម្ព័ន្ធនិ
វេទកុក កុកក តៃកេ	កុកកកុក រតេស្ត ។
សុត្តកុក វេទកេ	តតុវា សុត្តកុកកុកក
ឧកាមំ បរិកុកកុក	ឧត្តកកុក វាយសា
វេទកុក កុកក តៃកេ	កុកកកុក រតេស្ត ។
ឧបិ ឆាតកុក ជីតេ	កុកកុកកុក វតំ
ឆាតកុកកុក ណ តេ	ភាគុក ឧត្តិក ។
វេទកុក កុកក តៃកេ	កុកកកុក រតេស្ត ។
កុកក កុក ឧបសម្ព័ន្ធនិ	កុកក វត្ថុ ឧបសម្ព័ន្ធនិ
ឧត្តិក វិច្ឆា កុកក	យសុត្ថាមិ កុក ភាគុក
វេទកុក កុកក តៃកេ	កុកកកុក រតេស្ត ។
កុក រតេស្ត ឧបសម្ព័ន្ធនិ	កុក ឧបសម្ព័ន្ធនិកុកក
វាយ វត្ថុសុត្ត ឧបសម្ព័ន្ធនិ	កុកក ឧបសម្ព័ន្ធនិកុកក
វេទកុក កុកក តៃកេ	កុកកកុក រតេស្ត ។
យា កុកក កុកកកុក	ឧបសម្ព័ន្ធនិ កុកកកុក
កុក វេ កុក ឧបសម្ព័ន្ធនិ	កុកក កុក កុកក កុក ។
សុត្ថាមិ ឧបសម្ព័ន្ធនិ	កុក កុកកកុក
ឧបសម្ព័ន្ធនិ ឧបសម្ព័ន្ធនិ	វេទកុក កុកកកុកក ។
ឧបិ ឆាតកុកកុក	អង្គកុកក កុក

๓๐๘๖] มหานิปาเท ทศมุตต เวตตุนตราชตมุตต ทานกณฺท์ ๓๘๗

นารคนปริปรุ	นิจุเน เวตตุนตฺร วินา ฯ
กณฺญ คาสํ หทยํ	สฺวรา วต อิตฺติโย
ยา สํมิเก ทุกฺขิตมฺหิ	สฺวมิจุณฺติ อคฺคฺโน ฯ
นิกุชมนฺเต มหาราเช	สํวณํ ฏฺฐจฺจกฺขมเน
ตมํ อนุพนฺธิสฺสํ	สพฺพกามทโท หิ เม ฯ
[๓๐๘๔] ตมพฺรวิ มหาราชา	มทฺทํ สพฺพกฺโขสํณํ
อิม เต ทหฺรา ปฺตฺตา	ชาตํ กณฺหาชินา จุโ
นิกุชปฺป ตฺกฺขณฺ คจฺฉ	มยฺนฺเต ปโยสํมเส ฯ
[๓๐๘๕] ตมพฺรวิ ราชนฺตํ	มทฺทํ สพฺพกฺโขสํณา
ปียา เม ปฺตฺตกา เทว	ชาตํ กณฺหาชินา จุโ
ตฺยมนํ คตฺถ รมิสฺสํ	อธฺมฺเย สํวิโสถินํ ฯ
[๓๐๘๖] ตมพฺรวิ มหาราชา	สํวณํ ฏฺฐจฺจกฺขมโน
สํถนฺโมทนํ ภูตฺวา	สํจิมํสฺสฺสํ
รฺกฺขณฺตานิ ภูณฺชนฺตา	กถํ กานฺหฺติ ทารกา ฯ
ภูตฺวา สตฺปเต กัสสํ	โสวณฺเณ สตรากฺโข
รฺกฺขปฺตฺเตสฺส ภูณฺชนฺตา	กถํ กานฺหฺติ ทารกา ฯ
กาถียานิ จ ชาเรตฺวา	โฆมโกทฺมฺพราณี จ
กฺกฺสํรานิ ชาเรตฺวา	กถํ กานฺหฺติ ทารกา ฯ
วฺยฺหาหิ ปฺริยายิตฺวา	สํวิกาย ฆณฺเณ จ
ปฺตฺติกา ปฺริชาวณฺตา	กถํ กานฺหฺติ ทารกา ฯ

กุฎฏาคาระ สยิตฺวาน	นิวาเต สุตฺตคฺคเพ
สยมนฺตา รุกฺขมฺลสุมี	กถํ กานฺหติ ทารกา ฯ
ปฺลตฺตงฺเกสุ สยิตฺวาน	โคณเก จิตฺรธฺนฺตเต
สยมนฺตา คิณฺธนฺตาเร	กถํ กานฺหติ ทารกา ฯ
คณฺฐเกณ วิติมฺปิยฺวา	อคฺคตฺตฺตฺตฺตฺตฺต ๑
วโรชฺชตฺตานิ ชาเรณฺคา	กถํ กานฺหติ ทารกา ฯ
จามรีโมรหตฺเทหิ	วิชิตฺตฺตา สุเข จิตฺตา
มุฏฺฐา ทฺมฺสฺสํหิ มกฺเสหิ	กถํ กานฺหติ ทารกา ฯ
[๓๐๘๗] ตมพฺรวิ ราชนฺตฺตํ	มทฺทํ สํพฺพคโธภนา
มา เทว ปรีเทเวสฺสิ	มา ๑ ตฺวํ วิมโน อหุ
ยถา มยํ ภวิสฺสํ	ตถา เหลสฺสํหิ ทารกา ฯ
อิทํ วตฺวาน ปกฺกามิ	มทฺทํ สํพฺพคโธภนา
สีวิมคฺเคน อนฺนเวสฺสิ	ปฺตฺเต อาทาย ตกฺขณา ฯ
[๓๐๘๘] ตโต เวสฺสํคโร ราชา	ทานํ ทตฺวาน ชตฺติโย
มีตฺถ มาตฺตฺตฺต วนฺทิตฺวา	กตฺวา ๑ นํ ปทกฺขิณํ ฯ
จตฺวาหิ รกํ ยุตฺตํ	สํฆมารุญฺห ธนฺทํ
อาทาย ปฺตฺต ทารณฺ	วฏฺกํ ปายาสี ปพฺพตํ ฯ
[๓๐๘๘] ตโต เวสฺสํคโร ราชา	เยนาสฺส พหุโก ชโน
อามนฺต ไซ ตํ คจฺฉาม	อโรคา โหนฺตุ ฌาตโย
[๓๐๙๐] นิภฺขมิตฺวาน นคฺรา	นิวตฺติตฺวา วิโลกิตฺเต

๓๓๐๘] มหาณีปาเต ทตมตฺส เวตฺตฺนุตฺตราชคคตฺส วณฺโปปเวตฺนํ ๓๔๘

	ตทาวี ปจวํ กมฺปิ	ตีเนรฺวณวฏฺธกา ฯ
[๓๓๐๙]	อิจฺฉ มทฺทิกิ นิสฺสามิ	รณฺมรฺพวํ ทิสฺสติ
	อววาโส สิวีสฺสวตฺส	เปตฺติกํ ภวณํ มม ฯ
[๓๓๑๐]	คํ พุราหุมนฺนา อนฺนคฺคํ	เต คํ อตฺถํ อยาจิสฺส
	ยาจิสฺส ปฏฺฐิปาเท	จตุณฺนํ จตุโร หเย ฯ
[๓๓๑๑]	อิจฺฉ มทฺทิกิ นิสฺสามิ	จิตฺตฺตฺตฺตํ น ทิสฺสติ
	มิกา โรหิตฺตจฺจวณฺเนน	ทกฺขิณตฺตฺตา วหนฺติ มํ ฯ
[๓๓๑๒]	อเตตฺถ ปณฺณโณ อคฺคา	โส คํ รณฺมยาจก
	ตตฺส คํ ปฏฺฐิปาเท	นํ จตฺส ปหโต มโน ฯ
[๓๓๑๓]	คโต เวตฺตฺนุตฺตโร ราชฺวา	โอโรเปตฺตฺวา สกํ ชนํ
	อตฺถตฺตํ อตฺถตฺตํ	พุราหุมนตฺส ธเนสฺสโน ฯ
[๓๓๑๔]	คจฺฉ มทฺทิกิ กณฺหํ กณฺหาหิ	ถหฺกา เสงฺสา กณฺธิจฺจกา
	อหํ ชาตํ คเหตฺตฺตํ	ครุโก ภาตฺติโก หิ โส ฯ
[๓๓๑๕]	ราชฺวา กุมารมาทาย	ราชปฺตฺตํ จ ทาริกํ
	ตมฺโหมทมานา ปกฺกามํ	อณฺณมณฺณํ นียํวทา ฯ
	ทานกณฺทํ นาม ฯ	
[๓๓๑๖]	ยทิ เกจิ มนฺชฺสา เอนฺติ	อนฺนคฺคเต ปฏฺฐิปเต
	มคฺคคฺคเต ปฏฺฐิปฺจฺจาม	กฺกํ วฏฺกตปฺพทโต ฯ
	เต ตตฺถ อมฺเห ปตฺตฺติจฺจวา	กตฺถํ ปรีเทวญฺ

- ชุทฺตคนุสสิฏเฐ ปฏิวะเทนุติ ทูเร วะงกตปพฺพุโต ฯ
 [๓๓๐๘] ยถิ ปสฺสณฺติ ปวเน ทารกา ผลิตเต ทูเม
 เตถํ ฆฏานํ เหตุมนฺทิ อุปโรทฺตุนฺติ ทารกา ฯ
 โรทฺตุนฺเต ทารเก ทิสฺสุวา อพฺพุพิศุคฺคา วิปฺลวาทูมา
 สยเมโวจนมิทฺตวาน อุปคจฺจนฺติ ทารเก ฯ
 อิทํ อจฺจนฺตํ ทิสฺสุวา อพฺพุคฺคํ โถมหํสํ
 สํารุการํ ปวตฺเตถิ มทฺทํ สพฺพชฺคโสภนา ฯ
 อจฺจนฺตํ วต โถกสฺมิมิ อพฺพุคฺคํ โถมหํสํ
 เวสฺสณฺตฺรสุตฺตํ เตเชน สยเมโวจนตา ทูมา ฯ
 [๓๓๐๙] สจฺจิปิสุํ ปถํ ยถฺวาทา ชนฺนกฺมฺปาย ทารเก
 นิกฺขนฺตทิวเสเนว เจตฺรฆฺจฺจนฺตฺรปาณํ ฯ
 [๓๓๑๐] เต ชนฺตฺวา ทิสฺสมทฺธานํ เจตฺรฆฺจฺจนฺตฺรปาณํ
 อิทฺธํ ฆตํ ชนฺนปทํ พหุมนํสฺสโรทกํ ฯ
 [๓๓๑๑] เจติโย ปริกริสุํ ทิสฺสุวา ลกฺขณฺมคฺคํ
 สจฺจมาถิ วตฺตายยุยา ปคฺคติกา ปริชาวติ ฯ
 วยฺยาหาหิ ปริยายิตฺตวา สิวิกาย รณฺเณ จ
 สํสาชฺช นมทฺทํ อรณฺณสฺมิมิ ปคฺคติกา ปริชาวติ ฯ
 [๓๓๑๒] ตํ ทิสฺสุวา เจตฺตปาโมทฺตวา โรทฺตมานา อุปาณํ
 กจฺจํ น ทเว กุสฺสํ กจฺจํ ทเว อนามยํ ฯ

๓๓๕] มหานิปาเท ทตมุตต เวตตมุตตราชคคตตต วณปฺปเวตตํ ๓๘๓

กจฺจึ มิตฺตา อโรคา เต	สีวันฺณจฺจ อณามยํ
โก เต พตํ มหาราช	โก นฺจ เต รกมณฺฑลํ ๑
อนตฺตโก อรทโก	ทตฺตมทฺธานมาคโต
กจฺจามิตฺตเคหิ ปกโต	อนฺนปฺปคโตตฺตมํ ทิตํ ๑
[๓๓๔] กุตฺตณฺเฏว เม สมนฺมา	อโก สมนฺมา อณามยํ
อโก มิตฺตา อโรคา เม	สีวันฺณจฺจ อณามยํ ๑
อหํ หิ กุณฺธรํ ทชฺชํ	อิตฺถาหุคํ อจฺจุพฺพหุ
เชตฺตณฺเฏ สัพพยฺยทฺธานํ	สัพพเสคํ คชฺชุตฺตมํ ๑
ปณฺนทกฺกมฺพตฺตณฺณนํ	ปณฺนินํ สตฺตุนฺนทฺทนํ
ทนฺตํ สวาทตฺตํ	เสคํ เกตตตฺตํ ๑
สเสคจฺจคฺคํ สฺสคฺคณฺเฏ	สํกคฺคณฺเฏ สคฺคณฺเฏ
อคฺคณฺเฏ ราชวาทํ	พฺรหฺมณฺณํ อทตฺตํ ๑
ตตฺตํ เม สีวียํ กุทฺธํ	มิตฺตา จฺจุทฺตมโน
อจฺจุทฺตตฺตํ มํ ราช	จจฺจุทฺตมโน ปพฺพคํ
โอภาสํ สมนฺมา ชานาถ	จจฺจุทฺตมโน ปพฺพคํ ๑
[๓๓๕] สวาทคฺคณฺเฏ มหาราช	อโก เต อจฺจุทฺตคํ
อิตฺตโรตฺติ อนฺนปฺปคโต	ยํ อจฺจุทฺติ ปเวทย ๑
สํกํ ภูตํ มจฺจุ มจฺจุ	สจฺจุทฺตํ สจฺจุทฺตมโน
ปวิญฺญช มหาราช	ปาหุโน โนติ อากโต ๑

๓๓๒๒] มหานิปาเต ทตมตฺถ เวตฺตณฺตฺรชาตคตฺถ วนปฺปเวตฺถ ๓๘๓

อตฺมโมทียมฺ โว อตฺถ	อจฺจนฺตํ มม การณา
สํวํหิ ภาณฺชนณฺจามิ	วิกฺกทโห เม น รุจฺจติ ๑
อถตฺถ ภาณฺชนํ ไชวํ	ตมฺปหาโร วนปฺปโก
เอถตฺถ การณา มยฺหิ	หิเตยฺย พหุโก ชโน ๑
ปฏิกฺกทิตํ ยํ ทินฺนํ	ตพฺพตฺถ อคฺคิมํ กตํ
อวฺรทฺธสิ มํ ราชา	วณฺทํ คจฺฉามิ ปพฺพตํ
โอการํ ตมฺมา ชานาถ	วเน ยตฺถ วเสมฺหเส ๑

[๓๓๒๓] ตคฺช เต มยฺมกฺขาม	ยถาปี กุสฺสตา ตถา
ราชิสํ ยตฺถ ตมฺมุนฺติ	อาหุตคฺคิ ตมาหิตา ๑
เอตํ เตโต มหาราช	ปพฺพโต คณฺฐมาทโน
ยตฺถ ตวํ ตสฺส ปุตฺเตหิ	ตสฺส ภริยาย จจฺฉสิ ๑

[๓๓๒๔] ตํ เจตา อนุสํสํ	อตฺถตฺถเนตฺตา รุทฺทมฺมฺชา
อิโต คจฺฉ มหาราช	อจฺจุ เยนฺตฺตฺรามาไซ ๑
อถ ทกฺขสิ ภาทฺทนฺเต	เวปฺปตฺถํ นาม ปพฺพตํ
นानาทุมคณฺณากิณฺณํ	ตํตจฺฉายํ มโนรมํ ๑
คตฺติกฺกมฺม ภาทฺทนฺเต	อถ ทกฺขสิ อปาทํ
นทํ เกตุมตํ นาม	คมฺภวํ คิริคพฺภวํ ๑
ปุณฺณโณมจฺฉากิณฺณํ	ตํปตฺติตฺถํ มโหทกํ
ตคฺช นฺหาตฺวา มิวิตฺวา ๑	อตฺถตฺถตฺถตฺวา ตํปตฺตเก ๑
อถ ทกฺขสิ ภาทฺทนฺเต	นิโคจฺจํ มจฺฉุปฺปตฺตํ

รหมเก สฺชเว ชาตํ	สํตจฺฉายํ มโนรมํ ๑
ชถ ทกฺขสฺส ภทฺทคฺค	นาคิกํ นาม ปพฺพตํ
นหานาทิชคณฺณากิณฺณํ	เสถํ กิํปริสํายตํ ๑
คตฺถํ อุตฺตรปฺพเพน	มฺหติหฺมโต นาม โส สโร
ปฺปญฺจทรีเกหิ สณฺณนฺโน	เสถโสคณฺธิเยหิ ๑ ๑
โส วนํ เมฆสํกาสํ	ชฺวํ หริตสํกทํ
สํโหวามิสํเปกฺขิ	วนสณฺฑํ วิคาหิย
ปฺปฬรฺกฺเขหิ สณฺณนฺนํ	ผตฺรฺกฺเขหิ จฺญํ ๑
คคฺค พินฺนุสฺสํรา วคฺค	นหานาวณฺณา พหุ ทิชา
กฺขณฺตมฺปฏฺชนฺติ	อฺตฺตมฺปฏฺธิเต ทฺเม ๑
คณฺตฺวา ทิริวิทฺตฺตานิ	นทํ ปภวานิ ๑
โส อทฺทสํ โปกฺขรณํ	กณฺชกฺกชฺชํ ๑
ปฏฺโตมมจฺฉากิณฺณํ	สํปติคฺคํ มโหทกํ
สํมณฺจ จตฺรตฺถณฺจ	สํจํ อปฺปฏิกฺกณฺธิยํ ๑
คตฺถํ อุตฺตรปฺพเพน	ปณฺณสํถํ อมาปย
ปณฺณสํถํ อมาเปตฺวา	อฺญฉาจริยาย อีหถ ๑
วนปฺปเวสํ	นาม ๑

[๑๑๒๓] อหุ วาสํ กถิงฺเกสฺสุ ชฺชโก นาม พฺราหฺมโน
 คตฺถํวํ ทหฺรา ภริยา นามานามิตฺตคาปนา ๑
 ตา นํ คคฺค คตาโวจํ นทํอฺทกหาวิยา

ถิโย นํ ปริภัสสํ	ตมกนฺตฺวา กุตุหตา ฯ
อมิตฺตา นฺน เต มาตา	อมิตฺโต นฺน เต ปิตา
เย ตํ ชินฺณตฺถํ ปาทํ	เอวํ ทหริยํ สติ ฯ
อหิตํ วต เต ฌาตํ	มนฺตยิสฺส รโหคตา
เย ตํ ชินฺณตฺถํ ปาทํ	เอวํ ทหริยํ สติ ฯ
ทุกฺกฏํ วต เต ฌาตํ	มนฺตยิสฺส รโหคตา
เย ตํ ชินฺณตฺถํ ปาทํ	เอวํ ทหริยํ สติ ฯ
ปาปํ วต เต ฌาตํ	มนฺตยิสฺส รโหคตา
เย ตํ ชินฺณตฺถํ ปาทํ	เอวํ ทหริยํ สติ ฯ
อมนาปํ วต เต ฌาตํ	มนฺตยิสฺส รโหคตา
เย ตํ ชินฺณตฺถํ ปาทํ	เอวํ ทหริยํ สติ ฯ
อมนาปวาสํ วสํ	ชินฺเนน ปตฺตินา สห
ยา ตฺวํ วสสํ ชินฺณตฺถํ	มตฺตเต ชีวิตา วรํ ฯ
น หิ นฺน ตฺยํ กถฺยาณํ	ปิตา มาตา ฯ โสภเน

อญฺญํ ภคฺตาวํ จินฺทิสฺสํ

เย ตํ ชินฺณตฺถํ ปาทํ	เอวํ ทหริยํ สติ ฯ
ทฺยฺยจฺจนฺเต นวมียํ	อภคํ อคฺคิหุคฺคกํ
เย ตํ ชินฺณตฺถํ ปาทํ	เอวํ ทหริยํ สติ ฯ
ตมฺเณ พฺราหฺมเณ นฺน	พฺรหฺมจฺริยปรายเน

ธา ตุวั โถเก อภิสัสสี^๑ สัตถวเนเต พหุสสุเต
 ยา ตุวั วสสี ชินฺณณฺสส เหวํ ทหริยํ สกั ๑
 น ทุฏฐํ อหิณา ทฏฐํ น ทุฏฐํ สคฺคิตฺยา หคํ
 คณฺจ ทุฏฐณฺจ คิปปณฺจ ยํ ปสฺสเส ชินฺณณํ ปคั ๑
 นคฺคิ อิทฺททา นคฺคิ รคิ ชินฺณณน ปคิณา สห
 นคฺคิ อตฺถตาปสฺสตาไป ชคฺคิคมฺมํ น โสภคิ ๑
 ยทา จ ทหโร ทหรา มนุชฺชิสฺสุ วัหคคตา
 สพฺเพ โสกา วินสฺสนฺติ เยเกจิ ททยสฺสิตา ๑
 ทหรา ตุวั รูปวคั ปุริสาณปิปคฺคิตา
 คจฺจน ฌาตีกุเต อจฺจน ถิ ชินฺโน รณยิสฺสคั ๑

- [๓๓๒๔] น เต พุราหุณณ คจฺจนามิ นทึ อุตฺตทหริยา
 ถิโย มํ ปริภาสฺสนฺติ ตยา ชินฺณณน พุราหุณณ ๑
- [๓๓๒๕] มา เม ตุวั อกรา กมฺมํ มา เม อุตฺตทมาหริ
 อหํ อุตฺตทมาหิสฺสํ มา โภคั กุปฺปิตา อหุ ๑
- [๓๓๒๖] นาทิ คมฺมิ กุเต ชาตา ยํ ตุวั อุตฺตทมาหเร
 เหวํ พุราหุณณ ชานาหิ น เต วจฺจนามิหํ ชเว ๑
 สเจ เม ทาสํ ทาสี วา นานยิสฺสสสิ พุราหุณณ
 เหวํ พุราหุณณ ชานาหิ น เต วจฺจนามิ สฺสนฺติเก ๑
- [๓๓๒๗] นคฺคิ เม คิปปณฺจํ วา ฌนํ ชณฺณณณจ พุราหุณณ

- กุโธหํ ทาสํ ทาสี วา อานยิตฺถํโก โภทียา
 อหํ โภทึ อปฺปจฺฉิตฺตํ มา โภทึ กุปฺปีตา อหุ ๑
 [๓๓๒] เอहि เต อหมกฺขิตฺตํ ยถา เม วจันํ ตฺถ
 เอตฺถ เวตฺถนุตฺตโร วาชา วจฺเจ วตฺติ ปพฺพเต ๑
 ตํ ตวํ คนฺตฺวาน ยาสตฺถ ทาสํ ทาสีณฺจ พฺราหฺมณ
 โส เต ทตฺถติ ยาจิโต ทาสํ ทาสีณฺจ ชฺชติโย ๑
 [๓๓๒] ชินฺโนหมตฺถมิ ทพฺพโต ที่โฆ จทฺธา สุกฺกโม
 มา โภทึ ปริเทเวสี มา โภทึ วิมฺนา อหุ
 อหํ โภทึ อปฺปจฺฉิตฺตํ มา โภทึ กุปฺปีตา อหุ ๑
 [๓๓๓] ยถา อคนฺตฺวา สงฺคามํ อຍုတฺเรว ปฺราซีโต
 เอตฺถเมว ตวํ พฺรหฺเม อคนฺตฺวา ปฺราซีโต ๑
 สงฺเจ เม ทาสํ ทาสี วา นานยิตฺถํโก พฺราหฺมณ
 เอตฺถ พฺราหฺมณ ชานาหิ น เต วจฺญามิหํ ชเร
 อมฺนาปฺนเต, กฺริตฺถํโก คนฺเต ทฺวํ ภาวิตฺถติ ๑
 นกฺขตฺเต อคฺคปฺพเพสฺสุ ยถา มํ ทกฺขตฺถิตฺถํ
 อณฺเวยหิ สทฺธิ รมฺมานํ คนฺเต ทฺวํ ภาวิตฺถติ ๑
 อทตฺถเนน มยฺหฺนเต ชินฺนตฺถ ปริเทวโต
 ภิชฺชโย วจฺจา ปติตา จ พฺหุ เอตฺถนฺติ พฺราหฺมณ ๑
 [๓๓๓] ตโต โส พฺราหฺมโณ ภีโต พฺราหฺมณียา วตฺถนฺโค
 อจฺฉริโต กามวาคเน พฺราหฺมณํ เอตทพฺรวิ ๑

ตํ ปวิจฺจํ พุทฺธารณฺณํ	โกกา นํ ปริวารยํ
วิกุกกฺกํ ไส วิปฺปนฺนํ	ทฺวเร ปนฺธํ อปฺกมฺมิ ๑
คโต ไส พฺราหฺมโณ คนฺตฺวา	โกคตฺตํ อตฺตมฺโต
วงฺกตฺตํ หเรณ นฺนํ	(สฺสฺสฺสํ ปริวาริตํ)
(รฺกฺกตฺตํ นิสฺสํ วิ)	อิมํ คากา อภาตํ ๑
[๑๑๓๕] โก ราชปฺกฺกํ นิสฺสํ	ชยนฺตมฺปราชิตํ
ภเย เขมตฺตํ ทาทวํ	โก เม เวตฺตมฺหิชาตฺตํ วิทฺธํ ๑
โย ยาจํ ปติจฺจํ	กฺกตํ ชรณํ
ชรณฺมํ มหาราชํ	โก เม เวตฺตมฺหิชาตฺตํ วิทฺธํ ๑
โย ยาจํ คคํ อตฺตํ	สวณฺตํ ตาคโร
อฺกฺกตฺตํ มหาราชํ	โก เม เวตฺตมฺหิชาตฺตํ วิทฺธํ ๑
กฺกตฺตํ นิสฺสํ	สฺสฺสฺสํ มโนรมํ
ปฺกฺกตฺตํ เกหิ สวณฺตํ	ยฺกฺกํ กิณฺชกฺกเรณฺนา
รหฺมฺมํ มหาราชํ	โก เม เวตฺตมฺหิชาตฺตํ วิทฺธํ ๑
อตฺตํ ปเท ชาคํ	สฺสฺสฺสํ มโนรมํ
สวณฺตํ วิสเมตฺตํ	กิณฺชกฺกํ ปฏิกฺกํ
ตฺกฺกตฺตํ มหาราชํ	โก เม เวตฺตมฺหิชาตฺตํ วิทฺธํ ๑
นิโคธํ ปเท ชาคํ	สฺสฺสฺสํ มโนรมํ

๑ อิทํ ปาทกฺกํ สวณฺตํ ปเทกฺกํ น ทิสฺสํติ สเปตฺวา
 อจฺจกฺกํ ปเทกฺกํ ๑ ๒ พ. สฺสํ ๑ ๓ พ. สวณฺตํ ๑

๓๓๘] มหานิปาเท ทตมุตต เวตตันทุคฺชวาทกตต ชุชฺชปพฺพ ๕๐๓

อาทาย ปุตุตทการณจ	วฏเฏ วตฺติ ปพฺพเต ๑
อภิจจการี ทุมฺเมโธ	รฏฺฐชา วิจฺจนมากโต
ราชปุตุตฺ คเวตฺนโต	พโก มจฺจณิไวทเก ๑
คตฺตํ ตฺยาหํ น ทตฺตํ	ชีวิตํ อธิ พฺรหฺมาหุมน
อโย หิ เต มยา นฺนโม	สโร ปาตฺตติ โถหิตํ ๑
สโร เต วชฺณยิตฺวาน	ททยํ เจตฺตวา สฺพนฺธนํ
ปนฺนตฺตํ ยชิตฺตํ	ตฺยหํ มํเสณ พฺรหฺมาหุมน ๑
ตฺยหํ มํเสณ เมเทน	มตฺตเกน จ พฺรหฺมาหุมน
อาหุติํ ปคฺคเหตฺตํ	เจตฺตวาน ททยํ ตว ๑
คํ เม สฺยิฏฺจํ สฺสหํ	ตฺยหํ มํเสณ พฺรหฺมาหุมน
น จ ตฺวํ ราชปุตุตฺตํ	ภริยํ ปุตุเต จ เนตฺตํ ๑

[๓๓๗] อวชฺโณ พุราหุณฺโณ ทูโต เจตปฺกุตฺตํ สุนฺทริ เม
 ศฺคฺมา หิ ทฺวํ น หนฺติ เอตํ ธมฺโม สํนฺตโน ๑
 นิชฺฌตฺตา สิริโย สํพุเพ ปิตา นํ ทฏฺฐมิชฺฌติ
 มาตา จ ทฺพพฺผา ศฺคฺสํ อจิรา จกฺขฺมิ ชัยเว ๑
 เสดฺหาํ ปิโหโต ทูโต เจตปฺกุตฺตํ สุนฺทริ เม
 ราชปฺกุตฺตํ นยิตฺถามิ ยถิ ชานาสิ สํสํ เม ๑

[๓๓๘] บียัดส์ เม บียอ ทูโศ ปุณฺณปคฺคํ ททามิ เต
อิมญฺจ มชฺฐโน ตุมหํ มิคฺคตฺตติญฺจ พุราหุณฺณ

ຕຸຍຈ ເທ ເທສມຸຂີສຸຕ ຍຕຸ ສມຸມຕິ ກາມໂທ າ

ສຸທຸກປພຸ ນາມ າ

- [໓໓໓໔] ເອສ ເຕໂຕ ມາຟຸຮເມ ປພຸໂຕ ຕນຸມາທໂນ
 ຍຕຸ ເວສຸສນຸຕໂ ກາສາ ສຸ ປຸຕເຕທິ ສມຸມຕິ າ
 ສາເນໂຕ ພຸກຸມນວນຸນ ອາສຸທຸຍ ມສຸຍຸງ
 ຈມຸມວາສີ ຄມາ ເຕຕິ ສາດເວທໍ ນມສຸສຕິ າ
 ເອເຕ ນິຕາ ປທິສຸສນຸຕິ ນານາຜລຮາ ທຸມາ
 ອຸກຸຕາ ອພຸກຸຸງາວ ນິຕາ ອນຸສນປພຸຕາ າ
 ສວສຸສຸກຸນຸນາ ສທິກາ ສຳຕາ ຜນຸທນມາສຸວາ
 ສມຸປເວເນຕິ ວາເຕນ ສຸກິ ມິຕາວ ມາຄວາ າ
 ອຸປິ ທຸມປິຍາເຍສຸ ສຸກິຕິໂຍວ ສຸຍຸຍເ
 ນສຸສຸກາ ໂກກິຕາ ສຸກຸພາ ສມຸປຕນຸຕິ ທຸມາ ທຸມໍ າ
 ອວຸຍນຸເຕວ ຄຈຸຄນຸຕິ ສຳສາປຕຸສຸມິວິຕາ
 ຣມຍນຸເຕວ ອາຄນຸຕິ ໂມທຍນຸຕິ ນິວາສນໍ າ
 ຍຕຸ ເວສຸສນຸຕໂ ກາສາ ສຸ ປຸຕເຕທິ ສມຸມຕິ
 ສາເນໂຕ ພຸກຸມນວນຸນ ອາສຸທຸຍ ມສຸຍຸງ
 ຈມຸມວາສີ ຄມາ ເຕຕິ ສາດເວທໍ ນມສຸສຕິ າ
- [໓໓໔໐] ອມຸພາ ກມິຕຸຕາ ປນສຳ ສຳຕາ ສມຸພຸ ວິເກທກາ
 ຫຼັກຕິ ອາມຄກາ ອສຸສຸຕຸຕາ ພທຣານີ ຈ າ

๓๓๔๔] มหานิปาเต ทสฺมสฺส เวสฺสํนฺตฺรชาตกสฺส มหาพนวณฺณนา ๔๐๕

ยตุถ เวสฺสํนฺตโร ราชานํ ปุตุเตหิ สมนฺติ
ชาเรนฺโต พุราหุมนวณฺณํ อาสทญฺญํ มสฺสชฺช
จมนฺวาลํ ฌมา เถติ ชาตเวทํ นมสฺสติ ๑

[๓๓๔๕] อิทญฺญํ เม สฺสทฺตฺตฺตํ มรฺณา ปฏิสํยุตํ
มรฺมีณฺทิกานํ ๑ สฺสทฺตฺตฺตํ ททามิ เต ๑

[๓๓๔๖] ตฺยฺเหว สมนฺตํ โหตุ นาทํ อิจฺฉามิ สมนฺตํ
อิตฺถิ พุทฺธเม ฌนฺทหาหิ ฌนฺต พุทฺธเม ยถาสฺสํ ๑
อญฺ อญฺ ปทํ เถติ อญฺ ฌนฺตํ อสฺสํ
อิตฺถิ อจฺจุโต ตตฺถ ปจฺจกฺกนฺโต รชสฺสโร

ชาเรนฺโต พุราหุมนวณฺณํ อาสทญฺญํ มสฺสชฺช ๑
จมนฺวาลํ ฌมา เถติ ชาตเวทํ นมสฺสติ

ติ ตฺวํ ฌนฺตฺวาน ปจฺจกฺกนฺตํ โส เต มกฺกํ ปวกฺขติ ๑

[๓๓๔๗] อิทํ สฺสทฺตฺวา พุทฺธมพนฺตฺร เจตํ กตฺวา ปทกฺขิณํ
อฺทฺตฺกคฺคิโต ปกฺกามิ เยนาสิ อจฺจุโต อิตฺติ ๑

จตุตถพนวณฺณนา ๑

[๓๓๔๘] ฌนฺตฺวา โส ภารทฺวาไซ อทฺทสฺส อจฺจุตํ อิตฺติ
ทิสฺสฺวาน ทํ ภารทฺวาไซ สมนฺโมทิ อิตฺติ นาทํ ๑
กจฺจิ นุ โภโต กุสฺสํ กจฺจิ โภโต อนามยํ
กจฺจิ อญฺเณน ยาเปถ กจฺจิ มฺมณฺสา พหุ ๑
กจฺจิ ทสฺสา มกฺสา ๑ . อปฺปเมว สิริสฺสปา

	วเน วาพมิกาภิณเณ	กจุจิ หีถา น วิชฺชติ ๑
[๓๓๕]	กุตตณฺเจะ เม พุทฺธเม	อโถ พุทฺธเม อนามย
	อโถ ชุณฺเณน ยาเปมิ	อโถ มุตตนา พุ ๑
	อโถ ทํสา มกถา จ	อปฺปเมว สิริธปา
	วเน วาพมิกาภิณเณ	หีถา มยฺหํ น วิชฺชติ ๑
	พฺพุนิ วุตฺตปฺปคานิ	อตุตฺตเม สมนฺโต มม
	นาภิขานามิ อปฺปนฺนํ	อาพาธํ อมโนรมํ ๑
	สัจจวคฺคตนฺเต มหาพุทฺธเม	อโถ เต อทฺธวคฺค
	อนฺโต ปวิธ ภาทฺทนฺเต	ปาเท ปกฺขาสถสฺส เต ๑
	คินฺนุชฺฌกานิ นียาถานิ	มรฺชเณ กาสฺมาวิโย
	ผณฺณานิ ชุทฺทกปฺปคานิ	ภุณฺช พุทฺธเม วรํ วรํ ๑
	อิทฺธิ ปานิยํ สํคํ	อาภคํ ทิวิคฺคพฺพรา
	คโต นีว มหาพุทฺธเม	สเจ ทวํ อภิกงฺขติ ๑
[๓๓๖]	ปฏิกุคฺคิหิํ ยํ ทินฺนํ	สพฺพสฺส อคฺคิยํ กตํ
	สณฺชยสฺส สกํ ปุคฺคํ	สิวฺวํ วิปฺปวาตคํ
	คฺคมํ ทสฺสณฺนมาคโต	ยทิ ชานาตี สํส เม ๑
[๓๓๗]	น ภวํ เอตฺติ ปุณฺณคฺคํ	ตฺติวราชสฺส ทสฺสณํ
	มณฺเฒ ภาวํ ปคฺคยติ	รณฺโณ ภาวํ ปคฺคิพฺพคํ ๑
	มณฺเฒ กณฺหาชินํ ทาสํ	ชาติ ทาสณฺจ อิจฺฉติ
	อถวา คโย มาตาปฺคฺเต	อธฺมณา เนคฺคมาคโต

๓๓๔๘] มหาภิปาเต ทศมุตต เวตตมุตตราชตมุตต มหาพนพนพนนา ๔๐๘

น ตตต โภคา วิชชุนติ	ธนํ ธนญญจ พุราหมณ ๑
[๓๓๔๘] อกุกุชโรปหํ โภโต	นาหํ ยาจิตุมาคโต
ธ่าหุ ทตตมมรียานํ	ตตตวาโส ตทา ตุโธ ๑
อติฏฐปฺพุโพ สติวราชา	สิจฺฉิ วิปฺปวาตโต
ตมหํ ทตตมมคโต	ยทิ ชานาติ ตต เม ๑
[๓๓๔๘] เธตฺ เตโต มหาพุทฺธเม	ปพฺพุโต กนฺธมาทโน
ยตฺถ เวตตมุตโร ราช	ตห ปฺพุเตหิ ตมฺมติ ๑
ชาเรนฺโต พุราหมณพนพน	อาตฺถทญฺจ มตฺถชฺช
จมนฺวาตํ จมา เตติ	ชาตเวทํ นมตฺตติ ๑
เอเต นัถา ปทิตตมุตติ	นนานาตตทรา ทฺมา
อุกุกตา อพฺภกฺกฺว	นัถา อณฺชนปพฺพุตา
ธตตตตตตนา ชทิวา	ธตตา ธนฺททนาตฺวา
ตมฺปเวเรณฺติ วาเตน	ตกั ปิตาว มาณวา ๑
อฺปฺริ ทุมปฺริยาเยตฺ	ตจฺจติโยว ตฺยเย
นชฺชหา โภกิตา ตจฺจมา	ตมฺปตตติ ทฺมา ทฺมํ ๑
อวฺททนฺเตว คจฺจตฺ	ธตทา ปตฺตตตมิตฺตา
รณฺยทฺเตว อากนฺตุ	โมทยทฺติ นินฺวาตินํ ๑
ยตฺถ เวตตมุตโร ราช	ตห ปฺพุเตหิ ตมฺมติ
ชาเรนฺโต พุราหมณพนพน	อาตฺถทญฺจ มตฺถชฺช
จมนฺวาตํ จมา เตติ	ชาตเวทํ นมตฺตติ ๑

ពិវេរីមាតា វិតតា

ភូមិភាគេ មនោរមេ

ឥតុត្ថតា អវិតា ភូមិ

ន គតុត្ថតុច្ឆិគេ វត្ថុ ។

មនុស្សក៏ចង់កាតា

គូរផ្គត់ផ្គង់ប្រមា

គិណានិ អាតិវត្ថុត្ថតិ

ឥតុត្ថតា ឧត្តរកុត្ថា ។

មនុស្ស ឧបត្ថ កបិដកា ។

នេះ ឧបត្ថ ឧត្តរកុត្ថា ។

បរិភោគេ រុក្ខេ

វត្ថុ វត្ថុត្ថតា ។

វេយ្យាករណ៍ឥតុត្ថតិ

មនុស្សក៏ចង់កាតា

ឥតុត្ថ ឥតុត្ថ ឥតុត្ថ

ចាប គតុត្ថ ឥតុត្ថ ។

គតុត្ថាវិត្ថ ឧត្តរកុត្ថ

ភូមិភាគេ មនោរមេ

ឧត្តរកុត្ថ ឧត្តរកុត្ថ

ពេទ្យាធិ ឧត្តរកុត្ថ ។

គតុត្ថ ឧត្តរកុត្ថ

គតុត្ថ ឧត្តរកុត្ថ ។

វិទិត្ថត្ថតា ឧត្តរកុត្ថ

គតុត្ថ ឧត្តរកុត្ថ ។

វិទិត្ថត្ថតា ឧត្តរកុត្ថ

គតុត្ថ ឧត្តរកុត្ថ ។

[៣៥០] ឧត្តរកុត្ថ ឧត្តរកុត្ថ

គតុត្ថ ឧត្តរកុត្ថ ។

កតុត្ថតា ឧត្តរកុត្ថ

មនុស្សក៏ចង់កាតា ។

ឧត្តរកុត្ថ ឧត្តរកុត្ថ

ឧបត្ថតា ឧត្តរកុត្ថ ។

គតុត្ថ ឧត្តរកុត្ថ

ឧត្តរកុត្ថ ឧត្តរកុត្ថ ។

ឧត្តរកុត្ថ ឧត្តរកុត្ថ

វិទិត្ថតា ឧត្តរកុត្ថ

ឧត្តរកុត្ថ ឧត្តរកុត្ថ

ឧត្តរកុត្ថ ឧត្តរកុត្ថ ។

[៣៥១] ឧត្តរកុត្ថ ឧត្តរកុត្ថ

រុក្ខា ឧត្តរកុត្ថ ឧត្តរកុត្ថ

កតុត្ថតា ឧត្តរកុត្ថ

កតុត្ថតា ឧត្តរកុត្ថ ។

๓๑๕๒] มหานิปาเท ทตมุตต เวตตมุตตราชคคตต มหาวนณณนา ๔๐๘

องโกตา กุจิการา ๑	ปาริชาตยา ๑ ปุณฺณิศา
วารณา วุยหนา รุกขา	มุกฺคินฺทมฺภโต ตฺว ๑
ตีรฺตํ เถตปาริศา	ตํชฺช วายนฺติ ปทุมกา
นิคฺคณฺทํ ตฺรนิคฺคณฺทํ	อสนา เจตฺถ ปุณฺณิศา ๑
ปงฺกฺกรา พหฺตา เถตา	โสภณฺชนา ๑ ปุณฺณิศา
เกตกา กณิการา ๑	กณเวรา ๑ ปุณฺณิศา ๑
อชฺชุนา อชฺชุนณฺนา ๑	มหานามา ๑ ปุณฺณิศา
ตมฺปฺปฺนิคฺคคา ตินฺนฺชฺนฺติ	ปชฺชตฺตเวท กิตฺตกา ๑
เตตฺตปณฺณิ ตตฺตปณฺณนา	กทฺธิโย กุตฺตมฺภรา
ชนฺตฺตการิปฺปฺเมหิ	ตตฺตปาวรณานิ ๑ ๑
อจุติปา ตมฺพตฺตฺรูกฺขา	ตตฺตกฺธิโย ๑ ปุณฺณิศา
เตตฺตเครฺตฺตกริภา	มตฺติโกฏฺฐสฺสกาตวรา ๑
ทหฺรา รุกฺขา วุทฺธมา ๑	อภฺยฺยิตา เจตฺถ ปุณฺณิศา
อตฺตมํ อฺภโต จฺนฺติ	อภฺยาคาเร ตมฺภโต ๑
[๓๑๕๒] อเจตฺถ อฺภกฺคตตฺตมํ	พฺหุ ชาตา ฌณฺนิชฺชกา
มุกฺคตฺติโย กรตฺติโย	เตวาทิ ตตฺตํ พฺหุ ๑
อฺภฺธาปวตฺตํ อฺภตฺตฺตํ	มกฺขิกา หิงฺกฺสาติกา
ทาตมกฺกจโก เจตฺถ	พฺหุ นีเจ กตฺตมฺภกา ๑
เอพฺพเมหิ ตมฺณณฺนา	รุกฺขา ตินฺนฺชฺนฺติ พฺราหฺมณ
ตตฺตคาหํ ชาวียมานานํ	กนฺโธ เตตฺตํ น นิชฺชติ ๑

อฺภโต ธรรมจ มุจฺฉิณฺทํ	ปฺปฺปสา ติฏฺฐนฺติ ภาคโส
อินฺทิวเรหิ สณฺณนํ	วณฺณตมฺปโสภติ
อหฺมมาตํ ธาริยนานํ	คณฺโธ เตสํ น นิชฺชติ ๑
นิตฺตปฺปมิตฺตวารี	ปฺปมิตฺตา คิริกณฺณิกา
กถฺวเรหิ สณฺณนํ	วณฺณํ ตุตฺตํ ๑ ๑
สํโมทิตฺว คณฺเธน	ปฺปฺปสสาหาหิ ตํ วณํ
ภมฺวา ปฺปฺปคณฺเธน	สํมฺมตมภินาทิตา ๑
คณฺธี กถฺวารุชฺชาตานิ	ตตฺถมี สรฺถิ พุราหฺมณ
กมฺภมฺมตฺตานิ เจกานิ	มฺมมฺมตฺตานิ วา อฺโภ ๑
[๓๓๕๓] อถตฺถ สาสโป พหุโ	นาทโย หริตฺตยฺโต
อตฺตํคาลาว ติฏฺฐนฺติ	เฉชฺชา อินฺทิวรา พหุ ๑
อปฺปโณว สฺริยวตฺตํ ๑	กาฬิยา มรฺคคณฺธิยา
อโสกา มุทฺยนฺตํ ๑	วตฺตติโก ชุทฺตปฺปมิตฺตโย ๑
โกรณฺชกกา อนฺชา ๑	ปฺปมิตฺตา นาคมตฺติกา
รฺกชฺมารุชฺช ติฏฺฐนฺติ	สุตฺตา กิตฺตํวตฺตติโย ๑
กถฺวเรหา ปวฺวาเสณฺติ	โยธิกา มรฺคคณฺธิยา
นิตฺติยา สุมฺหา ภณฺทํ	โสภติ ปทฺมมฺมตฺตโร ๑
ปาวฺวตฺตํมฺมตฺตปฺปาสํ	กณฺณิการว ๑ ปฺปมิตฺตา
เหมชฺชาตาว ทิสฺสณฺติ	รฺกจิรา อคฺคิสิชฺชปฺมา ๑
ยานิ ตานิ ๑ ปฺปฺปผานิ	ถชฺชานฺตฺตานิ ๑

๓๓๕] มหานิปาเท ทศมุตต เวตตุนุตรชาติกตต มหาวนฺณนา ๔๓๓

	ตพฺพานิ ตตฺถ ทิสฺสนฺติ	เอวํ รุมฺโม มโหทธิ ๑
[๓๓๕๔]	อถตฺถา โปกฺขรณียา	พหฺกา วาริโคจรา
	โรหิตา นถเปตฺตฺว	กุมฺภิตา มกรว สฺสํ ๑
	มรฺ ๑ มรฺตฺตฺวชิ ๑	ตาทิยา ๑ นียฺยํคฺคา
	กุกฺกฐา ^๑ ภทฺทมฺมฺชา ๑	ตตฺตปฺปฬ ^๒ ๑ โถถฺปา ๑
	สฺวรมิรฺตฺตรา	พหฺกา กฺขฺวตฺตฺติโย
	ปทฺมกกา นํวาทา โถฏฺชา	ฉามกกา ๑ หเรณฺณกา ๑
	หติทฺทกา คณฺฐเตตา	หริเวรา ๑ คฺคฺคฺคา
	วิภทฺทกา โจรโถฏฺชา	กปฺปฺรา ๑ กตฺติงฺคฺคา ๑
[๓๓๕๕]	อถตฺถ ตีหา พฺยคฺชา ๑	ปฺริสํถ ๑ หตฺติโย
	เอณฺณยฺยา ปสฺทา เจว	โรหิตา สรฺภา มิคา ๑
	โถฏฺชตฺถนา สฺสโนมฺปี ๑	คฺคฺติยา นพฺสนฺนิภา
	จามรํ จถนํ ถงฺขี	ฉามิคา มกฺกฏฺชา นีจ ๑
	กกฺกฏฺชา กตฺมายา ๑	อิกฺกกา โคณฺธิรา พหฺ,
	ชคฺคา วราหา นกฺคา	กาพฺเกตฺถ พหฺคฺโส ๑
	มหิสฺสา โสณฺนา สิกฺคาตา	จปฺปกา ๑ สมนฺตโต
	ธากุจฺจา ปจฺจาทา ๑	จิตฺตรกา จามิ ทิมฺปิโย ๑
	เปตฺกา ๑ วิฆาตฺทา	ตีหา โกกนิสํตกา
	อฏฺฐปาทา ๑ โมรา ๑	ภตฺตฺรา ๑ กุกฺกฏฺชกา ๑

๑ พ. กุญฺณทฺธา ๑ ๒ ตตฺตปฺปฬาคิมิ ปาไซ ๑ พ. เตตฺตปฺปฬ ๑

จฺจโกรฺวา กุกฺกฏวํ นาคา	อณฺณมณฺณํ ปกฺขิโน
พกา พดากา นชฺชหา	ทินฺทิกา โกณฺจวาทิกา
พฺยคุชฺชินดา โดหมีชฺชา	จปฺปกา ชวชวกา
กมฺมชฺชรา ติตฺติราโย	กฺดาจฺวา ปฏิกฺกชฺชกา ๑
มณฺฑาทกา เจตเทพฺ	ภณฺฑตฺติตฺติรนามกา
เจตาวกา มิงฺกฺดาโย	โคธกา ธงฺกเหตุกา ๑
กรวิกา ๑ สกฺกา ๑	อุหฺงฺการา ๑ กุกฺกฺหา
นानาทิชฺชฌานิกินฺณํ	นानาธรมิกฺกชฺชิตํ ๑

[๑๑๕๖] อเถตฺถ สกฺกา สมนฺติ
 โมทฺทติ สห ภริยาหิ
 อเถตฺถ สกฺกา สมนฺติ
 เสตฺถชฺชชฺชา ภทฺทชฺชา
 อเถตฺถ สกฺกา สมนฺติ
 สิชฺชชฺช นีลคฺคฺวาหิ
 กุกฺกชฺชชฺชา กุพฺพกา
 กาทเวชฺชยา พตฺถชฺชา
 หตฺทชฺชา โดหิตา เสตา
 วารณา ภิงฺกฺราชา ๑
 อุกฺกชฺชา กุรฺรา หังสา

นีลคฺคํ มณฺฑชฺชาณิกา
 อณฺณมณฺณํ ปกฺขิโน ๑
 ทิชฺชา มณฺฑชฺชชฺชราธิตา
 อณฺฑชฺชา จิตฺตเปกฺขณา ๑
 ทิชฺชา มณฺฑชฺชชฺชราธิตา
 อณฺณมณฺณํ ปกฺขิโน ๑
 โกณฺจว โปกฺขชฺชชฺชชฺชา
 กทฺมฺพา สฺวชฺชชฺชชฺชา ๑
 อเถตฺถ นพกา พหุ
 กทฺมฺพา สฺวชฺชชฺชชฺชา ๑
 ชาชฺชา ปวิเวทฺทชฺชชฺชา

๑ สํวาทิกามิ ปาโง ๑

จากหัดดา อติพลา	นชฺชหา ชีวชีวกา ๑
ปาเวธดา รวิหัดดา	จากวากา นทิจรา
วารณาภิรุทา รมมา	อุโก กาดุปฺกฺขโน
อเถตฺต สกฺกนา สมนฺติ	นानาวณฺณนา พหุ ทิชา
โมทนฺติ สห ภริยาหิ	อณฺณมณฺณํ ปกฺขโน ๑
อเถตฺต สกฺกนา สมนฺติ	นानาวณฺณนา พหุ ทิชา
สพฺเพ มณฺชฺร นิฏฺชนฺติ	มฺจุตฺติมฺมุทโต สวํ ๑
อเถตฺต สกฺกนา สมนฺติ	กรวักกา นาม เต ทิชา
โมทนฺติ สห ภริยาหิ	อณฺณมณฺณํ ปกฺขโน ๑
อเถตฺต สกฺกนา สมนฺติ	กรวักกา นาม เต ทิชา
สพฺเพ มณฺชฺร นิฏฺชนฺติ	มฺจุตฺติมฺมุทโต สวํ ๑
เฮณฺณยฺยา ปสฺสทาภิณฺณ	นาคสํเสวิตํ วณํ
นानาตคาหิ สณฺณนํ	กทฺติมิกเสวิตํ ๑
อเถตฺต สามา พหฺกา	นิวาโร วรโก พหุ
สํถิ อกฺขรฺปาโก ๑	อฺจุจฺจุ ตตฺถ อนปฺปโก ๑
อโย เอกปทํ เติ	อฺจุจฺจุ กจฺจุติ อสฺสํ
จฺจุทํ มีปาสํ อรตี	ตตฺถ ปตฺโต น วิญฺญติ ๑
ยตฺถ เวตตุนตโร ราช	สห ปุคฺเคหิ สมนฺติ
ชาเรนฺโต พุราหุมนณณณ	อาสทณฺณ มสฺสณฺณ
จมนฺวาตี ฉมา เตติ	ชาตเวทํ นมสฺสติ ๑

- [๓๓๕๗] อิทํ สัจจวา พุทฺธมฺพณฺฐํ อิตํ กตฺวา ปทกฺขิณํ
 อุกฺกขจฺจิตฺโต ปฏฺกามิ ยตฺถ เวสฺสธนฺตโร อหุ ๑

มหาจจนวณฺณนา ๑

- [๓๓๕๘] อญฺเฐหิ ชาติ ปติฏฺฐํ โปราณํ วีย ทิสฺสติ
 พุราหุณฺณํ วีย ปสฺสํามิ นนฺทิโย มาภิกัรเว ๑
- [๓๓๕๙] อหิมี คาค ปสฺสํามิ โย โส พุทฺธมาว ทิสฺสติ
 อทฺธิโก วีย อายาติ อคฺคิ น ภวิสฺสติ ๑
- [๓๓๖๐] กจฺจิ นุ โภโต กุสฺสํ กจฺจิ โภโต อนามยํ
 กจฺจิ อญฺเฐน ยาเปถ กจฺจิ มฺหตฺตา พหุ ๑
 กจฺจิ ทิสฺสา มกฺสา จ อปฺปเมว สิริสฺสา
 วเน วาฬมิกาณิณฺเณ กจฺจิ ทิสฺสา น วิชฺชติ ๑
- [๓๓๖๑] กุสฺสตญฺเฐว โน พุทฺธเม อโถ พุทฺธเม อนามยํ
 อโถ อญฺเฐน ยาเปม อโถ มฺหตฺตา พหุ ๑
 อโถ ทิสฺสา มกฺสา จ อปฺปเมว สิริสฺสา
 วเน วาฬมิกาณิณฺเณ ทิสฺสา มยฺหํ น วิชฺชติ ๑
 สคฺคํ โน มาเส วสฺสํ อทฺธิ ปจฺมํ ปสฺสํามิ
 อาทาย เวฬุวํ ทนฺทํ พุราหุณฺณํ เทววณฺณนํ
 สจฺจาคคฺคเต มหาพุทฺธเม อคฺคิหุคฺคํ กมณฺทกฺคํ ๑
 อนฺโต ปวิสฺส ภทฺทนฺเต อโถ เต อทฺฐาคคฺคํ
 ปาเท ปกฺขาคคฺคํ เต ๑

๑๑๖๔] มหานิปาเต ทตมตฺถ เวตฺตณฺตฺรชาตกตฺถ ทารกปพฺพ ๔๑๕

ติณฺฑกฺกานิ นียาถานิ	มธุเก กาสฺมาวริโย
ผถานิ ชุทฺทกปฺปานิ	ภุณฺช พฺรหฺเม วรํ วรํ ฯ
อิทํปํ ปานิยํ ตํ	อาภตํ คิริคพฺภวรา
คโต นีว มหาพฺรหฺเม	สเจ ชฺวํ อภิกงฺขติ ฯ
อถ ชฺวํ เกณ วนฺณณน	เกณ วา ปน เหตุนา
อนุปฺปคฺโค พฺรหฺมณฺณ	คํ เม อกฺขาहि ปุจฺฉิตฺโต ฯ
[๑๑๖๒] ยถา วาริวโห ปุโร	สพฺพกาถํ น ชียติ
เฮวนฺตํ ยาจิตาณฺณํ	ปฺปคฺเต เม เทहि ยาจิตฺโต ฯ
[๑๑๖๓] ททามิ น วิกฺขมฺปามิ	อิตฺถํโร นย พฺรหฺมณ
ปาโต คตา ราชปฺปคฺติ	ธายํ อญฺญาโต เขหิติ
เอกรคฺติ วตฺติตฺวาน	ปาโต คจฺฉติ พฺรหฺมณ ฯ
คตฺถา นฺหาโต อฺปคฺชวเต	อถ เม มาตธาริน
เอกรคฺติ วตฺติตฺวาน	ปาโต คจฺฉติ พฺรหฺมณ ฯ
นानาปฺปเสหิ สณฺณนฺเน	นानาคณฺเฑหิ ภูตฺเต
นानามูถผถากิณฺณ	คจฺฉตฺวาทาย พฺรหฺมณ ฯ
[๑๑๖๔] น วาสฺมภิโรจามิ	คมนํ มยฺหํปํ รุจฺจติ
อนฺตรายิมิ เม อตฺถ	คจฺฉณฺเฆว รเถสภ ฯ
น เทตา ยาจโยคิ นํ	อนฺตรายตฺถ การิยา
อิติฏฺเฐ มนฺตํ ชานนฺติ	สพฺพํ คณฺหนฺติ วามโต ฯ
สทฺธาย ทานํ ททโต	มา สมทกฺขิ มาตริ

๓๓๗๒] มหานิปาเต ทตมุตต เวตฺตมุตฺตวชาตกตฺต ทารกปพฺพ ๕๓๗

หทยํ เมภิสฺสญฺเจถ	กโรถ วจันํ มม ๑
ยานนาวา ว เม โหถ	ชจตา ภวตํสวเร
ชาติปารํ ตริตฺตํ	ตฺตนาเวตฺตํ สเทวกํ ๑
เอหิ อมฺมํ ปิยา ชิตา	ปิยา เม ทานปารมํ
หทยํ เมภิสฺสญฺเจถ	กโรถ วจันํ มม ๑
ยานนาวา ว เม โหถ	ชจตา ภวตํสวเร
ชาติปารํ ตริตฺตํ	อตุตฺตริตฺตํ สเทวกํ ๑

[๓๓๗๓] ตโต กุมารे อํทาย	ชาติํ กณฺหาชินํ สุโก
พฺรหฺมณฺตฺตํ อทา ทานํ	ตฺตวํ รฏฺสวทฺตมโน ๑
ตโต กุมารे อํทาย	ชาติํ กณฺหาชินํ สุโก
พฺรหฺมณฺตฺตํ อทา จิตฺโต	ปฺตฺตเต ทานมุตฺตมํ ๑
ตทาสิ ยํ ภิสฺสํ	ตทาสิ โถมทํสํ
ยํ กุมารे ปทฺธิมฺมํ	เมทํ สมกมฺปถ ๑
ตทาสิ ยํ ภิสฺสํ	ตทาสิ โถมทํสํ
ยํ ปณฺชติโกโต ราชา	กุมารे ตฺตวจฺจิตฺเต
พฺรหฺมณฺตฺตํ อทา ทานํ	ตฺตวํ รฏฺสวทฺตมโน ๑

[๓๓๗๔] ตโต โส พฺรหฺมณฺตฺตํ	ตตํ ทนฺเตหิ ฉินฺทิตฺตํ
ตทาย หตฺตเต พนฺธิตฺตวา	ตทาย อนุปชฺชถ ๑
ตโต โส วชฺชมาทาย	ทณฺฑณฺเจทาย พฺรหฺมณฺตฺตํ

๓ วิตฺตโตตฺตํ ปาโง ๑

[๓๓๗๓] อโฏฏยนฺโต เต เนติ คโต กุมารว ปฏกามุ ชตฺตปฺนฺเนติ เนตฺเตติ เวรมฺมตฺตปฺนฺนํ มิตฺตํ ปาทานิ วนฺตฺติ อมฺมา จ ตาต นิกฺขนฺตา ยาว อมฺมมฺมี ปสฺสํ อมฺมา จ ตาต นิกฺขนฺตา มา โน ตวํ ตาต อททา ตทายํ พฺราหฺมณํ กามํ พตฺตํ ปาโท อทฺทนฺโต ทํ โส ตตฺตวโรจํ จปโต กุมฺภโกทโร ภคฺตมฺมจํ โดหฺมตฺตํ หริตฺเตโส มิตฺตํ โจ จินฺโต จ อชฺฌานมฺมี สํนฺนทฺโธ มนฺตํ โส อทฺทํ ยทฺโธ ตามา อวณฺณมาคฺคํ นียมาวา มิตฺตาเจน อตฺตมา นฺน เต หทฺย	สิวฺวราชฺตํ เปกฺขโต ฯ พฺราหฺมณตฺตํ ปมฺมจฺย มิตฺตํ โส อทฺทนฺติ ฯ มิตฺตํ ปาทานิ วนฺตฺติ อิทํ วจฺจนมฺพฺรวิ ฯ ตวณฺณ โน ตาต ทตฺตํ อถ โน ตาต ทตฺตํ ฯ ตวณฺณ โน ตาต ทตฺตํ ยาว อมฺมมฺมี เอติ โน ฯ วิกฺกณฺณํ หนฺตํ วา อโต โอพทฺธมฺมจฺยโก กพาโร ภคฺคณาตฺโต ฯ อโต วิสฺสมจฺจทฺโธ วตฺถํ คิตฺตาทโต ฯ วิกฺกโร จ พฺรหฺมา ชโร อมฺมตฺตํ ภายานโต ฯ มตฺตํ โส อทฺทํ ฐนํ ตํ ตาต ยาจติ ฯ กิณฺณํ ตาต อทฺทนฺติ อยสํ ทพฺพพฺพณฺนํ ฯ
--	---

โย โน พนฺเช น ชานาติ	พฺราหฺมณฺน ชเนติ
อจฺจาณิเกน ลุทฺเทน	โย โน คาโว ธุมฺภติ ๑
อิเชว อจฺจติ กณฺหา	น ตา ชานาติ กิตฺติมิชฺชิ
มิตฺว ชีวตฺตมฺมตฺตา	ยฺยา หีนา ว กนฺทติ ๑

[๓๓๗๕] น เม อิทํ ตถา ทฺวชฺ	ตพฺภา หิ ปฺมฺนา อิทํ
ยณฺจ อมฺมํ น ปตฺตีสฺส	ตํ เม ทฺวชฺสวํ อิตฺ ๑
น เม อิทํ ตถา ทฺวชฺ	ตพฺภา หิ ปฺมฺนา อิทํ
ยณฺจ ตาตํ น ปตฺตีสฺส	ตํ เม ทฺวชฺสวํ อิตฺ ๑
สา นฺน กปฺณา อมฺมา	จิริ รตฺตาย รุจฺจติ
กณฺหาณิํ อปตฺตฺนุติ	กุมาริ จารุทตฺตํ ๑
โส นฺน กปฺโณ ตาโต	จิริ รตฺตาย รุจฺจติ
กณฺหาณิํ อปตฺตฺนุโต	กุมาริ จารุทตฺตํ ๑
สา นฺน กปฺณา อมฺมา	จิริ รุจฺจติ อตฺตเม
กณฺหาณิํ อปตฺตฺนุติ	กุมาริ จารุทตฺตํ ๑
โส นฺน กปฺโณ ตาโต	จิริ รุจฺจติ อตฺตเม
กณฺหาณิํ อปตฺตฺนุโต	กุมาริ จารุทตฺตํ ๑
สา นฺน กปฺณา อมฺมา	จิริ รตฺตาย รุจฺจติ
อทฺตมฺมตฺเตว รตฺเต วา	นทฺว อวตฺตตฺติ ๑
โส นฺน กปฺโณ ตาโต	จิริ รตฺตาย รุจฺจติ
อทฺตมฺมตฺเตว รตฺเต วา	นทฺว อวตฺตตฺติ ๑

อิเม เต สมฺพุทฺธา รุกฺขา	เวทิสฺสา สีนฺธวาริตา
วิวิธานิ รุกฺขชาตานิ	ตานิ อชฺช ชหามเส ๑
อสงฺสฺสคฺคา ปนฺธํ เจเม	นิโคธฺรา ๑ กบีฑฺถนา
วิวิธานิ ผลชาตานิ	ตานิ อชฺช ชหามเส ๑
อิเม คิฏฺฐนฺติ อารามา	อโย สํคฺคฺคา นทํ
ยตฺถสฺสํ ปุพฺเพ กัมปาม	ตานิ อชฺช ชหามเส ๑
วิวิธานิ ปุพฺผชาตานิ	อสงฺมํ อปฺริ ปพฺพเต
ยานสฺสํ ปุพฺเพ ธาเวม	ตานิ อชฺช ชหามเส ๑
วิวิธานิ ผลชาตานิ	อสงฺมํ อปฺริ ปพฺพเต
ยานสฺสํ ปุพฺเพ ภูณฺชาม	ตานิ อชฺช ชหามเส ๑
อิเม โน หตฺถิกกา อสงฺสา	พธิพฺพฺธา ๑ โน อิเม
เยหิสฺสํ ปุพฺเพ กัมปาม	ตานิ อชฺช ชหามเส ๑
[๓๓๗๕] นียมานา ภูมารา เต	บีตรํ เขตฺตพฺพรุจํ
อมฺมํ อโรคฺคํ วชฺชชาตํ	คฺคฺคา ๑ คาค สฺสํ ภว ๑
อิเม โน หตฺถิกกา อสงฺสา	พธิพฺพฺธา ๑ โน อิเม
ตานิ อมฺมํมาย ทชฺชชาตํ	โสภณฺเตหิ วิเนสฺสติ ๑
อิเม โน หตฺถิกกา อสงฺสา	พธิพฺพฺธา ๑ โน อิเม
ตานิ อมฺมา อุกฺกชฺชนฺตํ	โสภํ ปฏฺวิเนสฺสติ ๑
[๓๓๗๖] คโค เวสฺสณฺคโร ราชา	ทานํ ทคฺควาน ชคฺคิโย
ปณฺณสํถํ ปวิสฺสิตฺวา	กถํ ปริเทวํ ๑

กนฺวชฺชชฺชาตา ตถิตา	อุปรุจฺเจนฺติ ทารกา
สํยํ สํเวตฺตนาภาเต	โก เน ทตฺถติ โภชนํ ฯ
กนฺวชฺชชฺชาตา ตถิตา	อุปรุจฺเจนฺติ ทารกา
สํยํ สํเวตฺตนาภาเต	อมฺม ฉาตมฺห เทถ โน ฯ
กถนฺนํ ปถํ คจฺจนฺติ	ปคฺคิตา อานุปาหนา
สฺนฺดา สฺสฺสเนหิ ปาเทหิ	โก เน หตฺถเก คเหตฺตติ ฯ
กถนฺนํ โสํ น ตชฺเชยฺย	สํมฺมชฺชา ปหฺรํ มม
อหฺมฺสํกานํ ปุคฺคตํ	อตฺตชฺชํ วต พฺรหฺมาหฺมโน ฯ
โยมฺมีเม ทาสฺสํทาสฺสํ	อณฺโณ วาปนํ เปตฺติโย
ตตฺถสํยํ สํวึทฺตํ	โก ตชฺชํ ปหฺริตฺตติ ฯ
วาวิชฺชํเสว เม สโต	พณฺรตฺถํ กุมฺภินํ มุชฺเช
อฏฺโถสฺสติ ปหฺริติ	มฺปีเย ปุคฺคเต อปสฺสโต ฯ
[๓๓๗] อาทุํ จาปํ คเหตฺวาน	ชคฺคํ พณฺธิย วามโต
อานิสฺสํยํ สํเก ปุคฺคเต	ปุคฺคตํ หิ วโร ทฺวํ ๑
อจฺจํเมตํ ทฺวํ	ยํ กุมารํ วิหณฺณเร
สํคณฺจ รมฺมมณฺณาย .	โก ทตฺถวา อณฺตปฺปติ ๑
[๓๓๗] สจฺจํ กิเรวมาหํ	นรา เอกจฺจียา อธิ
ยตฺถ นคฺคิ สกา มาตา	ยถา นคฺคิ ^๒ คเถว โส ๑
เอหิ กณฺเห มวิสฺสํ	นคฺคิตฺตโก ชฺวีเคน โน

ทินฺนมหาบี ชนินฺทน	พฺราหฺมณสุตฺต ชเนติโน
อจฺจายิกสุตฺต ลุทฺทสุตฺต	โย โน คาโวว สุมฺภทิจิ ๑
อิเม เต ชมฺพุทฺธา รุกฺขชา	เวทิสฺสา สีนฺธุวาทิ
วิจิราณี รุกฺขชาตานิ	ตานิ กณฺเห ชหามเส ๑
อสุตฺตคฺคา ปนฺธํ เจเม	นิโคธฺรา ๑ กมฺปิถฺนา
วิจิราณี ผลชาตานิ	ตานิ กณฺเห ชหามเส ๑
อิเม ทิฏฺฐนฺติ อารามา	อโย สํสฺสูกกา นทํ
ยตฺถสุตฺตํ ปุพฺเพ กัมปาม	ตานิ กณฺเห ชหามเส ๑
วิจิราณี ปุพฺผชาตานิ	อสุตฺตํ อปริ ปพฺพเต
ยานสุตฺตํ ปุพฺเพ ธาเร	ตานิ กณฺเห ชหามเส ๑
วิจิราณี ผลชาตานิ	อสุตฺตํ อปริ ปพฺพเต
ยานสุตฺตํ ปุพฺเพ ภูมฺพชาม	ตานิ กณฺเห ชหามเส ๑
อิเม โน หตฺถิกกา อสุตฺตา	พธิพฺพุทฺธา ๑ โน อิเม
เยหิสุตฺตํ ปุพฺเพ กัมปาม	ตานิ กณฺเห ชหามเส ๑
[๓๓๗๘] นียมานา กุมารํ เต	พฺราหฺมณสุตฺตํ ปมฺมุจฺจ
เตน เตน ปธาวิสุตฺตํ	ชาตํ กณฺหาชินา จุโภ ๑
[๓๓๘๐] ตโต โส ราชฺฐมาทาย	ทณฺฑทณฺฑาทาย พฺราหฺมณ
ชาโกฏฺชนฺโต เต เนติ	สิจิราชฺฐสุตฺตํ เปกฺขโต ๑
[๓๓๘๑] ตํ ตํ กณฺหาชินาโวจ	อโย มํ ตาต พฺราหฺมณ
ตญฺชียา ปฏฺธิโกเถติ	ชเว ชาคํว ทาติยํ ๑

น จายี พุราหุมนโน ตาต	ธมฺมิกา โหนฺติ พุราหุมนนา
ยกุโธ พุราหุมนวณฺเณน	ชาติตุํ ตาต เนติ โน
นํยมานา ปิสาจเณ	กีนฺนุ ตาต อุทฺธิกฺขสฺส ๑
[๓๓๘๒] อิเม โน ปาทุกา ทุกฺขา	ทีโฆ จทฺธา สุกฺกุกฺโขโม
นีเจ โวธมฺพเก สฺวริเย	พุราหุมนโนว ตเรติ โน ๑
โธกนฺทามุหเส ภุตานิ	ปพฺพตานิ วณานิ ๑
สฺวรสฺส สฺวิรสํ วณฺทาม	สฺวปฺตฺติเก ๑ อปฺปเก ๑
ติณฺนา ตตานิ โธสฺสโย	ปพฺพตานิ วณานิ ๑
อมํ อารอกฺขํ วรฺชชาถ	อํ โน เนติ พุราหุมนโน ๑
วรฺชชนฺตุ โภโกโต อมฺมมณฺจ	มทฺที อสฺมํมาก มาตฺรํ
สเจ อนุปฺปตฺติคฺคามมา	ฉิปรํ อนุปฺปเตยฺย โน ๑
อํ เอกปฺที เอติ	อุรฺรํ กจฺจติ อสฺสํ
คเมวณฺนุปฺปเตยฺยาสี	อปี ปสฺสํสฺส โน ตหํ ๑
อโห วต เว ชฺชนี	วณฺมุตผลหาริยา
สฺสณฺณํ ทิสฺวาน อสฺสํ	คณฺเต ทุกฺขํ ภวิสฺสํ ๑
อติเวถํ นุ อมฺมมาย	อณฺณตทฺธํ อนุปฺปกํ
ยา โน พนฺเช น ชานาติ	พุราหุมนเณน ชเนตฺตินา ๑
อจฺจายิเกน สุกฺกเทน	โย โน กาโวว สฺสมุภฺติ
อปชฺช อมํ ปสฺสํ	สํยํ อณฺณตาทิ อากตํ ๑
ทชฺชชา อมฺมา พุราหุมนสฺส	สทํ ชุกฺกเทน มิสฺสํ

ตทายํ ชาตีโต ฉาโต น พาทุหํ ตรเขยฺย โน ฯ
 สุนฺดา จ วต โน ปาทา พาทุหํ ตาเวติ พุราหุมนฺ
 อิติ คตฺถ วิธมัสสุ กุมารว มาตุคิทฺธิโน ฯ
 ทารกปพฺพุ นาม ฯ

- [๓๓๘๓] เสดํ ถาถมัสสุ สุตฺวา ตโย วาพา วเน มิกา
 สฺสโห พฺยคุโฆ จ ทมฺปิ จ อิทํ วจนมพฺรจฺจุ ฯ
 มา เหว โน ราชปฺตติํ สํยํ อญฺญาโต อากมา
 มา เหวมุหาก นิพฺโปเค เหจฺยิตฺถ วเน มิกา ฯ
 สฺสโห จ นํ วิเหเสยฺย พฺยคุโฆ ทมฺปิ จ ถกฺขณํ
 เนว ชาตีกุมารสูตรํ กุโต กณฺหาชินา สฺยา
 อุกฺเขเนว ชฺยเยถ ปติปฺตฺเต จ ถกฺขณา ฯ
 [๓๓๘๔] ขณฺธิคฺคิกํ เม ปติคํ ทกฺขณกฺขิ จ ฆนฺทกิ
 อผตา ผตฺติโน รุกฺขา สฺสพฺพา มฺยุหนฺติ เม ทิสฺสา ฯ
 คตฺถสฺมา สํยถนฺทกถมฺหิ อตฺถสฺมาคมนํ ปติ
 อตฺถถกฺกถมฺหิ สฺริเย วาพา ปนฺเถ อปฺปจฺจุหํ ฯ
 นีเจ โวถมฺพเถ สฺริเย ทฺวเร จ วต อตฺถสฺโม
 ยณฺจ เนถํ อิตฺถ หิตฺถํ คนฺเต กุณฺนเชยฺย โภชนํ ฯ
 สฺส นฺน ขคฺคิโย เขโก ปณฺณตฺถาย อจฺฉติ
 โตเสนฺโต ทารเก ฉาเต มมํ ทิสฺวา ขนายคิ ฯ
 เต นฺน ปฺตฺตกา มยฺหํ กปณาย วรากิยา

๓๓๘๔] มหานิปาเท ทศมุตต เวตฺถนุตตราชตมุตต มทฺทปพฺพ ๔๒๕

ธายํ ตํเวตฺถนาภาเต	ธีรปิตาว อจฺจนเร ฯ
เต ฆฺน ปุตฺตกา มยฺหิ	กปณาย วราภิยา
ธายํ ตํเวตฺถนาภาเต	วาริปปิตาว อจฺจนเร ฯ
เต ฆฺน ปุตฺตกา มยฺหิ	กปณาย วราภิยา
ปจฺจุคฺคตา มํ ตินฺนุสนฺติ	วจฺจน พาดาว มาตวํ ฯ
เต ฆฺน ปุตฺตกา มยฺหิ	กปณาย วราภิยา
ปจฺจุคฺคตา มํ ตินฺนุสนฺติ	หิธาวุปริปตฺตเต ฯ
เต ฆฺน ปุตฺตกา มยฺหิ	กปณาย วราภิยา
ปจฺจุคฺคตา มํ ตินฺนุสนฺติ	อตฺถมุตฺตสาวิทฺฐโต ฯ
เชกกายโน เชกปโก	ธฺรา โสฬภา ๑ ปตฺตโต
อณฺณํ มคฺคํ น ปตฺตํ	เยน คจฺเจยฺย อตฺถมํ ฯ
มิกา นมคฺคํ ราชานโน	กานนตฺถํ มหพฺพตา
ธมฺเมเน ภาตโร โหถ	มคฺคํ เม เทถ ยาจิตา ฯ
อจฺจุตฺตมุตฺตํ ภริยา	ราชปุตฺตมุตฺตํ สิริมโต
คณฺจาทํ นาคินณฺณามิ	รามํ สํตาวนุพฺพตา ฯ
ตมฺเห ๑ ปุตฺเต ปตฺตํ	ธายํ ตํเวตฺถนํ ปติ
อหณฺจ ปุตฺเต ปตฺตํ	ชาติ กณฺหาสินํ จุโภา ฯ
พหุณฺจิทํ มุตฺตํ	ภกฺโข จายํ อนนฺตปโก
คโต อปฺปทฺตํ ทตฺตํ	มคฺคํ เม เทถ ยาจิตา ฯ
ราชปุตฺตํ ๑ โน มาตา	ราชปุตฺโต ๑ โน ปิตา

- ธมฺเมเน ภาตโร โหถ มคฺคํ เม เทถ ยาจิตา ฯ
- [๓๓๘๕] ศตฺถา ถาตปฺปมานาย พหุํ การุญฺณตฺตมฺหิตํ
- ศฺคฺควา เนตปฺปํ วาจํ วาพา ปนฺธา อปฺกมฺมํ ฯ
- [๓๓๘๖] อิมมฺหิ นํ ปเทสฺมฺหิ ปุคฺคกา ปํสฺสฺกฺกฺจฺจิตา
- ปจฺจุคฺคตา มํ ติฏฺฐนฺติ วจฺจมา พาทาว มาตโร ฯ
- อิมมฺหิ นํ ปเทสฺมฺหิ ปุคฺคกา ปํสฺสฺกฺกฺจฺจิตา
- ปจฺจุคฺคตา มํ ติฏฺฐนฺติ หํสํวปฺริปฺตฺตเต ฯ
- อิมมฺหิ นํ ปเทสฺมฺหิ ปุคฺคกา ปํสฺสฺกฺกฺจฺจิตา
- ปจฺจุคฺคตา มํ ติฏฺฐนฺติ อตฺถมตฺถสํวาทฺโร ฯ
- เต มิคา วีย อุกฺกณฺณา ตมฺนตามภิชาวโน
- อานนฺทโน ปมฺมิตา วคฺคมานาว กมฺปเร
- คฺยชฺช ปุคฺเต น ปตฺถํมํ ชาตํ กณฺหาสินํ จุโ ๑
- ฉกิตฺถํ มิคํ ฉาปํ ปกฺขํ มุตฺตาว ปณฺชรา
- โอยหาย ปุคฺเต นิกฺขมฺมํ สํหํวามิสฺสํทฺธิ
- คฺยชฺช ปุคฺเต น ปตฺถํมํ ชาตํ กณฺหาสินํ จุโ ๑
- อิทํ เนสํ ปรกฺกนฺตํ นาคานํมิว ปพฺพเต
- จิตฺตา ปรีกฺกณฺณาย อตฺถมตฺถสํวาทฺโร
- คฺยชฺช ปุคฺเต น ปตฺถํมํ ชาตํ กณฺหาสินํ จุโ ๑
- วาตฺถายมํ โอยกฺกณฺณา ปุคฺคกา ปํสฺสฺกฺกฺจฺจิตา
- ตมฺนตามภิชาวนฺติ น เต ปตฺถํมํ ทารเก ฯ

เย มํ ปุเร ปจฺจุทนฺติ	อธฺมวาทํ ทูรํ ยํ
คฺยชฺช ปุคฺคเต น ปตฺตํ	ชาตํ กณฺหาชินํ จ โภ ๑
ฉคฺคํ มิคํ ฉาปา	ปจฺจุคฺคณฺฑวาทํ มาตวํ
ทฺวเร มํ ปฏฺวิโตทนฺติ	เต น ปตฺตํ ทารเก ๑
อิตฺตํ เนถํ กิฬํ	ปตฺติํ ปณฺฑิตํ
คฺยชฺช ปุคฺคเต น ปตฺตํ	ชาตํ กณฺหาชินํ จ โภ ๑
กนา จ มยฺห เม ปุรา	อโร จ สมนฺตํ
คฺยชฺช ปุคฺคเต น ปตฺตํ	ชาตํ กณฺหาชินํ จ โภ ๑
อจฺจุจฺเจ เม โภ วิจฺจติ	กนา เม กาว ๑
คฺยชฺช ปุคฺคเต น ปตฺตํ	ชาตํ กณฺหาชินํ จ โภ ๑
ยตฺตํ สํยํ	ปจฺจุคฺคา ปจฺจุคฺคณฺฑวาทํ
อจฺจุจฺเจ เม วิจฺจติ	เต น ปตฺตํ ทารเก ๑
อโย ใส อตฺตํ ปุพฺเพ	สมนฺตํ ปฏฺวิภาติ มํ
คฺยชฺช ปุคฺคเต อปตฺตํ	กนา เม กาว ๑
กิมิทํ อปตฺตํ	อตฺตํ ปฏฺวิภาติ มํ
กาโกถาไม น อตฺตํ	กนา เม กาว ๑
กิมิทํ อปตฺตํ	อตฺตํ ปฏฺวิภาติ มํ
สจฺจํ น อตฺตํ	กนา เม กาว ๑
[๓๓๘๗] กิมิทํ คฺยชฺช	อโย ใส อตฺตํ
กาโกถาไม น อตฺตํ	กนา เม กาว ๑

กิมิทํ คุณฺหิภูโตสิ	อมี วัฏฺเตว เม มโน
สํกฺขณามิ น วสุตฺตนิ	มตา เม ฆฺน ทารกา ฯ
กจฺจि นุ เม อญฺยปฺปุตฺต	มิกา ชาทิสุ ทารเก
อรวฺณเณ อีริเณ วิวเน	เกณ นีตา เม ทารกา ฯ
อาทฺม เต ปหิตา ทฺวตา	อาทฺม สุตฺตทา มียวทา
อาทฺม พหิ โน นิฏฺชนฺตา	ชิตฺทาสฺส ปสฺสตา นุ เต ฯ
เนวาลํ เกสา ทิสฺสํนฺติ	หตุตฺตปาทา จ ชาตฺติโน
สํกฺขณานญฺจ โอปาโต	เกณ นีตา เม ทารกา ฯ

[๓๓๘๘] อิทํ ตโต ทฺวชฺชวํ
 คุยชฺช ปฺปุตฺเต น ปสฺสํสามิ
 อิทมปิ ทฺวคฺคิยํ สํสฺสํ
 ยญฺจ ปฺปุตฺเต น ปสฺสํสามิ
 อชฺช เจ เม อิมํ วัฏฺฏํ
 มญฺเณ โอฏฺถกนฺตสฺสํ มํ

[๓๓๘๘] นนุ มทฺธํ วราโรหา
 ปาโต คคาสฺสิ ชฺชญฺฉาย
 กิมิทํ สํยมากคทา ฯ

[๓๓๘๙] นนุ ทวํ สํททมสฺสํโสสิ
 สํหสฺสํ วินทนฺตสฺสํ
 อหุ ปุพฺพพนิมิตฺตํ เม
 วนฺติคฺโค เม หตุตา ปติโค

อมี วัฏฺเตว เม มโน
 มตา เม ฆฺน ทารกา ฯ
 มิกา ชาทิสุ ทารเก
 เกณ นีตา เม ทารกา ฯ
 อาทฺม สุตฺตทา มียวทา
 ชิตฺทาสฺส ปสฺสตา นุ เต ฯ
 หตุตฺตปาทา จ ชาตฺติโน
 เกณ นีตา เม ทารกา ฯ
 สํสฺสํวิทฺโธ ยถา วโน
 ชาตํ กณฺหาชินํ จูโก ฯ
 กมฺมเปติ ททํ มม
 คุวญฺจ มํ นาภิภาสฺสิ ฯ
 ราชปฺปุตฺต น สํสฺสิ
 ปาโต ททฺชสิ โน มตํ ฯ
 ราชปฺปุตฺตํ ยสฺสํสฺสินํ
 กิมิทํ สํยมากคทา ฯ
 เย สวํ ปาตุมากคทา
 พุยฺยชฺชสฺสํ จ นิฏฺฐิตํ ฯ
 วิจฺจนฺตฺยา พุทฺทาวเน
 ชฺชคฺคิวนฺจามิ อังโส ฯ

๓๓๘๓] มหานิปาเท ทสฺมธัส เวธฺสฺสนุตรชาตกถสฺส มกฺกัปปพหิ ๔๒๘

ตทาทิ พุยฺยติคฺคา ภิกฺขา	ปฺปถุ กคฺคฺวาน อณฺชติ
ธพฺพา ทิสฺสา นมฺมสฺสิสฺส	อมี โสตฺถิ อิตฺติ สฺสียา ฯ
มา เหว โน ราชปฺปตฺโต	ทโต สฺสเหเน ทมฺบิโน
ทารกา วา ปรามมฺมจฺจา	อจฺจุลโลกตรจฺจุณิ ๑
ธโห พุยฺยคฺโข จ ทมฺบิ จ	ตโย วาพา วเน มิคฺคา
เต มํ ปริยาจฺจํ มคฺคํ	เตน ธายมฺหิ อากคฺคา ฯ
[๓๓๘๓] อหิ ปติณฺณจ ปฺปตฺเต จ	อาจฺริยมิว มาณโว
อณฺุจฺจิกา ทิวารคฺคิ	ชฺชินิ พุทฺทมจฺจารินิ ๑
อชินานิ ปริทฺทิตฺวา	จนฺมุตผลทวริยา
วิจฺจามิ ทิวารคฺคิ	คฺคฺมํ กามา หิ ปฺปตฺตกา ๑
อิทํ สฺวณฺณหาติทํ	อาภคํ ปณฺทฺตเวตฺถํ
รฺกฺขปฏฺกานิ จาหาธ	อิมเ ว ปฺปตฺตคฺคฺพนา ๑
อิทํ มฺพาทิวตฺตกํ	ธํมฺมํ ชฺชินฺทโรทกํ
ภุณฺช ชฺชฺชเทเน ธมฺมคฺคิ	ธมฺม ปฺปตฺเตหิ ชฺชตฺติย ๑
ปทฺมํ ชาติโน เทหิ	กฺคฺมํ ปน กฺคฺมาริยา
มาติเน ปสฺส นจฺจฺจเน	สฺสिवิปฺปตฺตานิ อจฺจุย ๑
ตโต กณฺหาชินา ยาทิ	นิธํเมหิ รเถสฺส
มณฺชสฺสธฺสฺสว ยคฺคฺยา	อธฺธมํ อฺปคจฺจณฺติยา ๑
ธมฺมานธฺสฺสทกฺคฺมฺหา	รจฺจุจฺจา ปพฺพชฺชิตา อฺปโก

๑ พ. จินฺนเจกาทิ ๑

อบี ลีวิปุตเต ปตฺเตสสี	ชาตึ กณฺหาชินํ จุโ
ตมฺเณ พุราหุมนฺเณ นุน	พุทฺธมฺจริยปรายเน
อหํ โลกเก อภิสสึ	ตตฺถวณฺเต พหุสฺสฺเต
ตยชฺช ปุตฺเต น ปตฺตํมิ	ชาตึ กณฺหาชินํ จุโ
[๓๓๘๒] อิเม เต ชมฺพุกา รุกฺขา	เวทิสํ สีนฺธุวาริตา
วิวิธานิ รุกฺขชาตานิ	เต กุมารว น ทิสฺสเร
อตฺตตฺถกา ปนฺสา เจเน	นิโคฺรธา จ กบิฏฺถนา
วิวิธานิ ผลชาตานิ	เต กุมารว น ทิสฺสเร
อิเม คิฏฺฐนฺติ อารามา	อโย ตตฺถตฺถกา นทึ
ยตฺถตฺตํ ปุพฺเพ กิฬฺสํ	เต กุมารว น ทิสฺสเร
วิวิธานิ ปุพฺผชาตานิ	อตฺถมึ อปริปฺพุพฺเต
ยานตฺตํ ปุพฺเพ ชาวฺสํ	เต กุมารว น ทิสฺสเร
วิวิธานิ ผลชาตานิ	อตฺถมึ อปริปฺพุพฺเต
ยานตฺตํ ปุพฺเพ ภูณฺชิตฺ	เต กุมารว น ทิสฺสเร
อิเม เต หตฺถิกกา อตฺตํ	พตฺติพฺพุธา จ โน อิเม
เยหิตฺตํ ปุพฺเพ กิฬฺสํ	เต กุมารว น ทิสฺสเร
[๓๓๘๓] อิเม สํมา ตตฺถตฺถกา	พหุกา กทตฺถมิตา
เยหิตฺตํ ปุพฺเพ กิฬฺสํ	เต กุมารว น ทิสฺสเร
อิเม หํสา จ โภณฺจํ จ	มยฺรา จิตฺตฺตฺตฺตนา
เยหิตฺตํ ปุพฺเพ กิฬฺสํ	เต กุมารว น ทิสฺสเร

๓๓๗] มหานิปาเต ทตมุตฺต เวตฺตมุตฺตรชาคคตฺต มทฺทปฺพ ๔๓๓

- [๓๓๘] อีมา ตา วณฺณมุขปาโย ปุณฺณิตา สัพฺพกาทิกา
ยตฺตตฺตํ ปุพฺเพ กิํฬิตํ เต กุมารว น ทิสฺสเร ฯ
อีมา ตา ปุณฺณรณํ รมฺมา จกฺกวาจฺจปฺปฐิตา
มณฺฑาทเกหิ สณฺณนฺนา ปทฺมปฺปดเกหิ ฯ
ยตฺตตฺตํ ปุพฺเพ กิํฬิตํ เต กุมารว น ทิสฺสเร ฯ
- [๓๓๙] น เต อฏฺฐจํนิ ภินฺหานิ น เต อฏฺฐกมภาตํ
อฏฺฐคิปี เต น หาสีโต ภินฺนุ มนุโทว ฉายสี ฯ
บีโย บีเยน ตํคฺคมฺม สโมทํ พุยฺยพหฺมณฺติ
ตฺยชฺช ปุคฺคเต น ปตฺตํสามิ ชาตํ กณฺหาชินํ จุโ ๑
- [๓๔๐] น โช โน เทว ปตฺตํสามิ เยน เต นีหฺวรา มตา
กาโกถาบี น วตฺตํสนฺติ มตา เม นฺน ทารกา ฯ
น โช โน เทว ปตฺตํสามิ เยน เต นีหฺวรา มตา
ตฺกฺกณฺาบี น วตฺตํสนฺติ มตา เม นฺน ทารกา ฯ
- [๓๔๑] ตา ตตฺถ ปรีเทวิตฺตวา ปพฺพตานิ วณฺานิ ฯ
ปฺนเทวตฺตํ คณฺตฺตวา ตํมิตตฺตํสนฺติ โรทติ ฯ
น โช โน เทว ปตฺตํสามิ เยน เต นีหฺวรา มตา
กาโกถาบี น วตฺตํสนฺติ มตา เม นฺน ทารกา ฯ
น โช โน เทว ปตฺตํสามิ เยน เต นีหฺวรา มตา
ตฺกฺกณฺาบี น วตฺตํสนฺติ มตา เม นฺน ทารกา ฯ
น โช โน เทว ปตฺตํสามิ เยน เต นีหฺวรา มตา

วิจฺจเรตฺติ รุกฺขมฺมเดสฺสุ	ปพฺพเคสฺสุ กุหาสุ ๑ ๑
อิติ มหฺมํ อราโรหา	ราชปฺปตฺติ ยตฺตํตฺติ
พาหา ปคฺคยฺห กนฺนํติวฺวา	ตตฺตเถว ปตฺติตา นมา ๑
[๓๓๘๘] ตมฺชณฺนปคฺคํ ราชปฺปตฺติ	อฺหฺมณณํมิตฺติยจฺจ
ยตฺตํตฺติ นํ วิทิตฺวาน	อถ นํ เอตทพฺพวิ ๑
อาทิจฺเณว เต มหฺมํ	ทฺถวํ นกฺขณํมิตฺติ
ทตฺตํทโท ยาจโก อฺหฺมณฺ	พฺพราหฺมณฺน ชรมาคโค ๑
ตตฺตํ ทินฺนํ นยา ปคฺคตา	มหฺมํ มา ภายิ ยตฺตํ
นํ ยตฺตํ มหฺมํ มา ปคฺคเต	มา พพฺพํ ปริเทวํ
ตจฺจณม ปคฺคเต ชีวณฺตา	อโรคา ๑ ภวามเส ๑
ปคฺคเต ยตฺตํมจฺจ ชณฺณมจฺจ	ยจฺจ ชณฺณํ ชเร ชนํ
ทชฺชา ตปฺปปริโส ทานํ	ทิตฺตํ ยาจกมคฺเค
อนฺนํมทาหิ เม มหฺมํ	ปคฺคตเก ทานมฺมตฺตํ ๑
[๓๓๘๙] อนฺนํมทานิ เต เทว	ปคฺคตเก ทานมฺมตฺตํ
ทตฺตํ จิตฺตํ ปตฺตาเทหิ	ภิชฺชโย ทานํ ทโท ภว ๑
โย ตวํ มจฺจเนรฺมเดสฺสุ	มณฺณํเดสฺสุ ชนาธิป
พฺพราหฺมณฺนตฺตํ อทา ทานํ	ตฺตํนํ รกฺขสวทฺธมฺโน ๑
[๓๓๙๐] นินฺนาทิตา เต ปจฺจ	ตฺตํทโท เต ทิตฺตํจกโค
ตมฺนตา วิชฺชุตฺตา อคฺค	คิรฺนํว ปฏฺฐิตฺตํ ๑
[๓๓๙๑] ตตฺตํ เต อนฺนํมทนฺติ	อฺหฺมณ นารทปพฺพตา

๓๒๐๔] มหานิปาเต ทตมตฺส เวตฺตฺตฺนุตฺตราชตตฺส ตกฺกปพฺพํ ๔.๓๓

อินฺโท ๑ พุทฺธมา ๑ ปชาปตี ๑

โสโม ยโม เวตฺตวโน ๑ ราช

ตพฺเพ เทวานุโมทฺติ ตาวตฺตํ ตินฺทกา ๑
อิตฺติ มทฺทํ วราโรหา ราชปฺตฺติ ยตฺตฺตฺติ
เวตฺตฺตฺนุตฺตํ อนฺโมทฺติ ปฺตฺตเก ทานมฺตฺตมํ ๑
มทฺทปพฺพํ นาม ๑

[๓๒๐๒] ตโต รตฺยา วิวตฺเน ตฺริยตฺตฺตฺตฺตมํ ปติ
ตกฺโก พุราหฺมณวณฺณเนน ปาโต เนตฺติ อทิตฺตํ ๑

[๓๒๐๓] กจฺจิ นุ โภโต กุตฺตํ กจฺจิ โภโต อนามยํ
กจฺจิ อญฺเณ ยาเปถ กจฺจิ มฺถผลา พหุ ๑
กจฺจิ ทตฺตา มกฺสา ๑ อปฺปเมว ตีรติปา
วเน วาพฺมิกาภิณฺเณ กจฺจิ ทิตฺตา น วิชฺชติ ๑

[๓๒๐๔] กุตฺตญฺเจว โน พุทฺธเม อโถ พุทฺธเม อนามยํ
อโถ อญฺเณ ยาเปม อโถ มฺถผลา พหุ ๑
อโถ ทตฺตา มกฺสา ๑ อปฺปเมว ตีรติปา
วเน วาพฺมิกาภิณฺเณ ทิตฺตา มยฺหํ น วิชฺชติ ๑
ตตฺตฺ โน มาเส วตฺตํ อรณฺเณ ชีวิตฺตํ
อิตฺตํ ทตฺติยํ ปตฺตํ พุราหฺมณํ เทววณฺณินํ
อาทาย เวตฺตวํ ทนฺทํ ธารณฺตํ อชินกฺขิปปํ ๑
ตฺตวาทนฺเต มหาพุทฺธเม อโถ เต อทฺรคตํ

- ธนุโต ปวิธ ภาทุนุเต ปาเท ปกฺขายยสุตฺตํ เตะ ฯ
 คินฺนุชุกาณิ นียาธานิ มรฺรเก กาสฺมาวิโย
 ผลานิ ชุทฺตกปฺปานิ ภูมฺมชฺช พุทฺธเม วรํ วรํ ฯ
 อิทํ ปานํยํ สํคํ อากคํ ทิวิคคฺคพฺพรา
 คโต นีว มหาพุทฺธเม สํเจ คฺควํ อภิกงฺกขสฺสि ฯ
 ธถ คฺควํ เกณ วณฺณณน เกณ วา ปน. เหตุนา
 ธนุปฺปคฺคโตสฺสิ พุทฺธารณฺณํ คํ เม อกฺขาหิ ปุจฺฉิตโต ฯ
 [๓๒๐๕] ยถา วาริวโห ปุโร สํพฺพกถํ น ชฺชยติ
 ธอณฺคํ ยาจิตาคฺคจฺฉิ ภาวียํ เม เทหิ ยาจิตโต ฯ
 [๓๒๐๖] ททามิ น วิกมฺปามิ ยํ นํ ยาจสิ พุทฺธามณ
 สํคํ นปฺปฏิกฺคทามิ ทาเน เม รมเต มโน ฯ
 [๓๒๐๗] มทฺทํ หคฺคเก คเหตฺตฺวาน อุตฺตมสุตฺตํ กมฺมจฺจสุตฺตํ
 พุทฺธามณฺณสุตฺตํ อททา ทานํ สฺสิดนํ รณฺณจฺจทฺตมโน ฯ
 คทาสฺสิ ยํ ภิสฺสนกํ คทาสฺสิ โถมหิสฺสนํ
 มทฺทํ ปวิจฺจชฺชนฺตสุตฺตํ เมทฺถ สํกมฺมปถุ ฯ
 เนวสุตฺตํ มทฺทํ ภาฏฺฐิ น สมนุชฺชยติ น โรทติ
 เปกฺขเตวสุตฺตํ คฺคณฺหิยา เอตฺถ ชานาติ ยํ วรํ ฯ
 [๓๒๐๘] ฐาถิ กณฺหาชินํ ฐิตํ มทฺทํ เทวํ ปติพฺพคํ
 จชฺชมาโน น จินฺนเตถฺถ โพรธิยาเยว การณา ฯ
 น เม เทสฺสา อุกโก ปคฺคตา มทฺทํ เทวํ น ธปฺปียา

๑๒๓๓] มหานิปาเต ทสฺมตฺส เวตฺถนฺตฺวชชาตกตฺส ตกฺกปพฺพ ๔๓๕

- ตฺสพฺพณฺณํ บิยฺม มยฺหํ ตสฺมา บิยฺเย อทาสหิ* ๑
[๑๒๓๔] โกมารี ยตฺถาหิ ภริยา ตามิโก มม อิตฺตโร
ยตฺถิยฺเย ตตฺถ นํ ทชฺชา วิกฺกิตฺเตนฺนํ หนฺนํ วา ๑
[๑๒๓๕] เตสํ ตกฺกปฺปมณฺณาย เทวินฺโท เอตทพฺพวิ
ตฺสพฺเพ ชิตา เต ปจฺจุหา เย ทิพฺพา เย จ มานุสสา
นิหฺนทิตา เต ปจฺจํ ตทฺโท เต ติทฺถวฺกโต
ตมฺนตา วิชฺชุตฺตา อากู คิรฺนํว ปฏฺติตฺตฺตา ๑
ตตฺถ เต อนฺนโมทฺตติ อุกฺโก นวทปพฺพตา
อินฺโท จ พฺรหฺมา จ ปชฺชาปตฺตี จ
โสโม ยโม เวตฺถนฺตฺวโร จ ราชา
ตฺสพฺเพ เทวานฺนโมทฺตติ ทฺกฺกํ หิ กโรติ โส ๑
ทฺกฺกํ ททฺมานํ ทฺกฺกํ กมฺมกฺกพฺพตํ
อตฺถนฺโต นานฺนํกฺกพฺพตติ ตํ ชมฺโม ทฺกฺกนฺโต ๑
ตสฺมา ตคฺคจ อตฺถคฺคจ นานา โหติ อิตฺโต คติ
อตฺถนฺโต นิรยํ ยนฺติ ตนฺโต ตคฺคปฺปายนา ๑
ยเมตํ กุมารํ อททา ภริยํ อททา วเน วตฺถํ
พฺรหฺมยานมโนทฺกมฺม ตคฺคเต เต ตํ วิปจฺจุทฺตุ ๑
[๑๒๓๖] ททามิ โภโต ภริยํ มทฺทํ ตฺสพฺพกฺกโสภินิ
ตฺวณฺณเจว มทฺทิตฺตา ฉนฺโน มทฺทํ จ ปตฺตินา ตท ๑

*-๕ อิมํ เทว คากา พ.ไปตฺตเก น ทิสฺสนฺติ ๑

ยถา ปโย จ สงฺโฆ จ	อุโภ สมานวณฺณโน
เชวํ ศุวณฺ จ มหํ จ	สมานมนเจตสา ๑
อวรทฺเชตฺต อวณฺณสฺมิ	อุโภ สมนฺนํ อสฺสเม
ชคฺคิยา โคคฺคตสฺมนฺนา	สฺสชาคา มาคฺคปติโต
ยถา ปุณฺณานิ กยิราถ	ททฺนฺตา อปฺราปรํ ๑
[๓๒๓๒] สกฺโกทฺหมสฺมิ เทวินฺโท	ชาคโตสฺมิ ทวณฺติเก
วํ วรสฺสํ วาชิติ	วเร อฏฺฐ ททามิ เต ๑
[๓๒๓๓] วรณฺเจ เม อโท สกฺก	สพฺพภูตานิ สสฺส
บีตา มํ ชนฺนโมทฺเยย	อิโต ปตฺตํ สกํ ชรํ
ชาตฺแทน นิมนฺนฺเตย	ปจฺเจตํ วรํ วเร ๑
ปฺริยสฺสํ วรํ น โรเจยฺย	อปฺปี กิพฺพิสฺสการกํ
วชฺชํ วรฺมฺหา โมเจยฺย	ทฺติเยตํ วรํ วเร ๑
เย อุกฺกฺมา เย จ ททฺรา	เย จ มชฺฌนิมโปริสา
มเมว อปฺชเวยฺย	ตฺติเยตํ วรํ วเร ๑
ปรทาวํ น กจฺเจยฺย	สทฺทารปฺสฺสโต สยิ
ถินํ วสํ น กจฺเจยฺย	จคฺคฺกเถตํ วรํ วเร ๑
ปฺจฺจโต เม สกฺก ชฺาเยถ	โส จ ทฺชฺายุกฺโก สยิ
ชมนฺนํ ชินํ ปจฺจ	ปณฺณเจตํ วรํ วเร ๑
คโต รคฺยา วิวสฺเน	สฺวียสฺสํคฺคฺคมนํ ปติ
ทิพฺยา ภกฺขา ปาตฺตเวยฺย	อฏฺฐเมตํ วรํ วเร ๑

๑๒๓๗] มหานิปาเต ทสสมุตต เวสสันดรชาดกตสฺส มหาราชปพฺพิ ๔๓๗

ททโต เม น ชีเยถ	ทตฺวา นานุกเปยฺยหิ
ททํ จิตฺตํ ปัสสาเทยฺยํ	ตตฺตเมตํ วรํ วเร ๑
อิตโต วิมฺบุจฺจมานาหิ	ตตฺตคคามํ วิเสตฺตญ
อนิพฺพุตฺตํ ทโต อตฺตํ	อฏฺฐเมตํ วรํ วเร ๑
[๑๒๓๘] ตตฺตํ ตํ วจฺนํ สฺสทฺวา	เทวินฺโท เขตทพฺพรวิ
อจิรํ วต เต ตาโต	มีตา ตํ ทฏฺฐเมตฺตํ ๑
อิทํ วตฺวาน มชฺวา	เทวราชา สฺสมุปฺติ
เวสสันฺดร เว วรํ ทตฺวา	ตตฺตคกามํ อปฺกมฺมิ ๑

ตฺถกฺกปพฺพิ นาม ๑

[๑๒๓๙] กตฺเตตํ มุชฺฌมาภาติ	เหมํ วุตฺตคฺคตมคฺคินา
นิฏฺฐว ชาตฺรปตฺตํ	อฏฺฐกามุชฺชปหิสิตํ ๑
อฏฺโฏ สทิสฺสปจฺจุจฺจา	อฏฺโฏ สทิสฺสทฏฺฐณา
ชาติสฺส สทิสฺโส เอโก	เอกา กณฺหาชินา ยถา ๑
สฺสหา วิตาว นิฏฺฐนฺตา	อฏฺโฏ สมฺปตฺติรูปกา
ชาตฺรปมยาเยว	อิมํ ทิสฺสนฺติ ทารกา ๑
[๑๒๔๐] กุโต นุ ตวํ ภาวทฺวาช	อิมํ อานนฺติ ทารเก
อชฺช รฏฺฐสมนุสฺสปฺโต	กุโต อากฺขณฺติ พฺราหฺมณํ ๑
[๑๒๔๑] มยฺหนฺเต ทารกา เทว	ทินฺนา วิตฺเตน สณฺนชฺช
อชฺช ปณฺณรสา รตฺติ	ยโต ททฺธา เม ทารกา ๑

๑ อนิวกตฺตํ ปาโง ๑ ๒ กุหิ คจฺจณฺติ พฺราหฺมณณฺติ ปาโง ๑

- [๑๒๓๘] เกณ วาจาเยน เปยฺเยน สํมมา ฌาเยน สํทุกฺเห
 โท เต คํ ทานมททา ปุตุตฺตเก ทานมุตฺตมํ ฯ
- [๑๒๓๙] โย ยาจคํ ปติฏฺฐาสิ ภูตานํ ชรณํวิว
 โส เม เวสฺสํนฺตโร รามหา ปุตุตฺตทาสี วเน วสํ ฯ
- [๑๒๔๐] ทุกฺกฏิ วต โภ รณฺเณ สํทุกฺเรน ชรณํเสนา
 กถํ นุ ปุตุตฺตเก ทชฺชา อรณฺเณ อวรุทฺธโก ฯ
- [๑๒๔๑] ยสุตฺตํ นาสฺสํ ชเร ทาโส อสุตฺตํ จสุตฺตํทวิโร
 หตฺถิ จ ญฺชโร นาคโค กิ โส ทชฺชา มิตฺตามหา ฯ
- [๑๒๔๒] ทานมสุตฺตํ ปสฺสํตาม นาวนินฺทาม โปตฺก
 กถํ นุ หทยํ อาสิ ตุมฺहे ทตฺวา วณิพฺพเก ฯ
- [๑๒๔๓] (มิตฺตา มยฺหํ มหาวรช) อมฺเห ทตฺวา วณิพฺพเก
 สํคฺคฺวณ กถฺนํ วาจิ อจฺจนฺนํหยา ภาสิตํ) ฯ
- [๑๒๔๔] ทุกฺขสุตฺตํ หทยํ อาสิ อโก อุนฺหิมี อสุตฺตสิ

๓ อยํ คาคา อชฺชกคาไปตฺตเกเยว ทิสฺสติ ฯ

๑๒๓๐] มหานิปาเต ทตมตฺถ เวตฺตณฺตฺรชาตกตฺถ มหาราชปพฺพิ ๔๓๘

	โรหณฺเหว ตามพุกฺขี	บีตา อตฺตฺตฺนินิ วัคฺคตฺติ ๑
[๑๒๒๕]	ยนฺตํ กณฺหาชิโนวโ	อโย มํ ตาต พฺราหฺมณ
	ถฺยจฺยิยา ปฏฺธิโกถฺยติ	ฆเร ชาตํว ทาสโย ๑
	น จายํ พฺราหฺมณฺโน ตาต	ธมฺมิกา โหณฺติ พฺราหฺมณ
	ยฺกฺโข พฺราหฺมณฺณณฺณ	ชาตฺติคํ ตาต เนติ โน ๑
	นํยมาณา มิสฺสาเจน	กิณฺหุ ตาต อุกฺกฺขสฺสี ๑
[๑๒๒๖]	ราชปฺตฺตํ ๑ โว มาตา	ราชปฺตฺตํ ๑ โว บีตา
	ปฺพเพ เม องฺกมารุห	กิณฺหุ คฺคฺยจฺจ อารกา ๑
[๑๒๒๗]	ราชปฺตฺตํ ๑ โน มาตา	ราชปฺตฺตํ ๑ โน บีตา
	ทาสํ มโย พฺราหฺมณฺตฺถ	ตตฺตฺมา คฺคฺยจฺจ อารกา ๑
[๑๒๒๘]	มา สมนฺเมวํ อวฺจฺจตุ	ทฺยฺเหเต ทฺยํ มม
	จิตฺตํว เม กาโย	อาสเน น สฺสํ ฌเภา ๑
	มา สมนฺเมวํ อวฺจฺจตุ	ภฺยโย โสกํ ฌเนถ มํ
	นิกฺกํณฺตฺตํวามิ ทพฺเพน	น โว ทาสํ ภวฺตฺตํ ๑
	กิมคฺคฺชโย หิ โว ตาต	พฺราหฺมณฺตฺถ บีตา อทา
	ยถาญฺจ เม อญฺชาต	ปฏฺธิปาเทนฺตุ พฺราหฺมณฺ ๑
[๑๒๒๘]	ตฺถตฺตํคฺคฺชํ หิ มํ ตาต	พฺราหฺมณฺตฺถ บีตา อทา
	อจฺจํ กณฺหาชิโน กณฺณ	หตฺถิชาตฺตฺเตน ๑ ๑
[๑๒๓๐]	อญฺเจหิ กตฺเต ตฺรมาโน	พฺราหฺมณฺตฺถ อวฺการ
	ทาสฺสํคํ ทาสฺสํคํ	คํว หตฺถฺยํ ๑

	ชาตรูปสหัสสมุจ	ไปตานํ เทหิ นิกุกยํ ๑
[๑๒๓๓]	คโต กตฺตา ตฺรมาโน ทาสีตํ ทาสีตํ	พฺราหฺมณสฺส อวากฺริ ควํ หตฺถสฺมา ตํ
	ชาตรูปสหัสสมุจ	ไปตานํทาสี นิกุกยํ ๑
[๑๒๓๒]	(ทาสีตํ ทาสีตํ อัสสํตฺรียกฺกเยว	ควํ หตฺถสฺมา ตํ สพฺพโกเต ตํ ตํ
	ชาตรูปสหัสสมุจ	พฺราหฺมณสฺส ธเนสฺสโน
	อจฺจายิกสฺส ตฺถสฺส	ไปตานํทาสี นิกุกยํ) ๑
[๑๒๓๓]	นิกุกฺกิตฺวา ๑ นฺหาเปตฺวา สํมตฺตํกิตฺวา ภาณฺเตหิ	โกสฺยิตฺวาน ทารเก
	สํ นฺหาเต สํจิตฺเต	อจฺจํเก อปฺเวสยํ ๑
	ราชา อจฺเก กิตฺวาน	สพฺพาทฺตํมฺหิเต
	กฺกฺกเต สฺสึเต มาเต	อญฺญโก ปริปฺปจฺจ ๑
	ราชา อจฺเก กิตฺวาน	สพฺพาทฺตํมฺหิเต
	กจฺจํ อฺโก อโรคา เต	อิทํ วจฺนํพฺรวิ ๑
	กจฺจํ อญฺเณน ยาเปนฺติ	ชาติ มาตํบีตา ตว
	กจฺจํ ทํสา มกฺสา ๑	กจฺจํ มฺหิเตน พหุ ๑
	วเน วาฬมิกากิณฺเณ	อปฺปเมว สิริสฺสา
[๑๒๓๔]	อโก อฺโก อโรคา เต	กจฺจํ หิสา น วิชฺชติ ๑
	๑ อิมํ เทว คาลา อญฺจกฺกาไปตฺตํเกเยว ทิสฺสํนฺติ ๑	เทว มาตํบีตา มม

๑๒๓๖] มหานิปาเต ทตมุตต เวตตมุตตชาตกตต มหาวาขปพพิ ๔๔๓

อโก อญฺเณ ยาเปนฺติ	อโก มุตตลา พหุ ๑
อโก ทตฺตา มกฺกสา ๑	อปปเมว สิริวตฺตา
วเน วาฬมิกากิณฺเณ	ทตฺตา เนตฺตํ น วิชฺชติ ๑
ชณฺเณตฺตาตฺตมุตฺตานิ	วิพาสิตกฺกตฺตานิ ๑
โกตฺถํ ภตฺตตตฺถํ เพตฺตํ	ตฺตา โน อารหฺจฺจ โปตฺติ ๑
ยญฺเจว ตฺตา อารหฺติ	จณฺมุตตลาหริยา
ตํ โน ตพฺเพ ตฺมาคฺคตฺวา	รตฺติ ภูมฺมชาม โน ทิชา ๑
อมฺมา ๑ โน กตฺตา ปณฺช	อารหฺนฺตํ ทุมปฺผลํ
วาตตเปเน ตฺตมุตฺตํ	ปทุมํ หตฺตคคฺคิมิ ๑
อมฺมา ย ปตฺตมุตฺตา	วิจฺจนฺตฺยา พุทฺธาเว
วเน วาฬมิกากิณฺเณ	ชคฺคทํบีณฺเณวเต ๑
เกตฺตํ ชฺชํ พุทฺธิตฺวา	กจฺเจ ชตฺตมชารยิ
(ธารเนโต พุทฺธมฺมจณฺเณ	อตฺตทญฺจ มตฺตชฺชํ)
จณฺมวตฺตํ จมา เตติ	ชาตเวทํ นมตฺตติ ๑
[๑๒๓๕] ปุคฺคตา บียา มนฺตฺตํ	โตกตฺตํ อปปชฺชิตํ
น หิ นฺนํมฺหากํ อยฺยตฺตํ	ปุคฺคเต สีนฺโห อชายถ ๑
[๑๒๓๖] ทฺตกฺกญฺจ หิ โน โปต	ภฺนฺนจฺจํ กตํ มยา
โยหํ สิริวตฺตํ จจนา	ปพฺพาเชตฺติ อตฺตํ ๑
ยํ เม กิณฺณํ อธิ อตฺติ	ธนํ ฐณฺณญฺจ วิชฺชติ

๓ อิทํ อฏฺฐกถาโปตฺตเกเยว ทิตฺตติ ๑

- เอกุ เวสฺสฺสฺสฺสโร ราชานํ สิวิริชฺชเช ปสาสฺสํ ๑
 [๓๒๓๗] น เทว มยฺหิ วาณา เอหิสิ สิวิริชฺชตฺตโม
 สยเมว เทโว คนฺตฺวานํ สยฺจ โภเคหิ อตุรํ ๑
 [๓๒๓๘] ตโต เสนาปตํ ราชานํ สยฺชโย อชฺชฌภาสฺส
 หตฺถิ อสฺสํ ภา ปคฺติ เสนา. สฺสนาหยนฺตฺว นํ
 เนคมา จ มํ อนฺนฺตฺว พุราหฺมณา จ ปุโรหิตา
 ตโต สฺวํ สหสฺसानิ โยธโน จารุทฺตฺสนา
 อธิปฺปมายนฺตฺว สฺสนทฺธา นานาวณฺณเหตฺตฺตกา ๑
 นํตฺตฺตฺตฺตฺตนาเนก ปิตฺตนาเนก นินฺวาสิคํ
 อณฺเณ โถหิตฺตฺตฺตฺตํ สฺสฺสฺสฺสฺสนาเนก นินฺวาสิคํ
 อธิปฺปมายนฺตฺว สฺสนทฺธา นานาวณฺณเหตฺตฺตกา ๑
 หิมวา ยถา คนฺธโร ปพฺพโต คนฺธมาทโน
 นานารุกฺเขหิ สฺสนนฺโน มหาภูตคคณฺทโย ๑
 โอสฺสฺสฺสฺส ๑ ทิพฺเพหิ ทิสฺสา ภาติ. ปวาติ ๑
 อธิปฺปมายนฺตฺว สฺสนทฺธา ทิสฺสา ภนฺตฺว ปวณฺตฺว ๑ ๑
 ตโต นาคสฺสฺสฺสฺสํ โยชยนฺตฺว จตฺตฺตฺต
 สฺสฺสฺสฺสฺสจฺเจ มาตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
 อารุพฺเพ คามณฺเณภิ เหมกปฺปนิวาตฺส ๑
 อธิปฺปมายนฺตฺว สฺสนทฺธา โดมรฺกฺกฺกฺกฺกฺก
 ตโต อสฺสฺสฺสฺสฺสํ หตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต ๑
 โยชยนฺตฺว จตฺตฺตฺต

อาชานิเยว ชาติยา	สินฺธุเว ตัสมฺวาหเน ฯ
อาวพุเห คามณฺเฑยิ	ฉินฺทียาจาปราชริ
ชิปฺปมายนฺตุ ตฺนฺนทฺธา	อตฺถํมีฏฺเช อตฺถกตา ฯ
คโต รตฺตหตฺถํ	โยชยนฺตุ จตุทฺท
อโยสฺสูกตเนมิโย	สฺวณฺณจิตฺรโปกฺขเว ฯ
อาโรเปณฺตุ ชเช ตตฺถ	จมนฺยานิ กวจฺยานิ ฯ
วิปฺปวาเตนฺตุ ฯ จาปานิ	ทพฺพทรมฺมา ปหาวิโน
ชิปฺปมายนฺตุ ตฺนฺนทฺธา	รตฺถํ รตฺถวิโน ฯ
[๓๒๓๘] ตาชา โอโตกียา ปุปฺปวา	มาถาคณฺฐวิเลปนา
อคุชฺฌยานิ ฯ คิฏฺฐณฺตุ	เยน มคฺเคน เอยฺหิติ ฯ
คาเม คาเม ตํ กุมฺภา	เมวฺยตฺถ สฺวราย ฯ
มคฺคมฺหิ ปติตา ชฺนฺตุ	เยน มคฺเคน เอยฺหิติ ฯ
มํสา ปฺวา ฯ ตํกฺกตฺยา	กฺกมฺมาสา มจฺจตฺถุตา
มคฺคมฺหิ ปติตา ชฺนฺตุ	เยน มคฺเคน เอยฺหิติ ฯ
สํปฺมึ เตถํ ทธ ชฺวี	กจฺจํมีฏฺจา พฺหุ สฺวรา
มคฺคมฺหิ ปติตา ชฺนฺตุ	เยน มคฺเคน เอยฺหิติ ฯ
อาพาวิกา ฯ สฺวทา ฯ	นฺนฺนฺนฺนฺนฺนฺนฺนฺนฺน
ปาณิสฺสวรา กุมฺภกฺกนิโย	มฺหฺมฺหฺมฺหฺมฺหฺมฺหฺมฺหฺม
อาหณฺณณฺตุ สฺพพฺพวณฺนา	เกวียโย ทินฺทิมานิ ฯ

- ชรมุขานิ ชมนนุ
 มุทิงกา ปณทวา สงฺชา
 ทินทิมานิ จ หณณนุ
 [๑๒๔๐] ส่า เสนา มหคั อาสี
 ชาตินา มคฺคณาเยน
 โทณจํ นทติ มาตงฺโค
 กจฺฉาย พชฺฌมานาย
 อชานินฺยา หสฺสยนฺติ
 นภํ รัสส อฉาเทสึ
 ส่า เสนา มหคั อาสี
 ชาตินา มคฺคณาเยน
 เต ปาวัสสํ พุทฺธารณฺณํ
 ปุปฺปณฺณํ ฐณฺณํ
 ตตฺถ วินฺทสฺสรา วคฺช
 กุชฺชนนฺตปฺปณฺนํ
 เต คณฺทวา ทมฺมทฺธานํ
 ปเทสฺสนํ อฺปาคณฺณํ
 มหาราชปฺพุทฺธิ นาม ๑
 [๑๒๔๑] เตสํ สัจฺจวาน นิคฺคโมสํ
 ปพฺพุตํ อภิรุทฺธิวา
 นทนุสฺส อเฏโปกฺขรา ๑
 โคชา ปวิทฺทนฺติกา
 กุณฺณพฺพา ทินทิมานิ จ ๑
 อฺยุยฺยคฺคตา สํวิวาหิณํ
 วงฺกํ ปายาสี ปพฺพุตํ ๑
 กุณฺณโร สจฺจจํหาโย
 โทณจํ นทติ วารโณ ๑
 เนมิโฆสํ อชายก
 อฺยุยฺยคฺคตา สํวิวาหิณํ ๑
 อฺยุยฺยคฺคตา หาริหาริณํ
 วงฺกํ ปายาสี ปพฺพุตํ ๑
 พุทฺธสํ มโหทกํ
 ฉตฺตฺรเกหิ อฺภยํ ๑
 นานาวณฺณา พุทฺธิ ทิชา
 อุตฺตํปฺปณฺณํ เต ทฺเม ๑
 อโหโรทฺตานมจฺจเย
 ยคฺค เวสฺสณฺทโร อหุ ๑
 ภาโต เวสฺสณฺทโร อหุ
 ภาโต เสนํ อภิรุทฺธิ ๑

๑๒๔๕] มหานิปาเต ทศมุตต เวลุตตมตราชคคตตต ฉกขตตตตตตตต ๔๔๕

อิจฺฉ มหฺมฺหิ นิสํสาเมหิ	นิคฺคโฆโส ยาทิโส จเน
อาชานินฺยา หสฺสียนฺติ	ธชฺชคฺคาเนว ทิสฺสเร ๑
อิมํ นุน อรณฺณมฺหิ	มิกฺคตฺตงฺฆานิ อุกฺกทกา
วาคฺคฺราหิ ปริกฺขิปป	โสฬสฺส ปาเตคฺคฺวา ตาวเท
วิกฺกโกตฺตมานา ทิปฺปาทิ	หนฺติ เนตฺตํ วรํ วรํ ๑
คถา มยํ อทฺตงฺกา	อรณฺณเณ อวรฺกฺกทกา
อมิตฺตตทตฺตตตคตา	ปตฺตํ ทฺตพฺพตตตตต ๑
[๑๒๔๖] อมิตฺตตา นปฺปตฺตเหยฺยํ	อคฺคิคว อุกฺกณฺณเว
คเทว ตวํ วิจฺจินฺเคหิ	อปี โสคฺคิ อิตฺโต สียา ๑
[๑๒๔๗] คโต เวลุตฺตมฺคโร ราช	โอโรหิตฺตฺวาน ปพฺพตา
นิตฺติํ ปณฺณตฺตาถายํ	ทพฺพํ กตฺตฺวาน มานตํ ๑
[๑๒๔๘] นิตฺตตตตตตตตต รกํ	อจฺจสาเปตฺตฺวาน เสนิโย
เอกํ อรณฺณเณ วิหรนฺตํ	บีตา ปุคฺคํ อูปาคมิ ๑
หตฺติกฺกขนฺคโต โอริยฺห	เอกํโส ปณฺณตฺตํคโต
ปริกฺกณฺโณ อมจฺเจหิ	ปุคฺคํ สนิชฺชิตฺตูปาคมิ
คตฺตทตฺตต กุมารํ โส	รณฺมรฺรํ สมาหิตํ
นิตฺตินํ ปณฺณตฺตาถายํ	ณายนฺตํ อกฺโกตฺตํ ๑
[๑๒๔๙] คณฺจ ทิสฺสฺวาน อายนฺตํ	บีตํ ปุคฺคตฺติตฺตํ
เวลุตฺตมฺคโร จ มหฺมฺหิ จ	ปจฺจุคฺคตตตตต อวณฺทิสฺสํ ๑
มหฺมฺหิ จ สิริสา ปาเท	ตตตตตตตตตตตต

	มทุท อหณฺหิ เต เทว	ปาเท วณฺทามิ เต หุสา
	เคสุ คคฺค ปติสฺสชฺช.	ปาณินา ปริมชฺชถ ๑
[๑๒๔๖]	กจฺจิ โว กุสฺสํ ปุคฺค	กจฺจิ ปุคฺค อนามยํ
	กจฺจิ อญฺเณน ยาเปถ	กจฺจิ มฺหตฺตา พหุ ๑
	กจฺจิ ทสฺสา มกฺกสฺสา ๑	อปฺปเมว สิริสฺสปา
	วเน วาฬมิกากิณฺเณ	กจฺจิ ทิสฺสา น วิชฺชติ ๑
[๑๒๔๗]	อตุถิ โน ชีวิกา เทว	สฺสา ๑ ยาทิสฺสํทิสฺสา
	กสิรา ชีวิกา โหม	อญฺญาจฺริยาย ชีวิตํ ๑
	อนิหุณฺโณ มหาราช	ทเมตฺยสฺสํสํ สํวริ
	ตฺยมฺหา อนิหุณฺณิกา ทนฺตา	อสงฺมิหุณฺณิ ทเมติ โน ๑
	อมี โน กัสฺसानิ มัสฺसानิ	มีตุ มาตุ อทสฺสํนา
	อวรฺกฺขณํ มหาราช	อณฺเณ ชีวิสฺสํกนิ ๑
[๑๒๔๘]	เยมี เต สิริสฺสํชฺชตฺส	ทายาทปฺปคฺคตฺมานสฺสา
	ชาตํ กณฺหาชินา จุโก	พฺรหฺมณฺตสฺส วสฺสํนฺตา
	อจฺจายิกตฺส ตฺถทตฺส	โย เน ตาโวว สฺมมฺภาติ ๑
	เต ราชปฺปคฺคิตฺยา ปุคฺคเต	ยทิ ชานาถ สํสถ
	ปริยาปฺปณฺนาถ โน ชิปฺปํ	สํปฺปทญฺจํ มาณวํ ๑
[๑๒๔๙]	เอเต กุมารว นิกฺกิตฺตา	ชาตํ กณฺหาชินา จุโก
	พฺรหฺมณฺตสฺส ฌนํ ทคฺวา	ปุคฺคต มา ภายิ อตฺสํส ๑
[๑๒๕๐]	กจฺจิ น ตาต กุสฺสํ	กจฺจิ ตาต อนามยํ

๑๒๕๖] มหานิปาเท ทสฺมสฺส เวสฺสํนตฺรชาตกสฺส ฉกฺขตฺติยปฺพุพฺ ๔๔๗

	กฺขจฺจิ นุ ตาต เม มาตุ	จกฺขุ น ปริหายติ ฯ
[๑๒๕๓]	กุสฺสณฺเฏว เม ปฺตุต	อโถ ปฺตุต อนามยํ
	อโถ จ ปฺตุต เต มาตุ	จกฺขุ น ปริหายติ ฯ
[๑๒๕๒]	กฺขจฺจิ อโรคํ โยคฺคณฺเต	กฺขจฺจิ วหฺติ วาหนํ
	กฺขจฺจิ ฌโถ ชนปโ	กฺขจฺจิ วุฏฺฐิจิ น ฉิขฺชติ ฯ
[๑๒๕๓]	อโถ อโรคํ โยคฺคณฺเม	อโถ วหฺติ วาหนํ
	อโถ ฌโถ ชนปโ	อโถ วุฏฺฐิจิ น ฉิขฺชติ ฯ
[๑๒๕๔]	อิจฺเจวํ มนุชฺชนฺตานํ	มาตา เณสํ อทิสฺสํ
	ราชปฺตุตํ คิริทฺวาเร	ปตฺติกา อนุปาหนา ฯ
	คณฺจ ทิสฺวาน อายนฺตี	มาตํ ปฺตุตคฺคิทฺธิ
	เวสฺสํนตฺโร จ มทฺทํ จ	ปจฺจุคฺคณฺตฺวา อวณฺทิสฺสุ ฯ
	มทฺทํ จ สิริสา ปาเท	สฺสํสุยา อภิวาทยิ
	มทฺทํ อหณฺทฺหิ เต อยฺเย	ปาเท วณฺทามิ เต หุสา ฯ
[๑๒๕๕]	มทฺทินฺจ ปฺตุตกา ทิสฺวา	ทฺวโร โสตฺถิมาคตา
	กนฺทนฺตา อภิชาวีสฺสุ	วจุฉา พาดาว มาตํ ฯ
	มทฺทํ จ ปฺตุตเก ทิสฺวา	ทฺวโร โสตฺถิมาคเต
	วารุณํ ปเวเรนฺติ	กนฺธารามิสฺสิจฺฉ ๑
[๑๒๕๖]	สํมาคตาน ฌาตึนํ	มหาโฆโส อชายน
	ปฺพุพฺตา สมนาทิสฺสุ	มทฺทํ อากมฺบิตา อหุ
	วุฏฺฐิธารํ ปวตฺเตนฺโต	เทโว ปาวสฺสํ ตาวเท ฯ

ธตฺต เวสฺสฺสฺสโร รามชา ฌาตึทฺธิ สํมคฺคณ
 นคฺคตโร สุณฺณิสา ปุคฺคโต รามชา เทวํ จ เอกโต ฯ
 ยทา สํมาคตา ธาตุํ คทาสิ โถมหํสนํ
 ปณฺณชิตกํ ตสฺส ยาจฺญติ โรทฺถนคตา เกรเว วเน ฯ
 เวสฺสฺสฺสฺสโร รามชา สํมคฺคณ รามชา สํมาคตา
 ตํวํ โนสิ อิตฺถโร รามชา รามชา กาเรท โน อุกฺโก ฯ
 อฏฺฐกนิกายปพฺพิ นาม ฯ

- [๑๒๕๗] ธมฺเมเน รามชา กาเรทํ รามชา ปพฺพชยิตฺถ มํ
 ตํวณฺณ ชานปทา เจว เนคมา จ สํมาคตา ฯ
- [๑๒๕๘] อฏฺฐกนิกายํ หิ โน ปุคฺคโต ฐนฺทจํ กตํ มยา
 โยหํ สิวํ วณฺนา ปพฺพชยิตฺถ อฏฺฐกํ ฯ
- [๑๒๕๙] เยนเกนจิ วณฺณเนน มีตํ อฏฺฐกํ อฏฺฐกนิกาย
 มาตฺตยา ภคินิยาบี อบี ปาเนทิต อฏฺฐกนิกาย
 (นุทานกาโต มหาวรช รามชา สํมาคตา)
- [๑๒๖๐] ตโต เวสฺสฺสฺสโร รามชา รามชา สํมาคตา
 รามชา สํมาคตา รามชา สํมาคตา รามชา สํมาคตา
- [๑๒๖๑] สํมาคตา สํมาคตา สํมาคตา สํมาคตา
 ปจฺจํ นาคมาตฺตยา อฏฺฐกํ นนฺทิตํ ปณฺณชิตํ ฯ

๑ กตฺถจิ ปุคฺคโต ทิสฺสตี ฯ ๒ กตฺถจิ ปุคฺคโต เทวํ ทิสฺสตี
 สํมคฺคณ วณฺณํ จเชตฺตวณฺณ รามชา สํมาคตา

๓๒๖๔] มหานิปาเต ทตมตัสส มหาเวตฺถนฺตฺรชาตถตตัสส นครกณฺท์ ๔๔๘

คโต สฺวสี สหสฺसानิ	โยธินอ จารุทตฺตนา
สหชาตา ปริกริฏฺ	นนฺทยนฺตา รเถสฺสํ ๑
คโต มทฺทิมิ นฺหาเปตฺ	สิจฺฉิณฺณวา สฺมาคตา
เวตฺถนฺตโร คํ ปาเตตฺ	ชาตํ กณฺหาชินา จุโ
อโถมี คํ มหาราชา	สณฺชโย อภิรทฺทคฺ ๑
[๓๒๖๒] อิทญจ ปฺจุยํ ททฺธา	ปฺพุเพ กิเถสฺมคฺคโน
อานนฺทิมิ อจาวตฺ	รมฺมณฺเเย คิริพฺพเช ๑
อิตญจ ปฺจุยํ ททฺธา	ปฺพุเพ กิเถสฺมคฺคโน
อานนฺทจิตฺตา สฺมฺนา	ปฺพุเต สฺงคฺมมฺ ททฺธนา ๑
อิตญจ ปฺจุยํ ททฺธา	ปฺพุเพ กิเถสฺมคฺคโน
อานนฺทจิตฺตา ปตฺตีคา	สฺห ปฺพุเตหิ ททฺธนา ๑
[๓๒๖๓] เอกภคฺตํ ปฺเร อาตํ	นิจฺจุํ กณฺทิตถายินํ
อิตฺติ เมคํ วคํ อาตํ	คฺมุหํ กามา หิ ปฺพุตฺถกา ๑
คํ เม วคํ สมิทฺทชฺช	คฺมุเห สฺงคฺมมฺ ปฺพุตฺถกา
มาคฺชํมี คํ ปาเตตฺ	มีคฺชํมี จ ปฺพุตฺถกา
อโถมี คํ มหาราชา	สณฺชโย อภิรทฺทคฺ ๑
ยงฺกณฺทิจิตฺติ กคํ ปฺพณฺ	มยฺหณฺเจว มีคฺจุจฺ เต
สฺพเพน เตน กุสฺสเถน	อชโร ทวํ อมโร ภว ๑
[๓๒๖๔] กปฺปาสกิตญจ โกเสยฺยํ	โฆมโกทฺมพฺรานิ จ

๓ พ. สตฺถมคฺคโน ๑

สัจจ สัจจหาย ปาเหติ	เยหิ มทุทํ อโธภณ ๑
คโต โฆมณฺญ กายูว์	คิเวยฺยํ รัตนามยํ
สัจจ สัจจหาย ปาเหติ	เยหิ มทุทํ อโธภณ ๑
คโต โฆมณฺญ กายูว์	อญฺคทํ มณิเมชถํ
สัจจ สัจจหาย ปาเหติ	เยหิ มทุทํ อโธภณ ๑
อญฺณณํ มุขมุตตมณฺญ	นानารตฺเต จ มานิเย
สัจจ สัจจหาย ปาเหติ	เยหิ มทุทํ อโธภณ ๑
อญฺคตฺตณํ คิงฺคมกํ	เมชถํ ปฏฺธิปาทกํ
สัจจ สัจจหาย ปาเหติ	เยหิ มทุทํ อโธภณ ๑
สัจจคณฺญ สัจจคตฺตชฺชณฺญ	อฺปนฺนินฺชฌาย เสงฺขยสฺส
อโธภณ ราชปุตฺตํ	เทวณฺณณาว นนฺทเน ๑
สัจจนุหตา สัจจิตฺตภา	สพฺพพารมณฺณสฺสิตา
อโธภณ ราชปุตฺตํ	คาวตีสํว อจฺจนรา ๑
กทสํว วาตจฺฉมฺบิตา	ชาติตา จิตฺตตตาวเน
ทนฺตาวรณตมฺปนฺนา	ราชปุตฺตํ อโธภณ ๑
สัจจณํ มานุสฺสํ	ชาติตา จิตฺตปฺปตฺตา ปติ
นิโคธฺรปฏฺกพิมฺโฬยฺสํ	ราชปุตฺตํ อโธภณ ๑
[๓๒๖๕] สัจจํ จ นาคมาเนตฺ	นาคินฺทฺตมฺว กุณฺธรํ
สัจจคิณฺทํ สรณฺทํ	อโธภณํ อจฺจนรํ ๑
สัจจ มทุทํ นาคมารุทฺ	นาคินฺทฺตมฺว กุณฺธรํ

๓๒๖๗] มหานิปาเท ทตมุตฺต มหาเวตฺถนุตฺตรชาตกตฺต นกฺรกณฺท์ ๔๕๓

ตฺตติฏฺฆมํ ตฺรกฺขมํ	อิตฺถาทุคฺคํ อรุพฺพหฺวํ ๑
[๓๒๖๖] ตฺตพฺพมฺหิ ตํ อรณฺณมฺหิ	ยวณฺเตตฺถ มิคฺคา อหุ
เวตฺถนุตฺตรตฺตํ เตเชน	นาณฺณมณฺณํ วิเหชฺยํ ๑
ตฺตพฺพมฺหิ ตํ อรณฺณมฺหิ	ยวณฺเตตฺถ ทิชฺสา อหุ
เวตฺถนุตฺตรตฺตํ เตเชน	นาณฺณมณฺณํ วิเหชฺยํ ๑
ตฺตพฺพมฺหิ ตํ อรณฺณมฺหิ	ยวณฺเตตฺถ มิคฺคา อหุ
เอกชฺฌมํ ตฺนฺนิปาตํ	
เวตฺถนุตฺตเร ปยาตมฺหิ	ตฺถิวันํ วัฏฺฐจฺวทฺธมฺเน ๑
ตฺตพฺพมฺหิ ตํ อรณฺณมฺหิ	ยวณฺเตตฺถ ทิชฺสา อหุ
เอกชฺฌมํ ตฺนฺนิปาตํ	
เวตฺถนุตฺตเร ปยาตมฺหิ	ตฺถิวันํ วัฏฺฐจฺวทฺธมฺเน ๑
ตฺตพฺพมฺหิ ตํ อรณฺณมฺหิ	ยวณฺเตตฺถ มิคฺคา อหุ
นาตฺตํ มณฺณชฺฌมํ กุชฺชํ	
เวตฺถนุตฺตเร ปยาตมฺหิ	ตฺถิวันํ วัฏฺฐจฺวทฺธมฺเน ๑
ตฺตพฺพมฺหิ ตํ อรณฺณมฺหิ	ยวณฺเตตฺถ ทิชฺสา อหุ
นาตฺตํ มณฺณชฺฌมํ กุชฺชํ	
เวตฺถนุตฺตเร ปยาตมฺหิ	ตฺถิวันํ วัฏฺฐจฺวทฺธมฺเน ๑
[๓๒๖๗] ปฏฺยิตฺโต ราชมคฺโค	วิจิตฺโต ปุပ္ฺผตฺถนฺนํ
วตฺติ เวตฺถนุตฺตโร ราชา	ยตฺถ ยว เตตฺถตฺตรา ๑
คโค ตฺถจฺจํ ตฺถตฺถานํ	โยธโน จารุทตฺถนา

ธมฺมุตฺตา ปริกวิสฺสุ

เวสฺสธมฺมุตฺเต ปยาตมฺหิ สีวิํ รุจฺจวตฺตมฺเน ๑
โธโรธา จ กุมารว จ เวสฺสิยานา จ พฺราหฺมณนา

ธมฺมุตฺตา ปริกวิสฺสุ

เวสฺสธมฺมุตฺเต ปยาตมฺหิ สีวิํ รุจฺจวตฺตมฺเน ๑
หตฺถธโรธา อนิกฺกฺชา วทิกา ปตฺติการิกา

ธมฺมุตฺตา ปริกวิสฺสุ

เวสฺสธมฺมุตฺเต ปยาตมฺหิ สีวิํ รุจฺจวตฺตมฺเน ๑
ธมฺมุตฺตา ชานปทา แคมมา จ ธมฺมุตฺตา

ธมฺมุตฺตา ปริกวิสฺสุ

เวสฺสธมฺมุตฺเต ปยาตมฺหิ สีวิํ รุจฺจวตฺตมฺเน ๑
กโรวฺหิยา จมฺมธวา ชินฺทิตฺถธโร สุมฺมิกกา

ปฺรโต ปฏฺธิปชฺชิสฺสุ

เวสฺสธมฺมุตฺเต ปยาตมฺหิ สีวิํ รุจฺจวตฺตมฺเน ๑

[๑๒๖๘] เต ปาวิสฺสุ ปฺริ รมฺมํ พหุปาการโตรณํ
อฺเปตํ อนฺนปานิ นจฺจกฺเคติ จุภยํ ๑
วิตฺถธโร ชานปทา ธาสฺสุ แคมมา จ ธมฺมุตฺตา
อนฺนปฺปตฺเต กุมารมฺหิ สีวิํ รุจฺจวตฺตมฺเน ๑
เจตฺถุเขโป ปวตฺติตฺถธโร อากเต ชนทายเก
นนฺทปฺปเวสฺสิ นนฺทเร พนฺธนา โมกฺโข อโฆสฺส ๑

๓๒๖๘] มหานิပါတะ ทศมุตฺต มหาเวตฺถนุตฺตราชคคฺคตฺต นคฺคกณฺฐ ๔๕๓

[๓๒๖๘] ชาตฺตปมฺมํ วตฺตํ เทโว ปาวตฺตํ ตาวเท
 เวตฺถนุตฺตเร ปวฺวญฺจมนฺทํ สํวํ รมฺมชวตฺตมเน ๑
 คโค เวตฺถนุตฺตโร ราชา ทานํ ทตฺตวาน ชคฺคตฺติโย
 กายตฺตํ เกทา ตปฺปณฺโณ สคฺคํ โส อปฺปชฺชถาติ ๑

 นคฺคกณฺฐํ นาม ๑

 มหาเวตฺถนุตฺตราชคคฺคํ ทตฺตํ ๑

 มหานิပါတํ นิฏฺฐิตํ

ชาติภคสุต ทุติยเภาเค ปทานุกถโม

ชกกุกถ	ปพเพ ๑๗ องเภา ๘	ชกุกบิณชิกการปพเพ๗๘องเภา๒๗๘
ชกกุกถา	๒๘๖/๓๐๓	ชกุกถจุณทนต์วิติคุดา ๘๓๒/๒๘๓
ชกโกธมนนุกฆาฏ	๘๘๓/๓๓๔	ชกุกถจุณทนต์เนน ๓๐๘๖/๓๘๘
ชกขชุกโต	๘๓๘/๓๒๓	ชกุกพพานิ ๘๒๓/๓๒๕
ชกขชุกคิ ยาน	๓๐๒/๓๓๔	ชกุกพิคิ ๓๘/๘
ชกขชุกย	๔๓๕/๓๕๘	ชกุกเพ ๖๔๘/๒๓๕
ชกขชุกนิ	๓๔๘/๖๓	ชกุกมิย ๓๕๓,๓๓๓๖/๖๒,๓๘๒
ชกขชุกปาโก	๓๓๕๖/๔๓๓	ชกุกมิยานิ ๓๒๓๘/๔๔๓
ชกณชุก	๘๘/๓๘	ชกุกคิ ๗๕/๓๔
ชกคชุกสุต	๓๘๕/๗๖	ชกุกภคคิยา ๓๓๔๐/๔๐๓
ชกคค	๒๖๓/๘๒	ชกุกหน ๘๘/๓๘
ชกคามกณณยถมิ	๕๘/๒๔	ชกุกณ ชน ๓๐๒/๓๓๔
ชกคคิยา	๗๗๒/๒๖๗	ชกุกฏิกิ ๓๘/๖
ชกโกโตยา	๗๕/๓๓	ชกุกนคิ ๓๐๘๖,๓๓๓๔/๓๘๓,๓๘๘
ชกคคิกานิ	๓๘/๖	ชกุกมคิเกหิ ๘๗๘,๓๐๘๒/๓๓๐,๓๘๔
ชกคคคิมุเห	๓๘/๗	ชกุกอิติคุด ๘๓๓/๒๘๒
ชกคคคคคิมา	๓๘๕/๗๖	ชกุกโกถา ๓๓๕๓/๔๐๘

ບຸກທໍ	໑໒໒໔/໔໕໐	ບຸກຄົນນຸໂຕ	໒໕໔.໔໓໔/໒໓໗.໓໒໔
ບຸກປາວຽເນນ	໑໒໒/໒໕	ບຸກເຊຍຸດີ	໑໐໔໓/໓໒໐
ບຸກເທດຸກາ	໑໑໕໕/໔໑໒	ບຸກເທນສຸດີ	໑໑໒໒/໔໑໒
ບຸກຈາກິກຸຂນສຸດິກຸກາ	໕໕/໒໔	ບຸກເລກິ	໔໓໔/໑໒໑
ບຸກຈາຍິເກນ	໑໑໗໓/໔໑໔	ບຸກເຈໂຕ	໔໓໔/໒໔໔
ບຸກຈາວທິ	໓໐໕/໑໑໒	ບຸກຈຸຈິ	໕໓໐/໒໐໐
ບຸກຈາກິກຸ	໔໔໗/໓໔໕	ບຸກຊຸກຸນນາ	໑໑໕໑/໔໐໔
ບຸກຈິໂຕ	໗໑໐/໒໔໔	ບຸກຊິໂຕ	໔໐໑/໑໕໕
ບຸກຈິນນຸໂຕ	໔໒/໔໐.໔໔	ບຸກຊິໂນ	໔໒.໑໑໕໑/໔໑.໔໐໔
ບຸກຈິສຸກຸນເປໂຕ	໔໒/໔໒	ບຸກຊິກຸ	໗໕.໑໔໐/໓໔.໗໒
ບຸກຈຸກຸກາ	໑໑໑໗/໓໔໒	ບຸກຊິກຸກາ	໗໕/໓໔
ບຸກຊິກຸກາ	໑໒໒໓/໔໓໔	ບຸກຊິກຸກາໂຕ	໑໐.໑໑໔໔/໓.໔໓໒
ບຸກຊິກຸກາໂຕ	໒໔໒/໑໐໑	ບຸກຊິກຸກາໂຕ	໒໒໒/໔໔
ບຸກຊິກຸ	໑໑໗໓/໔໑໔	ບຸກຊິກຸກາໂຕ	໒໐໒/໗໔
ບຸກຊິກຸກາໂຕ	໔໒໕/໓໐໒	ບຸກຊິກຸກາໂຕ	໗໕໔.໑໐໗໗/໒໕໗.໓໗໕
ບຸກຊິກຸ	໔໕໒/໑໒໔	ບຸກຊິກຸກາໂຕ	໑໓໗.໑໒໔/໕໗.໒໑
ບຸກຊິກຸ	໔໑໑/໑໕໗	ບຸກຊິກຸກາໂຕ	໑໕໗/໒໔
ບຸກຊິກຸ	໕໗໔/໒໑໓	ບຸກຊິກຸກາໂຕ	໔໗໔/໑໔໓
ບຸກຊິກຸກາໂຕ	໒໐໐/໒໒໔	ບຸກຊິກຸກາໂຕ	໑໕໐/໒໑
ບຸກຊິກຸ	໑໑໕໑/໔໐໔	ບຸກຊິກຸກາໂຕ	໗໒໑/໒໕໔

ชวาทกตต์ ทุติเย ภาค ปทานุกรกโม

๔๕๗

อชฺโณหรี	๗๕๔/๒๕๖	อชฺศกมมณฺณโค	๘๒/๔๓
อชฺชุก	๖๕/๒๗	อชฺศกาว	๖๕,๒๗๘/๒๗,๘๗
อชฺชว	๓๑๐/๕๒	อชฺศกปโยเคน	๒๐๖/๗๘
อชฺชินทฺธิ	๓๒๐๔/๔๓๓	อชฺศกปริยาย	๒๓๓/๘๐
อชฺชิน	๕๒,๒๔๓/๒๓,๘๗	อชฺศกปิตฺโร	๖๓๒/๒๓๐
อชฺชินฺนปเสวิต	๒๘๗/๓๐๒	อชฺศกจิรียา	๑๖๒/๖๖
อชฺชีย	๖๕/๒๗	อชฺศกจินฺตกา	๒๒๓/๘๓
อชฺชชนโตมสฺสทิส	๓๗/๗	อชฺศกทฺโร	๘๔๘/๓๓๒
อชฺชวาท	๘๕๘/๓๓๕	อชฺศกทสฺสธินา	๘๔๘/๓๓๒
อชฺชวณฺณนิสฺสิตา	๖๘/๓๓	อชฺศกทวคิ	๒๒๓/๘๓
อชฺชวณฺณกา	๘๑๓/๓๒๐	อชฺศกตฺถสฺสทิส	๗๕/๓๔
อชฺชวณฺณโกฏจก	๒๒๒/๗๒	อชฺศกทฺท	๑๔๔/๕๘
อชฺชวณฺณ	๕๓๕/๓๘๓	อชฺศกมานาน	๔๐๖/๑๕๖
อชฺชวปาทา	๑๓๕๕/๔๓๓	อชฺศกวิจฺจนโกจฺจน	๒๗๗/๑๐๒
อชฺชจฺจ	๕๘๕/๒๒๒	อชฺศกทฺททวนนา	๔๕๒/๑๖๘
อชฺชจเวธโน	๖๕๘/๒๓๗	อชฺศกทโย	๘๒/๔๓
อชฺชจฺจ	๔๘๑/๑๘๗	อชฺศกทพฺพนุติ	๗๗๒/๒๖๖
อชฺชจฺจ	๒๓๐/๘๐	อชฺศกทพฺพนา	๒๗๘/๘๗
อชฺชจฺจ	๗๓/๓๒	อชฺศกทพฺพโค	๑๘/๘
อชฺชจฺจ	๑๘๕/๗๖	อชฺศกทช	๑๐๘๓/๓๗๓

อติวคฺคาโร	๘๒/๔๐	อเทยฺย	๓๖๓/๓๔๒
อติวาทเน	๓๐๓/๓๓๔	อเทยฺยํ	๒๖๐/๘๐
อติเวสฺยนฺติ	๓๓๓/๓๒๗	อเทวตฺตฺโต	๓๓๐/๓๒๐
อติธํวํ	๒๔๓/๘๖	อริการกฺโต	๘๘๐/๓๓๔
อติรทตฺถ์	๖๓๖/๒๓๒	อริจฺจุ	๒๗๐.๗๗๒/๘๓.๒๖๘
อตุลฺยทตฺถ์	๒๗๐/๘๓	อริปนฺนตฺถ์	๔๔๓/๓๖๕
อตุลฺยา	๗๕๖/๒๕๗	อริมฺจุฉิทฺตา	๗๕/๓๓
อตุลฺยานุภาวํ	๓๐๐๓/๓๕๐	อริยเถ	๖๗๐/๒๔๒
อถทฺธตฺตานทิสํโก	๘๘๓/๓๓๔	อริยฆ	๓๓๒/๓๒๔
อทฺธา	๕๘๐/๒๒๐	อโรกฺขนุชา	๘๒/๔๔
อทฺทพฺโง	๕๐/๒๐	อนํจฺกณํ	๓๓๐/๕๓
อทฺธนโธ	๓๓๗๓/๔๓๘	อนํจฺกา	๘๗๐/๓๓๘
อทฺธานโกวิทฺทา	๒/๓	อนุตฺโต	๓๖๘.๔๔๓/๖๘.๓๖๕
อทฺธานปริยายปเล	๒๘๖/๓๐๖	อนุตฺตา	๔๒๘/๓๖๓
อทฺทายาทา	๘๒/๔๓	อนุตฺติเก	๕๓/๒๓
อทฺฐาคคํ	๓๕๒/๖๓	อนตฺติมานนฺตฺโต	๘๘๓/๓๓๔
อทฺฐกํ	๖๕/๒๘	อนทฺธเนยฺยํ	๓๘๒/๓๕๐
อทฺฐยํ	๔๐/๓๗	อนทฺธกเวณฺทโย	๘๒/๔๓
อเทคฺ	๘/๒	อนทฺธคมํ	๘๗๗/๓๓๐
อเทณฺติ	๕๔๒/๒๐๒	อนนฺตพฺลปิโรโต	๘๓๔/๒๘๒

ชวตศตวรรษ ทศุติเย ภาค ปทานุกรกโม

๔๕๘

อนนุตรตโนจิต	๓๓๒/๓๒๔	อนินุทริย	๗๗๓/๒๖๒
อนนุควาหน	๖๒๓/๒๒๘	อนินุทโธจเน	๘๐๐/๓๓๗
อนปจจา	๘๒/๔๓	อนิเถริตา	๒๘๓/๘๘
อนริยธมมวตัสสโต	๒๒๖/๘๔	อนิโธ	๒๘๖.๓๐๐/๓๐๘.๓๓๓
อนริยธมฺมุตเต	๒๐๐/๗๗	อนิกฏฐา	๓๒๘.๔๐๔/๕๖.๓๕๕
อนธ	๓๓๒/๓๒๕	อนิฏฐปฐมนุปฐาตา	๘๔๓/๒๘๔
อนนุควา	๗๘/๓๕	อนนุชเน	๕๕/๒๓
อนนุชชบีณโธ	๗๓/๓๒ -	อนนุจจกั	๓๐๘๓/๓๗๗
อนนุโย	๔๗๕/๓๘๓	อนนุชชว	๖๖๒/๒๓๘
อนนาร	๓๐๗/๓๓๘	อนนุณณค	๓๐๔๗/๓๖๕
อนนามนุคคกณม	๘๐๔/๓๓๘	อนนุคณนุโธ	๓๘๓.๓๓๔/๗๒.๓๓๔
อนนามย	๓๕๓.๓๗๒/๖๓.๗๔	อนนุททิจ	๒๖๓/๘๓
อนนถมเพ	๘๘๘/๓๓๓	อนนุทฐค	๓๘/๘
อนนถกา	๖๕/๒๗	อนนุพฐาค	๘๓๓/๒๘๐
อนนเกค	๔๗๐/๓๗๒	อนนุพจินนุตา	๓๖๓/๖๘
อนนชาตภูตา	๕๕๒/๒๐๕	อนนุพฐชถ	๒๘๗.๓๓๗๒/๓๐๓.๔๓๗
อนนคคหาสุ	๓๐๖/๓๓๘	อนนุพนเถ	๓๓๐/๕๒
อนนโฆ	๓๗๔/๗๐	อนนุพปติคคามา	๓๓๗๒/๔๒๓
อนนชณานนุชม	๗๗๓/๒๖๓	อนนุพปเวจจณ	๒๖๒/๘๒
อนนทฐน	๓๒๔๗/๔๔๖	อนนุพริยณ	๓๔๘/๖๐

ចន្ទវិស័យ	២៣៥/៨៥	ចន្ទវិស័យ	២៥៨/៨០
ចន្ទវិស័យ	២៥/២៨	ចន្ទវិស័យ	២៨០/៣៨
ចន្ទវិស័យ	៣០/៥	ចន្ទវិស័យ	២៨០/៣១
ចន្ទវិស័យ	២៥០/៨៨	ចន្ទវិស័យ	២៣០.៤៤៤/៧៨.៣៦៥
ចន្ទវិស័យ	៣៥៤/៦២		២០០/២២៣
ចន្ទវិស័យ	៣៧៣/៧០	ចន្ទវិស័យ	៨៦៥/៣៣៧
ចន្ទវិស័យ	២៤៤/៨៧	ចន្ទវិស័យ	៣៥៥៣/៤៣០
ចន្ទវិស័យ	៣៦៧/៦៨	ចន្ទវិស័យ	២៨០/៣១
ចន្ទវិស័យ	៣៣៦.៣៤៨/៥៧.៦០	ចន្ទវិស័យ	២២៥/៨៣
	២០០/២២៤	ចន្ទវិស័យ	៨៥៦/៣៣៤
ចន្ទវិស័យ	២០០/២២៤	ចន្ទវិស័យ	៣៨៨/៧៤
ចន្ទវិស័យ	៤៥៣/៣៧៤	ចន្ទវិស័យ	២៥/២៧
ចន្ទវិស័យ	៣៥០/៦៣	ចន្ទវិស័យ	៥៣៤/៣៨២
ចន្ទវិស័យ	២៣៤/២៣៣	ចន្ទវិស័យ	២៥/២៧
ចន្ទវិស័យ	៧៧២/២៦៧	ចន្ទវិស័យ	២៧៥/៨៥
ចន្ទវិស័យ	២៨៦/៣០៦		២៨៣/៨៨
ចន្ទវិស័យ	៣៣៤០/៤០៣	ចន្ទវិស័យ	៧២៣/២៥៣
ចន្ទវិស័យ	៧២៤.៨៤៤/២៥៨.៣២២	ចន្ទវិស័យ	៤៤៦/៣៦៦
ចន្ទវិស័យ	៣៣៦/៥៧	ចន្ទវិស័យ	២៧៧/៨០
ចន្ទវិស័យ	៥០៨.៣០៤៣/៣៨៣.៣៦៣	ចន្ទវិស័យ	៣៨/៦

ឆ្នាំកក្កដា ពុទ្ធិស័ក រាជ្យ ឧត្តរាស័ក

៤៦៣

ចបេសុឈ្មួញសុត្តន្តបិដក	៨៨៣/៣១៤	ចភិក្ខុ	២០៤/៧៨
ចដណ្ត	៣០០/៣១៣	ចភិក្ខុបុគ្គល	៤៤៦/៣៦៦
ចដានី	៨៨៤/២៧៧	ចភិក្ខុសិទ្ធិ	៨៧២/៣៤០
ចដុត្តរ	៣០/៣	ចភិក្ខុសិទ្ធិ	៣៦៨/៦៨
ចដុត្តរ	៧៨៥/៣១២	ចភិក្ខុសិទ្ធិ	៤៤៨/៣៨០
ចដុត្តរ	៣២៨/៣៣២	ចភិក្ខុសិទ្ធិ	២៨៦,៨៥៨/៣០៨,៣៣៥
ចដុត្តរ	២២៦/៨៤	ចភិក្ខុសិទ្ធិ	៣០៨៣/៣៨៥
ចដុត្តរ	៨៥៦/៣៣៥	ចភិក្ខុសិទ្ធិ	២៦៣/៨៣
ចដុត្តរ	៤៣៧/៣៦៣	ចភិក្ខុសិទ្ធិ	២២២/៨២
ចដុត្តរ	២៧០,៧៤០/៨៣,២៥៤	ចភិក្ខុសិទ្ធិ	៧២៧,៣៣២៣/២៥២,៣៨៦
ចដុត្តរ	៦៣/២៦	ចភិក្ខុសិទ្ធិ	៣១៨៣/៤៣០
ចដុត្តរ	៣៨២/៣៥៣	ចភិក្ខុសិទ្ធិ	៣០៧៦/៣៧២
ចដុត្តរ	២០៦/៧៨	ចភិក្ខុសិទ្ធិ	៨៧/៤៧
ចដុត្តរ	៣៥២/៦២	ចភិក្ខុសិទ្ធិ	៤២៤/៣៦០
ចដុត្តរ	៣៣៥៧/៤៣៤	ចភិក្ខុសិទ្ធិ	៧៧៣/២៦៣
ចដុត្តរ	៥៣/២៣	ចភិក្ខុសិទ្ធិ	៨៥៤/២៨៨
ចដុត្តរ	៦៥៣/២៣៦	ចភិក្ខុសិទ្ធិ	៨៦០/៣០៣
ចដុត្តរ	៣៤០,៣៥៤/៥៧,៦២	ចភិក្ខុសិទ្ធិ	៥០/២៣
ចដុត្តរ	៨៥៥/៣២៣	ចភិក្ខុសិទ្ធិ	៣៦៤/៦៨
ចដុត្តរ	៣៦៥/៦៧	ចភិក្ខុសិទ្ធិ	៣៨/៦

อมิตพุทฺธิมา	๗๗/๓๔	อวทุรีย	๘๒/๔๓
อโมฆาตุ	๔๓๗/๓๖๓	อวชฺโณ	๗๕๘/๒๕๗
อโยโร	๘๗๕/๓๔๓	อวณฺณกานิ	๓๘/๖
อโยปการปริยฺหตา	๘๒/๔๐	อวคฺคิ	๓๓๐/๕๒
อวชฺ	๘๒/๔๓	อวพฺพณฺตี	๕๖/๒๔
อวณฺณเรน	๗๗๓/๒๖๓	อวรฺทฺตํ ๓๐๘๖,๓๓๓๔/๓๗๓,๓๘๓	
อวคฺ	๒๗๓/๘๔	อวตฺตํ	๓๔๘/๓๓๘
อวิหฺม	๗๕/๓๓	อวตฺตํ	๘๘๘/๓๓๖
อวิมฺภวโร	๓๕๔/๖๓	อวตฺตํ	๘๔๕/๒๘๖
อวิรฺท	๒๒๖/๘๔	อวตฺตํ	๓๖๕/๖๘
อวิรฺทฺติ	๒๐๕/๗๘	อวตฺตํ	๔๘๘,๓๓๗๔/๓๗๗
อวิรฺทฺมาจาโร	๓๕๘/๖๔	อวฺเหยฺตี	๓๘/๓๗
อวิรฺทกาโล	๘๘๗/๓๔๕	อวฺหยาตฺตํ	๔๐๘,๗๓๘/๓๕๗,๒๕๔
อวชฺ	๕๘๓/๒๒๓	อวฺหยาตฺ	๓๖๘,๓๘๘/๗๐,๗๗
อวคฺ	๗๗๓/๒๖๔		๒๐๓/๗๘
อวคฺ	๓๓๐/๕๓	อวฺเหยฺ	๘๔๕/๓๒๓
อวคฺคิตฺตํ	๘๘๓/๓๓๔	อวคฺคิตฺตํ	๓๖๕,๓๒๓๐/๓๔๓,๔๓๘
อวคฺคิตฺ	๓๓๓/๓๒๒	อวคฺคิต	๒๐/๓๒
อวคฺคิต	๔๓๒/๓๖๓	อวคฺคิตฺ	๔๕๐/๓๖๗
อวคฺคิต	๓๖๒/๖๕	อวคฺคิตฺ	๒๓๐/๘๐

ชาติพันธุ์ ทุติย ภาค ปทานุกรม

๔๖๓

อวิโรจน์	๒๕๐/๘๖	อัสเมกขิตตคา	๗๗๓/๒๖๓
อวิธัมม	๔๗๗/๓๗๖	อัสสคตคัม	๔๔๖/๓๔๗
อวิหิตาธาริตกฺโข	๘๔๓/๓๓๔	อัสสคตนิโคจรมรุธกา	๒๗๖/๓๐๐
อสังกิต	๖๕/๒๗	อัสสคตนิ	๔๔๒/๓๔๗
อสังกตคฤค	๔๗๓/๓๓๔	อัสสคตคฤค	๓๖๐/๖๔
อสังกนค	๓๔/๓๐	อัสสวราชหริโย	๒๗๔/๓๐๓
อสังกิต	๒๗๔/๓๐๓	อัสสวา	๓๗๖.๒๓๓/๗๔.๔๕
อสังกต	๔๖๖/๓๓๔	อัสส	๔๓๐.๒๗๗/๓๓๔.๓๐๓
อสังก	๒๗๖/๔๖	อัส	๓๓๓/๓๒๓
อสังกน	๗๗๓/๒๖๓	อัส	๒๒๔/๗๓
อสังกน	๔๔๓/๓๓๐	อัส	๓๐/๓
อสังก	๔๐๘/๓๕๖	อัส	๖๕๔/๒๓๔
อสัง	๓๓๔.๓๕๓/๔๐๓.๔๐๘	อัส	๓๓๐.๕๐๓/๕๓.๓๔๐
อสัง	๒๒๗.๔๐๓/๗๔.๓๕๕	อัส	๓๗/๕
อสัง	๖๔/๒๗	อัส	๔๔๖/๓๓๒
อสัง	๗๗๓/๒๖๓	อัส	๔๔๖/๓๓๒
อสัง	๓๐๓๔/๓๕๔	อัส	๓๐๖๐/๓๖๔
อสัง	๓๓๒๐/๓๔๓	อัส	๓๓๕๓/๔๓๐
อสัง	๒๗๓.๒๗๕/๔๔.๓๐๐	อัส	๖๕/๓๐
อสัง	๕๐/๒๐	อัส	๒๖๗/๔๓

อโศกวน	๘๓๕/๒๘๓	อาทหิ	๗๖๒/๒๕๘
อโศคตา	๕๐๘/๓๕๖	อาทามานิ	๒๓๗/๘๓
อาหารก	๗๓/๓๓	อาทาสทมนุตากรุปจุจเวกขิ	
อาหตุ	๓๕/๕		๓๓๐/๕๓
อเหตุวาโท	๖๕/๒๖	อาทิจจุรวัสวารณิ	๓๕๘/๖๐
อพารปมุเทหิ	๒๓/๓๓		๗๗๓/๒๗๓
อาภปป์	๘๖๓/๓๓๖	อาทปป์	๗๗๓/๒๖๓
อาภินุณา	๘๒/๕๐	อาเทติ	๒๓๐,๘๘๐/๘๐,๓๓๕
อาภุจจา	๓๓๕๕/๕๓๓	อาเทยยุรูป	๓๓๐/๓๒๐
อาโกฏนี	๘๘๓/๓๓๕	อาธารรูป	๓๘/๖
อาโกฏยนิโค	๓๓๗๒/๕๓๘	อาณนุโท	๓๖๒/๖๖
อาภุ	๕๘๕/๓๘๘	อาปกั	๓๓๒๒/๓๘๓
อาฆาตเน	๕๖๕/๒๐๘	อาปเก	๓๓๗๒/๕๒๓
อาชชว	๒๕๐/๘๖	อาปคา	๓๓๓/๓๒๖
อาฆา	๓๓๕๖/๕๓๒	อาปคิตุวาน	๓๘๘/๗๕
อาณิ	๓๖๒/๖๖	อาปคั	๒๐๒/๗๘
อาตุรตา	๓๐๓/๓๓๕	อาปเท	๓๖๖,๓๘๘/๖๘,๗๕
อาตุราน	๓๖๘/๖๘	อาป	๗๗๓/๒๖๒
อาทเนสน	๒๓๗/๘๒	อาพนุชานิ	๓๕๓/๕๘
อาทหาโน	๗๖๖/๒๕๘	อาภุชิโน	๒๘๖/๓๐๓

ชาตกถุสฺส ทุติเย ภาค ปทานุกุโม

๔๖๕

ชาภุชิปวิวาริโต	๔/๓	ชารามณมาถินี	๔๕๓/๑๖๘
ชาภกปุกุ	๒๓๐/๘๐	ชาโรเหน	๓๐๖/๔๘
ชาภคิทุโร	๖๐๗/๒๒๕	ชาโรหปรีณาเหน	๓๗๕/๗๐
ชาภนุค	๕๕/๒๔		๔๓๗/๓๕๘
ชาภตกา	๓๓๔๐/๔๐๒	ชาตมพรา	๕๗๗/๒๓๕
ชาภม	๖๕/๒๗	ชาตมพายโน	๗๓๗/๒๕๐
ชาภายทาสา	๘๔๕/๓๓๐	ชาตเย	๔๓๗/๓๕๘
ชาภายทาสี	๕๗๒/๒๓๓	ชาตคคฺครากิณฺณา	๒๘๖/๑๐๓
ชาภิสคิทธิณี	๓๓๘๖/๔๒๖	ชาตคฺคณฺพานิ	๓๒๓๔/๔๔๓
ชาภคฺคตมณิกฺคณฺทถิ	๕/๒	ชาวชิธฺถิ	๓๓๔/๓๓๔
ชาภคฺคตคฺคตฺถาภโร	๓๐๖๔/๓๗๐	ชาวฏฺฐิ	๓๓๒/๓๒๕
ชาโน	๖๓๐/๒๒๖	ชาวคฺคิ	๘๐๗/๒๗๐
ชายคฺคตมนา	๒๖๕/๘๒	ชาวสโถ	๖๓๗/๒๒๗
ชายคณ	๓๗๓/๗๒	ชาวสฺ	๓๓๓/๕๗
ชายคานิ	๗๗๓/๒๗๓	ชาวสฺ	๓๓๐,๓๓๓/๓๒๐,๓๒๒
ชายส	๓๓๓/๓๒๘	ชาวสิจฺ	๓๐๕/๓๓๖
ชายาคคฺคณฺ	๗๗๐/๒๖๐	ชาวสิคิ	๓๖๐/๖๔
ชายุเห	๔๔๒/๓๖๕	ชาเวณิยิ	๕๘๗/๒๒๓
ชายุค	๘๓๗/๓๒๘	ชาเวณิเน	๒๘๘/๑๐๓
ชาวมกราสฺ	๓๐๖/๓๓๘	ชาตฺฐุชฺ ๘๒,๓๖๗,๒๓๓/๔๓,๖๘,๘๐	

ชาติขุขันธ์	๑๘/๑๓	ชิตินาโถภ	๒๒๔/๘๓
ชาติท	๑๑๓๘/๔๐๒	ชิตูธิ	๕๘/๒๕
ชาติธำนา	๒๕๘/๘๐	ชิตูโร	๒๑/๑๒
ชาติธา ๒๖๓,๒๗๔,๒๗๘/๘๑,๘๕,๘๗		ชินุทโคภกตณณนา	๖๘๘/๒๔๗
ชาติธำณิกานิ	๘๑๘/๒๗๖	ชินุทศโคตฤค	๒๘๓/๓๐๕
ชาติโต	๑๑๘๒/๔๒๔		๑๐๘๓/๓๗๘
ชาติเท	๓๓๓/๑๒๖	ชินุทชคฤคธา	๘๔๑/๒๘๔
ชาติเต็ก	๔๕๐/๑๖๗	ชินุทียาจาปราชริ	๘๑/๓๖
ชาติเท	๘๒/๔๑		๔๕๓,๑๐๘๓/๑๗๑,๓๘๓
ชาตินิ	๖๘,๘๐/๓๒,๓๘	ชินุทิวรา	๑๑๕๓/๔๓๐
ชาตินานิ	๘๗๐/๓๓๘	ชินุทิวรปุณณธำเม	๘๕๕/๓๓๔
ชาเต็ก	๕๐/๒๐	ชิตูภา	๗๗๒/๒๗๐
ชาเตวิกิ	๕๐/๒๐	ชิตูตฤค	๔๘๓/๑๘๕
ชาหุคฤคิ	๗๕๘/๒๕๗	ชิตูตฤคฤคิโก	๖๔/๒๖
ชาหุคิ	๑๑๓๖/๔๐๑	ชิตูตฤคฤคิ	๓๐๐/๑๓๓
ชาหุณยยา	๑๖๒/๖๗	ชิตูตฤคฤคฤคิ	๘๐/๓๘
ชาหารปุมุชา	๑๐๘๓/๓๗๒	ชิตูตฤคฤคฤคิ	๒๗๘/๘๗
ชาหารวิโก	๑๐๐,๘๒๖/๔๘,๓๒๕	ชิตูตฤคฤคฤคิ	๑๑๘๗/๔๒๘
	๑๒๓๘/๔๔๓	ชิตูตฤคฤคฤคิ	๖๖๘/๒๔๒
ชิตูภา	๑๑๕๕/๔๑๑	ชิตูตฤค	๔๘๑/๑๘๕

ชวาทกตฺตํ ทฺวติเย ภวเต ปทานุทฺทโม

๔๖๗

ปิตํทาทนํ	๓๐๕๓,๓๓๓๔/๓๖๗.๓๘๓	อฺฐวํสา	๖๗/๓๓
อฺห	๓๓๒๒/๓๘๔	อฺญจจวียาย	๓๓๒๒/๓๘๔
อฺกุกกณฺนา	๓๓๗๖/๔๒๖	อฺญจจโต	๓๓๖๓/๔๓๕
อฺกุกกามุขปทฺทํ	๓๔๗/๖๐	อฺญจจเนน	๓๕๓/๖๓
	๓๒๓๕/๔๓๗	อฺญจจํนปาทจวียาย	๔๗๘/๓๗๗
อฺกุกกุกกปฺปทํ	๖๕/๒๗	อฺญจจํนปาริจวียาย	๓๕๔/๖๒
อฺกุกกุสา	๓๓๕๖/๔๓๒	อฺญจจํนโปริโส	๔๔๕/๒๘๖
อฺกุกกคฺคณํ	๓๒๖๔/๔๕๐	อฺญจจํนทกํ	๓๓๓/๓๒๒
อฺกุกกคฺคทฺธํ	๓๓๓/๓๒๖	อฺญจจํนทคฺคิ	๒๘๖/๓๐๖
อฺกุกกโต	๕๐/๒๓	อฺญจจํนทคฺคิ	๒๓๓/๘๓
อฺกุกกา	๓๐๕๗/๓๖๗	อฺญจจํนทคฺคิ	๗๗๓/๒๗๓
อฺกุกกคฺคิ	๓๓๘๐/๔๒๗	อฺญจจํนทคฺคิ	๓๒๖๔/๔๕๐
อฺกุกกจจกฺกโต	๖๓๒/๒๓๓	อฺญจจํนทคฺคิ	๘๐.๔๒๓/๓๗.๓๖๐
อฺกุกกจจคฺคณ	๓๖๒/๖๗	อฺญจจํนทคฺคิ	๓๓/๓๖
อฺกุกกคฺคิโน	๘๒/๔๓	อฺญจจํนทคฺคิ	๘/๒
อฺกุกกคฺคิ	๖๔/๒๖	อฺญจจํนทคฺคิ	๕๖๗/๒๓๓
อฺญจจจยิตฺทวณ	๓๐๗๖/๓๗๒	อฺญจจํนทคฺคิ	๓๘/๘
อฺญจจจเปตฺทวณ	๗๒๔/๒๕๓	อฺญจจํนทคฺคิ	๓๐๘๓/๓๗๗
อฺญจจจคฺคิ	๓๓๐.๔๕๓/๕๓.๓๗๗	อฺญจจํนทคฺคิ	๔๘๖/๓๘๖
อฺญจจจเนน	๗๘๕/๒๗๖	อฺญจจํนทคฺคิ	๓๓๓๐/๓๘๗

ชาติภักดิ์ ทูตเย ภาค ปทานุกโม

๔๖๘

อุปปาทยิ	๓๗๘/๗๒	อุปารเมยฺยิ	๓๗๘/๓๔๕
อุปพพชเยย	๓๖๕/๓๔๔	อุปาวิสั	๒๓,๓๔๗/๓๒,๖๐
อุปโกตุคฺ	๓๘๒/๗๕		๒๘๗/๓๐๒
อุปยนุตุ	๖๘๗/๒๔๕	อุปวตฺถนฺมฺหิ	๖๕๘/๒๓๗
อุปยานิ	๓๘๓,๔๐๔/๗๓,๓๕๕	อุปาสิตฺวา	๓๖๔/๖๘
อุปวิภูษิ	๘๓๗/๒๘๕	อุปเตจฺจํ	๓๔/๔
อุปฐาณฺณฺติ	๓๓๗๖/๔๒๓	อุปฺพาเทก	๒๘๖/๓๐๖
อุปโรจํ	๔๗๗/๓๘๓	อุปฺพิศฺคา	๓๓๐๘/๓๘๐
อุปโรจติ	๗๓/๓๒	อุปฺพิชฺชิ	๔๘๕/๓๘๖
อุปโรเรน	๓๐๘๓/๓๘๕	อุปฺเพก	๔๐๘/๓๕๖
อุปเลปภยา	๘๖๒/๓๐๓	อุปฺเพรติ	๖๓๓/๒๓๐
อุปวาโท	๔๐/๓๗	อุปฺภกํ	๔๕๐/๓๖๗
อุปฺวฺยฺหติ	๔๓๘/๓๖๓	อุปฺภตฺถิ	๒๒๔/๘๓
อุปฺถฺมฺเต	๓๐๓/๔๘	อุปฺหยาณา	๓๐๐/๔๘
อุปฺเตนฺนิเย	๔๗๖/๓๘๓	อุปฺหาเยยฺย	๓๐๓/๔๘
อุปฺหฺจ	๘๒/๔๓	อุปฺฐกฺภัก	๗๕๕/๒๕๖
อุปฺหฺโตมฺโน	๓๓๓๔/๓๘๓	อุปฺฐกฺโท	๘๓๐/๓๓๘
อุปฺฐิ	๔๒๓/๓๖๐	อุปฺฐิ	๖๕/๒๗
อุปฺยฺยานิ	๓๐๔๓/๓๖๓	อุปฺยฺยฺรฺเพน	๖๕/๒๗
อุปฺยฺรฺมามิ	๒๖๐/๘๐	อุปฺยฺยฺวํ	๓๐๕๓,๓๓๓๔/๓๖๗,๓๘๓

อุตุตฺตงฺกมฺปิ	๓๐๕/๓๓๖	เอกนุตทวาริโย	๓๐๐/๓๓๓
อุตุตฺตงฺกมฺปิ	๓๓๕๒/๔๐๘	เอกปท	๓๔๖/๕๘
อุตุตฺตงฺกมฺปิ	๓๐๗๗/๓๗๔	เอกาถ	๒๕๐/๘๘
อุตุตฺตมกมฺปิ	๓๘/๓๓	เอกุตฺตนา	๔๘๕/๓๘๘
อุตุตฺตทา	๘๒/๔๐	เอเกกนิจุจิกตา	๖๕๘/๒๓๗
อุตุตฺตเห ๘๒,๓๕๕,๒๐๐/๓๗.๖๓.๗๗		เอโกทิภาวาทิกตา	๗๕/๓๓
อุตุตฺตนาโว	๒๘๖/๓๐๗	เอเนยฺยา	๒๘๖.๘๒๘/๓๐๓.๓๒๖
อุตุตฺตนิคททฐา	๘๓,๔๕๓/๓๖.๓๗๓		๓๓๕๕/๔๓๓
อุตุตฺตนิเค	๖๕/๒๘	เอริโต	๓๘/๗
อุตุตฺตนิเค	๔๘๓/๓๘๘	เอณุมภา	๖๐๘/๒๒๕
อุตุตฺตนิเค	๗๖๖/๒๕๘	เอณิกา	๘๒๓/๓๒๕
อุตุตฺตนิค	๔๘๘/๓๘๖	เอณิกุมาร	๓๐๐/๓๓๒
อุตุตฺตนิ	๓๐๘๓/๓๘๕	เอณมฺพเกหิ	๓๓๕๒/๔๐๘
อุตุตฺตนิ	๘๒/๔๕	เอณจเรน	๖๐๗/๒๒๕
อุตุตฺตนิ	๓๓๕๕/๔๓๒	เอณนุตตฺตนิ	๖๓๘/๒๒๘
อุตุตฺตนิ	๒๕๕/๘๘		๓๓๘๘/๔๒๘
อุตุตฺตนิ	๓๔๘/๖๓	เอณนุทามุเต	๓๓๘๒/๔๒๓
อุตุตฺตนิ	๒๘๓/๘๘	เอณินฺนปริกฺข	๒๒๒/๘๒
เอณจโร	๘๓๕/๒๘๔	เอณคฺคฺย	๒๒๓/๘๒
เอณจรวณฺนา	๒๓/๓๓	เอณคฺคฺย	๗๕๔.๗๕๘/๒๕๖.๒๕๗

ชาตกฤต ฤทธิเย ภาค ปทานุกรกโม

๔๗๓

โฆฆปลกั	๗๗๒/๒๗๐	โฆฆสนธิ	๓๓๐/๓๒๓
โฆฆิตกฺเคน	๓๗๕/๓๔๖	โฆฆพิกกา	๘๒,๕๕๗/๔๕,๒๐๗
โฆฆินายกฺ	๓๘๔/๓๕๓	โฆฆโรชา	๔๐๔/๓๕๕
โฆฆทานพถกฺกาเว	๖๕/๒๘	โฆฆโตกฺยา	๓๒๓๘/๔๔๓
โฆฆิยามเส	๘๓๕/๒๘๒	โฆฆอุจเ	๔๕๓/๓๗๘
โฆฆจกฺกวิโย	๘๓๓/๓๒๐	โฆฆรณฺธิ	๓๓๓/๓๒๖
โฆฆกฺกิตฺ	๓๗๐,๓๓๓/๗๐,๓๒๘	โฆฆสฺสเช	๓๓๒/๓๒๕
โฆฆครณฺ	๗๕/๓๔	โฆฆิตฺตวณฺณ	๒๗๗/๘๖
โฆฆนิยา	๘๒๖/๓๒๕	โฆฆนฺธิ	๓๓๓/๓๒๗
โฆฆริยา	๗๗๓/๒๖๔	โฆฆารินฺ	๖๐๐,๗๕๖/๒๒๓,๒๕๗
โฆฆทฺ	๒๓๗/๘๒	โฆฆิโต	๓๐๐,๒๐๖/๔๘,๗๘
โฆฆาทปาจาโร	๗๗๓/๒๗๒		๖๓๒/๒๓๐
โฆฆิสฺสํ	๘๓๔/๓๒๘	กุกฺกฏา	๓๓๕๕/๔๓๓
โฆฆเน	๘๖๕/๓๓๗	กุกฺการุชฺชาตานิ	๓๓๕๒/๔๓๐
โฆฆคฺคหิ	๓๐๕๔/๓๖๗	กุกฺกฏปนิเสวิตฺ	๓๓๐/๕๓
โฆฆาโต	๓๓๘๗/๔๒๘	กุกฺกณิ	๘๐/๓๘
โฆฆานภฺ	๓๐๓๓/๓๕๓	กุกฺกิ	๓๖๓/๖๘
โฆฆปฺปผลปฺพทฺ	๖๘๘/๒๔๗	กุกฺกปฺปฐฺ	๓๒๓๘/๔๔๓
โฆฆเปณฺธิ	๗๓/๓๒	กุกฺกจิการา	๓๓๕๓/๔๐๘
โฆฆพฺพณฺธิโก	๓๓๗๓/๔๓๘	กุกฺกณจิตฺตณฺธิ	๒๘๘/๓๐๓

กณฺจนชาตฺตจฺจนเท	๒๘๘/๑๐๓	กตฺตฺโต	๘๖๗/๓๓๘
กณฺจนเทวบีจฺก	๑๖๕/๖๘	กตฺตฺตฺตฺต	๕๘/๑๘
กณฺจนปฏฺฐเณ	๑๕๘/๖๐	กตฺเต	๕๐/๑๗
กณฺจนเมฆดาหิ	๑๑๐/๕๒	กตฺตฺตฺตฺต	๖๕/๒๘
กณฺจนเวถฺตฺตฺตฺต	๒๗๕/๘๕	กตฺตฺตฺต	๑๑๕๕/๔๑๑
	๒๘๐/๘๘	กตฺตฺตฺต	๖๕๘/๒๓๗
กณฺจนาวะสุทฺตฺต	๕๕๓/๑๗๓	กตฺตฺต	๒๘๖/๑๐๗
กฏฺฏ	๘๕๐,๘๓๗/๒๘๘,๓๒๘	กตฺตฺต	๑๑๕๕,๑๑๕๖/๕๐๘,๕๑๒
กฏฺฏโมหิตานิ	๑๘/๖	กตฺตฺต	๘๒,๒๕๘/๕๐,๘๘
กฏฺฏกฏฺฏ	๖๕/๒๗	กตฺตฺต	๕/๑
กฏฺฏหา	๑๑๕๓/๕๑๐	กตฺตฺต	๒๘๖,๘๕๘/๑๐๑,๓๒๖
กฏฺฏินา	๓๑๑/๑๒๓	กตฺตฺต	๑๑๘๓/๕๓๐
กณฺฏโก	๘๑/๓๘	กตฺตฺต	๒๖๑,๒๗๕/๘๑,๘๕
กณฺฏกฏฺฏ	๑๐/๓	กตฺตฺต	๓๑๐/๑๒๐
กณฺฏ	๑๐/๓	กตฺตฺต	๕๖๘/๑๘๑
กณฺเวรา	๑๑๕๑/๕๐๘	กตฺตฺต	๕๕๓/๑๗๐
กณฺหฺกฏฺฏ	๘๒/๕๓	กตฺตฺต	๗๕๕/๒๕๑
กณฺหฺกฏฺฏ	๓๑๐/๑๒๑	กตฺตฺต	๘๑๑/๓๑๘
กณฺกาเว	๑๑๐/๕๒	กตฺตฺต	๖๕๘/๒๓๗
กตฺตฺต	๒๖๕/๘๒	กตฺตฺต	๖๒๓/๒๒๘

ឆាតកង្កែប ភូមិយេ ភាគេ ឯកាណុក្ខណ៍

៤៧៣

កង្កែប	១១៥៥/៤១៣	កង្កែបឆ្នាំ	១០៧៧/៣៧៤
កង្កែបឆ្នាំ	១១៥៥/៤១២	កង្កែប	២៧២.១១៥៨/១០០.៤០៨
កង្កែប	៥៧១/២១៧	កង្កែប	១១៥៥/៤០៨
កង្កែប	១១៤០/៤០៣	កង្កែប	១៤៧/២០
កង្កែប	១១៤០/៤០២		៧៧៣/២៧១
កង្កែប	៣០០/១១២	កង្កែប	៤៥៣/១៧៣
កង្កែប	៥០១.១១៣៤/១៨០.៣៨៨	កង្កែប	៨៣៧/៣២៨
	១២០៧/៤៣៤	កង្កែប	១១៥៥/៤១១
កង្កែប	១២/៣	កង្កែប	៧៧១/២៦០
កង្កែប	២៨៤/២៤៦	កង្កែប	៥១៤.១០៧៧/១៨២.៣៧៥
កង្កែប	២៧៧/៨៦	កង្កែប	១១៥៥/៤១០
កង្កែប	៨៤/៣៧	កង្កែប	១២៣៧/៤៤៣
កង្កែប	៣១០/១២១	កង្កែប	១០៨៣/៣៧៦
កង្កែប	៨៦៨/៣៣៨	កង្កែប	១០៨៣/៣៧២
កង្កែប	៨៦៥/៣៣៧	កង្កែប	១១/៣
កង្កែប	៣៧៧/១៤៧	កង្កែប	២៥៧/២៣៦
កង្កែប	១១២២/៣៨៤	កង្កែប	៣០៦/១១៧
កង្កែប	១១៥៥/៤០៨	កង្កែប	១១៧៣/៤១៨
កង្កែប	១៨/៨	កង្កែប	៧៣/៣២
កង្កែប	៥៧/២៤	កង្កែប	៧៥/៣៤

การกปตหนัก	๖๖๘/๒๔๓	การมุก	๓๓๘/๕๓
การกมจุจกา	๒๘๖/๓๐๓	การุทรวโร	๘๒๖/๒๘๘
การโกธ	๘๒,๓๓๘/๔๕,๔๒๗	การุ	๓๒๖/๔๕๐
การโกธตุ่งฆา	๕๔๒/๒๐๒	การณิกา	๕๕๘/๒๐๘
	๘๗๗/๓๐๘	การณวุฑฺโฒ	๘๘๓/๓๓๔
การกมุทิมยา	๘๓๐/๓๓๘	การณวุ	๘๖๘/๓๓๘
การโฆ	๓๔๓/๕๘	การปริยาย	๘๒,๓๖๘/๔๓,๗๐
การกษณชาตจุจกา	๒๓/๓๓	การปฐมิ	๓๓๕๖/๔๓๓
การกษณเวถฺติวิคฺคา	๘๓๓/๓๒๐	การปฐกา	๘๘๐/๓๓๐
การกษณ	๘๗๔/๓๔๓	การมวโร	๓๕๒,๔๘๘/๖๓,๓๘๘
การกมุทโย	๓๔๓/๕๘	การ	๘๖๖/๓๓๘
การเน	๒๗๗,๓๓๓/๘๗,๓๒๗	การกมุทิม	๒๒๘/๘๔
	๓๓๘๔/๔๒๕	การกมุทิมวโร	๓๕๐/๖๓
การปริเสณ	๖๓๒/๒๓๓		๔๕๓/๓๗๓
การกษณชาตจุจกา	๗๗๒/๒๖๘	การกมุ	๒๒๓/๘๒
การกมุ	๒๓๕/๘๓	การกมุ	๖๕๘/๒๓๗
การกษณชาตจุจกา	๓๓๓/๓๒๘	การกมุ	๓๓๕๖/๔๓๒
การกษา	๓๐๐/๓๓๔	การกมุ	๘๒/๓๘
การกษา	๓๘๓/๗๕	การกษา	๒๘๓/๘๘
การกมุ	๓๕๗/๓๔๐	การกษา	๒๘๓/๘๗

ชาติภคต ฤทธิเย ภาเค ปทานุกุโม

๔๗๕

กิริยาภาโต	๓๖๒/๖๖	กฤษณเรณู	๒/๓
กฤษณเรณู	๓๓๓๕/๓๘๘	กฤษณ	๓๐๗๗,๓๓๔๐/๓๗๕,๔๐๓
กิตโต	๘๕๐/๒๘๘	กฤษณมู	๘๕๖/๓๐๐
กัมปวิธกัม	๓๔,๔๘๖/๔,๓๘๖	กฤษณศุภ	๓๓๔๐/๔๐๓
กฤษณการิโน	๘๒/๔๐	กฤษณ	๕๓๘/๒๐๓
กิตมฤท	๔๔๖/๓๖๖	กฤษณ	๓๒๓๘/๔๔๔
กิตยา	๒๒๒/๘๓	กฤษณ	๒๘๖,๒๘๖/๓๐๓,๓๐๖
กิต	๒๗๓/๘๔		๘๒๔/๓๒๕
กิตกฤท	๓๓๕๓/๔๓๐	กฤษณ	๓๓๒๓/๓๘๕
กิตกา	๒๘๖/๓๐๐	กฤษณ	๓๓๕๔/๔๓๓
กิต	๒๒๒/๘๒	กฤษณ	๗๗๓/๒๗๓
กิต	๘๒/๔๓	กฤษณ	๓๘๓,๘๒๖/๓๕๐,๓๒๕
กฤษณ	๓๓๔๐/๔๐๓	กฤษณ	๗๕,๓๓๕๔/๓๔,๔๓๓
กฤษณา	๒๘๖,๘๒๔/๓๐๓,๓๒๕	กฤษณ	๓๓๗๓/๔๓๘
	๓๓๕๕/๔๓๒	กฤษณ	๒๗๘/๘๘
กฤษณา	๓๓๕๕/๔๓๓	กฤษณ	๓๐๘๐/๓๗๖
กฤษณ	๓๐๖/๓๓๗	กฤษณ	๓๓๗/๕๓
กฤษณ	๓๐๖/๓๓๘	กฤษณ	๓๓๗๖/๔๒๓
กฤษณ	๘๘๓/๓๓๔	กฤษณ	๓๐๐/๓๓๒
กฤษณา	๓๘/๖	กฤษณ	๗๓๒,๓๐๘๓/๒๕๓,๓๗๘

កុតកុតិ	១១៨/៥៣	កោតិកា	១១៥៥/៤៣៣
កុតត្ថ	៣៣០/៣២៣	កោតា	១១៣៤/៣៨៨
កុតាវា	១១៥៥/៤៣២	កោតិកាភិក្ខុវិភិក្ខុ	១១៣/៥៣
កុតកុតិកុត	២៧៧/៨៦	កោតិកាភិក្ខុ	៧៥៧/២៥៧
កុតកុត	១០៨០/៣៨៤	កោតិ	២២៧/៨៤
កុតត្ថកុតភិក្ខុវិភិក្ខុ	១២៨/៥៦	កោតិកាភិក្ខុ	១១៥៥/៤៣២
កុតាម	២៧៧/១០២	កោតិកាភិក្ខុ	១១៥៥/៤៣៣
កុតកុត	១១៥៥/៤៣៨	កោតិកាភិក្ខុ	៧៣,១១៥៥/៣២,៤៣៣
កុតកុត	១១៥៥/៤៣២	កោតិកាភិក្ខុ	២៧៣/៨៤
កុតកុត	១១៥៥/៤៣៨	កោតិកាភិក្ខុ	២២៥/២៨៣
កុតកុត	៨២/៤៥	កោតិកាភិក្ខុ	២៧៨/៨៤
កុតកុត	២៧២/៨៨	កោតិកាភិក្ខុ	៧៣៤/២៨២
កុតកុត	៧៧២/២៦៧	កោតិកាភិក្ខុ	១១៥៣/៤៣០
កោតិកា	៨៣៦/៣២៨	កោតិ	១២៣៤/៤៤៣
កោតិកា	២៨៦/១០០	កោតិកាភិក្ខុ	១៤៦,១១៤០/៥៨,៤៣៣
កោតិកាភិក្ខុ	៨២/៤៣	កោតិកាភិក្ខុ	១១៤០/៤៣៣
កោតិកា	៤៤៨/១២៦	កោតិកាភិក្ខុ	២២៨/២៨៣
កោតិកា	៧៣៣/២៤៨	កោតិ	៨,៦៥/២,២៨
កោតិកាភិក្ខុ	១០៥៥/៣៦៧	កោតិកាភិក្ខុ	១០៨,៦៦៨/៥៣,២៨៣
កោតិកាភិក្ខុ	៣៣៣/១២៨	កោតិ	៨០,១១៥៥/៣៧,៤៣៣

ขุรปโป	๖๖๐/๒๓๗	การยุโ	๖๗๕/๒๔๓
ขุรตญจิก	๘๘๓/๓๓๓	กิจุคมก	๓๒๖๔/๔๕๐
ขุราชนิ	๓๐๘๓/๓๗๗	กิจุธิ	๓๗๕/๗๓
เขตตญญ	๓๐๕๘/๓๖๘	กิจุโร	๗๔/๓๓
โฆมโกทุมพราณี	๔๕๓/๓๗๐	กิวิ	๘๒,๒๐๓/๔๓,๗๘
กษุณมาติโน	๔๕๓/๓๗๓	กิริวตติตเนตฺโต	๘๘๓/๓๓๔
กษุติ	๖๖๒/๒๓๗	กิริยพุมรา	๓๕๒,๓๐๗๗/๖๒,๓๗๔
กณฺหา	๓๘/๖	กิริยทุกุเสตุ	๘๒/๓๗
กติมา	๘๔๘/๓๓๒	กิริยปุนาภา	๓๓๔๐/๔๐๓
กนฺถนฺติ	๘๖๔/๓๐๕	กิริยพุช	๘๘/๓๘
กนฺธพพเทวษุณวตฺตเวตีเต		กิริยพุหา	๕๔๓/๒๒๐
	๓๘/๓๐	กุคฺคฺคา	๓๓๕๔/๔๓๓
กนฺธเสดา	๓๓๕๔/๔๓๓	กุนฺธิกายุรธาวิ	๖๕๘/๒๓๗
กนฺธิเก	๘๒๖/๓๒๕	กุนฺธิโน	๘๒๖/๒๘๘
กตาคถ	๓๓๓/๓๒๘	กยุพปาทติเยตุ	๘๕๓/๒๘๘
กวชา	๒๘๖,๘๒๘/๓๐๓,๓๒๖	กยุพภณฺทก	๓๐๕/๓๓๖
กวตฺตวรมพิติ	๔๕๓/๓๖๘	กฺหาตยา	๒๓๐/๘๐
กวิปฺโต	๓๐๔๓/๓๖๓	เกณฺฑเกณ	๕/๒
กาวิ	๖๓๖/๒๓๒	โคฏวิโส	๘๔๕/๒๘๖
คามณฺเษิ	๘๓,๔๕๓/๓๕,๓๗๐	โคณเก	๔๕๓,๓๐๘๖/๓๗๐,๓๘๘

ชาติภักดิ์ ทูตเย ภาค ปทานุภุโกโม

๔๗๘

โคณตีรา	๓๓๕๕/๔๓๓	จนุทนต์มาจาเว	๓๐๘๐/๓๘๔
โคมณทตปริพยุพโท	๔๔๐/๓๖๔	จนุทนต์วาทิตุตา	๒๓,๓๓๐/๓๓,๕๓
โคยานิเย	๘๓๒/๓๒๗	จนุทนต์ธูตทา	๘๐๒/๓๓๗
โคหนุเวฐเนน	๓๐๘๓/๓๘๕	จปปกา	๓๓๕๕/๔๓๓
ฆฏฐิกา	๘๓๗/๒๘๕	จปโต	๓๓๗๓/๔๓๘
ฆฏฐเ	๓๒/๓	จมปททณิสุตโตโย	๘๒๓/๒๘๗
ฆฏฐติโค	๒๓๗/๘๒	จมเปยยกา	๘๓๓/๓๒๐
ฆตาดนตมา	๓๓๐/๓๒๓	จมนิ	๒๒๒/๘๒
ฆมนุภิกตตุตา	๕๕๒/๒๐๕	จมนุวาทิ	๓๓๓๘/๔๐๒
ฆฏฐจ	๒๒๔/๘๓	จมนิมิ	๘๓,๖๒๘/๓๖,๒๓๐
ฆฏฐิเต	๓๒๓๓/๔๔๐	จตนา	๓๐๘๓/๓๗๗
โฆรา	๘๒/๔๐	จตนิ	๓๓๕๕/๔๓๓
จกุกกุก	๗๓๒,๓๐๘๓/๒๕๓,๓๗๘	จกุกกุกกุก	๔๕๓/๓๗๐
จกุกโกรา	๓๓๕๕/๔๓๒	จกุกกุก	๓๓๕๖/๔๓๓
จจจเรต	๖๘๒/๒๔๖	จกุกกุกมานโต	๓๐๕๕/๓๖๗
จกุกโต	๔๐๕/๓๕๕	จกุก	๘๗๒/๓๔๐
จกุกวาหิ	๓๐๘๘/๓๗๗	จกุกกุกกุก	๘๓,๔๕๓/๓๖,๓๗๓
จนุทนต์นิสเท	๔๕๓/๓๗๐	จกุกกุกกุกกุก	๓๐๘๖/๓๘๘
	๓๐๖๔/๓๗๐		๓๓๕๕/๔๓๓
จนุทนต์มุกกุกกุก	๘๓๕/๒๘๔	จกุกกุก	๓๕๕/๖๓

จารุติมฺพรุชชา	๑๑๔๐/๔๐๓	เจจุโจ	๘๒/๔๓
จารุทตฺถ์	๑๑๓,๔๓๗/๕๒,๑๖๓	เจตยานตฺถ์	๑๖๕/๖๘
	๖๕๘/๒๓๘	เจตเกพฺพ	๑๑๕๕/๔๑๒
จารุปฺพุพฺพุ	๑๐๔๕/๓๖๕	เจตาวกา	๑๑๕๕/๔๑๒
จิตกา	๑๑๘๖/๔๒๖	เจตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต	๖๘๖,๑๐๔๔/๒๔๕,๓๖๔
จิตฺตฺตฺตฺต	๒๗๗/๘๖	โจรโกฏฐา	๑๑๕๔/๔๑๓
จิตฺตฺตฺตฺต	๘๗๓/๓๓๘	ฉกโต	๘๖๓/๓๐๔
จิตฺตฺตฺตฺตฺตฺต	๖๕๘/๒๓๗	ฉกิตฺ	๑๑๘๖/๔๒๖
จิตฺตฺตฺตฺตฺตฺต	๒๘๖/๑๐๖	ฉกน	๖๕/๒๗
จิตฺตฺตฺตฺต	๔๕๓/๑๗๐	ฉนฺทณฺณ	๘๗๓/๓๓๘
จิตฺตฺต	๗๖๘/๒๖๐	ฉนฺทวตฺถฺนฺท	๑๘๖,๒๓๓/๗๔,๘๕
จิตฺตฺต	๘๓๘/๒๘๔	ฉนฺทว	๒๘๖/๑๐๓
จิตฺตฺตฺตฺตฺต	๑๐๔๘/๓๖๖	ฉนฺทว	๓๑๓/๑๒๔
จิตฺตฺตฺต	๑๐๗๗/๓๗๔	ฉนฺทว	๓๑๓/๑๒๔
จิตฺตฺต	๑๑๘๓/๔๓๐		๓๐๐/๑๑๒
จิตฺตฺต	๓๑๓/๑๒๗	ฉนฺทว	๔๐๐/๑๕๔
จิตฺตฺต	๗๗๓/๒๗๒	ฉนฺทว	๑๑๐/๕๓
ฉนกา	๒๘๖/๑๐๓	ฉนฺทว	๗๗๓/๒๗๓
ฉน	๑๐๘๓/๓๗๗	ฉนฺทว	๒๑๐,๘๖๔/๘๐,๓๓๗
ฉนฺทว	๘๔๖/๒๘๖	ฉนฺทว	๔๕๓/๑๗๘

ชวตทตตท ทุติเย ภวเค ปททททท

๔๘๓

เนตตุตา	๘๔๖/๒๘๖	ชติตา	๘๒/๔๐
เนทททททท	๓๓๓/๓๒๘	ชทททททท ๘๖,๖๖๘/๔๗,๒๔๓	
ชทททท	๘๒/๔๔	ชทททท	๘๒/๔๔
ชททท	๓๐๕/๓๓๖	ชท	๓๗๗/๓๔๗
ชททท	๓๓๓๓/๓๘๖	ชททท	๔๖๗/๓๘๓
ชททททท	๘๗๖/๓๔๕	ชททท	๕๔๗/๒๐๔
ชทททททท	๓๐๐/๓๓๓	ชททท	๒๘๗/๓๓๓
ชททททท	๒๗๗/๓๐๒	ชททท	๒๓๗,๗๓๔/๗๒,๒๕๐
ชท	๕,๗๔๗/๒,๒๕๕		๘๓๓/๓๓๘
ชทททท	๓๓๕๐/๔๐๘	ชทททท	๒๗๐/๘๘
ชททท	๓๖๒/๖๕	ชททท	๒๗๓/๘๘
ชททท	๘๕๖/๓๓๔	ชททท	๓๓๘๓/๔๒๘
ชทท	๓๓๗,๓๖๒/๕๗,๖๕	ชทท	๒๗๗/๓๐๒
ชท	๗๒๖/๒๕๓	ชท	๘๓๗/๓๒๘
ชททท	๒๗๘/๓๐๓	ชท	๒๗๘/๘๗
ชท	๓๘/๓๐	ชท	๕๐,๖๕,๔๗๗/๒๐,๒๘,๓๗๔
ชท	๓๔๘/๖๓	ชท	๘๒/๔๓
ชทท	๓๓๓/๕๗	ชท	๓๗๓/๓๔๗
ชท	๓๓๐/๓๒๓	ชท	๓๒๘/๕๖
ชท	๘๒๗/๓๒๖	ชท	๒๗๖,๘๒๔/๓๐๓,๓๒๕

ชีวโลภินิ	๑๐๘๕/๓๘๗	คณมฐณิมิ	๓๑๒,๔๕๓/๕๒,๓๗๔
ชัยเต	๘๒๐/๒๘๗	คป	๒๔๐/๘๖
ฐหติ	๒๕๓/๘๘	คปนุติ	๒๗๘/๘๘
ฐเต	๑๐๓๗/๓๕๕	คปนี	๑๗/๕
ฐหตุคตม	๒๗๕/๘๕	คปนียกปฺปเนหิ	๘๑๒/๒๘๒
เชตฺตํ	๘๒,๓๐๗๖/๓๗,๓๗๒	คปเนยฺยานิภา	๒๓๘/๘๒
โหติเร	๓๘/๓๐		๒๘๘/๓๐๓
ณปิศา	๓๑๕๕/๔๓๓	คโปคฺคณ	๓๘/๓๓
ณามภา	๓๑๕๕/๔๓๓	คมฺพนชา	๒๓,๓๑๐/๓๓,๕๓
ณนุเต	๓๔๖/๓๓๘	คมฺพเนตฺเต	๘๕๕/๓๓๔
ณาคิกโต	๘๘๐/๓๔๖	คมฺพโลหวิตฺถิ	๘๒/๔๓
ณาคิวิธฺสาธนา	๓๘๖/๗๖	คมฺพปฺปธาเน	๓๘๓/๓๔๘
ณายน	๒๘๕,๘๗๒/๘๘,๓๐๘	ครมานรฺวโป	๕๒,๘๐/๒๓,๓๘
จิตฺติคตมฺปาริโย	๘๘๓/๓๓๔	คณาวุตา	๓๗๓/๓๔๕
เทณฺติ	๒๘๖/๓๐๖	คณาน	๔๓/๓๘
คคฺคฺว	๕๓๐/๓๘๘	คาปโน	๘๒/๔๐
คณเต	๔๓๘/๓๖๓	คามฺพกฺข	๓๒๒๔/๔๓๘
คณฺทิ	๔๖๓/๓๘๐	คายนฺตุ	๖๓๒/๒๓๐
คณฺโฆ	๓๓๐/๕๓	คาววรา	๒๗๔/๘๕
คณฺทณาย	๖๖๕/๒๔๓	คาตวคฺค	๘๒/๔๓

ชวตทศตํ ทุติเย ภาค ปทานุกรกโม

๔๘๓

คาลาวจํ	๘๒๗/๓๒๕	คิตถาหโต	๓๓๗๓/๔๓๘
คาลิยา	๓๓๕๕/๔๓๓	คิถนุชิปริวาริตา	๖๐๐/๒๒๔
คาลูปนิเก	๓๓๐/๕๓	คฺจฺจวตฺติโย	๓๓๕๕/๔๓๓
คิกฺขคฺคา	๖๕๘/๒๓๗	คฺจฺจวตฺติโย	๘๒/๔๒
คิกฺขมายา	๓๓๐/๓๒๓	คฺจฺจวตฺติโย	๕๕๕/๒๐๖
คิณฺณกณฺณเก	๘๒/๔๔	คฺจฺจวตฺติโย	๔๗๐/๓๘๓
คิณฺณทฺทนิ	๓๕๒,๔๘๘/๖๓,๓๘๘	คฺจฺจวตฺติโย	๘๗๘,๘๓๗/๓๓๐,๓๒๘
คิณฺณทฺทนิ	๓๓๕๕/๔๓๒	คฺจฺจวตฺติโย	๓๐๕๗/๓๖๗
คิณฺณทฺทนิ	๓๐๖/๓๓๘	คฺจฺจวตฺติโย	๘๓๒/๒๘๒
คิณฺณทฺทนิ	๓๒๗/๕๕	คฺจฺจวตฺติโย	๒๐๒/๗๘
คิณฺณทฺทนิ	๒๒๖/๘๔	คฺจฺจวตฺติโย	๔๗๐/๓๘๓
คิณฺณทฺทนิ	๘๓๓/๓๒๓	คฺจฺจวตฺติโย	๘๒๗/๓๒๖
คิณฺณทฺทนิ	๔๕๓/๓๖๘	คฺจฺจวตฺติโย	๓๗๕/๗๐
คิณฺณทฺทนิ	๖๖๘/๒๔๒	คฺจฺจวตฺติโย	๓๓๕๒/๔๓๐
คิณฺณทฺทนิ	๒๕๓/๘๘	คฺจฺจวตฺติโย	๓๓๕๕/๔๓๓
คิณฺณทฺทนิ	๓๓๓/๓๒๖	คฺจฺจวตฺติโย	๓๓๕๘/๔๐๘
คิณฺณทฺทนิ	๓๘/๖	คฺจฺจวตฺติโย	๓๘/๘
คิณฺณทฺทนิ	๔๗๐/๓๘๓	คฺจฺจวตฺติโย	๘๖๖/๓๓๘
คิณฺณทฺทนิ	๖๓๕/๒๒๘	คฺจฺจวตฺติโย	๘๒/๔๒
คิณฺณทฺทนิ	๓๔,๒๘๖/๔,๓๐๐	คฺจฺจวตฺติโย	๖๕๘/๒๓๗

๔๘๔ ชาติกตัญญู ฤทธิเย ภาคะ ปทานุกถโม

โตมรังกุฎปาณิกิ	๘๓/๓๕	ทริตุนนิตินัน	๗๖๖/๒๕๘
	๔๕๓/๓๗๐	ทนต์คุเคตุ	๔๔๘/๓๖๖
โตมรภิกขุทวาร	๘๗๓/๓๓๓	ทนต์พุโพ	๖๕๓/๒๓๕
ไตรเนต	๖๘๒,๘๒๔/๒๔๖,๓๒๕	ทนต์	๓๐๗๔/๓๗๒
โตเตติ	๓๖๒/๖๕	ทนต์	๘๖๖,๘๗๖/๓๓๗,๓๔๓
ถนุฑิตเสยยกา	๕๖/๒๗	ทนต์	๒๗๓/๘๔
	๓๒๖๓/๔๔๘	ทนต์	๔๐๓/๓๕๕
ถนุฑิตเรณ	๓๖๒/๖๕	ทนต์	๓๘๓/๗๒
ถนุฑิต	๔๘๔/๓๘๖	ทนต์	๓๓๐/๕๒
ถนุฑิต	๒๗๓/๘๔	ทนต์	๓๒๓๘/๔๔๓
ถนุฑิต	๕๔๖/๒๐๓	ทนต์	๕๕๓/๓๖๘
ถนุฑิต	๗๔๖/๒๕๕	ทนต์	๓๓๐/๕๒
ถนุฑิต	๕๕๒/๒๐๕	ทนต์	๓๓๓/๓๒๗
ถนุฑิต	๒๐๖,๒๘๒/๗๘,๘๘	ทนต์	๒๖๓/๘๓
ถนุฑิต	๓๓๔๐/๔๐๓	ทนต์	๘๐/๓๘
ทนต์	๘๒/๔๓	ทนต์	๓/๓
ทนต์	๘๒/๔๓	ทนต์	๓๓๕๒/๔๐๘
ทนต์	๗๓๘/๒๕๔	ทนต์	๓๖๘/๖๘
ทนต์	๒๘๘/๓๐๓	ทนต์	๓๗/๓๐
	๘๓๔/๓๒๒	ทนต์	๓๖๘/๖๘

ឆ្នាំកក្កដា ពុទ្ធិស័ក រាជ្យ ឧត្តរាស័រ ឆ្នាំកក្កដា

៤៨៥

ពិធីបិណ្ឌ	១២៨/២៨	ពុទ្ធិស័ក	៣០០/៣៣៣
ពិធីបិណ្ឌ	១៨,២៨២/៣០,៣០៣	ពុទ្ធិស័ក	៤៨៨,២៨៥/៣៥៨,២៨៤
	៨៣៣/៣២២	ពុទ្ធិស័ក	៤៨៨/៣៨៣
ពិធីបិណ្ឌ	២០៤/៧៧	ពុទ្ធិស័ក	៣៣០/៣២៣
ពិធីបិណ្ឌ	៥៦៥/២៣០	ពុទ្ធិស័ក	៣៨៨/៣៣៨
ពិធីបិណ្ឌ	៥៣/២៣	ពុទ្ធិស័ក	៣៣៣/៣២៤
ពិធីបិណ្ឌ	៣៣៥៥/៤៣២	ពុទ្ធិស័ក	៣៣៣៨/៤០២
ពិធីបិណ្ឌ	៣២៣៨/៤៤៤	ពុទ្ធិស័ក	៣៣៣/៣២៨
ពិធីបិណ្ឌ	៧៧៣/២៦៣	ពុទ្ធិស័ក	៧៧២,៨៦០/២៦៨,៣០៣
ពិធីបិណ្ឌ	៣៤៤/៥៨	ពុទ្ធិស័ក	២៦៣/៨៣
ពិធីបិណ្ឌ	៣៣៧៣/៤៣៨	ពុទ្ធិស័ក	៣៨/៨
ពិធីបិណ្ឌ	៣៣៣/៣២៣	ពុទ្ធិស័ក	២៣៣/៨០
ពិធីបិណ្ឌ	៨៣,៤៥៣/៣៦,៣៧៣	ពុទ្ធិស័ក	៨២/៤៥
ពុទ្ធិស័ក	២/៣	ពុទ្ធិស័ក	៣២៣០/៤៣៥
ពុទ្ធិស័ក	៦៤/២៧	ពុទ្ធិស័ក	៦៣៥/២៣២
ពុទ្ធិស័ក	៦៦៥/២៤៣	ពុទ្ធិស័ក	៨៣៣/៣២២
ពុទ្ធិស័ក	២០០/៧៧	ពុទ្ធិស័ក	៨៥០/២៨៨
ពុទ្ធិស័ក	៨២/៤២	ពុទ្ធិស័ក	៨៨៣/៣៣៣
ពុទ្ធិស័ក	៤៥០/៣៦៧	ពុទ្ធិស័ក	៨២៦/៣២៥
ពុទ្ធិស័ក	៧៨៨/២៥៥	ពុទ្ធិស័ក	៧៧២/២៦៦

ทฐิ	๔๖๖/๓๗๓	ธนิมา	๔๓๔/๒๘๒
ทฺวติกกมํ	๘๒/๔๓	ธนียฺยติ	๔๘๗/๓๓๖
ทฺทหนฺติ	๓๒๐/๕๔	ธนุคฺคเห	๒๒๒/๔๒
เทหฺมทิมานิ	๖๗๕/๒๔๔	ธนุจํปํ	๖๖๐/๒๓๗
เทวกณฺณุปมา	๓๓๐/๕๖	ธนุคฺคการิปฺปํเผหิ	๓๓๕๓/๔๐๘
เทวํปิตกา	๓๐๐/๓๓๒	ธเนถินา	๔๔๓/๓๖๔
เทวรา	๔๒๕/๒๘๗	ธมฺมํ	๖๗๕.๓๒๓๘/๒๔๔.๔๔๔
เทววณฺณินิ	๓๓๓/๕๒	ธมฺมกาโม	๘๔๘/๓๓๒
เทววราภิปาติกา	๒๖๓/๘๓	ธมฺมกฺข	๔๘/๓๘
เทววาหวิ	๘๓๓/๓๓๘	ธมฺมปณฺฑิตฺตโก	๔๘๓/๓๓๔
เทสฺสํ	๓๒๐๗/๔๓๔	ธมฺมมารฺณี	๓๘๒/๗๕
โทณ	๒๕๓/๘๗	ธมฺมมรฺจ	๕๐/๒๐
โทวิทา	๓๓๔๐/๔๐๓	ธมฺมวาทู	๔๘/๓๘
โทธินามุขํ	๔๔๓/๒๘๔	ธมฺมาติจาวิน	๘๐/๓๘
โทหิณี	๓๖๒/๖๕	ธมฺมาติสํว	๔๒/๓๘
โทเหณ	๓๐๓/๓๓๔	ธมฺมปตฺตํ	๒๐๒.๒๓๒/๗๗.๗๓
ธงฺกา	๘๒.๓๓๐/๔๕.๕๒	ธมฺมมิตฺตํ	๓๓๒/๓๓๓
ธชฺช	๖๐๐/๒๒๓	ธมฺมมรฺท	๓๐๔๖.๓๐๗๗/๓๖๕.๓๗๕
ธตฺตมฺเจ	๓๖๗/๖๘	ธมฺมตฺตกณฺณา	๓๓๓๘/๔๐๒
ธนุกฺกตา	๘๒/๔๔	ธวา	๓๓๔๐/๔๐๓

ชาตกตัสส ทุติเย ภาค ปทานุกโม

๔๘๗

ธัมม	๒๕/๓๔	นมนทมน	๘๒/๔๔
ชาตา	๔๗/๓๘	นปปชปโป	๔๓๕/๑๖๒
ชิตินา	๘๔๘/๓๓๒	นปปฐิกุหามิ	๑๒๐๖/๔๓๔
ฐมตัส	๗๗๑/๒๖๒	นภยา	๓๘/๖
นฤดา	๑๑๕๕/๔๓๑	นมุจิปาสวากุรี	๓๓๓/๑๒๘
นคฺมฺทฺษนิ	๘๘๒/๓๔๗	นรโตหิตปายิภิ	๘๘๕/๓๑๒
นคา	๕๓๐/๑๘๘	นรจวราชิ	๘๔๑/๒๘๔
นคฺคฺตเม	๒๖๑/๘๐	นรจฺเรน	๖๐๕/๒๒๕
นคฺคตโกฏิจฺจโฆ	๖๐๘/๒๒๖	นตเปตฺตฺย	๑๑๕๔/๔๓๑
	๖๓๓/๒๓๑	นรจฺตฺกตฺ	๔๓๗/๑๖๓
นคฺคตคฺคฺตฺยนิภาทิเต		นุหาคาย	๑๖๒/๖๕
	๓๐๔๓/๓๖๓	นุหาคปคฺคฺตฺยนิภาตา	๘๑๒/๒๘๑
นคฺคตคฺคฺตฺยนิภาตฺยวรา		นพกา	๑๑๕๖/๔๓๒
	๓๓๓/๑๒๖	นพคฺคฺตฺยนิภา	๕๓๐/๑๘๘
นคฺคตฺยวรา	๑๑๓๘.๑๑๕๕/๔๐๒.๔๓๒	นพคฺคฺตฺยนิภา	๑๑๕๕/๔๓๑
นคฺคตฺยวเรน	๓๐๐/๑๑๒	นคฺคตฺยนิภาตฺยนิ	๖๕๘/๒๓๘
นคฺคตฺยวเรน	๘๒๖/๓๒๕	นคฺคตฺยนิภา	๑๐๓.๖๖๘/๔๘.๒๔๒
	๑๒๓๘/๔๔๓	นคฺคตฺยนิภา	๘๑๑/๓๒๐
นคฺค	๕๓/๒๓		๑๑๕๓/๔๓๐
นคฺคตฺย	๑๗๗/๗๑	นคฺคตฺย	๕๐๑/๑๘๐

นาทิวัดตฺถวากุโย	๑๘/๘	นิกุโฆตฺ	๒๒๔/๘๓
นาทโย	๑๑๕๓/๔๑๐	นิกพพนุรภา	๗๘๕/๒๗๖
นानาทุมคณายตา	๘๓๐/๓๒๖	นิกิตติ	๒๕๔/๘๘
นानาปุปฺพทุมายตา	๕๗๘/๒๑๖	นิกุหตี	๒๔๒/๘๖
นารทา	๑๑๕๔/๔๑๑	นิโคธรปฏกพิมุโพฐจ	
นาฬิเกธสญฺจารี	๒๘๖/๑๐๗		๑๒๖๔/๔๕๐
นิกุกินฺณ	๗๒๐/๒๕๑	นิจฺจผลิตาโย	๓๐๐/๑๑๓
นิกุกินฺตํสามิ	๑๒๒๘/๔๓๘	นิจฺจยโต	๓๑๐/๑๒๑
นิกุขณ	๓๘๗/๑๕๓	นิจฺจิตเต	๔๕๓/๑๖๘
นิกุขรชฺชหิ	๑๐๘๓/๓๘๒	นิจฺจณฺตฺตา	๑๑๓๗/๔๐๑
นิกุขิตฺตตฺตฺตา	๘๓๖/๒๘๓	นิจฺจนาเปตฺ	๑๑๑๗/๓๘๒
นิกุขปฺป	๘๐/๓๘	นิตฺตจ	๘๒/๔๒
นิกัฬิ	๑๐๐๑/๓๕๐	นิตาเพต	๘๓๐/๒๘๐
นิกุชฺติ	๑๑๓/๕๓	นิตุเทธการ	๕๘/๒๕
นิกุชฺรมเม	๘๖/๔๗	นิตุชฺมนา	๕๕/๒๓
นิกุณฺณตี	๔๐๐/๑๕๓	นิตาเม	๒๘๓/๘๘
นิกุณฺติ	๓๐๕/๑๑๖	นิตาเปยฺย	๘๗๐/๓๓๘
นิกุชฺตา	๕๖๔/๒๑๐	นินฺนาทิตา	๑๒๐๐/๔๓๒
นิกุชฺณท	๑๑๕๑/๔๐๘	นินฺปาติตา	๒๘๘/๑๐๓
นิกุชฺณมณฺฑิตเต	๔๗๖/๑๘๓	นินฺพพฺพนฺติ	๘๒/๔๔

ชาติภคตฤต ฤทธิเย ภาค ปทานุกรกโม

๔๗๘

นิพพิเช	๒๓๓/๘๐	นิวาโร	๓๓๕๖/๔๓๓
นิพพิทุเทย	๔๕๐/๓๖๗	นิตกฤติ	๔๓๐/๓๖๓
นิมมชฺฌิม	๒๓๖/๘๓	นิตภ	๓๓๓๕/๓๘๘
นิมิชา	๓๗๕/๗๐	นิตตฺฐา	๘๓๓/๓๒๓
นิมิตฺตติ	๓๓๓/๓๒๘	นิตฺตเว	๓๖๒/๖๕
นิโยโก	๖๕๓/๒๓๕	นิตฺตชฺฌคฺคปาณินา	๓๓๓/๓๒๖
นิรํกฤตา	๗๓.๒๓๗/๓๒.๗๕	นิตฺตาสินา	๘๔๖/๒๘๖
นิรชฺชติ	๓๐๘๓/๓๗๓	นิตฺตกาเด	๘๕/๔๗
นิรโต	๗๕/๓๔	นิหณฺณมาโน	๔๓๔/๓๕๗
นิริณฺจติ	๒๗๒/๘๘	นิหฺนติ	๓๘/๗
นิรุตฺตาเดติ	๓๐๕/๓๓๖	นิหิต	๘๖๓/๓๐๔
นิรุตฺตลกนตฺตา	๓๐๔/๓๓๕	นิหฺนชฺฌุโ	๘๕๖/๓๓๕
นิตฺติยา	๓๓๕๓/๔๓๐	นิตฺตกรว	๒๘๖.๘๒๘/๓๐๓.๓๒๖
นิตฺติยติ	๔๘๒/๓๘๕	นิตฺตา	๓๓๕๐/๔๐๓
นิตฺติยจิตฺตโม	๘๖๔/๓๐๔	นิตฺกา	๓๓๕๖/๔๓๒
นิวาทเก	๓๐๖/๓๓๘	นิตฺตุมภิตฺตุมภิตา	๒๘๗/๓๐๓
นิวาทณฺชติกฺขุพฺโพ	๘๘๓/๓๓๔	นิตฺตเนตฺตา	๓๐๔๘/๓๖๕
นิวาทวฤติโยคฺคตฺตโค	๘๓๖/๒๘๓	นิตฺตปฺปณฺณิตฺตวารี	๓๓๕๒/๔๓๐
	๘๘๓.๘๔๘/๓๓๔.๓๓๒	นิตฺต	๖๘๖/๒๔๗
นิวาโป	๕๐๐/๓๘๐	นิตฺตภาสา	๖๘/๓๓

๔๘๐ ชาติกตัตถ์ ทุติเย ภาค ปทานุกถโม

นัย	๘๔๓/๒๘๔	ปฏุทธ	๔๓๘/๓๖๔
นุโน	๓๓๓๖/๔๐๓	ปฏิกุฐา	๘๒/๔๓
เนกขั	๓๐๓/๔๘	ปฏิกุณินา	๘๖๔/๓๐๔
เนกปฏุณณายวิตเต	๒๘๖/๓๐๖	ปฏิกุณินา	๓๐๕๒/๓๖๗
เนตา	๕๐/๒๓		๓๓๔๒/๔๐๕
เนกุตถ์พณฐา	๔๓๕/๓๖๒	ปฏิกุรา	๓๓๕๓/๔๐๘
เนกุตถ์วราริโน	๗๓๐/๒๕๒	ปฏิกุณินา	๖๓๓/๒๒๗
เนกุตเต	๕๐,๖๕/๒๐,๒๘	ปฏิกุณินา	๓๖๘,๓๘๘/๖๘,๗๔
เนมิตุทาน์	๓๐๓/๔๘	ปฏิกุณินา	๓๖๘/๖๘
เนยติ	๔๘๗/๓๘๘	ปฏิกุณินา	๓๓๘๖/๔๒๗
เนกปฏิ	๓๓๘๕/๔๒๖	ปฏิกุหา	๓๒๓๐/๔๓๕
ปฏิกุณายตถ์	๔๓๓/๓๖๓	ปฏิกากา	๓๓๕๕/๔๓๓
ปฏิกุณิน	๓๖๕/๖๘	ปฏิกุรา	๗๗๐/๒๗๓
ปฏิกุโ	๓๘๗/๓๕๓	ปฏิกุ	๘,๒๒๗/๒,๘๔
ปฏิกุโ	๓๓๓๓/๓๘๘	ปฏิกุโน	๘๗๒/๓๔๐
ปฏิกุณิน	๘๖๕/๓๓๗	ปฏิกุณิน	๘๘๖/๓๓๖
ปฏิกุณิน	๕/๒	ปฏิกุณิน	๔๐๓/๓๕๕
ปฏิกุณิน	๓๘/๗	ปฏิกุณิน	๓๖๖/๓๓
ปฏิกุณิน	๕๕๐/๒๐๔		๓๓๓/๓๒๖
ปฏิกุณิน	๕๓๐/๒๐๐	ปฏิกุณิน	๖๖/๓๓

ឆាកកង្កែប ភូមិយោ ភាគេ ឯកាណុកុកុម៉ូ

៤៩៣

ឯកាណុកុកុម៉ូ	៣០០/៣៣២	ឯកាណុកុកុម៉ូ	៤៩៣/៣៣៣
ឯកាណុកុកុម៉ូ	៣៤៤/៣៣៨	ឯកាណុកុកុកុកុកុកុកុកុកុ	៤៩៣/៤៦
ឯកាណុកុកុកុកុកុកុកុកុកុ	៣០០/៣៣២	ឯកាណុកុកុកុកុកុកុកុកុកុ	៣៤៤/៣៤
ឯកាណុកុកុកុកុកុកុកុកុកុ	៦០០/២២៣	ឯកាណុកុកុកុកុកុកុកុកុកុ	៤៩៣/៣៤៦
ឯកាណុកុកុកុកុកុកុកុកុកុ	៣៤៤,៨៨៨/៦៣,២៨០	ឯកាណុកុកុកុកុកុកុកុកុកុ	៤០/៣៤
ឯកាណុកុកុកុកុកុកុកុកុកុ	៣០៨/៣៧៦	ឯកាណុកុកុកុកុកុកុកុកុកុ	៣៣៣/៣៤៤
ឯកាណុកុកុកុកុកុកុកុកុកុ	៦៤៦/២៣៣	ឯកាណុកុកុកុកុកុកុកុកុកុ	៦៦០/២៣៨
ឯកាណុកុកុកុកុកុកុកុកុកុ	៧៧៣/២៦៤	ឯកាណុកុកុកុកុកុកុកុកុកុ	៦៦៤/២៤៣
ឯកាណុកុកុកុកុកុកុកុកុកុ	៨៤៨/២៨៧	ឯកាណុកុកុកុកុកុកុកុកុកុ	៣៦៨,៤២៣/៦៨,៣៦០
ឯកាណុកុកុកុកុកុកុកុកុកុ	៣៤៨,៨០៨/៦៣,៣៣៨	ឯកាណុកុកុកុកុកុកុកុកុកុ	៦២/២៦
ឯកាណុកុកុកុកុកុកុកុកុកុ	៣០៨/៣៣៨	ឯកាណុកុកុកុកុកុកុកុកុកុ	២០/៣៣
ឯកាណុកុកុកុកុកុកុកុកុកុ	៨២/៤០	ឯកាណុកុកុកុកុកុកុកុកុកុ	៣៣៨/៤២៧
ឯកាណុកុកុកុកុកុកុកុកុកុ	៣៣៤៤/៤៣២	ឯកាណុកុកុកុកុកុកុកុកុកុ	៤/២
ឯកាណុកុកុកុកុកុកុកុកុកុ	៣៣៣៤/៣៨៨	ឯកាណុកុកុកុកុកុកុកុកុកុ	៣៤៨/៦០
ឯកាណុកុកុកុកុកុកុកុកុកុ	៨០,៤៧៣/៣៨,៣៨២	ឯកាណុកុកុកុកុកុកុកុកុកុ	២៣៣/៨០
ឯកាណុកុកុកុកុកុកុកុកុកុ	៦០៣/២២៤	ឯកាណុកុកុកុកុកុកុកុកុកុ	៨៧៤/៣៤៣
ឯកាណុកុកុកុកុកុកុកុកុកុ	៨៣/៣៤	ឯកាណុកុកុកុកុកុកុកុកុកុ	៣៦២/៦៤
ឯកាណុកុកុកុកុកុកុកុកុកុ	៣៤៧/៤៨	ឯកាណុកុកុកុកុកុកុកុកុកុ	២២៦/៨៤
ឯកាណុកុកុកុកុកុកុកុកុកុ	២៣០,២៨៣/៨០,៨៨	ឯកាណុកុកុកុកុកុកុកុកុកុ	៣៦៦/៦៨
ឯកាណុកុកុកុកុកុកុកុកុកុ	៤៨៤/៣៨៨	ឯកាណុកុកុកុកុកុកុកុកុកុ	៣២៨/៤៦

ปติมิต	๖๐๐/๒๒๓	ปนตตุนุติ	๒๗๘/๘๗
ปติโกทโน	๒๔๘/๘๘	ปนธา	๒๘๖/๓๐๐
ปตมูเกสา	๓๒๓๔/๔๔๓	ปนาโท	๘๓๗/๓๒๘
ปตาปโน	๘๒/๔๐	ปนฐฐ	๓๐/๓
ปตาปว	๗๗๓/๒๖๒	ปนุณณา	๖๕๘,๘๗๘/๒๓๗,๓๓๐
ปติพพตาสุ	๒๗๒,๓๓๖๕/๘๘,๔๑๖	ปนุทาม	๓๐๖๒/๓๖๘
ปติตา	๓๓๖,๓๗๗/๕๗,๗๓	ปนุทิตตัมมิ	๓๐๘๓/๓๘๕
ปถกา	๖๕๘/๒๓๗	ปโปเทมเต	๖๔๓/๒๓๓
ปถกถิโย	๘๒๕/๓๒๕	ปปาตา	๖๔๓/๒๓๓
ปถาวิหิ	๔๗๗/๓๘๔	ปปุกตา	๘๓๘/๒๘๖
ปทุมกา	๒๗๖,๓๓๕๔/๓๐๐,๔๖๓	ปพพตตุนุทิต	๘๘๔/๓๓๓
ปทุมวราฐายินี	๓๐๔/๓๓๕	ปพยตยิตถ	๒๘๘/๓๐๔
ปทิตโต	๕๓๔/๓๘๓	ปพยุพพา	๔๗๓/๓๘๕
ปทปัย	๕๗๔/๒๓๓	ปโปเชนุติ	๒๕๗/๘๘
ปทุมกนิชชกฐเรณูหิ	๓๓๔๐/๔๐๔	ปภงกโร	๓๕๖/๖๓
ปทุมุตโต	๓๓๕๓/๔๓๐	ปภวานิ	๓๓๒๒/๓๘๔
ปธเตตุ	๓๓๓๘/๓๘๒	ปภาติ	๓๔/๔
ปนุถานุปนุ	๖๐๗/๒๒๕	ปภาว	๖๕๘/๒๓๗
ปนุนคฺนโร	๓๓/๓	ปนฺมุโ	๓๒๘/๓๓๓
ปนุนก	๖๔๗/๒๓๔	ปนฺหาเยย	๓๐๓/๔๘

ชาติภคตฤๅ ฤๅติเย ภาเค ปทานุฤๅโม

๔๘๓

ปมฤๅธิปา	๒๖๓.๓๓๐/๘๓.๓๒๓	ปริณามชั	๓๐๐๘/๓๕๒
ปโมโท	๓๖๒/๖๖	ปริณามตา	๗๓๔/๒๕๓
ปยาภตฤๅ	๗๕๔/๒๕๖	ปริณามยมนา	๓๐๐/๓๓๒
ปรกฤๅโต	๓๘๓.๓๓๘๖/๗๒.๔๒๖	ปริทฤๅ	๒๗๗/๘๖
ปรการั	๖๕/๒๗	ปริณิฏๅจิตเมธานา	๗๓/๓๒
ปรตฤๅฤๅ	๗๓๖/๒๕๐	ปริปฤๅติกา	๗๓/๓๓
ปรนฤๅ	๓๒๖๓/๔๔๘	ปริปฤๅโต	๔๘๔/๓๘๕
ปรมปฤๅโต	๘๓๐/๓๓๘	ปริปฤๅโก	๘๔๘/๓๓๒
ปรมปฤๅโมติกา	๒๗๔/๘๕	ปริพฤๅมิตฺวาน	๘๓๐/๒๘๐
ปรรฤๅชปฤๅมฤๅโน	๓๓๔/๕๓	ปริพฤๅฟูโ	๒๘๖/๓๐๘
ปรารๅนฤๅ	๕๒๘/๓๘๘	ปริภินฤๅคฤๅ	๘๒/๔๓
ปรากโ	๓๗๓/๗๐	ปริมฤๅชิตฺวา	๓๔๗/๕๘
ปริกฤๅริๅ	๒๔๗.๓๒๖๓/๘๗.๔๔๘	ปริยาภตั	๘๖๓/๓๐๔
ปริกฤๅ	๔๕๓/๓๗๘	ปริยาปทาเนน	๒๐๒.๒๓๒/๗๘.๘๓
ปริกฤๅ	๓๔๘/๖๐	ปริยาภคฤๅ	๖๕/๒๗
ปริกฤๅ	๘๕๔/๒๘๘	ปริยาภ	๕๖/๒๔
ปริกฤๅ	๕๓๓/๓๘๒	ปริยาภ	๓๓๘๐/๔๘๘
ปริชณฤๅ	๖๐๐/๒๒๔	ปริยฤๅ	๒๘๖/๓๐๗
ปริคฤๅ	๓๔๘/๖๐	ปริวฤๅ	๘๐๗/๒๘๐
ปริจฤๅ	๒๐๓/๗๘	ปริวฤๅ	๓๒๓๘/๔๔๔

ปวิเวทนุติกา	๓๓๕๖/๔๓๒	ปเตตฺถ	๗๕/๓๔
ปวิธํ	๗๕๗/๒๕๗	ปเถติ	๖๕/๒๗
ปวิธุมภนา	๓๐๘๓/๓๗๖	ปวชฺชุนฺติ	๘๒/๔๔
ปวิธฺสฺสฺสฺสฺสฺส	๖๓๓/๒๓๐	ปวทฺธมฺมกาเย	๓๖๘/๖๘
ปวิพฺพหฺกฺกฺก	๕๓๐/๓๘๘	ปวณฺตุ	๓๒๓๗/๔๔๒
ปเวณฺติ	๒๗๘/๘๗	ปวาถํ	๓๖๐,๕๐๓/๖๔,๓๘๐
ปวิธํ	๓๔๐,๓๕๔/๕๗,๖๒	ปวาถิตํ	๒๒๘,๓๐๖/๘๔,๓๓๖
ปถฺถเถตฺ	๓๘๓/๗๒	ปวาหฺยิ	๓๒๖๐/๔๔๘
ปถฺถวฺจฺจเม	๓๐๘๒/๓๗๕	ปวิทฺธฺยิ	๓๕๖/๖๓
ปถฺสฺส	๖๖๕,๘๒๘/๒๔๓,๓๒๖	ปวิทฺทฺยิ	๒๘๖/๓๐๓
ปถฺสฺสทา	๒๘๖/๓๐๓	ปเวจฺจฺจฺจ	๖๐๒,๓๐๔๗/๒๒๔,๓๖๕
ปถาถตฺถตฺถนฺนิภา	๓๓๔๐/๔๐๓	ปเวทฺย	๓๕๒,๓๔๒/๖๓,๓๓๖
ปถาถยฺยจฺจ	๗๗๒/๒๖๗	ปเวทฺติ	๓๖๐/๖๔
ปถฺกฺกฺก	๓๐๕/๓๓๖	ปถฺทา	๓๓๕๕/๔๓๓
ปถฺกฺก	๓๐๔๘,๓๐๗๘/๓๖๕,๓๗๖	ปถฺนฺนฺนฺน	๒๓๖/๘๓
ปถฺสฺสฺสฺส	๓๘,๓๐๔๐/๘,๓๖๒	ปถฺยฺยการา	๗๕/๓๔
ปถฺสฺสฺสฺส	๓๐๔๓/๓๖๔	ปถฺนฺนฺน	๔๐๓/๓๕๔
ปถฺสฺส	๘๒๓/๓๒๕	ปถฺกฺกฺก	๓๓๔๐/๔๐๔
ปถฺสฺส	๔๓๗/๓๖๓	ปถฺกฺก	๔๖๕/๓๘๐
ปถฺสฺส	๗๗๒/๒๖๖	ปถฺกฺก	๖๕/๒๘

ชาตกตส์ ทุติเย ภาค ปทานุฏโม

๔๘๕

ปัสสัณฐิตา	๓๓๘๖/๔๒๖	ปาดาทิ	๓๐๐/๓๓๓
ปัสสัณฐิต	๕๓๔/๓๘๓	ปาทปานิถตฺตุนุททาพิทา	
ปทฐิตโม	๒๐๓/๗๘		๓๓๓/๓๒๘
ปทฐิตติ	๓๘,๓๓๓/๓๓,๓๒๗	ปาทตฺตุนมเนมิโย	๘๘๓/๓๓๔
ปทรรวเขตตตตต	๖๕/๒๘	ปาทตต	๗๕/๓๔
ปทตตตรา	๖๘๘/๒๔๗	ปาทปาราร	๖๕/๒๗
ปทตโยคโค	๘๓๔/๒๘๒	ปาทต	๓๓๓/๓๒๖
ปโท	๓๐/๓	ปาทโท	๕๓/๒๒
ปาทตต้า	๒๐๘/๗๘	ปาทตติ	๓๘๓/๗๒
ปาทตติโย	๓๔/๔	ปาทตติ	๓๐๖/๔๘
ปาทตตนิ	๘๓๔/๒๘๓	ปาทตตตตตตตต	๒๓/๓๒
ปาทตตตตตตตตต	๓๓๕๓/๔๓๐	ปาทตตต	๓๓๕๓/๔๐๘
ปาทตต	๒๘๖/๓๐๓	ปาทตตต	๘๓๓/๓๒๐
ปาทตต	๘๓๒/๓๒๗	ปาทตตต	๖๖๘/๒๔๓
ปาทตตตตต	๕๗๔/๒๓๔	ปาทตตต ๓๓๔๐,๓๓๕๖/๔๐๓,๔๓๓	
ปาทตตตต	๖๕๘/๒๓๘	ปาทตตต	๓๓๓๖/๔๐๓
ปาทตต	๘๓๐/๓๒๖	ปาทตตต	๘๘/๔๘
ปาทตตต	๓๘๓/๗๒	ปาทตตต	๓๕๗/๓๔๐
ปาทตตต	๒๕๗,๘๒๖/๘๘,๓๒๕	ปาทต	๘๕๓/๒๘๘
ปาทตต	๖๖๔/๒๓๘	ปาทต	๒๘๘/๓๐๔

ปาวุฒิมุหิ	๓๘/๖	ปฏุกุฏกคจจกั	๒๓/๓๒
ปิงกุเตน	๕๓.๘๓๔/๒๓.๓๒๗	ปฏุนนปคคั	๔๐๔/๓๕๕
ปิงคิยั	๗๕๗/๒๕๗		๓๓๓๘/๔๐๓
ปิงคุดาโย	๓๓๕๕/๔๓๒	ปฏุนนมาโย	๒๓/๓๒
ปิงุ	๓๓๕๕/๔๓๓	ปฏุนนมาเต	๒๓/๓๒
ปิงุทิกาย	๔๕๓/๓๗๘	ปฏุคชว	๓๓๔๐/๔๐๓
ปิงุทียาปนั	๘๔๒/๒๘๕	ปฏุคตนิวาทโก	๔๓๗/๓๕๘
ปิงุทยเว	๘๒/๔๐	ปฏุคตฐปยฐเปตา	๓๘๖/๗๔
ปิปาติตานั	๕๕๓/๒๐๖		๒๓๓/๘๕
ปียังคุกา	๘๓๓.๓๓๕๕/๓๒๐.๔๓๓	ปฏุกุมุเพ	๖๕๗/๒๓๗
ปียภาณินั	๓๘๖.๒๓๓/๗๔.๗๕	ปฏุกุโณมจตุเสวิตา	๘๓๓/๓๒๗
ปียัวทา	๘๓๗/๒๗๕	ปฏุกุณมาถุยาภิกิณโน	๘๓๔/๒๗๓
ปียาตานิ	๓๕๒.๒๗๖/๖๓.๓๐๐	ปฏุกุณวถุติยา	๘๓๔/๒๗๔
	๔๘๘/๓๘๘	ปฏุกุณกคเหตุ	๖๐/๒๕
ปิตาฐโทธินา	๓๓๓/๓๒๖	ปฏุกุณปทานุคเตน	๘๐๓/๓๓๗
ปิตินา	๓๓๓/๕๖	ปฏุกุณโกหิตตังภาต	๘๒/๔๓
ปิตุคตุนิวดา	๖๕๘/๒๓๘	ปฏุกุณพาสริเยตุ	๓๓๘.๓๖๒/๕๘.๖๖
ปุงกุโ	๕๐.๖๕/๒๐.๒๘	ปฏุกุณเพกคั	๖๔/๒๖
ปุมินนุคตุนั	๘๓๓/๓๒๓	ปฏุกุณชว	๒๒๔/๘๓
ปุมณตังกาเต	๒๓๕/๘๓	ปฏุกุณโท	๘๕/๓๗

ชวาทกตฺตํ ทฺวติเย ภวเต ปทานุกฺกโม

๔๘๗

ปฺริตฺตนาถุโศย	๖๕๘/๒๓๗	โปริตฺตาทสฺส	๓๓๕/๓๓๔
ปฺริตฺตพฺยคุชฺชา	๗๕๘/๒๕๘	โปริตฺตียํพฺเตน	๗๗๒/๒๖๘
ปฺริตฺตาทฺต	๓๓๕๕/๔๓๓	โปตฺติยา	๘๒๐/๒๘๗
ปฺริตฺตโกกิตฺโต	๒๘๗/๓๐๘	โปเตนฺตํ	๓๖๒/๖๕
ปฺรคาย	๕๔๗/๒๐๔	ผณฺชิชฺชกา	๓๓๕๒/๔๐๘
เปกฺขโศ	๒๔๖/๘๗	ผนฺทณฺมาถฺว	๓๓๓๘/๔๐๒
เปกฺขววา	๒๘๒/๘๘	ผรุตฺตูปกฺกมา	๘๒/๔๓
เปกฺขิตฺเตน	๓๓๓/๓๒๓	ผลาถา	๔๐๖/๓๕๖
เปกฺขชฺชนทตฺถานิ	๗๗๓/๒๗๓	ผลฺลํ	๗๓/๓๒
เปตฺติชฺชาตฺติโน	๘๒/๔๓	ผาเถ	๘๒/๔๒
เปยฺยเยน	๓๒๓๘/๔๓๘	ผิํ	๓.๓๓๓,๓๘๒/๓.๕๗,๗๔
เปตฺถา	๓๓๕๕/๔๓๓	ผุฏฺฐา	๘๒/๔๐
เปตฺตํ	๓๘๔/๗๕	ผุฏฺฐา	๓๔/๔
เปตฺติเย	๖๕๘/๒๓๗	ผุฏฺฐิตฺตคฺค	๓๐๘๖/๓๘๘
เปตฺตํ	๒๘๒/๘๘	พกาตฺ	๖๕/๒๗
เปพฺพนุ	๖๔๗/๒๓๔	พชฺชณฺนุ	๓๗๒/๗๐
โปกฺขรสาตกา	๓๓๕๖/๔๓๒	พทฺรานิ	๓๓๔๐/๔๐๒
โปตฺกิตฺ	๓๐๘๓/๓๘๕	พนฺธุริโย	๓๐๐/๓๓๓
โปโต	๘๒/๓๗	พนฺธุรฺกปฺปฺเมหิ	๘๓๔/๓๘๘
โปราณกิตฺติโมกฺก	๖๐/๒๕	พนฺธุเร	๓๖๓/๖๘

พฐว	๘๓๗/๓๒๘	พฐหาเวเน	๒๓,๖๘/๓๓,๓๓
พยุคุฆิณฺดา	๓๓๕๕/๔๓๒	พฐาหุมนิพฺภา	๘๔๓/๒๘๔
พยุถิ	๒๐๒/๗๘	พถงฺกปาโท	๓๓๗๓/๔๓๘
พยุถิตา	๓๗๓,๖๐๐/๓๔๕,๒๒๔	พถคุภานิ	๘๒๒,๓๓๓๘/๓๒๔,๓๘๒
พยุปหฺมณฺติ	๓๓๘๕/๔๓๓	พถชา	๘๓๐/๓๒๖
พยุปหฺต	๘๓๔/๒๘๒	พถากา	๓๓๕๕/๔๓๒
พยุมนฺหิ	๕๗๕/๒๓๔	พถียฺกฺขา	๓๓๕๖/๔๓๒
พยุมนฺหิตฺมานโส	๘๖๗/๓๐๗	พถียเร	๘๔๓/๒๘๕
พยุมนฺเห	๘๘๐/๓๓๓	พหุโคณกฺมฺหิ	๓๘๓/๓๔๘
พยุสฺนภาว	๕๘/๒๕	พหุคฺคฺตฺธฺว	๔๐๔/๓๕๕
พยุสาเร	๒๒๖/๘๔	พหุตฺโตยา	๕๕๒/๒๐๕
พยุสาปฺนรฺสฺสฺสฺทกานิ	๗๗๒/๒๖๘	พหุตฺตฺพภฺกฺโข	๔๐๓/๓๕๔
พยุสฺมมฺมฺมฺมฺม	๘๒/๔๔	พหุปาการโถวณ	๔๕๓/๓๖๘
พยุสาวิธา	๓๓๔๐/๔๐๔		๓๒๖๘/๔๕๒
พยุสาหเรยฺย	๒๒๕/๘๓	พหุมนฺทฺตฺตฺ	๓๒๗/๕๕
พฐหฺต	๒๓/๓๓	พหุวิคฺค	๓๘๐/๗๕
พฐหฺมจฺริยวิโกปนา	๓๓๒/๓๒๕	พหุสา	๘๓๐/๓๒๖
พฐหฺมาปฺหุ	๗๗๓/๒๖๔	พาเรถิ	๘๘/๔๘
พฐหา	๓๓๗๓/๔๓๘	พาตคฺเคตฺ	๔๔๘/๓๖๖
พฐหาพาหุ	๖๘๔/๒๔๖	พาตมโต	๓๘๔/๓๕๓

ชาติภคฤๅ ฤๅติเย ภาเค ปทานุฤๅโม

๔๔๔

พาหุยิ๓๓๓	๖๔๗/๒๓๕	ภ๓๓๓	๓๕๒/๓๓๔
พาหุ๓๓๓๓๓๓๓	๔๔๓/๓๓๔	ภ๓๓๓	๓๓๕๓/๔๓๐
พาหุ๓๓๓๓๓๓๓	๓๕๓/๖๓	ภ๓๓๓๓๓๓๓๓๓๓๓	๓๓๕๕/๔๓๒
พาหุ๓๓๓๓	๒๓/๓๓	ภ๓๓	๒๐๗/๗๔
พาหุ๓๓๓๓	๓๔.๓๐๖/๔.๕๐	ภ๓๓	๓๖๗/๖๔
	๓๓๒๒/๓๔๔	ภ๓๓๓๓๓๓๓	๓๕๔/๖๒
พาหุ๓๓๓	๓๐๗๗/๓๗๕	ภ๓๓๓๓๓๓	๓๗๗/๗๓
พาหุ๓๓๓๓๓๓๓๓๓	๖๖๔.๗๗๓/๒๔๓.๒๗๓	ภ๓๓๓๓๓๓	๓๗๓.๒๗๗/๗๒.๔๗
พาหุ๓๓	๕๗๒/๒๓๓	ภ๓๓๓๓๓๓	๓๓๕๔/๔๓๓
พาหุ๓	๓๐๗/๕๓	ภ๓๓๓๓๓	๓๓๕๖/๔๓๒
พาหุ๓๓๓	๔๒/๔๐	ภ๓๓๓	๒๓.๒๗๗/๓๓.๔๖
พาหุ๓๓๓๓๓๓๓	๓๔๓/๗๕	ภ๓๓๓	๓๒๓๔/๔๔๒
พาหุ๓	๓๒๓๔/๔๔๓	ภ๓๓๓๓	๔๗๓/๓๓๓
พาหุ๓๓	๓๗๐/๗๐	ภ๓	๖๕/๒๗
พาหุ๓๓๓๓๓๓๓	๗๕/๓๔	ภ๓๓๓๓๓	๓๒๓๔/๔๔๓
พาหุ๓๓	๓๐๐.๓๒๐๗/๔๔.๔๓๔	ภ๓๓	๓๔๐/๗๕
พาหุ๓๓๓๓๓๓	๓๓๗๓/๔๓๗	ภ๓	๓๔๐/๓๔๗
พาหุ๓๓๓๓๓๓	๓๓๗๓/๔๓๗	ภ๓๓๓๓๓๓๓	๔๖๓/๓๐๔
พาหุ๓๓๓๓๓	๔๓๓/๓๒๐	ภ๓๓๓๓	๓๓๔๐/๔๐๔
พาหุ๓๓	๒๔๖/๓๐๐	ภ๓๓๓๓๓๓๓	๒๐๗/๗๔

ภากักรัถิ	๗๖๘/๒๖๐	ภานหตา	๘๑๖/๒๘๕
ภากักรัถิ	๗๕/๓๔	ภานหุโน	๘๒,๗๗๓/๔๐,๒๖๓
ภาเชติ	๑๐๕๘/๓๖๘	ภามิปติ	๖๕/๒๘
ภารณ	๑๓๕,๑๕๕/๕๗,๖๓	ภามุมา	๘๒,๔๕๕/๔๐,๑๗๘
ภารมตโต	๑๕๘/๖๔	ภารณหตา	๘๒/๔๕
ภาวโทส	๒๔๐/๘๖	ภาริสนุนทรา	๔๓๘/๑๕๘
ภาวเตฏฐิ	๘๕๐/๒๘๘	ภาริสงขปโปชนา	๖๐๐/๒๒๓
ภาวิตตทานิ	๓๒๗/๑๓๒	ภากตพโพ	๗๓/๓๒
ภาเวน	๑๐๒๐/๓๕๖	ภากนเทหิ	๑๑๔๐/๔๐๔
ภิกฺขุราชา	๑๑๕๖/๔๑๒	ภากรา	๗๕,๓๑๓/๓๔,๑๒๕
ภิกฺขุภวณนา	๑๑๔๐/๔๐๓	ภากุเคยฺย	๘๑/๓๘
ภินฺนมนฺโต	๖๖๒/๒๓๘	ภากานิ	๗๗๓/๒๖๐
ภิสํสก	๑๐๕๖/๓๖๗	ภากุณย	๗๐๘/๒๔๘
ภิสฺรปา	๖๗๘/๒๔๓	ภากุปาตา	๒๓๐/๘๐
ภุชตฺฐิ	๖๖๘/๒๔๓	ภากุณุมพินเวตีตา	๘๓๐/๓๒๖
ภุช ๑๒๘,๔๗๖,๕๖๔/๕๕,๑๗๓,๒๐๘		ภากุณิปปญจมาธมา	๒๗๓/๘๔
ภุชฺช	๑๓๖/๕๘	ภากุณิมิตฺติตา	๓๑๓/๑๒๖
ภุชฺชภักตฺตเนยฺย	๑๘/๖	ภากุณิมุค	๑๐๔๘/๓๖๕
ภุชฺชภักยานิ	๑๕๔/๖๒	ภากุณิ	๒๗๗/๘๖
ภุชฺชภัก	๑๒๓๖,๑๒๕๘/๔๔๑,๔๔๘	ภากุณนา	๕๑๘/๑๘๕

๕๐๓
 ชาติกตัตถ์ ทุติเย ภาค ปทานุกถโม

มณฺฑลุตโต	๓๐๖/๕๐	มนุสยโยคา	๓๒/๓
มณฺฑลุตติ	๒๘๖/๓๐๗	มนุสยโถกเน	๒๗๗/๘๖
มณฺฑลุตติ	๘๓๔/๓๒๗	มนุสยวิ	๓๓๕.๘๓๓/๓๓๕.๓๓๘
มณฺฑลุตติ	๒๒๗/๘๔	มนุสย	๓๗/๕
มณฺฑลุตติ	๔๕๓/๓๗๐	มนุสยคณฺฐา	๒๘๖/๓๐๐
	๓๓๕๕/๔๓๒	มนุสย	๘๗๐/๓๐๗
มณฺฑลุตติ	๓๒๓/๕๔	มนุสยวิ	๘๘๓/๓๓๔
มณฺฑลุตติ	๘๒/๔๓	มนุสยวิ	๔๒/๓๗
มณฺฑลุตติ	๓๐๗๗/๓๗๔	มนุสย	๓๖๒/๖๕
มณฺฑลุตติ	๒๗๔/๘๕	มนุสยวิ	๓๓๔๘/๔๐๗
มณฺฑลุตติ	๘๔๘/๓๓๒	มนุสยวิ	๓๓๓/๕๓.
มณฺฑลุตติ	๓๗๓.๒๔๐/๗๓.๘๖	มนุสย	๒๓๐/๘๐
มณฺฑลุตติ	๒๓๘/๘๖	มนุสย	๒๗๗/๘๗
มณฺฑลุตติ	๓๐๐/๓๓๓	มนุสย	๘๓๓.๘๕๕/๓๒๒.๓๓๓
มณฺฑลุตติ	๓๕๒/๖๓	มนุสย	๗๕๗/๒๕๗
มณฺฑลุตติ	๓๓๓๓/๓๘๘	มนุสย	๓๓๓๘/๔๐๒
มณฺฑลุตติ	๓๓๔๐/๔๐๓	มนุสย	๘๓๓/๓๒๐
มณฺฑลุตติ	๒๘๗/๓๐๗	มนุสย	๓๓๕๓/๔๐๘
มณฺฑลุตติ	๓๐๖/๕๐	มนุสย	๒๗๖/๘๖
มณฺฑลุตติ	๓๓๕๕/๔๓๒	มนุสย	๓๖๒/๖๖

มหาคณ	๒๓๐/๗๘	มาถามิถนุรา	๕๗๓/๒๓๒
มหานถา	๓๖๕,๒๓๓/๖๘,๗๓	มาถุเทริคิ	๓๖๐,๕๐๓/๖๔,๓๘๐
มหานามา	๓๓๕๓/๔๐๘	มาถุวณฺณตฺถนุตา	๓๘/๘
มหาภุคคณาย	๓๒๓๗/๔๔๒	มิตฺตฺตฺตํ	๖๖๘/๒๔๒
มหาตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตํ	๓๘๘/๗๔	มิตฺตฺตฺตํ	๘๓๘/๒๘๔
มหาตฺตํ	๗๖๔/๒๕๘	มิตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตํ	๒๓,๘๖/๓๒,๔๗
มhitto	๗๓๐/๒๔๘	มิตฺตฺตฺตํ	๓๓๓๘/๔๐๓
มhitฺตฺตฺตํ	๘๒/๔๓	มิตฺตฺตฺตํ	๔๖๗/๓๗๓
มhitฺตํ	๘๐,๘๒/๓๘,๔๓	มิตฺตฺตฺตํ	๖๖๓/๒๓๘
มาตฺตฺตํ	๘๓/๓๕	มิตฺตฺตฺตฺตฺตํ	๒๗๓,๕๕๘/๘๔,๒๐๘
มาตฺตํ	๘๘๓/๓๓๕		๗๗๓/๒๖๓
มาตฺตฺตฺตฺตฺตํ	๓๓๘๓/๔๒๔	มิตฺตฺตฺตฺตฺตํ	๖๓/๒๖
มาตฺตํ	๖๓๐/๒๒๖	มิตฺตฺตฺตํ	๒๔๘/๘๗
มานํ	๓๖๒/๖๖	มิตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตํ	๘๐/๓๘
มานฺตฺตํ	๓๒๖๔/๔๕๐	มิตฺตฺตฺตํ	๖๖๓,๗๓๔/๒๓๘,๒๘๒
มายา	๒๓๐/๘๐	มิตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตํ	๘๘๓/๓๓๔
มายากจฺรา	๘๒๗/๓๒๖	มิตฺตํ	๘๒,๔๕๓,๘๖๖/๔๐,๓๖๘,๓๓๘
มายาคฺคณ	๗๗๓/๒๖๓	มิตฺตฺตํ	๔๗๔/๓๗๓
มาถาคิ	๗๖๘/๒๖๐	มิตฺตฺตํ	๗๗๓/๒๖๒
มาถาคฺคณ	๘๒๘/๒๘๘	มิตฺตํ	๕๕๘/๒๐๘

ชาติภคสุตฺตํ ทฺวติเย ปาเค ปทานุทฺทโม

๕๐๓

มฺหุชฺฌตฺตํ	๓๒๖๔/๔๕๐	มฺรุมตฺตานิ	๓๓๕๒/๔๓๐
มฺกฺกตฺติโย	๓๓๕๒/๔๐๘	มฺสฺสาวชฺชมเทน	๗๗๓/๒๖๔
มฺจุฉิโต	๔๘๓/๓๗๗	มฺหุ	๓๘/๗
มฺจุฉินฺทเกตฺตา	๒๘๖/๓๐๐	มฺพาลิณี	๓๓๔๐/๔๐๔
	๘๓๓/๓๒๐	มฺโกล	๓๘๗/๓๕๓
มฺณชฺปพฺพชฺ	๓๐๘๓/๓๗๕	มฺพาลิตฺตคฺกํ	๓๓๘๓/๔๒๘
มฺณชฺโรหิตา	๘๓๐/๓๒๖	เมฆตฺตนิมิ	๓๔๖/๕๘
มฺญจิกา	๘๒๗/๓๒๖	เมฆตฺตมานา	๖๘/๓๓
มฺณโห	๔๕๓/๓๗๗	เมฆตฺตารณฺณํ	๘๒/๔๓
มฺกฺกทิกา	๓๒๓๘/๔๔๓	โมจา	๒๘๖/๓๐๓
มฺกฺกชฺตา	๓๐๓/๓๓๕	โมหปารุตา	๘๒/๔๔
มฺกฺกชฺนิ	๓๕๘/๖๔	ยโถธิกาณิ	๒๖๐/๘๐
มฺกฺกชฺนิตฺตํ	๓๓๐/๓๒๓	ยนฺตยฺยตฺเต	๖๔๘/๒๓๕
มฺกฺกยนฺตํ	๓๓๕๓/๔๓๐	ยนฺตานิ	๖๕,๓๓๓/๒๗,๕๗
มฺกฺกชฺตา	๓๔๗,๒๕๗/๖๐,๘๘	ยมกฺชฺยํ	๓๓๓/๕๓
มฺกฺกชฺชชฺ	๓๐๐/๔๘	ยมณฺทเทสฺสการิณี	๘๗๕/๓๓๒
มฺกฺกชฺชชฺ	๓๓๒/๓๒๕	ยมณฺทชฺ	๘๒,๓๓๓/๔๓,๕๒
มฺกฺกชฺชชฺ	๓๐๓๗/๓๕๕	ยมา	๓๘/๖
มฺกฺกชฺชชฺ	๓๓๔๐/๔๐๔	ยมาโยเคน	๕๒๖,๗๕๗/๓๘๘,๒๕๗
มฺกฺกชฺชชฺ	๒๕๗/๗๘	ยมาณฺยชฺ	๘๘๔/๓๔๘

ยามุนี	๖๘๘/๒๔๕	รตฺถก	๓๑๕/๓๓๐
ยายโต	๑๖๒/๖๖	รตฺถิกุทฺติมา	๓๒๓/๓๓๓
ยฺยอุปเน	๘๖๔/๓๐๔	รตฺถทฺท	๑๖๓/๖๕
ยฺยอุทฺตา	๒๘๘/๓๐๓	รทฺท	๕๕/๒๓
ยฺยอุตฺตเน	๗๗๒/๒๖๕	ราชกคฺคาโร	๗๘/๓๕
โยคฺค	๔๒๖/๑๖๓	ราชกคฺคิ	๘๓๐/๒๘๐
โยธิกา	๑๑๕๓/๔๓๐	ราชพนฺธุ	๔๕๓/๑๖๘
รทฺถธฺตา	๘๒/๔๒	ราชวตฺถ	๘๕๗/๓๓๕
รทฺท	๘๒๖/๓๒๕	ราชวทฺท	๑๔๘/๖๓
รทฺถธฺติโร	๑๑๔๒/๔๐๕	ราชวคฺคนา	๕๗๑/๒๑๗
รทฺธ	๘๒/๔๓.๔๕	ราชโย	๘๓๔/๓๒๗
โรชชธฺต	๖๕.๓๐๘๐/๒๗.๓๗๔	รามกวตฺ	๓๑๓/๑๒๓
รทฺทวิทฺท	๘๒/๔๒	รทฺทคคฺคนา	๒๘๖/๑๐๐
รทฺทนนทฺท	๓๐๐/๑๑๔	รทฺทคคฺค	๒๑๖/๘๓
รทฺทวิทฺท	๕๖๕/๒๓๐	รทฺทวิคคฺค	๗๓๐/๒๕๒
รทฺทคคฺค	๘๘๑/๓๑๔	รทฺทคคฺค	๑๑๓๒/๓๘๗
รทฺท	๑๒๘/๕๖	รทฺท	๓๑๓/๑๒๓
รทฺท	๘๐.๓๔๗/๓๗.๖๐	รทฺท	๗๔๗/๒๕๕
รทฺท	๓๘๑/๓๔๘	รทฺท	๒๗๖.๘๒๘/๑๐๓.๓๒๖
รทฺท	๑๑๕๖/๔๓๓	รทฺทคคฺค	๓๑๓/๑๒๓

ชาตกตฺตํ ทฺติเย ภาค ปทานุยกโม

๕๐๕

ฐึยฺยปฺกขรํ	๘๔๓/๒๘๔	ถาถปฺปมานานํ	๕๓๗/๓๘๕
โรธยิ	๓๐๓๔/๓๖๐		๓๓๗๕/๔๒๖
โรธฺว	๘๒/๓๘	ถิตฺเต	๔๕๓/๓๗๐
โรธฺนฺติ	๕๔๓/๒๐๒	ถิมฺปติ	๕๘/๒๔
โรธฺนฺยา	๘๓/๓๖	ถุญฺจฺนฺติ	๕๕๐/๒๐๔
โรหิจฺจวณฺณเนน	๓๓๐๓/๓๗๘	ถุคฺคตฺถิรา	๕๕๐/๒๐๕
โรหิตา	๓๓๕๕/๔๓๓	ถุโต	๔๓๕/๓๖๒
ถกฺขณตฺมมฺเต	๒๓๕/๗๓	ถุทฺทกมฺเมหิ	๘๒/๔๐
ถกฺขณฺรฺยา	๒๐๘/๗๘	ถุถิตํ	๔๗๔/๓๗๓
ถกฺขํ	๔๓/๓๗	โตกฺกจิตฺตมถนา	๓๓๓๓/๓๖๖
ถกฺขมฺยา	๒๗๘/๓๐๓	โตกฺกตโมนฺหุคฺคตฺตมํ	๒๗๐/๘๓
ถกฺขิกา	๘๒๗/๓๒๖	โตกฺกทโท	๓๕๕/๖๒
ถกฺขํ	๓๓๕๕/๔๓๓	โตกฺกยํ	๒๘๓,๗๕๕/๘๘.๒๕๖
ถปฺนชาตา	๗๗๓/๒๗๓	โตกฺกายติกํ	๘๔๘/๓๓๒
ถปตฺถกฺขรา	๓๓๓/๓๒๓	โตณกรรา	๗๗๓/๒๖๒
ถพฺพชวณํ	๒๘๖/๓๐๗	โตณโตยวตฺติยํ	๓๓๓/๓๒๖
ถมฺพฺพฺนฺติ	๓๘/๖	โตทฺทปทฺทมกํ	๓๐๗๗/๓๗๕
ถาชาวตฺตคฺคตฺตฺตฺตฺตฺตํ	๒๓/๓๓	โตทฺทํ	๒๗๖/๓๐๐
	๘๓๓/๓๒๓	โตมตฺตฺนฺทํ	๓๐๐/๓๓๒

โถมหังสนรูปา	๘๒.๕๓๓/๔๐.๒๐๐	วรุณ	๘๒/๔๓
โตนรูปา	๓๓๕๕/๔๓๓	วรุณาตี	๔๘๒/๓๘๘
โตนรียุชา	๓๓๕๕/๔๓๒	วรุณ	๔๕/๓๘
โตนรียุช	๓๓๗๓/๔๓๘	วรุณยิตฺตวาน	๓๓๓๖/๔๐๓
โตนรียุช	๖๐๐/๒๒๓	วรุณยิตฺต	๘๓/๓๘
โตนรียุช	๖๘๔/๒๔๖	วรุณยิตฺต	๔๓๗/๓๖๓
โตนรียุช	๖๕๘/๒๓๘	วรุณ	๕๕/๒๓
โตนรียุช	๘๓๓/๓๒๐	วรุณ	๓๓๓/๓๒๓
โตนรียุช	๓๘/๘	วรุณ	๖๕/๒๗
โตนรียุช	๒๖๓/๘๘	วรุณ	๒๓/๓๓
โตนรียุช	๓๐๐/๓๓๓	วรุณ	๔๐๓/๓๕๔
วรุณยิตฺต	๕๖๒/๒๐๘	วรุณ	๒๕๕.๘๓๖/๘๘.๓๒๓
วรุณ	๓๗๗.๓๘๓/๗๓.๗๒	วรุณ	๘๖/๔๗
วรุณ	๔๕๒/๓๖๘	วรุณ	๓/๓
วรุณ	๓๓๗๖/๔๒๖	วรุณ	๔๔๓/๓๖๕
วรุณ	๔๐๗/๓๕๖	วรุณ	๒๔๓/๘๗
วรุณ	๒๓/๓๓	วรุณ	๕๐/๒๓
วรุณ	๓๐๖/๕๐	วรุณ	๒๗๓/๘๔
วรุณ	๓๐๘๒/๓๘๕	วรุณ	๖๕/๒๗
วรุณ	๖๕๘/๒๓๗	วรุณ	๓๐๐/๓๓๓

ชาตกตฺสฺส ทฺติเย ภาค ปทานุกฺกโม

๕๐๗

วนฺตํ	๘๒/๔๕	วตฺติโก	๓๓๕๓/๔๓๐
วนถํ	๒๖,๓๔/๓๔,๓๖	วถินํ	๕๓๔/๓๘๓
วนราชภิ	๘๓๓/๓๒๗	วถินํ	๓๓๗๓/๔๓๘
วนวีกาเส	๓๐๗๗/๓๗๔	วสฺสํปฺปคานิ	๓๕๒,๕๖๗/๖๓,๒๓๓
วนฺมิกา	๓๐๗/๕๐	วสฺสํมานสฺส	๓๐๗๗/๓๗๔
วนฺมิเน	๒๒๒/๘๒	วสฺสนฺธรา	๓๐๐/๓๓๓
วมิสฺสํนฺติ	๗๕/๓๔	วสฺสมา	๗๔๓/๒๕๔
วฺยหาหิ	๓๐๘๖/๓๘๗	วคฺสุราหิ	๓๒๔๓/๔๔๕
วรโก	๓๓๕๖/๔๓๓	วจาสํณฺณมกฺกฺชโน	๘๘๓/๓๓๔
วรท	๓๕๘/๖๔	วจาสํนฺนุติโย	๓๐๐/๓๓๓
วรทํ	๓๐๔๘/๓๖๕	วชิภิ	๘๘๓/๓๓๔
วรณฺณนาภ	๓๐๔๕/๓๖๕	วคฺชวา	๘๒๐/๓๒๔
วรหิณํ	๓๐๗๗/๓๗๔	วคฺสํเมวํ	๓๘/๗
วราภา	๕๒๘/๓๘๘	วทิสฺสํ	๘๓๓/๒๘๒
วราภิยา	๓๓๗๔/๔๒๔	วามโรหิณํ	๖๐๐/๒๒๓
วราโรหา	๓๓๘๘/๔๒๘	วายนฺ	๗๕/๓๓
วราหา	๒๘๖/๓๐๓	วาวณฺ	๓๓๕๓,๓๓๕๖/๔๐๘,๔๓๒
วรฺณทฺทํ	๗๘๕/๒๗๔	วาริกทฺทมกฺกฺกํ	๕๕/๒๓
วเรยฺย	๓๓๖/๓๓๕	วาริจฺ	๕๖๓/๒๐๘
วรฺกิโย	๘๐๓/๓๓๗	วารฺกฺ	๓๐๘๓/๓๘๐

วาทธี	๘๗๘/๓๔๓	วิศาหิณฺ	๒๔๖/๘๗
วาทเวเช	๖๕๘/๒๓๗	วิเศศ	๓๒๓/๓๓๓
วาทเท	๘๒/๔๓	วิฆาโต	๒๕.๓๓.๓๖/๓๔.๓๖.๓๗
วาทฺเทโว	๓๕๖/๖๓	วิฆาณ	๘๒/๔๓
วาทิ	๔๒๖/๓๖๓	วิญฺญิน	๘๓๗/๓๒๘
วาทา	๓๓.๓๓๓/๓.๓๒๓	วิญฺญูตา	๒๘๒/๘๘
วิกฺโกธฺมานา	๓๒๔๓/๔๔๕	วิจิตฺตวณฺณวํสฺสกุตฺตา	๓๘/๘
วิกฺขมฺภ	๘๒/๔๒	วิขฺขมฺหาเมฆว	๒๘๗/๓๐๓
วิกฺโข	๓๓๗๓/๔๓๘	วิขฺขวณฺณินา	๓๔๘/๖๐
วิกฺคฺคณ	๓๐๐/๓๓๔	วิขฺโขตฺตมานา	๖๕๘/๒๓๗
วิกฺคฺคณฺต	๒๐๐/๗๗	วิขฺณ	๗๖๘/๒๖๐
วิกฺคฺคณ	๖๓๘/๒๓๓	วิขฺณคฺคโ	๗๕๗/๒๕๗
วิกฺคฺคตา	๕๕๖/๒๐๗	วิขฺมฺภาน	๓๒๘.๓๐๕/๕๕.๓๓๖
วิกฺคฺคต	๒๓๓/๘๓	วิขฺมฺภานา	๒๓/๓๓
วิกฺคฺคตฺต	๘๗๗/๓๐๘	วิขฺยาน	๕๘/๒๔
วิกฺคตฺตา	๗๖๒/๒๕๘	วิกฺคฺคตฺตาเกณ	๘๐๕/๓๓๘
วิกฺคณฺณรฺฐา	๓๘/๘	วิกฺคตา	๖๘๒.๓๓๔๘/๒๔๖.๔๐๘
วิกฺคฺคโร	๓๒๗/๕๕	วิกฺคฺคโ	๓๗๘.๕๗๓/๗๒.๒๓๒
วิกฺคฺคพฺพิ	๒๕๕.๕๗๓/๘๘.๒๓๒	วิกฺคฺคทฺทาย	๘๘๕/๓๓๒
วิกฺคฺคทา	๘๒๓/๓๒๔	วิกฺคฺคทฺค	๔๗๐/๓๘๒

ชาตกตฺตํ ทฺติเย ภาค ปทานุทฺถโม

๕๐๘

วิทฺธิมคฺคิ	๖๐๐/๒๒๓	วินยตฺตํ	๒๗๘/๘๘
วิทฺถยมนุคฺคิ	๕,๕๓/๒,๒๓	วินตฺตกคฺคิ	๔๗๐/๑๘๒
วิทฺธิ	๗๗๑/๒๖๔	วินิวิทฺทงฺกคา	๘๒/๔๔
วิทฺทุ	๘๔๔/๓๓๐	วินิตฺตวคฺคิ	๒๘๘/๑๐๔
วิทฺทุเค	๕๔๐/๒๐๓	วินิตฺติ	๓๘/๕
วิทฺตรานุปาตนิ	๒๗๖/๘๖	วิปกุกฺกพฺพหุณฺจวิโย	๔๐๖/๑๕๖
วิทฺตมฺบพวณฺณนิคฺคิ	๒๗๓/๘๔	วิปฺปนฺนุโช	๑๓๓๔/๓๘๘
วิทฺเทโท	๖๐๒/๒๒๔	วิปฺปวทฺตนิ	๘๐๘/๓๑๘
วิธมฺม	๓๒๓/๑๓๓	วิปฺปตฺตคฺคิ	๘๘๐/๓๓๐
วิธมฺ	๑๐๕๘/๓๖๘	วิปฺปตฺเตนฺต	๑๒๓๘/๔๔๓
วิธเมตฺตตฺต	๑๒๘/๕๕	วิปริยคฺคิ	๒๓๘/๘๒
วิทฺธาตา	๔๗/๑๘	วิปริยคฺคิยาโย	๓๐๐/๑๓๓
วิทฺธานว	๘๔๘/๓๓๒	วิปตฺตยํ	๑๒๘/๕๖
วิทฺธานวิธิกอวิทฺโท	๘๖๘/๓๓๘	วิณฺนทฺมานํ	๘๒/๔๓
วิธเนตฺต	๘๕๓/๒๘๘	วิภชฺช	๘๒/๔๒
วิธเยโย	๘๕๖/๓๓๔	วิภคฺคิ	๘๒/๔๐
วินฺนุสฺสปาภคฺคา	๒๗๘/๘๗	วิภวคฺคิ	๘๒/๔๓
วินฺนโต	๑๓๗๓/๔๓๘	วิภาวํ	๘๘๔/๓๔๔
วินฺนทฺริยคฺคิ	๗๒๓/๒๕๓	วิภินฺ	๘๘๓/๓๑๓
วินมคฺคิ	๓๐๕/๑๓๖	วิภินฺเตน	๓๐๕/๑๓๖

วิเภทกา	๓๓๔๐/๔๐๒	จิตปี	๔๓๔/๓๕๘
วิเภติ	๓๘๓/๓๕๓	จิตถ์ค	๘๒๖/๒๘๘
วิมธุจิมิ	๓๘/๘	จิตถากมชญา	๒๓/๓๓
วิมโต	๓๖๘/๖๘	จิตถาคิ	๓๐๕/๓๓๖
วิมโน	๕๓๔/๓๘๓	จิตถาคินนยมนตฺตกฺโข	๒๘๗/๓๐๘
วิยคุชราชถุสฺส	๘๕๖/๓๓๕	จิตถาคิเตน	๓๐๕/๓๓๖
วิยคุตตา	๘๔๒/๒๘๕	จิตถูปมานมฺหิ	๗๓/๓๓
วิยคุโต	๒๘๘,๘๘๔/๓๓๓,๓๔๔	จิตถาคิ	๓๐๕/๓๓๖
วิยากรโห	๘๗๓/๓๐๘	จิตถม	๓๐๖/๓๓๗
วิยฺหาน	๘๒๒/๓๒๔	จิตถุชฺชยิ	๔๓๔/๓๕๘
วิรัช	๓๓๐/๕๓	จิตถุคฺคา	๘๒/๔๔
วิราธิตา	๒๗๗/๘๖	จิตถเน	๓๓๘๗/๔๒๘
วิรุฑฺโธ	๖๕/๒๘	จิตถเน	๘๒,๒๔๖/๔๔,๘๗
วิรุฬฺหมุถฺถนฺตานํ	๔๐๓/๓๕๕	จิตถาพเปถฺถนํ	๒๗๓/๘๔
วิรุปรุเปน	๓๘/๓๓	จิตถิจุจํ	๓๐๕/๓๓๖
วิรุหติ	๔๐๓/๓๕๕	จิตถณฺณ	๔๘๓/๓๘๘
จิโรธิกา	๕๕๘/๒๐๘	จิตถุชฺจวโน	๔๐๗/๓๕๖
จิตถกตา	๕๕๖/๒๐๗	จิตถุชฺจว	๓๐๐/๓๓๓
จิตถคฺคา	๓๘/๖	จิตถมจกฺกุโก	๓๓๗๓/๔๓๘
จิตถุชฺชติ	๓๐๕/๓๓๖	จิตถมชฺชวโน	๘๒/๓๘

ชาติภคตส์ ทุติเย ภาค ปทานุกุโม

๕๓๓

วิธมิตตธรรมา	๓๗๗/๓๔๖	วิพารว	๒๗๖/๓๐๓
วิธเมตทาน	๓๓๓๕/๓๘๘	วิณรุชชโก	๔๕๓/๓๗๘
วิธวาทิกตมุตตา	๒๗๘/๘๘	วิคคเต	๔๓๘/๓๖๓
	๒๘๐/๓๐๔	วิคคตจตุร	๒๗๓/๘๔
วิธวิชช	๗๓๗/๒๕๐	วิคคตวิคคตูปปติ	๓๓๓/๓๒๘
วิธธรรมา	๕๖๘/๒๓๒	วิคคตเวตวา	๘๐/๓๘
วิธธรรมา	๗๗๓,๘๒๕/๒๗๓,๒๘๘	วิคคตวิคคตวิคคต	๘๘๓/๓๓๔
วิธธรรมา	๓๓๓/๓๒๘	วิคคต	๔๐๓/๓๕๕
วิธธรรมา	๓๐๖/๓๓๗	วิคคต	๓๓๕๓/๔๐๘
วิธธรรมา	๓๓๗/๓๓๕	วิคคต	๕๕๐/๒๐๔
วิธธรรมา	๓๒๓๓/๔๓๗	วิคคต	๓๐๐/๓๓๓
วิธธรรมา	๓๖๔/๖๘	วิคคต	๓๓๗/๕๓
วิธธรรมา	๗๕/๓๔	วิคคต	๒๘๖/๓๐๐
วิธธรรมา	๖๘๔/๒๔๖	วิคคต	๓๐๔/๔๘
วิธธรรมา	๓๒๘/๕๖	วิคคต	๘๘๘/๓๓๓
วิธธรรมา	๖๖๔/๒๓๘	วิคคต	๘๒/๔๔
วิธธรรมา	๓๘๓/๗๒	วิคคต	๔๓๘/๓๖๓
วิธธรรมา	๓๐๗๘/๓๗๖	วิคคต	๘๒๗/๓๒๖
วิธธรรมา	๓๓/๓	วิคคต	๓๓๒/๓๒๔
วิธธรรมา	๓๒๓๔/๔๔๓	วิคคต	๒๗๖,๓๓๗๘/๓๐๐,๔๒๐

เวธ	๓๓๗๓/๔๓๘	เวธารชชติทณฺฑโก	๘๘๓/๓๓๔
เวธพฺย	๓๐๘๓/๓๘๕	เวธียานา	๔๐๔/๓๕๕
เวธยิตฺตํ	๖๖๔/๒๓๘	เวธ	๖๓๐/๒๒๖
เวธเวรา	๓๐๘๓/๓๘๖	เวธายส	๒๐/๓๓
เวณเตยฺยตฺต	๓๐๐/๓๓๒	เวฬุริยผลทโรทาโย	๘๓๐/๓๒๖
เวมาคา	๗๕๐/๒๕๖	เวฬุริยมณฺธิสํนิภ	๖๖๐/๒๓๘
เวยฺยคุมฺภปริสฺติพฺพิท	๒๒๘/๘๔	โวธฺตํคฺคกฺวิภฺก	๗๗๒/๒๖๘
เวยฺยคุมา	๘๓,๔๕๓/๓๖,๓๗๓	โวหาโร	๘๓,๘๕๓/๓๗,๒๘๘
เวยฺยคฺค	๗๘/๓๕	ตํกฺกเรยฺย	๓๖๒/๖๗
เวยฺยวฏฺฐิ	๘๒๘/๒๘๐	ตํกฺก	๓๖๗/๓๔๔
เวโรจฺน	๓๒๘/๕๖	ตํกฺกญฺก	๘๘/๓๘
เวณฺฑ	๘๔๖/๒๘๗	ตํกฺกายุ	๘๔,๓๔๖/๔๗,๓๓๘
เวณฺฑาพฺโณ	๖๕๘/๒๓๘	ตํกาเส	๓๖,๖๔๖/๕,๒๓๔
เวณฺฑิตคฺค	๓๘,๓๓๐/๗,๕๓	ตํกฺมาโร	๒๐๐/๗๗
เวณฺฑิตฺตวาทกมฺชฺฌา	๓๘๓/๓๔๘	ตํกฺกา	๒๘๖/๓๐๓
เวณฺฑา	๒๘๖/๓๐๐	ตํกฺกิตฺถิ	๒๘๖,๘๔๘/๓๐๗,๓๓๒
เวณฺฑ	๓๓๓๔/๓๘๘	ตํกฺกา	๓๓๕๕/๔๓๒
เวณฺฑวรา	๓๐๘๓/๓๘๓	ตํกฺกาคิมาโน	๘๖๓/๓๐๒
เวณฺฑานว	๗๖๖/๒๕๘	ตํกฺกาคิมนา	๒๗๘/๘๗
เวณฺฑาน	๓๐๕๓/๓๖๖	ตํกฺกหน	๘๘/๓๘

ឆាកកត់សម្គាល់ ភូមិ ភាគ បុរាណសាស្ត្រ

៥៣៣

តំបន់អូរ	៥៧៧/២៣៥	តំបន់អូរ	៤៥៣/៣៧៣
តំបន់អូរ	២២៣/៨៣	តំបន់អូរ	៧៥៤/២៥២
តំបន់អូរ	២៧៧/៣០២	តំបន់អូរ	២២.៣៤/៣៤.៣៦
តំបន់អូរ	៣២៣៨/៤៤៣	តំបន់អូរ	៨៧៧/៣៤៥
តំបន់អូរ	៣៣៣៣/៣៨៨	តំបន់អូរ	៧៧២/២៦៨
តំបន់អូរ	៣៧/៧	តំបន់អូរ	៣៦៧/៦៨
តំបន់អូរ	២៧០/៨៣	តំបន់អូរ	៨២/៣៨
តំបន់អូរ	៥៧/២៤	តំបន់អូរ	៥៤៤/២០២
តំបន់អូរ	៣៤២/៣៣៦	តំបន់អូរ	៨៧៧/៣៤៥
តំបន់អូរ	៣៣៤/៣៣៤	តំបន់អូរ	៨៦៧/៣៣៧
តំបន់អូរ	៣៣៣៨/៤០២	តំបន់អូរ	៣០៧៧/៣៧៣
តំបន់អូរ	៣៣៣៣/៣៨៧	តំបន់អូរ	៧៥៧/២៥៧
តំបន់អូរ	៣០៨២/៣៧៤	តំបន់អូរ	៥៦៣/២០៨
តំបន់អូរ	៤៧៧/៣៧៣	តំបន់អូរ	៨៣៣/៣២០
តំបន់អូរ	៥០/២០	តំបន់អូរ	៣៣៥៣/៤០៨
តំបន់អូរ	៤៥៣/៣៧៧	តំបន់អូរ	៣៣៥៤/៤៣៣
តំបន់អូរ	៨២/៣៨	តំបន់អូរ	៣៣៤/៥៣
តំបន់អូរ	២៦៦/៨២	តំបន់អូរ	៣០៥៧/៣៦៧
តំបន់អូរ	៨៨៣/៣៣៤	តំបន់អូរ	៤៥៣/៣៧៤
តំបន់អូរ	៨២/៤៣	តំបន់អូរ	៣០៨៦/៣៧៧

ตมฺปากิ	๘๖๒/๓๐๓.	ตมาเตถ	๓๔๒/๓๓๖
ตมฺเปกฺขตฺถ์	๓๗๕/๗๓	ตมิตา	๓๗.๓๕๔/๕.๖๒
ตมฺมุ	๘๖๖/๓๓๘	ตมฺหิติ	๒๕๓/๘๘
ตมฺพุเทน	๖๓.๓๓๔๒/๒๖.๔๐๕	ตมฺพุเทญฺเฑ	๓๖๘/๖๘
ตมฺพารปฺภุชฺชุตฺ	๖๔๗/๒๓๕	ตมฺพุทเวธา	๔๖/๓๘
ตมฺพาหนตฺถ์	๔๘๘/๓๘๗	ตมฺพุทฺธา	๔๐๘/๓๕๗
ตมฺโภติ	๖๓/๒๕	ตมฺเภชฺเช	๓๓/๓๖
ตมฺมุชฺชนํ	๕๓๔/๓๘๓	ตมฺเภชฺ	๘๖๓/๓๓๗
ตมฺมุคฺคาตตฺมาหิเต	๔๗๐/๓๘๓	ตมฺเภชฺชยาน	๘๘๒/๓๔๗
	๘๒๗/๓๒๕	ตมฺเห	๘๐๘/๒๘๐
ตมฺมุติ	๔๓๗/๓๕๘	ตมฺโยโต	๘๖๔/๓๓๗
ตมฺมุถ	๓๒๓๓/๔๓๖	ตมฺนปาทิกา	๖๓๐/๒๒๖
ตมฺมุหฺติ	๓๓๘.๗๓๗/๕๘.๒๕๐	ตมฺมโน	๒๐๗/๗๘
ตมฺโมหิตา	๒๘/๓๕	ตมฺมานํ	๓๘/๖
ตมฺมยฺยญฺ	๘๖๘/๓๓๘	ตมฺโยกฺกํ	๘๔.๓๔๖/๔๗.๓๓๘
ตมฺวณฺณญฺ	๖๕/๒๗	ตมฺวฺกฺกํ	๘๖๓/๓๓๖
ตมฺเวกฺขฺชฺติ	๓๖๒/๖๖	ตมฺวปฺภวฺวินา	๒๗๗/๘๖
ตมฺมากฺเต	๓๓๐/๕๓	ตมฺวณฺณํ	๘๒๘/๒๘๐
ตมฺมานกฺคฺตา	๓๖๒/๖๖	ตมฺวตฺตํ	๓๓๖/๕๗
ตมฺมารุ	๒๕๐/๘๘	ตมฺวโธตฺถ์	๘๖๔/๓๐๖

ชวคกถ่ง หุคเเ ภาเค ปทานุคโม

๕๑๗

ถรรณคคณท	๓๓๕๓/๕๐๘	ถัหุๆ	๒๓๘/๘๒
ถรรภา	๘๒๘/๓๒๖	ถัหคณค	๓๐๕๘.๓๓๓๕/๓๖๘.๓๘๓
ถรรคคคคคคคค	๒๘๓/๓๐๕	ถัหคคคคคคค	๗๖๖/๒๕๘
ถรรคค	๓๓๒/๓๒๕	ถัหคคคคคค	๘๒/๕๓
ถรรคคคค	๕๖๓/๓๘๐	ถัหค	๘๓๓/๓๒๐
ถรรคคคคค	๓๓๕๓/๕๐๘	ถัหคคคคคค	๓๕๕.๓๓๓๒/๕๘.๓๘๘
ถรรคค	๓๓๕๐/๕๐๓	ถัหคคค	๕๓/๓๗
ถรรคคคคค	๓๕๕.๓๓๓๕/๓๓๗.๓๘๘	ถัหคค	๓๘/๗
ถรรคค	๓๓๓/๓๒๗	ถัหคคคคคคคคค	๓๓๐/๓๒๒
ถรรคค	๕๕๒.๘๗๘/๒๐๒.๓๓๐	ถัหคคคคคค	๕๕/๒๕
ถรรคคคค	๓๘/๗	ถัหคคคคคคคคคคค	๓๓๓๘/๕๐๒
ถรรคคคคคคคคคค	๘๘๓/๓๓๕	ถัหคคคคคคคคคค	๒๘๓/๓๐๕
ถรรคคคค	๓๓๗/๕๓	ถัหคคคคคค	๘๖๕/๓๐๕
ถรรคคคคคคคค	๓๓๗๖/๕๒๓	ถัหคคค	๘๖๓/๓๐๒
ถรรคคคคคคคค	๒๘๖.๘๒๘/๓๐๓.๓๒๖	ถัหคคค	๓๐.๓๐๐/๓.๕๘
ถรรคคคคคค	๘๒/๕๒	ถัหคคคคคคคคคคคคคคค	๓๐๕๘.๓๓๓๕/๓๖๘.๓๘๓
ถรรคคคคค	๓๓๕๐/๕๐๕	ถัหคคคคคคคค	๘๐/๓๘
ถรรคคคคคคคค	๕๓๐/๓๘๓	ถัหคคคคคค	๖๘๗/๒๘๗
ถรรคค	๗๓๓/๒๕๘	ถัหคคคคค	๕๘๖/๓๘๖
ถรรคคคคค	๓๓๘๓/๕๓๐	ถัหคคคคคคคคคค	๓๐๐๒/๓๕๓

ตามนุเต	๖๕/๓๐	ตีรต่ำ	๓๑๕๓/๔๐๘
ตามตมตุนุทเวหิ	๘๑๕/๒๘๔	ตีตาฏโน	๗๔๘/๒๕๕
ตามา	๒๓.๘๒.๓๐๘/๓๓.๔๒.๕๓	ตีตามยา	๘๑๓/๓๒๐
ตามากนิวาร	๒๘๖/๓๐๓	ตีถาถัน	๘๗๓/๓๓๓
ตามุกุทิก	๗๕/๓๔	ตีตุจโย	๓๓๗.๘๑๓/๓๓๕.๓๒๒
ตามิยา	๘๑๕/๒๘๔	ตีตุตตฤต	๗๔๘/๒๕๕
ตามุก	๓๑๘๓/๔๒๘	ตีเตตูปมา	๓๓๐/๓๒๓
ตามิ	๗๒๗/๒๕๒	ตีว	๕๓.๒๘๖/๒๓.๓๐๓
ตามิ	๘๖๖/๓๓๗	ตีฆวาหนา	๘๓/๓๖
ตามิ	๔๘๘/๓๗๖	ตีคณทนต์	๒๗๓/๘๔
ตีกายตมยา	๖๕๘/๒๓๗	ตีทนต์	๕๘๐/๒๒๐
ตีชิตรา	๖๕๘/๒๓๗	ตีถลักรนทโน	๘๘๓/๓๓๔
ตีชณท	๒๘๖.๘๒๔/๓๐๓.๓๒๕	ตีฏปนนาตุ	๒๗๒/๘๗
	๓๐๗๗/๓๗๕	ตีฏิกาย	๓๓๐/๕๓
ตีชโน	๗๗๔/๒๗๔	ตีฏารารณ	๔๔๘/๓๖๗
ตีชคุตวุงกา	๒๗๖/๓๐๓	ตีถัก	๓๑๕๒/๔๐๘
ตีชทา	๘๓/๔๕	ตีถปาวรรณานิ	๓๑๕๓/๔๐๘
ตีชทวาริตา	๒๗๖.๘๑๓/๓๐๐.๓๒๐	ตีชตุงกาเต	๘๐๓/๒๗๐
ตีเชรณวณฺฏัก	๓๐๕๓/๓๖๗	ตีชตฺถโร	๓๐๖.๓๓๓/๕๐.๕๖
ตีชพติโน	๖๔๖/๒๓๔	ตีชชชช	๓๐๘๓/๓๗๖

ชวคกตฺถํ ทฺธิเย ภาเค ปทานุทฺถโม

๕๓๘

ตฺถกฺกทาสํ	๕๓,๒๗๗/๒๓,๘๖	ตฺถกฺกทวชฺชํ	๓๒๖๔/๔๕๐
ตฺถกฺกมฺภุชปฺริวารํ	๘๔๓/๒๘๔	ตฺถกฺกํ	๓๒๖๔/๔๕๐
ตฺถกฺกนฺทกฺกนฺทกฺกนฺทเนหิ	๓๘/๕	ตฺถกฺกนุ	๓๘,๖๖๘/๕,๒๔๓
ตฺถกฺกามนํ	๘๘๐/๓๔๖	ตฺถกฺกาทาโร	๘๔๘/๓๓๒
ตฺถกฺกจฺฉนฺทํ	๒๔๘/๘๘	ตฺถกฺกตฺถนฺทโย	๓๘/๕
ตฺถกฺกน	๘๖๓/๓๓๗	ตฺถกฺกกฺก	๓๘๓/๗๒
ตฺถกฺกโกฏฺฐิ	๓๓๐/๕๒	ตฺถกฺกกฺกนํ	๒๗๖/๘๖
ตฺถกฺกจฺฉนฺท	๓๓๗๓/๔,๓๗	ตฺถกฺกกฺกโม	๓๓๒๘/๓๘๗
ตฺถกฺกเสยฺยา	๗๒/๓๒	ตฺถกฺกทฺถ	๖๐๕/๒๒๕
ตฺถกฺกทฺทโย	๓๗๓/๗๐	ตฺถกฺก	๒๖๘/๘๓
ตฺถกฺกคฺเค	๒๖๓,๒๘๕/๘๒,๘๘	ตฺถกฺกมคฺคิกเลปนํ	๔๕๓/๓๖๘
ตฺถกฺกมภฺรตฺถกฺกวรา	๓๓๒/๓๓๓	ตฺถกฺกวิวาทน	๒๗๕/๘๕
ตฺถกฺกนฺท	๓๐,๕๖๘/๓,๒๓๓	ตฺถกฺกถาย	๒๗๘/๘๗
ตฺถกฺกนํ	๘๐๓/๓๓๗	ตฺถกฺกคฺคเวตฺถิกตา	๕๐๓/๓๘๐
ตฺถกฺกนํ	๔๓๓/๓๖๓	ตฺถกฺก	๓๓๓/๕๒
ตฺถกฺกนํ	๒๗๓/๘๕	ตฺถกฺกนํ	๓๐๕,๘๒๘/๔๘,๒๘๘
ตฺถกฺกน	๓๐๘๒/๓๘๕	ตฺถกฺกนํ	๗๓๐/๒๔๘
ตฺถกฺกน	๓๓๗๖/๔๒๓	ตฺถกฺกน	๓๐๕๘/๓๖๘
ตฺถกฺกน	๓๓๕๕/๔๓๓	ตฺถกฺกน	๓๓๓๔/๓๘๓
ตฺถกฺกน	๒๗๗/๓๐๓	ตฺถกฺกน	๓๖๐/๖๔

สุปฺปหารปฺปหาริกิ	๖๕๘/๒๓๘	สุวรรณคินฺนุทฺตนิภา	๓๘/๖
สุปฺปทกฺกิ	๒๘๘/๑๐๓	สุวรรณกตรุทฺตปฺปนา	๖๕๘/๒๓๘
สุปฺปิจฺฉิตฺ	๘/๒	สุวรรณปฺปทกาทินฺน	๗๗๓/๒๗๒
สุพฺพตา	๗๓/๓๒	สุวรรณมณิเมขตฺ	๓๓๓/๕๓
สุภคฺคมาหิโน	๓๐๘๓/๓๘๖	สุวตฺนา	๘๐๒/๓๓๗
สุภคฺเค	๒๖๕/๘๒	สุวตฺตยตฺตํชฺชวฺจ	๗๕๗/๒๕๗
สุมฺชฌาย	๘๘๘/๓๔๖	สุวิภคฺคทฺตวราปณิ	๔๕๓/๑๖๘
สุมนา	๓๓๕๓/๔๓๐	สุวิมุทิตา	๘๓๓,๘๘๐/๓๒๓,๓๔๖
สุมฺภกิ	๓๓๗๓/๔๓๘	สุตฺตยณิ	๓๓๒,๔๕๓/๕๒,๓๗๔
สุรคฺคปาทา	๖๖๘/๒๔๓	สุตฺตนิ	๓๘/๘
สุรโต	๘๔๘,๘๖๗/๓๓๒,๓๓๘	สุตฺตมฺพนฺนุชิติ	๒๘๗/๑๐๒
สุรภิมรุตฺตรา	๓๓๕๔/๔๓๓	สุตฺตโถณิ	๘๖,๓๒๗/๔๘,๕๕๕
สุรภิสุมฺปวายนฺเต	๓๐๗๗/๓๗๕	สุตฺตนาทสาทิสเ	๒๘๘/๑๐๓
สุรามตฺตปฺปโพชน	๓๐๔๘/๓๖๖	สุตฺต	๗๕,๔๓๖/๓๔,๓๖๒
สุริยวตฺต	๓๓๕๓/๔๓๐	สุทโต	๕๘/๒๔
สุรทฺโต	๓๐๐/๓๓๓	สุททา	๓๖๒/๖๕
สุวจฺจนิ	๘๓๓/๓๒๒	สุทเฆมา	๒๐๘/๗๘
สุวรรณกฺกนา	๘๓,๔๕๓/๓๕,๓๗๐	สุทเณตฺ	๕๕๗/๒๐๗
สุวรรณกมฺพทตฺตวฺจฺจสุจฺฉน		สุท	๗๘,๕๔๐/๓๕,๒๐๓
	๓๘/๘	สุทมาทวณฺณิเต	๓๐๔๘/๓๖๖

ชาติภักดิ์ ทุติเย ภาค ปทานุภุมโน

๕๒๓

เสฏฐสมมโต	๕๐.๖๕/๒๐.๒๘	โสมรูกุชา	๓๓๕๐/๕๐๓
เสฏฐิกุฎฐา	๓๓๕๖/๕๓๒	โสมณณจิวรตเน	๘๖/๕๗
เสฏฐเศรษฐ	๓๓๕๓/๕๐๘	โสมณณฐรูปุณิศา	๘๓๓/๓๒๐
เสฏฐปณฺณิ	๓๓๕๓/๕๐๘	โสมณณพุมุหนิถยา	๓๓๓/๓๒๘
เสฏฐปาริสา	๓๓๕๓/๕๐๘	โสมพารปณฺณวาโน	๓๓๕/๕๓
เสฏฐโสมณฺนิเยหิ	๓๓๕๒/๓๘๕	หตุจฺฉาปา	๗๓๒/๒๕๓
	๓๓๕๐/๕๐๘	หตุจฺฉกัฏ	๓๘๐/๗๒
เสนางุคิ	๖๕๓/๒๓๖	หตุจฺฉณฺณมปฏฺฐโร	๘๘๓/๓๓๕
เสนาปจฺฉตฺถ	๒๐๕/๗๘	หตุถาโรหา	๓๒๘/๕๖
เสวถิ	๓๓๕๒/๕๐๘	หตุถิกุมฺพะ	๕๕๓/๓๗๐
โสภจฺฉณายิกา	๓๒๓๘/๕๕๓	หตุถิกณฺณานิ	๗๘๕/๒๗๖
โสภนุทา	๓๓๓/๓๓๕	หตุถิวรฐฺรคเต	๘๓๒/๒๘๒
โสภวิฆาตยา	๓๘๖/๗๖	หทยจฺฉมฺ	๓๘/๘
โสธนา	๘๒.๓๓๐/๕๒.๕๒	หนฺตาวี	๘๒/๕๓
โสธนี	๓๓๐/๕๒	หยวาทิ	๕๘๐/๒๒๐
โสทรโย	๖๕๓/๒๓๕	หริจฺฉนฺทนิคฺคตฺตฺเต	๕๕๓/๓๗๓
โสฬส	๓๐๐/๓๓๓	หริตเทโส	๓๓๗๓/๕๓๘
โสภณฺณนา ๒๘๖.๓๓๕๓/๓๐๐.๕๐๘		หริตฺตจ	๓๘๘/๗๗
โสภียา	๘๒๗/๓๒๖	หริตฺตปฏฺฐ	๖๓๐/๒๒๖
โสมยาเคน	๗๖๗/๒๖๐	หริตฺตฺตฺตฺต ๗๕๗.๓๓๒๒/๒๕๗.๓๘๕	

หริตายุโต	๓๓๕๓/๔๓๐	หิงคุชาติกา	๓๓๕๒/๔๐๘
หริตตุตมา	๖๘๘/๒๔๗	หิณฺหิถุสฺสํหิต	๔๘๘/๓๘๗
หริตฺตฺปนฺนํ	๒๘๗/๓๐๘	หิมจฺจุเย	๓๓๐/๕๒
หริเวรา	๓๓๕๔/๔๓๓	หิมวณฺตปฺลํ	๒๖๘/๘๓
หริทกั	๓๓๔๐/๔๐๒	หิรณฺยวตฺ	๘๓๓/๓๒๐
หริณฺดา	๒๘๖,๓๓๕๔/๓๐๐,๔๓๓	หิร	๒๖๓,๒๗๔/๘๓,๘๕
หริทฺทา	๘๓๔,๓๓๕๔/๓๒๘,๔๓๓	หิธ	๓๕๓/๖๓
หริทฺทฺทฺทฺทฺ	๖๖๘/๒๔๓	หิณฺทฺ	๘๒/๔๓
หริทฺทฺทฺ	๓๖๒/๖๖	หุโต	๓๗,๔๗,๒๕๓/๕,๓๘,๘๘
หริยติ	๓๓๓/๕๓	หุธ	๓๒๔๕/๔๔๖
หริปฺปฺชิตา	๖๘๘/๒๔๗	หิณฺทฺ	๘๓/๓๕
หริธา	๓๐๘๓/๓๘๒		๔๕๓/๓๗๐
หาเปติ	๔/๓	หิณฺทฺ	๗๓๐/๒๕๒
หาวิหริณ	๓๒๔๐/๔๔๔	หิณฺทฺ	๖๖๘/๒๔๒
หาณฺตา	๓๔๘/๖๐	หิณฺทฺ	๓๘๘/๗๗
หาติโต	๓๗/๕	หิณฺทฺ	๒๐๘/๗๘
หิงกาโร	๓๓๔๐/๔๐๓		

ชาตกุศล ทูติเย ภาค คาถานํ ปจฺมปาทา

• อकुณํ ฐนุ ฌาติกุเล ๑ ภวียา	ปพฺพเพ ๓๐๒ อังเก ๓๓๔
อจุเณวํ วต โถกสุมํ	๕๒๕/๓๘๘
อชฺชชฺชโน นกฺโข ภิรมเสโน	๓๐๐/๓๓๒
อชฺชชฺชปฺพฬํ ทิสฺสุวาน	๓๐๐๕/๓๕๒
อวสํ อหํ ตฺยํหํ ตํหํ อคาเว	๘๘๗/๓๔๘
อหุ ราชา วิเทหานํ	๘๓๔/๒๘๒
อหุ วาสํ กตฺติเกสุ	๓๓๒๓/๓๘๔
อวรามคมณสํสา ๑ อุตฺตยานํ	๓๐๔/๓๓๕
อิทญฺจ เม มณฺธิรคณํ	๘๒๓/๓๒๔
อิทนฺเต รฏฺฐํ สฺสณํ สโยกฺกํ	๘๔/๔๗
อฺชฺชเชหิ ชาติ ปคฺคิฏฺฐ	๓๓๕๘/๔๓๔
อฺชฺชชฺชชฺชเต ชนปโต	๓/๓
อฺชฺชชฺชชฺชชฺช ราช อฺชฺชชฺชชฺชชฺช	๘๓๕/๓๒๘
เอตา ๑ อญฺญา ๑ อกํสุ ปาปํ	๓๐๐/๓๓๓
เอเต หังสา ปกฺกมณฺติ	๓๘๘/๗๗
เอวํ สมนุสฺสาตฺติคฺวา	๘๗๓/๓๔๐
เอสฺเสโต มหาพฺพรหม	๓๓๓๘/๔๐๒
เอहि ทานิ คมิตฺตํ	๘๕๐/๓๓๒

๕๒๔ ชาติกตัต ทุติเย ภาค คานานี ปจฺมปาทา

กตฺมา ทุวํ รัสก เขทิสานิ	๓๑๕/๓๓๐
กตฺตํ สุตฺวา สํทํ ทมฺมิ	๖๖/๓๓
กตฺเตตํ มชฺฌมาภาติ	๓๒๓๕/๔๓๗
กิณฺหุ ทณฺทํ กิมาชินํ	๕๒/๒๓
โก นุ มํ อุตฺตมา วิชฺฌมิ	๔๗๒/๓๗๕
โกยํ มชฺฌเม สมนุทฺทตฺมํ	๔๔๒/๓๖๕
ชฺรุตฺวานํ ตพฺพจิตฺตานํ	๓๓๐/๓๒๐
กจฺจนฺโต โส ภารทฺวาโห	๓๓๔๔/๔๐๕
โคณํ เชนฺนญจ ยานญจ	๓๐๓/๓๓๔
จตุคฺคาโรเม น ปฺเรนฺติ	๓๓๒/๓๒๔
คโต จตุคฺคา ธา สุตฺตํ	๓๐๕๓/๓๖๖
คโต รคฺยา วิวตฺเต	๓๒๐๒/๔๓๓
เคตํ ธาตวํ สุตฺวา	๓๐๗๗, ๓๑๘๓/๓๗๕, ๔๒๔
เคตํ สุตฺวาน นิกฺโขสํ	๓๒๔๓/๔๔๔
ททิตฺทํ ธาตุวญฺจาบี	๓๐๓/๓๓๕
ทิตฺวา นิตฺตํ ราชานํ	๘๐/๓๗
เทวคฺคา นุตติ กนฺธพฺโพ	๓๓๔/๕๗
ชมนฺเนน รชฺชํ กาเรนฺตํ	๓๒๕๗/๔๔๗
นิเวตฺนํ กตฺตํ นุทํ สฺสนฺนท	๒๐/๓๓
เนว กิณฺนามิ น วิกุกฺกณามิ	๒๔๘/๘๘

